

7

Y

Copulata sup libros de Ani
ma Aristotelis cum textu Ju
sta doctrinā excellentissimi do
ctoris sancti Thome de Aqui
na hic continentur.

Primus de Anima

Folio primo

Intra initium libri de ani

ma. Queritur primo. verum de anima sit scientia. Dicendum q^d sic. quia de illo est scientia quod h^{ab}et passiones per principia de ipso demonstrabiles. sed sic est de anima. ergo de anima est scientia. Maior pars. q^d eadem requiritur ad demonstrationem z sciam. q^d demonstratio est syllogism^{us} faciens scire. sed illa sufficit z requiritur ad demonstrationem. sicut p^{ri}mo in principio p^{ri}mo posteriorum. Minor ostenditur. q^d principia anime sunt illa que ponuntur in diffinitione anime. z hoc est de intentione Aristotelis. secundo posterionum. q^d ponit ad hoc duas causas. Prima est. q^d idem sunt quid z propter quid. z idem sunt diffinitio que est causa diffinitio z diffinitio que est medium demonstrationis. Secunda est. q^d dicit q^d diffinitio est medium demonstrationis potissime. Passiones autem sunt vita aut potentie anime. Posterior pars. anima dupl^{ic}iter capi. Uno modo vt genus s^{ec}undum se extendit ad animam vegetatiuam sensitiuam z intellectuam. et sic anime passio est viuificare siue vitam dare. Alio modo accipitur anima s^{ec}undum diuersas eius species. et sic anime potentie sunt eius passiones. Potest ergo sic fieri demonstratio. ois actus primus subalis corporis phisici organici est viuificans. sed anima est actus primus z ergo anima est viuificans. Et hoc est quod alij sic demonstrant. ois actus primus substantialis z est principium operationum vitalium. sed anima est huiusmodi. ergo zc.

Arguitur. omnis passio realis debet distingui a suo subiecto. sed viuificare non distinguitur ab anima. q^d non est eius passio. Minor pars. q^d vita z anima idem sunt. vt dicit philosophus primo elenchor^{um} circa fallacia s^{ec}undum eam vt causam. Odm q^d viuificare capis dupl^{ic}iter. Uno modo s^{ec}undum q^d est prima vita facere. i. esse vitale. z sic noⁿ distinguit viuificare ab anima. Quod sic probat. q^d nullus effectus cause formalis realiter distinguit a causa. sicut altere noⁿ distinguitur ab altere. sed altere. q^d altere. pcedit ab altere. ne in genere cause efficiens. sed altere in genere cause formalis. sic etia^m viuificare non distinguit ab anima. z hoc modo dicitur in secundo huius q^d viuere in viuentibus est esse. Alio modo accipitur viuificare vt est vitam secundam facere. i. operationes vitales causare. z sic videre est viuere. audire est viuere. z sic de alijs operationibus. z sic viuificare distinguitur realiter ab anima. Ergo grat^{ia} quo debet hic capi viuificare. Odm q^d p^{ri}mo h^{ab}et capi vtroq^{ue} modo. Et ad argumetu^m ppositu^m ddm q^d noⁿ oportet semp^{er} qualibet passione distingui realiter a suo subiecto. imo sunt multe passiones tam in reallibus en

tibus q^d in entibus rationis. que noⁿ possunt realiter distingui a suo subiecto. In reallibus p^{ri}mo. q^d deus h^{ab}et passiones q^d de ipso noⁿ distinguitur. z etia^m suba est res realis. z in eius vltima proprietate. sed esse susceptibile p^{ri}ncipio noⁿ distinguit ab ipsa realiter. na^m si esse susceptibile p^{ri}ncipio esset actus substantie z noⁿ esset ipsa suba. tunc esset processus in infinitum in accidentibus. q^d illa susceptibilitas p^{ri}ncipio p^{ro}poneret aliam susceptibilitate. z illa iterum aliam. z sic in infinitum. In entibus rationis patet de vltimo p^{ri}ncipio.

Arguitur. videt q^d potentie anime non possunt dici passiones anime. Probatur. q^d ois passio fuit ab illo q^d est p^{ri}ncipium subiectu^m eius. sed sunt multe potentie q^d noⁿ sunt in anima tunc sed in corpore z anima. sicut sunt potentie vegetatiue z sensitue. q^d tales potentie noⁿ p^ont dici passiones anime. Odm q^d dupl^{ic}es sunt potentie ipsius anime. q^ddam sunt intellectiue que sunt in anima rationali tunc. vt intellectus agens possibilibus et voluntas. z de illis potentis noⁿ est dubiu^m q^d sunt complete z p^{er}fecte proprietates anime. q^d fuit ab anima tanq^{uam} a completo subiecto. Alie sunt potentie que fuit ab anima z corpore simul. sicut sunt potentie vegetatiue z sensitue. Et dicitur est ddm q^d q^duis tales potentie noⁿ fuit ab anima sicut a completo subiecto. fuit t^um ab anima sicut ex p^{er}fecto p^{ri}ncipio z sic cur ex subiecto p^{ri}ncipali. q^d q^duis ille potentie sunt in anima et corpore subiectiue. sunt tamen p^{ri}ncipaliter in anima. in corpore. et ideo demonstrant de anima sicut de subiecto p^{ri}ncipali q^duis noⁿ totaliter. Et per hoc soluit illud argumetu^m quo arguitur. quicquid noⁿ habet esse p^{er} se noⁿ habet passiones p^{er} se. sed anima est h^{ab}et esse p^{er} se. Maior pars. q^d actus secundus p^{ro}ponit actu^m p^{ri}mu^m. Odm q^d loquedo de anima rationali. tunc anima habet esse p^{er} se s^{ec}undum aptitudinem. z sic in ipsa possunt esse p^{er}fecte passiones z p^{er}fecte. Loquedo autem de anima in eod^{em} ddm est. q^d illud (q^d habet passiones sicut completum subiectum passionu^m) hoc debet esse p^{er} se. sed anima sensitua z vegetatiua noⁿ sunt p^{er}fectum subiectum passionu^m sed sunt p^{er}fectu^m cu^m corpore. z sic noⁿ oportet q^d ille anime habeat esse p^{er} se. z sic h^{ab}et (qui est subiectu^m risibilis) p^{er} se subsistit. q^d h^{ab}et esse p^{er}fectu^m subiectu^m risibilis. Et p^{ro}bat simile de passionibus. q^d p^{ri}ncipaliter fuit a corpore. q^duis sint p^{er} se toti^m existentes. sicut esse corruptibile. q^d corruptibilitas (q^duis sit passio totius corporis mixti) t^um p^{ri}ncipaliter fuit ex materia que est origo corruptibilitatis sub p^{ro}uatione existens. Sic etia^m est dicendum de istis potentis. quia q^duis potentie sint in toto composito. tamen p^{ri}ncipaliter fuit ab anima q^d corpore.

Arguitur. omnis scia est habitus intellectualis. tunc sic de illo noⁿ est scia q^d noⁿ p^ont p^{er} intellectus apprehendi. sed anima noⁿ p^ont p^{er} intellectus apprehendi. q^d zc. Minor pars. q^d illud noⁿ p^ont apprehendi p^{er} intellectum q^d noⁿ p^ont cadere sub sensu. sed anima noⁿ p^ont cadere sub sensu. q^d zc. Minor probatur. q^d nihil est in intellectu q^d n^on fuit in sensu. Dicendum q^d dupl^{ic}iter aliqd^{am} cadit sub sensu. Uno modo s^{ec}undum se z p^{er} se. z sic noⁿ solui^m anima sed nulla suba cadit sub sensu exrenon^{is}. q^d ois suba est sensibile p^{er} actus. Alio modo aliqd^{am} cadit sub sensu s^{ec}undum aliqd^{am} actus eius. et sic sube sensibiles cadit sub sensu. sicut pars de hoie cut^{is} suba noⁿ videt sed color. Sic etia^m ddm est de anima. q^d anima cadit sub sensu s^{ec}undum effect^{um} eius. vt est viuere. q^d ex sensu cognoscimus aliquos viuere. et sic infra dicitur q^d anima est quodammodo difficilis cognitionis. sed quo ad quid est. z facili^s cognitionis quo ad q^d est. sufficit q^d ad cogniti^oem intellectuam q^d aliqd^{am} intelligibile aliquo modo cadat sub sensu.

Arguitur. de infinitis noⁿ est scia. sed anime sunt infinite

A i

Handwritten marginal notes in the top right corner, including a large 'A' and various scribbles.

Vertical handwritten marginal notes on the left side of the page.

Handwritten marginal notes at the bottom of the page, including a large 'A' and various scribbles.

Questiones

ergo de aia nō est scia: Dīnor pbat̄ur quia tot sunt aie quor sunt corpa aiara sed talia sunt infinita qz non tot qn plura ergo de aia nō est scia. Dōm qz aie capiunt̄ dupliciter vno mō quantū ad numerū z sic sunt infinite in determinate qz sic non est numerus earū determinatus nec quo ad nos nec quo ad naturā. Alio mō accipiuntur aie in cōi sue hz spēs hz qz cadūt sub arte z sic nō sūt infinite quo ad naturam quia natura determinavit eis certū numerū sed sunt infinite quo ad nos. **¶** Et si dicat̄. ergo nos nō habemus sciam de aia Dōm qz de aia dupliciter potest esse scia Uno mō quantū ad earū numerū z sic verū est qz nos nō habemus de aiabus sciam qz numerū specierū animarū scire nō possumus Alio mō accipiuntur aie fm qz referunt ad suas potentias et actus fm speciez et sic aia non habet infinitatē qz nō habet potentias infinitas sed finitas et sic de aia est scia:

¶ Arguit̄ aia non est spēs de ea non est scia. Aīus p̄ qz non est vlc̄ cū de rōne vlt̄ sit esse vni totū aia autē est p̄ Dōm qz ad hoc qz de aliquo sit scia sufficit qz habet modū sp̄m in hoc sc̄ qz habet diffinitionē z passioes que fluūt ex principiis sp̄m z ideo de individuis non est scia qz non hnt diffinitōes nec passiones de ipis demonstribiles vū etiā eo mō ens potest dici spēs quia habz ali quid loco diffinitionis et passionis z omne qd nō est indivi duum p̄ sic dici spēs etiam si sit pars

¶ Querit̄ vtrū scia de anima sit vna Dōm qz sic cuius ratio est qz illa scia est vna que habet vni subiectum fm vnam formale rōem considerādi qz ex formali rōne considerandi sumit̄ dīa scie vt p̄ primo posteriorū sed ista scia habet vni subiectum fm vnam formalem rōnem cōsiderandi ergo est vna scientia simplr Dīnor patebit in assignatione subiecti

¶ Arguit̄ illa qz sunt diversorū generū nō cadūt sub ali qua scia vna hz aie scz vegetatiua sensitiva et intellectiva sunt diversorū generū qz de ipis nō est scia vna Dōm qz genus capif̄ tripl̄ scz p̄ genere logico fisico z p̄ genere scibili Genus logici est qd fm aptitudinē p̄ dicat̄ de pluribus spēs Genus phisicū est qd hz aptitudinē ad plures formas sine subales siue accidentales Genus scibile est quod hz ordinē ad multas passiones Per hoc qd dōm est qz illa que sunt diversorū generū scibili nō cadunt sub vna scia qz in eis diversificat̄ formalis rō z considerādi sed illa qz sunt diversorū generū logicaliū vel physicaliū pnt̄ cadere sub vna scia sicut patet de subiecto et passioe qz sunt diversorū generū logicaliū qz sunt diversorū predicamentorū qz pnt̄ habere vna formale rōem cōsiderandi Iste autē aie sunt diversorū generū phicaliū qz hnt̄ alia ppria subiecta Est em̄ alia dispō materie in qua est aia rōnalis et alia in qua est anima sensitiva z sic de alijs

¶ Querit̄ vtrū scia de anima sit physicalis Dōm qz sic: Lūius ratio potest esse duplex Prima illa scia est physicalis que determinat de ente mobili vel de aliqua eius parte sed sic est de ista scia ergo est physicalis qz vni em̄ anima non sit pars subiectiva entis mobilis est tñ pars integralis alicuius entis mobilis scilicet corporis animati quia corpus animatum constituitur ex anima et corpore sicut ex partibus Secunda ratio illa scientia est physicalis que considerat de forma que necessario habet esse in materia vel fieri sed sic est de anima quia ipsa necessario habz esse in materia loquendo de anima vegetatiua z sensitiva Anima autē intellectiva necessario habet fieri in materia ergo de illis est scientia physicalis

Subordinata
Libro de aia d m m' physicales h tenet ordines primi de Anima

¶ Arguit̄ aia est metaphisice considerādis ergo nō phisice. Consequētia tenet qz diversaz sciaz diversē sunt cōsideratiōes Dōm qz anima capif̄ dupliciter Uno mō generaliter pnt̄ extendi se ad animā vegetatiuā sensitivā z intellectuā et hoc mō phisicū in hoc libro capif̄ animam z sic aia est solum phisice considerādis qz sic aia est forma que necario hz esse in materia Alio mō capif̄ aia p̄ anima rōnali tñ z sic aia capif̄ dupliciter vno mō quo ad fieri alio mō quo ad esse Si sumat̄ quo ad fieri tunc iterū est phisice considerādis z necessario hz fieri in materia qz si extra materiā crearet̄ non esset aia sed substantia separata Sed si sumat̄ q̄rum ad esse hoc est dupliciter Uno mō sub rōne aie fm qz animat̄ corpus z sic iterū est phisice considerādis z ideo aia separata non est pprie anima ab animando dicta Alio mō accipitur aia fm qz est a corpore separata et dī aia in cōi hominū locurōe qz fuit̄ q̄ncz aia et sic potest aia rōnalis esse metaphisice cōsiderādis z hoc est qd alij dicunt qz tenet̄ liber de anima p̄tinuat̄ sub libro metaphisice qz ibi incipit phis tractare de separatis z hoc postea p̄tinuat̄ in metaphisice

¶ Arguit̄ illud (qd nō movet) nō est phisice considerādis sed aia nō movet ergo nō est phisice considerādis Dīnor parz qz phisicus considerat de ente mobili sed sic nō considerat nisi illa qz habet ordinē ad mobilitatē Dicendū qz quis aia nō pprie movet est tñ pars cuiusdam entis mobilis scz corporis animati et hoc sufficit qz fm z restotele quarto metaphisice scia nō tñ est illoz que sunt vni imo etiā corz que sunt ad vniuz Illa ergo cadūt sub vna scia que quocūqz mō ordinē habent ad subiectū fm formalem rōnez considerādi sufficit ergo qz aia habet ordinem ad ens mobile sicut pars eius

¶ Arguit̄ scia moralis de aia determinat ergo nō scia physicalis Aīus pbat̄ qz p̄tutes de q̄bz determinat in moralia phia sunt aie accidentia mō ad candē sciam spectat de terminare de passioibz z de subiecto Dōm qz phia moralis nō tractat de aia in cōi sed solum de aia rōnalis qz illa solum pnt̄ virtutibz informari Et si dicat̄ ergo ad minz coincidit phia moralis et physicalis quo ad aiam rōnalem Dōm qz sub illa formali rōne considerandi determinatur de aia rōnali in phia morali z physicali qz in phisica determinat de aia fm qz est pars cuiusdam entis mobilis scz corporis animati Sed in phia morali determinat de anima fm qz est informabilis virtutibz intellectualibz et moralibz Et sic Aristoteles dī in tercio ethicorū qz tria sunt in aia scz potentie passiones z habitus Potentie em̄ sunt informabiles p̄tutes passiones autē moderantur p̄ virtutes habitus vero refrenat̄ passiones

¶ Querit̄ cui p̄ phie subordinaf̄ ista scia Dīcedus phie naturali Iuxta qd notādū qz aliqua sciam p̄ phie subordinaf̄ est eā p̄tineri sub aliq̄ pre phie sicut p̄ p̄tinetur sub toto Per hoc dōm est qz ista scia subordinaf̄ phie naturali z illi parti que dī phisica qz sicut phisica est de ente mobili fm se z fm pres eius ita scia libri de aia ē de pre entis mobilis scz de aia qz est p̄ corpus animati **¶** Querit̄ quem ordinē habet iste liber inter libros phisicales Dōm qz est sextus in ordine et hoc p̄ p̄tinetur entia libroz physicaliū naz scia naturalis siue phisica est de ente mobili et hoc est dupliciter qz aut̄ in contrate vel cōtracte Si p̄mū sic est liber phisicorū in quo agit de cōibz passioibz entis mobilis Si scdm̄ h̄ est duplr vel p̄tinetur h̄ ad ens mobile ad p̄mā spēm motus scz localis z sic est liber de celo z mundo in quo determinat̄ de partibus

Handwritten notes in red and black ink, including 'ergo nos non habemus sciam de aia' and other philosophical arguments.

Scia de aia est vna

Handwritten notes in red and black ink, including 'ergo nos non habemus sciam de aia' and other philosophical arguments.

Scia de aia est physicalis

Handwritten notes in red and black ink, including 'ergo nos non habemus sciam de aia' and other philosophical arguments.

Handwritten notes in red and black ink, including 'Sufficiunt' and other marginalia.

Marginal notes on the right side of the page, including 'Subordinata' and other text.

Questiones

primi de Anima

Arguitur si corp' aiatu no eet subiectu istu? libri tuc ista cia no est subordinata phie naturali qz sic aia no trahit ens mobile sicut facit corp' aiatu. Dm q duplex est co tractio gnalis subiecti. vna est ad pre subiectiu: et sic coz pus aiatu trahit ens mobile et no aia. Alia est tractio ad pre integrale. et sic etia aia trahit ens mobile. qz aia est ps integralis eiusde entis mobilis. s. corporis animati.

Onorum honorabilium notitiam opinantes

Querit quomodo dividit iste liber p' ma sui diuisione. Dm q diuisio fit in phemiu et tractatu. Et ro illius diuisionis e. qz scia opponitur ignorantie. s. m q' duplici spz

Ignorantie op' ponere duplici pre in scia. Queda em est ignorantia negatiois: et est qn qd nihil g' scit de subiecto. et tal ignorantia remouet p' phemiu. qz in phemio fit qda gnalis determinatio de his q in libro tractant. et io ex phemio habet gnalis cognitio ipsius subiecti. et fm h' phemiu sic describitur. Prohemiu est s'imo pambulus elucidans aim. remouens ignorantia negatiois. sed tractatus siue scia remouet ignorantia trarie dispositiois qz si aliqd sit praua dispositio circa subiectu: alicuius scie h'ns error de subiecto q ad ei' p' h' seu passioes. tuc tal' praua dispositio remouet p' tractatu. Et istud p' intelligi de ignorantia praua dispositiois mo accepta. Dicit em in scia aliqd praua dispositus dupl' vno p' trarie: qz h'z habitum trariu scie. Exepli gra. si aliqd crederet q aia no haberet p'onas ille haberet habitum trariu scie de aia. Dicit etia aliqd praua dispositiois p'na tunc qz scz adhuc nodu acquirit habitum scie de subiecto. et tal' ignorantia etia remouet p' tractatu. De ista ignorantia lo qur p' h' pmo posterior. vbi d' q ignorantia praua dispositio generatur in aliqd p' syllm falsigraphu. It' phemiu diuidit in tres ptes. cuius ro est. qz phemiu nihil aliud e qz dispositio recipiendi illa sciam. sed dispositio opponitur indisp' qn qz attendit ex pre scietis du scz h'z voluntate contraria p' accipiendi illa scia. qn qz ex pre rei scite. et h' dupl'. Vno mo. qz res cognita pponit sine aliq' ordine. et illa remouet p' scdam pre phemij. Alio mo qn res scita non h'z difficultate. et sic discipulus no disponit ad attendem. et illa remouet p' tertia pre phemij. Sed p'na indisp' s. ex pre scietis remouet p' p'ima pre in p'ima pre reddit auditores beniuolos. i. bone voluntatis ad audiendu libz. In scda reddit eos doctiles. i. bene dispositos ad recipiendu doctrina. In tertia reddit eos attentos. i. intentos ad audiendu. P'ima facit ostendendo vtilitate et dignitatem istius scie. Scdm fact' ostendendo ordine pcedendi. qz facit liter aliqd p' hoc scientifice cape qd pponitur sibi p' ordine nem. Terciu ostendendo difficultate scie. qz in difficultib' opz facere aduertentia et attentioem. Incipit ergo sic liber de aia. (Bonoru honorabilium notitia opinantes) Et intendit in illa pre ostendere dignitate illius scie. et hoc facit dupl' p' mo in generali. scdo in speciali. In gnali. qz ostendit ista scie etiam esse de numero bonoru honorabilium. et hoc no e speciale istu scientie. s. z coe oibus scientijs speculatiuis. Et intendit ista roem ex p'one bonu honorabile inter omnia bona est dignissimu sed scia libri de aia est bonu honorabile. ergo fm se est dignissima. Vnoq' probat p' ppositio nem textus. qz ois notitia. i. scia speculatiua est de numero bonoru honorabilium. Et debet textus sic ordinari.

No q' ubi l'... m' p'... qz... et...

Prohemiu est

diuisio phemij

Ont dignitates h'z ista du?

Prio in gnali

ri. nos scz phi sumus opinantes notitia. i. sciam speculatiua ee bonoz honorabilium. de numero bonoz honorabilium. Querit vnu ois scia speculatiua sit bona et honorabilis. Dm q sic q' aut est bona pbat dupl' pmo sic ois pfectio est aliqd bonu sui pfectibilis. s. scia e pfectio ipsius intellectus. q' est bona. Vnoq' p' qz bonu et ens conuertitur. sed qlibet pfectio ad ducit aliquam entitate. q' ad ducit aliquam bonitatez. Vnoq' pbat ex p'na p'one me raphisce. ois hoies natura scire desiderat. sicut tendentes ad intellectus pfectoem. Naturalis aut appetitus e ad bonu. etia intellectus noster est in potetia fm se et p'ficat' et fit in actu p' scias. Scda ro est. qz hoc est bonu cuius cuq' rei quo vnit suo pncipio. qz in hoc consistit pfectio rei. sed per sciam speculatiua aliqd vnit pmo pncipio. s. deo. s. scia speculatiua est bonu ipsius intellectus. Vnoq' p' qz no est accessus ad deum nisi p cognitoem et amore. s. sit honorabilis p' qz hoc est bonu honorabile qd ppter se appetit. sed ois scia speculatiua ppter se appetit. ergo e honorabilis. Vnoq' p' qz ex rone honeste. Vnoq' p' qz scia speculatiua no ordinatur ad alterum sicut scientia practica ordinatur ad opus.

Querit quomplex est bonu. Dm q' triplex. s. bonu honestum. bonu delectabile. et bonu vtile. Et differunt sic qz bonu honestu est qd ppter se appetit. sicut tractatu scientia et p'us. h'z em tale bonu in se vnde quiescet appetitu. sed bonu delectabile est fm sensum. sicut dulcis potus vel pulcer color. et d' bonu. qz delectat sensum. Sed bonu vtile est qd appetit ppter alterum. sicut pecunia. qz appetitur ppter necessitate victualiu. Et p' sic dari sufficentia. qz bonu fm q' hic caput terminat appetitum fm q' d' Aristoteles in pmo ethicoz. bonu est qd oia appetunt vel ergo hoc bonu terminat appetitu fm quid. et sic e bonum vtile. qd est terminus appetitus fm ordinem ad ali quod alterum. qz habetur ppter alterum. Vel est terminus appetitus simpliciter. hoc est dupl'. vel hoc bonum spectat ad sensum. et sic est bonum delectabile. vel spectat ad intellectum. et sic est bonum honorabile.

Arguitur bonum honestu et bonum delectabile idem sunt. Probat p' Aristotele. decimo ethicoz. q' d' q' phia habet mirabiles delectatoes annexas. Dm q' delectabile caput dupl'. vno mo generaliter fm q' hoc est delectabile qd sensum delectat vel intellectu. et sic coincidunt bonum honestu et delectabile. qz sunt multa bona que delectant intellectu. et sunt honorabilia. qz sunt multa bona que delectant fm q' aliquid delectat sensum. et sic delectabile distinguit p'ra honestu. qz nunq' p' hoc esse honestu qd delectat sensum. Per hoc q' ddm est q' delectatio que est fm sententia phi in phia est delectatio fm intellectu.

Arguitur bonu delectabile et vtile coincidunt. pbat qz portio medicinalis dulcis est. vtilis. et delectabilis etia fm sensum. Dm q' ista tria bona possunt capi dupliciter. Vno mo cu p'cione. sic scz q' p'cite in aliquo inuenit honestu. et p'cite in alio inuenit vtile. vel p'cite in aliquo inuenitur delectabile. et sic realiter distinguuntur ab inuicem. quia aliquid reperitur quod est solum honestu. sicut beatitudo et scientia speculatiua. Et est reperire aliquid quod precise est vtile. quod tamen non e delectabile nec honestum. sicut portio medicinalis amara. que est vtilis et non delectabilis fm sensum. Et aliquid est delectabile quod nec est vtile nec honestum. sicut habud as portio vini. Alio mo accipiuntur ista tria bona sine p'cione. et tunc distinguuntur formaliter. qz in eodem cocurrunt.

liber et diuisio p.

Handwritten notes and diagrams at the bottom of the page, including terms like 'p'na', 'doctiles', 'dignitates', and 'ordinem'.

Partial view of the adjacent page on the right, showing text from another section of the manuscript.

materiali. qz est alia rō vtilis z delectabilis. sicut dictum est de dulci porione que absolute accepta est delectabilis sed relata ad sanitate est vtil. **¶** Et dicitur p̄ q̄ illa diuisio est diuisio analogi in sua analogata. qz d̄ p̄mo bonuz de bono honesto. qd̄ e h̄m z simplr bonū. Sc̄do de bono delectabili qd̄ terminat appetitū sensitiuū simplr. Tercō mō de bono vtili qd̄ terminat appetitū fm̄ qd̄. Vñ fm̄ hoc triplex ē amicitia. Prima ē q̄ fundat̄ in bono honesto et illa ē p̄manēs. Sc̄da est q̄ fundat̄ in bono delectabili. z il la cito perit. sicut delectabile cito vertit in amarū. Tercia q̄ fundat̄ in bono vtili. z illa statim h̄z finem. qz cessante tali bono vtili cessat amicitia.

¶ Arguit̄. **A**resto. p̄mo ethicoz diuidit bonū in decē p̄ dicamēta. q̄ nō ē tm̄ triplex bonū. **D**ōm q̄ bonū capit̄ duplr̄. **U**no mō trāscēdēt̄. put̄ p̄uertit̄ cū ente. z sic diuidit̄ in decē p̄dicamēta. **A**lio mō capit̄ bonū. put̄ ē terminus appetit̄. z sic diuidit̄ in ista tria bona. qz istis tribus mōis appetit̄ terminat̄ vt dicit̄ est.

¶ Arguit̄. est etiā aliq̄ bonū laudabile terminās appetitū. q̄ illa diuisio est insufficientis. **D**ōm q̄ bonū laudabile est bonū honestū. **I**uxta qd̄ sciēdum. q̄ laudabile capit̄ duplr̄. **U**no mō vt illud d̄z laudabile qd̄ h̄z in se rōez honesti formalr̄. qz p̄pter se appetit̄. sicut laudam̄ frutes et illo mō manifestū est q̄ coincidat̄ cū honesto. **D**icit̄ em̄ honorz laus solū fm̄ rōem. qz honorz detet̄ bono honesto fm̄ se accepto. sed laus debetur bono honesto per comparatiōem ad finē. z sic p̄t̄ q̄ bona laudabilia sunt honesta in se q̄uis ordinat̄ ad finē. **A**lio mō capit̄ laudabile improp̄e fm̄ q̄ laudam̄ aliq̄ naturalia ordinata ad p̄t̄t̄em. z sic laudabile p̄t̄t̄t̄r sub bono vtili. s̄z sic improp̄e laudabile capit̄. **D**icit̄ em̄ **A**resto. tercio ethicoz q̄ in his que nobis a natura insunt neq̄ laudamur neq̄ vituperamur.

¶ Arguit̄. qdam honorant̄ p̄pter diuitias. z tm̄ diuitie sunt bonū vtile ergo coincidit̄ bonū vtile z bonū honestum. **D**ōm q̄ duplices sunt diuitie. qdam sc̄ diuitie intellectuales. sic sunt scie z frutes. sicut notat̄ ap̄ls d̄z cens. q̄ deus est diues in oibus. z p̄pter tales aliq̄ sunt vere racter honoradi. quia ille diuitie sunt bonū honestū. **A**lie sunt diuitie honorū tp̄alium exteriorū. z p̄pter illas diuitias nulli sunt honoradi. **I**lli em̄ qui honorant̄ diuites p̄pter diuitias tp̄ales errant̄ nō diiudicando inter bonū honestū z bonū vtile. **¶** Et si dicatur q̄ diuites honorant̄ q̄ etiam nec sunt scientes nec p̄t̄t̄t̄t̄. **D**ōm q̄ diuites sunt in duplici d̄na. **Q**uidā em̄ sunt diuites z etiam aliorum rectores. sicut sunt superiores cōitatū. z tales diuites debent etiā honorari q̄uis non sunt scientifici nec virtuosī quia in eis honoratur tota ciuitas z cōitas. in q̄ cōitate multi repiuntur scientifici z virtuosī. **E**t sic magisterciū inficius z inuituosus honorari p̄t̄. **A**lij sunt diuites. non tm̄ aliorum rectores. z illi nullo mō sunt honorandi. si tm̄ ali q̄ p̄tingat̄ hoc p̄tingit̄ ex errore hoīm plus diligentium bona vtilia q̄ bona honesta. **S**ic dicit̄ **A**resto. q̄ nobis magis dilectos dicim̄ p̄iores.

¶ Querit̄. vtrū om̄is noticiā sit de numero bonoz honorabilū. **D**ōm q̄ sic. quia p̄pter se appetit̄ sicut dicit̄ est. **¶** Arguit̄ q̄ nō. qz scia practica nō est de nūero bonoz honorabilū. q̄ nō ois scia est de nūero bonoz honorabilū. **D**ōm q̄ verit̄ q̄ nō ois scia simplr̄ ē de nūero bonoz honorabilū. s̄z ois scia speculatiua. z hoc denotatur in textu cū d̄z (noticiā) qz p̄ noticiam intelligit̄ sciam speculatiuam. **L**uius rō est. qz sicut finis sciētie practice est

opari. ita finis scie speculatiue est cognoscere. cū q̄ vni quodqz denotatur a suo fine. sic optime p̄ noticiā designatur scientia speculatiua

¶ Arguit̄. medicina est scia practica et est honorabilis ergo aliq̄ scia practica est honorabilis. **A**ns. p̄batur in eccl̄astico vbi d̄z **H**onora medicū p̄pter necessitatē creauit em̄ cū d̄ns. **U**dm q̄ duplex est ps medicine. **E**tenim vna pars speculatiua siue theoretica. et alia ps est practica quod patet ex libro Amphorismoz Galieni q̄ sic incipit **M**edicina alia est speculatiua alia practica. capiendo ergo medicinā q̄tum ad illā prem̄ q̄ est de p̄ncipijs infirmitatū et p̄plexionibz. sic est simplr̄ speculatiua. et hoc mō ē honorabilis. qz sicut d̄t **A**resto. in p̄ncipio paruoz naturāliū **U**bi phisicus desinit. ibi medicus incipit. **C**apiedo ergo quā docet applicare ista p̄ncipia ḡnalia ad p̄ncipales infirmitates sic est nō honorabilis. quā p̄p̄e h̄nt imperia et sic illi nō sunt honorabiles. qz non cognoscūt causas et p̄ncipia ex q̄bus ista eueniunt **¶** **emperia**

¶ Arguit̄. multe alie scie speculatiue appetūt̄ p̄pter alias scias. q̄ ille nō s̄t honorabiles. **A**ns. p̄bat̄ de logica q̄ est scia speculatiua. z tm̄ ordiatur ad oēs alias scias. q̄ est bonū vtile et nō honorabile. **D**ōm q̄ duplr̄ aliq̄ scia est honorabilis. **U**no mō formaliter et finaliter simul. z tūc illa scia est honorabilis q̄ p̄pter se appetitur et nō ordinarur ad aliquā altiozem sciam. et sic scia metaphisicalis est honorabilis in lumine nature. qz in lumine nature nō ordinarur ad aliā sciam. **E**t in lumine gr̄e theologia est honorabilis. et in lumine gr̄e scia beatorū est honorabilis. **A**lio mō aliq̄ scia est honorabilis formalr̄ tm̄. qz in se h̄z formā honesti s̄z vñ appetit̄ fm̄ se. et sic alie scie speculatiue sunt honorabiles. qz h̄nt in se vñ appetit̄ q̄uis nihilomin̄ ordinarur ad alias scias. et sic logica est etiā honorabilis. **S**icut p̄t̄ dicit̄ de virtutibz. qz sunt aliq̄ virtutes nō ordinarur ad alias sicut sapia inter virtutes intellectuāles. z prudentia inter virtutes morales. **A**lie sunt virtutes q̄ ordinarur ad alias. sicut alie virtutes morales et etiā virtutes intellectuāles alie a sapia ordinarur ad alias sicut ad sapientia. sicut virtutes morales ad prudentia.

¶ Arguit̄. aliq̄ scie sunt phibite etiā speculatiue. q̄ nō sunt oēs honorabiles. **A**ns. p̄batur. qz scie magice. s̄z nigromātia. pyromātia. astrologia. que sunt phibite omnibus. **M**edicina et leges q̄ phibentur sacerdotibus. **D**ōm q̄ triplr̄ aliq̄ scia phibetur. **U**no mō ex p̄te scie qz sunt scie solū voce. z sic nigromātia et pyromātia sunt phibite. **T**ales em̄ scie cōsurgunt ex pacto imito cū demone. et si q̄nqz alique p̄tingant nō tm̄ sunt sicut ex aliq̄ certa scia. sed ex p̄te opis demonis. q̄ q̄nqz aliqd̄ facit simplr̄ ceter. sicut fit q̄nqz in effectibus in q̄bus demones vunt naturalibus causis ad p̄ducendū veros effectus. z q̄nqz appetit̄ aliquid facere quod tm̄ nō facit. sicut in prestigijs. et tales scie sunt phibite oibus hominibz. nō em̄ licet aliq̄ que habere pactū cū demone qd̄ fit in his scientijs. **S**c̄do mō qdam scie sunt phibite p̄pter vsum. qz timet̄ de malo vtu ipsaz q̄uis in se sunt bone. sicut d̄z ars conficiendū veneni. **Q**um em̄ omnes homines vt in plurimuz sunt mali timerur de periculo abusionis illarum scientiarum. et sic prohibentur. **T**ercio prohibentur alique scientie per comparationem et in ordine ad descendentem. quāuis enim tales scientie sunt in se vere scientie z honorabiles. tamen phibentur aliquibus qui sunt deputati ad studium altioris scientie. et sic etiam prohibetur presbiteris ne studeāt

Amphorismoz Galieni q̄ sic incipit Medicina alia est speculatiua alia practica. capiendo ergo medicinā q̄tum ad illā prem̄ q̄ est de p̄ncipijs infirmitatū et p̄plexionibz. sic est simplr̄ speculatiua. et hoc mō ē honorabilis. qz sicut d̄t Aristot. in p̄ncipio paruoz naturāliū Ubi phisicus desinit. ibi medicus incipit. Capiedo ergo quā docet applicare ista p̄ncipia ḡnalia ad p̄ncipales infirmitates sic est nō honorabilis. quā p̄p̄e h̄nt imperia et sic illi nō sunt honorabiles. qz non cognoscūt causas et p̄ncipia ex q̄bus ista eueniunt

[Marginal notes on the left side of the page, partially obscured and difficult to read.]

Questiones

primi de Anima

Xam legū z medicinarū. qz tales sunt deputati ad studium theologie z iuris canonici q sunt aliores scie. Per illa vdm est ad argumentū. q nulla scia per se est phibita qz nigromācia z pyromācia nō sunt scie. silt z ars pficie di venenū. Et scia medicinalis nō prohibetur absolute. sed determinate in ordine ad discēte.

Magis aut altera altera. aut que est fm certitudine. aut ex eo q melioz qdē est mirabiliorum. ppter vtracqz hec aie hystoriam rationabiliter vtrqz in primis ponemus.

Hic p̄r Aresto. oñ dit dignitatē h⁹ scie in spēali ostēdēdo eā esse digniore alijs sciētis specularis. Et pmo ponit duos mōs qbz vna scia specularia ē dignior alia. Scēdo applicat illos ad ppositū. scilicet istā sciam de aia. **Q**uādo p̄r pmo q vna scia ē dignior alia ppter duo. **P**rimo ex pre subiecti. z sic ista scia est dignior q̄ de nobiliori subiecto. z sic metaphisica ē dignior q̄ scie. qz ipsa ē de deo. et alie scie sūt de creaturis. **S**ecdo aliq̄ scia ē dignior ex certitudine. qz mō pcedēdi z demrandi. sic scie mathematicales. **D**e in applicādo ad istā sciam dicit qz ex vtracqz cā hystoria vel scia de aia est p̄ponēda alijs sciētis naturalibus. Et h̄ declarat in textu. pmo q ad p̄mū s̄ ex p̄re subiecti. qz ista scia est meliorū z mirabiliorū. **M**eliorū qz aia est melior oibz formis corporalibus. Et mirabiliorū qz aia h̄ multos effectus. de qbz merito miramur. sic p̄z in p̄gnitōe sensuū interiorū. z sic ista scia dignior est dignitate subiecti. **S**ecdo ista scia est certior. qz est de his q̄ in nobis exp̄mur. q̄libet em̄ in seipso scit q̄ h̄ intellectū. voluntatē. visum. auditū. z sic de alijs. **P**ercepit em̄ in seipso qz h̄ multas potētias. qz vna retellitur p̄ra alia.

Querit. vtrū in arabz p̄nt inueniri iste due p̄ditōes sicut in sciētis. **D**dm q sic. qz sicut vna scia est dignior alia istis duobz modis. sic etiā vna ars ē dignior alia istis duobz modis. **P**rimo em̄ illa ars est dignior que h̄ dignius obiectū. sicut ars faciendi aliqd̄ circa aurū. vt ars aurifabz est dignior arte furtoz. qz aurū est dignius cozeo. **A**lio mō ars ē dignior ex certitudine op̄atōis. z ideo aurifaber ille est dignior q̄ perfectius z certius facit sialā q̄ ille q̄ minus perfecte facit. sicut ille q̄ fm certitudinem facit sialam h̄ p̄fectius artem q̄ inexpertus.

Querit. q̄s istoz modoz est dignior alio. **D**dm q simplr d̄z attendi dignitas ex pre subiecti. Et hoc p̄batur autoritate z rōe. **A**utoritate Aresto. in libro de aialibus vbi sic dicit. q̄ melius z dignius est scire modicū z impfecte de rebz p̄fectis q̄les sunt sube separe q̄ cognoscere multū de istis inferioribz impfectis perfecte. Et hoc tō. qz magis intelligibile magis p̄ficat intellectū. vt patz in tercio huius. **R**ōne sic. qz ab illo h̄z res aliquā dignitatē a quo h̄z suam spēm. qz dignitas centralis sumitur ex spē z natura rei. Sed scia habz entitatē z spēm a subiecto. q̄ etiā simplr dignitatē h̄z ex suo subiecto. qz habet vnitatē a subiecto. vt d̄z pmo posterior. **I**lla ergo dignitas q̄ est ex certitudine non est ita essentialis sicut ista.

Querit. quare Aresto. vocat sciam de anima hystoriam. **D**dm q h̄ p̄tingit ppter similitudinē quā h̄z ad hystoriam. qz similitudo ex tribz p̄t attendi. **P**rimo qz sic in hystorijs tradunt z narrāt qdā generalia z p̄ncipalia gesta. nō aut p̄ncipalia. qz sic fieret nimis magna. sic etiā in isto libro de aia tradunt generalia q̄ daz z p̄ncipalia de anima.

et in libris posterioribz descendit p̄ticularius de singul aiaibz determinādo. vt in libro de vegetabilibz et plāris et de aialibz. **S**ecda similitudo est. qz in hystorijs sepe plus facta posteriori narrant z cōtra. ita etiā in hoc libro p̄cedit de potētis et op̄ationibz aie ad eius essentia. **T**ercia similitudo est. qz sicut in hystorijs traduntur aliq̄ spēalia que in nobis exp̄mur. ita scia de aia est de his q̄ in nobis ita cōnaturaliter exp̄mur. vt sunt op̄ationes et potē anime.

Querit. vtrū hystoria scie de aia sit in p̄mis ponēda. **E**t videtur q̄ nō. qz liter phicorū est p̄o illo. **D**dm q̄ istud aduerbū p̄mū p̄r dupl̄r capi. **U**no mō vt d̄z ordinem. z sic sic p̄p̄atio istius scie nō ad oēs libros phicales. sed ad illos in q̄bus determinat de aialibus z anianis. z sic ista est vera qz scia de aia est p̄mo ponēda cū etiā in ordīne p̄ponatur eis. **C**ompondo aut istū libz ad oēs libz phicales. sic libri phicorū de generatōe methēoz et de mineralibz p̄cedunt istū. **A**lio mō caput p̄mū p̄r de dignitatē. z sic ista p̄p̄o textus est vera p̄pando etiā istū libz de aia ad oēs libros phicales. nō tñ p̄pando ad metaphisicā q̄ est simplr p̄ma z digna. **E**t rō est qz dignitas alicui⁹ scie p̄ncipalr sumit ex subiecto. sed liber de aia h̄ nobilior obiectū q̄ aliq̄ libri naturalis phic. qz aia mā q̄ est dignior aliqua re naturali.

Arguit. scia q̄ est de toto est dignior q̄ scientia q̄ est in pre. sed in libro de sensu et sensato determinat de toto. s. de corpore aiato. z hic determinat de pre tñ scz de aia q̄ est ps corpis animati. ergo scia libri de sensu et sensato est dignior. **D**dm q̄ dupliciter in aliqua scia p̄r determinari de toto. **U**no mō determinādo de toto et descendēdo ad singulas pres. et sic determinat de pre tñ scz de aia q̄ est ps scientia de pre. **O**uius rō est. quia sic scia de toto etiam includit sciam de parte. z cū hoc plus z sic libri de sensu et sensato et de animalibus nō determinat de toto animato. **A**lio mō in aliqua scia p̄r fieri determinatio de toto sub rōne totalitatis. z fm p̄prietates magis cōuenientes toti q̄ parti. z sic scientia de parte potest esse dignior q̄ scientia de toto. qz contingit qz pres habet nobiliores z digniores passōes qz totū. **E**t sic dicendū est de aia. qz anima habet nobiliores passiones absolute q̄ corpus aiatum. passiones enim anime sunt intellectus et voluntas que non conueniunt corpori animato. z hoc ad minus est verum de anima rationali.

Arguit. scia de gñe est dignior scia de spē. sed liter phicorū determinat de toto ente mobili. hic aut solū determinat de aia q̄ est ps. ergo rō. **D**dm dupl̄r. **P**rimo. qz dupl̄r in aliqua scia determinat de genere. **U**no mō absolute pueniendo spēs. et sic nō est veni qz scia de gñe est dignior scia de spē. imo spēs ē dignior gñe. qz spēs est magis actual. ideo etiā h̄z passiones digniores. **A**lio mō aliq̄ scia simul tractat de genere z spēbus et de p̄prietatibus spērum. z sic scientia de gñe claudit in se sciam de spē. et sic dignior est scia de gñe q̄ scientia de spē. **P**er hoc ergo ddm est. qz liber phicorū tractat de ente mobili fm generales passiones. z nō fm specificas. qz de illis tractatur in posterioribus libz. **S**ecdo potest dici qz anima nō est species aut ps subiectiva. sed est ps integralis cuiusdam entis mobilis. scz corpis aiato. z sic contingit p̄tem entis mobilis integram esse digniorem toto.

Arguit. scia libri de celo et mūdo est dignior q̄ scia de aia. qz ad minus inter sciētas naturales aliqua est scia dignior scia de aia. **Z**ñs p̄bat. quia ibi tractatur de toto vniuerso. mō totū vniuersum est dignius q̄ aliq̄ eius pars.

Du² scia vna dignior d̄ p̄ alia p̄rio
2° in specialibus
2° qz 2° magis

Phisica
De anima
De sensu et sensato
De motu animalium
De vegetabilibus et mineralibus
De generatione et corruptione
De meteoris
De sensu et sensato
De motu animalium
De vegetabilibus et mineralibus
De generatione et corruptione
De meteoris

Omni q' vniuersum capit dupl'r. vno mo' p' aggrega-
toe oim' entiu' creator. z sic aie nobiles z sube separe p'
hedunt in vniuerso. z illo mo' capiēdo vniuersus vey est
q' vniuersum e' digni' aia. s' sic in libro de celo z mundo
no' definitur de vniuerso. Alio' capitur vniuersus p' toto
vniuerso corpeo. z h' vniuersum h' q'ncz pres. s' q' tuoz ele-
meta z celu'. z illo mo' capit Aristo. vniuersus in libro de
celo. Qd' sic p'z. q'z ibi definitur de vniuerso fin' q' pres vni-
uersi accipiunt situ' in vniuerso p' motu' locale. s'z mor' local'
puente solu' corp'ib'. sic q' capiēdo vniuersum aia est digni'
o' vniuerso. q'z ex toto genere viuētia s' pfectiora no' viuē-
tib'. cu' ergo aiata sint viuētia p' aiata. sic aia est pfectior
no' viuētib'. Un' p'z q' in gradu nature aia formice dig-
nior est celo. q'z h'z alio' e' gradu' essendi q'z celu'

Arguit. celu' est incorruptibile. s'z aia est cor' ruptibil' fm
gen' saltē. s'z falsum est q' aia est dignior celo. Qd'z q' in
rebo' p' inueniri duplex pfectio. Quedā em' est pfectio cen-
trā q' artēdit fm' centiale gradu' eēdi. z sic aiata q'ntūcū
q'z ipsecta s' digniora inaiatis. z sic aia formice e' dignior
celo. Alio' artēdit pfectio aliq' in aliq' ex pre alicui' accē-
tatis. v'pura duratōis aut alter' accētis. z sic no' e' incō-
uenies q' aliq' q'ntūcū magis pfecta sint min' pfecta
q' ad duratōez. Et h' p'ingit ex eo. q' pfectōes rerū distri-
bute sunt in rebo'. sic q' q'ntūcū res min' pfecta h'z aliq' accētis
q' no' h'z res magis pfectā. sic hō centiale e' dignior eq'. tū
in portādo pond' equi' e' dignior hōie. Per h' q' dōm q'
celū e' digni' aiata' q'busdā q' ad duratōez. no' ar' q' ad cen-
s'

Arguit. in octauo physicoz definitur de pmo (tia
motorē. s'z p'm' motor' e' dignior q'z aia simpl'r. s' octauo' li-
ter physicoz e' adhuc pferend'. Dōm q' p'm' motor' et
aia alicui' aiati p'nt p'ari dupl'r. Uno' q'ntū ad eoz' cen-
trā z subam. z sic p'm' motor' est dignior aia. z sic definitur
de pmo motore in libris metaphisicalib'. z no' in libro
physicoz. z sic bñ sequit' q' libri metaphisicales sunt dig-
niores scia de aia. Alio' p'antur p'mus motor' z aia ali-
cuius aiati q'ntū ad eoz' opatōem q' est mor'. z sic aia ali-
cui' aiati est nobilior fm' subam q'z aia nobil' q'ntū ad opa-
tōem. Per h' ergo dōm est ad argumētū. q' in h' libro def-
minat' de suba aie. sed in octauo physicoz definitur soluz
de aia nobili' seu pmo motore in ordine ad motū.

Querit' q'ntū se h'nt ad dignitatē z certitudinē metha-
phica. mathēatica. z physica. Dōm q' si iste scie' p'ent
in dignitate tūc metaphisica e' simpl'r dignior ex pre obie-
cti. q'z obiectū suū est a materia sepatū fm' q' h'm oī. Deū
sequit' physica fm' dignitatē subiecti. z vltimo mathēaticā
ca. q'z physice res sunt digniores mathēaticis. S'z de certi-
tudine sic est dōm. q' metaphisica e' certior fm' naturā ref'
q'z h'z efficacissimū modū demōstrandi ex p'mis pncipijs.
Sed q' ad nos est maior certitudo in mathēatica. q'z ma-
thēatica s' multū bñ intellectui nrō p'portionata. z sic
facil'r intelligibilia. Est tū verū q' etiā aliq' ps physice e' no-
rior q' ad nos q' mathēatica. q'z mathēatica no' e' de his q'
expimur in nob' sic physica. Et si q'rat. vtrū aliq' mo' possz
dici q' scia libri de aia s' p'ponēda oībo' alijs. Dōm q' sic.
no' tū absolute. s'z solū si capiat' p'ise certitudo q' ad nos.
et tūc p'ungat certitudo dignitati. tunc p'nt dici q' ista scia
est dignior z certior oībus alijs. est em' de his q' expimur
in nob'. q'ntū s' metaphisica excedat q' ad dignitatē obiec-
ti. no' tamē simul cū certitudine quo ad nos.

Arguit. Aristo. pmo posteriorum ponit tres modos
certitudinis sciaz. s' male ponit h' tū duos. Dōm du-
pl'r. p' q' Ar'. p' posterioroz' pōit mōs certitudis q'z vna

scia e' certior alia. s'z hic ponit modos dignitatis q'z vna
scia e' dignior alia z honorabilior. q'z tū mōi certitudinis
etiāz spectāt ad dignitatē sciarū. Itō sedo p'nt dici. q' tres
mōi positi in pmo posteriorū p'phendūt sub istis duobz:
q' p'm' mod' certitudis est. q' illa scia est certior q' p'side-
rat q'z p'pter qd' sil' scōs mod' est. q' illa scia est certior
q' est de no' subcō. Tercius mod' e'. q' illa scia est certior
q' pauciora p'supponit. Q' p'prehēdunt s' p'mus et tercius
sub 2° mō h' posito. s'z illa scia est certior q' h'z certiorē
modū pcedēdi. q' d' cōtingit n' illis sciatijs q' p'siderant q'z
et p'pter qd' sil' et q' pauciora p'supponūt. z sedo mod' co-
incidit cū pmo mō q' scia q' est de no' subiecto. i. de re mī-
nus p'tracta ad materiā h'z dignius subiectum.

Videf' autē et ad veritatē oim' cognitio ipsi'
multū p'ficere. maxime autē ad naturā. Est em'
tanquā pncipium animalium.

Hic p'nt reddi auditores tenuolos onēdo vtilita-
tem huius scie. postq' hoc fecerat ex dignitate huius scie.
Et d'r. q' illa scia est valde vtilis. q' est vtilis ad oēs scie'
tias. z tū p'cipue pncipal'r z maxie ad p'gnoscedū scias q'
sunt de aiatis z aialibz q'z p'm' formale est aia. cū s' vni-
q' d'z p' sciat' fm' suū pncipiū formale. sic etiā aiata p'gnos-
citur p' aiata. z sic valet ista scia ad sciam aiatis

Querit'. vtrū scia libri de aia valeat ad oēm scientiam.
Dōm q' sic. Et hoc p'nt declarari dupl'r. Uno' mō in ges-
nerali sic. q'z est q'ntitas q'ntus aie. cu'z s' accētis h'z cognosca' p'
subiectū. sic oīs scia h'z aliq'liter cognosca' ex materia anie-
q' est vna cōditio immaterialitatis vtriusq' scie' z scie'
que in ea est. Item sedo. Anima est quodā mō oia sicut d'r
tercio huius. z sic oīa p'nt cognosca' cognita aima. Alio'
mō capiūtur scie' p'culariter. et sic valet scia de aima ad
oēm sciam p'cularem. Primo em' valet cognitio de aia
ad sciam phie' rōnalis. q' sunt grāmatica logica h'erot'
ca. q'z ille scie' sunt de entibus rōnis. sed entia rōnis no' co-
gnosca' nisi in ordine ad rōem. sed rō est q'daz poīa aie
s' pncipiū rōnis est ipa aia sicut subiectū accētis. Sedo
valet ad cognoscedū scias methaphisicales. q'z ex p' g'nti-
tione aie rōnalis nos assurgemus ad cognoscedūz im-
materialēs subas. Deseruit' et ad mathēaticā. q'z ma-
thēatica p'siderat formas abstractas a materiā fm' rō-
nē. Un' o'z etiā p'ficere qd' sit rō. z quō abstractit. si debet
mus intelligere mathēaticā. Etia' v'z ad cognoscedū
dū p'ficalia. q'z sicut Aristo. in textu q' magna ps phie' e'
de aialibus z animatis. z illorū animatoz' pncipiū for-
male est anima. Tercio valet ad phiam moralem quia in
phia morali determinat' de virtutibz diuersis. s' de virtut'
tibz moralibz et intellectualibz. Virtutes ar' intellectuales
subiectant' in pre intellectiua anime. sed morales sunt in
pre appetitiua. sicut iusticia h'z esse in volūate prudētia in
rōne. z fortitudo in irascibili. p'pantia in cōcupiscibili. porē-
tia. q' ergo no' cognosca' poīas anime no' p' debite distin-
guere illas virtutes abinuicē. Item virtutes cognoscu-
tur in medio sicut determinat' rō. si ergo no' cognosca' ratō
vel intellectū no' p'nt cognosca' virtus moralis. Un' necessa-
riū est ad cognoscedū virtutes morales cognoscere sei-
entias de anima s'z naturā anime z eius potencias.

Arguit. ex isto sequeret' q' scia libri de aima esset de nu-
mero bonoz' vtiliū. q'z ordinat' ad h'ndū alias scias sed il-
lud d'r. vtile q'd ordinat' ad alterū. Dōm q' dupl'r aliq' scie'
entia d'r. honorabilis. Uno' modo formaliter z finaliter. s'

Omne vtilitates
huius sciencie

Questiones

primi de Anima

Tunc sic scia honorabilis non ordinat ad alias scias. et hoc non solum metaphisica in luce naturali est honorabilis. quia est precipue scia non ordinata ad aliam. Alio modo aliqua scia dicitur honorabilis formaliter tunc. quia scilicet in se forma honesti ex eo quod propter se appetit licet in aliam sciam ordinet. et sic ista scia etiam est honorabilis. quia in se vult appetat. etiam si non ordinat ad alias scias. Sicut prius dictum fuit in logica.

Arguimus autem considerare cognoscere naturam ipsius et subam. Postea quocumque acciderit circa ipsam. Quorum alie proprie passionis videtur. alie autem propter ipsas causas et aialibus inesse.

Postquam philosophus posuit primam partem phemij in qua reddidit auditores tenuolos. hunc primum ponit secundam partem phemij in qua reddidit auditores dociles. quia scilicet apti ad capiendum doctrinam. Auditor enim facit capere doctrinam illam quam sibi proponitur ordo dicitur. Quod dicitur ordinem procedendi in ista scia. et dicitur quod vult istum ordinem suare. quia philosophus vult determinare de anima quoniam ad eius essentiam et subam. et hoc in primo libro facit finem opinionem antiquam. et in principio secundi finem veritatem et opinionem primam. Deum dicitur quod vult inquirere quod accidit circa animam. quales sunt potentie et passionis anime. quod passionis scilicet in duplici dicitur. quia quod sunt causas anime et corpori. sic scilicet potentie anime vegetative et sensitive. quod sunt proprie ipsi anime que sunt potentie intellective. quales sunt intellectus et voluntas. Determinat ergo primo de illis que sunt anime et corpori simul. sicut ille que sunt causas huius et alius anime. et quod sunt causas anime et corpus determinat de eis.

Arguitur in scientijs est procedendum a nobis notioribus. scilicet talia sunt accidentia. ergo prius determinare deberet de accidentibus anime antequam determinat de suba anime. **D**icitur quod duplex est processus in doctrinando. unum quod dicitur ad nos quod non est scialis. et sic procedi ab effectibus ad causas. quod effectus sunt nobis notiores causas. **A**lius est processus quod dicitur ad naturam et scialis generans sciam. et sic suba est ante accens. et principia ante principia. quia ergo suba est causa accidentis. et principia sunt in scia cause passionum sic procedit a causa ad effectum. quod demonstratio propter quod quod generat sciam. procedit a causa ad effectum. ut patet primo posteriorum. Per hoc ergo dicitur est ad argumentum quod est in isto libro tradit scia de anima procedendum est a substantia anime ad eius accidentia.

Arguitur in isto textu de Aristotele quod vult determinare de natura et suba anime. scilicet suba et natura sunt idem. ergo hunc est supfluitas. **D**icitur quod natura et suba sunt idem secundum re. quia natura est idem quod spes rei secundum deum. **B**oetius quod natura est informatio. **M**agna quod re specifica dicitur. et sic suba est etiam natura. **D**icitur enim secundum rationem. quod dicitur suba absolute. natura pro relative. quia essentia rei absolute accepta dicitur suba. scilicet talis essentia ad opera causas operata vocatur natura. Sic etiam est de anima. quia anima dicitur suba in quantum dat esse absolute corpori. sed dicitur natura secundum quod est principium operationum vitalium. et hoc est quod dicitur secundo philosophorum quod natura est principium mouendi et quiescendi.

Quoniam autem et penitus difficillimorum est accipere aliquam fidem de ipsa. cum enim sit questio communis multis alijs. Dico autem eam que circa subam et eam que quod est fortassis alicui videbitur una quodam methodus esse de omnibus. de quibus volumus cognoscere subam. sic et eorum que secundum accens sunt et priorum demonstrationes.

Ont ordine in ista scia procedi

Quare querendum vtiq; erit methodum istam.

Hic ponit tertia pars phemij. in qua reddidit auditores attentos. et hoc facit ostendendo difficultatem huius scie. quia opus in re difficili maiore facere attentione. **E**t primo ponit hunc dicens. **Q**uod accipere aliquam fidem. et aliquam certitudine de ipsa anima et corpore. pro fecte et penitus difficillimorum. et valde difficile. **D**eum in speciali ponit difficultatem de ipsa anima. **P**rimo. quod ad cognitionem sube. **S**ecundo. quod ad cognitionem accensuum et passionum anime. **I**bi dubitatione ar. hinc. **C**irca primum primum ponit difficultatem quod ad modum diffinendi. **S**ecundo. quod ad ea que ingrediuntur diffinitionem. **I**bi primum ar fortassis. **C**irca primum dicitur quod difficile est cognoscere quomodo dicitur inuestigari diffinitio anime. et circa hoc primum est dubium tertium. **U**bi sit una via inuestigandi quod dicitur anime cum via inuestigandi diffinitio anime. et quod dicitur anime et aliarum rerum est una questio. quod vult quod est. **E**rgo erit vnus modus inuestigandi omnes diffinitiones. **S**ecundo ratio est. quod sicut est una via cognoscendi omnium priorum accensuum. **D**emonstratio que demonstrat passionem de subiecto. sic etiam videtur quod omnium subam sit una via inuestigandi quod dicitur anime. **P**assiones enim in dicitur inuestigantur per demonstrationem. **E**t etiam quod dicitur anime inuestigari per vnam viam. **D**icitur autem Aristotele in tertio. quod fortassis est una via. quia dicitur diffinitio anime inuestigari via diuisionis. **V**t docet in secundo huius. **S**icut etiam diffinitiones aliarum subam dicitur inuestigari in premissis positae in diffinitione subam loquendo de toto animato aut de suba completa que in se intrinsece diffinitio. tunc dicitur quod suba completa posita ex materia et forma diffinitio per materiam et formam philosophice. **L**ogice per genus et dicitur. **S**ed pres positae in diffinitione anime non habent se intrinsece ad diffinitum. hinc se sicut additamentum. quia anima diffinitio per corpus. et corpus est extra intellectum anime.

Si autem non est una quodam et communis methodus de eo quod quod est amplius difficultus est negociari. **D**e tebit enim accipere circa vnum quodam quodam modus. **S**i autem manifestum sit. **V**t demonstratio aliquid sit. aut diuisionis. aut est aliquid alia methodus. **Z**ad dubitandum.

Hic renouet Aristotele aliam dubitationem. **E**t dicitur sic sit una via ad inuestigandum diffinitionem anime et aliarum substantiarum. tunc est magna difficultas que sit illa via inuestigandi per quam ille diffinitiones inuestigantur. **Q**uia illa via sit demonstratio sic dicitur de premissis. **A**n sit via diuisionis sicut dicitur Plato. **V**el si aliqua alia videlicet compositionis quaz ponit Aristotele secundo posteriorum. **V**bi dicitur quod diffinitiones substantiarum inuestigantur per viam diuisionis non syllogisticam et communis. **D**ebet tamen notari a termino ad quem. et ergo non nominatur via diuisionis sed compositionis.

Queritur quare ponit hunc Aristotele in duos modos inuestigandi ipsam quodam quod est cum tamen plures sint. **D**icitur quodam quodam quia iste due opinioniones fuerunt tempore Aristotele. magis famose. quaz vna fuit ab epocrate posita. quia etiam tangit Aristotele secundo posteriorum improbando eam. **A**lia fuit opinio Platonis qui dicitur quod dicitur essent inuestigande per viam diuisionis syllogistice. **S**ed Aristotele etiam ponit quod diffinitio per viam diuisionis inuestigari debet. sed non syllogistice sicut dicitur Plato. et illa via diuisionis coincidit cum via compositionis quia in principio genera diuiduntur in fine componantur in.

Ont dicitur

Novae quodam dicitur

Pria dicitur

Zad dubitandum

Aristotelia

Marginal notes on the right side of the page, including 'Aristotelia' and other handwritten text.

definitioem illius definiti cuius definitio inqrebatur.
 Arguit scia de aia est certissima. g anima est facil' p g
 mitionis. qz difficillima sunt incerta. Ddm q aia capit
 duplr. Uno mo' quantu' ad qz est. z quantu' ad oparoes
 et potetias q' sunt principia taliu' operationu' fm se. z sic co
 gnitio de anima est certissima. immo scia de aia est de his
 que expimur in nobis. qz aliquis facil' cognoscit se habe
 re visus auditu' vel tactu'. Alio mo' capit aia q'rum ad qd
 est. z sic cognitio de aia est difficillima. Et hoc p' facilius
 patere ex signo. qz antiq' phibebant multas opinioes
 de natura aie. qz non potuerit in eius vera' cognitioez ve
 nire. Sed tunc querit. qre cognitio de anima q' ad qd
 est. est ita difficilis. Circa ista questionem sciendū q' ex
 duabus causis contingit aliquid difficultis esse cognitiois
 Primo ex parte rei. q' gnoscebilibus que est fm se imperfecta
 et deesse natura nō potēs mouere intellectū neqz sensum.
 Et sic materia pma. mor'. relatōes. z sex vltima p'dicame
 ta sunt difficil' cognitōis. Alio mo' aliqd est difficultis cog
 nitōis ex parte ipsius intellect'. qz scz intellectus est imperfec
 tus nō potens tēdere in cognitōem alicuius pfecti q' gno
 scibilis. Et eo mo' deus z sube separate sunt difficultis q' g
 nitionis q' si excedētēz p'ortionem nostri intellect'. Et sile
 ē de visu. qz aliquis dicit difficulte visibile duplr. Uno mo'
 ex parte visibilis. sicut tenebrosū z obscurū. Alio mo' ali
 qd dicit difficulte visibile ex parte videntis. z sic lumen solis ē
 difficulte visibile. Intendebat g' questio querere an diffi
 cultas cognitōis ipsius aie p'oueniat ex natura ipsi' ani
 me. vel ex natura ipsius intellectus. Tunc respondetur q'
 aia capitur duplr. Uno mo' pro aia vegetatiua z sensiti
 ua. z sic aia est difficultis q' g' nitōis ex parte aie. quia ille aie
 sunt nimū immerse materie. z ideo quārum est ex parte
 aiarum difficulte cognoscunt. z ideo in arborē Porphy
 riana insensibile est d'na aie vegetatiua. qz nō poterat im
 poni d'na affirmatiua p se cognoscibilis ppter defectū rei
 cognoscibilis. Alio mo' capit aia pro aia rōnali. z sic ad
 huc capit duplr. Uno mo' vt est pars totius hominis. z ex
 illa parte habet aliqd imperfecōis. z tunc est difficultis cog
 nitionis etiā fm se propter suā imperfecōem. Alio mo' vt est
 actus separabilis a corpore. z sic est difficulte cognoscibi
 lis ex parte intellect'. nostri. habet em' vt sic p'portioes cū
 substantiis separatis. sicut em' sube separate sunt difficulte co
 gnoscibiles ex eo q' excedūt nostz intellectum. sic etiā ani
 ma rationalis sic accepta.
 Arguitur. hoc cognoscitur maxime ab aliqua poten
 tia quod est p'ns illi potētie. sed anima nostra est p'ns in
 tellectui. g' intellectus maxime cognoscit animā. z p' p'ns
 aia est maxime cognoscibilis. Ddm q' duplr aliqd est
 p'ns intellectui. Uno mo' fm eē nature z reale. z hoc con
 tingit tripplr. Uno mo'. quia est subiectū intellectus. z sic
 aia rōnalis est maxime p'ns intellectui. qz ipsa est subiectū
 ipsius intellect'. qz intellect' est potētia aie. Alio mo' ali
 qd est p'ns intellectui. qz ē habit' intellect'. z sic scia ē ma
 xime p'ns intellectui. qz scia est in intellectu. Tercō aliqd
 dicit p'ns intellectui. qz est opatio z actus eius. z sic intelli
 gere est maxime p'ns intellectui. Sed ddm est q' hoc quod
 istis modis est p'ns alicui potētie nō est maxime cognos
 cible ab ea. Alio mo' aliquid dicit p'ns fm esse p'portiona
 bilitatis z obiectaliter. z sic obiectū est p'ns ipsi potē
 tie. Et quod sic est p'ns ipsi potētie maxime q' gnoscit a ta
 li potētia. sic aut' qd dicitur rei materialis est maxime p'ns ipi
 intellectui. qz est ei' obiectū. Et sile est de visu. qz id quod
 est maxie reali p'ns visui nō est maxime cognoscibile a vi

su. sicut est pupilla oculi. sed qd est maxie p'ns obiectus
 maxime cognoscit a visu. sicut color.

Adbuc multas hz dubitatōes z errores. ex
 q'bus oportet q'rere Alia em' alioz sunt princi
 pia sicut numeroz z planoz

Postq' Ar'. mouet difficultatē de mō inq'rendi dif
 finitionē aie. Dic' pmo mouet dubitationē circa diffini
 tionē in se. z secōdo q'rum ad ea q' ingrediunt diffinitionēz.
 Circa p'mū dicit q' hz multas dubitatōes q'rere de princi
 pijs aie. cū em' scia demonstrat passioes de subiecto p' p'nci
 pia necesse ē in tali scia q' gnoscere p'ncipia subiecti. cū g'
 aia est hic subiectū necesse est inq'rere de p'ncipijs eius. Nec
 p' dicit q' oim sunt eadē p'ncipia. qz s' alia p'ncipia nume
 roz. z alia planoz. qz p'ncipiū numeroz est vnitatis. z p'nci
 piū planoz. i. suplicitez originaliter est p'ncipus

Arguit est vniū p'ncipiū oim rez. scz deus. Ddm
 q' deus est p'ncipiū effectiuū oim rez. z hoc est verum.
 Aristo. aut' hic loq'itur de p'ncipijs formalibz et intrinsec'
 et illa s' diuersa in diuersis rebz. qz ab illis p'ncipijs res
 hūi r' distinctionē specificā. sed manifestū est q' multe res
 abinucem distinguuntur specificē.

Rimū autē for' talis necariū est diuidere
 in q' genēz. z qd sit. Dico aut' vtz hoc ali
 quid z suba sit. aut q' litas. aut q' stitas. aut etiā
 quoddā aliud diuersoz p'dicamentoz

Hic p'sequenter mouet dubitationem de aia q'rum ad
 ea que ingrediuntur diffinitionem. z pmo q'rum ad ge
 nus. secōdo q'rum ad d'nam. Et dicit q' difficile est cognos
 cere in quo genere sit aia scz p'ncipali. Sūt aut' genera p'nci
 palia suba. quantitas zc. z ideo ista difficultas respicit
 aiam fm q' est totum diffinibile. quia diffinitio eius das
 tur per genus et differentias.

Querit in quo genere est aia. Ddm q' dupliciter alit'
 quid est genere. Uno mo' directe p se. quia est genus v'
 species alicuius generis p'ncipalis. z sic aia non est in alit'
 genere. necesse est em' genus vel spēm esse v'le. sed de rō ne
 v'lis est eē qd dā totū. z sic aia est in p'dicamento sube. qz
 reducit ad idē genus cū toto scilz cū corpore aiato. Et ad
 hoc denotandū Aristo. dicit in textu. Et for' talis aut
 necessariū zc. in quo notauit q' anima non est directe z p
 se in aliquo predicamento

Adbuc aut' verum eozū que in potētia sunt
 an magis endelechia quedā sit. Differunt em'
 non parum potentia et actus.

Hic mouet dubitationē circa differentia diffinitiois
 ipsius anime. supposito em' q' etiā sit de genere substantie
 adhuc est difficultas an p'ncipat ad gen' actus vel ad ge
 nus potentie. Quid sit em' quoddāz genus p'ncipale p
 actum z potentiam. Potest ergo (supposito q' anima sit
 de genere substantie) dubitari an sit actus vel potentia
 Et addit Aristo. q' dicere aiam actū esse aut potentiaz
 nō parum differt. qz actus z potentia nō parum differūt
 ziam aut' dubitationē soluit Aristo. in secundo huius.
 probādo q' aia sit actus corpis. z corpus est in potentia
 ad aiam. His em' forma est actus materie. et est manifest

3a Dubitatio

4a Dubitatio

5a Dubitatio

margin notes on the left side of the page, including 'p'ncipiū de aia' and other fragments of text.

Questiones

primi de Anima

Actus q anima est forma corporis ergo anima est actus eius. Querit. utrum actus & potentia multum differant...

Actus & potentia non dicuntur multum differere. Quis probat. quod illa dicuntur que habent diversam rationem...

Actus & potentia non dicuntur paria quia actus in multis coincidunt. In actu ad corpus. In actu ad pietatem...

Actus contra hanc illam que non dicuntur sunt idem. Sed de materia pura potentia...

ab oppositis. Minor probatur quia non habent aliquam deum. Quod actus potentia est neganda...

Actus & potentia habent eandem proprietatem illa sunt eadem. Sed deus & materia prima habent eandem proprietatem...

Actus & potentia differunt magis dicuntur non potest fieri unum. Sed ex actu & potentia fit unum simpliciter...

Considerandum autem et si partibilis sit. aut imparibilis. et utrum sit similis specie omnia anima non...

Sexta Dubitatio. Hic movet dubitacionem de anima forma que est totum potentia. Et dicitur quod dubium est de anima an sit partibilis...

Handwritten marginal notes: Distinctio, Diversitas, Anima, Contrarietas.

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including 'Distinctiones' and other philosophical remarks.

ma in vegetatiua sensitua et intellectuaz. et in partes potestatiuas. scz in diuersas potentias. de quibz psequit phs in secundo et tercio huius

Utrū sit filis spēi ois aia an nō. Si at nō filis spēi. utrū spē differat aut genere. Nūc qdē em dicētes qz qzētes d aia hūana sola vidēt itēdere. Hic ponit dubitacōem de aia fm q est totū vlt. et dubitatio stat in hoc. Utrū ois aia sit eiusdē spēi cū ois aia vel nō. si nō sit ois aia eiusdē spēi. est qstio an aie differat genere aut specie. Et addit phs q ista qstio habebat locuz apud antiqz. qz ipsi solū loquebāt de aia rōnali. et si loqz mur de illa. tūc manifestū ē q ois aia est eiusdē spēi. Dicebant em antiqz opatiōes in alijs viuētibz. pcedere a natura. et nō ab aia. qd phs satis reprobat in secdo huius pbandō q opa aie vegetatiue sunt ab aia

Querit utrū ois aia sit eiusdē spēi cū qlibet aia. Dicendū q spēs capitur duplr. Uno mō pprie. et sic spēs est quoddā vlt et totū. et sic aia nō est spēs. qz est ps. et nulla ps est spēs. cū ps nō hz vnitatē sicut nec entitatē. sed fm se vlt est vni in multis. Alio mō accipit spēs cōiter fm q illud dī spēs qd est sub alio spēaliter ptenū. et sic in pri bus subaz tā essentialibz qz integralibz repit spēs. Et sic distinguendū est de aia. qz vel aia accipit p aia humana tm. et sic oēs aie nō sunt eiusdē spēi vel accipit cōiter put se extendit ad aiam vegetatiua et sensitua. et sic oēs aie sunt eiusdē spēi subalterne. et nō eiusdem spēi spēalissime. Qd sic pbat qz ois spēs sumit a forma. rei. si q ois aia in oibz aiatz esset eiusdē spēi spēalissime. sequer q oia aiatz essent eiusdē spēi spēalissime. qd est manifeste falsum. qz illud ex quo sequitur. Ex eodē pbat qz aie rōnales sunt eiusdem spēi cū hō sit spēs spēalissima.

Formidādū at qten nō lateat. utrū vna rō aie est sicut aialis. aut fm vniū qd q altera. vt eqz canis hois deiqz aial aut vlt aut nihil ē aut poster. Si aut rō aliqz cōe aliud pdicatur.

Hic pter mouet vna dubitationē circa vnitatē diffinitōis aie. Ex quo em phs in textu pcedenti dixit qz nō multē aie et nō vniū spēi. sic incidit talis dubitatio. vtrū sit dāda vna cōis diffinitio aie. qz scz pueniat y deē aie. sicut fm platonē est danda vna cōis diffinitio aialis q cōs ueniat y deē aialis. aut sunt dāde diuerse diffinitiones p diuersis aiabz. sicut etiam in aiali est alia rō. canis alia rō hois. et alia rō dei. celi. qd dicebant antiqz aiatum. qz rō aialis fm vniū quodē aial est altera et altera. Et arguit phs ptra pma prem. scz q nō est dabilis vna cōis diffinitio que pueniat y deē aie. qz vel vlt nihil est aut posterius suis singularibz. et non solum hoc est verum de animal. sed de quocūqz alio vlt.

Querit quare phs mouet istam dubitationem circa vnitatē diffinitōis aie. Ddm q ppter diuersas opinio nes de diffinitōibz. aliq em opinati sunt q diffinitōes re rum dantur de y deis separatis. et illa fuit opinio platorū quozū qui ponebāt vltā separata per se substantia extra omne intellectū. et q diffinitōes rerū darent de talibz y de is. Exempli gratia qū diffinit hō. homo est aial rōnale. tunc talis diffinitio puenit y deē separate. et non homini fm q est in singularibz. Et fm istā opinionem est danda

vna cōis diffinitio aie pueniens y deē aie et nō singularibz. Fuenit etiā aliq habentes oppositā opinionē. s. Pythagorici. qui dicebatur naturales. et dixerūt q nō essent substantie vlt sed solū particulares. et sic fm illos non est danda vna pūmū diffinitio aie. sed cuiuslibz alia et alia. Philosophus autē tenet mediū scz q est danda vna cōmūnis diffinitio de aia. nō q illa pueniat y deē aie. sicut posuit Plato. sed q etiā illa diffinitio pueniat singularibz aiabus ptenis sub illo pūmū. sicut patz in secudo huius. qz illa diffinitio aie puenit sic aie in pūmū q etiā est vera de particularibz aiabz.

Arguit phs ponit vna pūmū diffinitōes aie. ergo male dī q nō est dāda vna pūmū diffinitio aie. Dicendū q duplr de aliquo p dāda diffinitio in cōi. Uno mō sic q pueniat soli tali pūmū. et sic nō est danda vna pūmū diffinitio de aliq re. quo mō Plato voluit dare diffinitōem. Alio mō sic q talis diffinitio nō solū pueni at illi pūmū. sed etiā singularis ptenis sub ipō. et sic phs dat pūmū diffinitōem de aia.

Querit quō soluenda est qstio Aresto. in textu. an sit danda cōis diffinitio aie an nō. Ddm q nec sic nec sic qz nō est danda cōis diffinitio que pueniat y deē tm. nec est danda diffinitio que cōueniat singularis aiabz tm. sed est danda vna cōis diffinitio aie que puenit singularis animalibz et etiā aie in cōi. et sic diffinitio aie data ab Aresto le datur de aia in pūmū. et fm hoc puenit singularis aiabus. Sile est de diffinitōe homis. qz ista diffinitio (aial rōnale) puenit homini in cōi et singularis particularibz hoibz. Et ad hoc ostēdēdū q nō p dāda vna cōis diffinitio aie que pueniat y deē tm. phs ponit hāc autoritatē. aial vlt nihil est aut posterius suis singularibz. quia quod nihil est non potest diffiniri.

Arguit vlt aliqd est. q male dī q vlt nihil est. An p qz de nihilo nō est scia. sed de vlt est scia. ergo rō. Et am vlt habet diffinitōem et essentia. ergo aliqd est.

Ddm q ista ppositio posita ab Aresto. in textu est diffinitua. ad cuius veritatē sufficit alterā prem esse veram. Vlt ergo phs in ista autoritate. q aial vlt nihil est fm mente platonis q posuit vltā esse y deas separatas a singularibz. Aut fm veritatē peripatheticozū vlt aliqd est sed posterius suis singularibz. qz vlt abstrahit a singularibz ideo necesse q sit posterius illis a qbz abstrahitur. et sic se cūda pars est vera.

Querit ex quot motiuis fuit plato motus ad ponendū y deas separatas. Ddm q ex duobz. Primus fuit ppter generatōem rerū naturalū. Et potest fm platonē sic sumi rō. oportet generatōes resolui in vna cām perpetuam. sed pncularia nō sunt ppetua. ergo oportz fieri res solutōem in aliā cām que sit perpetua. et qz cā est similis effectui suo. ideo oportet q illa cā sit y dea que sit pna sūtilitudo rerū generatay. et sic necesse erit ponere y deas separatas. Secūdū motiuis fuit ad saluādū sciam de rebz naturalibz. Et p sic formati rō. scia est y lum. sed illa (que sunt a pte rei materie pūcta) sunt singularia. ergo oportet extra singularia ponere vltā. de quibz vltibus dantur passioes fm necessitatē. et sic oportet ponere y deas vltē extra singularia. Et ad ista argumēta est dicendū. et pmo ad pmiū dicendū q differūt causa vltis et particularis. Causa em vltis nō est filis fm spēm suo effectui. Non ergo oportz ponere y deas in causis vltibus que sunt specificē similitudines rerū sicut plato posuit. habent tamen iste res generare aliquaz causam ppetuaz.

Ad ponendū y deas. ex vlt oēz. in ista. duobz mouebat motus Plato.

Zm

Excludūt motū

B i

iangunt realiter. tamen qz risibile nō est de diffinitōe ho-
minis ptingit intelligere hoīem nō cointelligendo risibi-
le. Et quo seqtur qz nō ptingit intelligere hoīem non in-
telligendo aīal rōnale. qz aīal rōnale est de diffinitione ho-
minis. Per hoc dicit ad ppositū qz qz singularitas p se non
est de rōne singularis singularitatis siue singularis p alte-
rū. sō p singulare singularitatis siue p alterū intelligi non
cointelligendo singularitatem illius. in quo singularitas qz
nis tū in ipa re sp p iungunt. Et hoc est qz dicit solet qz vlt
fit p abstractione nostri intellectus. i. vlt fit p hoc qz aliqd
abstrahitur a singulari p se. Exempli grā. homo z fortes
iungunt in re. et tū fortes non est de rōne hominis. qz si
sic tunc non inueniret hō extra forte. p ergo intelligi non
cointelligendo forte. z sic habet vniuersale. Sicut est dōm
de genere et spēs. qzuis spēs nunqz posset fieri genus p ab-
stractionem. qz in sua rōne includit vltimam dīam. tamē
specificatus p fieri genus. vt hō nunqz p fieri genus sed
aīal in hoīe potest fieri genus p abstractione a differentia
specifica hoīs. que nō est de rōne animalis

Arguit. videtur qz vlt in rebus sit. probatur qz por. lo-
quens de vniuersalibus vocat ipsa res dicendo istarum
res. speculatioe dōm qz vlt pfectum qd est vlt post rē
est in rebus fundamentali. z nō fm illam qd ditionē fm quā
vocat vlt. Lapiendo autē vlt p vniuersali in re. sic est ac-
cidentaliter in rebus. qz hoc p iungit singulari fm qz hu-
iustmodi. Circa qz sciendū qz natura vel eētia designata
p modū torius. vt hō p tripliciter considerari. vno mō
fm eius p p rā rōem. et sic cōueniunt nature que cadūt in
eius p rā diffinitōe. et passiones exote ex principijs eēn-
tialibus. et non cōueniunt vt sic nature aliqua p dicata ac-
cidentaliter nec realia nec rōnis Ideo quando queritur an
natura sic considerata sit vltis dōm qz non. qz de rā rōe
vltis est vltas cū multiplicitate aptitudinali. quaz. que
libet p dīno sup addit vni accidens siue relationē rōnis.
Sup addit eī vltas relationē rōis ipsius nature ad in-
tellectū. qz vt sic natura dī vna quando est obiectiue apd
intellectū. multiplicitas eī addit etiam vna relationē rō-
nis ipsius nature ad sua singularia. Exempli grā. si dicat
hō est spēs. ubi spēs sup addit humane nature duas relas-
tiones rōnis. vnam ad intellectū. fm quā relationem dī-
citur vna apud intellectū. Altam rōnem sup addit na-
ture ad singularia. fm quā dī multiplicabilis p multa nu-
mero distincta. sicut genus dī multiplicatam p multa
spēs dīntia. qz ergo vltas notat accidentia rōnis patet qz
nō p cōuenire nature fm se accepte. qz dictum est qz tūc
solū pueniunt nature. que sunt de eius diffinitione. natura
autē sic accepta vocat vlt ante rem. Alio mō accipit natu-
ra vt in re. in supposito. et sic iterum nature nō cōuenit
vniuersalitas. quia sic deficit nature vltas vniuersalita-
tis. que est solum in natura fm qz est obiectiue apud intel-
lectum. Deficit etiam sibi comunicabilitas aptitudi-
nalis. quia fm qz est in aliquo vno supposito. sic non est cō-
municabilis. Tercio mō accipit natura fm qz est accepta
p intellectū. et sic cōuenit sibi vniuersalitas. sic eī dī vlt
post rem. i. vniuersale a singularibus abstractū. tunc enī
puenit nature ipsa vltas vltatis. quia est obiectiue apd
intellectum. cōuenit etiam sibi plurificabilitas. quia pōt
plurificari p multa inferiora. z qz accidit nature qz est p
intellectum accepta. sic etiam accidit nature qz est vniuersa-
lis. Unde patet qz sicut albū est accidens reale hominis
ita vltas est accidens rōnis ipsius nature. id est cōuenit
nature apprehense p intellectū. Et sicut incōueniēt hō

mini pcepto attribueret qd est albū currens aut laborāse
ita incōueniēt hōmī ad extra attribuit qd est vltis.
Sic em gramatici dicit qz sunt adiectiua secūde impo-
sitiōis. que nō possunt vere attribui substātiuis pme im-
positiōis nec cōtra. qz adiectiua pme impo-
sitiōis false at-
tribuitur substātiuis sedē impo-
sitiōis

Querit. quō possumus venire in cognitōem siue noti-
tā istoz vniuersalium. Dōm qz istas acceptōes possu-
mus cognoscere ex ipsis p dicitis ipsi nature attributis.
Quō em nature attribuitur p dicitata realia essentialia.
vt hō est aīal. hō est rōnalis. z tunc accipit natura vt est
vlt ante rem. i. accipit vt nō est in singularibus nec apud
intellectū. Alio mō attribuitur nature p dicitata realia acci-
dentialia. z sic accipit vlt fm qz est in re. qz illa p dicitata pue-
niūt sibi fm qz ē in singularibus. vt hō est albū. Tercio mō
attribuitur nature p dicitata accidentalitā rōnis. z tūc accipi-
tur natura vt est vlt post rem. qz talia p dicitata nō pueni-
unt nature nisi pur est apprehensa p intellectū. Et qz p z
qz p p rā nulla scia est de vlt in re. Locus rō est. qz vlt in
fm qz hōmōi pueniūt solū p dicitata realia accidentalitā. qz de su-
is subiectis nō sunt scibilia. S3 vltis post rē fm qz hōmōi
p esse scia. qz etiaz illa accidentalitā sunt scibilia fm qz hōmōi
de ipsa natura. sicut fit in libro p dicitabili z p dicitamētoz.
Alie scie reales s3 de vlt ante rē. vt metaphisica z hōmōi

Querit. vtrū ista tria vltia distinguantur realiter vel
modaliter. Dōm qz differūt solū fm modū accipiendi
naturā. qz eadē natura p tripliciter p dicitari p intellectum
nostri. Est em eadē natura que qnqz est fm se accepta. z
et qnqz vt est in singularibus supra. et qnqz accepta ad p dicit-
cata sedē intentionis. si tū spēs intelligibilis esset vlt post
rem. sicut qdā dicebat. qd est falsum. tūc est realis distin-
ctio inter vlt in re ante rem. z post rem. pposito qz spēs in-
telligibilis sit subiectiue in intellectu

Querit. vtrū vlt sit generabile. Dōm qz vlt capit
dupl. Uno mō vt est acceptū in singularibus. z sic vlt est
generabile. quia etiā generat ad generatiōem singularis.
Alio mō accipit vlt vt ante rem z post rem. et sic genera-
bile z corruptibile accipitur dupl. Uno mō in p rā si
gnificatiōe fm qz dicit aptitudinē ad generatiōem z cor-
ruptiōem. et sic vltis quibusdā puenit esse generabile et
corruptibile. qz corporis mixti p rā est esse generabi-
le z corruptibile. sicut dī latius circa subiectus libri phis-
icorū. Alio mō accipit generabile impropriē fm qz dī ac-
tualē generatiōem. z corruptibile fm qz dī actualē corru-
ptiōem. et sic vlt ante rem z post rem nō sunt generabi-
lia nec corruptibilia. qz aliqd sic est generabile p genera-
tis actiōem. vlt aūt fm qz hōmōi nō habet ordinē ad acti-
ōnem. qz nō sunt termini actionum. qz actiones sunt sin-
gularū pmo metaphisice

Arguit. vlt est prius suis singularibus. qz male dī qz sit
posterius illis. Ans. pbat. qz dat eis esse. Itē illud est p-
us a quo nō puenit subsistendi p rā. vt bñ seqtur. fortes
est. qz hō est. sed nō cōtra. Dōm qz vlt capitur dupl.
Uno mō fm pfectā rōnem vltatis. et sic semp vlt post
rem est posterius suis singularibus. qz sic abstrahit a singu-
laribus. z illud qd abstrahit ab aliquo est posterius illo a
quo abstrahit. Alio mō accipit vlt fm qz est ante rem vel
in re. z sic est prius singularibus. qz dat eis esse nomen z rō-
nem. mō rō siue diffinitio est p rā diffinitio. z ab illo nō cō-
uertit subsistendi p rā. Est autē circa p dicitata pside-
randū qz res accipit p singulari. qz distinguit vlt ante rē
in re. z post rem. Sensus em est qz est aliqd vlt ante rem

Questiones

primi de Anima

Est autem singularia acceptum. Et aliquid est vlt in re. in singulari. et aliquid post re. abstractum a singularibus. Et ratio istius est. quod nos imponimus rebus nomina secundum quod eas nos cognoscimus. prout enim cognoscimus singularia quod vltimo habent nomen res quod fecerit vlt quod singulare imponit a nobis ad sciendum singulare.

Queritur. vtrum ratio aialis secundum vniuersum quod aial est altera et altera. **R**espondeo quod philosophus inducit illam autoritate per modum dubitationis. quod de quod querendum est an sit vna ratio aialis diffinitio aie dan da. vel de quod datur vna specialis diffinitio. sicut ratio aialis secundum vniuersum quod aial est altera. **T**unc dicitur quod est quod questiones quod non est dubium quod ratio aialis secundum vniuersum quod aial est altera et altera quod si capiatur aial secundum suas species. tunc enim necesse est quod aial habeat aliam diffinitionem in vna specie quam in alia.

Arguitur. aial diffinitur sic. Aial est corpus aialium sensibile. **S**icut aial habet vnam diffinitionem. **D**icitur quod aial caput dupliciter. vno modo loquitur secundum quod fecerit preceptum vniuersum pueniente suas species. et sic aial habet vnam diffinitionem. sicut per argumentum. **A**lio modo accipitur aial physice secundum quod reperitur in diuersis speciebus. et sic est alia et alia diffinitio aialis. **E**t est ratio illius diuersitatis. quod vniuersum quod diffinitur secundum quod est aliquid vniuersum. sed aial loquitur accipitur habet vnitatem conceptus et non habet vnitatem physice. quod non est vniuersum; aliquid secundum rem. **E**t sic secundum **A**ristotelem. septimo physice. in genere multe equocantiones latent. **E**t si dicatur genus etiam diffinitur physice. vel dicendo. aial est quod propositum ex corpore sensitivo et anima sensitiva. **O**mnium quod ista diffinitio non conuenit conceptui aialis secundum quem conceptum aial est vniuersum; sed conuenit aiali secundum quod inuenitur in suis speciebus. **E**t est ista diuersitas inter physice et logicum. quia physice diffinitur conuenit secundum rationem rationem. quia in suis inferioribus. logicum vero diffinitur secundum rationem rationem tamen. **A**lter tamen est de speciebus. quia species etiam fecerit vnitatem reale. vel per. vij. physiceorum.

Dupliciter autem et si non multe aie sed partes vtriusque querere prout totam animam aut partes. **D**ifficile autem est de his determinare et habet quales apte nate sunt altere ab inuicem esse. **E**t vtriusque partes querere prout: aut opera ipsarum vel intelligere aut intellectum. et sentire aut sensitivum. **S**icut autem et in alijs. **S**i autem opera prout: iteque vtriusque dubitabit alijs si obiecta horum prout querendum: sicut sensibile sensitivo et intelligibile intellectivo.

Postquam philosophus mouit dubitationes de aia secundum quod est totum potentiale. et secundum quod est totum vlt. **H**ic iam pariter ptinuar dubitatione de aia secundum quod est totum potentiale. dicitur quod si non sine multitudine aie in vno corpore. sicut dicebatur platonice. quod ponebatur quatuor aias in vno corpore. sed sunt multe partes aie. i. potentie. **T**unc est questio an primo querere totam aiam vel de partibus eius. **I**tem secundo est difficile si sunt multe partes aie quomodo ab inuicem distinguantur. quod secundum **T**heomixtum. difficile est cognoscere manifestam differentiam inter potentias. scilicet inter potentiam nutritiuam augmentatiuam et generatiuam. sed est manifesta diuersitas inter vegetatiuam sensitiuam et intellectiuam vel secundum commentatorem difficile est cognoscere diuersam inter potentiam intellectiuam et ymaginatiuam. **A**lii enim ponebant intellectum esse de sensibus interioribus. et si querere determinare de potentibus iteque incidit questio an prout querere de potentibus vel de operationibus. et an prout de operationibus vel obiectis potentia

rum propter determinare. **E**t quod iste questiones soluitur in secundo huius. ideo non est necesse eas hic soluere.

Arguitur. poterie sunt nobis notiores quam essentia. ideo prout determinare adu est de poteriebus quam de essentia ipsius aie. **R**espondeo quod verum est essentia esse poterie secundum ordinem nature. sed non secundum ordinem quod ad nos. **S**ed considerandum est quod in aia inuenimus quod non. scilicet essentia potentia habet obiectum et operatio. et hinc se aliquid ut magis coe et minus coe. non secundum predicatioem. sed secundum calitatem. quod vna essentia est causa et origo multarum poteriearum. et vna potentia est causa ad vniuersum materiam multorum habituum. sicut in intellectu sunt multe scie et multi habitus. et vniuersum habitus habet multa prelia obiecta. quod tamen in vniuersum se obiectum reducitur. et circa vniuersum obiectum sunt multe operationes. et hinc precipue in intellectu non est. quod non intelligit simpliciter in intellectu.

Arguitur aia non est totum. quod non habet partes. et partes non oportet ponere difficultate ista de partibus aie. quod est simplex forma. **R**espondeo quod licet aia non sit totum integrale et generatiuum. quod non habet partes integrales et generatiuas. est tamen totum diffinitiuum. quod habet partes diffinitiuas. est etiam totum potentiale. quod habet partes potentiales. i. potentias. est etiam totum vlt. quod habet partes subiectiuas. scilicet aiam vegetatiuam sensitiuam et intellectiuam. **I**n hoc autem textu loquitur philosophus de aia secundum quod est totum potentiam.

Videt autem non solum quod quid est cognoscere vtile esse ad cognoscendas causas accidentium substantiarum. sicut in mathematicis. sed et reuerfo quod rectum et quod obliquum. et quod linea et planum ad cognoscendum quod duobus rectis trianguli anguli sunt equales. sed e contrario accidentia preterunt magis nam parte ad cognoscendum quod quod est. **L**uz enim habemus tradere secundum fantasias de accidentibus aut omnibus aut pluribus. tunc de substantia habebimus dicere aliquid optime. **N**is enim demonstratio principium est quod quod est. **Q**uare secundum quod scie quod diffinitioes non pringit a essentia cognoscere. sed neque precurari de ipsis facile. **M**anifestum est enim quod dialectice dicere sunt et vane omnes. **N**eduz dicitur ad cognoscendum.

Hic primariter sequitur difficultate de aia secundum quod est totum diffinitiuum. **E**t tunc difficultates quorum ad ea quod vniuersum ad diffinitioem aie. **E**t ponit circa hoc duas partes quarum prima est quod ipsum quod quid est. id est diffinitio non solum est vtile ad cognoscendum prout accidentia. **A**lia pars est etiam accidentia magna partem preterunt ad cognoscendum quod quid est. **P**rima parte primo per exemplariter. quod in mathematicis cognoscere quod curuum quod linea quod planum et sic de alijs valet multum ad cognoscendum quod triangulus habet tres angulos equales duobus rectis. **D**einde per vtriusque preterunt ad cognoscendum quod quod est et hoc sic. quod quod habemus imaginatiuam vel fantasiam de accidentibus omnibus et partibus alicuius rei. tunc facit deuenimus in cognitionem subiecti illius accidentis. **L**uzus causa est. quod non a cognitione oritur a sensu quod sensus cognoscit essentia. vbi ergo habemus certam cognitionem de accidentibus. etiam possumus facit cognoscere diffinitionem

[Marginal notes in a smaller hand, including phrases like 'Vnde dicitur', 'ad cognoscendum', 'neque precurari', 'manifestum est', 'Vnde dicitur', 'ad cognoscendum', 'neque precurari', 'manifestum est', 'Vnde dicitur', 'ad cognoscendum', 'neque precurari', 'manifestum est']

Uno in terminis puerilibus. sic in dicitur per arguere a po-
sitione vel destructione auctoris vel pueris. qz in puerilibus po-
sitione vno pueri reliquum. et destructio vno destruit reliquum
et sic arguitur hic. qz aiam hie poterit et oparorem pueri et ce
sepabile a corpe pueritatis. et sic sic arguere a destructio-
ne auctoris ad destructioem pueris. Alio arguitur in terminis no-
puerilibus. et sic necesse est arguere a positioe auctoris ad poem
pueris. vel a destructioe pueris ad destructioem auctoris

Arguitur videtur qz expleuere sit in dicitur. qz si corpe
specu rageret linea recta fm pueri iduisibilitate. tunc linea
eet et iduisibilitate. Pro itelleu argumetu est sciendu. qz si
enea spera moueat sup aliqua superficie dura tunc necesse est tale
superficie rageret enea spera fm pueri. qz si rageret fm aliq
qua pueri qntitate. tunc enea spera no esset pfecte sperica. qz
hiet aliqua superficie fm qua rageret re dura. et hoc repug-
nat sperie. Secdo sciendu. qz inter duo corpa dura est aliq
qd mediu. qz p ymaginari qz enea spera ponat sup superfi-
cie aq. et qz aq no cedat. Istis p dicitur ad argumetu
dicitur. qz duplex est tactus. scilicet metaphoricus tactus siue mathe-
maticus et phisic. Dicitur qz phisice loquendo. qz enea spe-
ra rageret superficie fm mimas superficies. et no fm pueri.
nec sequitur si rageret fm pueri qz pueri pponeret ex indi-
uisibilitate. qz illa pueri q rageret corpe spericu no sit in actu
sed in potentia. qz ex eis no pponit linea. qz solus pponit ex
his q sunt in actu. Et ad argumetu dicitur. qz mima vel in
considerabilis rectitudo in corpe sperico no impedit sperici-
tate. et sic quis in corpe sunt inconsiderabiles superficies ex
hoc m no impedit eius spericitas siue figura sperica.

Queritur vtru aia sit sepabilis a corpe. Dicitur qz capie-
do aiam p aia vegetaria et sensitia. sic ille aie (qz sit imerse
matie) no pnt a corpe separari. Sed capiendo aiaz p aia rona-
litate sepabilis a corpe. qz est forma potes p se subsistere. si
aut pter tercio hui. vbi dicitur qz anima est id qd vere e.

Arguitur aia depedit a corpe. qz no est a corpe sepabilis.
Dicitur qz aia ronalis capis dupli. vno q ad fieri. et sic de-
pedet a corpe. qz no pot fieri nisi in corpe. qz si fieri extra cor-
pus. tunc eet suba sepata et no aia. Et quis aia fit in cor-
pe et a corpe recipiat sua indiuiduatoem. tunc pot separari a cor-
pe retinendo illa indiuiduatoem qua recipit a corpe. Alio
mo capis aia ronalis q ad ee ipsi. et sic dupli aliqd depedit
a corpe. Uno subiectiue. et sic potetie sensitue depedit a
corpe. et no potetie aie ronalis. qz intellectus no subiecta-
tur in aliq or gano corpali. sed est imaterialis vt pter tercio h
Alio aliqd depedit a corpe obiectiue. qz corpe est obiec-
tu eius. et sic etia aia ronalis depedit a corpe etia qntu ad
intellectu. qz intellectus p statum vite no pot intelligere is-
materialis sicut obiectu. qz intellectus obiectiue depedit a res-
b materialibus. et h no ipedit ei sepabilitate. qz intellectus
etia actu a corpe separatur. sic intellectus angelicus pot intellige-
re corpe no obstante ei separatoe et immaterialitate

Videtur at aie passiones oes ee cuz corpe. ira
mansuetudo. timor. misericordia. pudentia. ad hec gau-
dium et amare et odire. sicut ei patitur aliqd corpe. In-
dicat at h aliqn qda dura manifestis passioibus
pcedentibus nihil exacerbari aut timere Aliqn et a
puis et debilibus moueri. cum accedat corpe. et sic
se heat sic cum irascitur Ad hec at magis h manifestu

Nullo enim terribili imminere in passionibus
sunt his aliqui timentes

Hic manifestat Aristoteles quod plus presupponit. qz qda sit
passiones coes aie et corpi qd pbat tribus rationibus. Prima ratio stat
in h. qz ille passiones sit coes aie et corpi. qz corpi. qz corpi. qz corpi. qz corpi.
parit. qz si corpe aliqd pariat. qz etia sit in corpe. h multo
sit passiones aie qz corpe aliqd parit. sic sit ira. gaudium
mansuetudo. timor. et qz in ira fit ebullitio sanguis circa
cor. qz ille passiones sit coes aie et corpi. Secda ratio. ille passio-
nes sit coes aie et corpi qz diuersificat ex dispo-
sitione corpis fm diuersa corpa tpa. sed qz qz ptingit qz magnis passio-
nibus occurreret h no irascitur. ptingit et ex alio tpe qz
miore passioe occurreret h plus pcurbat. facit qz ad hoc
dispo aie. qz qz plus vltim irascitur. qz de Aristoteles. h
mo metheteor. qz qz cometa regnat tunc sit multa tella
inter principes. Tercia ratio stat in h. ille passiones sit coes
aie et corpi qz variatur fm diuersas pplexiones. qz pplexio
respicit corpe. h ille passiones sit diuersitudo i hoibus hz dis-
uersas pplexiones. qz sit aliq ira pplexionati qz pnt tribus
libus vltim imminetibus mltu timet sic melancolici ex sola fan-
tasia piculor timet Aliq sit pplexionati sic qz magnis tro-
ribus imminetibus oio nihil timet. sic sit colerici Lu qz timor est
passio aie manifestu e qz aliq sit passiones coes aie et corpi sit

Passiones aie et corpi pbat 3 rationibus

2a 2o

3a 2o

Si at sic se hz. manifestu qm passionu rationes
in matia se. Quare timides vt irasci. motus qd e
tal corpi aut pnt. aut posse ob h. et gra hui.

Quo fit
infert corpe

Hic infert pter hoc principalem intentam correlari. scilicet ista. qz
scz dicitur qz si passiones sit coes aie et corpi. qz etia dicitur dif-
finitur p aiaz et corpe. qz vnu qd hz diffinitur sic hz ee. qz qz
iste passiones hnt esse in corpe. qz hnt diffinitur p corpe. Et
Aristoteles. diffinitio ira sic dicitur. Ira qda motus corpis aut p-
tis aut posse ob h et gra hui. Et hz ista diffinitio qru-
or eas. in h em qz (de motus) tangit ea formalis. qz ois pas-
sio appetitus e motus fm qz motus capis pextu posse ad
actu. Diffinitio em Eustachius sic passionem tercio ethico-
ru. Passio e motus appetitus sub fantasia boni vel mali.
Un motus in diffinitioe ire no pot fecare forma fluentes
sed actu appetitus. sicut etia in alijs diffinitioibus passio-
nu. qz formalis loquendo. passio e actus siue opatio ipsi ap-
petitus sensitui scis cu alteratoe corpali. Et qz sit eius
alteratione corpali. id vocat passio imponit em noia a
notionibus nobis. qz qz talis motus siue alteratio est nobis
notior. id imponit noia actionu a tali passioe. Donit
vltimus in diffinitioe ire (corpis aut pnt) vbi tangitur ca-
materialis. qz ille motus siue ista opatio fit p materiaz
qz est corpus. Deim ponitur (aut posse) in qz tangitur pnt
cipiu efficiens. qz ponit irascibilis est pntu illius motus sit
ue passionis. Additur (grahmōi) vbi tangitur ea finalis.
quia propter appetitum vindicte.

Et ppter hoc igitur iam phisici est considerare de
anima. aut omni. aut hmoi. Concludit qz ad phisicu de aia
definare spectet

Concludit qz ad phisicu de aia
definare spectet

cies in aialibz motū. vñ zvinēdi tminū cē respi
ratōez Lōtigēte ei eo qd p̄inz corpa. z extrudē
te figuras p̄bētes aialibz motū ex eo q nō ē ip/
sas dēscere nullaten⁹ auxiliū fieri d̄ foris ingre
diētibz alijs hmōi i respirādo. p̄hibē ei has
z q̄ infē aialibz disgregari sil' p̄hibēs p̄strigēs z
p̄p̄mēs. z viuere āt q̄sdū p̄nt h̄ facere Videt̄ āt
za p̄thagorice dcm̄ eādē h̄re itelligētiā Dixit̄
ei qdā ipoz aiaz eē q̄st i acre decisioēs. nā qdā
defecta p̄thagoricoz i h̄ discor dabāt ab alijs
p̄thagoricois. qz n̄ dicebāt arthomos. s; p̄tutē
q̄ mouet eos aiaz eē. alijs āt has mouēs De his
āt dcm̄ ē. p̄p̄ qd qdē p̄tinue videt̄ moueri. z si
sit trāqlitas nimia. In idē āt ferūf q̄cūq; dicūt
aiaz eē qd seipz mouēs Videt̄ āt hi oēs existi/
mātes motū maxie p̄p̄riū cē aie. z alia qdē oia
moueri p̄p̄ aiaz. ipaz āt a seipā p̄p̄ nihil vide
re mouēs qd nōz ipz moueat Silr āt z Anax.
aiaz d̄t eē mouētē z si aliq; ali⁹ dix' q̄ oē mouz
itellcūs. nō t̄m p̄it' sic Deo ē. ille qdē ei simplr
d̄t idē eē aiaz z itellcū. vep̄ ei eē qd videt̄. Un̄
bñ facere Domez q̄ hector iac; aliō sapiēs. nō
itaq; vñ itellcū tāq; poñā qdā q̄ ē circa p̄itate
s; idē d̄t aiam z itellcū Anaxa. āt min⁹ certifi
cat de ipf' Dultorics qdē eē cām ei⁹ qd bñ z
recte d̄t itellcū. alibi āt itellcū hunc eē aiam
In oibz ei ipm̄ incē aialibz magnis z puis z ho
norabilibz z ihonorabilibz Nō videt̄ āt fm̄ pru
dētiā dcm̄ itellcūs oibz silr incē aialibz s; neq;
hoibz oibz Quicūq; qdē igit̄ aiatū i moueri af
p̄xerūt. Hi qdē maxie motū opiat̄ se aiam eē

Vicūq; āt ad p̄gscere z sentire ea q̄ sunt.
isti dicūt aiaz eē p̄ncipia. alijs qdē pla faci
entes bec. alijs p̄ vnū h̄ Sic Empedo. qdē ex
elemēt' oibz eē. z vnūq;q; hoz aiam dicēs sic
terrā qdē terra p̄gscim⁹. ethere ethera. aquā āt
a q̄. s; igne ignē maifestū ē. p̄cordia āt p̄cordiā
discordiā discordia tristi. Eodē āt mō z plato
in timeo aiam facit ex elemēt'. p̄gsci eē silē silē

res āt ex p̄ncipijs eē Silr āt z his q̄st de p̄bia
dcā dcm̄iatū est ipam qdē aiam ex ipā vnus
ydea. z ex p̄ma lōgitudiez latitudie z altitudie
alia āt silē mō Abuc āt z alie itellcū qdē vnū
sciaz āt duo singulr eē ad vnū. plani āt nūeruz
ad opioez. sensuz p̄o eū q̄ firmi. Flūeri qdē eē
spēs. z p̄ncipia entū dicebāt. Sūt āt ex elemē
tis Judicāt āt res. alie qdē itellcū: alie p̄o scia
alie āt opione. alie p̄o sensu. spēs āt nūeri bi re/
rū Qm̄ āt z motiū videbat̄ aia eē z p̄gscitiū
sic qdā p̄plexi se ex vtrisc; enūciātes aiaz eē nūe
rū mouētē seipm̄ Dm̄t āt de p̄ncipijs q̄ z q̄t
se maxie corpea faciētes icorpea His āt miscē
tes z ab vtrsc; p̄ncipia enūciātes. d̄m̄t āt z circa
mlitudinē. hi qdē ei vnū. illi p̄o pla dicūt Lō
se q̄nt āt his z aiaz assignāt: motū eē fm̄ natu
rā p̄moz existiauer̄ tñō irrōnabilr: vñ q̄busdā
visuz est ignē eē Etem̄ h̄ in p̄tibz subtilissim⁹ ē
et maxie elem̄toz incorpeū Ad h̄ āt mouet̄. qz
et mouet alia p̄io Demo āt dulci⁹ dixit enūci
ans. p̄p̄ qd vtrūq; hoz. aiaz qdēz ei z itellcū
idē Istō āt eē p̄moz z idiuisibiliū corpū Do
tm̄ āt. p̄p̄ subtilitatē p̄tūz figuraz Figuraz āt
leuit̄ nobilissimā spericā d̄t L⁹ āt eē itellcū et
ignē Anaxa. āt videt̄ qdē altez dicere z aiaz in
tellecū. sic dixim⁹ p̄. vñ āt vtrūq;. sic vna na
tura. verūtm̄ itellcū poit̄ p̄ncipiū oiz maxie. so
lūq; d̄t ipz coz q̄ se simplicē eē z iūstū z puruz
Assigt̄ āt vtrūq; eidē p̄ncipio p̄gscereq; z mo
nere. dicēs itellcū mouere oē Videt̄ āt Tba
les ex q̄bz remiscimur motū aliq; aiaz opiarī
si qdē dixit lapidē aiaz h̄re qm̄ ferz mouz. Dio
genes āt hūc z alijs qdā aerē hunc opians oim̄
sbtillissimū eē z p̄ncipiū. z p̄p̄ h̄ p̄gscere z mo
nere aiaz s; qdē q̄ p̄mū ē. z ex h̄ reliq; p̄gscere.
fm̄ p̄o q̄ sbtillissimū ē motū eē Eraelr āt p̄n
cipiū eē d̄t. si qdē vaporē ex q̄ alia p̄stuit. z in/
corpalissimū āt z fluēs sp. Nō p̄o mouet̄ motū
cognosci In motū āt eē q̄ sunt z ille ar bitrat⁹

seipam moueat. s; est motus sube ipsius p se
 Vidā autē z mouere aiaz dicūt corp⁹ in
 q̄ est. sic ipsa mouet vt Democrit⁹ silt di
 cēs Philippo comediaz didascolo Refert em̄
 dedalū mobilē fecisse lignēā mineruā effūdēs
 argentū fusile. silt atē z democrit⁹ dē. motas em̄
 inq̄t idiuisibiles speras. ppter id q̄ apte nate sūt
 nusq̄s manere p̄hereq; z mouere corp⁹ oē Nos
 at̄ interrogabim⁹. s; q̄scere facit h̄ idē. quō at̄ fa
 ciet. difficile at̄ impossibile dicere. Dio at̄ nō sic
 vi aia mouere aial. s; p volūtate q̄ndā z itellec̄m
 Odē autē mō z Tim⁹ eodē mō p̄hiologi
 sat aiam mouere corp⁹. In eo em̄ qd̄ est
 moueri ipaz z corp⁹ mouet. ppter id qd̄ p̄plexa ē
 ad ipm̄. Cōstitutā em̄ ex elemētis z dispartā fm̄
 armonicos nūeros. q̄ten⁹ cū naturalē sensū ar
 monie hēat. z vt oē ferat fm̄ p̄sonātes mot⁹ as
 pectū em̄ in circulū reflexit. z diuidēs ex vno
 in duos circulos dupl̄r coordinatos itez vnū di
 uisit in septē circulos tāq; eēt celi mot⁹ aie mo
 t⁹. Primū qd̄ ē igit̄ nō bñ dē aiaz magnitudinē
 eē. eā em̄ q̄ oīs talē eē vult q̄lis ē aliqñ vocat⁹
 itellec̄t⁹. Nō em̄ velut sensitiua ē. neq; vt deside
 ratia Haz em̄ mot⁹ nō circulatio ē. itellec̄s at̄
 vn⁹ z p̄tinu⁹. sic z itelligētia ē. itelligētia at̄ vt
 itellectualia. hec at̄ eo q̄ p̄r vnū sic nūerus. s; nō
 si ē magnitudo. ppter qd̄ qd̄ neq; itellec̄s fit
 p̄tinu⁹. sed aut vt ipartibil̄ aut nō. sic magnitu
 do aliq̄ p̄tinu⁹ ē. Qualr em̄ itelliget magnitu
 do. cū sit in q̄libet p̄tū ipsi⁹. pte aut̄ aut fm̄ ma
 gnitudinē. aut fm̄ p̄ctū. si opz z hoc p̄tē dice
 re. Si qd̄ ē igit̄ fm̄ p̄ctū. hoc aut̄ infinita. ma
 nifestū est qm̄ nequaq; p̄trāsibit. si p̄o fm̄ mag
 nitudinē. mltotiēs z ifinities itelliget idē. videt̄
 at̄ z sel̄ cōingēs. Si at̄ sufficiēs quālibet p̄tū
 tāgere qd̄ oz circulo moueri. at̄ zoio magnitu
 dinē hēre. si aut̄ necariū itelligere toto circulo tā
 gentē. q̄s est p̄tibus tact⁹ Ampli⁹ quō itelli
 get p̄tibile ip̄tibili. aut̄ imp̄tibile p̄tibili. Accā

riū at̄ eē circulū itellec̄m hūc: itellec̄s qd̄ ē. n. no
 tus itelligētia circuli at̄ circulatō Si q̄ itelligē
 tia circulatō. z itellec̄s vtiq; erit circul⁹ cum
 hm̄oi circulatō sit itelligētia: sp̄ at̄ aliqd̄ itelli
 get. si qd̄ ē p̄petua sit circulatō Practicaz qd̄ ē
 em̄ itelligētiay termi sē. oēs em̄ alterius cā se
 speculatiue at̄ rōbz termināt silt Rō at̄ oīs dif
 finitio ē aut demrātio Demrātōes p̄o z a p̄n
 cipio sē z h̄nt qd̄āmō finē syllm̄ aut p̄clusionē.
 si aut̄ nō p̄cludant. s; nō reflectunt itez in p̄n
 cipiū accipiētes sp̄ mediū z vltimū recte p̄ce
 dūt. s; circulatō itez in p̄ncipiū reflectit Diffi
 nitōes at̄ oēs finite sē Ampli⁹ at̄ si eadē circula
 tio multotiēs est optebit multotiēs itelligere
 idē Adhuc at̄ itelligētia assilat̄ cuidā statui z
 q̄eti magis q̄ motui: eodē at̄ mō z sylls. Atue
 ro nemī bñm qd̄ nō facile s; violentū Si at̄ est
 mot⁹ ip̄ius nō suba. extra naturā vtiq; moue
 bit. Laboriosuz at̄ est p̄misceri aiam corp⁹ nec
 possibile absolui Et adhuc fugiēdū si qd̄ ē me
 li⁹ est itellec̄ū nō tñ corpe eē. quēadmodū z cō
 suctū ē dici z mltis videt̄. Immaifesta at̄ z cir
 culatio fieri celū cā Neq; em̄ aie suba cā circu
 larit̄ fieri aia: s; fm̄ acc̄tis sic mouet Neq; cor
 pus cā sed magis illi Atuero neq; qz meli⁹ dē
 z optebit ppter h̄ deū facere circularit̄ fieri anī
 mā qz dign⁹ sit ip̄i moueri q̄s manere. moueri
 at̄ sic q̄s aliter. Qm̄ at̄ hm̄oi intētio est alteris
 rōibz magis pp̄ria: hāc qd̄ ē dimittamus nūc.
 Illuc at̄ incōueniēs accidit z huic rōni z plu
 ribz q̄ de aia: Copulat̄ em̄ z ponūt in corpus
 aiam nihil determinātes ppter quā cām z quō
 hūte corpe Et tñ videt̄ h̄ vtiq; necariū eē. pp̄
 ter em̄ cōitatē hoc qd̄ ē agit aliud. hoc at̄ parit̄
 et hoc qd̄ em̄ mouet. illud at̄ mouet. Hoz aut̄
 nihil inest adinuicē q̄buscūq; hī at̄ solū conā
 dicere q̄le qd̄ sit aia. De susceptiō at̄ corpe ni
 bil ad h̄ determinatū tanq; p̄tingēs sit fm̄ p̄cha
 goricas fabulas. quālibz aiam qd̄libz corpus

*Ampliat⁹
 assistat⁹ q̄m*

Questiones

ingredi. Videt enim vnūq̄d̄q̄ ppriā habere specie et formā. Sile itaq̄ aliqd̄ dicitur. sicut si aliq̄s dicat tectonicā in fistulas ingredi. Opz̄ em̄ artē quidē vti organis. aīam autē corpe

Lia autē q̄dā opinio tradita ē de aīa cre dibil̄ q̄dē multis. et neq̄ vna mīor̄ his q̄ dicte sunt Rōes at̄ tāq̄ directiuas p̄bens et in cōi factis rōibz̄ Armonia em̄ q̄ndā dicitur. cretē armoniā tpamētū et p̄pōem eē p̄trarioz̄ et corpe p̄pōi ex p̄trarijs. Et q̄dē armonia q̄dā rō p̄pō sūtoz̄ est. aut p̄pō. aīam autē neutrū possibile est eē hoz̄. Ampli⁹ autē mouere nō ē armonie. aīe autē attribuit h̄ om̄es Cōgruit at̄ magis de sanitate dicere armoniā. et oīno de corpeis p̄tuti bz̄ q̄ de aīa. Manifestū autē si aliq̄s tēptauerit reddere passiōes et opa aīe armonia q̄dā. diffi cile em̄ adaptare. Ampli⁹ autē dicere armoniā in duo respiciētes maxie q̄dē ppriā magnitudi nū in h̄ntibz̄ motū et positiōes et p̄pōem ipoz̄. cū sic p̄gruat vt nullū p̄genū p̄termittat Hinc at̄ et corpe q̄ p̄miscēt rōes Neutro q̄dē igit̄ mō rō nabile. Compō at̄ p̄tū corpeis multū inuestiga bil̄ est. Dulce em̄ p̄pōes p̄tū et multipl̄ sunt. Cui⁹ igit̄ et quō p̄gruit accipe intellectū. p̄pō/ nē esse. aut et sensitiuū et appetitiuū. Sile autē et incōueniēs et rōem mixtiōis esse aīam. Nō em̄ eandē hz̄ rōes p̄mixtio elemētōz̄ fm̄ quaz̄ caro et fm̄ quā os. accidit igit̄ mltas aīas h̄re. et fm̄ oē corpe. si q̄dē oīa ex elemētis p̄mixtis sūt. cō mixtionis aut rō armonia aīa Inuestigabit at̄ h̄ vtiq̄ aliq̄s ab Empedocle vnūq̄d̄q̄ em̄ hoz̄ rōe q̄dā dē esse. vtrū igit̄ hec rō aīa est. aut ma gis alterū aliqd̄ cū sit in p̄tibz̄. Ampli⁹ autē vtz̄ p̄cordia cuiuslibet mixtiōis cā. aut eius q̄ fm̄ rōem. et hoc vtrū rō est. aut alterū aliqd̄ p̄ter rō nem. Hec q̄dem igit̄ habēt h̄mōi dubitatōes Si vero alterū est a mixtione aīa. q̄d igit̄ car/ ni esse intermittit et alijs p̄tibz̄ aīalis Ad hec at̄ si q̄dem nō vnaq̄q̄ p̄tū hz̄ aīam. si nō est aīa rō

primi de Anima

p̄pōnis q̄d est. p̄pter q̄d corpe corrupit aīa deficiēte. q̄ igit̄ nō armoniā possibile est eē ani mā neq̄ circularit̄ moueri manifestū ex dictis. fm̄ accēs at̄ moueri est et mouere seipaz̄ vt mo ueri q̄dam in q̄ est. hoc autē moueri ab aīa. ali/ ter at̄ nō ē possibile moueri fm̄ locū ipaz̄

Atōnabili⁹ at̄ dubitabit vtiq̄ aliq̄s d̄ ip sa tāq̄ q̄ mouet̄ in h̄mōi p̄siderās. Dicim⁹ em̄ aīam tristari. gaudere. p̄sidere. timere Ampli⁹ at̄ irasci et sentire itelligere Hec at̄ oīa mot⁹ eē vidēt. vñ opiabat̄ aliq̄s ipaz̄ moueri. h̄ at̄ nō ē necē Si cī et q̄ maxie gaudere aut dolere aut itelligere mot⁹ se et vnūq̄d̄q̄ moueri aliqd̄. mo ueri at̄ ē ab aīa vt irasci aut t̄ere in eo q̄ corpe q̄dāmō mouet̄ Itelligere at̄ h̄mōi forsitā alte rū aliqd̄ Hoz̄ at̄ accidūt alia q̄dē fm̄ loci mu tarōz̄ q̄rūdā mōz̄. alia p̄ofm̄ alteratōes. Qua lia at̄ et quō. alter⁹ rōis ē Dicere at̄ irasci aīaz̄ sile ē Et si aliq̄s dicat eā tētere vt edificare. me li⁹ cī fortassis ē nō dicere aīaz̄ miseri aut addis cere. aut itelligere s̄ hoiez̄ aīa. Hec at̄ nō tanq̄ motū i illa ex̄te. s̄ aliq̄n q̄dē vtz̄ ad illā. aliq̄n q̄dē ab illa vt p̄sus q̄dē ab his. Remiscētia p̄o ab illa mot⁹ q̄ se in sensibilibz̄ organis aut q̄es intellcūs at̄ vt in fieri suba q̄dā ex̄te et nō corru pi Maxie at̄ corrupet̄ vtiq̄ ab ea q̄ est in senio debilitate Nūc at̄ forte quēadmodū in sensitiōis accidit Si cī accipiat senior oclm̄ iuuenis vi debūt sic et iuueis. q̄re seniū nō ē in sustinēdo aliqd̄ aīaz̄ s̄ in q̄. sic in ebrietatibz̄ et in infirmi tatibz̄ Itelligere igit̄ et p̄siderare marcescunt alio q̄dā inter⁹ corrupto. ipz̄ at̄ ipassibile ē In telligere at̄ et amare et odire n̄ se illi⁹ passiōes. s̄ h̄ b̄ntis illud fm̄ q̄ illd̄ hz̄ Quare et h̄ corrup to nō remiscit̄ neq̄ amat n̄ em̄ illi⁹ erāt s̄ cōis q̄d q̄dē destructū ē. intellcūs at̄ fortassis vini nū aliqd̄ et ipassibile ē. q̄d q̄dē igit̄ nō possibile moueri aīam manifestū ex̄ his. Si at̄ penitus nō mouet̄. manifestū qm̄ neq̄ a seipsa

Ultū at his q̄ dca s̄ irrōnabili? dicere
 aiaz eē nūez scipm mouētē In s̄ em̄ his
 ipossibilia. q̄ qdē ex ipō moueri accētia. ppria
 at ex eo q̄ dicit ipam eē nūez. Quō em̄ o3 itel
 ligere vnitatē motā. 2 a q̄. 2 quōiptibile 2 indif
 ferentē exūtē Si nāq3 est mota 2 mobil' differ
 re o3 Ampli? qm̄ dicit lineā motā planū face
 re. pūctū at lineā. 2 vnitatū motus lineæ crunt.
 Pūctū at vnitates ē positionez h̄ns. Nūerus at
 aie iā alicubi ē. 2 pōem h3. Ampli? at a nūero
 si auferat aliq3 nūez aut vnitatē relinq̄t aliis
 nūerus. Plāte at 2 aialū multa diuisa viuunt
 et vident eandē h̄re aiam spē Videbit' at vtiq3
 nihil differre dicere vnitates aut corpa parua
 Et nāq3 ex Democriti speris si fiāt pūcta. soluz
 si maneat q̄ntitas erit aliqd in ipō Hoc qdem
 mouēs. illud at qd mouet' sicut in m̄gnitudine
 Nō em̄ ppter h̄ qd est m̄gnitudie differre aut
 puitate accidit qd dcm̄ est. sed qz q̄ntū. Un̄ ne
 cesse ē aliqd eē motiū vnitatū. Si at in aiali
 qd mouēs aia 2 in nūero. q̄re nō mouēs et qd
 mouet' est aia. s3 mouēs solū Cōtingit at qdā/
 mō hāc vnitatē eē. o3 em̄ ipi in eē qdā dīam ad
 alias Pūcti at solitarij. q̄ vtiq3 dīna erit nisi po
 sitio. Si qdē igit' sunt altere in corpe vnitates
 et pūcta. in eodē erūt vnitates. obtinebit em̄ lo
 cū pūcti. 2 tū qd phibet in eodē eē. si duo sunt
 et infinitas Quoz em̄ locus est indiuibil'. 2 ip
 sa Si at in corpe pūcta nūerus aie. aut si q̄ co
 rū q̄ in corpe pūctoꝝ nūerus aia. q̄re nō om̄ia
 h̄nt aiaz corpa. pūcta em̄ in oib3 vident' eē 2 in
 finita. Ampli? at quō possibile ē separi pūcta 2
 absoluti a corpib3 si qdē nō diuidāf lineæ in pūc
 ta. Accidit at sicut dixim'. si qdem idē dicere
 corpa qdā subtiliū ptiū ipam ponētib3. sic aut
 sicut Democrit' dī ab aia moueri ppriū incō
 ueniēs Si qdem em̄ est aia in om̄i eo qd sentit
 corpe. necesse duo in eodē esse corpora si cor
 pus aliquod aia. Flumeꝝ aut dicit' in vno

pūcto pūcta multa. aut oē corpa aiaz h̄re. nisi q̄
 dā nūer' dīns fiat 2 ali' ab his q̄ i corpe pūcto
 rū Accidit at aial moueri a nūero. sicut 2 demo
 critū dixim' ipm mouere. Quid em̄ ē differre
 dicere speras puas aut vnitates magnas aut
 oīno vnitates ferri. vtrobiq3 ei necē est mouere
 aiali eo qd mouet' ipē Cōplectētib3 igit' i vnū
 nūez 2 motū. hec qdē accidūt 2 mltā alia h̄mōi
 Nō ei solū diffinitōez aie ipossibile ē h̄mōi eē
 s3 2 accūs Manifestū ē at si q̄s argumētauerit
 ex rōe hac passiōez 2 opa aie reddere. vt cogi
 tatōes sēsus letitias efficias 2 q̄cūq3 alia h̄mōi
 si eē dixim' p'. neq3 diuinare ē facile ex ipsi3

Rib3 at modis traditis fm̄ q̄s diffiniūt
 aiaz aliq̄ qdē maxie motū anūciauerūt in
 mouēdo scipm. Alij at corpa subtilissimū aut
 icorpalissimū alioꝝ hec at q̄s dubitatōes 2 s̄
 p̄rietates h̄nt p̄teriuim' fere Relinq̄t at p̄side
 rare quō dī ex elemētis ipaz eē. Dicit' ei q̄ten'
 sentiat ea q̄ s̄ 2 vnūq3q3 cognoscat. necariū at
 ē accidere mltā 2 ipossibilia rōi. ponūt em̄ cog
 noscere sile sili. tāq3 ac si aiaz res ponētes. nō s̄
 at hec sola. multa s̄o 2 alia Magis at fortas
 sis ifinita nūero q̄ s̄ ex his. Ex q̄b3 igit' ē vnū
 qd3 hoz p̄gnoscerē aiaz 2 sentire. s3 p̄positum
 nō p̄gnosceret neq3 sentiet. vt qd de' aut bō aut
 caro aut os. Silr at qdlibet aliud p̄positori3
 nō em̄ q̄libet mō se h̄ntia elemēta hoz vnūq3
 q3 s3 rōne qdā 2 p̄pōne. sic Empedocles dī os
 2 terra Terra at bñ apta i bñ āplis receptacul'
 duas ex octo p̄tib3 sortita est. q̄ quoz at vulcani
 ossa at alba s̄. Nihil igit' p̄fect' est elemēta in
 aia eē. nisi 2 rōnes inerūt 2 p̄positio. cognosceret
 ei vnūq3q3 sile. os at aut hoīez nihil nisi 2 hec
 inerūt. h̄ at qd ipossibile sit nihil o3 dicere. q̄s
 ei dubitabit si icrit i aia lapis aut hō. silr aut 2
 bonū 2 nō bonū. eodē mō 2 de alijs Ampli? at
 cū multipl'r id qd ē est aliud qdē h̄ aliqd aliud at
 q̄ntitatē aut q̄litatē. aut 2 qdā aliud diuisoꝝ p̄
 L i

pus. videt enim primum magis anima corpus continere
 Egrediente enim expirat et marcescit. Si igitur al-
 terum aliquid vna ipsam facit. illud maxime utique
 erit anima. Optebit autem iterum et illud querere. vtrum
 vnum aut multiplicitum sit. Si quidem enim vnum est pro-
 pter quod non motus et animam vnum. Si vero diuisibile
 iterum ratio querit. quod est principium. et sic utique pre-
 cedet in infinitum. Dubitabit autem aliqis et de ipsius partibus
 quae positionem habet vnaqueque in corpore. Si enim tota
 anima esse corpus? pertinet primum et primum vnaquaque
 principere aliquid corporis. hoc autem assilatur impossi-
 bili. Quale enim parte aut intellectus? pertinebit gra-
 ue est fingere. videt enim et plante viuere diuise et
 gualium quadam incisio tanquam eadem habentia animam
 specie. et si non numero vnaqueque quidem enim primum sen-
 sus habet et mouet secundum locum in quadam tempore. si autem non
 permanet nullum inconueniens est Instrumenta enim
 non habent quibus saluet naturam. sed nihil minus? vtra-
 que partium omnes inexistunt partes anime. et sicut sunt
 ad inuicem et toti. Ad inuicem quidem sicut quod non sepa-
 rabiles sunt. toti autem anime tanquam indiuisibili exi-
 stenti. videt autem et quod in plantis anima principium quod
 dam esse. hac enim sola coicant et animalia et plante
 Et ipsa quidem separata a sensibili principio. sensum
 aut nullum sine hac habet.

*Quomodo ex ter-
 tiis autem investiga-
 tur? hinc et mo-
 dum hinc et mo-
 dum hinc et mo-*

Principium autem
 Et quod iste primus liber est de opinionibus
 antiquorum in quo varie ostenditur vie in-
 uestigandi naturam ipsius anime quod omnes trahit
 currere parum utilitatis affert. idcirco tan-
 gent opiniones antiquorum plurimorum sub pre-
 dictione in sequenti numero. Postquam Aristoteles primum
 tractat. et tractat in hoc libro de anima
 opinionem antiquorum. In secundo ponit primum. Et primo ostendit
 quo perhibuerit via inuestigandi naturam anime. Et dicit quod
 ex quo animam differt ab inanimato per motum et sensum. ideo quod
 dicitur perhibere aut naturam anime ex motu. quod dicitur ex sensu. Unde
 quod dicitur perhibere aut naturam anime ex motu dixerunt ignem esse
 animam. quod ignis maxime mouet. aliquid calorem. aliquid igneos
 athamos. Illi autem qui inquebant animam ex sensu siue cogniti-
 one dicebant animam esse positam ex omnibus rebus et omnia cognos-
 cere Plato tamen specialiter dixit animam esse positam ex numero
 sed ex unitate. et hoc quo ad intellectum. ex binario quod ad sciam
 ex ternario quo ad opinionem. ex quaternario quo ad sensum
 Et ratio istius est. attribuebat enim intellectum primum unitatis
 ex quo intellectus est habitus principiorum. sed attribuebat sci-
 entiam dualitati. quod sciam. preceat ex principijs ad conclusionem

quod sunt duo. et ideo in sciam est dualitas. sed principia et per-
 Sed attribuebat opinionem ternario. quod opinio quibus sit
 ex principijs ad conclusionem. non tamen ex principijs conformibus. si-
 cut est sciam. quod in sciam ambo principia sunt necessaria. sed in opi-
 mone. preceat ex vna vera et vna opinata et alia formidat
 ta. Deinde attribuebat quaternario sensum. quod sensus est
 virtus corporalis. sed prima figura corporalis est quadrangula
 ris. sicut prima figura superficialis est triangulans. Aliqui
 autem preceabant in notitia anime ex motu et sensu simul. et illi
 dicebant animam esse numerum mouentem seipsum. et cognitionem
 mouentem seipsum. per numerum enim intelligebant cognitiones
 quod sola cognoscencia intellectus alia possunt numerare

Quoniam autem et

Hic mouet diuersitatem ipsorum philosophorum dicentium de anima
 quo ad principia anime. Aliqui enim ponebant principia anime esse cor-
 poralia. et alia spiritualia. Et differebant circa multitudines
 quod quidam ponebant vnum principium et quodam multa. Illi qui
 ponebant animam habere principium corpore sunt diuersificati.
 quod quidam ponebant ignem qui est subtilissimus. et quod dicitur esse
 mobile haberet in se animam. quod finem eos principium mouens est
 anima. et ideo etiam dixerunt tales quod magnes haberet animam.
 quod moueret ferrum. Aliqui enim dixerunt aerem sicut dyogenes
 aliquid vaporem. aliquid dicebant animam esse aliquid nobilissimum
 et primum moueri corpore ut mouet corpus. et in hoc assil-
 miliari corporibus celestibus. et ista fuit opinio Antiphontis
 Aliqui autem magis rudes ponebant aquam esse principium. cuius
 opinio fuit Pythagore. Aliqui enim dicebant sanguinem esse
 animam. quod non potest anima esse sine sanguine. et ista opinio fuit
 Empedocle. quod maxime in sanguine apparet sensus qui
 ad animam spectat. Pater igitur quod tales philosophi inquebant naturam
 anime ex tribus. scilicet ex motu vel cognitione. siue ex motu et sensu
 et ex cognitione. Nullus autem posuit terram esse principium
 anime propter eius grossitiam.

Considerandum autem

*Reprobat eos qui
 ad motum*

Hic reprobat opinionem istorum philosophorum. et primo illorum qui
 inquebant naturam anime ex motu. quod sic dicitur non poterat sal-
 uare omnem motum ipsius sursum et deorsum. quod quod ponebant
 animam primum ex igne habebant dicere quod moueret sursum. et
 quod tolleretur motus deorsum. Specialiter tamen tollit opinio De-
 mocriti. qui dixit quod corpus moueret ad motum anime. Sed ad-
 dit Aristoteles. sicut dicit magister comediarum noie quidem
 Dedalus qui fecit statuam ligneam minerue. et de sapientie quod
 fuit posita supra argentum viuum. mouebat ergo statua etiam
 secundum motum argenti viuum. quod suppositus fuit tali statue. Sic
 etiam dixit Democritus quod anima moueret ex athomis. et ex
 illis athomis etiam moueret corpus sicut anima.

Eodem autem modo

*Reprobat Platonem
 decem rationibus
 p. 20*

Hic Aristoteles reprobat opinionem Platonis decem rationibus
 qui dixit animam intellectuam esse magnitudinem circulare. In-
 ter quas ponit vnam rationem quod circularis est motus et assimilatur
 motui. sed intellectus assilatur quieti. quod non potest anima intellectiua
 esse circularis. Et alia ratio quam addit est. quod beatitudo posita
 sit in operatione intellectuua. sed beatitudo non potest consistere in
 aliquo motu. quod beatitudo est facultas. et facilis potestas.
 Et in decima ratione dicit quod dicere animam posse exire corpus et
 intrare aliud corpus. sicut nauis in nauis est fabula pitha-
 gozica. et hoc puenit ex eo quod est debita proportio inter animam
 et corpus. sed primum actus non separata a potentia sua

Inuestigabit autem

dena ratio

Hic mouet tres questiones contra Empedoclem qui di-
 cebat quod anima esset armonia complexionis. Si enim sic tunc in

Questiones

uno corpe eent plures aie. qz sibi sunt ples ppter dōes. qā est alia pportio p̄mixtionū in oculo q̄ in pede. z sic aia s̄z Empedocle p̄sistit in p̄ortōe p̄mixtōis elemētōz. nō est mouet aia qm̄ est in corpe z opatōes aie s̄z motus q̄daz Rūdet Ar̄. ad p̄ositionē ip̄ius Empedoclis q̄ aia inq̄ tū aia nō mouet s̄z fm̄ q̄ totū corpe? mouet. z iō mor? ac cidit p̄ncipalr̄ ex pte corp̄is. qz q̄ d̄r aiam irasci d̄r eā texere aut edificare. nec etiā aia p̄prie itelligit. s̄z hō itelligit p̄ aiam Quā autoritatē solebāt aliq̄ male allegare dicēs res. q̄ d̄r aiam itelligere d̄r eā texere aut edificare q̄d nō est p̄prie vey. qz nō o3 q̄ itelligere fiat p̄ organū corp̄ale sicut irasci Deū q̄ ille passiones sint passiones corp̄is. p̄ bar autoritate antiquoz. qz multi antiq̄z dixerūt q̄ ois aia est incorruptibil. q̄ nulla passio possit puenire rōne ip̄ius aie q̄d q̄s sit vey de aia rōnali non tū vey est de alijs aiabz. z iō loq̄ndo de hōie h̄nt aiam rōnalez omes passōes z effectūs. pueniūt ex pte organoz z nō ex pte aie et iō si tenet accipiat oculū iuuenis videbit vray vt iuuenis. Et q̄ p3 q̄ mod? ip̄i? actus vidēti nō puenit ex pte aie s̄z ex pte organi visus in sene. Et q̄ Ar̄. elicit q̄ itellectūs iō impedit p̄ actūs in statu hui? vire p̄ corpus. qz s̄z necē h̄z opari p̄ organa corp̄alia. z p̄cipue p̄ sensus interiores. Et q̄ dicit ista autoritas in textu. q̄ itellectus corrupit q̄dā interiori corrupto. qz actus itelligēdi corrupit qm̄ sensus interiores corrupit. z iō debiles i casp̄ite nō pnt bñ itelligere. Ad d̄t Ar̄. q̄ simplr̄ itellectus est aliq̄d diuinius corpe. z sepabilis a corpore

(Tribus autem modis)

Hic disputat p̄tra eos q̄ dicebant aiam esse p̄positaz ex oibus vt oia cognosceret. q̄ fuit opinio p̄ncipalr̄ Emp̄. Et p̄tra illā inducit decē rōnes Quaz sexta stat in hoc. qz si aia iō cognosceret oia. qz p̄posita est ex oibus res bus tunc seq̄retur q̄ deus esset insipientissimū aialū. qā deus est oino simplex sed cognosces cognosceat aliq̄d fm̄ q̄ est p̄positū ex aliquo. Vocab̄r etiā deū esse celū. et qā nō est p̄positus ex lite sic nō cognosceret litē. Decima rō stat in hoc ad hoc q̄ aia cognoscat oia. nō op3 q̄ sit cōposita ex oibus. quia aliq̄ cognosceunt p̄ alia Nam p̄tina tio coḡr̄ oficitur p̄ habitū. Et rectum est canon. i. regula sui z obliqui. cognoscitur em̄ malū p̄ bonū

(Quoniam autem)

In fine textus mouet Ar̄. duas dubitatōes Quaz p̄ma est. vray opatōes aie pueniāt cuiuslibet p̄ri aie vel q̄libet opatio habeat determinatā p̄re aie Sc̄ba ē vray viues re pueniat alicui p̄riū vl̄ toti Et ponit circa h̄ opinionē antiq̄z q̄ dicebāt aiaz diuisibile ēē in p̄tes q̄ntitatuas. z q̄ eent diuerse aime in vno corpe Contra q̄d Ar̄. iustat tribz rōibz. q̄ p̄ma stat in h̄. si p̄les sint aie s̄z in eodem corpe tūc nō videt vñ possit sumi eā q̄re tā multe aie manerēt in vno corpe. nō em̄ p̄nt ille aie se mutuo p̄tinere ex q̄ s̄z diuersaz naturaz. nec etiā p̄nt contineri a corpe. qz aia p̄tinet corpus z nō corpe? aiam Qd̄ p̄bat a signo qz egrediente aia a corpe corpus marcescit z corrupit. z sic corpus decidit in nihilū. sicut p̄tes corp̄is manēt s̄z v̄tute aie. Ad istas q̄stiones p̄t sic r̄ndēri Ad p̄mā dōm ē q̄ opatōes aie nō pueniūt cuiuslibet p̄ri. sic q̄ q̄libet ps̄ h̄z oēm opationē aie Quā sunt duplices opationes. qdam sunt vnius sp̄ci circa vnum obiectū extētes sicut sunt due opationes videndi z tales sunt ab vna potētia Alię sunt diuersaz speciez vt sunt videre z audire que fluunt a d̄s

primi de Anima

uerfis potētis. Ad sc̄dam dōm q̄ viuere capis duplicis. Vno p̄ viuere centralr̄. z sic viuere est ab aia. nō aut ab aliq̄ pte aie. Alio capis p̄ actu potētie aie z tūc generalr̄ est ab oibus potētis. qz nō solū videre est viuere. s̄z etiaz audire appetere z itelligere zc̄ Itē p̄siderādū est q̄ ex textu istius p̄ mi libri. in q̄ Ar̄. tractat de erroribz p̄nt sp̄caliter notari nouem autoritates. quaz p̄ma est Aial differēt nō ab aiali motu z sensu. Sc̄ba Hector tacet aliq̄ ud sapiēs. Tercia itelligere assilat q̄nti. Quarta q̄ d̄r aut mā irasci d̄r eā texere z edificare. Quinta si tenet accipit ar̄ oculū vt iuuenis videbit vray vt iuuenis. Sexta in itellectus corrupit quodā interiori corrupto. Septima si aia esset composita ex oibus rebz vt oia cognosceret. tūc de us est insipientissimū aialū. Octaua rectū est canon sui z obliq̄. Nonā aia p̄tinet corpe? z nō ecōtra. Quaz p̄ma sic introducitur. nā pueniūt antiq̄ inq̄runt aiam ex motu et ex sensu. qz aia r̄ differēt ab inaiatis motu z sensu. sed manifestū est q̄ aia r̄a z inaiata differūt p̄ aiam ideo pueniēt ex motu z sensu inq̄r̄ aia. Sc̄ba autoritas inros ducit sic. qz Ar̄. ponit d̄nāz ut opinione Anaxagore et Democr̄ti. qz democrit? dixit simplr̄ sensum esse in itellectū. z ideo ipe recōmendat homēz q̄ posuit istaz auz rōnitate Hector tacet aliud sapiēs. z ē itellect? autoritas. Hector. ille vray tacet sapiēs. i. itelligēs. aliud. s̄z p̄ in hectorē mutat fm̄ diuersa tpa. Ex qua autoritate sus mitur q̄ itellectus dependet ex tpe. quicqd̄ aut̄ dependet ex tpe hoc est corporeale. hoc aut̄ q̄d est corporeale est sensus. q̄ itellect? est sensus. S̄z Anaxagoras d̄stinguit inter sensum z itellectū. posuit em̄ ipse itellectū separaz tum segregatē oia ex chaos p̄fuso. vt patz tercio huius. Tercia autoritas sic introducitur ex q̄ plato dicit aiam in itellectiaz esse in magnitudine circulari. d̄r Ar̄. q̄ h̄ nō p̄gnit aie itellectiue. qz itelligētia assilat q̄nti. z ideo nō p̄t aia itellectiua ēē mor? circularis. Quarta autori tas sic introducitur. qz aliq̄ dicebant q̄ aia moueret. vult q̄ Ar̄. d̄r dicere q̄ motus (q̄ puenit aie) non puenit sibi ex pte sui. sed ex pte corp̄is. Irasci em̄ est mor? sed aia non irascit. qz sicut nō possum? dicere q̄ aia edificet vel faciat aliq̄e actū extēnore. sicut est op? r̄p̄d̄tata nō possum? dicere aiam irasci. sed hō irascit. qz irasci p̄ organū corpa le fit sicut edificare Vñ p3 q̄ aliq̄ male allegabāt istā auz rōnitate dicentes. q̄ d̄r aiam itelligere d̄r eam texere vel edificare. Ad d̄t tū Ar̄. q̄ p̄prie nō d̄r aiam itelligere q̄uis hoc possz dici. s̄z pot? d̄m est q̄ hō itelligat per aiam siue p̄ itellectū. Quinta autoritas sic introducitur. qz vult Ar̄. in textu q̄ defect? q̄ accidit in vita aialis sicut vidēti audiēti z operādi nō pueniūt ex pte aie. s̄z ex indispōne organoz corp̄aliū. Et ideo si tenet accipiat organū vidēti vt iuuenis videbit vt iuuenis. Et qz possz aliq̄s dicere q̄ itellect? q̄nqz impediatur p̄ corpe? q̄ etiā in itellect? erit corp̄alis. Ideo ponit sexta autoritas. q̄ d̄r q̄ itellect? corrupit quodā interiori corrupto. s̄z sensu interiori. nō tū vñq̄ corrupit eētia itellectiua. s̄z ac? siue vsus itellect?. Et ideo nō capis itellect? p̄ potētia s̄z p̄ opatōe. Septima autoritas sic introducitur. qz Empedo cles dixit aiaz esse p̄positā ex oibus rebz vt oia cognosceret q̄ deus q̄ est sume simplex nihil cognosceret. Octaua autoritas sic introducitur. qz nō o3 in aia ēē p̄pōne ex oibus res bus. qz ad min? nō o3 aiam p̄pōne ex p̄uatōe. qz p̄uatio p̄gnosceat p̄ habitū. qz oē rectū ē canon. i. regula cognosceat sui obliqui. i. p̄uatōem. Potest etiā ista p̄pōne morallr̄ ex poni. z tūc exponit sic. rectū. i. bonū et iustus ē canon id est

Ar̄. d̄r aiam itelligere d̄r eam texere vel edificare. Ad d̄t tū Ar̄. q̄ p̄prie nō d̄r aiam itelligere q̄uis hoc possz dici. s̄z pot? d̄m est q̄ hō itelligat per aiam siue p̄ itellectū. Quinta autoritas sic introducitur. qz vult Ar̄. in textu q̄ defect? q̄ accidit in vita aialis sicut vidēti audiēti z operādi nō pueniūt ex pte aie. s̄z ex indispōne organoz corp̄aliū. Et ideo si tenet accipiat organū vidēti vt iuuenis videbit vt iuuenis. Et qz possz aliq̄s dicere q̄ itellect? q̄nqz impediatur p̄ corpe? q̄ etiā in itellect? erit corp̄alis. Ideo ponit sexta autoritas. q̄ d̄r q̄ itellect? corrupit quodā interiori corrupto. s̄z sensu interiori. nō tū vñq̄ corrupit eētia itellectiua. s̄z ac? siue vsus itellect?. Et ideo nō capis itellect? p̄ potētia s̄z p̄ opatōe. Septima autoritas sic introducitur. qz Empedo cles dixit aiaz esse p̄positā ex oibus rebz vt oia cognosceret q̄ deus q̄ est sume simplex nihil cognosceret. Octaua autoritas sic introducitur. qz nō o3 in aia ēē p̄pōne ex oibus res bus. qz ad min? nō o3 aiam p̄pōne ex p̄uatōe. qz p̄uatio p̄gnosceat p̄ habitū. qz oē rectū ē canon. i. regula cognosceat sui obliqui. i. p̄uatōem. Potest etiā ista p̄pōne morallr̄ ex poni. z tūc exponit sic. rectū. i. bonū et iustus ē canon id est

regula viuendi sui. i. ipius. z obliq. i. mali siue iniusti Sic em dicit Aristo. v. politicor. virtuosi sunt optimi rectos res cōitatis. qz virtuosi pnt se regere z alios Ultra aus totitas intro ducit sic. quia dicebāt aliqui q in vno corpe essent multe anime. Et dicit Aristo. q hoc nō est veruz qz non pnt dari rō quare tales aie sunt in vno corpe cuz corpus nō contineat aiam sed aia corpus

Arguit. videt q maiara etiā moueant. q non differūt aiara ab iaiatis moru z sensu. q ē ptra pma auctoritate

Ordin q duplr aliquid mouet. vno aliqd mouetur scz ab aliquo separato ab illo. z sic etiā mouent maiara sic lapis mouet a generāte siue remouete. phibēs vt dicit. viij. phicor. Alio aliqd mouet ab aliquo sibi cōiuncto. z sic motus puenit aiara. qz aiara mouent ab aia eis cōiuncta. Vel p dicit q est aliqs motus q nō puenit nisi aia/ris sicut motus augmētationis. sed in iaiatis est magz. p pte additio materie ad materiā qz pte deā augmentatio. sicut p3 in pmo de gnatione. nō em fit puerio in iaiaris alicui additū in pūore subam sicut in aiatis. sed generat noua res. Exēpli grā. si ignis augmentaret ppter appōem lignoz. tūc ille ignis q pfuit nō puerit ligna in sui natura sicut alimentū appositū aiali puerit in natura alii. sed gnatur nouus ignis ex lignis appositis

Arguit. argentū viuū p se mouet z tū nō hz aiam

Ordin q argentū viuū nō mouet motu augmētationis p se sicut mouent aialia q mouent motu augmētationis Et si dicat de motu locali. Ordin q talis mor? localis nō puenit sibi ex natura aie sed ex natura mixtionis. qz in argento viuū est mixtio siccū z humidū. z ppter hūiditate mixtā naturalr argentū viuū fluit. sed ppter siccitate mouet in numerali loco. z sic est qdā pugna int hūmidū z siccū ppter quā ptingit argentū viuū sic sp moueri Et etiā p dicit q differre nō dicit capi put dicit diam eēntiale. qz sic aiara differūt ab iaiatis p intrinsecā dīam. sed dicit capi hie p qdā accūrali dīna vel diuersitate Ita em dīna fuit data ab antiqs qui fuerunt sensibiles non cognoscentes rez differentias

Arguit. corpus pntet aiaz. q illa ē simplr falsa. q aia pntet corp? z nō ecōtra. qz illud pntet aliud in q alterū est. qz aia est in corpe. q pntet a corpe Ordin q pntentia est duplex. qdā est naturalr siue indiuidualr fm quā pntes indiuiduat pntentū. z sic corpus cōtinet aiam. qd aia sit indiuidualr ex h q est in corpe. qz p corp? aia sit in cōitabilis Alia est pntentia formalr siue specificā. z sic aia pntet corp? qz aia dat spēm corpi z toti cōposito Et tō Ar. bñ loqitur in textu q nō pnt esse ptes aie in vno corpe. qz tūc corpus nō haberet vnā spēm. sed qtuor qd ē impossibile. Et si loquamur de pntentia quātitatiua tūc quodāmodo pnt intelligi q aia pntet corpus. qz dicit Ar. in textu q ptes quātitatiue corpi non sūt manent remora aia a corpe. Et tū de pmo libro

Nota versus in se pntētes opiones antiquoz de aia Sic sunt ponentes animam pmi sapientes Ignē democrit. arthamos Leu. Pythagoras qz Pont. Anaxagoras intellectū. elemēta Empedocles. Plato posuit numeros z ydeas Et Thales aiam memorabit esse motiua Hera Pyrogenes. Cracitus esse vaporem Compat Ameon hanc imortalib. Ippus Dixit aqua Cracius aiam dedit esse cruorem Summus Aristoteles hanc dicit corpi acū.

Ue qdem igit a poribz tractata de aia dicta sunt Iterū aut tāqz ex pncipio redeam? reptātes Determinare quid est aia z q vtiqz erit cōissima rō ipsius

Postqz Aristo. in pmo libro determinauit de aia fm opinione antiquoz. hic in scdo determinat de aia fm opinione pntia. Et pmo determinat de aia qntū ad ei? qd dicitur Secūdo de ei? potētis. ibi (Potētiaz aut aie)

Arguit. qstio an est psumptū a qstioe qd est. q videt q pus debeat qri an aia sit anteqz diffinitio aie ponatur. Ordin q aiam esse p3 ad sensum. sz ars z p3us sunt circa difficultia z circa ea q nō sunt de se nota. sic q Aristo. dicit pmo thopicor. q nō est qrendū de illis in aliq scia qcaz dicit sub sensu. Et hoc em q aliqs hz opatiōes vitale q cadit sub sensu statim cognoscit aiam esse in illo corpe qd hz talē opatiōem. Sicut istū ponit Aristo. ij. phicor. vbi sic inqz q ridiculosum fuit siue ridiculū est naturā demonstrare esse. qz cadit sub sensu. In pms q pntuat Aristo. dicta dicēdis. Et dicit q illa (q dicta sunt de aia) sunt tractata a poribz. i. antiqs phis qui solebāt habere diuersas opiniones de aia. Et ideo nūc a pncipio. ddm est de aia qd sit aia z q sit cōissima rō ipsius aie. In q tria p dicitur p dicitur q de nouo tractādū est de aia acsi nihil dictū esset de ea. qz oia dicta pus de aia p3 vel nihil hnt veritatis. q si debeat de aia pntate dicere tūc o3 a nouo incipere. Sedm p dicitur qd est in textu dicit (reptātes) in q tāqz difficultas determinādū de aia. qz qntis aia q ad qd est sit facilis cognitōis. tū cognitio ipsius q ad qd est difficilis est. Tercū qd notat est q Aristo. vult determinare de aia fm cōissimā ei? rōne. qd dicit Aristo. ad excludēdū duas opiniones antiquoz. quoz aliq locuti sunt solū de aia vegetatiua z sensitiua nō distinguētes intellectum a sensu. Alij aut sicut plato mei solū locuti sunt de aia rōnali. z nō de alijs aiabz. z ideo ad excludēdū vtrāqz opinio nē dicit q vult dare cōem rōnem q puenit oibz aiabz

Dicim? itaqz vniū qdā gen? cor? q sit suba

Hic plectur intentū suū. scz ponēdo duas diffinitōes aie Et pmo inuestigat eā q se hz sicut celo demōstrāōis Secūdo illā q ē sicut demōstrāōis pncipiū. ibi (qm ar ex icertis) Circa pmi duo facit. qz pmo inuestigat diffinitōes aie. Secdo pbat eā ibi (vlt g) Circa pmi iterū duo facit qz pmo ponit diuisōes ad inuestigādū diffinitōes de aia. qz illū modū inuestigādū diffinitōes ponit scdo posterior tāqz vlt. Secdo ex ill' diuisōibz pcludit diffinitōem aie Circa pmi pmitit sex diuisōes. qm pma ē entis i. x. p dicamta. z illa tūm pauca sūt p bis i textu cū sic dicit Hos phi dicim? vniū gen? entis eē subam q qd intelligit q ens etiā hz alias pres siue genera sub se. scilicet aia p dicitur

Huius alind qdē sic materiā q fm se qdem nō ē h aliqd. aliud ar sic formā z spēm fm quā dicit h aliqd. z terciā q ex his. Est ar materiā q dem potentia. spēs aut eēndelechia.

Hic ponit aliā diuisiōne. z est ista q suba diuidit in materiā formā z totū ppositū. Et differit pres ist' diuisiō

Continuat

Ad diuisio ad iustitiam
quod dicitur male
aut = 6
Sicut dicitur
ad demonstrandum
quod non est
natura suba

Sicut qd suba
infra vniū mlti
pnt diuisioe p dicitur
quod dicitur aliud
ad demonstrandum
quod non est
natura suba

Questiones

Secūdi de Anima

nis sic qz materia p se nō est hoc aliqd. i. ppter ens in ac-
tu sed ē in potētia tm sed forma est actus z spēs fm quā
aliqd dī esse in actu z h aliqd. Tōrū ppositū est aliqd cō-
stitutum ex materia et forma.

Arguit suba diuidit in corporea z in incorpēa. qz ma-
te dī qz in materia formā z totū ppositū. Dōm qz suba
capit duplr. vno gñalr put oē subiectū accētis vocat
suba. z sic diuidit incorpēa z in incorpēa. qz suba incorpēa
scz separata ē subiectū accētū spūaliū sic suba corporea est
subdē accētū materialū. Alio caput suba p suba pbica
sive naturalī. z sic diuidit hie suba in materia formā et to-
rū ppositū. Vñ Arz. sicut hic est phicus ita loquitur de
suba pbica. z sō sub ista diuisione nō pntēt sube separe de
cur sub pma. Et si diceret aliqd qz sube separe sūz foze qz
pntēt sub foza. Dōm qz nō sūz foze sicut foza h diffinit
qz foza fm quā res est h aliqd. qd est falsuz de substārijs
separatis. qz sube separe nō dāt esse materiale. qz nō habēt
materia p quā in phisicis res est hoc aliqd.

Arz. materia ē aliqd in actu. qz nō est in potētia. qz ferz est
materia cultelli z tū est ens in actu. Dōm qz duplex ē ma-
teria. qdā est simplr pma qz est subiectū foze subalis. z sic
materia ē simplr ens in potētia. qz fm se accepta nō includit
aliqd actū sive formā. Alia ē materia 2^a qz est subdē foze
accētalis sive naturalī sive artificialī. et tal materia lz sit in
actu simplr. ē tū in potētia fm qd. qz est in potētia ad formā
accēt. alē. tēz. ar loqz de ma² foze subal. qz 1^a ē ma¹ aie.

Arz. sub qz mēbro sube pntēt aia. Dōm qz pntēt sub
foza. Arz. tū qz nō. qz aia est h aliqd qz nō ē foza. Añs pbat
qz p p se subsistere. qz est h aliqd. Dōm qz duplr accipit
h aliqd. vno qz qz res dī h aliqd. qz p se subsistit ex sua p-
pria natura. z sic suba materialis pposita ex materia z foza
vñ etiā sube separe create a deo in suis subsistētis dicit
hoc aliqd vñ aia nō est illo mō h aliqd. Alio accipit h
aliqd p oī illo qd p se subsistere qzuis naturalr sit ps
alicui. z sic etiā aia dī h aliqd. z pēpue aia rōnal qz p p
se subsistere. Et sicut est de tribz subaz qz Arz. nō vocat
subas lz pres subaz. z tū pnt p se subsistere. Per h qz dī-
tendū est qz illud qd dī pmo h aliqd est totū ppositū. lz
nō qd scdō est hoc aliqd. qz tunc pres sube sive cētial-
les sive integrales possunt dici hoc aliqd.

Arz. aia nec ē pma suba nec scdā. z p pns aia nō ē suba
Dōm qz suba ppleta diuidit tali diuisione. lz aia nō est
suba ppleta lz ps sube. Est qz reducibilis ad talē diuio-
nē. sicut ps ad totū qz in vñ accepta est ps scdē sube. Sz
aia singularis est ps pme sube. z tō nō o3 qz aia pstituat
vñ gradu nouū in entibz. qz nō est res ppleta in sua na-
tura. sicut sunt substārie separe. z ideo tales substātie fa-
ciunt nouū gradu in entibus creatis.

Arz. aia ē in alto. qz accētis z p pns nō ē suba. Dōm qz lz
est in alto nō tū sicut accētis in subiecto. lz sic ps in toto. z
nō sic ps in te gñis. lz sic ps cētial. p a em cū corpe cētial
luter constituit totū ppositū scz corpus animatū.

Et hoc dupliciter. hoc quidem sicut sciētia
illud autem sicut considerare.
Nec ponit terciā diuisionem qz est qz actus sive forma
diuidit in actū primū z in actum scdū. Actus primus
est sicut sciētia. Actus scdus est sicut cōsiderare. opz em p-
tuo sciām inesse alicui scienti anteqz posset considerare vñ
operari fm illam sciām. Ratio diuisionis est. quia actus
diuidit in ordine ad potētiā z ecōtra z fm duplicē potē-

tiam erit duplex actus. Est em vna potētia cētialis qz est
fm formā essentialē qz est actus pms. Alia est potētia
ad opatōem psequētē ipam formā. z tali potētie corre-
spondet actus scdus. pme vo actus pms.

Arguit scia est accētis. qz est actus scdus. Dōm qz scia
pnt ad duo pparari. vno mō ad formā subalē scientis sive
ad sciētē. z sic ē actus scdus. qz forma subalē est pōz ipa scia.
qz est in ipa aia sciētē. Alio mō ppat ad specularōem sive
pconsideratōem. z sic scia est actus pms. qz scia necāriō p sup-
ponit in aliqz anteqz posset pconsiderare fm illā sciām. Et qz
p3 qz nō est mō ueniēs aliqd idē pparatū ad diuersa esse
actū pms z scdū. Et qz sumit qz oīs forma pnt esse actus
pms sive sit subalis sive accētialis. si pparet ad opatio-
nē sequētē talē formā. sicut calor est actus pms in ordi-
ne ad calefacere. z scia ad pconsiderare.

Arguit videt qz pconsiderare pcedat sciaz. Probaf qz ex
multis actibz z pconsideratōibz generat habitū z scia. Rñr
triplr. Primo qz scia accipit duplr. vno fm se fm qz ē ha-
bitus causalr ex actibz. z sic est verū qz pconsiderare pcedat sci-
entiā. Alio accipit fm qz est in suis pncipijs ex qz cātur
scia qz pncipia effectiē sūz ipa potētia intellectiua. z ipē hab-
bitus assensiuus pmo pncipiōz. z sic scia pcedit pconsiderati-
onē etiā quācūqz cū potētia pcedit suū actū. Sz istud nō
est pueniet dēm. qz scia accepta in suis pncipijs ē scia ac-
cepta analogicē. qz scia in pncipijs effectiuis ē solū ptra-
lit z nō actualr z pntē. Et ideo dicit aliqz scia z pside-
ratio accipit duplr. vno fm qz sūz in eodē. z sic pside-
ratio est aī sciaz. Alio mō fm qz repiunt in diuersis. z sic scia ē
aī pconsideratōem. qz aliqd pcedere de potētia ad actū
p illud qd est in actu. qz p pside-
sciam. o3 psupponere illā sciam i alto. s. in doctore. sed qz
actus pms z actus scdus referūt ad idē subiectū. ideo pnt ter-
cio dici z meli² qz duplex est pconsiderare. s. pfm qd pcedit
ex habitu. z h necāriō seqz ipam sciām. Aliud ē pside-
re ipsem. z h pcedit sciaz. z ē cā acqzītōis scie. anteqz em
aliqz lz sciām grāmāticē p multas pconsideratōes ipfctas
circa obiectū grāmāticē acqzīt grāmāticā. qz habita circa
subiectū lz pconsideratōes pfectas. Sūz etiā est de pnti-
bus. qz actus ipfcti generāt aliqū virtutē z actus pfecti
ti (qui sunt ex delectatōe psequūtur ipam pntem

Substātie aut maxime esse videntur corpora
Postqz Arzto. posuit tres diuisiones tenētes se ex pte aie
ta ponit tres diuisiones tenētes se ex pte corpis. Prima ē
ista. subaz alia corporea alia incorpēa. Et istā diuisionē tā-
git Arzto. dō qz corpa vidēt eē maxime sube. qd itell-
gūt nō fm pntē. et h innuit Arzto. cū dī (videt) qz cum
suba dicat ab eēdo ille sūz magis sube qz hnt magis eē.
lz sube imateriales hnt magis eē. qz sūz forme tm. z p dūo
forme eē. lz sube materiales hnt min² de eē. cū sūz in cor-
ruptibiles. Et ideo cōit itelligit iste tēz² fm opimonem
vulgariū z antiqz phoz qz nō ponebāt aliqz subas ima-
teriales. pnt tū de sba distigui. qz vñ suba dī a substādo acci-
dētibz. z tū corpa sūz magis sube. qz in corpibz sūz pta ac-
cidētia qz i materialibz substārijs. Uel dī suba ab eēdo
tūc imateriales sube sunt magis sube.

Querit qz ponit hic diuisiones qz se tenēt ex parte cor-
poris. cū tū aia sit corp². Dōm qz qzuis aia nō sit corp²
tū etiā lz diffiniri p corp² sibi pportionatū. vt ergo deue-
niam² i notitiā corpis qd pportional aie. necē est ponere
istas diuisiones qz se tenēt ex pte corporis. Qz aut necē sit
aiam diffiniri p corp². p3 qz vñ qd dī diffinitur sicut lz

Lexia z p Arz
vñ Aug 2° p 2° Aug
29

OYIA
110-28
p 206

esse. sed aia loquedo de aia in coi no hz esse nisi in corpe. qz hz diffiniri p corp. Dicitur tu diffinuntur p materia for/ ma tota forma pris. 7 forma accu'talis. qz forma totius diffinif p materia intrinsece. qz materia e intrinseca ps illi us forme tota. sicut ho diffinif intrinsece p corp? humanu. Sz forma pris diffinif p materia sic p additamentu 7 extrinsece. qz materia no e intrinseca ipsi forme pris. vt prz de aia. Et in h etia zuent accu'tal cu forma pris. qz materia in eius diffinifoe ponit sic additamentu. Sz in h est dca. qz forma subalis diffinif p additamentu qd e sui gnis qz est de gne sube. sz forma accu'tal diffinif p additamentu alterius generis. qz forma accu'talis est de aliq p dicameto ru accu'tu. 7 ei? materia de p dicameto substatie

Et hoz qda phisica. hec em alioru pncipia

Hic ponit sedam diuisione tenente se ex pre corpis. scz subarum corpaliu qdam sunt naturales. qda sunt artificiales. Et pbat q phisicalia. naturalia corpa sunt plus corpa qz artificialia. Et hoc sic. qz corpa phisicalia sut pncipia materialia corpoz artificialiu. q ipsa st plus corpa. no em artificialia diceret corpa nisi haberet in se aliquod corpus naturale. Expli gra domus dicitur corpus. qz hz in se lapides 7 ligna q sunt entia naturalia. sicut de Aristot. sedo phisicor. qz sicut corpa dicunt naturalia p forma naturalem. ita corpa dicunt artificialia p forma artificiales. Et ideo quecuqz sunt per agens naturale fm q huius modi dicuntur naturalia. quecuqz autem sunt p intellectum nostrum dicuntur artificialia

Phisicor aut alia qdem hnt vitam. alia autem non habet. Vita autem habere dicim? id quod p seipsum bz alimetu 7 augmentu 7 decrementu. Quare omne corpus phisicu participas vitam substatia erit. Substatia autem sic sic pposita

Hec est tertia diuisio. 7 stat in hoc corpa quedam habet vitam sicut corpus humanu. quedam non habet vitam sicut elementa ignis. aer. terra. 7 aq. Deinde Aristot. diffinit illa que hnt vitam. 7 dicit illa habere vitam que sumunt alimentu 7 habet augmentu 7 decrementu. 7 hoc per se. id e a causa extrinseca. Et quo cludit Aristot. q corpus naturalia. phisicu habes vitam est substatia pposita. qzuis em aia sit vita. tu habes aiam est totu ppositum

Arguitur multa habet vitam que no sumunt alimentum. sicut deus 7 substatie separe. Dicendum q vita capitur duplr. vno modo generalr prout etiam vita intellectualis (que e metaphisica) dicitur vita. 7 sic no loquitur phisicofophus naturalis de vita. 7 tunc est vera q multa viuunt que no sumunt alimentu. Alio modo caput vita p vitam phisica. de qua loquitur natural phis. 7 sic solu viuentia sunt q sumunt alimentu. sicut probat Aristot. in fine tercij huius. Et q loquendu est fm materiam subiecta. sic Aristot. diffinit illam vitam. Vel potest aliter dici vt dicit scus Thomas. quia illud dicitur de vita no ponit per modu diffinitionis. sed per modum exempli. Sed de natura exempli e q debet procedere ex notioribus nobis. cu ergo vita phisica de qua loquitur hic Aristot. est nobis magis nota. q Aristoteles exemplificat de vita phisica.

Arguitur anima non est corpus. ergo no debet poni alique diffinitiones ex pre corpis. Dm qz quis anima

non sit corpus. tamen non potest anima diffiniri sine corpore. Circa quod sciendu q est duplex diffinitio. que dam datur per principia intrinseca. 7 sic diffinitur species rei naturalis per materiam et formam. Et homo diffinitur per animam rationalem 7 corpus humanu. 7 st ille partes pure intrinsece diffinito. Alia est diffinitio data per additamentum. id est per extrinsecum additu diffinito quod no est de natura diffiniri. 7 hoc dupliciter. vno modo per additamentum quod est eiusdem generis cu diffinito. 7 sic diffinitur forma partis. sicut anima diffinitur que est pars corporis animati. 7 tamen corpus est eiusdem generis cum anima scz substantie. Alio modo per additamentum quod est alterius generis predicamentalis. et sic diffinuntur forme accidentales per substantia. sicut symphas est nasi curuitas. Nasus enim est in predicamento substantie. curuitas est in predicamento qualitatis. Et quia materia 7 forma debent proportionari oportet etiam in diffinitione anime ponere aliquas conditiones per quas fit proportio materie ad formam. Et ideo additur in diffinitione q anima est actus corporis phisici que est conditio materie

Arguitur materia est cognoscibilis per formam. ergo non potest forma p materiam diffiniri seu cognosci. quia non sunt relatiua. Dicendum q in absolutis vnum potest cognosci p alterum 7 econtra. quando hoc fit fm diuersa genera cognitionu. quia fm naturam rei materia cognoscit p formam. quia forma fm q hmoi est aliqua in actu. sed potentia naturaliter cognoscitur ex actu 7 no econtra. Sed tamen quo ad nos potest forma cognosci per materiam. quia ex dispositione materie sepe deuenimus in cognitionem forme. sicut cognoscimus altam formam esse in homine 7 aliam in asino ppter aliam dispositionem materie. Et similiter est de propria passione 7 suo subiecto. quia q ad nos passio ducit in noticiam subiecti. sed q ad naturam rei econtra fit.

Arguitur materia non est aliquo modo principium cognitionis. 7 ergo non potest ducere in cognitionem forme. Antecedens probatur. quia est ens in pura potentia

Dicendum q materia potest dupliciter capi. vno modo fm q nuda est. 7 sic no ducit in cognitionem forme. etiam quo ad nos. quia tunc non possumus cognoscere materiam p sensum. ex quo est nostra cognitio imitativa. Alio modo accipitur materia vt est disposita. 7 sic potest ducere in noticiam forme. 7 sic ponitur in diffinitione anime. quia additur phisicu 7 organicum.

Quonia autem est corpus? 7 hmoi vitam hnt. non videtur esse actus. Probat aiaz vtiqz erit corpus aia. No est em corpa q in subiecto corpus. Magis autem sicut subiectu 7 materia est. Necesse est ergo animam substantiam esse. sicut speciem corporis phisici potentia vitam habentis. substantia autem actus. huius modi igitur corporis actus

Postq Aristot. posuit diuisiones ad inuestigandu diffinitioz aie. pnt ex diuisionibz habitis inuestigar ea. Et p inuestigat pres. sedo eaz ponit. ibi. (Si ar aliqd) 7 tercio soluit dubitatioz. p inuestigar prelas q tenet se ex pre aie. 7 q tenet se ex pre corpis. ibi. 7 hoc p inuestigar q aia est

Probat aiaz esse actus

Etia

Tercia

Marginal notes on the left side of the page, including the word 'Etia' and 'Tercia'.

Questiones

secundi de Anima

actus Secdo q est p m . qz e act? sic pbat. qz aia e suba vel g est materia vel forma vel totu ppositu. vt p ex suffi cieti diuisio e. s; no pr dici q est corp? vl materia. qz corp? no uest alteri. s; aliter e in ipso. s; aia inest corpi. g no e cor? pus. Itē si aia est corp? . g oē corp? hēt vitā. qz aia inqñ tū aia est pncipiū vite. s; g aia cēt corp? tūc oē corp? viue ret. Nec p r dici q aia sit totū ppositū. qz aia naturalr est ps. qz dicimus q corpus hz vitā ab aia. quo mō in iuuen tibus significat aia z corp? ergo aia nō est totum. sed est pars. Concluditur ergo q est actus.

Arguit. videt q aia sit corp? . qz nihil mouet aliter nī si moueat. vii. phisicor. mō oē quod mouet est corpus Odm q duplr aliqd mouet. vno q mouet aliqd p se. z h est p mū corpi. sic p se xto phisicor. Alio q aliqd mouet per aliū. z sic nō corpa pnt moueri vt aia. inqñtū scz est in cor pore p informatōez. qz motis nob mouent oia que sunt in nob p informatōem. Et si dicat. corp? p se mouetur ab aia. g aia p se mouet. qz nihil dat alteri qd nō hz. Di cēdū negādo pnam. z rō e. qz in agētib; equocis nō o3 q aliq forma sit silr in cā z effectū. sic nō reqrit si suba separa. s; aia nobil moueat celū q etiā moueat a celo. Sufficit g ad h q aia moueat corp? q aia sit act? z corp? poia. qz vni qd qd est in potētia ducit in actū p illud qd est in actu.

Arguit. aia mouet realr corp? . g mouet phice. Dōz q aliqd mouet alterū phisice duplr. vno q qlitates phis icas. sicut ignis mouet aquā cū eādē calefacit. z sic aia nō mouet phisice corp? . cū in aia nō sint qlitates phisice. sed solū in toto pposito. Alio aliqd mouet alterū phisice. qz mouet ipm realr z effectiua motiōe. sicut etiā aia nobilis mouet celū. z sic aia mouet corpus phisice. Illud autē qd mouet alterum phisice pmo modo remouet ab eo quod mouebat. sed non secundo modo.

Arguit. aia intelligit corp? . g est corp? . qz ois pgnitō fit grā silitudinis. Dōz q illa pō. ois pgnitio fit grā silitudinis p r duplr intelligi. vno de silitudine naturali. et sic e falsa. qz nō o3 q intellectūs z intellectū sint eiusdē natu re real. sic tū credebāt antiq q cognitio fieret grā illi silitu tudinis. Alio p r silitudo intelligi de silitudine fm spēm intelligibile qē silitudo pportōis. z sic e ver. q ois pgnitō itellectiua fit grā silitudinis itellecte. qz itellectūs itelligēs lapidē fm mtra se spēs z silitudine lapidis nō fm naturā. s; fm spēm intelligibile lapidis. z sic e silitudo pportōis.

Arguit. qd tūc alterū est corp? . s; aia tūc corp? g est corp? . Dmōz p3. qz mouēs z motū s; sil p r actuz Odm q duplex e ract? . s; phisice q est fm vltima qlita tis. z tal nō est nisi in corpib; sic z qritas. Ali? est ract? metaphozic? z rual q fit fm vltia r tūtis. z sic nō o3 tā gēs alterū esse corp? . qz etiā nō corp? hz r tūtē mouendi corp? . z sic p r tangere corp? fm r tūtē. qz g aia tūc corp? p r scdo mō. s; fm virtutē nō op3 animā esse corpus

Arguit. aia est totū ppositū. g illa pricula e male posi ta. qz aia nō est totū ppositū. Ans. pbat. qz e subiectū accñ tis. g est totū ppositū. Dm q duplex e subiectū accñ tis. aliqd est subiectū accñtis corpāl. z sic dic q subiectū e totū ppositū. qz necē est accñs corpāl eē in corpe. sed nō pōt esse in solo corpe. i. in sola materia. g est sil in materia et forma. z p pns e in toto pposito. Aliud est accñs in cor pale z imateriale. vt itellectūs scia spēs intelligibilis. z tal lia accñtia pnt esse in forma tū si forma sit immaterialis sicut est aia rōnalis. Et q se dnt qz albū z nigrū q st; acci dētia corpālīa nō pnt esse in aia tū. s; accñtia spūālīa pnt eē in aia tū. nō obstāte q aia sit forma tū.

Arguit. qd e in potētia hz aliqd de materia. s; aia e hmōi. g hz in se materiā. z p pns est totū ppositū. Ans. p bat. qz potērialitas feat materiā. Odm q maior e fals sa. Et ad pbatōem (qñ d; potētia feat materiā) odm q mltiplex e potētia. qdā est potētia ad suscipiendū intrinse ce formā subalē. z talis e solū in materia. qz sola matia p r suscipe formā subalē. Alio mō accipit potētia generalr. p ut recipe est p dntio potētie z silr pati. z sic aia est in potē tia. qz intra se recipit loqundo de aia rōnali habie? z spēs intelligibiles. In signū cū? etiā immaterialia qūa st; sub stātie separe sunt illo mō in potētia. z tū nō hnt materiā. qz recipiūt in se spēs intelligibiles z nouas cognitōes qz pus nō habuerūt. vt est illuminatio angeloz.

Arguit. ois actualitas est p ricipatōez p mī act? . scz dei. g ois potērialitas est a ricipatōe p mī potētie. z illa est materiā pma. g oē qd est in potētia hz aliqd de matia pma. Dm q nō est silē de actu z potētia. qz actualitas aduenit alicui rei ex p ricipatōe alicui? . s; p mī actus. s; po tērialitas nō aduenit alicui rei ex p ricipatōe alicui? potē tie. s; ex recessu a pmo actu. z iō h est magis in potētia qd magis recedit a pmo actu scz deo. Et nō d; hoc eē in pot tētia quod p ricipat p mām potētiām.

Probat aia q a
Hic at d; duplr. ali? qdē sic scia. ali? aut sic p mī
p ricipatōez p mī act? . scz dei. g ois potērialitas est a ricipatōe p mī potētie. z illa est materiā pma. g oē qd est in potētia hz aliqd de matia pma. Dm q nō est silē de actu z potētia. qz actualitas aduenit alicui rei ex p ricipatōe alicui? . s; p mī actus. s; po tērialitas nō aduenit alicui rei ex p ricipatōe alicui? potē tie. s; ex recessu a pmo actu. z iō h est magis in potētia qd magis recedit a pmo actu scz deo. Et nō d; hoc eē in pot tētia quod p ricipat p mām potētiām.

Hic inuestigat aliā p ricipatōez p mī act? . scz dei. g ois potērialitas est a ricipatōe p mī potētie. z illa est materiā pma. g oē qd est in potētia hz aliqd de matia pma. Dm q nō est silē de actu z potētia. qz actualitas aduenit alicui rei ex p ricipatōe alicui? . s; p mī actus. s; potērialitas nō aduenit alicui rei ex p ricipatōe alicui? potē tie. s; ex recessu a pmo actu. z iō h est magis in potētia qd magis recedit a pmo actu scz deo. Et nō d; hoc eē in pot tētia quod p ricipat p mām potētiām.

Tale at qd cūq; organicū Organa at z plan
taz ptes sunt. z penit? simplices. vt foliū siuc tiferi cooperimētū. Fructiferū aut fruct? Ra dices p o rī silēs sunt. vtraz em trahūt alimē tū. Si aut aliqd cōe in omī aia op3 dicere. erit vtiq; p mūs act? corpis phisici organici

Hic Ar. inuestigat vna pncipalē p ricipatōez p mī act? . scz dei. g ois potērialitas est a ricipatōe p mī potētie. z illa est materiā pma. g oē qd est in potētia hz aliqd de matia pma. Dm q nō est silē de actu z potētia. qz actualitas aduenit alicui rei ex p ricipatōe alicui? . s; p mī actus. s; potērialitas nō aduenit alicui rei ex p ricipatōe alicui? potē tie. s; ex recessu a pmo actu. z iō h est magis in potētia qd magis recedit a pmo actu scz deo. Et nō d; hoc eē in pot tētia quod p ricipat p mām potētiām.

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including the name 'Arifionis' at the top and various smaller annotations.

Aliahs Ave apho hic assignata p sep dnm hoes
e bona z quemes

Aristotelis

Folio

XVI
Impossibile e aiaz zo les um
vitori copo to

illa pte oēs alie tenētes se ex pte corpis ostēdūt. qz sic
aia e in corpe organico. qz in phico. qz organū p supponit
physici. Et ponit pmo qz corp^o cui^o aia est actus sit or
ganici. Circa qd sciendum qz corp^o dicitur organici qd hz
duerlas pres sicut figura dūctas ordinatas ad duer
sas oparōes. vt corp^o humanū dicitur organici. qz in corpe
humano hz duerle pres. scz caput man^o pedes zc. qz sunt
distinete sicut. qz caput ponit sursum. man^o a lateribz. pes
des deo: sum. Et ordinat ad duerlas oparōes. qz alia est
opatio capitis alia manū z pedum. qz in capite videt fen
sus vltus auditus zc. sed in manu sensus tactus tū. Et
p hoc p3 qz sunt aliqua corpora naturalia non organica
vt elemēta. z qdam mixta vt lapides qz talia corpora non
hnt duerlas oparōes in duerlis p3bz. Probat qz Aris
tho. qd insit. s. qz corp^o cui^o aia est act^o e organici. z hoc
pbat sic. qz si illud qd minus videt in se. z illud quod
magis hz min^o videt qz in aiatīs aia vegetatiua qz corp^o
illius aiatī sit organici. z tū ibi est organici. qz sicut in oibz
alijs aiatīs erit corp^o organici. Maior pbat qz in aia
tis aia vegetatiua e minor distincio p3bz corpis qz in alijs
aiaiatīs. vt in equo z hoie. z minor p3bz. quia ibi sunt di
uerle pres corpis distinete sicut z figura ordinare in duer
sas oparōes. qz radices in plantis hnt modum oris in
animalibus. quia sicut p os accipit nutrimentum in animalibus
ita p radices in arboribz. z superflua nutrimentū emittit
tur versus ramos. z ideo in ramis est alia opatio qz in fo
lijs. z in folijs est alia opatio qz in ramis z radicibz. qz fo
lia cooperiūt fructus arborum.

Arguit si radices sint ori siles. qz radix erit supmu in
arboribz. sicut os in animalibz. Odm qz pres arborū pnt
dupl^r considerari. vno mō ad totū vniuersum. z tūc radix
est deorsum z rami sicut sursum sicut ordinē. qz sic qd est cir
ca terrā est deorsum in vniuerso. z sic qd est sicut celū e sur
sum. qz celū est sursum. Alio accipiunt pres arborū sicut ori
dūc nature arborū. z sic radices sicut sursum z rami deorsum.
Et hoc p3. qz illud est sursum in quibz aiatō vbi aiatū ac
cipit nutrimentū. z hoc est deorsum vbi emittit supflua nu
trimentū. qz qz in radice arboris arborē sumit nutrime
tū. qz radix est sursum in arboribz. Et qz p3 pmo qz nō bñ
depingit arborē Porphyriū qñ suba ponit circa ramos ar
boris. qz suba d3 ponit in radice arboris qz e pncipiū ramo
rū z nō ecōtra. z iō tal pictura pnt pot^o vocari hō porphy
rian^o qz arbor porph. Sedo p3 qz si hō cadat de arborē
sicut terrā. tūc tal hō nō cadit sursum sicut deorsum. qz nō cas
dit sicut naturā arboris sicut sicut naturā illā sicut quā e ps to
tius vniuersi. z iō cadēdo sicut terrā cadit deorsum

Querit vtrū diffinitio aie sit bñ assignata. s. aia e act^o
p3 subalis corpis organici physici. Odm qz sic. z rō e
qz aia est forma materie certo mō disposita. z iō opz pone
re aliqd ex pte illi. z aliqd ex pte materie in q est illa aia.
Ponunt g tres pte. pmo ex pte ipi^o aie. qñ pma dicit qz
aia e act^o. s. forma. z qz multiplices sicut forme qñ qdā sicut
act^o pmi. alie act^o sed iō fuit necārius addere pmi^o ad
sciēdū qz corp^o nō pōt habere pōre actū qz aiam. z qz act^o
p3 pmius qñ e actualis sicut scia. iō addit subal. Tres
aut alie tenet se ex pte materie. qz materia in q e aia d3 e
certo mō disposita. z iō dicit qz d3 e corpis physici act^o. qz
in artificialibz nō est aia sicut qz hmoī. z qz nō ome corpus
physicū e dispositū p aia addit organici. Et rō e qz ma
teria z forma pportioant. qnto g forma est pfectior tāto
hz materia pfectior. qz g corp^o organici e pfectissimū inf

oia corpa gerit pportioatū aie qz e pfectissima foza nat^o.
Arguit. aia est act^o materie pme. qz nō e actus corpis
organici physici. Odm negādo pnam. qz etiā corp^o or
ganici e materia qñis disposita. qz corp^o capis h pma
pma. z h sic p3. qz impossibile est aiam vni totū pposito
o3 g dicere qz vniat materie pme. pbat qz si aia vniat
totū pposito tūc multe forme subales essent in eadē mare
ria qd est impossibile. Pms patz. qz h totū cui adueniret
aia haberet eē subale p aliquā formā subalem si g adue
nere aia qz etiā est forma subalis illi pposito. g aia z p3
forma subalis in eadē sicut materia sicut h est incōueniens.
qz tūc illud vni haberet duas fozas subales z p pms eē
vni subal. z nō vni qd implicat p tradcōem. Sedo qz
tūc generatio aiatī eē gñatio sicut qd z nō gñatio simpl^r
qz ois forma pma subalis adueniens materie dar eē sim
p3. g qz qz foza alia adueniens materie dabit eē sicut qd
Lū g aia adueniret post pma formā extēre in materia g
ipa daret esse sicut qd. Arguit qz nō qz embrio pmo
vniat vita plāte. z sic hz aiam vegetatiua. sedo vniat vita
aiatis. z sic hz aiam sensitua. z vltimo vniat vita intellec
tiua. g sunt ibi plures forme p successione. Odm qz qñ
uis in embriōne succedat multe forme. vltima tū forma
adueniente definit esse p3 forma sicut p3 subam qñis
adhuc maneat sicut subalem virtutē. hoc in aliozi foza.
Et sicut ponit Aristo. postea in textu de figuris. qz figu
ra maior includit in se mino. sed nō sicut actū p3. sed
sicut eēntialem virtutē. sicut in qdrangulo nō est formal^r
et actualis triangulus. sed est ibi triangulus virtutis. sic
etiā in aia sensitua est virtual^r subalter ipa aia vegetas
tiua. z in intellectuā est virtual^r sensitua. Et sic patz qz
nō sunt forme multe subales in eodē sicut actum

Arguit si p3 foza desinit eē. g corrupit. mō qd qd cor
rūpit a suo p3o corrupit. si g vna foza corrupit ab alia h
videt esse incōueniens. qz vna nō est alteri p3a. Odm
qz dupl^r aliqd desinit eē. vno mō ex actōe p3atū agētis.
sicut frigiditas in aq desinit esse p actionē ignis calefaciē
tis. z sic inferior aia nō desinit esse adueniente supiori cū
nō sint eōtrarie. Alio mō aliqd desinit esse ppter indispo
nem materie in q talis foza subiectat sicut nūc aia rō nat^o
a corpe indispōto separatur. z sic inferior foza desinit eē su
piori aduenire. qz inferior foza nō p3 eē in subiecto dis
pōto ad altioz formā. ex qz qñ subal foza requit materiam
dispositā sicut suam pportioem

Arguit. ad minus foza mixtionalis manet. g manet
foza subalis in embriōne. Odm qz qñis manet foza
mixtionalis sicut spēm in quibusdā gñatis z corrupit. nō
tū manet aliqd mō sicut numer^o. Circa qd sciendū qz in
vna materia p3ica est solū vna foza subalis sicut actum vt
dem est. cū g forma mixti sit subalis forma. necesse est di
cere qz desinere qz qz forma in aiatō desinit esse forma
mixti. Et quo p3 qz nulla accētia eadē mō manent in
gñatis z corruptis. Et h pbat. qz oia accētia dependēt
a toto pposito. cū g totū compositū nō manet idē. g nec
accētia manent eadē. qz ppositū nō manet idem patet
qz forma subalis desinit esse. z desinente pncipiali pte alt
cuius ppositi. necesse est totū ppositū nō manere. Et qz patz
qz qñ anima vniat materie pme desinunt esse z cessant om
nes forme substantiales p3ores z omia accidentia. z re
manet ex pte corrupti sola materia prima.

Arguit. videt qz plures forme pnt esse in eodē viuē
te. qz opatio arguit formā. sed in eodē viuente sunt plēs
opationes. ergo z plures forme. Odm qz duplēs sicut

z^o z^o
p^o z^o

Secundū Aristotelē...
Organici...
Actus...
Forma...
Materia...

Questiones

Secundi de Anima

operationes aliquae sunt eiusdem speciei. ut due visiones aut due audiciones. et tales operationes non arguunt diuersitatem neque forme proprie neque formarum primarum. Forma prima est potentia a qua procedit prima operatio. sed forma prima est forma subalternans. quia ergo procedit ab una potentia tales actiones non arguunt diuersitatem specificam primarum formarum. potestatem. Aliae sunt operationes in actibus diuersarum specierum. sic sunt visio auditio intellectio. Et tales operationes arguunt diuersitatem specificam primarum formarum. potentiam. sed non arguunt diuersitatem specificam primae forme substantialis. quia ab una forma subalternans plures potentias potest procedere operationes diuersarum specierum. In partibus quae non oportet ponere pluralitatem formarum ex multitudinis operationum.

Arguitur de homine dicuntur multa predicata substantia. sed predicata substantia significat formam subalternans. ergo in homine sunt multe forme substantiales. Maior pars quae de homine predicatur substantia corpus. ut pars in arbore philosophiana.

Ordinem quod diuersitas predicatorum subalternans arguit diuersitatem subalternans formarum. sed de homine non predicatur diuersitas predicata substantia. quia diuersitas dicitur realem distinctionem sed predicata substantia. quia diuersitas dicitur realem distinctionem re aliter. et sic non sunt diuersa. Sed contra hoc arguitur. illa predicata sunt ad minus distincta. in homine erunt plures forme distinctae. Ordinem quod sicut predicata substantia in dicta de homine sunt distincta secundum rationem rei rationalis. ita in homine est una forma habens distinctionem secundum gradus perfectionis. unde alii essentialis gradus fecerunt in genere generalissimo. et alius in specibus subalternans. Et sic dicimus quod anima rationalis prius omnes formas superiores potest. quod dicitur autem prius alterius ad minus. habet aliquam distinctionem ab eo quod prius. ut pars de homine. sicut enim in corpore una anima rationalis prius in perfectione non omnes alias formas inferiores. et corporeitatis corporis mixti corporis aiatu et aiatu. Et cum idem non prius seipsum operans anima rationalem esse distinctam a forma subalternans corporeitatis corporis mixti. et sic de aliis. sed non oportet quod sine diuersitate.

Queritur utrum distinctio quae est in una anima rationali in multis gradibus perfectionis sit realis. Ordinem quod dupliciter aliqua dicitur distinctio realis. uno quod est diuersitas rerum. et sic inter homines et animam est distinctio realis in una forma numero quae est anima. Alia est distinctio realis quae est fundata in re reali. et sic ista distinctio graduum prius dicitur realis quod est in re reali. in anima que est res habens naturam in se plures gradus perfectionis. et ideo talis distinctio est fundata in reali entitate.

Arguitur anima non est actus primus. quia in corpore prius fuerunt aliae forme. Ordinem quod aduenientibus perfectionibus formis definitur esse inferiores forme cum suis dispositionibus quae habebant in materia. et eadem dispositiones sequuntur formas manum de nouo introductam.

Arguitur ille dispositio frustra sunt in materia. quia anima vnitur materie nude. non est necesse illas dispositiones fuisse.

Ordinem quod dicitur frustra quod non attingit finem in quem ordinatur. sed iste dispositio attingit finem in quem ordinatur. non sunt frustra. quia iste dispositio ordinatur ad introductionem altioris forme. et etiam non definitur esse nisi sit talis forma introducta.

Si ergo generet an prius intelligant dispositio expelli a materia vel altior forma introduci. Ordinem quod est multiplex ordo. quia aliquid est ordo secundum genus cause formalis vel efficientis et tunc prius intelligitur forma in materia antequam cessant dispositiones inferioris forme. Licet ratio est. quia cum forma et finis coincident efficiens intendit finem quod est forma et propter defectum. in decisione forme potius deficitur dispositio. Aliter est ordo secundum genus cause materialis et sic prius intelligitur dispositio inferioris forme desine

reque altior forma introducat. quia tunc sunt in eodem instanti sic non est inter ea ordo temporis.

Arguitur quod non est non dispositio. sed iste dispositio forme inferioris non sunt adueniente forma superiori. Sed dicitur quod maior procedit. sicut et celo. quia scilicet aduenire altiori forma iste dispositio forme nec sunt nec disponunt. quia iste dispositio sunt dispositio forme introducte et non forme introducte. quia ergo forma introducta tunc non est necesse esse tales dispositio forme fuerit dispositio forme introducte. sed tunc tales dispositio sequuntur formam de nouo introductam.

Arguitur anima vnitur corpori organico. ergo vnitur toti proportioni animae. propter quod est actus corporis organici. Dicitur quod corpus organici capitur dupliciter. uno modo secundum quod habet in se diuersas dispositio organicas. et formam subalternans quae supponit dispositionibus. et sic anima non vnitur corpori organico. Alio modo accipitur corpus organici secundum quod in ipso est materia habens in se tales dispositio. et sic anima vnitur corpori organico. Propter quod anima non vnitur corpori organico vel dispositio. sic quod iste dispositio sunt medii unionis. sed anima vnitur materie primae quae tunc habet in se dispositiones. sed vnitio non est ad dispositiones. sed ad materiam. Sicut in simili potentia tactu. a se et immediate tangit durum dispositio quod tunc tangat primo quod tangit. et tunc sine quantitate in duro impossibile est fieri tactum. Sic anima tangit nudam materiam actu substantiali. et tamen illa non tangeretur nisi esset dispositio secundum proportionem ad formam.

Arguitur anima mouet corpus. sed materia prima non est mobilis. ergo corpus non potest capi per materiam primam. Ordinem quod anima vnitur corpori dupliciter. uno modo in ratione forme subalternans. et sic vnitur corpori in materie immediate. Alio modo in ratione motus. et sic anima vnitur corpori per dispositio accidentales. quia per potentias et virtutes quae sunt principia motus. quia quibus anima immediate informat corpus. materia prima non tunc mouet materiam primam absque dispositionibus accidentalibus.

Arguitur si anima vnitur materie primae. ergo sequitur quod esset imperfectissima forma. Sequela probatur quod actus et potentia dicitur aduenire esse proportionari. materia prima est imperfectissima. ergo anima dicitur quod anima accipit dupliciter. uno modo secundum infimum eius gradum eundem. secundum quod forma subalternans dicitur esse subalternans ipsi materie et sic est imperfectissima inter omnes formas subalternans. quia tunc in anima non consideratur aliquid perfectionis plusquam in alia quae quibus forma subalternans. Alio modo sumitur anima secundum suos gradus prius actus. quod sunt anima vegetatiua anima sensitua et intellectiua. et sic anima est perfectissima inter formas subalternans. Per hoc ergo ordinem est ad argumentum quod anima accepta primo scilicet secundum primum gradum vnitur materie primae. et non accepta secundum vltimum modum. quia tunc vnitur materie primae dispositio et organice per certa organa. Et quod anima ipse est forma subalternans. id est non est esse anima vnitur materie primae. Et ratio istius est quod sicut dicitur est in argumentum materia et forma dicitur proportionari. quanto ergo forma perfectior est tanto requirit materiam perfectius dispositam. et ideo materia elementorum habet pauciores dispositio quae forme sunt minus perfecte operando eas ad formas aliarum rerum.

Arguitur forme elementorum sunt actus primi. ergo non anima. Anima probatur quod anima est forma mixta. sed forma elementorum est forma corporis simplicis. sed forma simplex est potest forma mixta. Ordinem quod anima accipit dupliciter. uno modo potest paratur ad formas elementorum. et sic non est potest forma nec actus primus. Alio modo accipitur ut paratur ad suas operationes vel etiam ad materiam quam informat. et sic dicitur esse actus primus corporis. Velius dicitur quod anima est actus primus corporis organici.

forma propria
forma prima

arguitur de quo
dicitur in 2a 2ae dicitur
de anima in 2a dicitur

arguitur de quo
dicitur in 2a 2ae dicitur
de anima in 2a dicitur

arguitur de quo
dicitur in 2a 2ae dicitur
de anima in 2a dicitur

Handwritten notes in the right margin, including the word 'Proportio' at the top and various lines of text.

mundi in p...

Remouet dubium
quod soluitur

Aristotelis

Folio

xvii

Uñ nō opz q̄rere si vnū est aīa ⁊ corpus. sicut neqz cera ⁊ figura. neqz oīno vnūscuiusqz materia. ⁊ id cui⁹ materia. s̄ vnū em ⁊ esse cū multipl̄ dicant. qd̄ pprie est actus est

Hic ostēdit circa diffinitōem solutōem vnū dubitatis q̄ possēt moueri circa textū. possz tñ aliq̄s q̄rere quomō fiat aliq̄d vnū ex corpore ⁊ aīa. Rūdet Aristō. q̄ nō oī q̄rere quō ex corpore ⁊ aīa fiat vnū. sicut nec opz q̄rere quō ex figura sigilli ⁊ cera fit vnū. qz actus vnū seipm potērie et nō req̄rīt mediū vnīens. Et hoc pbat sic. qz eodē mō aliq̄d est ens ⁊ vnū. qz ens ⁊ vnū p̄uertunt. s̄ forma dat esse materiē. ⁊ facit materiā eē ens. ⁊ ḡ facit eandē materiā eē vnū ens. Circa qd̄ sciēdū q̄ duplex est act⁹. qd̄ est act⁹ subalis. ⁊ tal̄ act⁹ facit vnū cū sua materia subaliter ⁊ cēntialit. qz tal̄ forma dat sue matie eē subale. Alit̄ est act⁹ accūralis. ⁊ ex tali actu ⁊ subiecto fit vnū accūraliter. qz dat esse accūrale. qz ergo aīa est forma subalis. sic ex ipsa ⁊ sua materia fit vnū simpliciter.

Quērit. q̄rere Aristō. posuit istā dubitatōem Dōm q̄ rō. qz aliq̄ dicebāt q̄ necesse esset aīam vnū ipsi corpore p̄ aliq̄d intrinsecū mediū q̄si ligās actū cū potēria. Et sile dicebāt in alijs vbi iūgerent actus ⁊ potēria. S̄ vult Aristō. q̄ nō oī q̄rere tale mediū intrinsecū. Et q̄ etiā p̄z q̄ vnū aīe ad corp⁹ ē vnū natural. qz ē vnū cū p̄ria potēria

Arguit. act⁹ ⁊ potēria vnūm p̄ aliq̄d tertiū. q̄ nō vnū vnū absqz medio. Ans. pbat. qz opoz actū vnū potērie p̄ aliquā cām efficiētē disponētē ipsam materiā. Dicendū q̄ ē duplex mediū vnionis act⁹ ⁊ potērie. vnū est intrinsecū ⁊ q̄si formalit̄ vnīens materiā forme. ⁊ tale mediū nō erit aliq̄d a forma in vnūe act⁹ ⁊ potērie. Aliud ē mediū extrinsecū qd̄ ē cā efficiētis disponēs materiā ad formā et tale mediū tenet se ex p̄te agētis disponētis materiā. s̄ nō vocat̄ p̄rie mediū. qz mediū d̄ vnūe extrema. s̄ cā efficiētis nō ē vnūa forma act⁹ ⁊ potērie. cū sit cā extrinseca

Quērit. v̄z aīa vnūa corpore absqz media dispōe. Dicendū q̄ sic. ⁊ rō est qz aīa nō p̄iūgit corpore tñ. sicut mot⁹ corpore vt dixit plato. qz sic nihil p̄hiberet q̄ inter vniones aīe ⁊ corpore mediaret aliq̄d extrinsecū aīe ⁊ corpore. qz in tali vnūe opz ē potēria motūa ex p̄te aīe que est dispō in aīa. Et ex p̄te corpore opz esse habitātē in corpore ad motū sic q̄ q̄ mouens vnūa mobili p̄ aliquā dispōem q̄ se tenet tā ex p̄te mouētis q̄ mobilis. qz ḡ aīa vnūa corpore sicut forma subālis sic nō potest esse dispositio media. Cuius rō est. qz materia p̄ma ē in pura potēria ad oēs actus q̄ opz vnū in ipsa materia intelligere actū subalem q̄ actū accūtalem. sed dispō est forma accūral. q̄ opz aīa dispōem p̄intelligere ⁊ p̄esse formā subalem in materia. nō ḡ p̄t p̄ vnū materia vnūa dispositioni q̄ forme subali.

Arguit. opz materiā p̄rie esse dispositā anteq̄ possēt forma introduci. q̄ aīa formā subalem sunt aliq̄ dispōes in materia. Dōm q̄ duplt̄ pōt aliq̄d esse mediū vnīens di. vno mō. qz p̄ ipm fit vno sicut bitumen est mediū vnīendi duo ligna. ⁊ sic dispōes nullo modo sunt mediū vnīendi. qz ipsa aīa p̄actu subāriali rāgit ipsam materiāz immediate ⁊ non per medias dispositiones. Alio modo aliq̄d ē mediū in vnūe. quia disponit ad hoc q̄ vnū vnūatur alteri que tamen immediate vnūuntur. ⁊ sic dispositiones materiē sunt mediū vnionis. quia disponunt materiā vt sit apta ad suscipiendū formā. Silt̄ dicēdum est de dimensionibus quantitatis que requiruntur in

materia aīqz forma d̄ vnūa materiē nō tñ sunt mediū q̄ forma vnūa materiē qz forma vnūa materiē absqz medio Arguit. substantia spūalis vt est aīa nobilis nō adiungitur corpore nisi p̄ mediū. ḡ etiā aīa nō vnūa corpore nisi per dispōem mediā. cōsequētia. p̄batur p̄ sile. Dōm q̄ nō est simile de substantia spūali ⁊ ipa aīa. qz substantia spūalis nō vnūatur corpore vt forma. sed vt motor. sed p̄ius dicitur est q̄ mouens non potest vnūa mobili nisi p̄ virtutē mediā. ⁊ ideo substantia spūalis non vnūa corpore nisi per virtutem mediā. sed anima vnūatur corpore sicut forma substantialis. ergo non opz immo nec potest aliq̄d mediū diare inter vnionem anime et corpore.

Quērit. v̄trū aīa vnūa corpore mediāte spū Dōm q̄ nō. ⁊ ratio est. quia quilibet forma substantialis vnūa sue materiē immediate absqz aliquo medio sed aīa est forma subalis. q̄ vnūa ipi corpore absqz aliq̄ medio. Hanc p̄z. qz forma subalis est immediata ⁊ p̄ius actus materiē. S̄ nō est mediū inter actū ⁊ potēria sicut dicitur est in textu.

Arguit. illud est mediū vnionis quo abstracto abstractū hitur vno. sed abstracto spū subtrahit vno inter aīam et corpus rē. Dōm q̄ duplt̄ subtrahit vno aliquoz vmbilū. vno mō p̄ subtractionē mediū vnīentis sicut abstractū hitur vno duoz lignozum substrato clauo vnīente ⁊ sic non abstractū hitur vno anime ⁊ corpore abstracto spiritū. Alio mō. vno aliquozū tollit p̄ indisponētiā vmbilūz quia ses vmbilia non sunt disposita ad vnionē medio abstracto. ⁊ sic abstracto spū tollitur vno. quia non existente spū in corde corpus nō est aptū instrumentū aīe. ⁊ sic ē in dispositū p̄ susceptionē eius. Pro quo sciendū q̄ spūa vitalis est quodā corpus subtile contentum in ventre cordis p̄ que spū cor vnūficat cetera membra infūcō. motum ⁊ calorem. Cuius signū est q̄ q̄n iste spūa ledit vel infirmat tunc oīa alia membra reddunt debilia et inepra ad motū sicut patet in febricitantib. hoc em̄ ideo p̄tingit qz oīa mēbra recipiunt ab illo spūa motum. patet q̄ corpus nō est aptū ad opandū opa aīe abstracto spiritū. Secundo p̄t dici q̄ spūa vitalis est bene mediū in mouendo sed nō in vnūe. Itā aut̄ dicitur fuit q̄ nō est in cōueniens q̄ in vnūe aīe et corpore sit mediū aliquod quādo vnūatur sicut motor et mobile

Arguit. q̄ plurimū distāt nō p̄nt vnūa nisi p̄ mediū sed aīa ⁊ corpus plurimū distāt. q̄ nō p̄nt vnūa nisi p̄ mediū. Dōm q̄ corpus ⁊ aīa p̄nt duplt̄ capi. Vno s̄m p̄ p̄rias suas naturas. ⁊ sic manifestū est q̄ multuz d̄nt. qz natura corpore nō p̄t esse natura aīe nec ecōtra. Alio mō accipiunt s̄m q̄ ex eis p̄stituit totū cōpositū qd̄ est vnū simpliciter. ⁊ sic aīa ⁊ corpus nihil distāt in ordine ad hoc tertiū. qz ex eis intrinsece hoc tertiū p̄stituit. ⁊ ideo nō p̄t esse aliq̄d mediū inter ea. quia si sic tūc non esset intrinseca cōstitutio alicuius tertiū ex anima et corpore

Quērit. v̄trū in diffinitōe aīe p̄ficiū debeat p̄cedere organiciū vel ecōtra. Dōm q̄ p̄ficiū d̄ p̄cedere organiciū. qz est p̄muniū. est em̄ corpus organiciū p̄ficiū s̄ nō ecōtra. cū determinatio debet seq̄ suum determinabile. ḡ opz q̄ organiciū sequatur p̄ficiū.

Arguit. sunt aliq̄ corpa organica q̄ nō sunt p̄ficiū vt statua est corpus organiciū ⁊ nō p̄ficiū. Dōm q̄ illa corpa artificialia nō sunt organica q̄nis habeāt similitudinē cū corpore organiciū qz corpus d̄ organiciū qd̄ habet v̄lter p̄es ordinatas ad diuersas opationes. sed iste p̄es in statua nō ordinant ad diuersas opationes. q̄ nis forsan habeant diuersas figuras

Spūs vitalis

Querit. utrum deus addit vitam hntis in potetia. Dm q illa pricula (vita hntis in potetia) fecit idem fm rem cu il la pricula (organici) qz corp? organici est hntis vita in po tetia. na corpus hntis organa pt p diuersa organa exerce re diuersas oparoes vitales. Et qz ptz qz sufficit vna illa/ ru pricula p ponere in diffinitoe aie. z io Aresto. ponit bis diffinitoem aie. z in pma addit (vita hntis in potetia). sz in scda no addit illa pricula (organici) ad denotandum q vna ex eis sufficit. Potest etia dici q illa potetia vita hntis in potetia pot capi duplt. vno mo fm eius pna siqz nificat oem. z sic no oportz addi in diffinitoe. Alio modo accipit expositiue. put illa particulā (organici) exponit. z tuc bu potest poni in diffinitoe anime.

Utrū qdē igit dictū est qd sit aia. Suba em̄ est q fm rōez hec aut est qd qd erat eē hmōi cor poris. si ē si aliqd organoz phisicū eēt corpus vt dolabra. erat qdē em̄ dolabre eē suba ipius z aia hec. Diuisa at hac nō vtiqz aplū dolabra erit. sz aut equooc. nūc aut ē dolabra. nō em̄ hu iuscemōi corpis qd qd eē z rō aia. sz phici hu iuscemōi hntis in seipo pncipiū mor? z status

Postqz Aresto. posuit diffinitoem aie manifestando aliqs eius pculas. ia manifestat totā diffinitoem aie. Et pmo manifestat eā p similitudinē ad artificialia. scdo mani festat eā de pnbz aialium. z pna similitudo stat in h. sic hz forma artificial' ad subiectū suū si eēt subalis. ita se hz aia ad corp? sed forma artificial' eēt actus pms corpis si eēt subalis. qz nūc aia est actus pms subalis corpis. Et po nit exemplū de dolabra. q si eēt corp? phisicū sic est artifi ciale tūc forma ei? eēt forma subal' z separata foza dolabre a dolabra nō maneret dolabra nisi equooc. Nūc aut dola bra ē ens artificiale. qz separata forma dolabre a dolabra ad huc maner dolabra subalter z vniuoce. Et q pot argui h est actus subalis alicuius q suo sublato ipm nō maner nisi equooc. sed separata aia a corpe nō maner corp? nisi eq uooc. q aia est eius forma subalis. Maior patz qz de rōne forme subalis est qz dat eē rei z spēm. qn g talis forma se parat a materia tūc est alia suba z spēs rei

Querit. qre ē q separata forma subali alicui? rei res nō maner nisi equooc. Dm q io. qz forma subalis dat eē specificā materie ad mū? originalr. qz nō pplete. z qz spēs signat rōem z diffinitoem rōem rei. io separata forma subali a materia fit noua spēs. z qz illa natura equoocorū ē q fit in eis vniū nomē z alia rō. qz ibi fit equoocario. Et qz etia pgnoscit qz si ab aliqz re sepetur forma accūtal' adhuc talis res maner res sicut pms vniuoce. qz tenet eādē for mā subales. Et si qz rō. qre in artificialibz manifestat Aresto. suā diffinitoem. Dm q ideo. qz artificialia snt nobis notiora. eo qz sunt effect? intellect? nostri practici. io sunt nobis notiores alijs effectibz qui sunt ipsius dei.

Cōsiderare aut in pnbz o3 qd dictū est. Si em̄ eēt ocul? aial aia vtiqz ipius visus eēt. hec em̄ suba est oculi. q em̄ fm rōem. ocul? aut ma teria visus ē. qz deficiente nō est adhuc oculus

nisi equooc. sicut lapide? aut depict? Opz igit accipe qd est in pte. in toto viuēte corpe ppor/ tionabilr nāqz hz. sicut ps ad ptez. tot? sensus ad totū corp? sensitiuū fm q huiscemodi

Hic notificat diffinitoem aie ex parte ptiū aialū. Et h sic. qz sicut se hz ps ad prem. ita totū ad totū. sed aliq pres aie sunt actus aliqz ptiū corpis. qz tota aia est act? pms totus corpis. Maior est nota. Binor ostendit. qz visus ē forma z rō oculi. z remoto visu ab oculo nō maner ocu lus nisi equooc. z h verū eēt si visus eēt forma subal' oculi. qz etia separata aia a corpe nō maner illa res q fuit corpus aia nisi equooc. z sic equoocaf corp? z suba rei. z per pns pna opatio q naturalr suba psequit. Et quo elicit talis regula. qz vniūquodqz dicit tale eū potest in pna opatioem specificā. z qn in illā nō potest tūc maner talis res equooc. Et qz rō ptez q nō maner eadē forma in generato z cor rupto. qz si maneret eadē forma in generato z corrupto tūc maneret vna res vniuoce qd est corra textū. qz mane ret vna forma substāialis.

Est aut nō abijciēs aiam ponētia ens vt vi uat. sed q hntis. semē aut z fruct? potetia hmōi corpus est. sicut qdē igit incisio z visio. sic rvi/ gilia actus. vt aut visus z potentia organi aia Corpus aut qd potetia est. sed sicut oculus est pupilla z visus z ibi aia z corpus aia

Hic pnt Aresto. exponit vltimā pculā. s. qz aia ē act? rōis corpis hntis vita in potetia. qz aliqs possit dicere q aia est actus corpis hntis vita in actu. qz aia est act? cor poris organici. sz corp? organici dicit qz hz pres ordiatas ad diuersas oparoes. z tales oparoes sunt ab aia. qz opz aiam esse actū corpis hntis vita in actu. Hoc soluit Aresto. dicens qz duplt aliqd est in potetia ad alteruz. vno mo in potetia abijciēte actū. in potetia ad aliquā formā qua nōdum hz. sicut carēs albedine dicit eē in potetia ad albedi nē. Alio mo aliqd est in potetia nō abijciēte actū. in pos tetia ad formā qua actu hz. sicut aliqs hntis albedinē ad huc dicit in potetia ad albedinē. qz albedo exis in albo ē ac tus accūtal' albi. z albi est in potetia. cum oīe subiectū forme accūtal' comparatur ad formā sicut potentia ad ac tū. Dm est qz q aia hz vita in potetia nō abijciēte actū id est aia est actus corpis actū hntis vita. z in comparatur corpus ad animā sicut potentia ad actum.

Querit. qre igitur nō ponit in diffinitoem aie q aia est actus corpis habētis vita in actu. Dm q tunc ides diffinitur p seipsum. qz hntis vita in actu est pte totū cōs positū. sed in toto pposito includitur aia. Ad significan dum igitur q corpus comparatur ad animā. sicut potetia ad actum. etiam in pinctoem corpis z anime. sic in diffi nitōe dicit vita habētis in potetia. Et est sūbs locutio si dice ref. lumē est actus lucidi hntis lumē in potetia. manifestū est em̄ q lucidū includit lumē in actu. tamen ad significā dum qz lucidum est materia luminis. ideo potest conueni enter addi in potentia.

Arguitur. aia est actus corpis vita hntis in poten tia abijciēte actū. Probat qz corp? organici est multo rōis ens sine oparōibz vitalibz. qz caret vita in actu. Dm

Tota dō aie est bona pbat

Dolabra dicitur hntis fel seu animalis

Suba dicitur hntis in seipo pncipiū mor? z status

Prio appōdit ad rōem rōis

20

Obiectu Solu

Antistola

Querit. utrum deus addit vitam hntis in potetia. Dm q illa pricula (vita hntis in potetia) fecit idem fm rem cu il la pricula (organici) qz corp? organici est hntis vita in po tetia. na corpus hntis organa pt p diuersa organa exerce re diuersas oparoes vitales. Et qz ptz qz sufficit vna illa/ ru pricula p ponere in diffinitoe aie. z io Aresto. ponit bis diffinitoem aie. z in pma addit (vita hntis in potetia). sz in scda no addit illa pricula (organici) ad denotandum q vna ex eis sufficit. Potest etia dici q illa potetia vita hntis in potetia pot capi duplt. vno mo fm eius pna siqz nificat oem. z sic no oportz addi in diffinitoe. Alio modo accipit expositiue. put illa particulā (organici) exponit. z tuc bu potest poni in diffinitoe anime.

q vita capit dupl. Uno mo p vita pma. z sic dr in hoc libro infra. viuere in viuētibz est eē. Et dr in pmo elēchoz q aia z vita sunt idē. tūc em nihil aliud est vita q̄ diffu/ sio sue informatio aie sup corp. Alio accipit vita p v/ ta scda. i. p oparōe vitali fm q̄ sentire appetere z sic de ali is actibz dicitur vita. Per h̄ ḡ ddm est. q̄ si vita accipit p/ mo mo. nūc necesse est oē corp' organicū habere vitā etiā in actu. et p p̄ns est in potētia ad vitā nō abijciente actu. sic aut loq̄tur p̄hs in textu. Sz accipiedo vitā secūdo mō. tūc p̄ corp' organicū etiā habere vitā in potētia abijcēte actu. nō p̄ habere oparōes vitales. h̄z em se corp' sub/ iectiue z receptiue ad vitā pmo mō acceptaz. z etiā se h̄z ad vitā scdo mō acceptā coeffectiue. qz multe opationes vitales nō p̄nt exerceri nisi p corp'. Et q̄ iam p̄z p̄nter quō differēt alimētū aut semen aialis est in potētia h̄ns vitā z corp' organicū. qz alimētū z semen aialis s̄z in po tētia ad habere vitā abijcēte actu. qz iam actu nō h̄nt vitā. sed corpus organicū est habēs vitam in potētia nō abijcēte actu

Arguit. videt q̄ semen habeat vitaz in actu. p̄bat qz facit vitā in actu. mō oē qd̄ sit a fili suo fit. Ddm q̄ du plex est agens. scz agens p̄ncipale vniuoctū. z tale dz esse sile suo effectui. z sic pater est agens p̄ncipale z vniuoctū in generatōe filij. Aliud est agens instrumentale siue equo cum. z nō op̄z tale agens sile esse suo effectui. sicut sol est cā equoca. qz sol z hō generāt hominē. z securis est cā in/ strumentalis sectōis. sic etiā semen est agens instrumen tale h̄ns in se quādā virtute impressam a p̄ncipali agēte grana cuius etiā absente p̄ncipali agente agit ad intro/ ducendū formā p̄ncipalis agentis.

Arguit. act' z potētia nō parū distāt. ḡ idē nō p̄t ha bere vitā in actu z in potētia. Ddm q̄ in eodē sunt actus et potētia diuersimode. qz corp' capit dupl. Uno mō fm se. z sic h̄z vitā in potētia. Alio mō vt est informatū aia. et sic h̄z vitā in actu. non qd̄ a se sed ab aia. Sile est de albo. albū em est in potētia ad albedinē. qz albus nō h̄z albedinē a se sed ab albedine.

Qz qd̄ igit nō sit aia sepabil' a corpe aut ptes qdā ipsius. si p̄tibilis apta nata est. nō imānife stū est. q̄rūdā em actus partiū est ipsaz. Atue/ ro fm qdā nihil p̄hibet p̄pter id qd̄ nullū cor poris sunt actus Ampli' at manifestū si sit cor poris act' aia. sicut nauta nauis. Figuraliter qd̄ igit sic detēmet' z describat' de aia

Hic p̄hs ex dēis infert q̄ aia nō est sepabilis a corpe ad mō fm oēs ei' potētiās. qz ille potētie q̄ requirit certā partē corpis. q̄ scz sunt in determinato organo non s̄z se/ parabiles a corpe. q̄uis tū aia fm aliq̄ potētiās. scz fm intellē z volūtātē sit sepabil' a corpe. Lū' rō est. qz ille potētie nō h̄nt certā organa in subiecto. Scdm qd̄ subijū git est. q̄ quis nō sit expelle adhuc determinatū vtrū aia sit in corpore sicut nauta in nauī. sicut dixit plato. tū p̄t di cter dicit q̄ nō dicitū est em q̄ aia est in corpore sicut ac/ rus corporis. i. forma subalis. sic aut nō est nauta in nauī Dicit in fine. q̄ figuraliter. i. p̄mūter dicitur est de aia postea vero specialiter descendit ad singulas animas

Uoniā at ex incertis qd̄ certū at sit qd̄ z fm rōem notū rēptādū est iterū sic aggre di de ipsa. Nō em solū. qz o3 diffinitūā rōem ostēdere. sic plures terminoz dicit. s3 z cām in esse z demōstrare. Nūc at sicut p̄clones rōnes terminoz sūt. vt qd̄ est tetragonism' egle alte/ ra pte lōgiori orthogoniū esse eglaterale. talis aut termin' rō p̄clonis. Dices aut qm̄ tetra/ gonism' est medie inuentio rei cām dicit

Uō tetragonism' e du' x credit ad z az dices aie

Postqz assignauit diffinitōem aie q̄ est sicut p̄clō demō/ stratiōis. hic intēdit inuestigare aliā diffinitōem aie q̄ est sicut p̄ncipiū demratiōis. z intēdit p̄bare p̄mā p̄ scdam. Primo ponit intētiū. scdo exēq̄t h̄ab' (dicamus igit) Pri mo ostēdit modū. p̄cedēti z dr. qz sic est q̄ ex incertis fm naturā. z tū ex notiozibz q̄ ad nos fit aliq̄ certū. qd̄ cer/ tū est fm naturā z fm se notū. ideo sic est aggrediendū ad demōstrādū vna diffinitōem p̄ aliā Circa qd̄ scie dū q̄ ois demratiō dz fieri ex notiozibz. s3 p̄rigit dupl. qz qdā est ex notiozibz fm naturā sicut demratiō p̄t qd̄ q̄ p̄cedit p̄ cām. Quedā ex notiozibz q̄ ad nos sicut de/ mōstratio. p̄cedēs p̄ effect' In q̄busdā aut scz mathema ticis eadē s̄z nobis nota z nature. In p̄hysicis aut cause s̄z simpl' z p̄ naturā notiozes. effect' aut notiozes q̄ ad nos. z ideo a certiozibz q̄ ad nos ad certioza q̄ ad naturā p̄cedendū est. qz at p̄hs intēdit hic vti demratiōe ad de/ monstrādū p̄mā diffinitōem p̄ scdam in q̄ ponunt viue/ re sentire zē. q̄ sunt effect'. sic bñ dr in textu q̄ p̄cedēduz est a certiozibz q̄ ad nos ad certioza q̄ ad naturā. Sicut loq̄mur de demōstratiōe q̄ p̄cedit p̄ cām. tūc p̄ma demō strat scdam. Tūc p̄nter ostēdit quō differēt dant demō/ stratiōes. z dr q̄ aliq̄ demōstratiōes dant p̄ diffinitōes q̄ nō dicit cām. alie s̄z q̄ dant p̄ diffinitōes q̄ dicit cāz Et ponit exēpluz mathematicale de tetragonismo. tetrago/ nism' h̄z duas diffinitōes. Prima est q̄ est orthogoniuz eglaterale. z illa dat p̄ effectū. Alia est data per casum. vt tetragonism' est medie linee inuentio. Et ponit hic istud exemplū. qz sicut vna diffinitio tetragonismi demōstrat aliā. ita vna diffinitio aie demōstrat aliam

Querit. quō scda diffinitio tetragonismi dr cām p̄m me qm̄ dr. tetragonism' est orthogoniū eglaterale. h̄ns q̄tuor latera eglia. vel equalis longitudinis. Et est ortho goniū idem qd̄ quadratū. Pro quo sciendū q̄ duplex est quadratum equilaterale. vni est vbi oia latera sunt eglia Aliud est quadratū altera parte longius. vbi scz duo las tera sunt longiora z alia duo minora. sicut p̄z de mensa oblonga. Potest ergo ostēdi q̄ quadratus equilaterale est equale ad q̄dratū qd̄ est altera pte longius p̄ vni me dium. scz p̄ cām. vt inueniendo mediā lineā inuenimus q̄ superficies illaruz figurarū sunt equales. qz latera tetra/ gonismi erūt sex pedū fm mensuram. z latera q̄drati al/ tera pte longioris sic se habebūt q̄ linee longiores erunt nouē pedū. z breuiiores erūt q̄tuor pedū. debet em media linea inueniri inter nouē z q̄tuor. Et notū est q̄ illud me dium est sex. quia sicut se habent nouem ad sex. ita q̄tuor ad sex fm p̄portionē sexquialteraz. z fm illā p̄portionē est equalitas. non autem fm q̄ritatem. qz si illi numeri in se

infertur duo

p̄m

zm

Questiones

secūdi de Anima

Dicant sit equalis in numero accepto p multiplicatōem vt series sex 7 quater nouem.

Arguit. dem est q scda diffinitio aie demē strat pma a posteriori. sed scda diffinitio tetragonismi demrāt p: h mā a pōri. Et istud ex^o nō est uenies. Ddm q nō o3 in exēplisse oimodā silitudine. sed sufficit illa silitudo. sicut vna diffinitio tetragonismi demō strat aliaz. ita vna diffinitio aie demrāt aliaz. Sed in mō demō strandi est d: a. q: scda diffinitio tetragonismi demrāt pma a pōri. sed scda diffinitio aie demō strat pma a posteriori

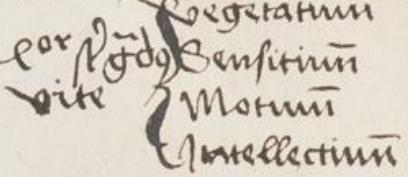
Dicim⁹ igit pncipiū accipiētes intentionis determinari aiatum ab inaiato in uiuendo

Postq pbs posuit intentionē suā. hic iam psequit eā et intendit ponere demōstrationē p quaz scda diffinitio demō strat pma p sequētia duo capitula. Et intendit cas dem demrātione. id (qō est pncipiū uiuendi) est act⁹ cor porū uiuentiū sed aia est pncipiū uiuendi. Et est act⁹ cor porū uiuentiū. Et in ista rōe sic pcedit. qz pmo determinat minozē. scdo maiorē. ibi (qm aut) Deū ostendit con clusione sequi ex premisiss in textu sequenti

Multipl⁹ at ipō uiuere dicto 7 si vni aliqd hoz insit solū. uiuere ipm dicim⁹. vt intellectus et sensus. mor⁹ et stat⁹ fm locū. Adhuc at motus fm alimētū et decremētū et augmētum

Hic intendit ponere minozē ponēdo pmo gradus uiuentiū. scdo oñdit q aia est pncipiū uiuendi. fm oēs gra dus uiuentiū. 7 sic minor est vera. Ponit q̄ quatuor gra dus uiuentiū. s. vegetatiū. sensitīū. fm locum motiū 7 et intellectū. Et dicitur id gradus uiuentiū. qz sicut pncipia uiuendi distincta a se inuicē. sic scz q prior 7 impfec tior gradus inuenitur sine posteriori 7 pfectiori. sed non posteriori 7 pfectior sine prior. Et ergo triplex silitudo ad gradus in realibz. qz sicut in gradu reali fieri p̄ ascen sus ab inferiori gradu ad supiorē. 7 potest etiā fieri sta tus in inferiori. ita etiam in gradibus uiuente est. qz pos test inferior inueniri sine gradibus alijs 7 sic fieri status etiā p̄ inueniri cum alijs. vt vegetatiū cū sensitīuo. Se cūda silitudo est. qz sicut in gradibz realibz nō p̄ fieri as census ad supremū gradū sine medio. ita etiā in istis g/ dibz vite sit. qz nō inuenitur vegetatiū 7 fm locū mo tiū sine sensitīuo. qō est mediū. Tercia silitudo p̄r addi qz sicut in gradibus realibz superior includit virtualt infe riorē. sic etiā est in gradibz. qz inuenitur vegetatiū sine sensitīuo. vt in plantis. 7 vegetatiū 7 sensitīuus sūt. vt in aialibus petris affixis. sicut in conchis. Aliqñ inueniū tur sūt vegetatiū 7 sensitīuū 7 fm locum motiū. vt in aialibus pfectis. Aliqñ inuenit cum his intellectū. vt in homibus. 7 ille gradus includit virtualt omnes alios gradus. Et istis p̄ sciri qre appetitiū non est grad⁹. sicut est genus potentie. qz ad hoc q aliqd sit grad⁹ vis te requiritur q sit pncipiū uiuendi alijs p̄ distinctū. h est q possit distingere 7 p se inueniri in aliq aiatō sine alijs. Sic aut nō est de appetitiuo. qz nō p̄ se inueniri sine sen sitiuo. 7 ergo nō est gradus vite. q̄uis sit pncipiū uiuē di. quo d sufficit ad genus potentie

Arguit. intellectū est gradus pfectior. q̄ deberet p poni. Ddm q dupl⁹ p̄t ordinari gradus vite. Uno

mō fm q sūt pncipia uiuēdi. 7 fm vitā pfectōis. 7 sic in lectiū est p̄m⁹ gradus. 7 sic pcedit argumētū. Alio⁹ p̄t ordinari fm q sunt gradus vite 7 fm vitā generatio nis. 7 sic vegetatiū est p̄m⁹ grad⁹. qz ille grad⁹ p̄t in ueniri sine alijs. sed alijs gradus nō p̄t inueniri sine eo. 7 sic vegetatiū sub rōne grad⁹ est p̄m⁹ in ordine

Un⁹ et vegetabilia oia vident⁹ uiuere. vident⁹ at in seipsis hntia potētiā 7 pncipiū hmoi. p qō augmētū 7 decremētū suscipiūt fm p̄rios lo cos. Nō cū sursum qdē augent. deorsuz aut nō sed sūt in vtroqz. Et penit⁹ q̄cumqz alimēt 7 vi uūt in fine. q̄sqz p̄t accipere alimentum.

Hic declarat istā minozē in spēali in singulis gradibz vite. 7 pmo quo ad aiam vegetatiū. scdo quo ad aiam sensitīuā. 7 finalit⁹ pcludit de oibz. Probat q̄ aia est pncipiū uiuēdi in plāis. in quibz est solū aia vegetatiua. 7 h sic. qz oparōes q̄ sūt in plantis sūt ab aliquo pncipio. sed nō sūt a natura. sūt ab aia. Vno ostendit. qz natura nō mouet ad p̄trana loca. qz nō solū nutritur plante versus sursum. sed etiā versus deorsuz ergo talia opa nutritōis non sūt a natura. p̄a tenet. qz aia 7 natura p̄ra se distinguunt

Arguit. in elementis sit motus ad diuersas dñtias positionū tñ ibi nō est aia. Etiam natura p̄t mouere ad opposita loca. Ais p̄bat. qz ignis mouet naturalit sur sum 7 terra deorsum. Ddm q in eodē elemēto nō p̄t esse motus naturalis ad p̄ra loca. q̄uis hoc p̄t esse in diuersis elemētis. in vno aiatō aut sit motus elemēti sursum 7 deorsum. qz nutrit vni 7 idē aiatū fm oēm dñam positio nis. Et si replicet. celū est vni corp⁹ naturale 7 mouetur fm oēm dñam positōis. scz sursum 7 deorsum ante et retro tē. Ddm q celū etiā est corpus aiatū 7 vni fm phm. qz q̄uis nō hz aiam sibi p̄t a p̄ informatōem. hz tñ aiam sibi p̄t a p̄ assentiā. ideo p̄t in celo esse mor⁹ sicut in alijs aiatis. Et q̄bz p̄z q̄ ista rō manet in suo v/ gore. qz solū uiuētia hnt motū ad oēm dñam positionis sic tñ q̄ ille motus repitur in vno 7 eodem

Separari aut h ab alijs possibile est. alia aut ab hoc impossibile est in rebz mortalibz. Dani festū est aut in his q vegetat⁹ Neqz cū vna in est ipsis potētia alie aie. Viuere qdē igit p̄t hoc pncipiū inest omnibz uiuentibz.

Hic p̄ter ostendit q istud pncipiū vite. scz vegetatiū sit grad⁹ vite. 7 hoc sic. illud pncipiū uiuēdi est grad⁹ vite qō est separabile ab alijs pncipijs uiuēdi. sed vegetatiū est separabile in mortalibz ab alijs pncipijs uiuē di. sed alia nō sunt sepabilia ab eo. Et hoc p̄bat exēplant in plantis quibz nulla alia virtus inest q̄ vegetatiū vbi cūqz em est intellectū ibi erit sensitīuū 7 vegetatiū. Et addit (in mortalibz) p̄ter subas separatas. in quibz est intellect⁹ sine sensitīuo 7 vegetatiuo. 7 ideo pcludit in res xū q̄ per hoc pncipiū scz vegetatiū omnibz mortalibz uiuentibz inest uiuere

Format demōstra
aōz
ostendit q̄ aia est pncipiū uiuēdi

Enumerat⁹ grad⁹ vite

Probat⁹

Vegetatiū p̄m⁹

Handwritten marginal notes on the right edge of the page, including the word 'Vegetatiū' and other illegible text.

Arguitur propter intellectum etiam inest alicui vivere ergo non solum propter vegetatum. Quis probat de deo et sub...

Aia autem propter sensum primum. Et namque quod non movetur neque mutatur locum. habentia autem sensus...

Hic probat quod sensitivum est principium vite. et hoc sic. quia anima habent vitam. sed non habet vitam propter animam vegetativam...

stus sicut quod est discretivum alimentum in se ipsum est sa porosum. i. dulce vel amarum. et sic gustus realiter est distinctus a tactu et formatur...

Utrum autem unumquodque horum est anima aut pars anime. et si pars utrumque sit...

Hic Aristoteles circa predicta movet duas dubitationes ex quibus dicitur quod quatuor sunt principia vivendi. quod principia etiam...

De quibusdam quidem non est difficile videre. Quaedam autem dubitationem habent. sicut enim in plantis...

Quaedam autem dubitationem habent. sicut enim in plantis quedam divisa videntur et vivunt separata ab invicem...

Hic Aristoteles solvit istas duas dubitationes. et primo solvit secundam que est difficilior. Et quod habet duas partes. ideo primo solvit eam...

Mouet duas questiones

Solutio septimae et octavae questionis

in substantia nec in virtute. Rō p̄mi est. qz aia ē for̄
 ma subalis corp̄is. s̄ q̄libet forma subalis ē in tota ma
 teria. qz si nō sit in tota materia z in q̄libet pte. tunc illa
 ps q̄ h̄z aiam non est ps corp̄is aīari. s̄ ē alteri? sp̄ci a
 corpe aīaro. vt si q̄s h̄z aridā manū. tūc manū nō est ps
 ip̄ius aīalis. s̄ est quoddā m̄tū specificē distinctū a q̄li
 bet pte eiusdē aīalis. Sc̄do idē. p̄bari p̄t. qz q̄libet ps h̄z
 operatō nes aīe. s̄ in q̄libet pte est aīa. An̄s p̄z. qz q̄uis
 in q̄libet pte aīalis nō sit quelibet opatio aīalis. r̄n i q̄li
 bet pte est aliqua opatio eius. Circa q̄d sciendū ē ē tri
 plex totū. sc̄z q̄ntitatiuū. essentiale z potentiale. Totū
 q̄ntitatiuū siue totalitas q̄ntitatiua p̄rie nō cōuenit for
 mis. z ē cōditio est qz nō est in aliq̄ pte nec in essentia
 nec in virtute. sicut domū ē totū q̄ntitatiuū. z non est
 in fundamento. nec in essentia. nec in virtute. Totū
 essentiale est in q̄libet pte in essentia. sicut genū est in q̄
 libet sp̄c. sed nō est in q̄libet pte in virtute. Silt
 dicendū ē de toto potestatiuo. qd̄ est etiā in q̄libet parte
 in essentia. s̄ nō in virtute. nisi p̄ acc̄is in aīalib̄ imper
 fectis. Sc̄da ps (sc̄z qz aīa in p̄fectis aīalib̄ nō ē qua
 libet pte in oēs eius opatiōes) sic p̄bari. qz opatio
 nes in aīalib̄ p̄fectis requirūt magnā organizatiōem in
 corpe. ex quo sunt p̄fecte opatiōes. s̄ talis organizatiō
 nō p̄t esse in q̄libet pte corp̄is. s̄ nec p̄t esse in q̄libet pte
 corp̄is talis p̄tus ad opandū. s̄ opatiōes in aīalib̄
 imperfectis sunt imperfecte. id̄ talia opa nō requirūt tantā
 organizatiōem in corpe. z sic in singulis p̄tib̄ corp̄is p̄t
 inueniri p̄tus aīe. Ex̄mpli gr̄a. p̄tus aīe rōnalis op̄a
 tiue p̄sistit in videndo. in audiendo. in olfaciēdo. z tal
 lia opa requirūt determinata organa. qz visio requir̄t or
 ganū qd̄ ē oculus. z auditio requir̄t aures. s̄ manifestū
 est qz oculi nō inueniunt in q̄libet pte corp̄is nec aures.
 Arguit. ex illo sequeret qz eodē mō aīa aīalis im
 perfecti esset in aīalib̄. sicut albedo in pariete. An̄s p̄z. qz
 diuidunt eodē mō. s̄ ad diuisionē subiecti. s̄ zē d̄z
 qz p̄pter imperfectō nem aīe in aīalib̄ imperfectis. tales aīe
 h̄nt similitudinē ad formā acc̄ntale. z etiā dissimilitudinē
 Similitudo stat in hoc. qz sicut albedo diuidit ad diuisionē
 nem parietis in quo est. ita aīa aīalium imperfectorū diui
 dit ad diuisionē aīalis. s̄z dissimilitudo stat in multis
 p̄mo. qz aīa aīalis imperfecti dat esse subale aīali. sed
 albedo aut alia forma acc̄ntalis dat eē acc̄ntale. Sc̄cū
 do est d̄n̄a quo ad diuisibilitatē. qz non om̄ino eodem
 modo diuidunt. qz albedo parietis manet etiā in mini
 ma pte in essentiam. q̄uis for̄san nō in modū imurā
 di. sed in minima pte corp̄is entonij animalis imperfecti
 nō manet anima in essentia. Cur rō est. qz albedo est
 coextensa quātrati ip̄ius parietis. s̄ anima nō est pro
 prie extēsa in corpe in quātritatē. z si forte in essentia
 etiā aīa requirit corpus organiciū p̄ sua materia. s̄ mi
 nima pars nō potest esse organificata. ergo nō p̄t ibi eē
 anima in essentiam.
 Arguit. anima est actus corp̄is organici. sed nō
 quelibet ps est organica. ergo in qualibet parte non est
 anima. Odm qz dupl̄ p̄ anima p̄ari ad aliquod
 corpus. Uno modo ad corpus sibi determinate p̄por
 tionatū. z sic ē verū qz anima in ē in corpe organico. qz
 hoc corpus est p̄riū p̄fectibile ip̄ius anime. Alio mo
 do anima respicit corpus aliquod ex consequenti. et sic
 nō oportet animā esse in corpe p̄portionato vel organifi
 cato. sic em̄ est in qualibet parte corp̄is. nam p̄mo et
 p̄ncipaliter est in toto. secundario et ex consequenti est

in partibus.
 Arguitur. Aristo. in p̄mo de animalibus dicit qz
 anima p̄ncipaliter est in corde. ergo nō ē in toto p̄mo
 Odm qz anima comparatur ad corpus dupl̄. Uno
 modo in genū cause efficientis. id est mouentis sc̄z in
 qz aīa ē motū corp̄is. z sic p̄ncipaliter ē in corde. qz aīa
 mouet corpus p̄ spiritū vitalem. q̄ sp̄s ē in ventre cor
 dis. Alio mō p̄paratur aīa ad corpus in qz ē forma sub
 stantialis corp̄is. z sic anima est p̄ncipalior in toto cor
 pore dans ei esse substantiale. z sic p̄s loq̄tur hic de a
 nima cū dicit qz est actus corp̄is. i. forma subalis.
 Arguit. videt qz anima rōnalis nō sit in qualiter
 parte in essentia. Prob̄at qz quicqd̄ est cōpositum ex
 corpe z aīa rōnali est hō. sed iuxta determinatiōem p̄di
 ctā q̄libet ps hōis est p̄posita ex corpe humano z aīa
 rōnali. ergo quelibet ps hōis est homo. Odm qz du
 pliciter aliquid est cōpositum ex corpe humano z ani
 ma rōnali. Uno mō ex corpe p̄portionato ip̄i anime. et
 sic maior est vera z minor falsa. qz nō quelibet ps hōis
 est cōposita ex corpe p̄portionato ip̄i aīe. Alio mō ali
 quid cōponit ex aīa z corpe nō p̄portionato ip̄i aīe in q̄
 sc̄z est anima p̄ accidens. z ex consequenti. z tunc maior
 est falsa z minor vera.
 Arguit. si aīa rōnalis esset in digito. tūc amputat
 to digito remoueret aīa rōnalis. Odm qz in p̄fectis
 aīalibus anima non est diuisibilis ad diuisionem cor
 poris aīalis p̄fecti. etiā in partes p̄ncipales. qz diuis
 so p̄fecto aīali in p̄ncipales partes definit aīa vtrāq̄
 pte informare. vt qn̄ caput amputat in aliquo p̄fecto a
 nimali. Et rō ē. qz nulla ps manet tūc determinatū sub
 iectū p̄ aīa p̄pter defectū organizatiōis vtriusq̄ partis
 sic tamen nō est in animalibus imperfectis.
 Arguit. si anima est in qualiter parte in essentia
 in virtute etiā in animalibus p̄fectis. qz potentia sc̄z
 quitur semp̄ essentia. Odm qz essentia aīe p̄t dupl̄
 capi. Uno mō in qz respicit corpus sibi p̄portionatū
 et tunc est vez qz potentia aīe sequitur essentiam. Alio
 mō accipit eēntia anime. put p̄parat ad pres corp̄is
 et non ad totum corpus sibi p̄portionatū. z tunc nō est
 vez qz potentia sequat essentiam. Et hoc ē qd̄ alij sic d̄
 cūt vbiq̄ est tota essentia ibi est tota potentia in ras
 dice et non in actu.
 Arguit. si anima esset in qualiter parte corp̄is. tunc
 sequeret qz idem esset mouens et motū simul. et idē mo
 ueret z quiesceret. vt cum vna manus mouet potest z
 alia quiescere. z anima eadem moueret sursum z deorsū
 sum. qz aīa in manu dextra p̄t moueri sursum. z in ma
 nu sinistra deorsū. z idem moueret p̄trariis motibus
 qd̄ ē incōueniēs. Odm est dupl̄. P̄mo qz nō p̄
 prie mouet aīa qd̄ā pte corp̄is mora. qz q̄uis aīa mos
 uet p̄ acc̄is moto toto corpe. nō tū mouet ad motiōnē
 p̄tis. qz anima nō est p̄rie in pte. Sc̄do cōcesso qz anima
 moueat ad motiōnē partis. tūc d̄m qz nō ē incōueniēs
 ens vnā z idē p̄ accidens moueri z quiescere. z etiā mo
 ueri cōtrariis motib̄. z hoc p̄cipue cōtingit si motū nō
 est p̄fecte vnū z p̄tinuū. Ex̄plum extra p̄positū. vt ali
 quē ex̄ntem in nauī p̄tingit quiescere in se. z tū moueri
 in motū nauis. Itē p̄tingit aliquē ex̄ntem in nauī mos
 ueri p̄trariis motib̄. qz p̄t cū nauī descendere. z p̄ motū
 p̄rium ascendere cōtra motū nauis. Silt d̄m est de
 anima etiā in pte corp̄is. ex q̄ pres aīalis nō sunt p̄fec
 te p̄tinue. sic vna ps p̄t moueri alia quiescere. z vna p̄t

27 p̄ 12

24 p̄ 11

27 p̄ 11

In quibus hōis plures s^t forme substantiales
suntque succedentes & adueniētes alioi rōdi
inferior^o ad s^uperiorē sicut in hōi sicut in subiecto
ad hōi sicut in subiecto

pluritas fecer pluralitatē rōnis. & sic est vera. Et per hoc dōm est. q̄ sicut in p̄dicatis ē distinctio rōnis. & nō realis. ita etiā in formis substantialibus in eodē est distinctio sicut in multis gradibus. In eodē mō dō argui in p̄dicatis sicut in formis. Et si dicat. de forte dicitur diuerse forme substantiales. Ergo in forte sunt diuerse forme substantiales. Dōm negādo aīcedens. q̄ diuerstas imponat diuerstas reālē q̄ nō ē in forte sicut p̄dicata q̄ de forte dicitur. nec sūt diuerstas p̄dicata sed distincta

Arguit distincta p̄dicata substantia p̄dicatur de forte. p̄cedendū est ergo in forte sūt distincte forme substantiales. Dōm ē q̄ ille aīe sunt distincte per multos gradus. q̄ nō gradus nō hnt reālē diuerstas. sed solum distinctiōnem rōnis rei rōnabilis. Et nō distinguuntur sicut distinctiōez p̄dicā s̄ logicā sumptā ex p̄fectiōibus substantialibus.

Querit vtrū in generatiōe hōis sint multe forme substantiales sibi iuncte succedētes. Dōm q̄ sic. & h̄ patet auctoritate Aristoteli. & in libro de animalibus. q̄ dicit q̄ embryo. i. fetus conceptus in vtero materno p̄mo vivit vita plantae. i. vita vegetatiua. deinde vita animalis. i. vita sensitua. deinde vita intellectiua. s̄ vita vegetatiua est ab aīa vegetatiua. sensitua ab aīa sensitua. & intellectiua ab aīa intellectiua. s̄ in hōie sūt plures aīe sibi iuncte succedētes. & sicut dicitur ē adueniēte alioi forma inferiori desinit esse.

Ar. oīs forma sub alis dat speciē. si ergo forme plures succedūt in gēnatiōe hōis. s̄ embryo ē diuersarum sp̄ez. Dōm q̄ quicūq; in moto p̄tinuo acq̄rit aliq̄ forma p̄ multas medias formas. tunc denotatio illius mobilis nō fit a medijs formis. s̄ ab vltia. Lut^o rō ē q̄ medie forme nō sūt p̄prie termini mot^o. s̄ sūt desinētes subiecti ad p̄ncipalē formā. Et sicut hoc dicit Cōmēntator q̄ gēnatiō hōis ē trāslatiō a p̄ma forma ad vltimā. Per hoc ergo dōm ad maiorē. q̄ duplex est forma sub alis. q̄ dā ē q̄ p̄prie est termin^o mot^o siue mutatiōnis. & talis forma sub alis dat speciē. Alia ē forma sub alis que est via ad p̄ncipalē terminū motus. & talis forma nō dat speciē. & ideo nō p̄t. p̄ veritate dici q̄ femina impregnata p̄cipit plantā. s̄ hōiem. q̄ ille forme p̄cedentes in materia nō denominant materiā.

Quoniā autē quo vivimus & sentimus dupliciter sicut quo scimus. Dicim^o autē hoc quidē sciam. illud autē animā. vtroq; em̄ hōz dicim^o scire. Similiter autē & quo sanamur. aliud quidē sanitas est. aliud autē parte quadā corporis aut et toto. Hōz autē sciaq; & sanitas forma ē & species quedā & ratio. vt actus susceptiuoz. hec quidem scientifici. illa vero sanabilis. videtur in patiente & disposito actiuoz inesse actus.

Quia autē hec quo vivim^o. & sentim^o. & mouemur et intelligim^o p̄mo. Quare ratio que dā vtriq; erit & spēs. s̄ nō vt materia & vt subiectū. Postq̄ Aristoteles declarauit minorē p̄ncipalē rō

nis scz q̄ anima est quo vivimus sicut oīm gradū vite. Sic cōsequēter ponit p̄ncipalē demonstratiōem p̄ quā declaratur maior. Et stat in hoc demonstratio duozum quoz vtroq; dicimur esse vel opari id ē p̄mo dicimur esse vel opari h̄ se vt actus vel forma. & id ē secundario dicimur opari h̄ se vt materia. sed dicimur vivere aīa p̄mo. & ex sequēti corpe aiato. ergo aīa est actus et forma corporis aiati. Maiorē probat p̄ duplicē formā. scz de scia & sanitate. quia nos dicimur scientes scia. & etiā dicimur scientes aīa sciente. Sicut dicimur sani sanitate & corpe sano. sed p̄mo dicimur sani sanitate. & ex cōsequēti corpe sano. Et sicut p̄mo dicimur scientes scia ergo scientia est forma & actus scientis. Et em̄ scientia actus scientifici. & nō cuiuscūq;. & sanitas est actus corporis sanabilis. & non cuiuscūq;. Et hoc ideo. q̄ act^o actiuoz sunt in patiente disposito. id est forme sunt in suis p̄prie materijs. Et quib; cōcludit distinctiōez aīe que est minus p̄ncipalis demonstratiōnis scz aīa est id quo vivim^o sentim^o mouemur & intelligim^o p̄mo. Et ex hoc sequit. q̄ aīa ē sicut forma & actus. & corpus sicut subiectum.

Arguit. nō dicimur sani solū corpe. quia tunc homines infirmi essent sani. nec dicimur scientes anima. quia tūc omnes pueri & ydote essent scientes. quia habēt animam. Dicendū q̄ corp^o accipit dupl^o. Primo modo sicut se. & sic non dicimur sani sicut corpus. Et similiter nō dicimur scientes aīa absolute accepta. Alio modo capis corpus pro corpore sano. & tunc dicimur sani corpore sano. Sicut dicendū ē de anima quia dicimur scientes aīa sciente. sic etiā dicimur vivere aīa et corpore nō absolute. sed corpe aiato. & ideo p̄ma denominatio vite est ab aīa quare est actus corporis.

Tripliciter em̄ dicta substantia sicut dixim^o hec quidē species. illud vero vt materia. aliud autē ex vtriusq;. Horum autem materia quidē potētia species aut act^o. postea ex vtriusq; animatum. nō corpus est actus aīe. sed ipa corporis cuiusdā. Et propter hoc bene opinatur quibus videtur neq; sine corpore esse. neq; corp^o aliquod aīa Corpus quidē em̄ nō est. Corp^o autē aliquid est. Et propter hoc in corpore est. & corpore huiusmodi. & nō sicut priores ad corp^o aptabant ipam nihil diffinientes in quo & q̄ li & vere. cū nō videatur accipere quodlibet contingens. Si autē sit & sicut rōnem. vniuscuiusq; em̄ actus in potentia existente. & in p̄prie materia aptus natus est fieri. Quis quidē igitur actus est quidam et ratio potentiam habentis esse hōi manifestum ex his.

Sic cōsequēter ostendit conclusiōē p̄us dictā sed ex p̄missis. Fuit em̄ p̄us sic demonstratū. si aīa ē id ē p̄mo

Appropinquatio
p̄prie for^o nate
et fieri p̄prie
materia

Via rationis in materia hinc fit in corpore corruptibile
ut in materia et rationis et in materia ad ipsam finem referat

8. p. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Questiones

Secundi de Anima

Via est actus

dicuntur vivere, ergo anima est actus. Probatur ergo illam
conclusionem sic. quod vel anima est materia vel forma. vel totum
positum. sed anima non est materia vel totum positum. ergo est
est forma et actus. Maior patet ex sufficienti divisione.
Dicitur per Aristotelem quod tam corpus quam corpus animatum sunt ea quod
bus secundario vivunt. Anima autem est id quod primo vivit
mus. Et ex hoc inducit duo correlativa quorum primum
est quod antiqui tene dixerunt animam non esse sine corpore. sic tamen
quod non esset corpus sed actus alicuius corporis scilicet organici
sicut quod anima non est in quolibet corpore. sed in corpore organico
et disposito. et in hoc sunt aliqui antiqui corripendi. quia
quibus dixerunt animam non esse sine corpore. non tamen ap
rabant animam ad corpus. quia non dixerunt in quali cor
pore haberet anima esse. ideo sunt vere reprehensibiles. et hoc
patet sensu et ratione. quia videmus quod quilibet anima non est in
quocumque corpore sed in determinato corpore. Et ratione sic
quod actus uniuscuiusque naturus est fieri in propria materia.
Et deinde recapitulat quod anima est actus corporis ha
bens vitam in potentia.

Correspondentia

Signum

Arguitur contra ultimam periculum anima rationalis est prius
us actus corporis humani. et non manet in materia. quod prius
actus non est semper natus esse in materia. Dicitur quod
Aristotelem. in ista auctoritate non dicit esse sed fieri sic quod
sicut sensus. Actus prius spiritus natus est fieri in sua propria ma
teria. et tunc non habet exceptionem in anima rationali. quia ipsa
nullo modo potest fieri extra materiam. Si enim fieret extra ma
teriam non esset anima. sed substantia separata. Secundo vi
cendum quod si ponatur in auctoritate esse. sic quod sensus sit quod prius
actus natus est esse in sua materia. tunc est verum
quod materia est propria potentia anime. quod contingit quod potest
anima exercere suas operationes vitales per corpus. et sic stat au
toritas ista. quod actus semper manet in propria materia

Queritur utrum anima rationalis debeat esse in corpore corrup
tibile sicut in propria materia. Dicitur quod sic. et ratio est
quia anima debet esse in illo corpore per quod potest reci
pere suas perfectiones. scilicet anime que sunt scientie et virtutes. et
hoc non potest fieri per corpus incorruptibile. Maior patet
quia deteriora sunt gratia meliorum. cum ergo anima est melior
corpore oportet corpus esse tale quod serviet anime ad suas per
fectiones. Dicitur per Aristotelem quia scientie acquirunt in nobis per
potentias sensitivas. sed fundamentum omnium sensuum est sen
sus tactus. ergo oportet in corpore anime rationalis esse sen
sum tactus. sed ubi est sensus tactus ibi est corruptibili
tas. quod sicut patet inferius sensus tactus fit ex quadam
mediate quatuor qualitatibus. sed ubi que est talis medietas
ibi etiam reperitur corruptibilitas.

Arguitur ex hoc sequere quod substantie separe etiam vni
rent corporibus corruptibilibus. Sequela patet. quia necesse
est illas habere scientias. Dicitur quod quis necesse sit illas
habere scientias et cognitiones reip. non tamen est necesse quod propter
hoc uniant corporibus. quod tales se habent cognitione rerum
per species a deo infusas. et non per species acquiras
sicut anima rationalis.

Arguitur inter formam et materiam debet esse proportio
quia actus actiuorum sunt in patiente dispositio. sed anima
rationalis est incorruptibilis. ergo debet uniri corpori incorrupti
bili. Etiam dicitur in textu. actus prius est in determinata ma
teria. Dicitur quod est duplex dispositio in materia. una est
sicut quod materia est apta ipsi forme. alia est quod sequitur ex ne
cessitate materie in qua est talis dispositio. sicut patet ex
de terra in qua potest inveniri dispositio duplex. Quod est necesse
est terre ut accingat suam finem. et illa est quod terra sit ferrea

Sic se quod famulatus
ad deum sicut
quod arepe ad deum
quod famulatus se ad
quod arepe ad deum
in per deum per se
bit quod quod corpus
patet aut quod deo
quod per famulatus per
deum in corpus per
magis quod corpus

quod opus quod dividat ligna anima est dispositio que sequitur ad
hoc quod terra sit ferrea et est quod trahit rubiginem. et hoc est propter
intentionem illius qui introducit formam ferre. Sic in pro
posito duplex est dispositio in materia anime rationalis. Una est
que necesse est in corpore cui debet uniri. et illa dispositio
sicut est quod corpus habeat sensum sicut partum est. Anima
est in materia dispositio que sequitur ex conditione illius mate
rie necesse est. et sic oportet illam materiam esse corruptibilem. quod
in corpore incorruptibili non potest fundari sensus. Et quod cor
ruptibilitas non est principaliter intentum ab illo qui disponit
materiam per anima rationalis. sed corruptibilitas sequitur illam
dispositionem que est principaliter intentum ab agente.
Tunc rursus ad argumentum quod forma et materia dicitur pro
portio nari quantum ad illam dispositionem quam principaliter
intendit agens in materia. et illa non est corruptibilitas. sed
est quod corpus habeat sensum. et sicut in proportione anime. Si
ergo sensus possent esse in corpore incorruptibili tunc ta
li corpori deberet anima rationalis uniri. Secundo patet dicitur quod anima
rationalis non est tamen rationalis. sed etiam sensitiva. quod quis ergo
sicut est rationalis non requirat corpus corruptibile. tamen
sicut est sensitiva. quia illa necesse est habere sustentamentum
in corpore corruptibili.

Arguitur anima rationalis inter omnes formas naturales
est maxime immaterialis. ergo debet uniri corpori celesti.
Dicitur quod anima rationalis capis dupliciter. Uno modo sicut po
tentias intellectuales. et sic est maxime immaterialis. quod opera ra
tionalium potentiarum sunt sine corpore. Alio modo accipitur sicut quod
est sensitiva et vegetativa. et sic habet eandem conditionem
cum alijs animalibus. Sicut ergo alie anime vegetative scilicet et sen
sitiva sunt in corruptibili corpore. sic etiam anima rationalis. Et
ita hoc argumentum procedit de anima que est tamen intellectiva.
sicut est anima nobilis.

Arguitur anima est simplex. ergo debet uniri corpori simpli
ci. et per hunc viresque unum elementorum vel celo cum non sint nisi
si quibus corpora simplicia. Dicitur quod quis anima sit sim
plex in essentia non habens compositum ex materia et
forma. tamen est multiplex in virtute operativa. et per tale virtus
tem multiplicem etiam correspondet ei corpus multiplex
in partibus. Cum ratio est. quod oportet illas diversas virtutes
anime exerceri per diversa organa. quod alia est per quam actus
videndi exercet. et alia per quam actus audiendi.

Arguitur anima rationalis est perfectior alijs animalibus. ergo de
bet uniri corpori habenti auxilia naturalia per que possit des
cendere seipam. Dicitur quod homo capis dupliciter. Uno modo
sicut eius prima institutio est in statu innocentie. et sic homo
non indiget auxilijs ad resistendum suis dijs. quod nihil fu
isset contrarium homini quod diu fuerat rectitudine illius star.
Alio modo capis homo sicut in statu peccati. et tunc etiam satis pui
tur de auxilijs per hoc quod sibi confertur per quam seipam mu
nere contra impugnationes. Et quod animalia bruta non habent
rationem qua se defendunt. ideo necesse fuit quod deus pui
deret illis animalibus de auxilijs naturalibus.

Arguitur si corpus humanum est proprium subiectum anime rationali
ergo anima rationalis nunquam separet a corpore. Sequela patet. quod per
prius actus non separet ab eo cuius est actus. Dicitur quod cor
pus humanum capis dupliciter. Uno modo sicut quod est debite propor
tionatum ipsi anime rationali. et sic anima rationalis nunquam separet a cor
pore illa dispositio manente. Alio modo capis corpus sicut quod sit
improportionatum ad animam rationalem. et sic anima potest separet a cor
pore quod tunc corpus non est propria portio anime. Tamen patet quod maior
simplex est anima quam prius actus non separet a propria portio sicut quod
homo. quod diu manet in propria portio talis actus.

Arguitur anima rationalis est perfectior alijs animalibus. ergo debet uniri corpori habenti auxilia naturalia per que possit descendere seipam. Dicitur quod homo capis dupliciter. Uno modo sicut eius prima institutio est in statu innocentie. et sic homo non indiget auxilijs ad resistendum suis dijs. quod nihil fuisset contrarium homini quod diu fuerat rectitudine illius star. Alio modo capis homo sicut in statu peccati. et tunc etiam satis puitur de auxilijs per hoc quod sibi confertur per quam seipam munere contra impugnationes. Et quod animalia bruta non habent rationem qua se defendunt. ideo necesse fuit quod deus puideret illis animalibus de auxilijs naturalibus. Arguitur si corpus humanum est proprium subiectum anime rationali ergo anima rationalis nunquam separet a corpore. Sequela patet. quod per prius actus non separet ab eo cuius est actus. Dicitur quod corpus humanum capis dupliciter. Uno modo sicut quod est debite proportionatum ipsi anime rationali. et sic anima rationalis nunquam separet a corpore illa dispositio manente. Alio modo capis corpus sicut quod sit improportionatum ad animam rationalem. et sic anima potest separet a corpore quod tunc corpus non est propria portio anime. Tamen patet quod maior simplex est anima quam prius actus non separet a propria portio sicut quod homo. quod diu manet in propria portio talis actus.

*a dno fözlis aie. demonstras pmarz mälez demonstratioe qz ab effectu ad cauz pcedens
conuenient est assignata.*

Aristotelis

Folio xxii.

Querit. que sit scda diffinitio aie. **D**dm q ista
Aia est id quo pmiu uiuimus sentim⁹ mouemur z intel
ligimus. Et est bñ assignata. qz descriptio alicuius rei ig
note pt optime dari p pziat passiones. z opatoes quib⁹
ducimur in noticiã ipaz reru. cū hñlle pñcule scz uiuim⁹
sentimus zc. sint pñte opatoes anime. ergo diffinitio est
bene data de anima

Arguit. ista diffinitio puenit potetis aie. q diffinitio
aie non est bona **P**robat. qz poña vegetatiua uiuim⁹. z
potentia sensitua sentim⁹. z potetia motiua mouemur z
poña intellectiua intelligim⁹ **D**dm q ista pñcula (pri
mum) capit duplr. Uno modo vt tm ualeat sicut pñmū
z sic est uerū q potetis pmo uiuimus sentimus moue
mur z intelligimus **A**lio (pñmū) tantū ualeat sicut pñci
pale. z sic p uenit aie qz est id quo pñcipalr uiuimus Sic
em uiuimus p aiam vegetatiua. sentimus p aiam sensiti
uam. z sic capit (primo) in diffinitione ista. qz em po
tentia est pñcipium pñcipium uiuendi. opationū vitali
um. non tamen est pñcipium principale **ut aia**

Arguit. etiã sic capiendū (pñmū) tūc ista diffinitio kō
neme aie rōnali tm. qz illa est qua uiuimus sentimus mo
uemur z intelligim⁹ **D**dm q iste pñcule diffinitiois
pñt capi duplr. Uno pñcipium z sic solū puenit aie rō
nali. qz illa pñcipium est pñcipium uiuendi sentendi mouen
di z intelligendi **A**lio capitur iste pñcule diuisim. scz
reddendo singula singulis. z sic ista diffinitio puenit om
nibus aialib. qz sub pñma pñcula scz uiuimus intelligit
aia vegetatiua. sub scda. f. sentim⁹ intelligit aia sensitua
sub tertia. f. mouemur intelligit motiua. sub vltima. f. in
telligimus intelligitur anima intellectiua.

Querit. qñō ista scda diffinitio demonstrat pñmā **D**i
rendū q hoc mō **I**d qd est pñcipium quo pmo uiuimus
sentimus mouemur z intelligimus est actus pñmus sub
stantialis corpis phisici organici. sed aia est hmoi. qz rē.
Est q ista demonstratio qz cuius rō est. qz in ipa pcedit
qz effectu ad cam. talis aut demonstratio est qz sicut pñz
pmo posterior. qz em moueri sentire intelligere effe⁹ aie.

Querit. que istarū diffinitio sit materialis z qz föz
malis **D**dm q scda est formalis. z pñma materialis
qz in pñma diffinitione ponit (aliquid) qd se hñt pñ
re matie. f. corpus. sed in scda ponitur ea que se hñt
ex pre forme. z nihil ponit qd spectat ad corpus puenien
ter. pñma diffinitio dicitur materialis. qz datur p mas
teriam. z secunda dicitur formalis. quia datur per opera
tionem z operatio est forma.

Arguit. diffinitio formalis demonstrat materiale a
pñmū. z demonstratione ppter quid. qz secunda diffinitio
aie debet demonstrare pñmā a pñmū sicut formalis **D**dm
ad pñmā prem a sumpti. qz duplex est diffinitio forma
lis **U**na d. formalis qz est dara p formalez cam. z illa hñt
demonstrare materiale a pñmū. sicut pñmū in duabz diffi
nitionibz motus tercio pñmū. quartū pñma demonstrat
scdam a pñmū. **A**lia est diffinitio formalis qz dat p effectū
forme. z sic diffinitio formalis demonstrat materiale a po
steriori. z tale scda diffi⁹ aie. qz illa q ponit i scda diffi⁹
aie hñt effe⁹ formaz. qz uiuere est effectus aie vegetati
ue. z sentire est effectus aie sensitue. moueri est effectus
aie motiue. z intelligere est effectus aie intellectiue. **E**st
tū pñsiderandū q aliqui volentes pñcordare duas opinio
nes adinuicem scz an pñma diffinitio demonstrat scdam
a pñmū vel ecō tra. ponit istam distinetōem. qz iste pñcule

in scda diffinitione scz uiuimus sentimus zc. possunt
dupliciter capi. Uno modo prout dicunt essentia vitali
lem. sic qz iste dictiones fcent effectus cause formalis sic
dicit **A**resto. postea qz uiuere in uiuentibz est esse. z sic scz
cunda diffinitio a pñmū demonstrat pñmā **A**lio mō ac
cipiunt iste dōes vt fcent effectus z pñmā opationes
aiaz. sic qz sit sensus. **A**ia est id quo exercemus opa senti
endi zc. z tūc pñma demonstrat scdam a pñmū. z secun
da pñmā a posteriori. **S**ed ista pñcordia multiplr deficit
respiciendo oēs particulas **P**rimo quia non possunt ille
pñcule capi fm qz fcent essentias aiaz. qz qñuis inuenit
uiuere qñqz accipi pñmū essentia vite siue pñmū. tm non pñt
sic alie pñcule capi. f. qz sentire fcent essentiam sensitiaz. z
intelligere essentiam intellectiua. **S**ecundo qz si admittat
qz ille pñcule sic capiuntur adhuc pñma demonstrat scda
dam a pñmū **L**ycā qd sciendū. qz aia adueniens corp⁹
intelligitur pñmo informare corpus. z pñmū informationem
dare esse vitale corpori. pñmū intelligitur em qz anima sit in
corpore anteqz intelligat animam dare esse vitale. quia qz
pñma diffinitio datur de aia fm qz absolute iueit cor⁹
ri. scda fm qz dat esse vitale corpori. igitur adhuc pñma
diffinitio significat causam secunde diffinitiois fm na
turam. z sic adhuc demonstrabit pñmā a pñmū

*que tñc efficit
Exhibet gradū*

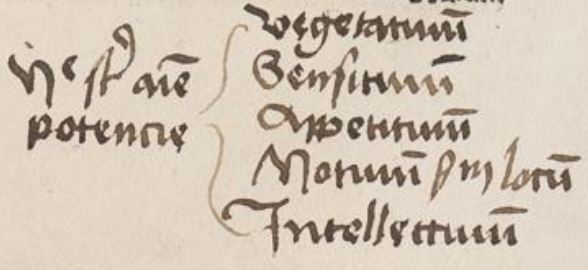
Potentia pñmū aie. que dicte sunt alijs q
de isunt oēs. alijs pñmū qdā hñt. qz buidā
pñmū vna sola **P**oñas at dicim⁹. vegetatiū. sen
sitiuū. appetitiū. motiū fm locū z intellectuū.

*Indit quō
potentia aie pñ
aiaz in gñal*

Postqz **A**ristoteles determinauit de substantia anī
me ponendo duas diffinitiones eius. **H**ic iam determi
nat de potentis anime siue de partibus anime. **L**uius
ordinis ratio est. quia substantia naturaliter pcedit ac
cidens. sed potentie anime sunt accidentia anime. ergo a
nima pcedit suas potentias. **P**rimo ergo determinat
de potentis anime in generali. secundo in specialit descen
ditur ad singulas pres anime. ibi (quare de alimento pñ
mo) **C**irca pñmū enumerat potentias anime in ges
nere. z circa hoc pñmo ostendit quomodo differēt se ha
bent ad diuersa animata. **S**ecundo ostendit quomodo
ille potentie se inuicem consequantur. **E**t dicit qz quedā
potentie anime insunt quibusdam animatis sicut brut⁹
insunt vegetatiuum sensituum appetitiuum z motiū
fm locum. **Q**uibusdam aut animatis insunt omnes iste
potentie sicut hominibus **Q**uibusdam vero inest solum
vna pars anime. f. vegetatiuum que est in plantis tm **E**t
psequenter enumerat genera pōentiarum dicens. qz po
tentie anime sunt vegetatiuum sensituum appetitiuum
motiuum fm locum z intellectuuum

Inest aut plātis vegetatiuū solū. alteris at
hoc z sensituum **S**i at sensitū z appetitiuū **A**p
petitus quidem em desideriu z ira z voluntas
sunt **A**ialia aut oia hñt vñū sensum z tactum

Et quo superius dictū est qz tm quatuor sunt grad⁹
vite. f. vegetatiuum. sensituum. fm locum motiuum. et
intellectuum. et hic **A**ristoteles addit appetitiuum
ostendendo quō psequantur adinuicē. **U**lt⁹ qz **A**resto.

*no qd
hñt aie
pñmū*

*concordia
apparet*

Compositio
Intractabilis
Intractabilis

Tres p[ar]tes. Por vite g[ra]d[us]. z quinq[ue] p[ar]tes
xii genera.

Apertum no[n] s[ed] g[ra]d[us] vite
Questiones

hic q[ue]ritur appetit[us] sit genus p[ar]te no[n] t[ame]n est gradus vi
te. Et hoc ostendit q[uo]d no[n] sepant ab invicem sensitiv[us] z appeti
tiv[us]. Om[n]i aut[em] est supra q[uo]d gradus vite est p[ri]ncipiu[m] vite
di ab alijs sepabile. cu[m] g[ra]dus sensitiv[us] z appetitiv[us] no[n] sunt se
parabilia sic faciunt unu[m] gradu[m]. Dicit g[ra]d[us] v[er]o dif
ferenter ista genera insunt diversis a[er]is. dicit eni[m] q[uo]d in
plantis est vegetativu[m]. a[er]ialib[us] em[en] p[er]fectis inest etiã sensiti
v[us]. Luitis r[ati]o est. q[uo]d sp[irit]us rez h[ab]et se sicut numeri. sed in
numeris p[re]cedit ab imperfectiorib[us] nu[m]eris ad p[er]fectiores
g[ra]d[us] etiã op[er] sic p[re]cedere in potentis a[er]e. quib[us] aut[em] inest sen
sitiv[us] inest etiã appetitiv[us]. Et dividitur appetitus in de
sideriu[m]. i. in appetitu[m] p[er]cupiscibilem. z in iram. i. in appeti
tu[m] irascibilem. z in voluntatem. i. in appetitu[m] intellectu
um quor[um] appetitivu[m] duo s[un]t sensitiv[us] scz irascibilis z con
cupiscibilis. Alius vero appetitus est intellectualis con
iunctus intellectu. z dicitur voluntas

Quisio appetit[us]

pa[ra] 20 ostendit ap
petitum z sen
sibilem no[n] s[ed] p[ar]te

Lui aut[em] sensus inest huic z leticia z tristitia z
dulce z triste Quib[us] aut[em] b[e]n[e] z concupiscentia
Delectabilis em[en] appetitus est.
Hic p[ro]bat p[ri]ncipale intentu[m]. s. q[uo]d no[n] sepant ab invicem
sensitive z appetitivu[m]. Et ad hoc ponit duas r[ati]o[n]es. Qua
r[ati]o p[ri]ma stat in hoc. quib[us]cu[m]q[ue] inest sensus illis inest z ap
petitus. g[ra]d[us] no[n] sepant ab invicem. p[ri]us est notu[m]. Et antecede
p[ro]bat. q[uo]d q[ui]buscu[m]q[ue] inest sensus illis inest delectatio z tris
titia. q[uo]d p[er] unio[n]em p[er]veniens sensitibilis facit leticiam. z con
iunctio discoueniens sensitibilis facit tristitia. Sed quib[us]cu[m]q[ue]
insunt leticia z tristitia illis inest z concupiscentia p[er] qua[m] in
clinatur in delectabile s[ed]m sensum.

29 ro

Adhuc aut[em] alimenti sensum h[ab]et. tactus em[en]
alimenti sensus Siccis em[en] z h[um]idis z calidis
z frigidis alitur o[mn]ia viuentia. hoz aut[em] sensus
tactus. sed alioz sensibilibum s[ed]m acc[us] sensus
Fibul em[en] in alimentu[m] p[er]fert sonus. neq[ue] color:
neq[ue] odoratus. Dumoz aut[em] unu[m] aliq[ui]d est tagi
biliu[m]. esurries aut[em] z sitis sunt p[er]cupiscentie. z esu
ries q[ui]de[m] calidi z sicci Sitis aut[em] frigidu[m] z h[um]idi
sapor s[ed]o vt delectamentu[m] hoz est. Certifican
du[m] aut[em] de his posterius est. Hunc aut[em] in tantu[m]
de[m] sit q[uo]d a[er]ialib[us] habentib[us] tactu[m] z appetitus
insit. De fantasia aut[em] imanifestu[m] est posteri[us] at
intendendu[m] est. Quibusda[m] aut[em] adhuc inest z
s[ed]m locu[m] motiuu[m] alijs aut[em] intellectu u[m] z intelle
ctus vt hoib[us]. z si aliquod alteru[m] h[um]oi est. aut
z honorabilibus

Hic ponit alia r[ati]o[n]em ad hoc q[uo]d appetitivu[m] z sensitiv[us]
no[n] sepant. Et stat r[ati]o in hoc. vbi cu[m]q[ue] est sensus alimenti
ibi est appetitus. sed in a[er]ialib[us] est sensus alimenti. g[ra]d[us] etiã
appetitus. Hanc p[ro]bat. q[uo]d vbi cu[m]q[ue] est sensus alimenti. ibi
est esurries z sitis. sed esurries z sitis sunt appetitus. q[uo]d est

Secundi de Anima

ries est appetitus calidi z sicci. z sitis est appetitus frigidu[m]
di z humidu[m]. z ideo tactus est sensus alimenti. q[uo]d ipse p[er]t[inet]
pit calidu[m] frigidu[m] humidu[m] z siccu[m]. Sensibilia aut[em] alioz
sensu[m] no[n] p[er]ferit ad alimentu[m] nisi forsan s[ed]m acc[us]. q[uo]d eis
accidit calidu[m] z frigidu[m]. Sapor aut[em] no[n] p[er]fert ad alimentu[m]
sed est delectatio alimenti. Hinc p[ro]bat. q[uo]d o[mn]e a[er]ial necario
nutrit. q[uo]d nisi sic a[er]ial no[n] p[er]t[inet] p[er]sistere neq[ue] permanere. g[ra]d[us]
a[er]ial inest sensus alimenti. q[uo]d al[ia] no[n] p[er]t[inet] a[er]ial distiguere
p[er]ueniens nutrimentu[m] a discoueniens. Et q[uo]dcluditur q[uo]d
oib[us] a[er]ialib[us] (quib[us] inest tactus) etiã inest appetit[us]. De
fantasia aut[em] imanifestu[m] est q[uo]d se h[ab]eat ad alias sp[irit]us pote
tariu[m] de qua posterius intendendu[m] est. Quibusda[m] inest s[ed]m
locu[m] motiuu[m]. alijs aut[em] inest intellectu u[m] s[ed]m hoib[us]. Et si sit
aliq[ui] natura h[um]idabilis h[um]ana illi etiã intellect[us] inest sicut
K Arguit. aliq[ui] appetit[us] potu[m] calidu[m]. g[ra]d[us] (sub separe
sitis no[n] est appetit[us] s[ed]m h[um]idi z frigidu[m]. O[mn]i q[uo]d dupl[ic]i
p[er] potus dici calidus. Uno[modo] absolute. z sic veru[m] est q[uo]d ali
qua a[er]ialia appetit[us] potu[m] calidu[m]. Alio aut[em] mo[do] dicitur potus ca
lidus vel frigidus in ordine ad p[er]mixtionem a[er]ialis. vel ad
illa q[ui]tate q[uo]d p[er] illo t[em]p[or]e est in tali a[er]ial. z sic ois potus est fr
gidus. Quis r[ati]o est. q[uo]d a[er]ia sunt mixta ex quatuor ele
mentis. s. calido h[um]ido frigido z sicco. z ido op[er]z vt vran
calido frigido h[um]ido z sicco. sed manifestum est q[uo]d in cibo
non appetit frigidum. ergo in potu.

Querit. q[uo]d sit a[er]ie z q[uo]d gradus vite. z quot genera po
tentiaru[m]. Dicit q[uo]d s[un]t tres a[er]ie. s. vegetaria sensitiva z in
tellectiua. Sed s[un]t quatuor gradus vite. s. vegetariu[m] sensitiv[us]
tiu[m] motiuu[m] s[ed]m locu[m] z intellectu u[m]. Et sunt quinq[ue] genera
ponariu[m]. s. vegetariu[m] sensitiv[us] appetitivu[m] motiuu[m] s[ed]m lo
cu[m] z intellectu u[m]. R[ati]o istius diuersitatis est. q[uo]d distinctio
a[er]ie. distinctio graduu[m] vite. z distinctio generu[m] ponariu[m]
sumunt ex diuersis. z g[ra]d[us] necesse est variare nu[m]erum illorum.
Distinguuntur em[en] a[er]ie s[ed]m q[uo]d dicitur excedunt natura[m] s[ue]
formas naturales. sicut em[en] p[ro]batu[m] est p[ri]us. A[er]ia vegeta
riua excedit natura[m]. q[uo]d mouet ad p[er]trarias diuersas p[er]t[inet]
oniu[m]. vel g[ra]d[us] a[er]ie v[er]it[ate] q[ui]tate in sua op[er]atione vel non.
Si no[n] v[er]it[ate] qualitate. sic est a[er]ia intellectiua q[ui] inq[ui]t[ate] in
tellectiua no[n] agit p[er] aliquas q[ui]tates. Vel a[er]ia v[er]it[ate] qual
tate. z hoc dupl[ic]i. q[uo]d vel v[er]it[ate] qualitate dispositiue em[en]
z non effectiue. z sic est a[er]ia sensitiva. q[uo]d talis a[er]ia op[er]at p[er] or
gana corp[or]alia q[ui] necesse est disponi p[er] aliquas q[ui]tates. Et
p[er] g[ra]d[us] a[er]ia sensitiva op[er]at visionem p[er] oculos. necesse est aut[em] o
culos esse dispositos aliq[ui]b[us] qualitate. vel a[er]ia v[er]it[ate] talib[us]
q[ui]tate in sua op[er]atione dispositiue z effectiue simul. z sic
est a[er]ia vegetaria. q[uo]d ista h[ab]et aliqua organa p[er] q[ui] op[er]at suas
op[er]ationes sicut e[st] stomachus epar cor zc. Et etiam in sua
op[er]atione agit in obiectu[m] p[er] tales q[ui]tates. q[uo]d o[mn]i p[er] calore ali
mentu[m] decoquit. Un[de] p[ro]bat q[uo]d no[n] solum organa a[er]ie vegetarie
disponunt p[er] q[ui]tates sicut in sensitiv[us]. sed etiã op[er]ationes s[un]t
unt p[er] mediu[m] ip[s]az q[ui]tate hoc aut[em] no[n] fit in sensitiv[us]. na[m] v[er]i
sus no[n] agit in suu[m] obiectu[m]. q[uo]d calidus aut frigidus. Vel
p[er]t[inet] a[er]ie ab invicem distinguit s[ed]m q[uo]d dant d[ist]inct[us] e[st]. A[er]ia em[en]
vel dat esse pure sp[irit]uale. z sic est intellectiua. vel dat esse pu
re materiale z sic est a[er]ia vegetaria. vel dat esse p[ri]m[ar]ie mate
riale p[ri]m[ar]ie sp[irit]uale z sic est a[er]ia sensitiva. Dat em[en] a[er]ia sensiti
ua esse p[ri]m[ar]ie materiale. q[uo]d v[er]it[ate] q[ui]tate dispositiue or
gana. z dat esse p[ri]m[ar]ie sp[irit]uale q[uo]d recipit formã sp[irit]uale. quia
sensibile recipit in sensum absq[ue] materia vt infra patebit
S[ed] grad[us] vite distinguit ab invicem s[ed]m q[uo]d s[un]t d[ist]inct[us] sepa
biles in diuersis a[er]is. Sed hoc p[ro]bat s[ed]m quatuor mo
dis. s. d[ist]inct[us] vegetariu[m] sepa[ra]t a sensitivo sicut in plantis. z
sensitivu[m] a motiuo. sicut in a[er]ialibus imperfectis. z motu

Suffi
zu p[er]

za

Suffi
dui v

Androm

[Marginal notes on the right side of the page, including 'Androm' and various handwritten annotations.]

tiū ab intellectu. sicut in brutis. Appetitū autē non est gradus vite. qz nō separatur a sensitivo. sicut in textu p barum est. s. in intellectu omnia illa inveniunt. S. genera potētiarū distinguunt penes pparationem ad obiectum vel g obiectū potētie est aliquod corp^o pūctum aie fm locum z pparationem. z sic est primū genus potētiarū. scz vegetariarū. qz necesse est alimentū qd est obiectū potētiarū vegetariarū esse pūctū aie vel alio. Vel obiectū ē separatum fm locū. z hoc ptingit dupl^r. qz aia dupliciter se habet ad obiectum. qn3 em per opatōes aie res tendunt in aiam. z qn3 aia tendit in res. Exmpli grā per sensatōes tendit sensibile in sensum. qz visio fit per hoc qz visibile recipitur in visum per suam spēm. vel ergo accipit hoc obiectū fm qz res tendit in aiam. Et hoc dupliciter. qz vel talis res est sensibile. z sic est genus sensitivum. vel talis res est vltis z intellectualis. z sic est intellectiū. vel tale obiectum fm qz aia tendit in res. Et hoc ptingit dupl^r. aut si cur in fine. z sic est appetitū. Vel aia tendit in fine opis sic est motiū. qz appetitus est respectu boni. z bonū z finis coincidit. sed per potētiā motiū tendit anima in aliquod. sicut in terminū opis. quia p illā deuenit ad aliquid quod est terminus appetitus.

Querit. quare vocant genera potētiarū. Ddm qz iō dicunt genera. qz pnter sub se multas spēs potētiarū. sic genus vegetariū pnter sub se tres spēs. Sensitiū hō pnter sub se nouē spēs. Intellectiū hō pnter sub se duas. Appetitū autē pnter sub se tres species.

Arguit. ergo motiū nō est genus. qz nō cōtinet sub se plures spēs. Probat. nā ideo dicitur aliqd genus. qz habet sub se plures spēs. Ddm qz motiua potētia ē duplex. quedā est motiua impatiua. qz impat motum. et talis potētia est diuisa in multas spēs. qz cōtinet sub se intellectū voluntatem appetitū sensitivos z sensus inferiores. sicut infra patebit. Alia est potētia motiua localis executiua. z tunc est ddm qz spēs duplex. Uno mō pro reali natura specifica. z sic nō est distinctio specifi ca in illa potētia. qz sicut dicitur Aristot. tertio hū^o qz diuersa organa nō diuersificat specie ipam potētiā motiū. Alio mō accipit spēs pro spēali motu. z sic potētia localis motiua executiua est diuersa spērū in diuersis aialibz qz aliqz aialia mouent localit^r reptādo. sicut sunt serpētes et vermes. z aliqua mouent volando sicut aues. z aliqua ambulādo sicut homines.

Querit. que sit rō ordinis istorum generum potētiarū. Ddm qz genera potētiarū pnt dupl^r ordinari. Uno fm viā generatiōis fm quā pcedit ab imperfectis ad pfecta. z sic vegetariū est p mūz. deū sensitīuū. tūc appetitū. deū motiū fm locū. z vltimo intellectiū. Alio mō pnt ordinari fm ordinē pfectōis. z sic est opposit^o ordo. Istud autē pōe esse manifestū compando ista genera potētiarū ad animata. quia vegetariū inuenitur in im pfectioribus qz sensitīuū. deinde appetitū. deinde motiū fm locum. z tunc intellectiū.

Arguit. appetitū etiam repitur in nō aiatis. g non est potētia anime. Anis probat. quia materia appetit forz mam primo physicorum. Ddm qz est duplex appetitus scz naturalis. qui nihil aliud est qz inclinatio nature ad finem vel opatōem. z talis appetitus etiam est in nō animatis. z sic non est potētia anime. Alius est appetitus animalis qui sequitur pgnitōem alicuius appetibilis. et talis solum inuenit in aialibus. z de tali appetitū hic loquitur Aristot. Appetitus em sensitīuus sequit cognitiōem

sensitiū. z intellectiū cognitiōem intellectuā. Querit. vtrū plures sint potētie in anima. Ddm qz sic et picipue in anima rōnali. Lūius ratio est duplex. Prima. anima picipue rōnalis est pfectissima inter inferiores formas. ergo debet habere pfectissimas z plures operationes. quia operatio est finis. id est pfectior res habet pfectiorem finem. sed non potest habere multas opatōes pfectas p vnam potētiā. quia diuersa opatōis onū sunt diuersa principia. ergo oportet qz illas pfectas operationes habeat p plures potētiās. Lūius rō est. qd illa (que sunt in superioribus p pauca media) sūt in inferioribus per plura. Non est ordinabilis ad eundem finem cum substantijs separatis. quia ad finem creaturam spūaliū. sed illum finem habent substantie separatae p pauca z non per multa media. sed inferiora sicut homo habet illum finem per multa media. Secunda ratio stat in hoc. quia homo est compositus ex duplici natura. scz ex corporali quo ad corpus. z spirituali quo ad animā. ergo etiam habebit duplicem potētiā correspondentes illi duplici nature. scz spirituales sicut est intellect^o agēs possibilis z voluntas. Et alias potētiās corporales sicut sunt vegetariue z sensitīue. Et hoc ideo. quia naturaliter potētia sequitur naturam. sed in omni natura inueniuntur tria. scz esse posse z operari.

Arguitur. anima rōnalis pius accedit ad dei similitudinem qz alie forme. sed in deo non est potētia salte passiva qualis est sensus. ergo etiam ipa anima rōnalis non habebit aliquā potētiā. Ddm qz in aia rōnali duo inueniunt. z fm hoc dupl^r sumitur. Uno mō quo ad pfectionem opatiōis. Et quo ad hoc aia rōnalis magis accedit ad diuinā similitudinem. quia sicut deus perfecte operatur. ita etiam pfecte sunt opatiōes anime rōnalis. Alio mō accipitur aia rōnalis quo ad numeroz potētiarū. z tunc non habet similitudinem cum deo. quia in deo non est multitudo potētiarū sicut in anima rōnali. Ea em (que sunt p pauca in superioribus) sunt in inferioribus per multa.

Arguitur. aia est simplex in essentia. ergo etiam erit simplex in potētia. z sic nō erit multe eius potētie. Lōsequētia pbatur. quia essentia z potētia debent pportionari.

Ddm qz duplex est simplicitas. quedam est simplicitas p negationem pfectionis. z sic materia pma dicitur simplex. qz ipa fm se non hz in se aliquā pfectionē. z talē simplicitatē non hz anima. Alia est simplicitas p negationem cōpositionis quāuis non p negationem pfectionis. quia scz res in se nō est composita. z sic solus deus est simplex. qz cum sua pfectione nullā habet compōem. z sic etiā ali quo modo anima rōnalis quo ad eius essentiam potest dici simplex. quia scz nō est cōposita ex materia z forma. est tū multiplex in pfectione z virtute operandi. z iō requiritur ad tales opatiōes multitudo potētiarū.

Querit. quot sint potētie anime rōnalis pūctē cor porū. Ddm qz decem z octo. quaz potētiarū ipa anima est principū materiale. qz nō ppletum loquendo de anima in cōi. scz tres potētie aie vegetariue videlz nutritiua augmentatiua z generatiua. z quaz potētie sensitīue exteriores. scz visus auditus olfact^o gustus z tactus. Et s. qtuor sensus interiores. scz sensus cōis qz localis supra dextrū oculū. Et pntus ymaginaria qz localis sup^r sinistra oculū. Et pntus cogitatoria qz localis in superiori pte capitis. scz in ca curie. Et memoratiua qz localis in posteriori pte capitis. Et sunt duo appetitus sensitīui. scilicet irascibilis z con

ma po
u gna

u gna

redo gne
u pona
pue

Pone aie d'alu' distiguntur ab aia. p'ba' 3° 9° 10° 11°

Questiones

secūdi de Anima

cupiscibilis. Cupiscibilis est qui iungit sensui comuni Et trasabilis q̄ contigit virtuti cogitativae. sicut patz tercio huius. Item in pfectis aialibus est vna potētia localiter motiva per quā aial exequit̄ motum. z illa est origina liter in corde fm̄ q̄ ei coniungunt̄ alia membra. Inquāz autem anima est intellectiva habet tres potētiās. Intellectū agētem possibilem z voluntatē. Et separata aia a cor/ pote iste potētie non manent actualiter que scilz sunt in anima z in corpore simul

Querit̄ vtrū potētie aie distiguntur realiter ab aia. **Qdm̄** q̄ sic. z probat̄ triplici rōe. Prima stat in hoc. illa distiguntur realiter que distiguntur predicamentaliter. cum distinctio predicamētalit̄ sit realis. sed anima z sue potētie distiguntur predicamētaliter. Est em̄ aia reduciē in p̄dicamēto substātie. Sed potētie aie sunt in scda spē qlitatis. Circa maiorem sciendum q̄ dupliciter cōtingit loqui de distinctione reali. Uno modo sic q̄ illa q̄ distiguntur realiter distiguntur loco z subiecto. quia scz possunt ab invicem separari realiter. z sic loquitur de distinctōe reali. z cum eis concordāt aliqui moderni. Et sic est verum q̄ predicamenta non distiguntur realiter. quia non sunt forme realiter ab invicem separabiles cum necessario accidens sit in subiecto. **Alio modo** capif distinctio realis fm̄ q̄ essentia rei dicitur res. z sic illa distinctio dicitur realis que est essentialis. Illa ergo que sic habent diversas essentias etiam si non possunt ab invicem separari distiguntur realiter. z sic philosophi loquuntur de distinctione reali. cum dicunt q̄ predicamēta distiguntur realiter. **Secūda ratio** stat in hoc. actus z potētia divi dunt quodlibet genus entis fm̄ **Aristo.** nono metaphisice. z accipit̄ ibi **Aristo.** genus fm̄ q̄ genus substātie distiguntur contra genus accidentis. vt sit sensus. actus z potētia sunt eiusdē generis. i. si actus alicuius potētie sit de genere substātie. tūc etiā illa potētia erit d̄ genere substātie. vt patz de materia z forma. qz si forma est in p̄dicamēto substātie q̄ est potētia eius. **Ex quo** sic arguit̄. opatio potētie est de p̄dicamēto actōis sicut videre z audire tūc actus z potētie sunt de eodē genere opzētā q̄ potētia sit de aliq̄ genere accētis. Et sic necē est dicere q̄ potētia sit de genere qlitatis. **Nō** ergo p̄t dici q̄ sit de genere substātie. sic q̄ aia sit sua potētia. **Tercia rō** stat in hoc. si aia sit sua potētia sequerē q̄ aia semp̄ esset in exercitio sue opationis. Sequela est falsa. qz anima nō sp̄ videt nec sp̄ audit. **Probat̄** tamen sic. qz si aia esset sua potētia tūc essz immediatū p̄ncipiū sue opationis sicut nunc est immediatum p̄ncipiū dādi esse vitale. sicut ergo aia semp̄ dat esse vitale. ita si aia esset sua potētia sp̄ daret opationem vitalem. z sic semp̄ essz in exercitio operādi.

Arguit̄ Augustinus d̄ q̄ mens noticia z amor sunt substātaliter in aia. sed ista significāt potētiās. ergo videt q̄ aia sit sua potētia. **Qdm̄** q̄ ista locutio pōt̄ dupliciter intelligi. Uno modo q̄ sit locutio essentialis. sic q̄ significetur q̄ mens noticia z amor sunt substātaliter ipsa aia. z sic locutio est falsa. **Alio modo** potest̄ intelligi hęc locutio vt sit obiectiva. vt sit sensus. mens noticia z amor habent substātiām anime pro obiecto. z sic loquitur **Augustinus.** qz vult per istam locutionē q̄ in anima nostra est ymago trinitatis. qz sicut vna anima cognoscitur per tres vires. sic vna essentia est in tribus personis. **Vult** ḡ q̄ ipsa mens sue anime per memoriā memoriter retinet aiaz noticia cognoscat aiam. amorē amat aiam. sic q̄ vna substātia memoriter tenet̄ quo ad mētē. **Noscit̄** quo ad

noticiā amatur quo ad amorē. **Sed** p̄t dici q̄ ista p̄dicatio est totius potētiarū in suis partibus. **Circa** qd̄ sciendum q̄ totum vlt̄ inest̄ culter. sue parti fm̄ essentias et potētiarē sicut aial homini. z ideo p̄t hoc totuz simp̄ p̄dicari de suis partibus diuisim sumpris. **Aliud** est totuz integrale sicut domus. z hoc nec inest̄ partibus fm̄ essentias nec fm̄ potētiarē. z ideo tale totum nullo mō potest̄ p̄dicari de suis partibus diuisim sumpris. **Ista** em̄ est mala p̄dicatio. lapis est domus. lignum est domus. **Sed** totū potētiarū inest̄ culter p̄t fm̄ essentia z non fm̄ partē. et ideo hoc potest̄ p̄dicari de suis partibus cōiunctim acceptis. vt sicut potest̄ dici calidū leue luciduz sunt vnus ignis. **Sic** etiam potest̄ dici q̄ mens noticia z amor s̄ substātaliter anima. **Et** tūc sicut calidum leue luciduz distiguntur ab igne realiter. sic etiam iste potētie distiguntur realiter ab anima.

Arguit̄ materia p̄ma est sua potētia. qz talis non distiguntur realiter a materia. ḡ aia est sua potētia. **Qd̄** sequentia tenet̄ p̄ se. **Qdm̄** q̄ nō est sile. qz nō est inco ueniēs q̄ aliq̄ res sit sua potētia passiva. **Qui?** rō est qz passio p̄t fieri p̄ essentia rei. z nō p̄ potētia supadditam. **Sed** nō p̄t aliqd̄ esse sua potētia actiua q̄les sunt potētie aie que sunt ad minus actiue postq̄ receptorū spē. si cur visus postq̄ receptorū spē visibiles tūc videt̄. **Rō** ista diuersitatis est. qz sicut dē est actus z potētia sunt eiusdē generis. cum ergo forma subalis (que est act̄) materie prime) sit de genere sube. necesse est dicere q̄ potētia illius actus scz materie prime etiam sit de predicamēto sube. z sic nihil ad die potētia materie supra materiam realiter. sicut potētia aie super animam.

Arguitur forma accētalis agit p̄ essentia suā. ḡ etiā forma subalis. **Ans** patz de calore que immediate agit in aquā qz nisi sic essz p̄cessus in infinitū. **Qdm̄** q̄ ista p̄positio nō est vera q̄ forma accētalis agit p̄ suā essentia. qz talia accētia nō sunt ea que agūt. sed q̄bus aliq̄ agūt et sic ignis agit in aquā qz calore sicut p̄ p̄mū principuz non tū calor agit. **Quius** rō est. qz cum opari se q̄rit esse eo mō cōuenit alicui opari quo modo conuenit sibi esse. **Sed** iste forme accētales p̄ se non hñt esse. z sic nō cōceditur q̄ forme accētales agant p̄ suam essentiam.

Et si tunc replicetur. si deus crearet calozē extra substātia. tūc talis calor ageret sup̄ suā essentia. **Rñ** dicitur dupl̄. **Uno** mō supposito q̄ deus crearet talē calozem p̄ter subiectū tūc daret sibi talē actionē p̄ter subiectum. **Sed** potest̄ dici q̄ non est possibile talē formā creari extra substātia. qz creatio terminatur ad esse substātes. sed calor creatus extra substātia non esset substātes et ergo non esset creabilis. quia esse substātes calozis est eē in subiecto. cum ergo non haberet subiectū tūc esset substātes et nō substātes quod implicat. **Nec** est sile de accēte sine subiecto substāte postq̄ p̄ naturā productuz est. **q̄** accētis potest̄ p̄seruari sine principali subiecto. sed tū talis qualitas non esset naturaliter ab s̄z quantitate que supplet̄ ibi vicem subiecti.

Arguit̄ Augustin̄ d̄ q̄ potētie aie nō sunt in aia sicut accētis. ḡ sicut suba in eo cur̄ est suba. **Qdm̄** q̄ duplex est accētis. scz cōmune z p̄mū. **Iam** ver̄ est q̄ potētie aie non sunt in anima sicut accētis cōmune. sed sicut accētis p̄mū. qz ipse potētie fluunt ex cōtātibz p̄ncipijs anime. qd̄ est p̄mū accētibus p̄mū. accidentia aut̄ cōtā fluunt ex p̄ncipijs in diuidualibz. **Arguit̄** accētis nō extendit̄ se vltra subiectū. s̄ potētie

pa 20

Due d'alis distiguntur

2a 20

3a 20

3a 20

3a 20

3a 20

3a 20

3a 20

3a 20

3a 20

3a 20

Done aie vegetatiue. sensitue. In m aia z corpe
Intellectiue aie oes in aia tm sit i ipo subto

Aristotelis

Folio xxiii

aie extendit se vltra suu subiectu. qd no sunt accidentia.
Ddm est ad maiore qd accitio se non extendere vltra
suu subiectu pr intelligi duplr. vno mo subiectiue. z sic e
vry qd accitio no pr esse subiectiue nisi in suo pno subiec
to. Alio mo pr intelligi effectiue vel obiectiue. z sic e fals
sum. qd accitio extendit se effectiue vltra suum subiectum.
sicut calor ignis agit vltra suum subiectu scz in aquaz. sic
etiā obiectiue pr accitio vltra suu subiectu agere. qz visus
pr obiectiue tendere in calorem extra se existente.

Arguit. forma simplex subiectu esse non pr. sed aia est
forma simplex. qd no est subiectu accitio. Ddm qd ma
ior est vera de forma simplici q nulla admittit co
ponem. sicut est essentia diuina. sed aia no est forma sum
p simplex. sed est simplex. qz no est pposita ex materia z
forma. ad pr habere in se accitio etiā ab ipa reali distine
ra. sicut in principio libri latius de m est.

Arguit. sensibile z rationale st. dicit aie. qd sciant subam
aie. sed sensibile sumit ex sensu. qd sensus est suba aie z per
his no est potentia. Ddm qd sensibile caput dupliciter.
vno mo fm pntia eius significacione. z sic sensibile lignu
ficat aliqd ppositu ex corpore sensitiuo z aia sensitiuo. z il
lo mo sensibile est dicitia pstituta animalis. z sic significat
ide realiter cu animal. Alio mo caput sensibile. put sensibile
scat habere sensum. z sic sensibile est accidens et no diffe
rentia. qz sensus est qritas extra essentia animalis

Querit vry poterie aie sint in aia vt in subiecto. Di
cendū qd qda poterie aie sicut intellectiue sunt in aia
sicut in subiecto. Sed alie poterie sunt in aia z corpe. sicut
Quo ro naturalr pr sic sunt. qz sp eiusde est poteria cu
tus est opatio. sicut p3 p Arg. in libro de somno z vigilia.
Ille qd poterie st. poterie aie tm quaz oparodem tm sunt
p aiam. sed ille poterie sunt aie z corpe quaz oparodes
sunt p aiam z corpus simul. sed manifestū est q oparodes
intellectiue sunt p aiam tm. oparodes aut sensitue z ve
getatiue sunt p aiam et corpus sit. qd etiā poterie vegeta
tiue z sensitue sunt in aia z corpe simul

Arguit. videt qd sunt aliq poterie corpe tm. pbaf. qd
sicut aia est tm subiectu poteriay spūaliū. ita corpus erit
tm subiectu poteriay corpalū. qd tenet a silt. Ddm
q non est silt. qz no equit se hz corpus ad poteras sicut
aia. qz aia est pncipiū oim potentiay. etiā corpalūz qd
no pletu subiectu. sed corpus no est pncipiū oim potē
tiay. z sic no est aliq poteria in corpe tm. Quō ro est. qz
poterie q ponunt in aia sunt poterie actiue. aut ex par
te obiecti in qd agunt sicut sunt poterie vegetatiue. aut
post receptionē spū sicut sensitue et intellectiue. sed actio
est a forma. qd etiā a forma sunt poterie portus qd a ma
teria. Et io nulla est poteria q tm corpi pueniat.

Arguit. Augustin⁹ dicit qd aia qdam sentit sine corpe. qd
aia hz aliq sensum sine corpe. Ddm q aiam sentire
sine corpe pr duplr intelligi. vno mo obiectiue. z sic est ve
rum qd aia qda sentit q no sunt in corpe ipsius aiat. sicut
qd ouis sentit colorem pitris aut inimicitiam lupi. que dā
tamen sentit cu corpe. qz scz subiectu est in corpe propo.
sicut sentit aliquis vulnus. vel dolorem in corpe proprio.
Alio mo intelligit qd aia sentit sine corpe proprio.
sicut est simplr falsum. qz opz sensum z sensitiuam oparodes
sem p esse in corpe sicut in subiecto

Arguit. accitio dicit esse pportioata suo subiecto. sed
poterie aie no st pportioate aie. qd no st accitio ipsius
aie. Dicitur pbaf. qz in aia rationali qd no est poia audi
tiua sicut in ludo. etiam in ceco non est poteria visiva

Ddm qd poterie aie capiunt duplr. vno mo generalr. et
sic puerit cu aia z st pte passioes aie in generali. Alio
accipiunt pnculatim. z sic no o3 qd adequent aia. Et repl
gr. aie vegetatiue pportioat poteria nutritiua. augmē
tatiua. z generatiua. z ille poterie pportioatur aie vege
tatiue fm qd hmo. silt sensus in corpe pportioat aie sensiti
ue. z no ille sensus vel iste. et ideo oes sensus sunt in aia
sensitiua pfecti aialis si no sit defectus ex parte corpe. qd
aut pfectu aial qd no hz visum non puenit ex defectu
aie. sed ex defectu organi corporalis.

Querit vry poterie aie fluat ab ipa aia. Ddm qd oes
poterie aie fluat ab ipa aia sicut a pncipio effectiuo. sicut
inferius patebit. hz intellectiue poterie fluat ab ipa aia ro
nali sicut a plero subiecto. z vegetatiue z sensitue flus
unt ab aia sicut a pncipali subiecto. hz no plero. Locus
ro est. qz pncipiū in vnoquoq genere est ca illoz q sub ta
li genere pncipiū. hz aia est pot pncipiū natura suis potētis. qz
oim subiectu forme accitialis est pncipiū naturalr in actu p
formam subalem anteqz sibi pr inesse accitio. fm qd tale
subiectu est in actu subali. sic est pncipiū pductiuū accidē
tis. si ipm accitio sit intrinsecu subiecto. ortum ex natura
subiecti. Sicut accitio sit ab extrinsecu inductu tūc sub
iectu est susceptiuū talis accitio. sed non pductiuū. z sic
est pncipiū subiectiuū sed no effectiuū

Arguit. ab vno no pnt fluere plura. sed aia est vnum
qd dā. qd hz plures poteras. Ddm qd duplex e aliqd
vnu. vno suba z pte simul. z ab illo no pcedit pla.
Alio aliqd est vnu in suba. multiplex tm in virtute. z ab
illo pnt plura pcedere fm aliq ordie. sic aut est de ipa
aia. qz aia est multiplex in pte. z ideo pcedit ab ipa
multe poterie fm quedam ordinem

Arguit. aia est subiectu poteriay. qd no est pncipiū
neqz ca efficiēs. qd materia z efficiēs no coincidit. Ddm
q materia ex q no coincidit cu efficiēs hz hū materia in q
Et ro est. qd materia ex qua fm qd hmo est pura potē
tia. efficiēs aut fm qd hmo est in actu. hz iplicat aliqd de
in poteria z in actu. sed materia in qua est etia z in actu. qd
illa pr esse simul efficiēs z materia. sic aut est de aia. qz aia
est materia in qua i. subiectu potentiay. Ex quo p3 qd aia
est pncipiū poteriay in triplici genere cause. scz efficiētis
materialis z finalis. qz aia pncipiū poteras. z sic pfectio
(q est in potētis) ordinaf ad aias sicut ad finē. Et tm co
siderandū q efficiētia (qua aia efficit poteras) no est per
trāsmutacionem. sed p simplici emanacionem

Manifestū igit e qd eodē mo vna vtiqz erit ro
aie z figure. Neqz em ibi figura est pter triangu
lū z q pnter sūt. neqz h aia pter pdcās e sicut at
vriqz z in figuris ro cōis q pueniet qd e oibz. p
pria at nullū erit figure. Silt at z i dāis aia b
vū ridiculū est qd rere cōem rōem z in his z i alte
ris. q nullū erit corpe q st ppria rō. neqz fm p
pria z indiuiduā spēm dimittētes h moī. Silt
aut se hnt ei qd de figuris est z qd fm aiam sunt
Semp em in eo qd e psequēt est poteria qd p
us e in figuris z in aiat. vt in terragono qd e

De figuris
in figuris
in figuris

*Et si dicitur per se an generat in se...
 in se est oibz aialibz...
 quoniam dicitur in se...
 quia dicitur in se...
 ita dicitur in se...*

Questiones

*lib. 1. de anima...
 ab eoz aialibz...
 ut in se...
 829*

Trigonum est insensitivum autem vegetativum

Postquam Aristotleis posuit diffinitiones anime enumerando presens anime potestas in generali hic dicitur quod se habeat compositio diffinitio anime assignata ad presens anime in speciali. Et de quibus sunt multe presens anime sicut dicitur est tamen manifestum est ex infra dicendis quod una erit diffinitio anime sicut et figure. quod si erit figura in compositio non est preter illam et illam figuram. ita etiam nec erit una compositio diffinitio anime quod non conveniat singulis animalibus

Circa quod sciendum quod Plato posuit ydeas yles in singulis rebus non se habentibus. sicut in illis rebus quoniam ultima compositio est ex priori sicut si numeri et figure. et ponit eam posteriori numero ex priori numero et posteriori figura ex priori figura. in illis quod se habent preter non posuit Plato ydeas. Eius ratio est quod ydea ad hunc ponitur quod sunt cause illarum rerum quod sunt de novo. sed in illis quod se habent preter prius est causa posteriori sicut sicut binari est causa ternari est causa quaternari et ideo non oportet ibi ponere compositum ydeam ad eandem speciem sicut in aliis. Hinc ergo Aristotleis in textu quod sicut secundum Plato non est dabile aliquid diffinitio figure quod conveniat ydea. cum ydea non sit in illis. ita non est danda aliquid diffinitio compositio anime quod conveniat ydea anime et non particularibus animalibus. Est tamen verum quod sicut in diffinitionibus figurarum prima datur una compositio diffinitio quod tamen conveniat singulis figuris animalibus. Et danda una compositio diffinitio anime quod conveniat singulis animalibus. Secundo sicut preter compositum diffinitio figure dantur singule diffinitiones de singulis figuris. ita etiam sunt danda singule diffinitiones de singulis animalibus. Et sic est in omnibus illis quod habent se consequenter. Quod autem presens animalium et figurarum se habeat consequenter sic probatur quod illa se habent consequenter. quorum prius est in posteriore. sic est de singulis animalibus. Maior pars ex ratione illius quod est consequenter. Prior pars probatur sic quod illud quod est in potentia includit in eo quod est in actu. sed posteriori et perfectiori anima sive figura se habet ut aliquid in actu. et includit potentiam quod se habet ut aliquid in potentia. Et quocludit Aristotleis quod sicut trigonum est in tetragono. ad est triangulus in quadrangulo. ita vegetativum in sensitivo.

Arguit si vegetativum est in sensitivo. quod plures anime erunt in uno corpore quod est inconveniens. Dicitur quod in uno composito non sunt plures anime actuales. sed est una actualis et alie ytuales. ut in homine est tamen una anima rationalis actualis. sed etiam sunt anime vegetativa et sensitiva ytuales. Sed contra arguitur hoc denotat subalter ab anima vegetativa et sensitiva. anima vegetativa et sensitiva sunt in homine subalter. Dicitur quod dupliciter aliquid est subalter in alio. Uno modo subalter actualiter. secundum prius actu. et sic anima vegetativa et sensitiva non sunt in homine subalter. quod sunt ibi sub actu rationalis anime. Alio modo aliquid est in alio subalter ytualiter. et sic etiam anima vegetativa et sensitiva sunt subalter in homine. sunt autem ille anime in homine non sub prius substantiarum. sed sub anima anime rationalis. ideo dicuntur esse subalter ytualiter in anima rationali. Sic est in figuris. quod in superiori figura et perfectiori est inferior et imperfectior figura non actualiter. quod tamen una figura est diversarum specierum. sed subalter ytualiter. et non solum ytualiter accidentaliter. sicut dicitur quod ignis per calorē est in aqua ytualiter. non ytualiter subalter. sed ytualiter accidentaliter.

Quærit ytrum adveniente anima rationali anima sensitiva corrumpatur. Dicitur quod non proprie corrumpitur. Unde tamen quod si non illud corrumpitur quod non manet. sed adveniente anima rationali anima sensitiva non manet. Sed tamen. Dicitur quod hoc proprie corrumpitur quod non manet substantialiter. quoniam anima sensitiva non manet substantialiter actualiter. tamen manet substantialiter virtutaliter. ergo non debet dici corrumpi. Et simile est de elementis in mixto. de quibus dicitur Aristoteles in primo de

secundi de Anima

generatione. quod non manent neque corrumpuntur. sed saluat virtus eorum secundum se subaliter

Quare secundum unum quodque querendum est quid sit yniuscuiusque anima. ut que plante. et que hominis aut bestie

Hic quod Aristoteles dixit quod preter commune diffinitioem anime etiam oportet dare particulares diffinitiones de singulis animalibus. ideo hoc ipsum concludit correlari dicitur quod oportet querere que sit yniuscuiusque rei anima secundum anima plante hominis et bestie. Circa quod sciendum quod dupliciter contingit descendere determinando de singulis animalibus. Uno modo manendo in genere vegetativo. sensitivo. mortuo. et intellectivo. Et sic descendit Aristotleis in hoc libro de anima ad tractandum de singulis animalibus. Alio modo contingit descendere etiam ad particulares species animalium secundum animam vegetativam. sensitivam. et intellectivam. et sic de animalibus determinat in libro de animalibus vegetabilibus et plantis. Et per hoc intelligitur presens textus. quod Aristotleis in hoc libro non vult inquirere que sit anima hominis plante et bestie. sed hoc facit in libro de animalibus et plantis.

Propter quam autem causam consequenter sic se habent considerandum est. sine enim vegetativum sensitivum non est. a sensitivo autem separatur vegetativum in plantis. Iterum autem sine quidem eo quod potest tangere alioquin sensum neque yniuscuiusque est Tactus autem sine alio est. Multa enim animalium neque visum neque auditum habent. neque odoratum sensum. Et sensitivorum autem alia quidem habent secundum locum motum. alia vero non habent. yltimum autem et minimum rationem et intellectum ut homo aut bestia alia. Quibus enim inest rationatio corruptibilium bis et reliqua omnia. Quibus autem illorum unum quodque non omnibus rationatio. sed quibusdam quidem neque imaginatio. Alia autem hac sola vivunt. De speculativo autem intellectu alia ratio est. Quod quidem igitur de horum uno quoque ratio hec promptissima. et de anima manifestum est

Hic ostendit quomodo restat determinandum. Et dicit quod declarandum est quare sensitivum non est sine vegetativo. et tamen e contra ut in plantis. Deinde querendum est quare animal non potest sine tactu. et tamen tactus potest esse sine aliis sensibus. sunt enim anima multa que neque habent visum neque auditum. sicut anima asina pernis et etiam alia que moventur secundum locum. In perfectissimis igitur animalibus est yltimum et minimum quod est rationatio sic in homine vel in aliis corporalibus etiam est rationatio. sic in corporibus celestibus. non tamen in omnibus animalibus est rationatio. quod quidem animalia vivunt solum imaginatio. fantasia. et igitur inquiri de uno quoque speciat. Et hoc ideo. quod si distincte de istis determinaretur tunc est doctrina composita. illa enim potest facili tenei quod distincte per ordinem tradit

Infero coram

Præfatio

*Et dicitur in principio...
 in se est oibz aialibz...
 quoniam dicitur in se...
 quia dicitur in se...
 ita dicitur in se...*

Omne distinguuntur p actus a priori digne cae formales
Et p obiecta a priori ingne cae efficienti

Aristotelis

Folio xxv

Querit quare in quibusdam aiatu regitur vegetatiuū absq; sensitiuo. Dm q ideo q natura procedit ab imperfecto ad pfectū. cum ergo vegetatiuū sit imperfectius sensitiuo debet in quibusdam illa inueniri vegetatiuū absq; sensitiuo. z sensitiuū absq; mortuo. qz q fm natura sit ordinata sunt sicut dicitur viii. physicor. q oportet in naturalib; pcedere ordinatē ab imperfectis ad pfecta

Querit quare tactus inuenit in omni aiali z nō alijs sensus. Dm q tactus accipit dupl; vno modo fm q discernit q̄itates ex q̄b; consistit aial. et sic tactu corruptio nō est aial. Alio mō fm q discernit q̄itates ex quibus pseruat aial z sic etiā sine tactu aial nō posset diu pmanere in esse. Qd sic patet qz p tactū pgnoscat dñia in nutrimento. nisi q̄ aial haberet tactus statim p iungere aiali aliqd nutrimentum qd esset corruptio aialis. id aial non posset p̄sistere sine tactu. Alii autē sensus nō sūt necessarij aiali fm q aial. sed de bñ esse. Sūt em̄ aialia qdā q̄ necessarij habet q̄rere nutrimentū in distantia. qz scz nō hnt nutrimentū z talia etiā hnt alios sensus quib; p̄cipiunt nutrimentum in aliqua distantia

Querit qre intellectū vocat vltimū z minimū in textu. Dm est qz dicit vltimū s; viā gnarōis. z iō est pfectissimū. qz via pfectōis includit oia alia. S; vocat minimū ex trib; hmo qz est imateriale. z qz h; min^o de p̄pōne. Secūdo vocat minimū. qz nō didit in tot pōnas sicut sensitiuū. Sūt em̄ in aia intellectia trii tres pōne s; in sensitia aialis pfecti s; noue sensus z duo appetitus. Tertio dicitur minimū p p̄pōtes ad subēm. qz intellectū inuenit in paucaiorib; subiectis q̄ sensitiuū vel vegetatiuū. Inuenit ei soluz in hoib; loquēdo de intellectu qd est rōcinatū. qz h; uis em̄ Aresto. loq̄tur p̄ditōnalr in textu. qz rōcinatū in est hoib; z etiā si ē aliqd corp̄ aliū cui inest rōcinatū sicut corp̄ib; celestib;. s; p̄tate tñ aia corp̄is celestis. s. aia nobilis nō est rōcinatiua s; intellectia p simplici intuitum.

Necessariū at est debentē de his p̄scrutatōem facere accipe vnūq; eorū qd est. Postea sic de habitis aut z de alijs inuestigare. Si at oz dicere qd vnūq; eorū ipoz. vt qd intellectiuū aut sensitiuū. aut vegetatiuū. prius adhuc dicēdum quid sit intelligere. z quid sentire. Priores em̄ potētis actus et operatōnes fm rōem sunt. Si aut sic. aut his priora opposita oportet cōsiderare. De illis primum vtq; oportebit determinare ppter eādem causā vt de alimento et sensibili et intelligibili

Postq; Aristoteles dicit q de p̄tib; aie sit determinandū sic q nō sit danda vna p̄munis diffinitio de aia. Jam psequēter ostēdit quo ordine determinandū sit de p̄ribus siue potētis anime dicens q ille (qui vult facere p̄scrutatōem id est p̄fectā inq̄sitōem de his p̄tib;) debet p̄mo pgnosere qd sit vnaqueq; ps et post hoc debet determinare de habitib;. id ē de illis que psequunt ipas ptes. sicut sunt accidentia potētiaz siue p̄tuz. Et supposito q p̄mo debeat determinare de potētis quo ad qd est. tunc ante qd dicitatem oportet adhuc p̄determinare de

actib;. Quis rōnem ponit. quia actus z opatiōes potētiaz sunt p̄ores ip̄is potētis fm rōem id est fm diffinitiuam p̄gnitōem. qz scz potētē diffiniunt p actū. cu; ergo ptes diffinitionis cognoscant prius ip̄o diffinitio. ergo etiam oportet prius determinare de opatiōib; q̄ de potētis. Et si de opatiōib; est determinandū prius q̄ de quidditate potētiaz. tunc oportebit adhuc de aliquo p̄us definire q̄ de opatiōib; qz de obiectis q̄ s; adhuc p̄ora ip̄is opatiōib; cū obiecta etiaz diffiniāt operatōnes. Arguendū ergo de primo ad vltimū iste est ordo determinandi de p̄tib; anime prius em̄ debet determinare de obiectis quia obiecta diffiniunt actus. Deinde de opatiōib;. quia opatiōes diffiniunt potētias. Deinde de potētis. et vltimo de accidentib; potētiaz. Et quo infert Aristoteles correlariē q oportet prius determinare de alimento qd est obiectū p̄is vegetatiue. Deinde de sensibili qd est obiectū p̄is sensitue. Deinde de intelligibili qd est obiectū p̄is intellectue. Querit vtruz potētē anime distinguant p actus et obiecta. Dm q potētē immediate distinguant p actus. z actus vltimus p obiecta sicut dcm est. Quod p̄bat auctoritate z rōe. Auctoritate Aresto. in hoc libro q supra dicit q̄ quia sentire z opinari sunt diuersa etiaz sensitiuū z opinatiuū sunt diuersa. Ex quo datur intelligi manifeste q potētia sensitua z intellectua distinguuntur per actus. Ratione autē potest sic declarari. Primo q distinguantur potētē per actus. quia vnūq; eorū distinguitur per hoc p quod habet diffiniri. quia diffinitio est p̄ncipiū distinguendi a quolibet alio. Sed potētē diffiniunt p actus. ergo distinguunt p actus. Vt notat pater. qz vnūq; eorū diffinitur fm q est in actu sed potētē sunt in actu p opatiōes. ergo habent diffiniri per opatiōes. Ratio secūdi est scz q actus distinguunt p obiecta. qz om̄is actio habet suā diffinitōem a p̄ncipio aut a termino. sic em̄ differunt domesticatio z allectatio. qz domesticatio est a domesticante sicut a p̄ncipio ad dosmum sicut ad terminū. sed allectatio est ab allectante ad album. Sed obiecta sunt vel termini vel p̄ncipia potētiarū ergo actus distinguunt per obiecta. Circa mōnōrē sciendū est q sunt duplices potētē anime. qdā s; potētē actiue sicut sunt potētē aie vegetatiue. Et dicunt actiue q̄ agunt in obiecta sicut potētia nutritiua agit in alimentum transformando ip̄m. Aliē s; potētē passiue que sunt receptiue qz scz in se recipiūt obiectum sicut pōna visua recipit in se colorem fm similitudinem. Est ergo ista dñia in istis potētis. qz obēm pōne passiue est p̄ncipiū actionis sicut color est p̄ncipiū visionis. Et hoc em̄ fit visio q color mouz visum. sed in potētis actiuis obiectum est terminus actionis siue finis vt obiectum potētē nutritiue est alimentum fm q est potētia aiatum. sed ip̄a potētia nutritiua ad hoc opat vt obtineat nutrimentum aiatuz. tunc em̄ cessat nutritio qñ alimentum est aggregatum alio. Et quo p̄ q obiectum non est p̄ncipiū potētē fm naturam absolutā ip̄s us pōne. sed fm q in pōna est aliq opatio. Exēpli grā. color nō ē p̄ncipiū pōne visive s; q hmoī sed est p̄ncipiū pōne visive fm q in ip̄a pōna est visio. z iō q̄vis potētia videndi p̄ esse absq; obiecto nō rñ opatio visus

Arguit vnū habet tm vnā distōem. q̄ pōne non debent distingui p actus z obiecta. Dm q̄ immediata distinctio alicui rei est tm p vnū. sed mediata distinctio potest esse per plura. sic ergo immediate distinguuntur

Obiecta p̄p̄a a p̄fecta opatiōe p̄māz qz p̄fectū sūt z p̄fectū sūt ip̄as p̄māz qz p̄p̄o

Questiones

Secundi de Anima

potentie per actus et medianibus actibus distinguuntur
vltimus per obiecta. sicut homo distinguitur ab asino in
mediate per rōnale. sed mediate per risibile

*Obiectū per se
Passio*

¶ Arguit si distinguere possit per obiecta et actus sequitur
ref. q. sensus visus est duo sensus. Sequitur probatur q. habet
duo obiecta. q. sensus visus est albi et nigri. **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Dūm q. duplex est obiectus aliter. pōne. s. p se et per accidēs. Obiectum
per se alicuius potētie est quod ad eam se habet ad pōnā sic q. nō
excedit nec excedit a pōnā per oppositū dicit obiectum per actus
quod excedit vel excedit a pōnā. **¶** Exēplū pmi ut color per se
est obiectum visus excedēdo colorem ad lumē. q. tūc omē quod
videt est color. et ois color est visibilis. **¶** Alibi em color nō
ē ad eam visus. q. quicquid visus percipit colorem nigrū
per h. ergo dūm est q. aliter pōnā h. tūc vni obiectum per se
et aliter obiecto per se specificat pōnā cuius habeat multa ob-
iecta per actus. ab illis em nō sumit spēs pōne. q. obiecta
h. se in potētis sicut dicitur in substantiis. s. nō est in
conueniens vna s. habet vnam d. vnam per se sicut aial sensu
bile. et h. multas per actus. s. albi nigrū sanum et egrum.

*Color niger et alibi
per se h. tūc vni obiectum per se
et aliter obiecto per se specificat pōnā
cuius habeat multa obiecta
per actus.*

Regula

*Quando pōnā fuerit
plura et q. ob
iecta sicut quicquid
illa obiecta
linea implent pōnā*

¶ Arguit tria maxie distant. q. illos nō erit vna potē-
tia et per pōnā nō pnt cadere sub vna pōnā. **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Dūm q. potē-
tia nō respicit vna pte. tria. q. sic tūc aliter. tria. spe-
traret ad alia pōnā. s. pōnā respicit duo tria sub aliq-
cōi rōne sicut visus respicit albi et nigrū sub rōne coloris.
Per h. q. dūm est ad arguētū q. quōs tria maxie di-
stant in ordine ad subiectum in q. h. q. nō pnt esse sil in vno
subiecto. nō tū maxie distant q. ad pōnā cognitiuā q. pnt
per vna pōnā cognosci. accipiēdo em duo tria. put refe-
runt ad sensum sic nō h. dicitur. sicut spēs albi et nigri
nō s. tria q. pnt sil esse in vno medio et in vno organo. s. nō
nō in vno subiecto. Et si accipiatur tria q. ad pōnā in
rellectuā tūc nō solū nō s. tria. s. vni est pncipiū alteri-
us. q. dicitur Aristotele. vi. ethicor. tūc diffinitio vni? tria ē
bñ posita qm ex illa diffinitōe pnt alterū cognosci. et iō pty
et nō maxie distāt q. ad sensus aut q. ad intellectum

¶ Arguit illud nō distinguit aliter quod est posterius
eo. s. obiecta et actus s. posteriores potētis. q. nō disti-
guunt pōnās. **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Dūm q. actus capiuntur dupl. vno
fm q. sunt in executione opis et sic actus s. posteriores
ipsis potētis. q. ut sic potētia est pncipiū actus. et ideo
actus sequitur potētiā. Alio modo accipiuntur actus
fm q. s. in intencōe agētis. et sic s. pōnes potētis. sicut
finitis est pōr agēte fm intencōem. et sic dicitur in textu. q. actus
et opatōes s. pōnes potētis fm rōnem et diffinitōes

¶ De obiectis sicut dūm est q. ea q. sunt ad finē pportionalē
fini. iō oportet etiā obiecta pportionalia actibus. **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Et pty
q. distinctio pōnā per actus est a pōri et tū extrinseca. Pri-
ma per pty. q. cā finalis est pōr eo quod est ad finē. cū ergo
actus et obiecta s. fines potētiarum. iō distinctio a fine
est distinctio a pōri. Secunda per pty. q. est distinctio per
causā intrinsecā est intrinseca

*Distinctio
intrinsecā
extrinsecā*

¶ Arguit distinctio debet fieri per intrinsecā dicitur. q. male
dicit ista per extrinsecā. **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Dūm q. est duplex distin-
ctio. q. dicitur est distinctio essentialis per intrinsecā. et illa debet
fieri per pōriā d. vnam logice. et per intrinsecā pncipiā physice.
et illa distinctio nō distinguunt potētie per actus et ob-
iecta. **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Alia est distinctio circūlocutia que scz circūlocutit
d. vnam nobis ignoam. et talis distinctio potest fieri per
extrinsecā. Exēplū gratia rudibile distinguit asinum ab
hoie. et tamē manifestum est q. rudibile est extrinsecum
alino. cū sit de alto predicamēto. Sic etiā ad pōnā

dicendum est q. illa distinctio potētiarū est circūlocutū
ua et non intrinseca q. per actus circūlocutur d. vnam po-
tētiarū. habent em potētie pōrias differēntias in pōris
pōris generibz accidentium. sed q. tales d. vne s. nobis ig-
nore. ideo oportet eas circūlocū q. ordinem ad actū et obie-
ctum. **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Nec valet q. dicitur. q. relatio ad obiecta sit ex-
trinseca ipsis potētis. q. tūc potētie essent de p. dicamē-
ro relationis. q. semp d. vna intrinseca est de eodem gene-
re cū illis cuius est d. vna intrinseca. sed manifestum est q.
potētie sunt de genere qualitatis. nō em fecant potētie
ipsas relatiōes sed connotant

¶ Arguit idē est obiectū diversarū pōnā. q. pōne nō
distinguunt per obiecta. **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Ans pty. q. idē est obiectū pōne
pncipiū et appetitiue. **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Dūm q. pōne nō distinguuntur
per obiecta materialit accepta. sed formalit. **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Per h. q. dicitur ē
q. quōis est idē obiectū materialit pōne pncipiū et appeti-
tiue sibi pncipiū. nō tūc est idē obiectū formalit. q. h. obie-
ctus sub rōne nō cognoscibilis refert ad pōnā pncipiū et
er sub rōne bonit refertur ad potētiā appetitiuā. q. oia bonū
appetunt. q. d. si est bonū delectabile fm sensus
tūc in ipsum fert appetitus sensitivus. si bonū simpliciter
tūc in ipsum fert appetitus intellectivus

¶ Arguit si obiecta distinguunt potētias. q. vbiq. di-
stinguit ipas et sp. sed hoc nō. q. idē est obiectū sensuū et re-
riorū et sensus cōis. **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Dūm q. obiecta nō qualitercūq.
accepta. sed ad eam distiguunt pōnās. sed q. obiecta
pericularit accepta ad eam sensibz exterioribz. iō distin-
guunt sensus exteriorē ab intusē sicut color ad eam vis
sui. et sonus ad aurē. et sic de alijs. **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Ita tū simul accepta
adequant sensuū cōi et ideo distinguunt sensus cōm ab
oibus alijs sensibz. **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Ubi pty q. sensibilia per se s. differēt
obiecta sensuū exteriorē et sensus cōis. q. si accipiant sin-
gulariter. tūc s. obiecta sensuū exteriorē. sed si accipiant
simul cōiter. tūc sunt obiecta sensus cōis.

¶ Quis vtrū pōne sensitivie et diversis animalibus diversarū
spēs sint vni? spēs vel diversarū spēs. **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Dūm q. h. q. dicitur
de spēs vtrū pōnā visua in hoie et in asino. q. d. p. pbari au-
toritate et rōe. **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Auctoritate Aristotele. q. postea dicit caplo de
odore. q. olfactus est eius d. spēs in oibz olfacientibz per cos-
opculū et sine coopculo. id est in respirantibz et in nō res-
pirantibz. **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Et h. pbari s. q. ex diversitate organoz non
sumit d. vna specifica sensuū. sed ex d. vna obiectoz. **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Rōne
sic. q. sicut d. vna est potētie distinguunt per actus et obiecta
sed s. eadē obiecta pōnā in oibz animalibus etiā specificē di-
stinctis. **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Etia sunt eadē potētie fm spēm. vtrū visus in ho-
mine percipit colorem sicut visus in asino

¶ Arguit accētia. p. h. habēt distinctōem ex pncipijs
s. s. alia pncipiā i diversis animalibus. q. alie aia ex q. bō pōne
fluunt. **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Etia potētie s. diversarū spēs. **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Dūm q. dupl
ces sunt passiones. q. dam sunt passiones proprie alicui
spēs. et tales fluunt ex pncipijs spēs. et per pōnā distinguunt
fm pncipiā spēs. sicut risibile distinguitur a rudibili per
pncipiā vtriusq. **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Alia est passio q. fluit ex pncipijs alie
cōis. et nō ex pncipijs spēs. et tales passiones pnt esse vni
spēs in diversis spēs. sic est de pōnā sensitiva in hoie et in
bruto. quia et tales potētie fluunt ex pncipijs anime sensu-
sitivie fm q. huiusmodi

¶ Arguit ex h. sequitur q. est vna potētia sensitiva s.
gen in hoie et in bruto. **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Dicitur q. nō est inconvēiens ab
aliq. pncipiū generico fluere aliq. formā specificā. sicut
pars de dyaphaneitate et albedine. dyaphaneitas enim
fluit ex pncipijs aeris et aque fm aliquod commune

problema

*Quis vtrū pōne sensitivie et diversis animalibus diversarū
spēs sint vni? spēs vel diversarū spēs.
Dūm q. h. q. dicitur de spēs vtrū pōnā visua in hoie et in asino.
q. d. p. pbari autoritate et rōe.
Auctoritate Aristotele. q. postea dicit caplo de odore. q. olfactus
est eius d. spēs in oibz olfacientibz per coopculū et sine coopculo.
id est in respirantibz et in nō respirantibz.
Et h. pbari s. q. ex diversitate organoz non sumit d. vna specifica
sensuū. sed ex d. vna obiectoz. Rōne sic. q. sicut d. vna est potētie
distinguunt per actus et obiecta sed s. eadē obiecta pōnā in oibz
animalibus etiā specificē distinctis. Etia sunt eadē potētie fm spēm.
vtrū visus in homine percipit colorem sicut visus in asino.
Arguit accētia. p. h. habēt distinctōem ex pncipijs s. s. alia pncipiā
i diversis animalibus. q. alie aia ex q. bō pōne fluunt. Etia potētie
s. diversarū spēs. Dūm q. dupl. ces sunt passiones. q. dam sunt
passiones proprie alicui spēs. et tales fluunt ex pncipijs spēs. et
per pōnā distinguunt fm pncipiā spēs. sicut risibile distinguitur
a rudibili per pncipiā vtriusq. Alia est passio q. fluit ex pncipijs
alie cōis. et nō ex pncipijs spēs. et tales passiones pnt esse vni
spēs in diversis spēs. sic est de pōnā sensitiva in hoie et in bruto.
quia et tales potētie fluunt ex pncipijs anime sensitivie fm q.
huiusmodi.*

*Problema
Quis vtrū pōne sensitivie et diversis animalibus diversarū
spēs sint vni? spēs vel diversarū spēs.
Dūm q. h. q. dicitur de spēs vtrū pōnā visua in hoie et in asino.
q. d. p. pbari autoritate et rōe.
Auctoritate Aristotele. q. postea dicit caplo de odore. q. olfactus
est eius d. spēs in oibz olfacientibz per coopculū et sine coopculo.
id est in respirantibz et in nō respirantibz.
Et h. pbari s. q. ex diversitate organoz non sumit d. vna specifica
sensuū. sed ex d. vna obiectoz. Rōne sic. q. sicut d. vna est potētie
distinguunt per actus et obiecta sed s. eadē obiecta pōnā in oibz
animalibus etiā specificē distinctis. Etia sunt eadē potētie fm spēm.
vtrū visus in homine percipit colorem sicut visus in asino.
Arguit accētia. p. h. habēt distinctōem ex pncipijs s. s. alia pncipiā
i diversis animalibus. q. alie aia ex q. bō pōne fluunt. Etia potētie
s. diversarū spēs. Dūm q. dupl. ces sunt passiones. q. dam sunt
passiones proprie alicui spēs. et tales fluunt ex pncipijs spēs. et
per pōnā distinguunt fm pncipiā spēs. sicut risibile distinguitur
a rudibili per pncipiā vtriusq. Alia est passio q. fluit ex pncipijs
alie cōis. et nō ex pncipijs spēs. et tales passiones pnt esse vni
spēs in diversis spēs. sic est de pōnā sensitiva in hoie et in bruto.
quia et tales potētie fluunt ex pncipijs anime sensitivie fm q.
huiusmodi.*

innominatū sicut dicitur Aristotele in capitulo de visu. et tamē manifestū est quod diaphaneitas est forma specifica. Item albedo est forma specifica. et tamē est in diversis specificis distinctis. sic quibus anima sensitiva in homine et in equo sit eiusdem speciei et ea sit una forma specifica. scilicet potest a visu.

¶ Arguitur. ois distinctio sit per principia. sed male dicitur quod non dicitur sumi distinctio per principia. Quod si duplicia sunt principia. scilicet formalia. et penes talia debet res specificis distinguantur. et distinguuntur penes per se ipsas. quod dicitur dicitur (quod non agnoscent) circa locum per se ipsas. quod dicitur dicitur (quod non agnoscent) circa locum per se ipsas. quod dicitur dicitur (quod non agnoscent) circa locum per se ipsas.

¶ Arguitur. nihil fluit physice ab alio eodem. sed non per dicitur quod iste ponit fluit ab anima sensitiva. quod est aliquid eodem in homine et alio. Quod si eodem caput dupliciter. uno modo secundum intereodem cōitatis. et sic est verum quod a eodem nihil fluit physice. quod tunc loquens tractat de eodem et non physice. Alio modo accipit eodem secundum quod etiam inveniunt in suis inferioribus. et sic a eodem aliquid fluit physice. secundum quod per se dicitur locutionem possit sic dicitur quod physice fluit aliquid a principijs generis scilicet contractis. quod non secundum eodem rationem. Exepli gratia. visus in homine fluit ex principijs hominis. visus in alio a principijs alii. sed non secundum illam rationem secundum quam sunt principia hominis et alii. sed secundum aliam generaliore rationem. scilicet secundum quod illa principia sunt principia animalis. scilicet manifestum est quod animal est res physica.

opa. scilicet opus nutritiois et augmentationis. Sicut ergo in speciali sunt tres potentie anime vegetative ita etiam sunt tria opa anime vegetative. scilicet generare nutrire et augere.

¶ Arguitur anima intellectiva est prior. quod est perfectior alijs animabus. ergo anima vegetativa non est prior. Quod si anima intellectiva est prior secundum viam perfectionis. sed non secundum viam generationis. immo ut sic anima vegetativa est prior ut probatur est.

Naturalissimum enim operum viventium est quecunq; perfecta et non orbata. aut generationem spontaneam habent facere alterum quale ipsum animal qui dem animal. planta autem plantarum. quatenus ipso semper et divino esse et immortale principet secundum quod patet. Omnia enim illud appetunt. et illius causa agunt omnia quecumq; agunt secundum naturam. Id autem quod causa sit dupliciter est. hoc quod dicitur. illud vero quod. Omnia igitur concitare non patet ipso esse divino et continuo propter id quod nihil cōtingit corruptibilem idem et unum numero permanere. secundum quod potest participare unumquodque sic concitare. hoc quidem magis illud vero minus. et permanet non idem sed ut idem. numero quod dem non unum. specie autem unum.

Quia nunc dicitur est quod generare et alimento vel sunt opera anime vegetative. sequenter probatur per se prima pericula scilicet de generare. Et non fuit necesse probare aliam partem. quia Aristotele. circa primam diffinitionem anime quam diffinitur vitam habere posuit duo opera scilicet nutritioem et augmentacionem fuit ergo nunc necesse hic probare aliud opus videlicet generare. Et potest etiam dicitur quod in textu sequenti scilicet (Et autem anima) Aristotele. probat generaliter quod anima vegetativa est principium vivendi quo ad omnia opera. Probat ergo sic de generare. illa operatio que patet ad omnes viventes est operatio anime vegetative. sed generare est opus quod spectat ad omnes viventes tanquam naturalissimum nisi talia vivencia sunt imperfecta. sicut pueri qui nondum venerunt ad perfectum statum vivendi. ut animalia noviter genita vel orbata. id est puera principijs generationis. vel genitalibus. sicut hoc contingit ex naturate siue ex impedimento superveniente scilicet castratione. vel nisi habeant spontaneam generationem. id est que videntur appetere et sponte generari. Dicitur spontaneae per similitudinem. quod videtur ex propria voluntate generari. et non per agens particulare extrinsecum adiunctum. generant talia per influentiam corporum celestium ex materia ad hoc disposita. Quod autem probat. quia anime vegetative est vitam dare. illud ergo quod puenit omnibus viventibus hoc est ab anima vegetativa que facit vitam. Quod probat Aristotele. quod unumquodque ens creatur appetit assimilari divino esse. sed talis assimilatio fit per generationem. ergo est naturale viventibus appetere generationem. Quod probat quod omnia que agunt per naturam propter talem assimilacionem agunt. Quibus ratio est. quod omne ens creatur est imperfectum in ordine ad divinum esse. cum ergo omne imperfectum appetit perfici aliqua parte.

Quare est operatio anime vegetative

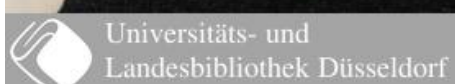
De potentia Vegetativa enim anima et alijs inest prima et maxime eois potentia est anima. secundum quam inest vivere omnibus. cuius sunt opera generare et alimento vti.

¶ Postquam Aristotele dicit de potentia anime in eodem quo ordinat de eis sit determinandum. hic determinat singulariter de potentia anime. et primo de potentia vegetativa. scilicet de sensitiva. ibi determinat autem tertio de intellectuiva. et hoc in tertio libro. ibi de preteritis quarto de potentia motiva secundum locum. et hoc ibi de movente autem.

¶ Arguitur videtur quod ista determinatio non sit pueniens quia preteritis ponit appetitiam. Quod si dupliciter primo quod Aristotele. principaliter determinat h de istis partibus secundum quod sunt virtutes vite. sed appetitiam non possunt habere. vite si cur deum est. Secundo per dicitur quod determinatio de appetitio sit sit cum determinatio de motivo. quod appetitiam est principium motivi sicut infra dicit Aristotele. Et determinatio in tertio huius diversos esse appetitiam quibus dicitur patet animalia motiva. determinat etiam de appetitio. Determinatio ergo de potentia anime primo determinat de vegetativo propter duas causas positas in textu. quarum prima est. illa anima est prior que est fundamentus aliarum animarum. sed anima vegetativa est huiusmodi. Quod probat quod fundamentum preeditur fundamentum. Quod probat quod organa sensuum fundantur in partibus viventibus anima vegetativa. Secunda ratio stat in hoc. illa anima est prior que est communior scilicet in pluribus invenitur. sed anima vegetativa in pluribus invenitur. Quod probat quod invenitur in sensitivis et non sentientibus. Et deinde Aristotele in textu adiungit diffinitionem anime vegetative. Et dicitur quod anima vegetativa est secundum quam rebus inest vivere. et hoc ideo quod principium et principale principium vivendi est anima vegetativa. Deinde enumerat opera istius anime. scilicet generare et vivere alimento. Et est considerandum quod sub ista pericula vti alimento preprehendunt duo

De vegetativa

De vegetativa

Questiones

Secundi de Anima

etione qua non habet. et omnes perfectiores sint in deo. sic ap-
petit assimilari diuino esse. Circa quod tamen Aresto.
distinguit. quod duplex est finis rei. scilicet finis quo et gratia cuius.
Intendit ergo Aresto. quod res uiuentes appetunt generari
sicut finis quo. que est forma acquisita per generationem. sed appetunt
tunc diuinam similitudinem sicut finis gratia cuius et uicinatuz.
Sinoz p. 73. quod duplex est generatio diuini esse. una est quod di-
uinum esse est per se. scilicet quod diuinum esse est causa omnium aliorum.
In his ergo duobus uiuentia sunt similia deo per generationem. p. 73.
mo quo ad proprietatem essendi. quod uiuentia non possunt mas-
nere eadem numero cum sint corruptibilia. et oportet quod pro-
prietas in eis sumat penes species. quod ergo per generationem spes
peruat. ergo per generationem aliquid acquirit proprietatem quod est
generatio dei. Item per generationem aliquid est causa generari. et ideo
sicut deus est causa omnium rerum. ita generans est causa generati. Et quod
concludit Aresto. quod per generationem aliquid res manet quoad
modo perpetua vel sit perpetua non habet idem in numero. sed idem in specie.
Querit uerum naturalissimum opus in uiuentibus sit genera-
re sibi simile. Quod sic. et hoc probatur ex tribus primis quod tres sunt
operationes nature. primo capit natura ut est principium mouendi.
et secundo capit per se. tertio capit ut opponitur huic
quod est uolentia. Est ergo prima ratio illud est naturalissimum
quod uenit rebus naturalibus in quibus est principium mouendi. scilicet ge-
nerare etiam uenit rebus naturalibus. Et est naturalissimum
Sinoz p. 73. quod ignis generat ignem aqua aquam quod sunt pure na-
turalia. Secunda ratio est. illud opus est naturalissimum per quod
acquirit natura siue spes rei. sed per opus generationis acquirit
natura siue spes. Et est naturalissimum. per nutritionem enim con-
seruat indiuiduum. per augmentacionem acquirit perfectam certitatem
indiuidui. cum ergo indiuiduum non sit natura sic illa opera non
uocant naturalissima ex parte terminorum. quod non terminant
ad speciem sicut generatio. Tertia ratio est. hoc est naturalis-
simum ad quod natura magis inclinatur. scilicet ad opus generatio-
nis natura magis inclinatur. Et est opus naturalissimum. quia
quod natura in determinatum siue corruptioem indiuidui non
est seruare speciem. sicut Aresto. Et de longitudine et breuitate
uite. Et sic opus generatio est naturalissimum triplici. primo ex
parte materie siue subiecti. quod in rebus pure naturalibus inueni-
tur. Secundo ex parte terminorum. quod natura siue spes acquirit per ge-
nerationem. sicut de secunda ratio. Tertio ex parte finis quod ad eam
natura inclinatur ut ad finem sicut de tertia ratio.

Querit si generatio respicit in rebus naturalibus. er-
go non est opus anime vegetatiue. Quod sic. generatio acci-
pit duplex. uno modo generatur. et sic non solum respicit in rebus ui-
uentibus. et sic non debet generari esse opus anime vegetatiue.

Alto modo accipitur generatio specialiter secundum quod fit a principio in
terrisco. et sic est opus anime vegetatiue. Tripliciter ergo differunt
generare quod inuenitur in uiuentibus ab illo generare. quod est in pu-
re naturalibus. Primo quod generatio in uiuentibus est a principio
intrinseco. quod semel decusum ab aiali est in prima potentia
ad hoc quod sit per se ipsius uiuentis. et ideo sibi dicit intrinsecum
non secundum actum. sed secundum potentiam. primam quod quod parum deest
nihil deesse uidetur. Circa quod sciendum quod in homine vel in ani-
mali perfecto est tripliciter digestio. una est digestio que est in
stomacho. et ibi separat purum ab impuro et impurum mittit ad
intestina. purum autem mittit plus epar. in epate sic secunda dig-
gestio. et iterum separat purum ab impuro. et a tali impuro generantur
trines et yngues in aiali. hoc autem purum sic relictum mittit
in uia plus cor. et tunc plus cordis et potentia nutritiua
vel plus distributiua secundum medicos in corde existens dis-
tribuit illud nutrimentum sic collectum secundum quod generat in

gulis membris. Ista ergo materia sic collecta est in prima
potentia ad hoc quod ueniat cuilibet membro aiali quod igitur na-
tura maxime intendit seruare speciem sic mittit in nam
potentiam illam materiam quod debuit aggenerari cuilibet parti aialis
vel uiuentis ad uasa seminalia ut ex ea fiat generatio. Di-
citur illa materia seminalis a qua fit generatio intrinseca
ipsi generati non secundum actum quod non fuit per generationem. sed
potentiam et virtutes. quod illa materia est sic disposita quod nisi
fuisset et amissa ad uasa seminalia ipsa fuisset uenia cuili-
bet parti uiuentis. Et est ista causa. quod ista plus seminalis per
producere hominem similem generanti. hoc enim fit per virtutem
in tali semine existentem.

Querit in omni generatione sit resolutio usque ad materiam
illa plus formatia in semine corrupta. et per se non potest
si generatio per se alicuius seminis decessit. Quod sic. in generatione
uiuentis sunt duo principia. scilicet passiuum quod est materia. et quod fit
generatio. et in uiuentibus ammittitur a matre vel ab illo
quod habet potestatem matris ex tali principio fit substantia generi
et tunc est uerum quod fit resolutio in tali embione usque ad ma-
teriam primam. Alia est per effectum uicinis ad generationem
et ammittitur a parte. et illa materia sic ammittitur non intrat
subam generi. sed solum agit ad hanc quod forma introducat in ma-
teria. si sit forma introductibilis per agens naturale sicut sunt
anima vegetatiua et sensitua. vel dispositio materia ad hanc quod per
agens altius forma introducat. sicut contingit in generatione
hois. Et ad ista est in ouo pullus generat ex vitello oui
sicut ex materia. et albumen oui est nutrimentum pulli. Cir-
tus autem formatiua plus uisus vitello. et talis plus plus sit in quod
dicitur humido quod humidum producto pullo euanesceat et expirat.
Et hanc potestatem aliquid correlari dicitur. primo est quod sicut in nullo ef-
fectu intrat causa efficiens secundum substantiam ita nec etiam in generatione
aiali plus formatiua intrat subam generi. Secundo per aliquid
re plus plus sequitur certitate minus quod plus. quod magis admini-
strat materiam ex quod se respicit. Secunda ratio principalis est quod
generatio in uiuentibus sit per decisionem seminis. sicut plare genera-
tur ex semine plantarum portis. sic autem non est in generatione pure
naturalium. sed in illis generatio sit per uersionem unum in alterum
ut ignis generat ignem per uersionem lignorum in ignem. Ter-
tia ratio est quod plus. per quod fit generatio in uiuentibus manet
post corruptioem principalis agentis. et ideo habet effectum
que haberet si principale agens non esset corruptum. Sic autem
non est in aiali quod cessante principali agente non potest fieri ge-
neratio. quod talis plus generatio non potest esse separata
a generante sicut in uiuentibus.

Querit hoc est naturale magis omnibus uiuentibus quod non
uenit omnibus uiuentibus. sed generare non uenit omnibus uiuentibus
sed nutriti. quod ut dicitur in rebus imperfecta uientia non gene-
rant. neque orbata. neque illa que habent spontaneam genera-
tionem. ergo actus nutritiois debet esse naturalior. Quod sic.
quod aliquid operatio potest dici naturalior alia duplex. uno modo ex
tensiuo quod extenditur ad plura in quibus inuenitur. et sic operatio
nutritiois est naturalior quam generatio quod est communior.
Alto modo dicitur aliqua operatio naturalior intensiuo. quod scilicet
natura magis inclinatur ad talem operationem. et sic genera-
tio est naturalior. In quibus enim omnia ista opera simul inueni-
untur ibi generatio est opus perfectius tamen a generatio-
ne tria excipiuntur. scilicet imperfecta orbata et habentia spon-
taneam generationem.

Querit operatio intellectiva est naturalior quam generatio.
quod hoc est maxime super intellectum. Et ibi magis naturalis. Quod sic.
quod generari non debet operatio ad operationes cuiusque potentie. sed ad
operationes potentiarum anime vegetatiue. ut sit sensus

*Acit vne in bue
tioz et no vne oz
Frio
Lix digestio
aiali pfo*

*Qua
aha
za*

*Secundo
Tercio*

Philosophia

generare sibi simile est naturalissimū opoz inter ista opoz
ra. s. nutrire augmētare et generare. et sic proceditur argu-
mentū. quia nō est extra positum

Arguitur nutritio est naturalior qz est magis necē-
ria. cū aial sine nutritō ne esse non pōt. sed bene sine gñatio-
ne gñatura est magis sollicita circa nutritōem qz genera-
tionē. **O**dm qz natura dupl'r est sollicita circa aliquod
vno mō absolute. et sic est magis sollicita circa generari-
onem. qz qñqz p defectū nutritōis disponit natura ma-
teriam p generatōe. **A**lio mō natura est sollicita circa ali-
quod ex supposito. et sic est magis sollicita circa nutri-
tōem. qz nutritio subseruit ad generatōem. et iō natura ē
sollicita p nutritōe vt possit fieri generatio. **E**t hoc est
qz sub alijs verbis dicitur qz nutritio capitur dupl'r. vno mō
absolute et sic natura nō est sollicita p nutritōe. **A**lio mō
accipitur qz subseruit generatōi. et sic natura est solli-
cita p nutritōe. **E**t p hoc soluitur replicā qñ arguitur natu-
ra p generatōem totaliter corrupit. vt patz in multis
ergo natura nō erit sollicita p generatōem s; p nutritōe.
Odm qz natura accipit dupl'r. vno mō fm qz est in indi-
uiduo. et eo mō corrupit. p. et sic verū est qz quandoqz
generatio tendit in corruptōem nature fm qz est in indi-
uiduo. **A**lio mō accipit. putat scilicet spēm. et sic natura nū-
qz destruit p generatōem. sed pseruat p cā

Arguitur magis naturale est qz aliqd pseruat seip-
sum qz alter. s; p nutritōem aliqd pseruat seipm. et p ge-
neratōem alter. **O**dm qz aliqd pseruat seipm duplici-
ter. vno mō in numero et hoc fit p nutritōem. **A**lio mō
pseruat seipm in spē. et hoc fit p gñatōem. **T**ūc odm ē qz
magis naturale est in oib; viuētib; qz aliqd pseruat seip-
sum in spē. qz impossibile est viuēs seipm pseruare in nu-
mero. et gñatio natural' est ad hoc qz aliqd pseruet
seipm in spē. qz pōt res in spē ppetuari. qz nullo mō pōt
fieri in indiuiduo corruptibili. **E**t nota qz oia ista argu-
menta pcedūt extra tertiā rōem positā ad hoc qz natu-
ralissimū opoz in viuētib;. et

Querit quis sit ordo istoz actuū. et qz est ratō ordinis
Odm qz in istis opozōib; potest assignari duplex or-
do. s; gñatōis fm que pcedit ab imperfectis ad perfecta
et sic actus nutritōis pcedit actū augmētatōis. et actus
augmētatōis pcedit actū gñatōis. **S**ed fm ordinem p-
fectōis est eōtra. **E**t rō ordinis sumit ex trib; rōnib;
Prima est qz actus nutritōis ordinat ad conseruandum
indiuiduū. actus augmētatōis ordinat ad pficiendum
indiuiduū fm determinatā qz ritatem. actus gñatōis
ordinat ad conseruandum rem in spē. sicut ergo spē-
cies est dignior et prior indiuiduo fm viam perfectōis
ita etiā generatio gñis presupponat nutritōe et aug-
mentationem. **S**ecunda ratio est. quia nutritio est pri-
mus actus fm viam generationis ex quo presupponit a
generatōe et augmentatione ergo generatio est vltima
operatio fm viā perfectōis et nō eōtra. **T**ertia ratio
stat in hoc. quia per actionem generatiuā ipsa anima ve-
getatiua habet cōuenientiā cū anima sensitua que ē pfe-
ctior vegetatiua. qz sicut aia sensitua p suas potētias se
excedit extra suū subiectū. qz agit i colorē per potētiam
visuā que est extra suū subiectū. sic etiā p potētiam gene-
ratiuā ipsum viuēs se excedit vltra suū subiectū producen-
do genitū quod est extra substantiā generātis.

Est autē anima viuētis corporis causa et
principiū. **H**ec autē multipl'r dicuntur. **A**tamen

*Manera
seruat corpus*

anima fm determinatos modos tres cā dicit
Etem vnus motus causa est. et cuius cā. et si-
cut substantia aiatorū corporū aia cā. **Q**uidē
igit sit sicut substantia manifestū est. **C**ausa em
ipsius esse omnibus substantia est. **V**iuere autē
in viuētib; esse est. **C**ausa autē et pncipiū
horum anima: **A**mplius autem eius quod in
potentia. ratio et actus est

Postqz **A**resto. ostēdit qz opatio vegetatiua est ab aia
vegetatiua. **I**tem sequenter ostēdit de omnibus opozōib;
aie vegetatiue. **D**icebat em antiqui qz iste opozōes s; nu-
tritua et augmētatiua nō pueniēt ex aia s; ex natura et
hoc sic pbabant qz sicut natura vrit in suis opozōib; qñ
tatis aeris et passiuus. sicut ignis calefacit calore ita etiā
aia vegetatiua facit suas opozōes p qñtates naturales.
Probat qz **A**resto. qz aia ē pncipiū corpis viuētis in tri-
plici gñe. s; formal' final' et efficiētis. **P**rimū probat
duab; rōnib; qz pma ē illd qd dat ee corp' ē forma corp'
por'. s; aia dat ee corp' qz aia ē forma corpis. **S**aior p3
ex diffinitōe forme qz forma est qd dat ee rei. **S**inorē p3
bat in textu. qz aia dat viuere s; viuere in viuētib; esse
Prima p3 p3 qz aia separata a corpe corp' nō viuūt. **S**ed
cūda rō ē illd qd act' corpis ē forma corpis. s; aia est cā
formal' corpis gñe. **S**aior p3 qz ois forma est act' **S**i-
nor p3 ex diffinitōe aie in qd dicit qz aia est act' corpis. et
Arguitur viuere in viuētib; est opari. ergo nō est
esse. **D**icendum qz viuere accipitur dupliciter. vno mo-
do pro viuere primatiua et sic significat effectum forma-
lem ipsius anime et nihil aliud est tunc viuere qz esse ani-
mam in corpore et informare corpus. vnde dicit **A**resto-
riles primo elenchorum. qz anima et vita idem sunt et sic
viuere in viuētib; est esse. **A**lio modo accipitur viuere
pro operatione vitali consequente animam existentē
in corpore. et sic viuere est operari vitali. et sic videre ē viuere
audire est viuere. et sic de alijs

Manifestum autē est qz et cuius gratia ani-
ma causa. **S**icut em intellectus gratia huius
facit eodem modo et natura. et hoc est ipsius
finis. **M**anifestum autē in animalib; aia et fm
natura. **O**mnia em pbifica corpora anime in-
strumenta sunt sicut animalium sic et platarū
tanqz gratia anime existētia. **D**upliciter autē di-
citur qd cuius gratia. et qd cuius et qd quo

Hic sequenter pbat scōdam prem. s; qz aia est cā final'
lis ipsius corpis. et hoc sic. sicut se h; intellect' pactic'
in disponendo materiā artificialē. ita se h; natura dis-
ponendo materiā naturalē. s; intellectus pactic' dispo-
nit materiā artificialē. gñatura disponit materiā natu-
ralē ppter formā naturalē. **S**z h; qd ē ppter alterē ē finis
ei' gñatura ē finis dispōis materie. **E**t addit **A**rg. qz nō solū
anima est finis corpis sed etiā oim naturalū. et hoc sic. p3

*Quia ē pncipiū vt
ca finalis corpis*

A

No p[ro]p[ri]a dicitur finis quo omnis reru[m] natura ordinantur in aiam sicut quedam instrumenta quibus vivunt aia et aia est finis oim naturaliu[m]. Vnoq[ue] patet q[uo]d pl[ur]e nutritur ex mixtis. et q[uo]d mixta ordinatur in pl[ur]e sicut in fine. et aialia nutriunt pl[ur]e. et sic pl[ur]e ordinantur in aialia. et ho[n]o nutritur ex aialib[us]. et sic aialia ordinantur in ho[m]inem. et sic p[ro]p[ri]a q[uo]d homo est finis oim naturalium. Et addit **Aristo.** q[uo]d duplex est finis. scilicet quo et gra[du] eius. Per quam distinctionem intendit q[uo]d anima no[n] est finis simpl[iter] vltima? ip[s]o[n]a naturaliu[m]. sicut finis et gra[du] cur[re]ntis. s[ed] est finis quo mediate naturalia redunt in deu[m] sicut in fine gra[du] cur[re]ntis.

Anima est causa corporis in tripli[m]o g[en]e[ri] ca[us]e

Questiones

secundi de Anima

Q[uo]d anima est causa corporis in tripli[m]o g[en]e[ri] ca[us]e
Q[uo]d anima est causa corporis in tripli[m]o g[en]e[ri] ca[us]e
 bene in ordine ad diversos effectus sicut est hic. Et hoc sic patet. q[uo]d corpus accipit dupliciter. vno modo s[ecundu]m q[uo]d est absolute animatu[m]. et sic anima est eius causa formalis quia hoc esse animatu[m] est ab anima. Alio modo accipit quantum ad organizationem augmentum et perfectiones secundas que etiam sunt in corpore et sic est causa efficiens. Et hoc est quod alii dicunt q[uo]d anima est causa formalis corporis q[ui]ntum ad accipiendum sed est causa efficiens in ordine ad actu[m] secundum.

Q[uo]d anima non est causa efficiens perfectionu[m] secundariam in corpore. quia tunc esset anima causa suarum potentiarum quod est impossibile. quia nihil agit per suam essentiam effectus primum principium.

Dicendum q[uo]d duplex est causa efficiens creaturae. quod est principaliter efficiens. Alia autem est minus principaliter efficiens siue subefficiens. Loquendo ergo de principali causa efficiente sic nulla causa efficiens creata potest agere per suam essentiam sed bene subefficiens causa. id est secundarie effectiva sicut est de anima q[uo]d potentie anime fluunt ab anima non sicut a causa principaliter activa sicut enim deus est causa potentiarum anime rationalis sicut etiam est causa anime. Juxta regulam commentatoris octavo physicorum. dans formam dat partem formam. cu[m] ergo deus dat animam. scilicet rationale sicut creat illa q[uo]d naturaliter sequuntur animam rationale sicut sunt potentie anime. Dicit autem aliqua causa effectiva que principaliter et proprie agit effectiva. Et dicitur causa subefficiens q[uo]d mediu[m] effectus producit. sic ergo deus non producit potentias nisi p[er] animam. q[uo]d p[ro]p[ri]a dicitur causa subefficiens. Vel aliter dicitur q[uo]d dupl[ic]i aliq[uo]d p[ro]cedit ab alio. vno modo p[ro] realiter transmutationem et sic non potest ab alio ente creato aliq[uo]d p[ro]cedere nisi p[er] potentiam mediam. Alio modo aliq[uo]d ab alio. p[ro]cedit p[er] simplicem emanationem. et sic potest etiam ab aliquo ente creato aliq[uo]d effectus p[ro]cedere sicut potentie anime fluunt ab anima.

Arguitur causa efficiens presupponitur suo effectui. s[ed] anima non presupponit corpori. s[ed] non est causa efficiens corporis. p[ro]bat quia materia est ante formam. Dicitur q[uo]d corpus accipit dupl[ic]i vno modo s[ecundu]m suam substantiam et sic corpus presupponit anime. quia anima vult corpus in dispositio aliq[uo]d dispositio q[uo]d dispositio es non sunt nisi in materia forme presupposita. Alio modo accipit corpus q[ui]ntu[m] ad debitum augmentum. et sic anima presupponit corpus. quia anima est ante pl[ur]a q[ui]ntu[m] ad augmentum corporis.

Arguitur anima est intrinseca forma corporis s[ed] non est causa finalis corporis. Dicitur q[uo]d anima accipit dupl[ic]i. vno modo s[ecundu]m esse essentia[m]. et sic anima est extrinseca corpori. q[uo]d e[ss]entia et natura anime multu[m] distans a natura corporis. sicut sup[er] dixit **Aristo.** q[uo]d accipit et potentia no[n] p[ro]p[ri]a dicitur. Alio modo accipit anima s[ecundu]m q[uo]d informat corpus et sic anima est causa formalis corporis et intrinseca. Primo autem modo est causa finalis et extrinseca corporis.

Locus de 3 v[er]bis q[uo]d anima est causa efficiens corporis

Anima est causa efficiens corporis

Actuero et v[er]u[m] principiu[m] q[uo]d s[ecundu]m locu[m] mot[us] anima est non omnib[us] aut viventibus inest potentia hec. Est aut[em] et alteratio et augmentu[m] s[ecundu]m animam. Sensus enim quedam alteratio esse videtur. Nihil aut[em] sentit quod non habet animam. Sicut aut[em] et de augmento et decremento se habet. nihil enim decrementu[m] patitur neq[ue] augmenta[m] phisice nisi alatur. alit[er] aut[em] nihil q[uo]d comunicet vita.

Dicitur sequenter Aristoteles. p[ro]bat tertiā prem[issa] scilicet q[uo]d anima est principiu[m] et causa efficiens corporis. Et hoc sic p[ro]bat. omnis forma corporis naturalis est principiu[m] corporis sed anima est forma naturalis. ergo est principiu[m] corporis s[ecundu]m q[uo]d in corpore est motus. Maior patet exemplariter. quia forma ignis est principiu[m] motus ignis. sed minor est manifesta. S[ed] posset aliquis dicere q[uo]d motus q[ui] sunt in corpore aiato sunt a natura. sic addit **Aristoteles.** q[uo]d isti motus sunt solum in viventibus et h[ab]entibus animam. Et q[uo]d sic arguitur illi motus sunt ab anima q[uo]d solum inveniunt in h[ab]entibus animam. sed isti motus

solu[m] inveniunt in h[ab]entibus animam. scilicet motus localis p[ro]p[ri]us s[ecundu]m augm[en]tu[m] et decrem[en]tu[m]. q[uo]d nihil sentit nisi q[uo]d habet animam neq[ue] aliquid auget et decrescit nisi q[uo]d alitur et nihil alitur quod non p[ro]munice[m] vita. ergo de p[ri]mo ad vltimu[m] hoc alit solum q[uo]d h[ab]et animam.

Querit[ur] v[er]u[m] anima sit causa et principiu[m] corporis in tripli[m]o g[en]e[ri] ca[us]e
 nere cause. Dicendum q[uo]d sic ut patet in textu. scilicet in g[en]e[ri] nere cause efficiens formalis et finalis.

Arguitur forma et efficiens nunq[ua]m coincidunt in vno numero. ergo si anima est forma corporis non potest esse causa efficiens eius. Dicendum q[uo]d forma et finis no[n] coincidunt in idem numero in ordine ad eundem effectum sed bene in ordine ad diversos effectus sicut est hic. Et hoc sic patet. q[uo]d corpus accipit dupliciter. vno modo s[ecundu]m q[uo]d est absolute animatu[m]. et sic anima est eius causa formalis quia hoc esse animatu[m] est ab anima. Alio modo accipit quantum ad organizationem augmentum et perfectiones secundas que etiam sunt in corpore et sic est causa efficiens. Et hoc est quod alii dicunt q[uo]d anima est causa formalis corporis q[ui]ntum ad accipiendum sed est causa efficiens in ordine ad actu[m] secundum.

Arguitur anima non est causa efficiens perfectionu[m] secundariam in corpore. quia tunc esset anima causa suarum potentiarum quod est impossibile. quia nihil agit per suam essentiam effectus primum principium.

Dicendum q[uo]d duplex est causa efficiens creaturae. quod est principaliter efficiens. Alia autem est minus principaliter efficiens siue subefficiens. Loquendo ergo de principali causa efficiente sic nulla causa efficiens creata potest agere per suam essentiam sed bene subefficiens causa. id est secundarie effectiva sicut est de anima q[uo]d potentie anime fluunt ab anima non sicut a causa principaliter activa sicut enim deus est causa potentiarum anime rationalis sicut etiam est causa anime. Juxta regulam commentatoris octavo physicorum. dans formam dat partem formam. cu[m] ergo deus dat animam. scilicet rationale sicut creat illa q[uo]d naturaliter sequuntur animam rationale sicut sunt potentie anime. Dicit autem aliqua causa effectiva que principaliter et proprie agit effectiva. Et dicitur causa subefficiens q[uo]d mediu[m] effectus producit. sic ergo deus non producit potentias nisi p[er] animam. q[uo]d p[ro]p[ri]a dicitur causa subefficiens. Vel aliter dicitur q[uo]d dupl[ic]i aliq[uo]d p[ro]cedit ab alio. vno modo p[ro] realiter transmutationem et sic non potest ab alio ente creato aliq[uo]d p[ro]cedere nisi p[er] potentiam mediam. Alio modo aliq[uo]d ab alio. p[ro]cedit p[er] simplicem emanationem. et sic potest etiam ab aliquo ente creato aliq[uo]d effectus p[ro]cedere sicut potentie anime fluunt ab anima.

Arguitur causa efficiens presupponitur suo effectui. s[ed] anima non presupponit corpori. s[ed] non est causa efficiens corporis. p[ro]bat quia materia est ante formam. Dicitur q[uo]d corpus accipit dupl[ic]i vno modo s[ecundu]m suam substantiam et sic corpus presupponit anime. quia anima vult corpus in dispositio aliq[uo]d dispositio q[uo]d dispositio es non sunt nisi in materia forme presupposita. Alio modo accipit corpus q[ui]ntu[m] ad debitum augmentum. et sic anima presupponit corpus. quia anima est ante pl[ur]a q[ui]ntu[m] ad augmentum corporis.

Arguitur anima est intrinseca forma corporis s[ed] non est causa finalis corporis. Dicitur q[uo]d anima accipit dupl[ic]i. vno modo s[ecundu]m esse essentia[m]. et sic anima est extrinseca corpori. q[uo]d e[ss]entia et natura anime multu[m] distans a natura corporis. sicut sup[er] dixit **Aristoteles.** q[uo]d accipit et potentia no[n] p[ro]p[ri]a dicitur. Alio modo accipit anima s[ecundu]m q[uo]d informat corpus et sic anima est causa formalis corporis et intrinseca. Primo autem modo est causa finalis et extrinseca corporis.

[Marginal notes in Latin script on the right edge of the page]

Diuisimode sumuntur igne positionum
q ad nos. et quo ad nos xvi.

Aristotelis

Folio xxviii

Opinio Anni: prima

ca opa Empedocles aut non bene dixit hoc addens au-
t vna gmetu accidere plantis. deorsum quidem radi-
cem mittentibus propter id quod terra sic fertur secundum natu-
ram sursum autem propter ignem sistit. Neque enim sursum
et deorsum bene accipit. Non enim idem omnibus sursum et
deorsum et in omnimodo. sicut sicut caput animalium. sic
radices plantarum sunt. si congruit instrumenta dice-
re altera et eadem operibus. Adhuc autem quod dicitur est primum
in contraria loca ad quod feruntur ignem et terram. Distra-
het enim nisi aliquid sit prohibens. Si vero erit. hoc
est causa. et causa augmenti et alimenti

Postquam Aristoteles posuit veritatem scilicet quod anima est principium
effectum operationum vitalium. id est illarum operationum quae sunt in cor-
pore viuente. Consequenter excludit duos errores quos con-
trarij ad tale veritatem scilicet ipsi Empedocles et Democritus
dixit enim Empedocles quod operationes nutritiois non fierent
ab anima sed a natura ignis et terre. Democritus autem dixit
operationes anime esse a natura ignis terram. Fuit ergo opinio Empe-
docles et augmentatio et nutritio fieret in plantis ex hoc quod in plan-
tis esset quidam terrestrius natura per quam naturam terrestrem
nutrient radices. et illa quae sunt inferius in arboribus. et nutriens
plante sursum. propter ignem qui naturaliter aliquid mouet sursum
quod enim Empe dixit effectus peruenire in rebus ex necessitate
materie. id est dixit quod nutritio. necessitate materie moues
res sursum et deorsum. Tunc reprobatur ista opinio duobus
modis. quare prima est. quod Empedocles male accepit sursum
et deorsum in plantis. quod hoc quod dixit esse sursum hoc
est deorsum. quod non eodem modo sumuntur sursum et deorsum in pla-
ntis sicut in toto vniuerso. quod in toto vniuerso. hoc est sur-
sum quod est versus celum. sed in viuentibus hoc est sursum
vbi viuens sumit nutrimentum. quod per radices plante sumunt
nutrimentum manifestum est quod radices sunt sursum in plan-
tis. Et hoc est quod dicit Aristoteles. quod sicut se habet caput in animalibus
ita radices in plantis et hoc idem. quod illa instrumenta ha-
bent se eodem modo quibus sunt eadem opera. sicut eadem opera sunt per
radices in arboribus et per caput in animalibus. scilicet acceptio nutrimenti

Excludit
opinionem
primam

Alto modo inueniuntur differentie positionum secundum naturam
rei et tunc differenter inueniuntur differentie positionum in celo in vni-
uerso corruptibili scilicet in elementis et in aëre. In celo in-
ueniuntur sex differentie positionum secundum quod pres habent alia et alia
influentia ad influentiam anime nobilis. et idem in celo sumunt
ille anime qui sunt secundum diuersas partes in diuersis partibus
Est enim alia pars in polo artico et antarctico secundum quas su-
mit sursum et deorsum. Sic est alia pars in oriente et occidente
deorsum secundum quas sumuntur dextram et sinistram. Sic alia est pars in
meridie et septentrione secundum quas sumuntur ante et retro. sicut
per seculo celi. Sed in vniuerso corruptibili sicut in elemen-
tis sumuntur sursum et deorsum. secundum motum localem grauium et
leuium quod in porteria sursum mouentur leuia sicut deorsum
grauia. Sed in aëre sumuntur iste differentie positionum
secundum opera vitalia. sumuntur enim sursum et deorsum secundum mo-
tum alimentum. quia hoc est sursum vbi animatum recipit
nutrimentum. et hoc est deorsum vbi mittuntur superflua.
Sed ante et retro sumuntur secundum motum sensationis
quod hoc est ante vbi vigent sensus. et hoc retro vbi non viget
sensus. Sed dextrum et sinistrum sumuntur secundum motum
localem in animali. quia hoc est dextrum vbi naturaliter
incipit motus. et hoc sinistrum vbi naturaliter desinit motus
Et quibus patet in quibus inueniuntur iste differ-
entie positionum. quod in omnibus habentibus nutritio-
nem inueniuntur sursum et deorsum. et in omnibus habentibus
sensum ante et retro. et in omnibus habentibus motum localem
dextrum et sinistrum. In quibusdam autem sicut inueniuntur sicut in per-
fectis animalibus ibi enim inueniuntur omnes differentie positionum
Secunda ratio est. si in aliquo viuente sunt simul
ignis et terra. tunc sequitur quod hoc viuens non possit permanere
in sua consistentia. Quod sic probatur. quod ignis et terra
sunt contraria. et naturaliter mouentur ad contraria loca nisi aliquid
quod retineat ea. operibus ergo aliquid ponere in viuente quod retinet illa
tria sicut anima ergo anima dicitur causa augmentatiois non ignis et terra
Arguitur nutrimenta mouentur deorsum. scilicet grossiora
et subtiliora sursum. Sequitur quod ex natura terre et ignis fit
ar nutritio. Quod quod dispositio nutrimenti. secundum calidum
et frigidum subservit bene nutritio. quod oportet grossis
causa per grossiora nutrimenta nutrir. tamen nutritiois
omnis non est dispositio nutrimenti sed anima qui mittit nutri-
menta ad diuersa loca iuxta dispositionem nutritio

Opinio
de sensu
quod est
in parte
superioris
partem
inferioris

Secunda

Vides autem quibusdam ignis natura simpli-
ter causa augmenti et alimenti esse. Et naque ipsum videtur
solu corpus et elementorum quod aliter et augmentat.
Vnde et in plantis et in animalibus putabitur utique quis
hoc esse quod operatur

Hic ponitur scilicet error circa animam vegetatiuam qui est De-
mocriti qui dixit quod nutritio et augmentatio sunt a natura ig-
nis et non per animam vegetatiuam. Differt ergo hec opinio ab opi-
nionem Empe. quod ipse dixit nutritioem fieri ab igne et frigiditate
Sed Democritus dixit nutritioem fieri solu ab igne. Et sic pro-
bat. quod nutritio et augmentatio sunt per calorem naturalem. operibus
enim alimentum decoquitur antequam vniuersa substantia aliter. scilicet calor
ab igne. Sic ignis est causa nutritiois et augmentatiois

Hic autem causa quod dicitur quod anima non tamen simpli-
ter causa magis anima. Ignis enim augmentum in-
finitum est. quodque inerat combustibile. Natura autem
et augmentatio non est in parte superioris et inferioris

Opinio Anni
de igne nutritio
quod est per
partem
superioris

Excludit Opiniones

de calore quod ignis
non est causa
nutritiois et augmentatiois

Ad gmo rpe e calor nutritiois r ignis
in vno indiuiduo

Questiones

constantium oim terminis est et ratio magnitudinis et augmenti hoc aut est anime. sed no ignis et rois magis qm materie

Nic Aristoteles reprobat istu errorem. Democriti et dicit q ignis siue calor ignis e bn causa. i. instrumentalis ca nutritiois. qz sicut dem e. nec e pcurrere calore ad nutritioem. s. no pt dici q ignis siue calor sit pncipalca nutritiois r augmentatiois. qz tuc viues naturalr acciper qua cuqz indetermiata qritate p nutrimentu qz ignis crescit in infinitu apposto pbustibili. s. h e impossibile. qz oim natura pstatu cert e terminu magnitudinis r augmeti. Et sic tal certitudo siue detmiatio qritatis q no pr ee ab igne. qz ignis fm se no hz certu fininu q e ab aia. detmiatio r h re no spectat ad materia q est de se incerta s. spectat ad forma q est de se determinata r pfecta

Arguit entia naturalia sunt detmiata ad mimu et maximu. pmo phicoz. q no pr ignis crescere in infinitu

Oim q ignis capis tripliciter. vno mo ex pre materie r sic ignis no pr crescere in infinitu qz est determinata materia in vniuerso q e ignibil qz maria q pr fieri ignis e materia elemetoz r mixtoz. r supposito q illa essent co uersa in igne ad huc ignis esset finitus. Alio mo capis ignis fm q est ps toti vniuersi r sic itez. no pr esse in finituz. Et hoc id qz si ignis esset in finituz tuc destrueret totu vniuersum. qz puerteret oes pres vniuersi in sua natura. qz infirma r rurs sequit natura infimita. Et qz vniuersum pstitit in ordine ptium diuersaz sic cessaret vniuersum. r solu esset ignis. Tercio mo capis ignis. ex pre sue forme r sic ignis no hz determinatorem ad certa qritate. r sic loquit p Aristo. sic aut hz oia aiatu materia detmiare qritatis scz ex pre forme qz in aiatu no pr ee materia indetermiata qz qz si ee indetermiata qz tuc anis ma no iformaz illa materia. Excepi gra. Repugnaret homi ex pre aie humane qz sui corp e e indetermiata qritate. qz no heret oparoes suas. s. h no repugnat igni qz ignis ex pre sue forme no restringit ad certa materia seu ad certa qritate materie Intellectu qz tere e q ignis crescit in infinitu ex pre sue forme. qz no repugnat sue forme qst in materia indetermiata qz. s. aiatu requirunt certa materia ex pre forme. Secdo dicit q ista ppo e p dicitio nal cui ambe ptes sunt false r tñ tota p dition a s. h e pa sicut illa. si asin volaret asin h eret penas. cui abe pres s. false. r tñ tota p dition a e pa. Sicut etia si igni apponeret pbustibile infinitu ignis cresceret in infinitu

Querit vry calor qe ca nutritiois sit eiusde spet cuz calore ignis Dicit q e ide calor spe r nuero in vno indiuiduo q facit nutritioez instrumenta vt calor ignis i ipo aiatu. Et h pbat qz oie mixtu psem qle e mixtu aiatuz hz in se calore ignis. s. ppter tale calore ignis ee ali calor. tuc duo accntia tm nuero dñia eent in eode subiecto no em pt calor facies nutritioez ee alteri spet. qz sicut p us dem e aia vegetatiua vtr naturalibz qlitatibz etia e ffectiue. vtr h calore ignis ad efficiendu nutritioem. r id calor q nutrit instrumenta est calor ignis

Arguit nos distinguim res penes actoes r pries tates. s. est alia actio caloris ignis r aie qz calor ignis in cinerat. calor aut aie carnificat Dicit q calor ignis potest duplr capi vno mo absolute r fm se r sic calor ignis incinerat r pburit. Alio mo accipit fm se est instrumentu ruz aliu ariozis ageris scz aie. r sic pr hie ariozis opas soez qz si p se ageret r sic hz carnificare. Tuc em pungiit

Secundi de Anima

aie vegetarie q e forma pfectior forma naturali Et sic e in artificialibz. qz securis fm se accepta no facit domu s. si pugiit artificia tuc pt facere domu

Uoniã aut est eadepotetia aie vegetatiue et generatiue. de alimeto necari um est determinare pmiu. sepatur em

ab alijs potentijs opere hoc **De obiecto poma**
Postq Aristo. pmittit qdã necessaria q exigunt ad intelligendu determinatorem de aia vegetatiua. Dicit psequit determinatorem de pte vegetatiua. Et pmo de terminat de obiecto. Secdo de oparotibz. Tercio de potentijs. Et h facit iuxta ordine pus pmittum. **Dicit q pmo q posse aie vegetarie dicit ab alijs poterijs qz circa alimetu s. ideo pmo determinat du e de alimeto q ad hoc em scz circa alimentuz ee obiectiue puenit oes potetie aie vegetatiue. Et dicit Aristo. in textu. q sunt ee de potetie aie nutritiue r generatiue qd est veru fm genz. qz hnt idez obiectu fm genus sicut infra patebit**

Videtur aut ee alimentu p rariu r rario. no oie aut oi. s. qcumqz r rarioz no solu gnatodem habet ex se inuicẽ. s. et augmetu: sunt em multa ex inuicẽ. s. no oia augent. vt sanu ex laborate. Videtur aut neqz illa eode mo ad inuicẽ ee alimentu. s. aqua qd e igni alimetu e. ignis aut no alit aqua. In simplicibz qdem igit corpibz hoc ee videt maxime. aliud quide alimentum aliud vero quod alitur

Nic aristoteles psequitur determinatorem de alimento. Et ponit tria que alimento conueniunt. vnum est q alimentu e contrarium alito. et hoc ideo. quia alimentum conuertitur per mutationem in substantiam alit. sed omnis mutatio fit de contrario in contrarium. **Secunda conditio est q alimentum est ex his contrarijs q habent generatiuem ex se inuicem.** Sunt enim aliqua contraria quorum vnum non generatur ex alio. sicut salinum non generatur ex laborante. debent ergo nutrimentum esse talia q possunt generari ex suo contrario. **Tercia conditio est q alimentum debet facere augmentationes in alito. quia augmentum semper sequitur nutritionem capiendū augmentum communiter.** Ad dicit Aristoteles q aliqua sunt que habent ex se inuicem nutritionem sic q vnum nutrit alterum. r econtra. r sic potest ee ide alimentum r alitum respectu diuersorum sicut in animalibus. homo potest esse alimentum lupi r econtra. sed in quibusdam hoc non contingit. quia aqua alit ignem s. ignis no alit aquam. Et hoc est in simplicibus r sic aparet q alterum est alimentum r quod alit

Arguitur aqua extinguit ignem ergo non nutrit ignem. Dicendum q aqua accipitur dupliciter. vno modo vt est simplex corpus. et sic aqua extinguit ignem et no nutrit. Alio accipit aqua fm q e aliqd mixtu hñs p de elemeto aque qz de alio elemeto vt. s. aq accipiat p huido f natura vt e oleu r sic aq nutrit igne m aisse em

De obiecto poma
De aie vegetatiue et generatiue.
De alimento necari
um est determinare pmiu.

Uidef aut ee alimentu p rariu r rario.
no oie aut oi.
s. qcumqz r rarioz no solu gnatodem

habet ex se inuicẽ.
s. et augmetu: sunt em multa
ex inuicẽ.
s. no oia augent.
vt sanu ex laborate.
Videtur aut neqz illa eode mo ad inuicẽ ee
alimentu.
s. aqua qd e igni alimetu e.
ignis aut no alit aqua.
In simplicibz qdem igit corpibz
hoc ee videt maxime.
aliud quide alimentum
aliud vero quod alitur

Nic aristoteles psequitur determinatorem de alimento.
Et ponit tria que alimento conueniunt.
vnum est q alimentu e contrarium alito.
et hoc ideo. quia alimentum conuertitur per mutationem in substantiam alit.
sed omnis mutatio fit de contrario in contrarium.
Secunda conditio est q alimentum est ex his contrarijs q habent generatiuem ex se inuicem.
Sunt enim aliqua contraria quorum vnum non generatur ex alio.
sicut salinum non generatur ex laborante.
debent ergo nutrimentum esse talia q possunt generari ex suo contrario.
Tercia conditio est q alimentum debet facere augmentationes in alito.
quia augmentum semper sequitur nutritionem capiendū augmentum communiter.

Ad dicit Aristoteles q aliqua sunt que habent ex se inuicem nutritionem
sic q vnum nutrit alterum.
r econtra.
r sic potest ee ide alimentum r alitum respectu diuersorum
sicut in animalibus.
homo potest esse alimentum lupi r econtra.
sed in quibusdam hoc non contingit.
quia aqua alit ignem s. ignis no alit aquam.
Et hoc est in simplicibus r sic aparet q alterum est alimentum r quod alit

Arguitur aqua extinguit ignem ergo non nutrit ignem. Dicendum q aqua accipitur dupliciter. vno modo vt est simplex corpus. et sic aqua extinguit ignem et no nutrit. Alio accipit aqua fm q e aliqd mixtu hñs p de elemeto aque qz de alio elemeto vt. s. aq accipiat p huido f natura vt e oleu r sic aq nutrit igne m aisse em

apparet q̄ oleum ⁊ pinguedo nutriūt ignem.
 Arguit si ignis nutriūt ergo h̄z potētia nutritiua. ⁊ sic
 potētia nutritiua erit in inaiaris. Dm̄ q̄ nutritio cas-
 pis dupl̄. vno mō fm̄ q̄ hoc d̄ nutriūt qd̄ p̄seruat p̄ nu-
 trimentū idē in numero. ⁊ sic inaiaris nō nutriunt. ⁊ in qui-
 bus sic inuenit nutritio in illis etiā inuenit potētia nutri-
 tiua. Exēpl̄ gr̄a idē hō p̄ nutritiōem seipm̄ cōseruat. Alio
 mō capit nutritio improp̄e fm̄ q̄ nutritiōem nō p̄serua-
 tur eadē res m̄cro. s̄z in sp̄e. ⁊ sic etiā in inaiaris inuenit nu-
 tritio. ⁊ talē nutritiōē nō ōz fieri p̄ potētia nutritiua. Sic
 ei d̄: nutriūt ignis qm̄ sibi apponūt ligna noua. tūc em̄ ma-
 nifestū est qm̄ noua ligna apponunt q̄ nō manet idem ignis
 in numero. sed est alius ignis in alijs lignis. Similit̄
 potest dici de augmentatiōe. quia quando cūq̄ est in aliq̄
 augmentatio sic q̄ ipm̄ augmentat idem in numero in quo
 d̄ esse augmentatio hoc est p̄ ponunt augmentatiuam. s̄z
 qm̄ p̄ appōem alicuius noue substantiē fit augmentatio talis
 est in nō uiuentibz. Fit etiā aliter generatio in uiuentibz
 et in nō uiuentibz. sicut dicitur est supra.

De Dubitatōem aut̄ h̄z. Dicunt em̄ h̄z qd̄ si /
m̄le simili ali sicut ⁊ augeri

Postq̄ Aristoteles posuit p̄ditōes alimētū. p̄ter mouet
 vna dubitatōem de alimēto. Et est hec. an sile aliat p̄ s̄z
 m̄le. an alimētum sit sile alio vel dissimile. Et obicit
 Aristoteles. p̄tra vtriq̄z prem̄. secūdo soluit. Primo arguit q̄
 sic. ⁊ stat rō in hoc simile auget p̄ simile. s̄z sile aliat p̄ sile
 h̄z probat q̄ augmentatio fit per hoc q̄ aliqd̄ ag generat
 r̄f illi qd̄ augmentat. sed qd̄ alicui ag generat est sibi sile.
 Tenet p̄na. qd̄ ad oēm nutritiōem sequit̄ augmentatio. qz
 postq̄ res nutrita est. est maior q̄ prius fuit.

Alijs aut̄ sicut dixim⁹ ecōtrario videt̄ ali q̄
 r̄iū p̄rio tanq̄z ipossibile sit sile a sili. alimētū at
 mutari ⁊ decoq̄ opz. Mutatio aut̄ oīs in p̄riū
 aut in mediū. Adhuc aut̄ patit̄ aliqd̄ alimētū
 ab eo quod alit̄. s̄z nō hic ab alimēto. sicut nec
 instructor a materia. sed ab illo hec Instructor
 aut̄ mutatur solū in actum ex ocio

Hic arguit ad oppositā prem̄ duabz rōibz. **Quanti p̄**
mae oīs mutatio est de p̄rio in p̄riū. sed ipm̄ alimētū mu-
tas in subam alit̄. s̄z est p̄trarietas inter alimētū ⁊ alit̄z
h̄z. p̄z q̄nto phisicor̄. h̄z. p̄z q̄ opz alimen-
tū mutari ⁊ decoq̄ per calore stomachi ⁊ alioz mēbroz
Secūda rō est. omis passio fit a p̄trario. qz sicut patz per
Aristoteles. p̄mo de generatiōe. sile nō patit̄ a sili. sed a p̄tra-
riū. sed alimētū patit̄ ab eo qd̄ alit̄. ergo alimētū est con-
trariū alio. h̄z se q̄ alimētū ad alit̄ sicut materia ad edific-
atorē. qz sicut materia patit̄ ab edificatore. ita alimētū
ab alio. sed tamē p̄prie edificator nō p̄ntur. sed ducitur
de ocio ad actum

Utr̄ at̄ sit alimētū qd̄ vltio aduenit. aut p̄us
 h̄z d̄niam. Si p̄ vtriq̄z s̄z hoc qd̄ nō coctū
 illud at̄ coctū. vtrōiq̄z vtriq̄z p̄tinget alimētū di-
 cere. Inq̄ntū em̄ nō coctuz p̄trariū p̄trario ali

tur Inq̄ntū at̄ coctū. sile sili. Quare manifestū

qd̄ dicit quodamō vtriq̄z ⁊ recte ⁊ non recte

Hic soluit Aristoteles questione p̄us morā. Et vult
 q̄ q̄libet illaz opinionū h̄z aliquid veritatis. **capitur em̄**
alimētū dupl̄. vno modo qm̄ in p̄ncipio cōiungit̄ alio
ante decoctionē. ⁊ tūc alimētū est contrariū alio. qz h̄z
bet in se aliquas qualitates quas oportet expelli anteq̄
vnatur alio. Alio mō capitur alimētū fm̄ q̄ tam des-
coctum est p̄ calorem naturalem ⁊ p̄paratum conformis
ter ad dispositiones alit̄. ⁊ sic alimētū est simile alio. qz
tunc habet conformes qualitates cum alio.

Arguit. sube nihil est p̄trariū. s̄z alitū nō est p̄trariū
 alimento. Dm̄ q̄ sube capiunt̄ dupl̄. vno mō fm̄
 sui esse peise subst̄tiale. ⁊ sic sube nō est aliquid p̄trariū
 Alio mō capiunt̄ sube fm̄ qualitates q̄ in eis sunt. et sic
 substantia est aliquid contrariū. sicut em̄ d̄ Aristoteles. secūdo
 de generatiōe q̄ elementa sunt contraria. quia qualitas
 tes (que in eis sunt) sunt contrarie

Qm̄ aut̄ nihil alit̄ nō p̄cipās vita. aiatur
 vtriq̄z erit corp⁹ qd̄ alit̄ inq̄ntū aiatur. q̄re ali mē
 tum ad aiatur est p̄ se ⁊ non fm̄ accidens.

Postq̄ Aristoteles determinauit in generali de alimēto. hic
 p̄ter determinat de alimēto in sp̄iali fm̄ q̄ se p̄uenit di-
 uersis potētis ⁊ opationibz ip̄ius aie vegetatiue. Et p̄
 mo quō est obiectū potētis nutritiue. Secūdo quō est obiectū
 potētis augmentatiue. Tercio quō est obiectū potētis
 generatiue. In q̄
 dit q̄ obiectū potētis nutritiue est alimētū fm̄ q̄ pos-
 tentia aiatur. Et hoc p̄bat sic. qz in potētis actiuis tale
 est obiectū in potētia qualis est ip̄a potētia actiua in actū.
 Sed ipm̄ viuens h̄ns potētia nutritiua est actu
 aiatur. q̄ etiā eius obiectuz erit alimētū fm̄ q̄ potētia
 aiatur. Circa maiorē p̄siderandū est q̄ d̄niam est inter
 potētiās actiuas ⁊ passiuas. quia potētia actiue ducit
 ipm̄ obiectū ad hoc q̄ obiectū fiat simile potētie. Et ex
 pli gr̄a. potētia nutritiua (q̄ est actiua) facit nutrimentū
 quod potētia est animarum esse actu animarum. Sed
 in potētis passiuis obiectū ducit potētiā ad actuz
 et ideo tale est obiectum in actu qualis est virtus passiu-
 ua in potētia. Exēmpli gratia. Visus est talis in potē-
 tia qualis est color in actu.

Est at̄ alit̄z alimēto ⁊ augmentato eē. Se-
 cundū em̄ q̄ q̄ntū aliqd̄ aiatur est augmentatiuū
 scdm̄ aut̄ q̄ hoc aliqd̄ ⁊ suba alimētū ē. saluat
 em̄ subam ⁊ vsq̄ ad hoc est quousq̄z alatur

Hic Aristoteles ostendit quomō alimētum est ob-
 iectum potētie augmentatiue. Et vult q̄ alimētū fm̄
 q̄ est aiatur q̄ntū est obiectū potētie augmentatiue.
 Quod sic patet. qz alimētū est alit̄z fm̄ q̄ in se h̄z sub-
 stantiā ⁊ fm̄ q̄ in se habet aliquā q̄ritatem. Scdm̄ enīz
 q̄ in se h̄z aliquā substantiā sic est obiectū potētie nutri-
 tiue que mutat alimētū in substantiā alit̄. Scdm̄ au-
 tem q̄ in alimēto est aliqua q̄ritas sic p̄inet alimētuz
 ad potētiā augmentatiua sicut eius obiectū. quia sic
 augmentat ipsum alit̄. ⁊ iō nutrimentū non semper se
 habet ad alit̄m vtr̄ obiectū potētie augmentatiue. quia
 opz semp̄ viuens nutriūt. sed nō semp̄ augmentari.

arguit qm̄ sube capiunt̄ dupl̄. vno mō fm̄ sui esse peise subst̄tiale. ⁊ sic sube nō est aliquid p̄trariū. Alio mō capiunt̄ sube fm̄ qualitates q̄ in eis sunt. et sic substantia est aliquid contrariū. sicut em̄ d̄ Aristoteles. secūdo de generatiōe q̄ elementa sunt contraria. quia qualitates (que in eis sunt) sunt contrarie

Alimētū vtr̄ pōna aiatur. Obiectū pōne nutritiue

Actiua passiuā pōna

Alimētū vtr̄ aiatur q̄ntū ē Obiectū pōne augmentatiue

arguit qm̄ sube capiunt̄ dupl̄. vno mō fm̄ sui esse peise subst̄tiale. ⁊ sic sube nō est aliquid p̄trariū. Alio mō capiunt̄ sube fm̄ qualitates q̄ in eis sunt. et sic substantia est aliquid contrariū. sicut em̄ d̄ Aristoteles. secūdo de generatiōe q̄ elementa sunt contraria. quia qualitates (que in eis sunt) sunt contrarie

Questiones

secūdi de Anima

Alimentū factiū
sibi i se e Obiectū
pone Gnarie

Et generatōis aut factiū nō ei? qd alif. sed
qle id qd alitur. iā em ipsa substātia. Generat
aut nihil ipm seipm sed saluat.

Hic pnt ostēdit quō alimentū est obiectū potētie ge
neratiue. Et vult q alimentū fm q est factiū sibi in spē
est obiectū potētie generatiue. Et hoc iō. qz p potētiā ge
neratiuā nō p̄t aliqd seipm generare. sicut aliqd alit seipm
sum z augmentat seipm. Sz opz qz p potētiā generati
uā generet aliqd alia suba. qz nihil generat seipm. sz saluat
qz dū aliquid est nō generat. sed tūc generat quādo nō est
qz oportet dicere q alimentū fm q est factiū sibi in spē
sit obiectū potētie generatiue.

Arguit. hoc qd est factiū sibi in spē nō est alimentū
pbat. qz est supstūū alimentū siue semē. q nō est alimentū.
Odm qz r̄tus seminal̄ q est factiua sibi in spē accipit du
plr. vno mō fm suā p̄ria naturā. z sic est alimentū. qz illa
materia sicut p̄us dictū est in sua natura fuit disposita q
fuitser p̄uicta cuiuslibet parti aialis. qz est materia terete dis
gestionis z vocat fm medicos chilus. Alio mō accipit h
semen fm ordinatōem nature. z tūc d̄r supstūū alimentū
qz natura segregat illā materiā ab alia materia que ē nu
trimētū fm rem sicut p̄ius dictum est.

Quare hmoi aie pncipiū potētia est possibi
lis saluare suscipiēs ipam fm q est hmoi

Postq̄ determinauit de obiecto potētiariū vegetatiua
rū. Hic pnt determinat de ipsis potētijs. Et diffinit po
tētiā nutritiua. qz illa diffinitōe facit p̄t haberi diffini
tio potētie augmentatiue z etiā gnatiue. Potētia nutriti
ua ē potētia potēs saluare suū subiectū fm q hmoi. sicut
em dictū ē. potētie diffinitū p actus. cū q actus potētie nu
trititiue sit p̄seruare indiuidū. iō potētia nutritiua sic bñ
diffinit. Et ex illa diffinitōe pnt etiā dari diffinitōes potē
tie augmentatiue z generatiue. qz potētia augmentatiua est
potētia pducēs suū subiectū ad debitiā q̄ntitatē. sed potē
tia gnatiua est potētia generāis sibi sile fm q hmoi.

Quare hmoi aie pncipiū potētia est possibi
lis saluare suscipiēs ipam fm q est hmoi

Alimentū aut p̄parat opatōem vñ puatū ali
mētō nō potē. Qm̄ aut sunt tria. qd alif. z q
alif. z alēs. alēs qdēs est p̄ma aia. qd nō alif est
hñs hanc corp̄. quo nō alif alimentū.

Hic qz possit aliqd obycere q alimentū saluat ipm ali
tū z nō potētia nutritiua. soluit tacitū dubiū z dicit. qz q̄
uis alimentū cōferat ad salutem vuentis tanq̄ p̄parās
opus vel opatōem nutritōis. iō absqz alimētō nutritio
esse nō p̄t. nō tamē alimentū est p̄ncipalis cā nutritōis
sed ipsa aia z potētia nutritiua. Circa h̄ ponit tria q̄ con
currūt ad nutritōem. vñ est qd alif. s. corpus aiatur. Se
cundū est quo aliqd alif. s. alimentū. Tercū est alēs. s. aia
vegetatiua vel potētia vegetatiua

Ad Nutriuez Alimentū
3^{ia} d̄xus

Quare hmoi aie pncipiū potētia est possibi
lis saluare suscipiēs ipam fm q est hmoi

Qm̄ aut a fine appellari oia iustus est. Finis
aut est generasse qle ipsum. erit vñ qz p̄ma ani
ma generatiuum quale ipsum.

Postq̄ Aresto. diffinit potētiās vegetatiuas. hic pnt
ter diffinit ipam animā vegetatiuā. Et vult q aia vege
tatiua est que est generatiua sibi qle est ipm generās. Et

illā diffinitōem sic pbat. quā oīa a fine appellari iustus
est. sed finis siue finalis p̄fectio ipsius aie vegetatiue ē ge
neratio sibi sibi. ergo potest talis anima vegetatiua a ta
li p̄fectioe diffinitue denominari.

Arguitur ista diffinitio puenit potētie generatiue. qz
illa est generatiua sibi sibi qle est ipm generās. Ddm
qz generare sile qle est ipsum generans p̄t intelligi duplr.
vno mō appropate sic qz nō puenit alicui plus qz illa opa
tio. z sic generare sibi sile est opatio potētie generatiue. qz
ei nō puenit plus qz illa opatio. Alio mō accipit genera
re sibi sile. put p̄supponit alias opatōes. s. nutritiua z aug
mentatiua. z sic puenit aie vegetatiue. qz natura ordinat
potētiā nutritiua z augmentatiua ad generatōem sibi

Arguit. hoc ex hoc sequet qz aia vegetatiua possit diffiniri
per alias opatōes. s. p nutritiua z augmentatiua. qz aia
vegetatiua est p̄ncipiū illarū opatiōni. Ddm qz q̄uis
aia vegetatiua sit p̄ncipiū nutritōis z augmentatiōis.
diffinitue tū denoiatur a generatōe. qz per generatōem
etiam includunt qdammodo alie opatōes. sicut posten
d̄ includit in se p̄uicta. z ideo si aia vegetatiua est p̄ncipiū
generatiōis etiam p̄supponit q sit p̄ncipiū augmentati
ōis z nutritōis. z ideo diffinit aia vegetatiua per genera
tōem z non per alias operationes

Quent. vñ oia a fine appellari iustus sit. Ddm q
sic. qz finis hic in textu significat finalē p̄fectōem. sed a h̄
nali p̄fectōe sumit d̄n̄tia alicuius rei. a d̄n̄tia aut aliqd
denoiatur diffinitue. qz differētia p̄plet diffinitōem rei
vr̄ h̄ b̄ denoiari ab aialitate q est p̄fectio generica z nō
finalis. sed debet denoiari a d̄n̄tia finali. s. a rōnali

Arguit. finis hois est corruptio eius. s. h̄ nō nō d̄r des
noiari a corruptōe. q̄ nec a fine. Ddm q duplex est h̄
nis. s. p̄sumptōis q̄ res finaliter p̄sumit z a tali fine non
debet res denoiari. qz ex p̄sumptōe res tendit in nō esse.
sed a nō esse nihil denoiatur. Alius est finis p̄sumptōis
nis fm que res est p̄sumptōis. i. in se perfecta per vltimā
differētiā. z a tali fine iuste res denoiatur. talis aut finis
in aia vegetatiua est opatio generatiua. qz nihil generat
nisi sit p̄fectum z in se consummatum.

Est aut quo alif duplr. sicut z q gubernat z
man? z temo h̄ quidē mouēs z motū. illud aut
mouēs solū D̄m̄ at alimentū necariū est decoq̄
Opaf̄ at decoctōez calidū. vñ oē aiatur h̄z calo
rē. Figuraliter qdē igit̄ alimentū qd sit dictū est

Lertificadū at ē posten? de ipō in p̄p̄ijs rōibz
Hic Aresto. exponit h̄ quod p̄us dictū est. s. q calor ē
id quo aliqd alif z etiā alimentū. Dices qz quo aliqd alif
est duplex. qz sc̄ aliqd est mouēs z motū simul. z est cal
lor. aliqd est motū. tūc z est ipsum alimentum ipa aut
aia vegetatiua est solum mouēs. Quod sic pbat. qz opz
alimentū prius decoqui per calorem. z ideo mouet calor
ab aia vegetatiua. z mouet nutrimentum alterādo ipm.

Circa quod sciendū qz ad nutritōem quatuor p̄cur
runt. s. aia vegetatiua q est p̄mum z p̄ncipale p̄ncipiū nu
tritōis. Deinde p̄currit potētia vegetatiua. q mouet ab
aia vegetatiua. deīn potētia vegetatiua mouet calorem
naturalem. z calor naturalis mouet nutrimentū. Tūc parz
qz aia vegetatiua est mouēs tm. z nutrimentū motum. tū
et potētia vegetatiua z calor sunt mouēs z motū simul.

Handwritten marginal notes on the right edge of the page, including the word 'Nutritiua' at the top and various smaller annotations.

¶ In 3° pōne aie vegetatiue
obiectum pōne vegetatiue
¶ In 3° pōne aie vegetatiue

Aristotelis

Folio xxx

¶ Querit vtrū tm tres sint potētie aie vegetatiue. **D**icitur qd sic. rō est duplex. Prima est. tot sunt potētie aie vegetatiue qm modis cōtingit variari obiectū ipaz potētiarū aie vegetatiue. sed hoc contingit variari modis 3° rē. Maior est nota. qd potētie distinguunt p actus r obiecta. Minor pbat. qd alimētū qd est obiectū aie vegetatiue accipit tripliciter. **U**no^o vt potētia aiatum. r sic est obiectū potētie nutritiue. **A**lio^o vt est potētia aiatū quātū et sic est obiectū potētie augmētatiue. **T**ertio^o accipit fm q est factūū sūlis in spē. r sic est obiectū potētie generatiue. **S**edā rō. qd aia vegetatiua est aia corpis viuētis totū necesse est esse potētiās in aia vegetatiua. quorū 2° tm/ git esse oparōes corpis viuētis qd ppter oparōes ponūt potētie in aliqua aia. s3 est triplex opatio. **P**rima est p quam acqrit esse. r illa spectat ad potētiā generatiuam. **S**edā est p quā pferuat se in esse r illa spectat ad potētiā nutritiuam. **T**ertia est p quā ducit ad esse pfectuz et hoc sic p potētiā augmētatiuam.

¶ Arguit. iste potētie s3 naturales. qd nō s3 potētie aie. que est sup naturā. **O**dm q duplr aliq potētia dicitur naturalis. **U**no^o qd orit ex re pure naturali. r sic potētia calefaciendi in igne dicitur naturalis. r sic est vtz q nulla potētia aie dicitur naturalis. **A**lio^o dicitur aliq potētia naturalis p similitudinem. qd est in aiatīs. r p hoc excedit naturam. r tm habet similitudinem cū potētijs pure naturalibus. et sic potētie vegetatiue pnt dici naturales. qd iste potētie hnt effectus siles effectibz naturalibz in tribz. **P**rimo iste potētie habet effectus siles effectibz naturalibus qd sicut natura dat esse qntitatē r pseruatiōem sic etiam aia vegetatiua p tres potētiās. verū est tm q ille opatio nes s3 alioz mō in aiatīs qd in pure naturalibz. sicut supra dicitur. **S**edā similitudo est. qd iste potētie aie in suis oparatiōibz vniū qualitātibz naturalibz. sicut potētia nutritiua vniū calore ad digerendū cibum in stomacho. **T**ertio dicuntur potētie naturales. qd nō obedunt rōm sicut alie potētie. sicut iue que ad minus nate sunt obedire rationi. potest em homo videre r audire si velit. non autē nutrire si velit.

¶ Arguit. plures s3 potētie aie vegetatiue qd tres pbat. qd est aliqua potētia retentiuā attractiuā digestiua r expulsiua. pbat. qd vbiēū qd s3 diuersi actus ibi s3 diuersi potētie. sed hic s3 diuersi actus. **U**no^o qd duplices s3 actus. quidam s3 oino dispari et diuersi. sicut s3 videre r audire rēijs. r sic est verū q tales diuersi actus spectant ad diuersas potētiās. **A**lij s3 actus ad inuicē subordinari q simul reducunt ad vniū actū pfectū et tales nō diuersificāt potētiās. vt recipere specie sensibilem r diuidicare p eam spectat ad vniā potētiā s3 vniū. **P**er hoc ergo dōm est q isti actus simul reducuntur ad nutrōem. necesse est em q si aial debeat nutrire q retineat cibum in loco digestiōis. **S**edā requirit q digerat cibū. **T**ertio requirit q cibuz digestus trahat ad ptes alic. **Q**uarto requirit expulsiō supfluoz. qd ergo omnes isti actus ordinari pcurrūt ad nutrōem sic nō diuersificāt potētiā nutritiuā.

¶ Arguit. ex isto sequeret q potētia augmētatiua et nutritiua essent vna potētia. qd act^o illaz ip ad inuicē cōsequunt se. **O**dm q augmētatiua capis duplr. vno^o p pte. r sic hoc dicitur augmētatiua qd recipit maiore qntitatē q vniū pbat habuit. r illa solū est in viuētibz vbi plus cōuertit in substātiā alitē q amissum fuit. et sic accipit hic augmētatiua. **A**lio^o accipitur improprie fm q dicitur augmētatiua.

rari id qd est mai^o qd immediate aī hoc fuit. et sic est vtrū q ad oēm nutrōem sequit augmētatiua. qd post cibū acceptū aial est maius qd immediate aī hoc fuit et illo mō augmētatiua nō est actus potētie augmētatiue. **P**er ergo q augmētatiua pte dicitur r nutritiua inseparabiliter se nō psequitur. si tm psequeretur se ad inuicē adhuc nō teneret argumētuz. qd illa opa q in nutrōe inueniūtur respiciūt obiectū fm vniā rōnem. respiciūt em obiectū fm q potētia aiatum. s3 augmētatiua r nutritiua nō respiciūt eodem modo alimētuz. qd nutritiua respicit alimētū fm q potētia aiatum. s3 augmētatiua respicit alimētū fm q potētia aiatum qntuz. sed qd qritas distinguitur a substātia. q nutritiua r augmētatiua distinguuntur.

¶ Querit. vtrū ad oēm nutrōem sequit augmentatiua. **O**dm q capiēdo augmētatiua improprie. tūc ad oēm nutrōem sequit augmētatiua vt pbat patuit.

¶ Querit. qd sunt in nutritiōe r qd fecit nutritiua. **D**icitur q qtuor s3 in nutritiōe ex pte alimenti siue obiecti. **P**rimū est alteratiō nutrimenti q fit p calorem naturalez ipsius aiat. et fit in aliquo determinato tpe. **S**ecundū in fine alteratiōis est expulsiō forme alimēti qd alteratiō p calorem disponit alimentum ad corruptiōem. **T**ertium est introductiō forme alitē. **Q**uartum est vniū ipsius nutrimenti ad formā alitē. r ista tria vltimā fiunt in instāti rēponis. quis vniū pcedat alterum fm ordine nature.

¶ Querit. qd ad questum q nutritiua pbat pncipaliter vltimū pura vniōne nutrimenti ad nutrēuz. **E**t hoc est quod dicitur solet q nutritiua est qdā pncipalis generatiua. qd sicut p generatiōem acqrit tota suba. ita p nutritiōe p substātie. s3 de p dicitur.

¶ Arguit. i. aiatīs eadē pte datur substātia r qritas. **I**n aiatīs p eandē potētiā erit p r us generatiua et etiam nutritiua. **L**osequētia tener a simili. **O**dm q nō est simile. qd generatiua in aiatīs est a pncipio intrinsecō. s3 a semine. qd in p rima potētia fuit ad hoc q vniū rē corpi. **O**portet ergo esse vniā potētiā in aiatīs p quam hoc semen pparatur. s3 potētiā generatiuā s3 sic nō est in maiarīs. qd inanimata non generāt p decisionem seminis. s3 p hoc q puerunt alteruz in suā naturā. r ideo nō oportet ibi p ristere aliquā potētiā generatiuā et sic p vniā potētiā dantur suba r qritas.

¶ Queritur. quem ordinē habet iste potētie. **D**iscendū q fm viā generatiōis nutritiua est prima. sedā est augmentatiua. r tertia generatiua. **S**ed fm viā pfectionis econtra est.

¶ Arguit. pōtia nutritiua habz dignius obiectum qd augmētatiua. qd potētie nutritiue obiectum est substātia r augmentatiue qritas. **U**no^o q potētia augmentatiua nō habz nudā qritatem pro obiecto. sed substātiā quāta. qd quis ergo substātia sit dignior qritate tm substātia quāta est dignior ipa substātia. qd qritas addit aliquā pfectiōem ipi sube.

¶ Querit. vtrū iste potētie vegetatiue in diuersis aiatīs sint vniū speciei vel diuersaz spēz. vt in hoie r in alio. **O**dm q sunt in diuersis spēbz diuersaz specieruz qd potētie distinguunt p obiecta. sed est aliud obiectuz potētie nutritiue in hoie r in alio r in alijs aiatīs. qd in hoie obiectū potētie nutritiue ē alimentum fm q est in potētia animatū aia rōnal. s3 in alio obiectū potētie nutritiue est alimētum potētia aiatum aia rudibili. r sic de alijs aiatīs. **P**otentia autē nutritiua in arbore est habens obiectū. qd est alimētū fm q potētia animatuz.

Questiones

Secundi de Anima

In speciem illius arboris. Similiter est ddm de potetia au...

Arguit. potetie augmētatiue in diuersis hnt idem...

Secūdo p̄t dici q̄ q̄ritas accipit dupliciter. Uno...

Alio q̄ritas accipit fm q̄ h̄z ordīne ad diuersas figu...

Arguit. potetie localit̄ motiue in aialibz diuersaz...

Secūdo q̄ nō est sile. q̄ potetie localit̄ motiue...

Arguit. sile p̄gnoscit p̄ sile. q̄ antiq̄ bñ dixerūt q̄ in...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

opinionē reprobāt p̄tus duabz rōibz. Pro q̄ intellectū...

Arguit. sensus est p̄tus actiuus. q̄ iudicat. z iudica...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

Querit. vtrū sensus sit p̄tus passiuus ddm q̄ sens...

De sensu z sensu...

Sensus est...

Excludit Opin...

Prima

2a

Prima...

2a...

sed nō in ordine ad obiectū. S; dicitū est q̄ illa est poten-
tia passiva q̄ patit̄ ab obiecto. et illa actiua q̄ agit in obie-
ctum. Et hoc nūc sequit̄ q̄ videre est de p̄dicamēto ac-
tionis. q; videre nō s̄cat receptōem sp̄ci. q; si sic tūc sp̄s
culum videret. q; recipit in se imaginariē sp̄m sensibiles
s; q; nō diiudicat vt visus de re. iō non videt

Arguit̄ in q̄busdā aiālib; visus est p̄tus actiua. p̄-
batur. vt in muliere mēstruosa et in oculis carroy. vel ba-
silisci. q; inficiūt visus. ergo agūt visu. Dm q; visus
q̄q; capit̄ p̄ organo q̄q; p̄ potentia. si capit̄ p̄ orga-
no. tūc visus agit. q; tūc ē de p̄dicamēto substātie et ps-
sialis. et hoc mō p̄cedūt argumēta. q; oculus basilisci in-
ficit̄ agere. et ac̄ dicit̄ hoīem. q; ab oculis eius emittunt̄
venenosi humores. q; inficiūt hoīes. Sic etiā oculi carroy
emittunt̄ lumē. cum oculi eorū sine multum porosi. s;
talis emissio luminis nō est visio. s; postq; lumē est emis-
sum et mediū illuminatū. tūc recipit̄ color in potentiam
visuā. et iudiciū de tali colore vocat̄ visio

Arguit̄ si aliq; sensus est passivus. q̄ etiā o; ponere
sensus actiui. Cōsequētia p̄bat. q; sicut ponit̄ intellectus
passivus et actiuis. ita etiā ponet̄ sensus actiuus. Dm
q; nō est s̄le de intellectu passiuo et sensu passiuo. q; si po-
nit̄ intellectus possibilis etiā oportet ponere intellectum
agentem. q; intelligibilia nō s̄t actu intelligibilia a pre-
rei. et iō oportet q; fiat̄ actu intelligibilia p̄ aliq; agēs. et
et sic o; ponere intellectū agētes. q; facit̄ actu itelligibile.
sed illa q̄ mouet̄ sensus s̄t actuā a pre rei et iō nō o; po-
nere aliq; sensus q; facit̄ talia sensibilia actu sensibilia

Arguit̄. color nō est eodē modo in subiecto sicut in
sensu. q; o; ponere sensus sp̄ualisantē colores. Dm q;
sp̄ualisatio nō fit p̄ sensus s; p̄ mediū. q; sensibile positus
sup̄ sensum nō facit̄ sensatōem. Sed de intellectu o; alr
dicit̄. q; intelligibile est in intellectu totaliter alterius na-
ture q; res ad extra. iō necē est ponere intellectū agētes
q; facit̄ intelligibilia in actu. sensibile autē est bñ alterius
modi in subiecto et sensu. sed nō alterius nature

Arguit̄. ex isto seq̄ret̄ q; potētie vegetatiue eēt dī-
gniores sensitiuis. Seqla. p̄bat. q; agēs est dignius pass-
so. s; potētie vegetatiue s̄t actiue. q; rē. Dm q; si cas-
pian agēs et passus in eodē ordine. tūc sp̄ agēs est digni-
us passio. sicut ignis agēs est dignior aqua passa. sed non
est incoūueniens q; patiens. alicuius ordinis sit dignius
agēte alterius ordinis. q; potētie sensitiue patiunt̄ passio-
ne p̄fectiua. q; passio est p̄fectio patētis. S; potētie ve-
getatiue agunt̄ actione corruptiua. q; realiter corrupat̄
ipm nutrimentū. q; in eodem ordine nutrimentū patitur
et potentia vegetatiua agit. s; corruptiue. et sic potentia
vegetatiua est dignior nutrimento

Arguit̄. sentire est agere. q; sensus est actiuus. Cōse-
quētia et p̄ locū a coniugatis. Dm q; sensus nō est ab-
stractū a sentire. s; sensatio. Et q; sic argui. sentire ē a-
gere. q; sensatio ē actio. q; sensatio ipoz̄t̄ iudiciū. q; sic
post̄ receptōem sp̄m in sensu. et hoc iudiciū est agere

Qm̄ at̄ sentire dicimus dupl̄. Potētia em̄
audiēs et vidēs audire et videre dicimus. et si
forte dormiēs. et qd̄ iā operās dupl̄ utiq; di-
cet̄ et sensus. hic qd̄ sicut poña. ille vero sicut
actu. Silt̄ at̄ qd̄ sentit̄. qd̄ poña ens. et qd̄ actu

Postq; p̄hs p̄buit q; sensus est p̄tus passiva. q; n̄
vult ostendere quō reducit̄ de poña ad actū. et hoc de du-
plici potētia. Q̄st̄ dicit̄ em̄ inferius quō potētia sensitiua
reducit̄ ad actū de potētia remota et p̄p̄nq;. et q; potētia
p̄anoscit̄ ex actu. iō distinguit̄ q; dupl̄ aliqd̄ est in actu
Vult ergo quo ad p̄mū q; dupl̄ dicit̄ aliqd̄ sentire. Uno
modo q; h; poñam sensitiuā. s; auditiuam vel visuā
Etiā si aiā fm̄ illas potētiās nō operaret̄ sicut dormi-
ens dicit̄ videre audire. et c. Alio modo dicit̄ aliqd̄ senti-
re. q; actu sentit̄ per sensum. vt ille dicit̄ur videre q; actu
operat̄ p̄ potentia visuam diiudicando de colore. q; sen-
tire p̄mo modo h; potentiam ad sentire scdo modo. iō
sentire p̄mo modo p̄t̄ etiam dici in potentia

Primū quidē igitur tanq; sit idē pati et mo-
ueri. et agere et mouere dicim;. Et nāq; mo-
tus ē actus qd̄ā ip̄fectus n̄. sicut in alteris dem̄ ē

Uic p̄hs remouet̄ vnā tacitā q̄stionē. q; poss; aliq; dē
dicere q; sensatio est qm̄ sensus actu patit̄. nūc autē dicit̄
est q; sensatio fit qm̄ sensus est in actu. Rūdet̄ Aristō. q;
sensus etiā fit in actu p̄ aliquā passionē. et hoc p̄bat. q;
in phisicis eadē est forma fm̄ quā agēs agit et patiens pa-
titur. q; ergo obiectum agit in potētiās sensitiuā. ideo est
eadem forma que agitur ab obiecto in sensus et fm̄ quā
ipse sensus patitur

Om̄ia autē patiuntur et mouentur ab actiua
et actu ente. Unde est quidē s̄le a simili pati
est autē vt a dissimili sicut diximus. Patit̄ qui
dem em̄ qd̄ dissimile. passum aut simile est:

Hic ex p̄dicis ondit̄ quō positio antiquoz̄ p̄t̄ esse ve-
ra. s; q; s̄le patit̄ a suo s̄le. et intendit̄ q; sensus et sensibile
h̄nt̄ s̄ilitudinē in fine. s; nō in p̄ncipio. Et rō illius est. q;
patiens in p̄ncipio est dissile agentis. in fine autē est cōsi-
milit̄. sicut p̄s de aqua. q; postq; calefacta est s̄lis est ignis
s; in p̄ncipio est frigida. et tūc est dissimilit̄ et. Sic etiam
est de sensu. q; anq; obiectū veniat ad sensum sensus est
dissimilis obiecto. vt potētia visuā nō est s̄lis colorī per
sp̄m anteq; color immutat̄ visum. Et rō est. q; q̄cquid
trāsmutat̄ in aliqd̄ nō h; in p̄ncipio hoc ad qd̄ trāsmu-
tat̄. q; tūc trāsmutatio esset frustra. et tamen q; oē agēs
agit sibi s̄le. o; q; p̄ trāsmutatōem agēs fiat̄ s̄le patienti

Arguit̄. ista inferiora s̄t effectus dei et aie nobilis. et
en nō s̄t s̄lita deo nec aie nobili. q; nō om̄e patiens est s̄le
agenti in fine. Dm q; duplex est s̄lilitudo. qd̄ā est p̄-
p̄ie dicra q; est in esse nature siue in eē specificō. et sic agēs
vniuoū est s̄le patienti et ecōtra. sicut homo generās est
similis hōi generō. Alia est s̄lilitudo in causis equiuocis
ad effectus. sicut sunt deus et aia nobilis. et in illis non
est s̄lilitudo. que est in esse nature. s; est s̄lilitudo fm̄ p̄-
p̄oz̄tōes idealē. q; talis cā habet in se ideā. p̄ quā assilat̄
ip̄i effectui. et illo mō dicit̄ q; domus est s̄lis edificatori
nō eodē mō sicut filius p̄tri. q; filius est s̄lis patri in natu-
ra specificā domus autē est s̄lis edificatori s; p̄p̄oz̄tōes idealē
Arguit̄. celū nullo mō ē ens s̄le ist; inferiorib;. q; nec
habet ideā nec naturā istis s̄lem. Dm q; celū nō est
causa principalis istorum inferiorum. sed instrumentalis
q; anima nobilis agit in celum. s; in causa instrumentali
non erit aliqua s̄lilitudo. Similiter securis nullā habz
f ij

Sensu
Christ

Sensu et sensibile
sicut sicut in
sine suo ip̄o

Questiones

Secundi de Anima

similitudine eius sciamus quod facit dominator. quod securis olim est agens instrumentale

Indicendum autem de potentia et actu est. Nunc enim simpliciter dicimus que habentur de ipsis

Est quidem enim sicut sciens aliquid: sicut si dicamus hominem scientem. quoniam homo est de numero scientium et habentibus sciam. Est autem sicut iam dicimus scientem habentem grammatice. uterque autem horum non eodem modo possibilis. Sed hic quodammodo generis huius materia est. Ille autem quod volens possibilis est considerare nisi aliquid prohibeat exterius. Iam autem considerans actu est per se et proprie sciens habet litteram a.

In intellectu huius modi a dispositione

Postquam Aristoteles ostendit quod sensus est in potentia. prout inquit dicitur quod dicitur de potentia ad actum. Et primo distinguit multipliciter potentiam circa intellectum ostendens quod dicitur ducit intellectus de illis potentijs ad actum. Secundo applicat hoc ad sensum. Circa primum vult quod intellectus est in triplici dispositione. quoniam est simpliciter in actu. sicut quoniam actu considerat. ut quoniam considerat illam litteram a. Secundo modo intellectus est in potentia. et ille modus subdividitur in duos. et sunt tres modi. quoniam est in potentia remota. sicut aliquid dicitur sciens quod potest scire. et sic homo ideorum dicitur sciens. quod est de numero habentium sciam. id est de numero potentium habere sciam. Alio modo aliquid est in potentia propinqua. sicut aliquid dicitur sciens. quod iam habet sciam. sed non considerat per eam. sicut philosophus dormiens dicitur sciens. quod habet habitum. sed non considerat per illum habitum. Et potest ostendi in textu inter istas potentias. quod quod est in potentia remota non potest exire in actu quoniam vult. sed necesse est ipsum prout mutari in habitum. et tunc ex habitu. procedere in actum et ideo dicitur se habere sicut materia prima. Sed quod est in potentia propinqua potest considerare quoniam vult nisi contingat aliquid impedimentum exteriorum. scilicet dolor vel ebrietas

Arguitur substantie separate sunt de genere habituum scientiam. quod non homo solus habet sciam in potentia. Secundum quod scia ea potest dupliciter. Uno modo sciam quod est habitus conclusionis per demonstrationem acquisitus. secundum quod scire dicitur rem per eam cognoscere. primo posteriorum. et sic solus homo habet potentiam scie. quod solus homo vult discursu demonstratio non autem sube separate. Alio modo accipitur scia per certam notitiam alicuius. siue illa sit accepta per demonstrationem siue non. et tunc in deo et substantijs separate est scia. primo modo accipiendo sciam. tunc scia fecit quadam imperfectionem in modo cognoscendi que in deo non ponitur nec in substantijs separate. quod ut sic sit aliquid acquisitum demonstratione. sed deus intelligit simpliciter intuitu et etiam substantie separate

Queritur. utrum ebrietas impediat scientiam. Tunc quod sic. Arguitur tamen quod non. quod intellectus est immaterialis. ebrietas autem non respicit aliquid immateriale. sed compositum. ergo etc. Tunc quod scientia quantum ad habitum scie. qui est acquisitus ex multis actibus non impeditur ebrietate. quod in ebrio manet habitus scie si profuit in eo. Sed quando capitur scia quo ad usum. hoc contingit dupliciter uno modo per se. et sic iterum motus corporales non possunt agere in scientiam. Alio modo per accessum. scilicet quando impediuntur sensus interiores et perturbantur. et sic ex tali perturbatione siue indispositione tales passiones corporales sciam

bene impediunt. Quis ratio est quod intellectus noster in sua operatione vult sensibus interioribus quod sicut dicitur tertio huius. oportet quod quicumque intelligentem fantasmatum speculari. cum igitur ebrietas sit indispositio sensus interiores ideo impeditur usus scie. Per hoc respondetur quod quibus intellectus sit immaterialis secundum eius essentiam. vult tamen organis corporalibus quantum ad eius operationes. quibus organis impeditur impeditur eius opus siue actio

Ambo quodammodo igitur primi secundum potentiam scientes sunt hic quodammodo per doctrinam alterantur. et multoties ex contrario mutantur habitu. hic autem ex eo quod hic scia aut grammatice ex non agere aut in agere mutantur.

Hic philosophus ostendit quod fit reductio de duplici potentia ad actum. et vult quod aliquid reductum de potentia remota ad actum quod ducit ex alteratio de doctrina ad actum. et multoties a primo sicut puer non habet sciam ducit per alterationem ad sciam. et hoc quod contingit ex ignorantia primo dispositio quod primo scie. si ille quod est in potentia propinqua ducit ad actum per hoc quod procedit de ocio in actum vel non agere in agere. et sic sibi non conveniunt primo due conditiones. scilicet alterari et procedat a contrario

Reductio potentiam ad actum in altera

Queritur. utrum scia acquiratur per motum aut per alterationem. Secundum quod dupliciter aliquid acquiritur per motum. uno modo per se. quod terminus motus. et sic scia nullo modo acquiritur per motum. quod motus philosophicus solus est in re naturali. sed res naturalis est immaterialis. cum intellectus sit immaterialis non respicit intellectum aliquid alterari. Alio modo acquiritur aliquid per motum ex primo. quod scilicet motus factum in alio. et sic scia acquiritur per motum factum in sensibus interioribus. quod in acquisitione scie oportet fantasmatum aliter disponi. Unde doctor generans sciam in discipulo disponit sibi ordinare fantasmatum. quibus dispositis intellectus recipit sciam. Ex quo primo quod scia aliquid in alio corruptum. quod si fantasmatum ordinant primo modo ad aliquam scientiam tunc enim elicitur habitus contrarius scientie

Arguitur. quod dicitur mutat de primo in primum alterat hic intellectus accipit sciam ex primo errore. Et alterat. Secundum quod dupliciter mutat aliquid de primo in primum. uno modo per se. quod scilicet mutat de primo in primum. et sic intellectus non mutat ad scientiam. quod non sic fit mutatio ex ignorantia dispositio quod vero fit mutatio ex ignorantia negationis quod non est primo scie. Et nota alteratio non respicit intellectum sed fantasmatum. Alio modo aliquid mutat de primo in primum per accessum. quod scilicet non sic mutat de contrario in primum. sic quoniam intellectus mutat ex ignorantia dispositio. quod est primo scie. Aliter enim potest dici per se de primo in primum. Et hoc est quod dicitur philosophus in textu quod multoties fit mutatio scie ex primo in primum. quod non sic acquiritur scia ex errore primo scie. sed quoniam acquiritur ex ignorantia negationis

Non est autem simpliciter neque agere neque pati. sed aliquid quodammodo corruptio que a contrario. aliud autem facile magis est eius quod est potentia ab eo quod est actu. Et sicut sic sicut potentia se habet ad actum. Et quod philosophus prius dixit quod procedit de potentia remota ad actum in se hic quodammodo alterationem. et alteratio est passio id est quod vult iterum. vult reductio de potentia ad actum fiat secundum passio nem proprie dicitur. Et intendit dicitur quod non. distinguit enim duplicem passionem. quod quedam est passio corruptiva. quod fit a primo agente. et fit per remotionem forme naturalis. sic aqua dicitur calefieri quoniam frigus abijcit. Alio modo accipitur passio pro

In 10

In 1° Didastulij

passione pfectiva fm q aliqd ducitur de poña ad actũ
et talis nõ est passio ppe dictra. s3 potius qdã pfectio. q
passione tũc dicit aliqd pati qñ ducit de potẽtia remota
ad actũ qz talis est alteratio. Exẽpli grã. vt ad sciam nõ
fit p se ad remordẽm alicui? forme p naturalis. qñuis qñ
qz ex ignorãtia dispositionis

¶ Arguit. pati nõ e corruptio p se. qz corruptio fit p p
gressuz de esse ad nõ esse. s3 passio fit p qlitate Dõm q
duplex est corruptio sicut duplx est actio Est em corru
ptio simplr dictra q remouet esse simplr dõm. Alia est cor
ruptio h3 qd. q remouet eẽ fm qd. qñuis q impoße deã
alteratione non fit corruptio ppe dictra. fit tñ corruptio
fm qd. qz forme accũtalis. z sic dr pbs in textu. q aliud
est pati qd est corruptio qdã. sicut est passio corruptiua.

Speculãt em fit hñs sciam. qd vere aut nõ e
alterari. In ipm em additio eẽ in actũ ire aut
alterũ gen? alteratõis est. vñ non bñ h3 dicere
sapiẽtẽ cũ sapiat alterari. sicut nec edificatõẽ
cũ edificat. In actũ qdẽ igif ducẽs ex poña en
te fm itelligere et sage nõ doctrinã. s3 alterã ha
bere denoiationẽ iustũ eẽ. Ex poña at ente ad/
discẽs et accipiẽs sciaz ab actu ente z didascu
lo aut neqz pati dõm sicut dõm e. aut duos eẽ
mõs alteratõis. z eã q in priuariuas dũpõnes
mutatõem. et eã q in habitus et naturam

Nec pbs oñdit an reductio de poña pinq ad actũ fiat
fm alteratõem. sedo facit h idẽ de poña remota Quo ad
pñũ dr. si aliqd pcedit de poña pinq ad actũ tũc nõ al
terat. qd sic pbat. qz qd qd pcedit de poña ad actũ acci
piendo suã pfectõem hoc nõ alterat s3 qd mutat de scia
in vñs scie h pcedit de potẽtia ad actũ z accipit suã pfe
ctionẽ h zc. Maior p3 ex p dictis. qz pcedere de poña ad
actũ nõ est alterari. qz h pfectũ qd in actũ reductũ. Tunc
oñdit idẽ de poña remota. et qñuis pcessus de poña re
mota ad habitũ fiat a didasculo. i. ab extrinsecõ. nõ tñ in
tellect? alterat qñ recipit nouã sciaz. Et qz pbs dicit qz
pcedens de poña remota ad actũ est alteratus. iõ hic di
stinguit duas alteratões. qz aliq est alteratio pfectiua. s.
fm acqñtõem. z tali alteratõẽ intellectus alterat qñ reci
pit sciam. Alia e alteratio ppe dictra. q fit fm prias dũ
põnes. q modo intellect? accipiẽdo sciam nõ alterat. qã
alterare est ppe rẽ alterũ facere. q illa res fit altera q re
mouet a sua naturali pfectõẽ. vñ seqtur qñ aliq res pfi
tur nõ alterat Vñ p3 qñ dr. ille est bon? z tu es al. nõ
d3 exponi. i. melior. qz alterari est remoueri pfectõẽ z non
pfiẽt. ergo debet exponi alter. i. peior

¶ Arguit. nõ sp oz sciaz capi a didasculo. qz aliqẽ pẽ
p se inuenire sciam. vt dr Ar. pmo metaphice. qz sensus
vñs plures rez dñas nobis oñdit Dõm q i acqñs
tõẽ scie aliqd pcurrit p se sicut habit? assensiu? pncipio
ruz z intellect? agẽs. Et h iõ. qz p intellectũ agentẽ ab
strahũt spẽs a fantasmatis. z p habitũ assensiuũ pncipi
õrũ assentim? pncipiũ ex qb fit deductio pclusionũ qz
est scia. Aliõ est qd pcurrit in acqñtõẽ scie p accñs sicut
doctor. qz nõ sp pcurrit in acqñtõẽ scie Per h q dõm est

ad argumẽtũ q in qlibz acqñtõẽ scie oz pcurrere intõ
rez didasculo siue mgtz. s. intellectũ agẽtẽ z habitũ assen
siuuz pncipioz. qñuis nõ sp oz pcurrere exteriorẽ didas
culũ. sicut p3 in illo q p ppiã inuẽtõem accipit sciam. Et
rõ ill? est. qz nihil pcedit in actũ nisi ab illo qd est in actu
s3 cũ intellect? nã sit in poña ad sciam anqz h3 illam. qz
ponere apd intellectũ aliqd. qd agit ad sciam acqñendã
Et poit doctor in pmeto site in medicinis. qz oz sp infir
mũ duci ad sanitatẽ p aliqd actu sanũ sibi p iunctũ. z sic
qñ alia mẽbra sũ infirma z cor sanũ pñr alia mẽbra infir
ma pcor sanũ ad sanitatẽ reducti. z nõ e necẽ pcurrere me
dicũ exteriorẽ. qñuis tñ ille possz tuare instrumentaly ad
acqñendũ sanitatẽ. Sic etiã est in acqñtõẽ scie. qz doctor
siue didascul? pẽ instrumentaly agere ad sciaz. s. formã do
fantasmata in discipulo. oz tñ discipulus. ppe abstrahere
spẽs a fantasmatis a doctore forã qd fit p mgtz interiorẽ

Sẽsitiuũ at pma qdẽ poña mutatio fit a ge
neratẽ. Cũ at generatũ est. h3 iã sicut sciam et
sentire. qd aut fm actũ silr dr: ipi cõsiderare.

Postq Ar. posuit duplicẽ poñam circa intellectũ. s. remo
tas z ppinquã. z dixit qz dñter intellect? ducit de duplis
ei poña a d actũ. h pñr applicat ad sensuz. z vult qz etiam
circa sensum est duplex poña. s. remota qñ aliqẽ non h3
sensum. z ppinqua qñ aliqẽ h3 sensuz. s3 actu nõ sentit s3
cur dormies. Et tũc ponit similitudinẽ reductõis intelle
tus de poña ad actũ z ipius sensus. Et vult qz sicut cir
ca intellectũ aliqẽ ducit ad sciaz de poña remota ab alio
et p alteratõẽ. sic etiã aliqẽ ducit de poña sciendi remo
ta ab alio. z p qñardẽm ad actũ s3 pñmũ. qz generans fas
cit aiã sentitiuã in alio. z p pñs etiãz facit sensuz. Et
sicut aliqẽ de potentia ppinqua intelligendi pcedit ad
actum alteratione cõter dictra. et p nudũ pcessuz de ocio
ad actũ. sic silr fit circa sensum. qz hos sensuz incipit p se
sentire absqz alteratõẽ. s3 pcedit de ocio ad actum

Differt at qz hmoi actiua opatiõis extra sũ
visibile z audibile. silr at z reliqz sensibiliũ Lã at
qm singulariũ qdẽz fm actũ sensus. Scia aut
vñm: nec em in ipa qdãmõ sunt aia vñ intelli
gere i ipa est cũ velit. sentire at nõ est in ipa Fle
cessariũ est at eẽ sensibile. Silr aut z hoc se ha
bet in scientijs sensibiliũ et propter eãdẽ cam.
quia sensibilia singulariũ sunt z exteriorũ S3

de his qdẽm certificare tps fiet et in rursum.
Postq posuit pueniẽtã reductõis ad actũ intellectus
et sensus. iã pñter oñdit dñaz reductõis vñiusqz ad ac
tus. Et vult qz illud qd ducit sensum de poña ad actũ e
extra. i. extra ipm sensuz sicut visibile audibile z silr. Et
rõem addit. qz sensus fm actũ e singulariũ. s3 singularia
sũ a pre rei ad extra. Gentiã sensibilia. s3 obiecta facientia
intellectũ in actu sũ in aia. Cũ rõ e. qz scia z intellectus
sũ vñũ. s3 vñũ sũ qdãmõ in aia. G obiecta intellectus sũ
qdãmõ in aia Et quo vltẽ? pbs elicit aliã dñãm. s. qz
intellect? p r intelligere qñ velit. s3 sensus nõ pẽ sentire qñ
velit. Ex q em intellect? h3 suũ obiectũ itra se sicut dicituz
est. seqtur q intellectus pẽ intelligere qñ vult. sed sensus
f ij

Indit quo fit d
ductio de dñã poñ
ad actũ sciendi

Quia m dõm
sũ z itelctõ

Aliquid etiam Obiectum et actus
 Obiectum et actus
 Obiectum et actus
 Obiectum et actus

Questiones secundae de Anima

nō potest sentire nisi presens sic exterius sensibile
 Arguit. sensus est visū. q̄ male dicitur est q̄ sit singul
 larii. Ans. pbaf. qz audit? nō est isti? soni. s; soni in cōi
 nec visus est istius coloris s; coloris in cōi. Dm q̄ sen
 sus accipit duplr. vno° fm q̄ ppaf ad suū actū. z sic sp̄ ē
 singulariū. sicut videre est istius coloris. Alio° accipit sen
 sus fm q̄ ppaf ad suū obiectū absolute. z sic etiā sensus
 est visū. qz nō refert in suū obiectū sub particulari rōne ta
 lis obiecti. s; sub cōi rōe. sicut visus nō fert in colorē fm
 q̄ est iste color. qz tūc nō videret aliū colorē. s; intellectus
 veroz nō est visū. qz etiā act? intelligēdi est circa vlt. et
 iō hic dicit pbs notāter q̄ sensus fm actū s; singulariū
 Querit. vtz vltia sint in aia. Dm q̄ duplr d; aliqd
 et in aia. vno° subiective. sic accēs ē in subiecto. z sic spēs
 intelligibiles z scie s; in aia. Alio° aliqd est in aia obiect
 iue. qz. s. obiectū intellectui. z sic vlt accipit multis mōis
 vno° p vlt pfecto. s. p natura. put substat intentōi vltia
 ris. z sic vlt est simplr in aia obiectiue. Alio° accipit natu
 ra fm se z nō fm pfectā rōez vltiaris. z tūc etiā a pte rei
 Si ar accipit vlt p feda intentōe. sic fr relatōes rōnis. q̄
 s; ipsa natura sic in subiecto. z nō in intellectu nisi ex pnti
 Por etiā intellect? nō ea ab iuce sepate. qz vntū nō ē de
 rōe alteri. qz s; singlare nō ē de rōe vltis pte itellec? nō p
 pere vlt nō intelligēdo singulare. sicut dicitur ē in phemio
 Arguit. cōtingit etiā sentire absq; sensibili. s; pte aliq
 quis sentire qm̄ vult. pbaf qz p memoriā sentimus in ab
 sentia sensibilii. Dm q̄ duplex est sensus. s. interior z
 exterior. loquitur q̄ Aristo. hic de sensib; exteriorib; q̄ non
 tenent spēs sensibilii sicut faciunt sensus interiores q̄ te
 nent sensibilia p memoriā sentitiuā. et iō exēplificat de au
 dibilit z visibili. q̄ etiā sunt obiecta sensuum exteriorum.
 Hūc autē tm̄ sit diffinitū. qm̄ cū nō simplr sit
 qd̄ poñā sit s; aliud qd̄. sicut si dicam? puerū
 posse militare. Aliud at̄ sicut in etate exntez sic
 habet sensitiuū Qm̄ at̄ innoīata est ipoz dñā
 Determinatū est autē de his qm̄ altera. et qūo
 altera. vti at̄ necē est ipoz pati z alterari tāq; pro
 prijs noib; Sēntim at̄ poñā est. qle iā actu sen
 sibile. sicut dcm̄ est. patif quidē igit nō sile ens
 passum autē assimilātū est. et est quale illud.
 Hic recapitulat pus dicta dicēs. q̄ nūc dicitū est q̄ eē
 in poñā nō d; vno° sed multiplr. Et exēplificat de poñā
 militandi. qz aliq; pte militare fm poñam remoz. sicut
 puer. z aliq; pte militare in potētia ppinqua sicut exns in
 etate. Est em̄ militare exercere opa milicie Et q̄uis ista
 dñā inuentat etiam in sensib; fm duplicē poñam. vt ali
 quis d; sentiens fm aliquā poñam ppinquā et remotam
 tū nō s; ppra noīa iposita istis noib;. z ergo vtimur ist
 noib; circūlocutiuis dicētes q̄ aliqd est in poñā ad actū
 pmi. z aliqd est in poñā ad actū scdm. Et qz p hoc sens
 sus est in actu. q̄ sensibile mouet ipm̄ sensum. iō ponitur
 ista autoritas in textu. q̄ sensitiiū. s. sensus ē talis in po
 tentia qle est sensibile in actu. Et rō ist? pus dicta ē. s.
 de obiecto potētie vegetariue. qd̄ est alimētū. qz oē agēs
 agit sibi sile. z om̄e agēs est tale in actu qle est passum in
 potētia. Cū s; sensibile agit in sensuz manifestū est q̄ sen

sibile est tale in actu qualis est sensus in potētia
 Arguit. si sensus recipit formā sensibilis. tūc seq̄ret
 q̄ visus poss; dici colorat? qz recipit in se formā coloris
 Dm q̄ q̄uis visus recipiat in se colorē fm sub h; co
 loris. z p h; visus est sicut coloris. sicut hic d; nō tū recipit
 in se formā coloris fm pfectū modū. z iō non pot visus p
 colorēz denoiari. qz ad hoc q̄ accidēs denoiat subiectum
 re q̄t q̄ tale accēs insit satis intēse. s. satis pfecte qd̄ nō
 ptingit de colore. Et hoc est qd̄ aliq; sic dicit q̄ triplex ē
 actio alicui? forme. Quedā est pure vniuoeca taz fm for
 mam q̄ fm modū forme. z sic agit ignis in aquā. qz agit
 in aquā suā formā. z etiā suā pfectōem. i. pfectū modū il
 lius forme. z talis forma pte denoiare suū subiectū. Alia
 est actio pure ehuoeca vbi agēs nec cōicār formā nec modū
 duz forme. z sic sol d; gñare ista inferiora. qz nec gñat suā
 formā eēntiale nec modū et. Alia est actio pprim vniuo
 ca z pprim ehuoeca. qm̄ s; agēs cōicār formā et nō moduz
 forme. z sic sensibile agit in sensum. qz color mouet visuz
 sic q̄ essentialr color est in visu. s; tū h; imperfectior modū
 duz in visu q̄ in subiecto. qre visum non denominat
 Jcendū autē ē fm vniūquēq; sensuz de
 sensibilib; pmo: Dicif at̄ sensibile tri
 pliciter. qz duo qd̄ dicim? p se sentire. vntū at̄
 fm accēs Duoq; at̄ aliud qd̄ pprim est vni
 uscuiusq; sensus. aliud at̄ cōmune omnium
 Postq; pbs defmīnauit de sensu in cōi. h; p̄ncipie
 defmīnare de vno qz sensu. Et circa h; pmo distiguit sen
 sibilita. z h; iō. qz sensus distiguit nō penes q̄cūq; sensu
 bilita. s; penes sensibilia ppa. Primo s; ponit diuisionē. q̄
 exponit mēbra diuisionis. diuisio stat in h; q̄ triplex est
 sensibile. qz duo s; pte z vntū est sensibile p accēs Est s;
 triplex sensibile. s. p se pprim. p se cōc. z sensibile p accēs.
 Querit. quare pbs pus defmīnat de sensibilib; q̄ de
 sensib; Dm q̄ iō. qz poñē distiguit p obiecta sed
 obiecta s; ppora sensib; fm rōnem Qū s; pncipia distig
 guendi pus habeāt cognosci q̄ distinctū. iō pus oportet
 dicere de sensibilib; q̄ de sensib;
 Dico at̄ pprim qd̄ qd̄ nō ptingit alio sensu sen
 tiri z circa qd̄ nō ptingit errare vt visus coloris
 et audit? soni z gust? hūoris. Tact? autē plu
 res h; drās s; vniūq; qz indicat de his. z nō
 decipit visu. qm̄ color. neq; audit? qm̄ son? s;
 qd̄ coloratū aut vbi. aut qd̄ sonās. Imōi
 quidem igit dicunt ppra vniuscuiusq; pōit qd̄
 Hic declarat mēbra p dicere diuisionis. z pmo de qd̄
 sit sensibile pprim. Et ponit hic duas p dītōes sensibilis
 pprim. et postea ponit vnā aliā. Prima p dītio. sensibile p
 se pprim est qd̄ nō ptingit sentiri ab altero sensu q̄ ab ill
 lo a quo sentit. sicut color est obiectū pprim visus. qz non
 pte sentiri ab alijs sensib;. Secda p dītio est sensibile p se p
 pprim est circa quod nō cōtingit sensum errare. sicut col
 lor est obiectum visus. sonus auditus. z humores gust?
 sed tactus habet multa obiecta. s; calidum frigidum.

Handwritten notes in the right margin:
 l. 118
 d. 110
 d. 111
 d. 112
 d. 113
 d. 114
 d. 115
 d. 116
 d. 117
 d. 118
 d. 119
 d. 120
 d. 121
 d. 122
 d. 123
 d. 124
 d. 125
 d. 126
 d. 127
 d. 128
 d. 129
 d. 130
 d. 131
 d. 132
 d. 133
 d. 134
 d. 135
 d. 136
 d. 137
 d. 138
 d. 139
 d. 140
 d. 141
 d. 142
 d. 143
 d. 144
 d. 145
 d. 146
 d. 147
 d. 148
 d. 149
 d. 150
 d. 151
 d. 152
 d. 153
 d. 154
 d. 155
 d. 156
 d. 157
 d. 158
 d. 159
 d. 160

humidum & siccum Et isti sensus no decipiuntur circa obiecta sed circa loca obiectoꝝ vel circa subiecta obiectoꝝ

Arguit color sentit a pluribus sensibus ergo no tantum a visu. Ans probat quia sentit a visu & a sensu communi

Arguit contra secundam proprietatem sensus sepe errat circa proprium obiectum quia visus iudicat celum esse rubeum

Secunda est quod medium sit bene dispositum et ideo no potest bene quod iudicare de coloribus in tenebris

Quia prima est bona dispositio organice qd no sit defectus in organo et propter hoc deficit febricitas iudicans de sapore

Secunda est quod non sit nimia distantia inter sensum & sensibile et propter hoc no iudicat bene visus de quantitate stellarum

Et sic iudicat colorem esse in celo qd est in nubibus

Color autem quod numerus & figura magnitudo huiusmodi enim nulli vni sunt propria sed colora omnibus tactui enim motus alius sensibilis et visui per se quod igitur sunt sensibilia hec

Color autem quod numerus & figura magnitudo huiusmodi enim nulli vni sunt propria sed colora omnibus tactui enim motus alius sensibilis et visui per se quod igitur sunt sensibilia hec

Color autem quod numerus & figura magnitudo huiusmodi enim nulli vni sunt propria sed colora omnibus tactui enim motus alius sensibilis et visui per se quod igitur sunt sensibilia hec

Color autem quod numerus & figura magnitudo huiusmodi enim nulli vni sunt propria sed colora omnibus tactui enim motus alius sensibilis et visui per se quod igitur sunt sensibilia hec

sensibilia colora quia nata sunt percipi ab omnibus sensibus sicut motus numerus et quod aut a multis sicut magnitudo et figura quia magnitudo percipitur a tactu et visu non ab aliis sensibus

Queritur quod sit ratio quod visus et tactus percipiunt ista duo sensibilia scilicet magnitudinem et figuram et non alii sensus

Arguit auditus etiam percipit magnitudinem non solum visus et tactus

Secundum accensum autem dicitur sensibile ut si albus sit dyarri filii secundum accensum et tamen hoc sentit quoniam accidit albo hoc quod sentitur

Ubi nihil patitur secundum quod huiusmodi est a sensibili

Ubi nihil patitur secundum quod huiusmodi est a sensibili

Ubi nihil patitur secundum quod huiusmodi est a sensibili

Ubi nihil patitur secundum quod huiusmodi est a sensibili

Sensuum autem secundum se propria proprie sensibilia sunt et ad que substantia apta nata est vniuscuiusque sensus

Hic prater ponit differentiam sensibilibus per se propriis et hoc ideo quia per hoc sensibile postea distinguimus omnes sensus

Queritur quod sit ratio quod triplex est sensibile

Color autem quod numerus & figura magnitudo huiusmodi enim nulli vni sunt propria sed colora omnibus tactui enim motus alius sensibilis et visui per se quod igitur sunt sensibilia hec

Compositio

Prima

Tripliciter

Secunda

Terzia

3° gradus sensibilibus per accidens

3° gradus sensibilibus

3° gradus sensibilibus

3° gradus sensibilibus

3° gradus sensibilibus

3° gradus sensibilibus

Questiones

Secundi de Anima

distinuo analogi in sua analogata. quia primo dicit de sensibili per se et proprio. Sicut ergo qualitates de tertia specie sensibilia per se propria. Quod quod ex eis dependet sensibilia communia. Et substantie particulares et quod ab eis dependent sensibilia per accens. Quod autem qualitates sunt sensibilia communia ostendit. quod sunt prima subiecta ad talia sensibilia propria. ideo prime cum talibus qualitatibus sentiuntur. et ergo dicuntur sensibilia per se communia. Aliter per etiam capi distinetio secundum Aristoteli de homa. quia omne sensibile immutat sensum et hoc est visum quod hinc. et quod qualitate sensus. et sic est sensibile per se commune. et sic est sensibile per se commune. Exemplum gratia. visus et tactus percipiunt magnitudines non secundum quod visus et tactus. quod visus secundum quod visus percipit colore. et secundum quod in eis est aliquid commune in nominatum. et istud sensibile habet se omnino accensum ad sensatores. et sic est sensibile per accensum. Sic patet in quibuslibet specie naturali quod potest ab alia distinguere tripliciter. scilicet per diuersam proprietatem. sicut distinguitur homo ab asino non per rationale. vel per diuersam proprietatem sicut distinguitur homo a planta per sensibile. aut per diuersam proprietatem. vel homo distinguitur ab aliis per album et nigrum.

Arguitur hoc non est sensibile quod non immutat sensum sed qualitates sensibiles sunt hinc. ergo et. Oportet quod dupliciter aliquid debet agere siue immutare. Uno modo quod est tota ratio accensum siue immutatio. et sic qualitas non immutat sensum sed subiectum acceptum cum qualitate sicut color non immutat sed coloratum. Alio modo aliquid debet immutare quod est principalis ratio immutandi. et sic qualitas debet immutare quod est principalis ratio immutandi. Et sic est in fortibus rebus naturalibus quod dicimus quod forma est principium actionis non quod agit quod non potest per se subsistere. sed quod est principalis ratio quare res naturalis agit. Sic ergo color debet sensibile per se proprie quod scilicet est principalis ratio immutandi visum. sed coloratum est totalis causa immutatio.

Arguitur omne per accensum reducitur ad per se. si est ergo sensibile per accensum. ergo reducitur ad sensibile per se. Maior patet quod sicut malum fundatur in bono. ita per accensum non subsistit nisi in illo quod est per se. Sicut ista homo est albus fundatur in ista homo est rationalis. Oportet quod per accidens non reducitur ad per se. vel fiat idem cum ipso quod debet per se ad quod reducitur sed per accidentem. et sic intelligitur maior quia per accidens coniungitur per se sicut substantia particularis coniungitur albedini vocatur sensibile per accensum. quod coniungitur albedini quod est sensibile per se.

Arguitur omne sensibile est per accensum. quod de quod est sensibile. est sensibile per qualitate sensibile sed qualitas est accidens. ideo omne sensibile erit sensibile per accensum. Oportet negando minor quod omne sensibile sit sensibile per qualitate quod qualitas sensibilibus non est sensibilibus per qualitate. quod sic est. premissus in infinitum. Secundo patet dicitur quod sensibilibus qualitas capit dupliciter. Uno modo per participationem ad sensum et sic simpliciter per se est sensibilibus. quod qualitas primo et proprie immutat sensum. Alio modo qualitas sensibilibus participat ad suum subiectum et sic subiectum non est sensibile nisi per qualitate. ideo subiectum accensum vocatur sensibile per accensum. Et sic quod sensibile per se sit accensum non tamen est sensibile per accensum. Arguitur de quod hinc in se eam sensatores hoc est sensibile per se. Maior probatur. quod qualitas est causa que aliquid est per se sensibile. sic homo hinc in se albedine et albedo fit causa sue rationis. Deinde quod subiectum qualitates habet in se eam sensatores gratia qualitates non tamen gratia sui. Et per hoc debet ad maiorem quod subiectum accensum sensibilibus capit dupliciter. Uno modo secundum se et sic nullo modo

hinc in se eam sensatores. Alio modo gratia qualitates. et sic hinc eam sue sensatores. Sensibilibus enim attribuitur qualitates et non subiecto et sic qualitas est sensibilibus per se. quod hinc in se eam sue sensatores. Arguitur. tempus est sensibile eodem tamen non enumerat hic. et plura sunt sensibilia eodem quod quod. Oportet quod tempus est sensibile eodem et percipit sub motu. quod secundum philosophum quod philosophorum percipiendo tempus percipimus motum et e contra. Sicut patet de dormientibus quod non percipiunt motum. et nec tempus.

Quis quid est visus hoc est visibile

Postquam Aristoteles determinauit de sensu et sensibilibus in eo. Hinc patet determinat de sensu et sensibilibus in speciali. et primo de sensibili visus. et de sensibili auditus. tertio de sensibili olfactus. quarto de sensibili gustus. quinto de sensibili tactus. sed in istis (Nunc autem) tertio ibi (De colore et olfactu) quarto ibi (De gustabili autem) quinto ibi (De gustabili autem) Circa primum ostendit quod sit visibile. et quod visibile videatur. ibi (Nunc autem iterum manifestum est) Circa primum de genere aliter quod sit visibile. et distinguuntur visibilia ab inuisibilibus. et tertio de terminat ab utroque. Dicit ergo quod visibile est cuius est sensus visus. In illa enim diffinitio diffinitio obiectum per positionem quod visus est positum a visibile est obiectum eius.

Arguitur. Aristoteles. plus dicitur quod positio diffinitum per sensus obiecta. et male hinc diffinitio obiectum per positionem. Dicitur de ista diffinitio est descriptoria siue a posteriori. quia ipsum obiectum diffinitum per positionem. Illa autem diffinitio (qua positio diffinitum per obiectum) est diffinitio a priori. quod obiectum est substantia secundum rationem. et secundum genus causa finalis vel deum est plus.

Queritur. utrum in potentibus aie sit ordo. Oportet quod sic. quod ubique multa procedit ab aliquo uno naturali. necesse est quod procedat ab illo uno quodam ordine. quod quia naturalia sunt ordinata sunt. ut dicitur in octavo philosophorum. Sed ab una natura sunt plures positio naturalis. ergo oportet quod procedat ab ipsa quodam ordine. Ad sciendum quod ordo inueniatur in potentibus anime est. id est in eodem. et triplex reperitur ordo in potentibus anime. Unus est secundum dependentiam unius potentie ab alia secundum ordinem nature perfectionis. et sic potentie intellectiue sunt priores aliis potentibus sensitiuis et sunt perfectiores cum diriguntur potentibus sensitiuis et eis imperant. Unde per sumi in eis ordo generatio. et sic e contra potentie sensitiue sunt priores intellectiuis et ante eas sunt vegetatiue quod sunt fundamentum spirituum et sensitiue intellectiuarum. Tertio per sumi ordo in eis per ordinem subiectorum et secundum tale modum ordinatur etiam potentie sensitiue ad inuicem. quod visibile est dignius audibili. Ex quo soluitur alia questio in qua queritur de ordine sensuum. Et dicitur quod ex triplici causa videtur sensus procedit alium. Prima causa est propter dignitatem obiecti. et sic visibile est dignius quod in dignioribus corporibus reperitur scilicet in celestibus. et non obiecta aliorum sensuum. et ideo est etiam commune. Secundo sumitur ordo inuisibilium dicitur quod enim visus habet digniorem modum immutandi quod auditus et alii sensus. Quod patet. quia visus immutatur sine omni motu et in instanti. Sed auditus immutatur per motum localem qui est primus motus et dignior omnibus motibus. Alii autem sensus immutantur per motum alterationis. qui motus sequitur motum localem et est minus dignus. Tertio sumitur ordo ex situatone organorum. quod ille sensus est prior et dignior in alio cuius organum est dignius situatum. Sed organum visus situatur dignius quod aliter in aiali deum auditus et sic de aliis. quod oculi modicum ponuntur super aures. et miringa et aures super nares. et nares super linguam. et lingua super alias partes corporis et quod

Deo hinc bilis

in bono i potest

in bono i potest

Du de aliquid immutat sensum
Hic color est per se ab alio
quod ab alio immutat sensum
Hic color est per se ab alio
quod ab alio immutat sensum

Quod patet ostendit Aristoteles quod patet in philosophia corporibus.

De anima in generali
De anima in speciali
De anima in generali
De anima in speciali
De anima in generali
De anima in speciali

Deis pone aie manar ab ipsa aia
vna tn mediate alia

Color cou captus pnt est ad lumen se extendit
e adequatu obiectu pone visibile

Aristotelis

Folio xxxiii

bus est tactus. Sunt em oculi organu visus cu neruo op/ rito. & aures cu miringa sunt organu auditus
¶ Arguit. potēte aime sunt vni? gnis. sz spēs sz cos/ equē sub suo gne. ergo inter potētias nō est ordo. Dis/ tendū q spēs alicui? gnis possunt duplr cōpari. Uno/ mō in ordine ad genus qd diuidit. & sic nō hnt ordinem/ Alio mō p pnt admittē. & tūc inter spēs eiusdē generis/ p esse ordo. Qu? rō est. quia tūc cōpantur grā dīa/ rum. sed dīa pstituent vna spēm p esse dignior dīa cō/ stituentē aliam spēs. & sic hō est dignior azino. quia habz/ digniorē differentiā. Et sic est dōm de potētis aie q si/ inter se p pntur. tūc vna est dignior alia
¶ Arguit. in disparis nō est ordo. quia nulla disparā/ habent ordinem. sed potēte aie sunt disparē. ergo nō ha/ bēt ordinē. Dōm ad maiorē. q duplex est ordo. scz/ fm genus. et fm spēm. & tūc maior est vera. quia tal or/ do nō est inter disparā. Alius est ordo fm minus perfec/ tum & magis perfectū. & talis ordo bene pōt esse inter disp/ arā et talem ordinem habent pōne aie. In multe spēs/ sub vno gne sunt disparē & tamē habēt illū ordinē. or dī/ nātur ergo pōne anime quantū ad hoc q aliquē respici/ unt p mūm? & digni? obiectū. sicut pōna visiva respicit/ colorē q est p mūmior q alia sensibilis
¶ Querit. vtz vna pōna aīme originē ex aīa mediam/ re alia. Dōm q sic. Et rō est. quia q cūqz fm naturālē/ ordinem procedunt ab aliquo vno. ibi semper primum ē/ causa posterior. sed iam dictum est in precedenti quēst/ one. q pōne aīe pcedunt ab aīa per quendam naturālē/ ordinem. ergo ille pōne que prius fluunt ab aīa sunt cāe/ que posteriores fluunt ab aīa. Et sic posteriores oriuntur/ ab anima per potētias priores. & per pōns vna potētia/ oriuntur ab anima mediāte alia. Ad sciendū tamē que/ potētie fluunt prius ab anima est sciendū. q duplex est/ ordo in potētis. scz perfectōis q ordo accipit fm genus/ cause finalis & efficientis. & sic pōne intellectiue sunt prio/ res. & pōns sunt cā aliaz potētiaz. quia sensus est que/ dam pncipatio intellectus. quia pgnitio supior p rualr/ est in inferiori. Alio mō possunt ordinari pōne fm viam/ gnatōnis & fm genus cause materialis. & sic pōne vege/ tariue sunt pōres & fluunt ab aīa alie pōne. scz sensitiue &/ intellectiue mediātibus vegetariis
¶ Arguit. q cūqz sunt simul vni nō oriuntur ab altero.
sed pōne anime sunt simul. ergo vna non oriuntur ab alia
Dōm ad maiorē. q duplr aliqua sunt simul. scz tem/ pore et natura. q cūqz aut sic sunt simul vni nō oriuntur p alte/ rū. sz pōne aīe sic nō sunt sic. q vna potētia naturālī pces/ dit alia. Alio mō aliq sunt simul tpe. sz nō natura. & in il/ lis potest esse ordo naturālī q vni sit siltas tps. Et sic est/ de potētis aīe qz q vni sit fluunt tpe ab aīa. nō tū in tpe/ sz in instāti. qz pōne aīe nō fluunt ab aīa p aliquā trāsmu/ tatiōem realē q nec aīo hz esse in tpe & in motu. sz p natu/ ralem emanatiōem que fit in instāti tps.
¶ Arguit vna potētia nō p esse subiectū alteri? ergo/ vna nō fluunt ab aīa mediāte alia. Dōm q q vni vna po/ tētia nō pōt esse subiectū pncipale siue qd aliaz potētiaz/ rum. tamē bñ pōt esse subiectū minus pncipale siue quo/ q fm ordinem intelligēdi cāe material' pōne vegetariue/ sunt subiectū quo pōnarū sensitiuaz
¶ Arguit. nulla opposita oriuntur a se iuce. sz pōne sz/ oppositē. q nō oriuntur a se iuce. Dōm. q duplex ē op/ positio. Quedā ē pfcā oppō. sz orioz vl' dīctioz. & sic/ maior est falsa. & maior ē va. Alio mō caput oppō p oppō

ne q est fm pfcā & impfcā. & sic spēs sub vno gne oppo/ nitur. scz oppōne disparā. & sic maior est falsa. q sic oppo/ sita pnt ex se iuce oim sicut p r de spēs mīeroz q op/ ponitur oppōne disparā sub vno gne. & tamē vna spēcies/ oriuntur ex alia. Sic est dōm de potētis aīe q opponitur/ oppōne pfc. et i. impfcā q dī: oppō disparā
Uisibile aut est color qdem. et q vere qdes
est dicere Innominatū aut cōtingit eē Da/ nifestū aut erit ingredientibus maxime
Quia Aristo. dixit q visus est ipi? visibilis. p r dī/ stinguit visibile qz vult de vtroqz determinare dicens. q/ visibile ē duplex. Qdā aut est manifeste visibile sicut col/ or q ē manifeste visibilē p pna rōe. Aliud ē visibile in/ nominatū qd scz nō hz vni cōe nō ipositū sicut putres/ dines quercūū. squame piscū rē. vidēt em ista nō sub rō/ ne coloris sz sub rōe alicui? innoiatū. nec in die vidēt lu/ cētē sz in nocte. Et de his ingrediētibz. i. sequētibz vidēbit/ ¶ Queritur. quid sit obiectū visus. Dōm q color
¶ Arguit q nō. qz in textu dī: q obiectum visus est col/ lor vl' aliqd innoiatū visibile ergo color em nō est obiectū/ visus. Dōm q color caput duplr. Uno mō gñ aliter. p/ ut extendit se ad lumē sicut dicit Aristo. in principio de/ sensu et sensato. q omnia corpa colore pncipāt colore id ē/ lumine vel colore: & proprie dīco als nō esset verum de co/ poribus celestibus que non habent in se colorem p rīe/ dictū. Et q color sic acceptus sit adequatū obiectū vis/ sus. probat sic. qz hoc est obiectum alicuius potētie qd/ se habet adequate ad illā potētiā sic q nec excedit pot/ tētiā nec exceditur. Sed sic se habet color ad visum. qz/ omne visibile est color. & ois color est visibilis. q rē. Alio/ mō caput color p rīe fm q est q lras cāta ex lumine ignis/ et dyaphaneitate aeris et aque et ex toto opaco terre. et/ sic color est solū in corpbz mixtis. & tūc verus est q color/ nō est obiectū visus. & sic caput Aristo. colorem in textu/ distinguēs colorem a lumine cū dicit q duplex est visibi/ le. scz color & aliquod innominatū
¶ Arguit. visibile est obiectum visus. ergo nō color
¶ Accedens pbat. quia visibile mouet visum. sed illud ē/ obiectū quod mouet potētiā. Dōm q tripliciter p r/ assignari obiectū alicuius potētie. Uno mō fm p mū/ nitate p dīctiois. & sic illud ē obiectū alicuius potētie/ qd p dīctur de omnibz q cognoscuntur p ralem pōnam/ et sic ens p r dīcti obiectum intellectus. & visibile obiectū/ visus qz q cūqz p visum p gnoscūtur p p hēndunt sub vis/ibili. Alio p r caput fm formalitāte rōis obiectualis. qz. f/ obiectū mouet pōnāz sub aliq formalī rōe. & sic vtz ē ob/ iectū nostri itelleūs. qz intellect? mouet ab aliq sub rōne/ veri & sic etiā lumē est obiectū visus. Sz istis duobz mo/ dis nō caput obiectū alicui? pōne p rīe. & h dī esse obiectū/ alicui? pōne p rīe qd p p rīa spēm imutat potētiā qd nō/ fit in p dīs modis. qz sub visibili etiā sumit visibile p ac/ cidēs qd nō habet spēm in visu. Sūtur ergo tertio? ob/ iectū alicui? pōne fm pncipalitāte appropoatōis qz sic ob/ iectū tale est appropoatū & adequatū pōne. Et sic dī illud/ obiectū alicui? pōne cui? spēs est in pōna. & sic color ē ob/ iectū visus. & q d dītas rei materialis est obiectū intellec/ tus qz color mouet visum p p rīaz silitudinē. et etiā nō ex/ tendit se visus vltra colozē. nec ē coloz vltra visum.
¶ Arguit. h est obiectū alicui? pōne qd imutat pōnāz/ sz coloz a tū imutat visum. q nō color. qz accīa nō agūt li/ ne subēo. Dōm q duplr aliqd imutat pōnām. vno? qā

Visibile e dūc

Obiectum assignatū
aliterū pōne 369 mō

or hōm
2 cap 6 p
dīctōis
qz ad se

Questiones

Secundi de Anima

At tunc eadem imutandi ponam. & sic subiectum acceptum cum quod
sitate sensibili imutat potentiam sicut coloratum visum
Alio modo dicitur aliquid imutare quod est principalis ratio imutandi
alteri & sic obiecta imutat potentias & sic color est obiectum
visus & est principalis ratio imutandi visum.

Requiritur nec iste color nec ille color est obiectum visus
ergo nec color & nihil est in genere quoniam sit in aliqua specie
vel sic Nullus color est obiectum visus. ergo nec color. quia
ibi arguitur ab universali negatiua ad suam indiffinitatem

Dicendum quod hic est fallacia figure dictionis arguendo a
suppone personaliter ad simpliciter. vel a discretum ad simpliciter.
si dicatur nullus color est obiectum visus. color supponit per
sonaliter et profuse. et hic color est obiectum visus supponit
simpliciter. Et si dicatur. arguitur ab vltimo ad indiffinitatem. negandum
est quod ista positio color est obiectum visus sit indiffinita.
sed est singularis singularitate nature. sicut ista homo est
dignissima creaturarum

Requiritur in obiecto visus inueniuntur plures priores
res. sed vnus sensus est cum vna prietas. et per prius visus
nō est vnus sensus. **P**robatur. quod inueniunt albus et nigrum
tenebrosus & luminosus qui sunt tria. **O**mne primo quod res
negræ nō comprehendunt sub obiecto visus. quod illud nō potest
nec sub ponā quod nō imutat ponam neque mouet ponam.
sed tenebræ nō mouet visus. sicut silentium nō comprehenditur
sub obiecto auditus. **S**econdo dicitur quod iste prietas sic ad
inuenit reducibiles. quod lumen reducitur ad colorē albus quia
in albo est multum de lumine. Et tenebræ reducuntur ad co
lorē nigrum. quod tenebræ sunt privatio luminis

Visibile est color. hoc autem est in eo quod
sine se visibile sine se non autem ratione. sed quoniam
in seipso habet causam essendi visibile. Omnis enim
color motus est eius quod sine actu dyaphani et
hec est ipsius natura. vnique quidem non visibile sine
lumine. sed omnis cuiuslibet color in lumine visi
bile **E**t quod de lumine primo dicendum quid est

Dicitur Aristoteles. distinctio duplex visibile. **D**icitur con
sequenter determinat de virtute. et primo de manifestis. visibi
libi scilicet de colore. **S**econdo de inmanifestis. hoc est ibi. **N**on autem
omnia) **C**irca primum interit ista per se. quod color sine se sit
visibilis. et tamen non videtur sine lumine exteriori. **P**ropos
it ergo primum premittitur. et dicitur quod color est visibilis per se non in
primo modo preteritis. sic quod visibile sit de ratione coloris. scilicet col
or est visibilis per se in quanto modo preteritis. **E**t est enim quar
tus modus quoniam subiectum habet in se causam que predicat
tū sibi inest. sed sic est de colore quia color habet in se causam
quare est visibilis. **E**t hoc probatur ex tertio. quia aliquid est
visibile sine se est motus dyaphani sine actu sed color
sine se est motus dyaphani sine actu. ergo est per se vi
sibilis. **D**icitur propter quod color per hoc videtur quia mouet
dyaphanum illuminatum. et dyaphanum illuminatum mouet
visum. **D**icitur propter quod quia medio illuminato diffundunt
colores. **E**t quo tertio probatur quod sicut se habet visibile ad ho
minem quod est propria passio hominis. ita visibile ad colorem quod
est propria passio coloris. **A**ddit tamen Aristoteles. in tertio
quod quauis color sine se sit visibilis. non tamen videtur sine
lumine. et quia lumen recipitur in dyaphano. ideo
de lumine et de dyaphano dicendum est. **E**t quo tertio acci
pitur quod in eodem subiecto non est potentia et actus ex eodem

principio. quia potentia siue prietas oritur ex principio rei
et puenit sibi ipse. **S**ed actus potest oriri ab aliquo extrin
seco. sic est de visibili et de ridere. quia visibile oritur a prin
cipio intrinsecis hominis. **S**ed ridere ex admiratione
que prouenit ab extrinseco. **E**t simile est de mobilitate
et de motu actuali. quia mobilitas conuenit enti natura
li per se. et ideo de illo sicut quod homo est scia scilicet non de actuali motu

Queritur. vtrum lumen requiratur ad videndum propter col
ores aut propter medium. **O**mne quod quauis color sine se
sit visibilis sine lumine. non tamen videtur actualiter sine lumine
ne. quia oportet medium esse illuminatum antequam colores pos
sint se diffundere ad medium. **D**icitur ergo talis quæ
stio. **A**n lumen tale requiratur ad videndum propter ipsos col
ores sic scilicet quod colores de se non sunt visibiles nisi apponat
lumen vel requiratur propter medium sic scilicet quod si medium nō
sit illuminatum colores nō diffundant se ad medium. **E**t
respondendum quod est duplex lumen in coloribus. **U**num est
intrinsicum quod est de substantia coloris. **C**irca quod sciendum
quod color est alitas causata a luminoso ignis et per
speculum aeris & aque et opaco terre. **E**dem nō est sic intell
gendum quod iste qualitates ple veniant ad positioem sine
subiectis. sed per hoc quod elementa adiucem miscent etiam
miscent qualitates quod sunt in elementis. **E**xempli gratia. quado
miscetur ignis aque et aeri. tunc luminositas ignis etiam
miscetur speculo aeris et aque et opaco terre. **Q**uando
enim est multum de lumine in aliqua mixtione tunc est color
albus. et quomultum de opaco terre tunc est color niger. sic
tamen quod iste qualitates nō manent sine substantiam sed
sine virtute. **R**equiritur ergo hoc lumen intrinsicum propter
colores. quod constituit colores formaliter. scilicet. principalem sicut ai
ma rationalis requiritur propter hominem. quia est pars constituit
ua hominis. **A**liud est lumen extrinsecum siue diffusum ab
aliquo corpore illuminante. sicut est lumen solis. et de tali quæ
ritur in questione. **E**t sic quod tale lumen simpliciter requiritur
propter medium. et non propter colores. quod probatur dupliciter. **P**rimo
auctoritate. **A**ri. in tertio ubi dicit quod color per se est visibil
is est visibilitas puenit coloribus in se et non ab extrinseco.

Sic enim color esset visibilis per lumen. tunc visibilitas adue
niet et per aliquid accis extrinsecum. **S**econdo probatur. quia
vnaquodque forma requiritur ad disponendum suum. principium sub
iectum. sed lumen extranum est in dyaphano sicut in pro
prio subiecto ergo requiritur lumen extranum propter medi
um. **E**t sic probatur quod color ex sua natura per se diffundere. scilicet
quod quadoque se nō diffundit hoc est propter indispotionem mes
dy quod nō est illuminatum. medio autem illuminato statim dis
funduntur colores. et sic patet quod lumen requiritur propter medi
um. **A**lii tamen dicitur quod lumen requiritur propter colores.

Et hoc ideo. quod dicuntur quod color existens in aliquo subiecto
de se nō potest mouere dyaphanum. nisi exciteret a lumine
exteriori. exteriori ergo lumen requiritur ex parte colorum
vnde colores sunt visibiles. **E**t simile ponunt de intellectu
et fantasmatibus. quia sicut lumen intellectus agens res
quiritur propter fantasmatibus. ita etiam requiritur lumen colorum
propter colores. **S**ed istud est manifeste contra Aristoteles.
qui dicit quod color per se est visibilis. quia in se habet causam vi
videat. **E**t sic quod color quousque se diffundit et quousque se nō dif
fundit hoc est propter medium quod nō recipit colore nisi
sic illuminatum. **F**uerunt tamen alii volentes concordare istas
opinionem et dicebant quod duplex est esse coloris. scilicet. primo et
substantiale. et sic manifestum est quod lumen extrinsecum non requiritur
propter colores. quod colores habent esse in tenebris. quod nihilic
aliis adducit lumen extrinsecum de nouo faceret colores in

seipso. **Y**e. de. coloribus. **P**robatur per hoc quod
color per se nō videtur ex se ipso. et hoc quod
color per se nō videtur ex se ipso. et hoc quod
color per se nō videtur ex se ipso. et hoc quod
color per se nō videtur ex se ipso. et hoc quod
color per se nō videtur ex se ipso. et hoc quod

Probatur per hoc quod color per se nō videtur ex se ipso. et hoc quod
color per se nō videtur ex se ipso. et hoc quod
color per se nō videtur ex se ipso. et hoc quod
color per se nō videtur ex se ipso. et hoc quod
color per se nō videtur ex se ipso. et hoc quod
color per se nō videtur ex se ipso. et hoc quod
color per se nō videtur ex se ipso. et hoc quod

Finitio

De colore

De colore

De colore

De colore

longi sensus...

Color est visibilis per se...

Color per se nō videtur ex se ipso...

quod subiectis quod est falsus. Aliud est esse secundum colorum formam quod est diffusum ad visum. et sic lumen extrinsecum requiritur propter colores. Sed ista concordia non valet. quia etiam capiendus do colores quo ad esse secundum sic lumen extrinsecum non requiritur propter colores. quia etiam colores ex sua natura semper possunt se diffundere ad medium nisi esset defectus ex parte medij. ergo oportet quod medium sit illuminatum antequam diffundant se colores.

Arguitur color per se esse visibilis. et non oportet ad eius visibilitatem pervenire lumen extrinsecum. Dominum quod visibile capitur dupliciter. Uno modo secundum eius propriae naturam. secundum quod est aptitudinem ad visibilitatem. et sic color secundum se acceptus est visibilis sine lumine extrinsecum. Alio modo capitur visibile improprie secundum quod importat actum visionis. et sic color non est visibilis sine lumine. defectus enim est ex parte medij quo illuminato etiam colores diffundunt se et actum videntur. Et similitudine per dari in alijs passionibus quia multa sunt entia habentia passiones naturales. sed non habent actum illarum nisi per aliquod extrinsecum. ut risibile convenit homini ex sua natura. et tamen actus ridendi provenit homini per aliquod extrinsecum. sicut per admirandum quod admiratio surgit ex aliquo extrinsecum. Simile est de corruptibili quod corruptio mixta sit per se corruptibile. non tamen corruptio nisi per extrinsecam qualiteratem. Sic etiam corruptio colorum secundum se visibilis sit. non tamen videtur nisi per lumen extrinsecum.

Arguitur sicut se habet lumen intellectus ad fantasmatum ita se habet lumen extrinsecum ad colores sed lumen intellectus agens requiritur ad intelligendum propter fantasmatum. ergo lumen extrinsecum requiritur propter colores. Dominum quod in hoc est simile. quia sicut lumen intellectuale requiritur ad intelligendum ita lumen corporeum requiritur ad videndum. Sed in alio est dissimile. quia lumen corporeum requiritur propter medij. sed lumen intellectuale requiritur propter fantasmatum. que cum sint species rerum particularium non possunt movere intellectum nisi per se depurentur per lumen materiale intellectus agentis. talis autem depuratio fit per lumen intellectus agentis. Sic autem non est de colore. quia color etiam acceptus secundum suam naturam absque depuratione potest movere sensum. et sic non oportet ponere lumen corporeum propter colores. ut lumen intellectuale propter fantasmatum. Licet ergo fantasmatum sint de terra species quantitates non possunt de se diffundere in materialem ymaginem de prima specie quantitates quibus est species intelligibilis oportet ergo quod per intellectum agentem primo depurentur. Sed obiectum visus et species visibilis sunt de una specie qualitates quibus sunt alterius modi.

Arguitur stans in tenebris potest videre illum qui stat in luce. et non e contra. ergo lumen requiritur propter colores. Dicendum negando premissa. probatur tamen quia non videtur alia causa nisi quod colores illius (qui stat in tenebris) non excitantur. sed colores illius qui stat in luce excitantur. Dicendum quod colores illi qui stat in tenebris non diffunduntur. hoc autem non est ex parte coloris sed ex parte illius in quo immediate color recipitur. scilicet ex parte medij. ex quo enim medijum circa illum qui stat in tenebris non est illuminatum. ideo colores non diffundunt se ad tale medijum. sed colores illi qui stat in luce diffundunt se. et sic videntur quod medijum est dispositum pro diffusionem colorum. Et si dicatur. stans in tenebris non videbit illum in luce. quia medijum circa eum non est illuminatum. Dominum quod stans in tenebris videt statum in luce. et non e contra. quia non est simile in prima diffusionem colorum et in primario diffusionem coloris ad visum quod ad diffusionem requiritur lumen magni. sed ad primario diffusionem non requiritur

magnum lumen postquam color diffusus est. sed sufficit parvum lumen.

Arguitur in unoquoque quod quod est primum cum ea omni sequitur. Sed lumen est primum omni visibili. ergo lumen est causa colorum.

Dominum quod est duplex lumen. scilicet in se et in se. in se est lumen extrinsecum. et hoc lumen est causa omni colorum. quia est principium principale sicut in aliis. Aliud est lumen extrinsecum. et illud lumen non requiritur propter colores sed propter medijum. Quibus causa potest esse quod duplex est agens. Aliquod est quod inducit formam cum materia disposita sicut ignis introducit in ligna siccitate et formam ignis. Aliud est agens quod inducit formam. et tamen predestinat dispositio in subiecto. et sic color dicitur agere in visum. quia per se ponit ipsum lumen in aere antequam se diffundat ad aerem.

Arguitur de dyaphano recipit sonum sine lumine. Greci putant colorem sine lumine. Tenet prima a se. Dominum quod non est simile de colore et alijs quantitatibus. quia alie quantitates propter colorem non sunt in dyaphano sub ratione dyaphaneitatis sicut color. sed secundum aliquam aliam rationem. quia sonus est in aere secundum quod aer est facilliter mobilis. Dicitur autem est in eo ut est facilliter alterabilis. Cum ergo respicit dyaphanum secundum quod huiusmodi. ideo est in eo ut dyaphanum. Color enim non diffunditur nisi per dyaphanum illuminatum. Non autem sic dominum est de sono. quia diffundit sonus secundum quod aer est facilliter mobilis. sicut talis mobilitas etiam sic est in tenebris sicut in lumine.

Arguitur odor non diffundit se nisi corpus odoriferum exciter. ergo sic erit de colore quod sit corpus coloratum excitarum ad diffundendum colores. Dominum quod non est simile de colore et odore quia odor imutat primum aerem realiter. et ideo oportet realem mutationem fieri in corpore odorifero antequam odor diffundat. Sed colores immutat etiam primum aerem spiritualiter. ideo non oportet in illis fieri aliquam alterationem antequam se diffundant. et sic non oportet quod colores excitentur.

Arguitur eiusdem est aptitudo cuius est actus. ergo color per se esse visibilis sine lumine exteriori. etiam videtur sine lumine exteriori. Dominum ad maiorem. quia licet eiusdem sit aptitudo et actus. tamen aptitudo et actus non sunt eiusdem secundum idem quod quod aliquid plus requiritur in eodem subiecto per actum quam per aptitudinem. quibus tamen eiusdem subiecti sunt actus et aptitudo. Exemplo extra propositum. ut eiusdem est visibilitas cuius est ridere. sicut homo tamen risibile et ridere provenit huius secundum diversam. Est enim homo risibilis secundum suam naturam. Sed ridere convenit huius ex admiratione quod surgit ab extrinsecum. sicut ab effectu tu eius cuius causa ignoscitur. Sicut est hic dominum. quod visibile esse provenit colorum secundum suam intrinsecam principia. et tamen videre secundum actum provenit sibi per lumen extrinsecum. Sicut potest dici de corruptibili et corrupti. quia corruptibile esse convenit corrupti mixto secundum suam principia intrinsecam. Sed corrupti secundum actum convenit sibi ex quantitatibus suis.

Est igitur aliquid dyaphanum. Dyaphanum autem dico. quod est quod est visibile. non autem secundum se visibile. ut si simpliciter est dicere. sicut propter extraneum colorum huius autem est aer et aqua et multa solidorum. Non enim secundum quod aqua necque secundum quod aer dyaphanum est. sed quoniam est natura eadem in his visibilis et in perpetuo superius corpore.

Dyaphonetas in igne q̄litt i 2^a eig collocat p̄spe
Dyaphonetas in diuisis corpoibz vniq̄ epei
Lumen & color spe differunt

Questiones

secundi de Anima

Dyaphonm est

Dyaphonm est
f. dyaphonm est
f. p̄spe colorat
f. vniq̄ epei
f. lumen & color
f. spe differunt

Quia Aresto dicit se determinatur de lumine & sub
secrum luminis est dyaphanum ergo p̄mo determinat
de dyaphano & postea de lumine dices. Dyaphanum
est qd est susceptum coloris extranei. qd suscipit in se co-
loris suauiter & no pmanenter. & repli gra aer illumina-
tus recipit in se colores p̄inuos tali aeri. et id dyapha-
nu no e f̄m se visibile p̄t color extranei. Deinde addit
q̄ corpa sunt dyaphona. & d̄ q̄ aer & aqua et multa alia
sicut vitz & crystallus. Deinde addit quod ista p̄p̄tetas
no puenit istis corpoibz f̄m p̄p̄a naturam q̄ sic dyapha-
neitas esset alterius spei in diuersis corpoibz qd est
falsum. sed puenit eis f̄m aliqua cōm naturā quā h̄nt
cum corpe celesti. & ideo dyaphoneitas in illis corpoibz
est eius de spei. Et q̄bus p̄t elict q̄ poterie aie in aialibz
diuersarum specierum possunt esse vni? spei. quia tales
poterie fiunt ab ipsis animalibus f̄m aliquod cōmū-
nereretur in illis.

¶ Arguit corpa celestia sunt dyaphona & tamē sunt
visibilia f̄m se. ergo dyaphonū est f̄m se visibile. Dicē
dum q̄ dyaphonū accipit dupliciter. Vno mō absolute
f̄m rōem dyaphoni. et sic nō est visibile. & sic aer in teneb̄
bris nō videtur nec etiā corpa celestia. Alio mō accipit
dyaphonū f̄m q̄ ē illuatiū. & sic est duplex dyaphanum.
Quoddā est qd est in corpe aliquo densosue firmo. s̄
cū sunt corpa celestia & aqua. et tūc etiā dyaphanum
est visibile. Est em̄ manifestū q̄ aqua est visibilis et corpa
celestia in quibus nō est color. sed p̄pter densitatem
taliū corpoz dyaphanorum sunt visibilia. Aliud est dy
aphanū actuatiū in corpi subtiliori sicut in aere. et sic dy
aphanū nullo mō est visibile nisi p̄ extrinsecū colorē. Et
id nō diffinit dyaphanū q̄litteratq̄ acceptū. sed dyapha
num actuatiū et illuminatiū. quia diffinit dyaphanū qd
facit ad visionem. hoc autē est dyaphanum illuminatum
cum hoc sit medium videndi.

¶ Arguit cōtra diffinitōem ex ista diffinitōe seq̄r̄
tur q̄ lignū vel murus esset dyaphanus q̄ recipiunt in
se colores extraneos. Dm̄ q̄ dupliciter dicit aliquid
alteri extraneū. Vno mō quia est extra naturā illius cui
inest. et sic omnis color dicit extraneus subiecto. & sicut
omne accūs. sed sic hic nō accipit extraneū. Alio mō d̄
c̄ extraneū qd est facilliter ab eo sepabile cui inest & sic co
lor dicit extraneū dyaphano. q̄ colores sunt in dyapha
no f̄m esse spūale & intentionale quādo dyaphanū est il
luminatum. recedēte ergo lumine recedit & color.

¶ Queritur. In quo predicamento sit dyaphoneitas
poteria recipiendi lumen. Sicut em̄ visibile est naturalis po
tentia ad actū videndi. ita etiā & dyaphaneitas est nat̄
turalis poteria p̄ receptōe luminis. & ideo corpa non dyapha
na nō possunt recipere lumen sicut sunt corpa opaca
sive terminata.

¶ Querit. vtz ista dyaphaneitas in diuersis corpibus
sit vnius spei. Dm̄ q̄ sic. & rō est. q̄ distinctio vnius
ex parte subiecti nō variat spēm rei. q̄ ex subiecto sumit̄
tur distinctio numeralis accūtis. & etiā distinctio f̄m ma
gis & min⁹. sed dyaphaneitas in diuersis corpibz distin
guitur ex p̄te subiectoz & f̄m magis & minus. Aliq̄ em̄
sunt corpa dyaphana p̄ totū. in quibus tamē est differe
tia q̄ aliq̄ sunt p̄ totū luminosa sic q̄ de se defundant luz
men. & alia illuminēt. & sic planete in corpibz celestibz h̄nt
dyaphaneitatem. Alia sunt dyaphana p̄ totū q̄ habēt luz
minositatem intra se et tū nō illuminant sicut ignis elemē

tatis. q̄ si talis ignis illuminaret. tūc semp̄ esset lumē cir
ca terram q̄ semp̄ aliqua pars ignis esset supra nos. Alia
sunt dyaphana p̄ totum q̄ tamē nō illuminant. quā ad p̄
mū. nec h̄nt in se naturalē luminositatē q̄ ad sedm̄. sed sol
lū recipiūt ab extrinsecō lumē. sicut s̄ aer et aqua. Alia
sunt dyaphana que recipiūt lumē soluz in superficie sicut
sunt corpa colorata. Et ideo d̄ Aresto. q̄ color est ex
tremitas p̄spiciū. i. dyaphani in corpe terminato.

¶ Arguit. corruptibile et incorruptibile dicit plus q̄
ḡne. vt d̄ decimo metaphice. ergo ista corpa inferiora et
corpa celestia nō possunt in se habere vnam formam.

Dm̄ q̄ ibi genus accipit p̄ ḡne p̄sico. i. materia.
p̄t tū corpa omnia et ea q̄ sunt in corpibus puenire ges
nere logico. immo spē logica. sic corpa inferiora et corpa
celestia sunt simul in predicamento substantie. & accūtia co
rū p̄nt esse vni? spei sicut d̄m̄ est de dyaphaneitate.

¶ Arguit. grauitas & leuitas aeris & aque d̄nt spē. Aliud ex
emplū. r̄sibile et rudibile d̄nt spē. ergo etiā album in ho
mine & asino. Dm̄ q̄ nō est ille. quia grauitas & leui
tas in elementis nō fiunt ab ipsis elementis f̄m ipoz p̄
p̄tas naturas. i. p̄p̄as differētiās. Sed dyaphaneitas
sic nō fluit ab eis. sed f̄m aliquod p̄mune reprū in ipsis &
ideo p̄t talis forma sic fluens esse vnius spei. Sicut r̄sibi
le et rudibile sunt diuersaz spēz. q̄ fiunt ex p̄p̄tiaz na
turis hoīs & asini. Sed albedo in homine et asino fluit ab
eis f̄m aliquod commune. q̄ scz sunt corpa mixta et es
go sunt eius d̄ spēi.

¶ Querit. vtz lumē & color differant spē. Dm̄ q̄
sic cuius duplex est ratio. Prima est. quia simplex & mix
tum nūq̄ sunt eius d̄ spēi. vt aer & lapis. quia aer est corpa
pus simplex. & lapis est corpa mixta. sic in p̄posito lumen
est q̄litas simplex. s̄ color est q̄litas secūda causata ex lu
minoso ignis p̄sico aeris & aque & ex opaco terre & sic
mixtio q̄litarū ex p̄mixtōe elemētoz adinuitē vt d̄m̄ est
Secūda rō est. q̄ illa sunt distincta spē q̄ h̄nt diuersa s̄
bi opposita. q̄ p̄tarietas est d̄ā f̄m spēm. ergo oportet
q̄ quecūq̄ h̄nt eadē opposita sunt vnius & eius d̄ spēi et
p̄ oppositū quecūq̄ h̄nt diuersa opposita nō sunt vnius
spei. Sed iste qualitates h̄nt diuersa opposita. q̄ oppositū
tum luminis est tenebre que nō opponuntur colorū quoz
oppositio est album et nigrum.

¶ Arguit. si color est qualitas p̄posita ex quatuor ele
mentis. ergo est simplex. Dm̄ q̄ bene sequeret si ille
q̄litas manerēt actuali formaliter. sed hoc nō est verū
quia tū manent virtualiter. Et ideo est dicendū eodez
mō de istis q̄litaribz quo ad colores. & de elementis quo
ad mixtū. Vñ p̄t q̄ color est q̄litas simplex f̄m naturaz
h̄ns tū p̄tēre aliaz q̄litarū & nō substantiā.

¶ Arguit. calidū humidū frigidū & siccum sunt q̄lita
tes p̄me. ergo nō lumē. Alis p̄t. q̄ ille sunt q̄litates p̄
moziū corpoz. Dm̄ q̄ dupliciter aliq̄e q̄litates d̄
cūtur p̄me. Vno mō p̄pando eas ad q̄litates rangibz
les. & sic calidū frigidū humidū et siccus sunt qualitates
p̄me. Alio mō dicunt q̄litates p̄me in ordine ad qualita
tes visibiles. et sic lumē opacū et p̄sicoū sunt q̄litates p̄
me. Et p̄ncipaliter lumē est q̄litas p̄ma p̄ter duas cōs.
Prima cō est. quia est q̄litas p̄mi corpi scz celī. Secū
da cō est. q̄ cum alijs q̄litaribus elemētoz. sicut al
as q̄litates visibiles. vtz pura colores. S̄ā cuius scien
dum q̄ color p̄struitur ex tribus q̄litaribus. scz ex lumid
noso ignis. ex dyaphano aeris & aque. & ex opaco terre. In

¶ Queritur. In quo predicamento sit dyaphoneitas
poteria recipiendi lumen. Sicut em̄ visibile est naturalis po
tentia ad actū videndi. ita etiā & dyaphaneitas est nat̄
turalis poteria p̄ receptōe luminis. & ideo corpa non dyapha
na nō possunt recipere lumen sicut sunt corpa opaca
sive terminata.

Collectio
¶ Queritur. In quo predicamento sit dyaphoneitas
poteria recipiendi lumen. Sicut em̄ visibile est naturalis po
tentia ad actū videndi. ita etiā & dyaphaneitas est nat̄
turalis poteria p̄ receptōe luminis. & ideo corpa non dyapha
na nō possunt recipere lumen sicut sunt corpa opaca
sive terminata.

¶ Queritur. In quo predicamento sit dyaphoneitas
poteria recipiendi lumen. Sicut em̄ visibile est naturalis po
tentia ad actū videndi. ita etiā & dyaphaneitas est nat̄
turalis poteria p̄ receptōe luminis. & ideo corpa non dyapha
na nō possunt recipere lumen sicut sunt corpa opaca
sive terminata.

qua constitutione lumen habet se ut principium formale et alia ut principia materialia. Et si arguatur qualitates non possunt venire ad mixtionem, ergo non potest fieri ex qualitatibus. **¶** Sed quod quibus qualitates sunt se non concurrat admixtionem, tamen qualitates cum suis subiectis concurrunt admixtionem, sicut in generatione mixtorum, ubi quod concurrunt multum de lumine sic mixtum album, et ubi multum de opaco terre fit mixtum nigrum. **¶** Unde quod elementa unum per qualitates tangibiles ex quibus unione resultat forma mixtionis, etiam unum qualitates visibiles, ex quibus unione resultat color, etiam in eodem. **¶** Et sicut in mixto sequitur forma mixtionis gratia qualitates tangibilibus, sic etiam sequitur color, sic quod omne mixtum est coloratum gratia qualitates visibilibus. **¶** Arguitur, lumen est substantia et tota ipsa est color, ergo non est alterius speciei a colore. **¶** Sed dicitur aliter, quod dicitur substantia alterius, uno modo, quod in se ipso constituitur, et sic genus et duo sunt substantia speciei, et sic verum est quod substantia non est alterius speciei quam illud cuius est, sed tunc lumen non est substantia coloris. **¶** Alio modo, quod est principia lumen in constitutione rei, et sic lumen dicitur substantia coloris, quod est principia lumen in constitutione coloris. **¶** Alio etiam qualitates a lumine, scilicet opacum et perspicuum concurrunt ut principia materialia, et lumen ut principium formale, formale autem est dignius et principalius ipso materiali. **¶** Et his potest intelligi definitio coloris data in libro de sensu et sensato, scilicet color est extremitas perspicui in corpore terminato, id est denso. **¶** Potest etiam sic intelligi, color est extremitas non constitutiva sed qualificativa, quod color sequitur ipsum perspicuum quod est naturalis potentia, et ideo additur perspicuum. **¶** Debet etiam hoc perspicuum non esse totaliter perspicuum, quod non sunt in profundum, et ideo additur in corpore terminato, id est denso. **¶** Item lux lumen radius et splendor differunt ab invicem secundum rationem, licet sint idem secundum rem, quod lux est qualitas secundum quod est in lucido, et dicitur lumen secundum quod participatur a dyaphano, et dicitur splendor secundum quod redit a corpore aliquo illuminato.

Lumen autem est huiusmodi actus dyaphani, secundum quod est dyaphanum, potentia autem in quo hec est et tenebra lumen autem ut color est dyaphani, secundum quod actu dyaphanum ab igne aut huiusmodi, ut quod sursum corpus. Et enim huic aliquid in est unum et idem.

Hic philosophus diffinit aliam qualitatem concurrentem ad visionem scilicet lumen, et primo ponit veritatem de lumine, secundo excludit errores. **¶** Dicit ergo primo quod lumen est actus dyaphani secundum quod dyaphanum. **¶** Et hoc probat sic, quod contraria sunt apta fieri circa idem, scilicet lumen et tenebre contrariantur extendendo contrarietatem ad partem oppositam, ergo habet fieri circa idem subiectum, sed subiectum partem tenebrarum est dyaphanum, ergo etiam dyaphanum est subiectum luminis, et sic lumen est actus, id est forma dyaphani. **¶** Et addit Aristoteles, quod lumen est sicut color dyaphani, id est actus eius. **¶** Et istud lumen causatur in dyaphano ab igne, id est secundum ponentes corpora celestia esse ignea vel ab igne, id est ab aliquo illuminante igneo sicut est candela vel ignis mixtus, vel causatur lumen a corpore superiori, id est celesti.

¶ Arguitur, dyaphanum est accidens, ergo lumen non est in dyaphano sicut in subiecto. **¶** Sed dicitur quod duplex est

subiectum ipsius luminis, scilicet quo, id est quo mediante lumen est in aliquo subiecto, et sic dyaphanum est subiectum luminis, quod per dyaphaneitatem lumen recipit in aliquo corpore. **¶** Aliud est subiectum quod est tale subiectum non potest esse accidens et sic subiectum luminis est corpus dyaphanum. **¶** Sicut quod quod est subiectum quo qualiteratur corpus palium, sic etiam una qualitas esse subiectum quo alterius qualitatis, et sic dyaphanum est subiectum luminis.

¶ Arguitur, dicitur est plus quod dyaphanum est subiectum coloris, sed non est subiectum luminis. **¶** Sed dicitur quod dyaphanum accipit dupliciter, uno modo secundum quod dyaphanum, id est absolute absque aliquo addito, et sic lumen est actus dyaphani, quod lumen est prima et proxima forma actuans ipsum dyaphanum. **¶** Alio modo accipit dyaphanum secundum quod est actuatum per lumen, et tunc dyaphanum suscipit in se colores, et sic est subiectum coloris, et ideo tene dicitur Aristoteles, hic quod lumen sit actus dyaphani secundum quod dyaphanum. **¶** Unde per quod lumen est actus lucidi sicut causa formalis lucidi, et est actus dyaphani, sicut forma prima, et est actus corporis sicut forma remota, quod corpus est subiectum remotum luminis. **¶** Primum per quod lumen et lucidum differunt, sicut abstractum et concretum, et abstractum est causa formalis concreti.

¶ Arguitur, color est actus terminati corporis, ut dicitur in de sensu et sensato, sed male dicitur hic quod sit actus dyaphani non illuminati. **¶** Sed dicitur quod color dupliciter accipit, uno modo secundum esse reale, et sic color est actus corporis terminati, id est corporis densi, quod non potest visu penetrari. **¶** Et sic loquitur Aristoteles, diffinitio coloris in de sensu et sensato, quod color est extremitas perspicui in corpore terminato. **¶** Alio modo accipit color secundum esse intentionale et spirituale, et sic color est actus dyaphani illuminati, quod color secundum esse spirituale recipitur in medio, quod medium est dyaphanum illuminatum.

¶ Arguitur, si lumen est actus dyaphani secundum quod huiusmodi, ergo lumen seipsum est in dyaphano, quod est falsum. **¶** Sed dicitur quod hoc argumentum verum concludit, quoniam cum est lumen tunc est in dyaphano. **¶** Est enim corpus dyaphanum habes in se lumen quibus non habeat naturale lumen, est tamen dyaphanum, ergo lumen est semper in dyaphano.

Quid quidem igitur dyaphanum, et quod lumen dicitur est, quod neque ignis est neque omnino corpus neque defluxus corporis ulli. Esset enim utique aliquid quod corpus, et sic si ignis aut huiusmodi alicuius presentia in dyaphano.

Postquam Aristoteles posuit diffinitiones luminis, hic persequitur ex illa diffinitione excludit falsam opinionem. **¶** Ex quo enim dicitur est quod lumen est actus dyaphani, sic satis patet quod lumen non est corpus, corpus enim non est actus, id est forma alicuius, sed potius materia. **¶** Dicebat enim antiqui quod lumen esset ignis ponentes triplicem ignem, id est ignem carbonem, ignem flammam, et ignem lucem. **¶** Aliqui vero (sicut Democritus) dicebant quod lumen esset fluxus corporis, et sic tunc etiam lumen esset corpus. **¶** Dicebat enim Democritus quod lumen esset defluxus quorundam corporum atomalium in dyaphanum, et sic lumen esset defluxus corporum, id est lumen esset corpora atomalia defluentia a corpore illuminato in dyaphano. **¶** Et quoad hoc contra eos arguebatur, sol semper illuminat terram, et si sic emittunt illa corpora atomalia, tunc sol continue minoratur, et sic tam esset valde parvus. **¶** Responderit igitur quod sol recuperat suam quantitatem per hoc

Et color accipitur...
...et sic color est actus...
...et sic loquitur...
...et sic color est actus...
...et sic color est actus...
...et sic color est actus...

Primo Demo...
...ceteri de lumine

dyapason *In ponia* *dyapason* *dyapason* *dyapason*

Questiones

Secundi de Anima

q nutritur p vapores. sed hoc est magis inconueniens quia quicquid nutritur est corruptibile

Neque enim possibile est duo corpora in eodem esse. Videntur autem lumen contrarium esse tenebre. Est autem tenebra priuatio huius habitus ex dyaphano. Quare palam q et huius presentia lumen est.

Hic phs reprobat ista opinionem. et vult q impossibile est lumē esse corpus. et hoc sic. qz si lumē esset corpus tūc multa corpa essent simul in eodem loco. sed hoc est impossibile. ergo illud ex quo sequitur. **Quia autem patet. quia aer est corpus. et lumen est cum aere simul. ergo duo corpora essent simul.** Quid autem lumē sit in aere pbat **Aristo.** qz tenebre sunt in aere. sed tenebre et lumē sunt contraria que habent fieri circa idem subiectum. ergo etiam lumē est in aere. Quia autem patet ex quarto phisico. qz si duo corpora essent in eodem loco. tunc esset penetratio dimensionum. Est autem considerandum qz contrarietas capitur hic generaliter prout se extendit ad priuatiuam oppositionem sic enim lumen et tenebre contrariantur. id est priuatiue opponuntur. et per hoc non impeditur argumentū textus. qz non solum contraria proprie dicta habent fieri circa idem sed etiam priuatiue opposita

Et non recte empedocles. neque si aliquis alius sic dixit q feratur lumen. et extendatur in medio terre et continentis: nos autem lateat hoc enim est et extra eam que in ratione veritatem et extra ea que videntur. In paruo enim spacio lateret nos. Ab oriente autem in occidentem latere magna quidem multum questio est

Hic reprobat **Aristoteles** quādam solutionem ipsius empedocles. quia aliqui volentes probare q lumē non esset corpus sic arguebant. Si lumen esset corpus tunc illuminatio non fieret in instanti. quia nullus corpus mouetur in instanti. vt patet sexto phisico. **Respondet** empedocles q etiam illuminatio non fieret in instanti. sed fieret successiue. et tamen illa successio lateret nos. **Hanc solutionem reprobat Aristoteles** dicens. qz dicitur lumē moueri successiue et illam successione nos latere est contra rationem et contra sensum. **Primum** patet. quia licet talis successio posset nos latere in paruo spacio tamen in magno spacio (quale est ab oriente in occidentem) non posset nos latere successio motus. **Secundum** patet quia videmus ad sensum quando sol venit ad partes orientalem super nostrum emispherium. tunc etiā illuminat occidentem simul adhuc existens in oriente

Arguit lumen successiue mouetur ab oriente in occidentem. vt manifeste patet. ergo male reprobat. **Empedocles.** **Quod** dupliciter mouetur aliquid successiue. **Uno modo** per se. quia scz in ipso mobili est naturaliter talis successio. et sic lumen non mouetur. sed corpus illuminans. et sic finem talem intellectum excluditur opinio **Empedocles.** **Alio modo** aliquid mouetur successiue per accidens. id est per aliud. quia scz ipsum de se habet

bet mutationem instantaneā. scz contingitur illi qd mouetur successiue. et sic etiam lumen mouetur successiue. quia non potest esse lumen in diaphano nisi p aduentum corporis illuminantis. et ideo illuminatio est mutatio simpliciter instantanea. consequens tamen successiue motum. Simile est de aliquo portante candelam per aliam quam plateam vel stradam ciuitatis. ibi manifestum est q apporatio eade est successiua. sed postq candelam est apporata in instanti p aeternam sit diffusio luminis in locis vbi candelam successiue deponitur

Querit vtrum lumen sit corpus. **Pro intellectu** questionis est sciendum q de natura luminis fuerunt quinque opiniones. **Prima** est q lumen esset corpus. et mouebantur ex hoc motuo. quicquid habet in se passiones corporis. ergo est corpus. **Quia** patet. quia passio non derelinquit suum subiectum. **Quia** patet. quia redire reflecti et reuerberare sunt passiones corporis. quia fiunt per motum localem. qui motus solum conuenit corporibus. vt patet sexto phisico. **Sed ista opinio** reprobat **Aristo.** in textu. etiā non apparet vbi posset lumē corrupti in aere si esset corpus. quia per absentiam corporis illius minaris non potest corpus corrupti. quibus bene accidens corrumpatur. **Alia fuit opinio q lumen esset forma spiritualis.** quod sic probabant. qz illa est forma spiritualis qua vrimur in spiritualibus. et in immaterialibus. sed in immaterialibus vrimur lumine. **Dicimus** enim q est aliquid lumen intellectus agentis. et tamen manifestum est q intellectus agens est aliquid materiale. **Similiter** etiā dicimus de lumine intellectus angelici. sed ista opinio non valet. quia nulla forma immaterialis per se facit effectum materiale. sed lumen facit effectum materialem et realem realiter alterando res materiales. ergo non est qualitas immaterialis. **Et licet** anima rationalis faciat effectum materialem et realem. non tamen per se sed per medium. scz per corpus suum. et anima nobilis p corpus celeste. **Tertia opinio fuit q lumē esset euidens coloris.** qz hoc est euidens coloris sine quo color non est euidens. sed sine lumine color non est euidens. ergo lumē est euidens coloris. **Ista opinio** non valet quia quans doqz videtur luminosum non sub ratione coloris sicut in nocte. **Quarta opinio** est q lumen esset forma substantialis. quia procedit formas substantiales quia producit multa mixta et mineralia. sicut patet de lumine celi. sed simile a suo simili producit. **Ista opinio** non valet. quia nulla forma substantialis percipitur sensu exteriori. quia tunc esset in tertia specie qualitatis. et sic esset forma accidentalis. quod est impossibile. sed lumē percipitur sensu ergo etc. **Quinta opinio** fuit et dicit q lumen in aere habeat esse intentionale. **In corpore vero** luminoso habeat esse reale. **Probatio** est. quia omnis forma realis debet habere permanentiā in suo subiecto. sed lumē non habet permanentiā in aere. sed perit lumen per recessum solaris. **Sed ista opinio** reprobat. quia nulla forma intentionalis denominat suum subiectum. quia omnis forma intentionalis est imperfecta in suo subiecto sed lumē denominat aeternam realiter. qz dicitur aer luminosus quans do habet in se lumen. et ideo color in aere non denominat aeternam. quia habet ibi esse intentionale etc.

Pro veritate autem est sciendum q lumen est qualitas de tertia specie qualitatis cuius proprium subiectum est dyapahanū sive plicuū. **Et hoc patet.** quia qualitates

Septem Opiniones De motu et alioz

Philosophia
et hoc est lumen
et hoc est corpus
et hoc est materia
et hoc est forma
et hoc est spiritus
et hoc est anima
et hoc est intellectus
et hoc est voluntas
et hoc est sensus
et hoc est motus
et hoc est actus
et hoc est habitus
et hoc est virtus
et hoc est potentia
et hoc est facultas
et hoc est organum
et hoc est instrumentum
et hoc est medium
et hoc est obiectum
et hoc est subiectum
et hoc est terminus
et hoc est finis
et hoc est causa
et hoc est effectus
et hoc est principium
et hoc est finis
et hoc est medium
et hoc est obiectum
et hoc est subiectum
et hoc est terminus
et hoc est finis
et hoc est causa
et hoc est effectus
et hoc est principium

que sentiunt sensu exteriori sit de tertia specie qualitatis sed lumen sentitur sensu visus. ergo lumen est de tertia specie qualitatis. Restat ergo solvere quosdam argumenta per bantia quinque opiniones predictas. Ad primum ergo dicendum quod dupliciter alicui videntur passionibus corporis. Uno modo proprie. et tunc est verum quod hoc cui conveniunt passionibus corporis est corpus. quia passio nunquam de relinquit suum subiectum. sed sic non videntur lumen passionibus corporis. Alio modo alicui videntur passionibus corporis. et hoc non oportet esse corpus. et sic quod multiplicat circa obiectum sibi oppositum. quod est purum et politum dicitur reverberari et redire prout redire valet tantum sicut seipsum multiplicare. quia lumen multiplicatur circa corpus politum. sicut si ponatur eadem ad pelum. lumen eius dicitur reverberari et redire a pelui. Ad secundum dicitur quod lumen accipit dupliciter. uno modo per se principium manifestandi alterum siue talis res sit spiritalis siue corporalis. et sic lumen etiam inveniuntur in spiritalibus. quia in spiritalibus etiam inveniuntur principia manifestandi quod vocatur lumen et sic dicimus in homine esse lumen intellectus agere et sic lumen reperitur proprie in spiritalibus. et metaphorice in corporalibus. Alio modo accipit lumen secundum quod est principium manifestandi colores corporales. et sic lumen est qualitas materialis et in materia existens. et isto modo nunc loquimur de lumine. et sic est actus dyaphani illuminati. et sic proprie inveniuntur in materialibus. et metaphorice in spiritalibus. Ad tertium dicitur quod quibus color non videatur sine lumine. non tamen lumen est evidenter coloris. quia in quibusdam est lumen absque evidenter coloris. sicut in corporibus celestibus. sed quod sunt idem non possunt ab invicem separari. Et licet aliqua semper coniungantur ad invicem. non tamen sequitur quod sunt idem. sicut homo et risibile. Ad quartum dicitur quod duplex est causa alicuius subiecti. quedam est principialis et vivifica. et sic effectus est similis cause secundum naturam vel etiam secundum proportionem. sicut filius est similis patri. vel dominus est similis deo que est in mente artificis. Alia est causa instrumentalis alicuius effectus. et tales causam non oportet esse similem effectui. sicut semen est causa instrumentalis generi ex semine. modo lumen est causa instrumentalitatis substantie. quia eo mediante anima nobilis producit inferiora. et mediante celo sicut primo instrumento. Ad quintum dicitur quod non oportet formam esse intentionalem que non semper est in subiecto. quia duplex est forma realis. quedam est que oritur ex principibus essentialibus subiecti. ut risibile est ex homine vel ex complexionibus. ut albedo ex homine. et talis forma est semper permanens in subiecto secundum dispositionem quam habet. Alia est forma realis que oritur ab extrinseco. et etiam permanet ab extrinseco. sicut calor in aqua. qui accipitur ab extrinseco scilicet ab igne. et permanet ab extrinseco. Sic est dicendum de lumine. quia advenit dyaphano per presentiam corporis illuminantis. et ideo lumen differenter est in corpore lucido. vel in sole et in aere aut dyaphano. quibus enim utrobique sit realiter. non tamen est utrobique permanenter. Cuius causa est. quia lumen in corpore lucido fuit ex principibus illius corporis in quo est realiter transiuntur.

¶ Arguitur. lumen est qualitas fluens a corpore. ergo est defluxus corporis. et si sic. tunc est corpus. **¶** **D**icitur quod ista propositio. lumen est defluxus corporis intelligitur dupliciter. Uno modo quod lumen sit pars particule corporis defluens a corpore lucido. ac si diceretur lumen in aere nihil aliud esse quam multa parva corpora atomalia resoluta a corpore solis. et sic **A**ristoteles reprobat istam propositionem. Alio modo propositio intelligitur quod lumen sit defluxus corporis. id est qualitas defluens a corpore. et sic propositio est vera. quia lumen est qualitas naturalis ipsius corporis luminosi. que ab ipso corpore lumine naturaliter fluit.

¶ Arguitur. omnis qualitas sensibilis habet contrarium sed lumen non habet contrarium. ergo non est qualitas sensibilis. **¶** **D**icitur quod duplex est qualitas sensibilis. quedam est que reperitur in ipsis elementis et elementatis. sicut sunt calidum frigidum et cetera. et sic **A**ristoteles bene loquitur dicendo quod omnis qualitas sensibilis habet contrarium. Alia est qualitas sensibilis que invenitur in celo. quod omnino est incorruptibile. et tale qualitate non oportet habere qualitate contrariam nisi extendatur contrarietas ad quantitativam oppositionem et sic tenebre sunt contrarie lumini. **¶** **R**espondeo breviter dicitur quod omnis qualitas sensibilis sensu tactus semper habet contrarium. hoc non oportet de qualitatibus sensibilibus aliorum sensuum.

¶ Arguitur. lumen est corpus. quia philosophus dicitur tres species ignis in secundo thopico. que sunt ignis carbo. ignis flamma. et ignis lux. sed ignis est corpus. et etiam lux sine lumine erit corpus. **¶** **D**icitur quod philosophus loquitur ibi exemplariter secundum opinionem antiquorum qui distinxerunt triplicem ignem. **¶** **E**xempla enim debent procedere ex notioribus. cum ergo secundum antiquos fuit novum et presuppositum que tres essent species ignis. sic etiam exemplificat ibi **A**ristoteles.

¶ **Q**ueritur. utrum lumen recipiatur equaliter in omnibus. **¶** **D**icitur sicut prius dictum est de dyaphaneitate. aliquid enim est dyaphanum per totum. et illa recipiunt lumen per totum. Alia vero sunt dyaphana secundum superficiem. et illa recipiunt lumen secundum ultimam eorum superficiem. **¶** **O**ccurrit ratio est. quia proprium subiectum ipsius luminis est dyaphanum. illa ergo que sunt dyaphana per totum sunt susceptiva luminis per totum et illa que sunt dyaphana secundum superficiem sunt susceptiva luminis secundum superficiem. **¶** **I**n primis est tamen ista differentia. quod aliqua habent de se lumen. sicut est corpus solis. **¶** **A**liqua habent lumen ab extrinseco. sicut aer et aqua.

¶ **E**st autem coloris susceptivum. quod sine colore soni aut absoni. sine colore aut dyaphanum. et invisibile autem quod vix videtur. ut quod tenebrosum est. huiusmodi autem dyaphanum quidem est. sed est cum sit actu dyaphanum sed cum potentia. Eadem enim natura quibus quidem tenebra quibus autem lumen est.

¶ **D**icitur quod dyaphanum susceptivum colore dicitur et demudatum ab ipso.

¶ **D**icitur quod philosophus ostendit quomodo se habeat color ad visendum qui non videtur sine lumine. hic dicit quod se habeat dyaphanum ad videndum. et primo quomodo se habeat ad colorem. **¶** **E**t circa hoc ponit simile de sono dicens quod sicut se habet aer ad sonum. ita dyaphanum ad colorem et quia dyaphanum est sine colore sic est susceptivum coloris. sic etiam quia aer est sine sono. ergo est susceptivum soni. **¶** **R**atio istius est. quia omne suscipiens debet esse demudatum a natura susceptiva. alio non caperet ipsum cum ergo dyaphanum recipit in se colorem oportet quod sit demudatum a colore. et similiter aer a sono. **¶** **E**t per hoc soluitur argumentum quo arguitur quod dyaphanum est sine colore. et tamen suscipit co-

Ad hoc quod dicitur quod corpus generat lumen dicitur quod lumen est corpus quod dicitur quod lumen est corpus quod dicitur quod lumen est corpus

Quod dicitur quod lumen est corpus quod dicitur quod lumen est corpus quod dicitur quod lumen est corpus

Quod dicitur quod lumen est corpus quod dicitur quod lumen est corpus quod dicitur quod lumen est corpus

Dicitur quod dyaphanum susceptivum colore dicitur et demudatum ab ipso

Quod dicitur quod philosophus ostendit quomodo se habeat color ad visendum qui non videtur sine lumine

Questiones

lorem. quia in principio dyaphanū est sine colore. sed in
visione est cum colore. qz suscipit in se colore. 7 sic etiā aer
est sine sono. 7 tamē suscipit in se sonū anteqz immutetur
auditus. Deinde dr quo dyaphanum videt. i. p visum
cognoscit. 7 vult qz dyaphanū cognoscit sicut tenebrosus
Et quo em cognoscimus aliqd esse plus lucidū 7 postea
tenebrosus percipimus qz est dyaphanum. qz est eadez na
tura ex presubiecti. q sic qnqz in se habet tenebras 7 qn
qz lamen. sicut manifeste patet p sensum

**Non omnia aut visibilia in lumine. sed solū
vniuscuiusqz pprius color. Quedā em in lumine
quidem non videntur. in tenebra autem faci/
unt sensum: vt que ignea videntur et lucentia.
Non aut nominata sunt hec vno nomine. vt
queruus putride cornu capita pisciū 7 squame
et oculi. sed nullū horū videt. pprius color. pro
pter quā igit cām hec videntur**

Postqz pbs determinauit de manifestis visibilibz q
videntur p lumen extrinsecū. hic consequenter determinat
de visibilibz innominatis. dicens qz nō omnia sūt visibili-
lia p lumen exterius. sed solum illa quoz est proprius colo-
r. Sūt em aliqua q in lumine exteriori non sūt visibilia
sub ratione luminis. sicut sūt lucentia de nocte. sed ista sūt
visibilia in tenebris. ista aut nō sunt noiata vno nomine
eō muni. sicut putredines queruū. capita pisciū. squa-
me pisciū. oculi catrozum. et oculi lupozum. Ratio au-
tem quare isti videntur in nocte 7 nō in die stat in hoc.
quia sunt duplicia corpora. quedam sunt que habent p se
fecere lumen comprehensum ab opaco. et talia corpora
possunt solum videri per lumen exterius. sicut sunt cor-
pora colorata. in coloratis em corpibz lumen est perfecte
comprehensum ab opaco. **Alia sunt corpora que non sūt
p se terminata. vbi scz lumen non est perfecte compre-
hensum ab opaco. 7 talia corpora possunt etiam videri sine
lumine exteriori. quia p proprium lumē possunt aliquaz
prem mediū illuminari. ista tamē nō videntur luminosa
in lumine exteriori. qz hoc lumen exterius offuscatur in
lumen. Et ex hoc sumitur quare in die non videntur ta-
lia luminosa sicut in nocte. Pro intellectu omnium istoz
rum est sciendum qz est triplex gradus visibilitum. quedā
sunt que vidētur sub lumine alieno 7 colore pprio. 7 ista
visibilia solū videntur in die 7 nō in nocte. **Alia sunt que
videntur sub lumine proprio 7 colore alieno. 7 ista equali-
ter videntur in die 7 in nocte sicut ignis. alia sunt que se-
habent medio modo. qz videntur in die sub lumine alie-
no 7 colore proprio. et in nocte sub lumine proprio et
colore alieno. sicut sunt oculi catrozum et putredines
queruū 7 similia que videntur in die alba. et ergo vidēt
sub colore proprio. 7 sub lumine solis. sed in nocte viden-
tur sub proprio lumine. 7 non videntur talia corpora al-
ba sed luminosa.****

**Hanc autem in tantum manifestus est. qm
quod quidem in lumine videtur color est. Vn
non videtur sine lumine. hoc em erat ipsi colo-**

*Visibilia innotata in
nocte pprio videt
h² lūmē indie ex-
teriori*

Explicatio p visibilia

Secundi de Anima

ri esse motuum esse fm actum dyaphani. ac-
tus autem dyaphani lumen est. Signam au-
tem huius manifestum. si quis em ponat ha-
bens colorem super ipsum visum non videbi-
tur. sed color mouet dyaphanum puta aereus
ab hoc autem iam continuo existente mouet
tur quod sensituum est.

Quia plus dicit de duplici visibili. hic ostendit quo
vniqz videatur. 7 possunt sumi due conclusiones. **Pris-
ma est de colore. et est ista. color ē visibilis. qz mouet dya-
phanū plus illuminatum. sed innominata sunt visibilia.
quia mouent dyaphanum. i. ipm actuādo p lumen. et
ideo in eis lumen nō presupponitur in dyaphano. sicut in
primis visibilibz. Dicit ergo pbs qz iam dictum ē q
color nō videt sine lumine lumē aut est in dyaphano. mo-
uet qz color dyaphanū actu illuminatū. qd vltim^o mouet
organū sibi equali^o p^otinuati. qd pbar rōe 7 signo. Rōe
sic. de rōe coloris ē mouere dyaphanū p^o actu. i. actu illu-
minatū. qz color plus mouet dyaphanū illuminatū areqz
visum moueat a colore. Signū stat in hoc. qz si aliqd has-
tes colores in se. i. coloratū ponat sup visū. tūc talis res
nō videt. et ideo oportet qz sit mediū inter oculū 7 visibi-
bile. qd mediū plus moueat anteqz mouet visum**

**¶ Querit. qre color plus mouet mediū qz sensus visus
Odm qz ideo. qz sensus qzuis sit materialis. tū ciant
est vitalis potēs recipe formas ab extrinsecō. qz ergo nō
potest tales formas recipere fm illam materialitatem
p^o quā sunt in subiecto pprio. ideo oportet qz tale sensibi-
le spiritualiter in medio vt sic possit recipi in sensum
ergo oportet qz p mediū diffundat ad sensum. vt in ipō
medio spiritualiter.**

**¶ Arguit. visio fit in instāri. sicut pbs pbat in de sen-
su 7 sensato. q nō pmo color imutat mediū 7 postea sensu
sum. Odm qz qzuis visio fit in instāri tps. tū in visio-
ne pcurrūt plura q hnt ordinem nature. qz vnum est cā-
alterius. in vno em instāri color immutat mediū 7 or-
ganum. tamē fm naturā color plus immutat mediū. et
mediū vltierius immutat organum. Possunt em in vno
instānti temporis plura esse instantia nature. Resto. qz
intelligit qz color plus immutat mediū fm naturā qz
ipm organum. non aut fm tempus**
**¶ Arguit. si color esset in aere sequeret qz aer esset col-
loratus. 7 sūt oculus. quod est falsum. Sequela probat
tur. quia vbicunqz est forma ibi est etiam denominatio
forme. Odm qz ad hoc qz aliqua forma denominet
subiectum non sufficit qz insit subiecto satis pfecte et sa-
tis inense. et propter hoc calor in aqua tepida non deno-
minat aquam calidam. color autem est in medio 7 in or-
gano fm esse imperfectum. ergo etiam non denominat me-
diū neqz organum**

**¶ Queritur. verum color sit vnus speciei fm qz est in
obiecto medio et organo. Odm qz sic. 7 ponitur ras-
tio in commento doctoris circa libzū de sensu et sensato.
qz diuersitas subiectozum non facit in formis diuersitas
tem specificam. sed solum numeralem. sed ista diuersitas
(que est in colore fm qz est in subiecto medio 7 organo
sumit solum fm differentiam dyaphaneitatis. q est sub**

*Subiecto
Medio quod est
Organum
Obiecto*

Handwritten marginal notes on the right edge of the page, partially cut off.

lectū primū coloris. qz color exis in subiecto est in dyaphano terminato. color in medio est in dyaphano simplr terminato. s3 color in organo ē in dyaphano prim ter/ minato z prim infimato. z ratio est. qz est de natura aq vt d3 in de sensu z sensato. s3 aqua quodāmodo terminat ppter spissitudinem suam species coloris. z ideo spēs re/ rum visibulum apparēt in aqua

¶ Arguit. color in aere nō denoiat aerē. s3 color i pietē denominat subiectū. q̄ nō sunt vnus speciei. Quēsequētia tenet qz eadē forma habet eūdem modū denoiandi

¶ Dōm q̄ forma vni spēs nō ē equalr denoiat diuersa subiecta si in se talibz subiectis fm diuersum modum. Exēpli grā. licet in igne z aqua tepida calor sit vni spēciet in ille calor nō denoiat aquā tepidā calidam sicut ignem sic sit est ad ppositū. q̄uis em calor sit vnus speciet in subiecto z in medio. non tamen h3 eundē modū in eēndi. z ideo non equaliter denominat

¶ Arguit. color habet etiā in medio esse reale. q̄ dēbet denominare mediū. An̄s. pbaf. qz h3 esse specificū. q̄ h3 esse reale. Item color exis in medio est in pdicamentis ro de tertia spē q̄litate. q̄ h3 esse reale in medio. **¶** D3 qz dupl3 d3 aliqd habere ēē reale. vno. qz h3 esse specificū et sic vtiqz color h3 esse reale in medio. q̄a est in eodē pdicamento. sicut color in subiecto. Alio d3 aliqd habere ēē reale. qz inest reali modo. i. pfecte. et sic color solū h3 ēē reale in subiecto z nō in medio neqz in organo. z hoc est qd dicit soler qz color in medio pnt esse s3 colores q̄ in subiecto essent p̄m. qz fm h3 esse qd habet in medio nō p̄rari. an̄. In istis psonat cōe dicit qz color habz triplex esse. s3 in subiecto in quo h3 esse physicū et reale. z in aere est l3 cur in deferente. z in organo tanq̄ in p̄ncipio cognitionis

¶ Nō em̄ bñ dicit democritus opinat̄ si esset vacuū qz mediū posset p̄cipi vtiqz certius. z si formica in celo cēt. hoc ei ipossibile est. patiete em̄ aliqd sensitiuū sit ipm videre. Ab ipo igit̄ (q̄ videt̄) colore ipossibile est. Relinq̄tur at̄ qd a medio. quare necesse est aliqd esse mediū. vacuo at̄ facto nō aliqd certe. s3 oīno nihil videbitur ppter quā quidē igit̄ cām colorem necesse est in lumine videri. dictum est

¶ Nē p̄s excludit errorem democriti circa predicta q̄ dicebat. qz si totū mediū a terra vsqz ad celū esset vacuū. sine corpore. tūc fm maximā certitudine viderem̄ ea q̄ s3 circa celū. etiā si formica esset circa celū. qz nihil obstarēt inter rē videntē z rem visam. s3 d3 p̄s qz h3 est ipossibile. qz si nō esset mediū inter rē videntē z rē visam. tūc nihil oīno videret̄. qd. pbaf. p̄s ex dicitis. q̄a dictum est qz obiectū primo mouet medium. et medium motum vltimū mouet sensum. si ergo non est medium tunc ipsum nō potest moueri. z si medium non mouetur etiam sensus non mouetur a medio

Ignis at̄ in vtrifqz videt̄ z in tenebra z in lumine z h3 ex necessitate diaphanū ei ab h3 lucidū sit

¶ Nē ponit aliā p̄s. s3 de mō vidēdi corpa lucida siue innoīata visibilia. dicit̄ qz ignis z alia innoīata visibilia vident̄ nō in lumine sed in tenebris. z iō sicut color est visibilis. qz mouet dyaphanū p̄us illūatū. ita innoīata visibilia s3 visibilia. qz mouet dyaphanū ipm acutuando p̄ lumē. z hoc iō. qz talia lucētia in nocte (que dicunt̄ visibilia innoīata) hnt̄ intra se lumē imbiturū quo sicut p̄nt̄ etiam dyaphanū in p̄e illūinare. z hoc p̄tingit in eis ppter p̄mixtionē nature ignis. a q̄ igne est luciditas vel lumē in mixtis. alia em̄ elemēta nō s3 de se lucida

¶ Arguit. si ista innoīata visibilia eēnt lucētia ppter ignem. seq̄ret̄ qz etiā essent calida ppter ignē. Dōm qz h3 nō oportet. cui rō est. qz q̄n cūqz due forme s3 in aliq. q̄ruz vna naturalr est p̄or alia. tunc p̄r talis res manere in aliq̄ quo fm p̄mā formā z nō fm vltimā. sed nō eōtra. cum ergo luciditas sit p̄or forma q̄ caliditas. ergo p̄r ignis reperiri in aliq̄ fm luminositate z nō fm caliditate. **¶** At̄ luminositas sit p̄or forma patet. qz ignis cōicat lumen cum corpore celestibz que sunt p̄ma corpora.

Eadē at̄ rō est z de sono z de odore. Nihil ei ipoz tāgens p̄sitiuū facit p̄sus. S3 z ab odore qdē et sono media mouent̄. ab hoc at̄ p̄sitiuū nuz vtrūqz. Cū at̄ sup ipm p̄sitiuū aliq̄s apponit odorās aut sonans. neqz vnū sensum faciet De tactu at̄ z gustu h3 se s3. nō aut̄ videt̄. ppter quā aut̄ cām posterius erit manifestū. Mediū autē sono qdem aer est. odori aut̄ innoīatū est Cōis em̄ qdā passio est ab aere et aq̄. sicut diaphanū coloris. sic est habēti odore qz est in vtrifqz his. Videntur em̄ aialūz aquatica habere odoris sensus. s3 hō et pedibus ambulantium q̄cūqz respirāt ipossibilia sunt odorare nisi respirāna. Causa at̄ de his posterius dicetur.

¶ Nē p̄s redit ad materiā de q̄ p̄us fuit locutus s3 qz color positus sup̄ sensus nō facit sensatōem. dicit̄ qz hoc nō solū verū est de colore. s3 etiā in alijs sensibilibz qz etiā alia sensibilia posita sup̄ sensum nō faciūt sensatōem Et p̄mo declarat̄ h3 in his in q̄bz est manifestus. s3 in q̄bz reperitur mediū extraneū. sicut s3 auditus et olfactus. q̄a in illis o3 p̄us media moueri at̄qz mouent̄ sensus. sicut sonus p̄us immutat aerē at̄qz imueat auditū. z odor p̄us diffundit se p̄ aerē at̄qz imurat olfactū. Et q̄uis hec nō appareāt de gustu z tactu qz vident̄ absqz medio imuari. tūc est ibi etiā s3 sicut ista dicit̄. q̄uis em̄ gustus et tactus nō hnt̄ mediū extrinsecū. tū hnt̄ mediū intrinsecū. Deinde oñdit qd sit mediū in sensibz. d3 at̄ mediū p̄ qd sensibile deferit ad sensus. z vult qz mediū in sensu visus auditus z olfactus sunt aer z aqua. Et hoc probat sp̄cialiter de odore. qz ibi videt̄ esse minus manifestus. qz em̄ odor p̄cipiat p̄ aerē manifestū est in respirātibz. q̄ nō

M. Sensibile p̄sitiuū in ip̄o facit p̄sus

Mediū est

Questiones

Secundi de Anima

odoro: at nisi per respiratorem in aere. Quod etiam fiat respiratio in aqua per aqua aquatica sicut si pisces habent vires sensus odoris. et sic defertur in eis odor per aquam

Arguitur. medium et sensus debet proportionari. Si est idem medium illis tribus sensibus non erunt sensus distincti. Dicendum quod sensus sit idem medium materialiter in ipsis sensibus per quod sensibilia deferuntur ad ipsos sensus. tunc est aliud formaliter. Primum enim aer et aqua capi tripliciter. vno scilicet in transparen- tia et diaphanitate. et sic fit medium in visu. quod sic color defertur per aerem et aquam. Alio accipiuntur quod sunt corpora facilia mobilis in locum. et sic fit medium in auditu quod sonus causa tur per motum localem aeris et aquae. Tertio modo accipiuntur per motum localem aeris et aquae. Tertio modo accipiuntur per motum localem aeris et aquae. Tertio modo accipiuntur per motum localem aeris et aquae. Tertio modo accipiuntur per motum localem aeris et aquae.

Quaeritur. vtrum sensibile positum super sensum faciat sensationem. Respondetur quod non. et ratio est. quod oportet obiectum esse spirituale factum antequam possit mouere sensum. Si enim sufficeret qualitas eius praesentia formae ad cognitionem. tunc etiam res naturales cognoscerent illas formas quod in se habent. Requiritur ergo ad cognitionem alicuius formae quod talis forma sit spiritualis facta per spiritualitatem non potest fieri nisi per medium. Quod oportet obiectum per medium diffundi. Maior pars est ordinis. Quod si alicuius res habet formam magis spiritualem. tunc talis res magis cognoscitur. Sunt enim quaedam entia quae habent formas materiales. vnde sunt entia pure materialia. sicut paries habet in se colorem. Quaedam vero sunt entia quae habent in se formas materiales cum quadam spiritualitate. Hoc autem contingit dupliciter. vno modo recipiunt tales formas absque materia. et tamen cum praedictionibus materiae mathematicae qualia sunt sententiae. et talia cognoscunt singularia. Alia autem sunt quae recipiunt in se formas absque materia et etiam absque praedictionibus materiae. et talia cognoscunt res non solum singulares sed etiam vniuersales. Quod quibus praedictionibus cognoscitur est ex hoc quod alicuius recipit formam absque materialitate et cum spiritualitate. Circa quod sciendum quod tripliciter potest impediri sensus a sua sensatione. Primo ex parte maioris sensibilis. et sic impedit visus noster a visione stellarum in die propter maius lumen superueniens. sicut lumen solis. Secundo impeditur sensus propter indispotionem organi. sicut lingua febricitantis infecta amaro humore iudicat omnia amara. et isti modi non sunt ad propositum. Tertio impeditur ex suppositione sensibilis supra sensum. et illud modum persequitur hic philosophus

Arguitur. sensibile non potest poni super sensum. Quod textus est falsus. Ans. probatur. quod positum est solum corpus. sicut sensibile non est corpus. sed quaedam qualitas. Respondetur quod sensus nunc sufficit quod sensibile capiat dupliciter. scilicet per sensum. Primo accipitur sensibile per quod est principalis ratio imitandi primum. et sic sensibile est accens. Alio accipitur sensibile per quod est tota ratio imitandi sensum. et sic accens acceptum cum subiecto vocatur sensibile. et eo modo accipitur hic sensibile. et tunc sensibile est corpus. et per praesens potest poni super sensum. Sic primum accipitur dupliciter. vno modo per potentiam sensitivam. et sic sensibile non ponitur super sensum. Alio modo accipitur per organum in quo est sensus. et tunc sensus est corpus. sicut sensus visus fit oculi cum nervo optico. et eo modo sensibile potest poni super sensum. Unde in priori textu. Aristoteles. notanter dixit (si aliquid ponatur habens colorem). id est corpus coloratum super visum id est super organum non facit sensationem

Arguitur. omne mouens debet esse immediate cum moto se primo physico. sicut sensibile mouet sensum. Quod debet esse simul cum sensu. Respondetur quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

Quod duplex est mouens. vnum est primum

pale et primum. aliud est mouens primum. Per hoc ergo dicendum est quod obiectum secundum quod est in subiecto proprio. sic non est simul cum moto. scilicet sensu. quia sic est mouens primum sed obiectum secundum quod est in medio est mouens primum. et hoc modo est simul cum sensu. et sic etiam sensibile agit in sensum per contactum spiritus. licet non quantitatis

Arguitur. videtur quod tangibile positum super tactum facit tactum. ergo ista auertitas non est vera. Ans. probatur. quia si alicui inferatur vulnus. tunc in loco vulneris est tactus. et tunc ibi animal sentit. ergo sensibile positum supra sensum facit sensationem. Respondetur quod in illo casu etiam non fit tactus in illo loco in quo ponitur tangibile super tactum realiter. sed in locis in quibus ubi est tactus integer circa postroem sensibilis super tactum. quod in illis locis non est tactus lesus. et ideo in illis potest fieri sensatio

Tunc autem primum de sono et olfactu determinemus. Est autem duplex sonus

hic quidem enim actu quidam. alius autem potentia: alia enim non dicimus habere sonum ut spogila lana pilos. Quaedam autem habent. ut es et quecumque plana et lenia sunt. quoniam primum sonare. Hoc autem est ipsum medium et auditus facere sonum actu

Postquam Aristoteles determinauit de obiecto visus. huiusmodi sequitur vult determinare de obiecto secundi sensus. quod scilicet sit obiectum auditus. quod autem visus potest sic auditus primum probatur esse tribus rationibus de visibili

Arguitur. auditus est perfectior visui. quod debet precedere. Ans. probatur. quod plus valet auditus ad sciendum quod visus. nam plus ad discendum audiendo quod videndo. in signum cuius dicit Aristoteles in principio quorum naturalium. quod ceci a naturitate sunt prudentiores surdis et mutis. Respondetur quod visus et auditus possunt dupliciter ad invicem comparari. Vno modo do quantum ad ea que eis per se conueniunt. et sic visus est dignior auditu. quia per se comparantur ad obiecta. sic obiectum visus est dignius obiecto auditus. Alio modo comparantur ad invicem quantum ad aliquod accidens quod eis conuenit. scilicet quantum ad receptionem discipline et sic auditus est dignior visui. quia plura addiscimus audiendo ab aliis quod inueniendo per nos quod fit per visum. sed hoc non arguit dignitatem auditus simpliciter sed secundum quid. Simile est de homine et equo. quia homo est simpliciter dignior equo. sed secundum quid. scilicet in cursu vel ad portandum onera equus est dignior homine. Possent etiam aliter dici quod quibus plura addiscimus audiendo quod videndo. tamen est maior certitudo in visu quod in auditu. et ideo scientia accepta per visum est certior ea que accipitur per auditum. Intendens ergo philosophus de sono determinare. primo determinat de sono in communi. secundo de quadam specie soni. scilicet de voce. ibi (Vox autem est sonus) Circa primum primo determinat de generatione soni. secundo de immutatione soni. Circa primum primo determinat de generatione soni directi. secundo reflecti. ibi (Echon autem)

Quaeritur. quare Aristoteles determinat hic de generatione coloris. nec potest tamen prius non determinauit de generatione coloris. nec potest

Quaeritur. quare Aristoteles determinat hic de generatione coloris. nec potest

Quaeritur. quare Aristoteles determinat hic de generatione coloris. nec potest

Quaeritur. quare Aristoteles determinat hic de generatione coloris. nec potest

Quaeritur. quare Aristoteles determinat hic de generatione coloris. nec potest

Quaeritur. quare Aristoteles determinat hic de generatione coloris. nec potest

Quaeritur. quare Aristoteles determinat hic de generatione coloris. nec potest

Quaeritur. quare Aristoteles determinat hic de generatione coloris. nec potest

Quaeritur. quare Aristoteles determinat hic de generatione coloris. nec potest

Quaeritur. quare Aristoteles determinat hic de generatione coloris. nec potest

Quaeritur. quare Aristoteles determinat hic de generatione coloris. nec potest

Quaeritur. quare Aristoteles determinat hic de generatione coloris. nec potest

Quaeritur. quare Aristoteles determinat hic de generatione coloris. nec potest

Quaeritur. quare Aristoteles determinat hic de generatione coloris. nec potest

Quaeritur. quare Aristoteles determinat hic de generatione coloris. nec potest

Quaeritur. quare Aristoteles determinat hic de generatione coloris. nec potest

Quaeritur. quare Aristoteles determinat hic de generatione coloris. nec potest

Quaeritur. quare Aristoteles determinat hic de generatione coloris. nec potest

Quaeritur. quare Aristoteles determinat hic de generatione coloris. nec potest

Quaeritur. quare Aristoteles determinat hic de generatione coloris. nec potest

Lex et aqua
P media
Audi
Gusto

De obie
Audi
de Sono

Text on the right edge of the page, partially cut off.

ita determinat de gñatōe obiectoz aloz sensuū Dōm q̄ ideo q̄ obiecta sensuū exteriorum considerantur duplīter. Uno modo s̄m q̄ generantur in suis sp̄ibz. 2 sic de eis determinat in libro puoz naturalū. Ibi em̄ dēter/ minatur de gñatōe coloris quō scz gñatur ex lumine 2 ex opaco et dyaphaneitate. Sic dēterminat ibi de gñatōe odorū et saporū. Alio mō p̄siderat obiectū s̄m q̄ imurat ipos sensus. et sic in hoc libro dēterminat de eis. **¶** Der hoc ergo dicit ad q̄stū. q̄ illa duo scz ex̄tia specifica soni 2 imuratio sensus p̄ sonū distat a sono. quia q̄n son⁹ existit in sua sp̄e. tūc imurat sensum 2 ecōtra. et ideo nō fuit alia dēterminatio habēda de gñatōe soni et eius imuratioe. sed alia dēterminatio habet de alijs obiectis q̄ sum ad gñatōem et q̄stum ad imuratioem. quia tales q̄itates sunt permanentes s̄m naturam. 2 ideo p̄nt esse 2 nō imurare. nō autē sic ē de sono. Intendit ergo Ar. sic dēterminare de gñatōe soni. 2 p̄mo distinguit quō aliquid se hz ad sonum. 2 vult q̄ tripl̄r aliqd se hz ad sonū. **¶** Uno mō p̄uaritue. qz necz hz sonū in actu necz in potētia. vt spongia vel lana. qz em̄ nō p̄nt facere sonum. i. nō habent sonum in potētia. **¶** Alio mō aliquid se habet ad sonum p̄sitiue. 2 hoc p̄tingit dupl̄r. qz vel hz sonum in potētia. sicut sunt es cāpana. 2 quecūqz sunt plana et lenia qz habent in se potētia faciendi sonum. **¶** Alia dicunt habere sonū in actu. sicut ip̄m medium in quo est sonus realiter s̄m aliquā p̄tem. i. circa corpus sonans. 2 audit⁹ in quo est sonus intēcionaliter. **¶** Circa hūc rēctuz est cōsiderādū. q̄ son⁹ differt ab alijs sensibilibz. quia son⁹ nō est in actu nisi in medio. qz in corpore sonante nō est sonus nisi effectiue 2 nō formalit̄ nec subiectiue. sed alia sensibilia non sunt em̄ in medio actualit̄ et formalit̄. sed etiā sunt in aliquo subiecto actualit̄ 2 hoc intendit Aristo. in hoc rēctuz dicens. q̄ in medio ē solū son⁹ s̄m actum. **¶** Arguit. mediū sicut aer etiā hz sonū in potētia. q̄ nō bene dicit q̄ corp⁹ sonans hz sonū in potētia. et mediuz in actu. **¶** Odm q̄ duplex est potētia. scz effectiua q̄n scz aliqd p̄t facere aliter de se. sicut edificator dicit esse in potētia ad domū scz effectiue. 2 eodē mō corp⁹ sonans est in potētia ad sonū. qz p̄t de se facere sonū scz in aere. **¶** Alio mō aliqd est in potētia subiectiua. 2 sic etiā mediū est in potētia ad sonū. qz mediū est subiectū in quo recipit son⁹. hz ergo mediū q̄n qz sonū in actu q̄n scz percutitur corpus sonans. 2 q̄n qz hz sonū in potētia scz aliqd percutitur corpus sonans vt post q̄ ip̄m ē percussum 2 cessauit percussio. **¶** Arguit. sicut p̄ colorē dicimus nos videre coloratū sic per sonuz dicimus nos p̄cipere sonans. ergo sicut color est subiectiue in colorato. sic etiā sonus erit subiectiue in corpore sonante. **¶** Odm q̄ tales locutōnes non sunt equalit̄ intelligende in sono et obiectis alioz sensuū. qz tales p̄dicatōes sunt subiectiue in alijs sensibilibz. **¶** Ecce p̄li grā. vt si dicam⁹ video coloratū. sensus ē. video corp⁹ hūc in se colorē subiectiue. scz iste p̄dicatōes de sono s̄t effectiue vt si dicam⁹ audio cāpanā sensus est q̄ campana effectiue de se facit sonū. 2 sic cāpana est sensibile per accidēs sicut 2 corpus coloratum. **¶** Querit. tūc cū in aere sit son⁹ subiectiue q̄re nō dicim⁹ audio aerē. sicut dicim⁹ video parietē in q̄ ē color. **¶** Dicendum q̄ rō ē. qz son⁹ nō hz ēēpmanēs in aere sicut alia s̄bilita hūc ēēpmanēs in suis subiectis. s̄ s̄m logicos forma q̄ rāseñter ē subcō nō denoiat ip̄m subcōm sicut p̄z de rubedie cāra ex verēcūdia. q̄ nō denoiat suuz subcōm.

sic etiā son⁹ nō denoiat aerē. **¶** Tūc querit. q̄re cā efficiens coloris nō denoiat a colore sicut cā efficiēs soni a sono. vt q̄re nō dicim⁹ video p̄ctozē q̄ facit colorē sicut dicim⁹ audio cāpanā q̄ facit sonū. **¶** Dicit q̄ nō est s̄te. qz son⁹ q̄n est tūc s̄p̄ p̄tingit actualit̄ sue cāe efficiēti qz nō ē son⁹ nisi q̄n corpus sonans actualit̄ facit sonū. scz nō s̄p̄ p̄tingit colorē cāe efficiēti. qz etiā manz color p̄ctozē nō pingente. **¶** Arguit. eiusdē est potētia cuius est actus. 2 ecōtra scz nūqz est sonus actu in corpore sonante ergo nec in potētia. **¶** Odm q̄ actus capis dupl̄r. Uno mō pur fecit opatōem. 2 sic eiusdē est potētia opatiua cuius est actus. i. opatio. 2 sic sonus est in corpore sonante tā in potētia q̄ in actu. **¶** Alio mō act⁹ fecit formā. 2 tūc eiusdē est act⁹ cuius est potētia passiua siue subiectiua. 2 sic corp⁹ sonans nec ē in potētia ad sonū nec hz actu sonū. sic em̄ son⁹ actu est in medio et etiā in potētia. qz in medio est vt in potētia subiectiua et etiā q̄nqz actualit̄. **¶** Arguitur. si aer esset mediū seq̄ret q̄ idem esset mediū 2 subcōm. **¶** Odm q̄ duplex ē ps aeris circa corp⁹ sonans. Quedam est p̄p̄m qz in illa est sonus subiectiue sicut accēs in subiecto. 2 ibi est sonus realit̄. **¶** Alia est ps aeris distans a corpore sonante. 2 in illa est son⁹ sicut in medio intēcionalit̄ sicut etiā in organo siue in potētia. **¶** Fit autē qui s̄m actum sonus semp alicuius ad aliqd et in aliquo percussio em̄ est faciēs. **¶** Un̄ impossibile est cum sit vnū fieri sonū. alterum em̄ est verberās et quod p̄berat. quare sonans ad aliqd sonat. Tangit em̄ aliqd. cū autē ictutā gigitur sonat. Ictus autē nō fit sine motu. Sicut iam diximus nō oim cōtingentiū ictus sonus est. Nullum em̄ faciūt sonū pili. et si percutiatur sed es et quecūqz lenia et cōcaua sunt. Et qui/ de q̄m lenē ē cōcaua autē ex rep̄cussione faciunt mltos ict⁹ p̄p̄m i potētia exire qd motū ē. **¶** Quia Aristo. dixit q̄ son⁹ q̄nqz est in actu q̄nqz vel ro in potētia. **¶** Dic p̄nter ostendit quō fit son⁹ in actu. Et p̄mo ostendit que requiruntur ad hoc q̄ sonus fiat in actu. **¶** Secundo ostendit qualia debent illa ēē. ibi (sicut ar diximus) **¶** Vult ergo q̄ tria requiruntur ad sonum. scz percutiens percussum 2 medium. **¶** Et hoc probat. quia percussio alicuius ad aliqd est causa soni. sicut patet in sonno campane vbi bapillus percutitur ad campanā. **¶** Scz in percussione tria requiruntur. scz aliqd quod percutitur. et aliqd quod percutit. et quia nō fit percussio sine motu locali et motus localis non fit sine medio. ergo oportet aliqd esse medium et in tali medio fit sonus. **¶** Arguit. q̄nqz fit son⁹ vbi nō est percutiens percussum et medium. p̄z in tribz. **¶** Primo in s̄ga percutere aerē. **¶** Secundo in s̄ga cū q̄ vector in auriga ducit equū et in p̄ano velociter rupto. **¶** Odm q̄ in istis casibz aer hz rōez medij 2 etiā percussit. 2 hoc iō qz q̄n aliqd s̄ga velocit̄ mouet p̄ aerē tūc ex tali veloci motu vn̄t aer 2 p̄desat. 2 talis aer p̄densatus percutit p̄ ip̄am s̄gam siue p̄ ip̄am sensam aurriget. vñ percutiens est sensa siue s̄ga percussum p̄o est aer cō

2 aliqd se
p̄o
20
30

ad sonū in actu
tria requiruntur

Questiones

densat? et mediū est aer subtilis circa aerē p̄dēfatu. De p̄u. rupto dōm q̄ due ptes aeris extranee se mutuo cōcutientes s̄s cū illi? som p̄ rupturā illi? p̄mī opz subito in grare aerē ad replēdū locū in quo p̄us erat p̄mīus vt non p̄mittat vacuū. ex q̄ motu ptes aeris ad inuicē colliduntur et ḡnatur sonus. Tūc Aresto. ostēdit q̄tia debēt eē q̄ res q̄runt ad sonū scz pcuriēs et p̄cūsum. Sc̄do q̄le erit mes diū. Circa p̄mū dicit q̄ pcuriēs et p̄cūsum in sona debēt eē corpa dura. et h̄o q̄ sonus fit per violentā motū nē aeris. s̄s mollia cedūt pcuriēti et sic nō fit sonus p̄ corpa molle. q̄ nō fit diuisio aeris. Sc̄do requir̄ q̄ nō sunt lenia q̄ si acus pcutiat acut nō fit sonus q̄ nō fit violēta diuisio aeris. Et ad hoc q̄ sit magnus et perfectus sonus requir̄ q̄ corpa sint p̄caua. q̄ corpa p̄caua p̄t p̄tinere multū aerē et ex illa p̄tinētia multi aeris fit magnus sonus. q̄ fit vis olerētia magni aeris inclusi in tali p̄cauitate. et ista est cā q̄ res pcutiatur p̄cauate man? adiuicē fit magnus sonus.

Querit vtz sonus pueniat ad auditū p̄ motū localez. Dōm q̄ sonus in p̄ncipio necario h̄z fieri per motū localem. q̄ causatur ex motu locali aeris. s̄s in progressu nō est necesse sonum fieri per motū localem. et sic nō multiplicat sonus vsq̄ ad auditū per motū localem. Prima pars sic patz. p̄mo q̄ dicit Aresto. in secūdo methēozorum. q̄ visus anticipat auditū sicut manifeste p̄z in tonitruo et in choruscatione. q̄ sic intelligit. quia quāuis simul rē p̄ore fiant tonitruum et choruscatio tamē videm? p̄us choruscationē anq̄ audimus tonitruū q̄ esse nō posset nisi ex hoc q̄ sonus defert per motū localem. et visio fit in instanti. Secunda rō est. quia auditio impedit per ventū nō aut visio. si ergo multiplicatio soni p̄ mediū impedit per motū localem q̄ fit in vento. ergo fit per motū localez.

Secūda pars patz tribz rōnibz. Prima est q̄ dicit Aresto. in hoc sc̄do supra q̄ sensibile positū supra sensuz nō facit sensatōez. Si ergo per realem motū sensibile veniret ad sensum tunc nō faceret sensatōem. Item sonus factus in aere audit? in aqua sicut patz in piscibus q̄ mouent per sonū illius q̄ stat in litore. sed nō p̄t dici q̄ realis motus fiat sub aqua cū aqua nō videatur realit? moueri ergo in hoc casu in aqua solū fit itētionali sonus. Tercio si real? motus semper fieret cum sono. tunc quandoq̄ aer realit? moueretur contrariis motibus realibus. q̄ p̄tingit sonum fieri a duobus instantibz in oppositis locis quoz vn? quisq̄ audit atq̄. si ergo mediū moueret realit? tunc ille aer moueret oppositis motibus. Vtz est ergo q̄ in p̄ncipio circa corpus sonans est realis motus. s̄s in aliq̄ distantia circa auditū nō oportz esse motū reale. s̄s solū spēm siue intētionē soni absq̄ motu reali.

Arguit in omni sensatōne sufficit p̄ntia sensibilis. Et nō opz auditōez fieri p̄ motū localem. Dōm q̄ dupliciter aliqd̄ facit ad sensatōem. Vno mō q̄ imutat sensum et sic sensibile facit ad sensatōem q̄ imutat sensuz. Alio mō aliquid facit ad sensatōem p̄ambulariter. s̄s sine quo nō fieret sensibile p̄ns sensui. Primo mō color requir̄ ad videndū q̄ p̄prie imutat visum. s̄s sc̄do mō lumen requir̄ ad videndū sicut illud sine quo nō fit color p̄ns visui. Sic ad p̄positū dōm q̄ sonus requir̄ ad audendū sicut q̄ imutat auditū. s̄s motus localis p̄currit sicut siue quo nō p̄ntat sonus auditui.

Ampli? aut audit? in aere et in aqua s̄z minus in aqua. Nō est aut soni p̄p̄ aer neq̄ aq̄.

Secundi de Anima

Sed opz firmoz repulsiōem fieri adiuicē et ad aera. Hoc aut fit cū p̄maneat p̄cūsus aer. et nō soluat. vñ si velociter et fortiter pcutiatur sonat. Oportz em̄ p̄occupare motū ferētis fracturā aeris sicut si cōgregatōem aut cumaluz lapilloz pcutiat aliq̄s latū velociter.

De Medio

Postq̄ Aresto. determinauit de pcuriente et p̄cūso q̄ requir̄tur ad sonū. Nō p̄t determinari de medio et de q̄ mediū soni est aer et aqua. tū aer ē p̄fecti? mediū q̄s aq̄. Cui? rō est. q̄ sonus catur ex diuisione violenta mediū. s̄s aer est medium facilius diuisibile q̄ aqua q̄ in aere magis fit sonus q̄ in aqua. Adde tamē Aresto. q̄ neq̄ aer neq̄ aqua h̄nt in se p̄prium sonum. q̄ sic intelligitur ex eo scz q̄ sunt mediū sonādi. sed mediū debz eē denu? datū a forma obiecti sicut p̄us dēi ē. Requirit etiā q̄ mediū pcutiat ad alterz. q̄ si aer maneat nō p̄cūsus tūc nō fit sonus. Itē si aer fortiter pcutiat tūc est fortis sonus et p̄fectus et hoc est ideo q̄ in veloci motu aeris catur sonus. si ergo aer tarde mouetur tunc non fortiter diuidit. et ergo fit p̄uis sonus.

Querit vtz sonus sit forma natural? Dōm q̄ sic. Et hoc p̄bat dupliciter. Primo sic. omnis forma q̄ est p̄fice p̄sideratōis est naturalis. s̄s sonus est forma q̄ est p̄fice p̄sideratōis. q̄ est forma naturalis. Sc̄do sic. illa ē forma naturalis q̄ p̄fice naturalē potētā. sed sonus est h̄mōi q̄ p̄fice auditū. s̄z. Vt dicit p̄z. q̄ inter obiectū et potētiā debet esse p̄portio s̄m naturā. sed potētiā auditua est naturalis. igit etiam obiectū.

Arguit sonus habz causam violentam. quia violenta fractura aeris est cā soni. ergo nō est forma natural? Dōm q̄ duplex est causa soni. scz intrinseca q̄ est materia vt vox. et forma que est sensibilis qualitas que ē genus eius logice. vel prolato que est forma eius p̄fice. Alia est causa extrinseca scz corpus sonans et p̄curiēs. Cuius ergo causa extrinseca soni scz causa efficiens soni sit violenta. tamen causa intrinseca est naturalis nec semper requirit ad hoc q̄ aliquid sit naturale q̄ efficiens sit naturale. sed sufficit q̄ aptitudo materie ad formam sit natural? Et hoc est quod dicit Aresto. tercio ethicozorum q̄ violentū est q̄ est extrinsecum sed hoc non sufficit sed additur cui passum nō p̄fert vñ. sufficit ergo q̄ aer que est subiectum soni habeat in se aptitudinem naturalem ad talem motum. Item quicq̄ p̄tingit aliq̄ā substātiā naturalem generari ex motu violēto. sicut ignis ḡnatur ex motu lapidis ad ferrē sicut calibē. Ars etiā p̄ visum q̄ litatum naturalium generat formam naturalem.

Echon aut fit quādo ab aere vno facto p̄p̄ vas determinans et prohibens diffundi. iterum aer repellitur sicut spera.

De Sono Echon

Postq̄ Aresto. determinauit de sono p̄ncipali. hic p̄sequenter determinat de q̄dā sono sc̄ario q̄ dicit echon. Et p̄mo determinat de eius generatōne. Secūdo de eius diuersitate. Quo ad p̄mum vult q̄ Echon generatur quando ab aere moto per p̄ncipalem sonum fit sonus sc̄darius ex hoc scz q̄ talis aer motus inuenit aliq̄ corpus obstante et a tali corpe obstante aer iterū req̄

Bna

Arbitrariū
De h̄o p̄ncipali sono sc̄ario q̄ dicit echon. Et p̄mo determinat de eius generatōne. Secūdo de eius diuersitate. Quo ad p̄mum vult q̄ Echon generatur quando ab aere moto per p̄ncipalem sonum fit sonus sc̄darius ex hoc scz q̄ talis aer motus inuenit aliq̄ corpus obstante et a tali corpe obstante aer iterū req̄

dit ad suū pncipiū. sonus ergo factus in tali reditōne vocatur echon. Et exemplificat Aristote. de spera siue de pila proiecta ad aliquod obstans resilit iterum ad pshicientem. Potest etiam dare exemplum extra textum de aqua mota. quia si aliquis proiectat lapides ad aquā stagnalem tunc talis motus facit circularōes q̄ durāt donec veniant ad litus. Et iterum a litore fiant noue circularōes p̄terite circularōnibus prioribus in illa ergo reditōne fit son⁹ echon

Uidet autē semp fieri echon sed nō cert⁹. qz accidit in sono sicut et in lumine. Et em̄ lumē sp̄repcutit. neq̄ em̄ fieret penit⁹ lumē. sed tenebra extra solē. Sed nō sic repcutit sicut ab aqua aut aere aut et ab aliquo alio leniū. quare tenebrā facit qua lumen determinamus

Hic ponit diuersitatem et dīnam in sono echon. Et vult q̄ duplex est sonus echon. scz manifestus et certus et talis solum fit quando mouetur aer ad aliq̄ corpus p̄cauū. et a tali corpore p̄cauo repcutitur. Alius est sonus echon immanifestus et talis fit in quolibet sono pncipali. q̄ sic ostendit Aristote. qz animalia facientia sonus sunt circa terram. qz ergo dem̄ est q̄ in factōne soni aer mouetur circulariter sic oportet ad minus aerem a terra repcuti. Et ponit simile de lumine qz semp fit repcussio luminis. qz nisi sic tūc solū ibi esset lumē vbi directe mittitur radij. sed nō est semp talis repcussio nobis manifesta in illo aut loco est nobis manifesta vbi directe mittitur radij ad aliquod corpus

Querit. vtz sonus echon sit sonus. Dm̄. q̄ sic. Arguit tamen q̄ nō. qz ibi nō sunt pcutiens pcutsum et medium. Dm̄. q̄ sonus echon capitur dupliciter. Uno modo s̄m q̄ includit pncipalem sonus et sic caput improprie. tūc pot̄ dici q̄ aer pcedēs propter motū sonantis est pcutiens. obstaculū est pcutsum. et aer circumstantis est mediū. Alio mō accipit p̄cise pro sono redeire. et ille est sonus echon p̄prie qz proprie sed ario immutat auditum. Tunc est ddm̄ q̄ pars aeris resiliens est pcutiens. et aer qui nitebatur pcedere ad corp⁹ est pcutsum et aer subtilior est mediū. et sic aer est pcutiens percussum et medium. Sise est de aqua quia quandoqz aqua tendens ad litus mouet aquam etiam volentes tendere ad litus. et in illa morōne causat etiam qdam sonus qui est similis sono echon. ille autē son⁹ catur ex concussione partium aque ad inuicē.

Querit. vtrum sonus echon sit idem sonus cum sono pncipali Dm̄ q̄ sic. et hoc est verum si son⁹ echon cauferur ex reali motu aeris

Arguit. mor⁹ directus et motus reflexus nō sunt vn⁹ motus numero. vt dicit octauo phisicoz. ergo nec sonus pncipalis et sonus echon est vn⁹ son⁹. quia sonus pncipalis fit in motu recto. et sonus echon in motu reflexo. Dm̄ q̄ nō oportet sonū echon fieri per motus reflexus quia tūc procederet argumentū. sed potest tal sonus fieri per motū circularē. et in tali nō ē necē intreruenire q̄erē. q̄ est sic ymaginandū q̄ in accessu aeris ad aliq̄ q̄ obstaculū aer nō directe redit p̄ eandem viam q̄ exiit. sed quando aer venit ad obstaculū tunc in alio circulo siue situ incipit redire. Sed potest aliter dici q̄ non oportet sonum echon fieri realiter qz realem motum aeris.

sed spēs pncipalis soni redeitis potest dici son⁹ echon. Circa qd̄ sciendū. q̄ quādoqz in sono pncipali fit vehemens motus aeris. et tunc sonus echon cauatur ex reali motu aeris redeitis a corpore obstante. Alio modo sonus pncipalis nō mouet aerem ita vehementer et tūc sonus echon nō catur p̄ realem motum aeris. s̄ per hoc q̄ spēs pncipalis soni itez redit ad auditū

Querit. vtz sonus echon fiat in aere realiter vel intentionaliter Dm̄ q̄ quandoqz potest esse in aere realiter quandoqz intentionaliter. Et hoc sub ista differentia. qz quando corpus obstans parū distat a pncipali corpore sonante tūc potest etiam fieri realis motus aeris in reditōne siue reflectōne aeris. sed si corpus obstans multum distat a pncipali corpore sonante. tūc reflectio aeris nō fit s̄m motū realem sed solum intentionalē. et tūc sonus echon est solum intentionalis. Et ponunt doctores simile. qz nō est inconueniens q̄ aliqua ymago faciat nouam ymaginē. vt si quis videat in speculo ymagines alicuius ymaginis q̄uis ergo p̄ma ymago cauata sit a corpore ymaginato. nō tamen scda q̄ illa catur ab ymagine. sic etiam p̄tingit in sono echon qz pncipalis sonus semper catur ex motu reali aeris. sed ymago ill⁹ soni potest de nouo pducere sonū echon q̄ est intentionalis

Vacuū em̄ recte dicit̄ propriū audiēdi. videtur em̄ esse vacuum aer. hoc autē est faciens audire. cū moueatur cōtinuus et vnus. Sed propter id q̄ fragilis est non sonat. nisi lenē sit quod pcutitur tunc autē vnus fit. Simul em̄ propter planum vnū em̄ est lenē et planū. Sonatū quidē igitur qd̄ motiū est vnus aeris cōtinui vsqz ad auditum

Postq̄ Aristote. determinauit de duplici sono. Neque sequenter determinat de immutatioe audit⁹ ab ipso medio. et postea de immutatioe organi a sono. Et p̄mo determinat de ipso medio p̄ qd̄ fit immutatio. Secūdo determinat de organo quod immutatur. Quantū ad p̄mū d̄. q̄ p̄mū mediū audiēdi recta d̄. vacuum. antiq̄ em̄ dixerit q̄ ibi esset vacuū vbi est aer. et dicebant confuzm̄iter ad opinionem laycoz. quam opinionem reprobat Aristote. quarto phisicoz. Quā autē aer sit mediū sic probat. quia illud est mediū in sono quod aptus natum est frangi per motum localem. sed aer maxime ē fragibilis. ergo aer est mediū in sono. Quoz patet quia ex fractura aeris moti cauatur sonus sicut dicitur est et sonus defertur ad auditum p̄ aerem continuatum. quāuis em̄ in aere circa corpus sonans fit realis motus non tamen oportet talem motum continuari vsqz ad auditum sicut dicitur est

Arguitur. Sonus facit audire. ergo nō aer quod ē contra textum Dm̄ q̄ dupliciter aliquid facit audire. Uno modo quia est pncipalis ratio mouendi potentiam audituaz. et sic obiectum vnus cuiusqz potētie mouet ipsam potentia. et sic ē verū q̄ sonus facit audire et nō mediū. Alio modo aliq̄d mouet potētiā qz est mediū per quod fit motio potētie ab obiecto et sic aer facit audire. Loquitur ergo Aristote. de illo mō quo mediū facit audire cum dicit q̄ hic scz aer facit audire.

Quisio soni echon

zō est

Questiones

Arguit. videt q sonus no facit audire sicut obiectum. Probat ur. quia circa sonum deicipimur. sed circa obiectum pprium alicuius sensus no deicipimur. Has tor parz quia quandoqz iudicamus sonum remissuz qui tamen est intensus et econtra. Odm q hoc iudicium quo aliquis iudicat sonu intensus vel remissum no accit dir ex parte soni sed ex parte corporis sonantis. sed illa q accidunt ex parte subiecti non sunt sensibilia per se propria. ideo no est inconueniens sensum circa talia decepti. Vel potest aliter dici z melius. q talis deceptio accidit ex distantia ipsius corporis sonantis ab auditu. Similr sicut accidit ex visu quia visus iudicat aliquem colorem paruum qui est magnus propter distantia visibilis. Est ergo intentio soni id est magnitudo soni potius sensibile commune qz sensibile per se proprium quia sicut se habet magnitudo molis ad visibile. ita se habet intentio et remissio ad sonum

Querit. vtrum sit idem sonus qui percipitur in auribus diuersorum audientium. Dicendum q sonus capitur dupliciter. Uno modo fm q fit in aere circa corpus sonans. z sic sonus est vnus numero. quia vna pars aeris continua recipit in se sonum vt fit a corpore sonante. Alio modo accipitur sonus fm q immutat diuersas potentias numero diuersorum audientium. z sic est alius et alius sonus numero. quia sonus est in aere sicut prius dictum est. sed est alia pars aeris in auribus diuersorum audientium. ergo est etiā alius sonus numero. Similiter potest responderi si queratur de vnitare manus. quia manus potest dupliciter capi. Uno modo ex ea parte qua coniungitur brachio. z sic est vna numero. Alio modo accipitur fm illas partes brachio distantes scz fm articulos z sic diuidit in quinqz digitos. z sic manus no e vna numero sed multa numero.

Auditus aut conaturalis e aeri. propter id aut q in aere est moto exteriori qd infra mouetur. propter qd quide no vbiqz audit aial neqz vbiqz transit aer. No em vbiqz habet aere mouenda ps et aiatu sicut pupilla humidu

Postq Aristoteles dixit de immutatioe sensus auditus quantum ad medium. Sic sequecer determinat de immutatioe eius qntum ad organum. Et vult q organum ipsius auditus est aliqd connaturale aeri. hoc aut dicitur organum auditus in quo imediate subiectat auditus. Probat ergo Aristot suam intencioem. quia sicut se habet humidum pupille in visu. ita se habet aer connaturalis in auditu. sed humidum pupille est organum visus. ergo aer conaturalis est organum auditus. Vbi dicitur. quia vbi est humidum pupille ibi est visio. et vbi est aer connaturalis ibi est auditio. ideo non vbiqz z vbiqz audit animal id est no in omni pre. s; solum in illa pre vbi aer exterior mouet aere connaturalis hoc aut est in auribus. quia ibi est quedam pellicula intereor que vocatur miringa que continet in se aere conaturalis. talis ergo aer cum miringa est organum auditus. quia in ipso aere cu miringa fundatur id est subiectatur immedia te poia auditua

Per se qd desigitur insonabilis aer. ppter id qd facile cessabilis est. Lum vero phibeat de-

Secundi de Anima

fluere hmoi motus sonus est. Sic aut est in auribus edificatus. cum hoc q immobilis sit q tenus certe sentiat oes dntias motus. Propterea aut et in aqua audimus. qm no ingreditur ad ipm conaturali aere. sed neqz ibi aut ppter reflectoes ipsius Lum aut hoc accidat. no audit neqz si miringa. sicut que in pupilla pellis laborat. Sed signu est audiendi. aut no sonare sp aut sicut cornu. Semp em qda pprio motu aer mouet in auribus. s; sonus extraneus et no propus. Et propt hoc debet audire vacuo et sonat. qz audim in hnte determinati aere.

Hic sequecer ostendit qualis debz esse iste aer q ad propriatur auditu. et ponit duas pditones istius aeris. Prima est q talis aer pplanatus auribus debet esse conaturalis sic q no possit faciliter remoueri ab ipsis auribus. et hoc dicitur ad differentiam aeris exterioris qz talis est faciliter remouibilis. Secunda conditio est q talis aer debet esse immobilis id est insonabilis. et hoc patz ex pbarione adiuncta. qz de Aristotele q iste aer debz esse immobilitas vt sentiat oes differentias motus id est soni. no em auditus percipit dntias motus. nisi accipiat motus p sono. nec est talis expositio abusiuu. qz sonus semper fit cum motu scz locali. Ex quibus vterius Aristot. concludit duplex impedimentu ipsius auditus. quia em dicit q duplex pditio requiritur ad organu auditus. sic nunc dcludit qz ex defectu vtriusqz conditioe impeditur auditus. Primo ergo impeditur auditus per hoc q aer p naturalis corrumpitur ista est ca quare no audimus in aqua. qz existentes in aqua recipiunt ad se aquas per qua corrumpitur aer connaturalis. Est tamen verum q non faciliter intrat aqua ad ipsum aere connaturalem. et h propter reflectoem id est torruositate carniu in auribus et ideo si intrer corp? aliquod ad tale aere simile accidit si miringa laborer id est infirmetur quo ad auditum sicut si pupilla oculi laborer id est infirmetur in visu siue in oculo. Secundo impeditur auditus ex hoc q aer connaturalis habz in se sonum. et ideo si aures sonant sicut cornu tunc non bene audimus. et hoc est quod habent oes sensus simile cum audita. quia nullus sensus potest in se habere qualitates sui obiecti fm rem z phice. si ergo auditus habet in se sonum realem tunc non potest audire. Simile est de pupilla oculi quia si habz in se maculae tunc em visus impeditur in actu suo

Arguit. aer est mobilis ad motu hois. ergo aer edificatus in auribus no est simplr immobilis. Dicendum q immobile potest dupliciter accipi. Uno modo accipitur proprie z per se. z sic aer talis est immobilis sicut patz ex pma conditioe superius dicta. qz aer talis e naturaliter pplanatus auribus qd quid aut p se mouetur accipit nouum locum. z ideo no naturalr pplanatur auribus sicut patz p se mobilis. per in p acciis e locali mobilis ad motu. Alio accipit immobile put id e q insonabile z sic caput immobile i textu q ad scdaz pditoe qz aer oz ee imobilis in auribus. insonabilis sic q in se no habeat aliquam dntiam motus

De auditu Ox.
Dico
De aeri pntior

Quis est dnoes oz am audis

Auditis dntia dntia

20

Alia r moe rapt

Textus marginalis continens notas et fragmenta textus adiacentium.

ni. quia si sic tunc impediretur a perceptōne aliorum sonorum sicut iam dicitur est. unde patet q̄ ille aer est dupliciter immobilis.

Utum autē sonat verberās. aut q̄ verberatur. aut vtrūq̄. mō aut altero Est em̄ sonus mot⁹ possibilis moueri hoc mō q̄ q̄dem saltātia a leuib⁹ cū aliquis traxerit Nō igit̄ sicut dictū est. om̄e sonat q̄ verberat et verberans vt si obijciatur acus acui. sed oportet q̄ p̄cutitur regulare eē. vt aer subito dissilat et moueaf

Nic mouet circa predicta quādam dubitatōez que stat in hoc. **Utrū verberans id est p̄cutiens faciat sonum vt p̄beratum vel vtrūq̄.** Et vult pro solutio ne q̄ causa soni est simul verberans et ipm verberatum. sed differenter q̄ p̄berans causat sonū q̄ mouet aerem ad aliq̄ verberatum. et p̄cutit causat sonū quia resistit motioni p̄cutientis. et ex tali resistētia diuidit aer medius in quo fit talis sonus. Ex quo manifestum est q̄ si haberetur solum verberans et non p̄beratum. vel e contra non causeretur sonus. **Addit tamen Aristoteles q̄ nō omne p̄berans et p̄beratum causant sonum quia si acus acui obijciatur nō fit sonus. sed oportet illud q̄ p̄cutit esse regulare id est planum per latum. quia sic aer diuidit ex illo motu violento aeris catur sonus vt dē m̄ est**

Arguit si ad sonum cōcurrerent p̄berans actiue et p̄beratum passiue. tūc sequeretur q̄ sonus esset in p̄cussio et nō in aere medio q̄ falsum est Sequela patz. q̄ actio p̄berans siue naturalis est in corpore passio tēcio p̄berans

Om̄ dupliciter. Primo q̄ p̄cutit non concurrat ad sonum solum passiue sed etiam actiue. quia ex aere resistētia a corpore obstante generatur sonus. sed ad talē motōem aeris etiam concurrat ipm percussum effectiue. q̄ p̄cutit etiam facit talem resistētia aut diuisione aeris. **Secundo potest dici p̄cussio q̄ concurrat percussum passiue. tunc est dicendum q̄ duplex est effectus agentis**

Unus est qui causatur solum ab agente. et ille est solum in passio subiectiue sicut calor procedēs ab igne in aqua est solum in aqua et non in igne Alius est effectus agentis qui fit simul ab agente et patiente. et illum non oportet esse in patiente. sed potest esse in aliquo tēcio. et sic est de sono quia causa soni simul est percussio et percussus et ideo sonus non est in percussio nisi effectiue. sed est in aere formaliter

Differētie autē sonānū in sono s̄m actus ostēdūtur. Sicut em̄ nō vidētur colores sine lumine. sic neq̄ sine sono acuti et graue. hec autē dicūtur s̄m metaphorā ab illis q̄ tangūtur. Acuti em̄ mouet sensum in pauco tēpore multum Graue autē in multo pauco. Neq̄ tamē velocit̄ est acuti. graue autē tardū. s̄ fit hoc q̄dē propter velocitatē huius mot⁹. illud autē propter tarditatē. Et vidētur similitudinē habere circa tac-

tuz cū acuto et hebeti. acuti em̄ quasi p̄cutit. hebes em̄ quasi pellit. propt̄ id q̄d mouz. hoc q̄dē in pauco. illud autē in multo Quare accidit hoc quidē veloc. illud autē tardū esse De sono igitur sic determinatū sit

Postq̄ Aristoteles determinauit de sono quātū ad imutatōem tam ex pte mediū q̄ ex parte organī. Nic consequenter determinat de differētijs sonoz. Et primo dicit quō ostendūtur id est p̄cipiuntur differētie sonoz. et vult q̄ nō p̄cipiuntur differētie sonoz in rebus sonantibus quando sonus est solum in potentia in rebus sonantibus. sed quando fit sonus s̄m actum similit̄ est de colorib⁹ q̄ nō manifestantur sine lumine s̄m actum. Potest tamen ibi esse similitudo et dissimilitudo quia etiā colores s̄m in actu p̄mo absq̄ lumine. sed soni non sunt in corporib⁹ sonantibus. etiam s̄m actum p̄imum capiēdo sonus nisi si quando actu corpus sonat. **Deinde dicit quō sumuntur nomina in differētijs sonoz. et vult q̄ sumuntur s̄m similitudinē ad qualitates tangibiles. Quis rō est. quia tactus est nobis notior et similiter qualitates tangibiles Sed p̄cedimus naturaliter a notis ad ignota. Dicuntur ergo aliqui soni graues et aliqui acuti. **Disctur em̄ acutum q̄d in pauco tēpore mouet multū. Et dicitur graue q̄d in multo tēpore mouet parū. et hoc similiter fit in tactu et in auditu quia acutum multum mouet sensum tactus. et similis sensum auditus. Et hoc est q̄d dicit Aristoteles. septimo p̄hysicorū. et similis p̄mo thopicorū q̄ acutum est equiuocū ad acutum quod est in stilo. quod p̄cutit tactum et ad acutum quod est in voce q̄d mouet auditum. et ad acutum quod est in vino q̄d p̄cutit gustum nec tamen velocit̄ motus est acutus. Quis sonus acutus causatur ex velocitate motus. et hoc est verū quādo son⁹ causatur ab vno motu. sed quādo aliquis sonus causatur ex diuersis motibus tūc velocitas mot⁹ nō causat acutum. sed frequentia id est p̄mitas motus. sicut patz in corda multū extēnsa. que quanto plus est extēnsa tanto frequentius mouetur si nō frangatur****

Vox autē sonus q̄dā est aīati. Inaiatorum em̄ nullum vocat. sed s̄m similitudinē dicitur vocare. vt tybia et lyra. et quēcūq̄ alia inaiatorū extēsiōnē habēt et melos et locutōem. **Assimilantur em̄ quia et vox hoc habet**

Postq̄ Aristoteles determinauit de ipso sono in communi. Nic p̄r vult determinare de voce que est spēs soni. et dicit in textu q̄ vox est solum sonus aīati. Et quo statim p̄gnoscatur q̄ vox est spēs soni. sonus em̄ est p̄mior voce q̄ inuenitur eaz in animatis q̄ in aīatis. Et rō ista determinatōis est. q̄ genus est de diffinitōe spēs. et tō p̄ponit tractatus de gñe et postea subiungitur tractatus de spēs. Probat ergo quod p̄positū est scz q̄ vox est sonus aīati. et hoc sic. quia ad vocē tria p̄currūt. scz extēsiō. i. p̄mitas. sed o melos. i. melodia siue p̄sonātia s̄m distinctionem grauis et acuti. tēcio requiritur locutio. i. discretio sed ista tria nō inueniuntur in sonis inaiatorū nisi p̄ similitudinē. put tuba vel lyra dicitur vocare. i. vocem facere. ergo etiā vox solū inuenit̄ in eis s̄m similitudinē et nō p̄prie

Douet
Dubin
Bolt.

De voce q̄d p̄ p̄

De voce q̄d p̄ p̄
De voce q̄d p̄ p̄

Questiones

Querit. que sit rō q̄ ista tria requirunt ad vocē **D**istinctū q̄ rō est. qz vox dicitur a vocando. et ideo p̄ vocem exprimitur affectus. sed talis affectio nō pot̄ exprimi nisi per sonū habentē in se ista tria. qz si nō fiat p̄tinuatio in voce tūc nō exprimitur affectus sicut si p̄tialiter faciat vocem **S**ilr qz sunt diuersi affectus in aialibz opz qz ad expr̄mendum diuersos affectus d̄nter p̄ferantur voces **E**t requiritur melodia et etiā locutio in diuersis vocibus. et ergo ista tria requiruntur ad vocem.

Arguit. ista tria etiā repiunt in instrumentis musicalibus et tamē illoz soni nō sunt voces. qz dicit textus qz vox solum in aialibus fit **D**ōm qz q̄uis in instrumentis musicalibz inueniatur ista tria p̄dicta p̄ similitudinē tñ ibi nō repiuntur sicut in voce. qz voces sciant affectus. s̄z talia nō repiuntur in instrumentis musicalibz cū expr̄ssione affectu **E**t rō illius est qz talis distinctio nō fit p̄ instrumenta naturalia que solum sunt nata expr̄mere affectum illius cuius sunt instrumenta

Querit quorū modis differant sonus et vox **D**ōm qz tribus modis. **P**rimo ex parte cause efficientis. sc̄do ex parte materie. et tertio ex parte finis **E**t ex parte efficientis q̄a sonus catur p̄ illa q̄ nō h̄nt in se p̄ncipia suoz motuū qz sonus catur ex violenti fractura aeris. sed p̄ncipia vocis sunt ab anima que naturaliter aialiter mouet corp̄ et illa membra quibus generatur vox **S**ecūdo differunt ex parte materie. qz oportet in voce esse attractōnem aeris et ideo in nō respirantibz nō fit vox vt infra patebit. hoc autē nō semper fit in sono. et sic sonus nō fit semp̄ in aere in spirato sicut vox **T**ercio differunt ex parte finis. qz vox facit affectōnem anime. nō autē sonus. **E**t nō d̄nt p̄p̄e ex parte forme. qz habent se sicut superius. et inferius. et illorū est vna forma realiter. **U**el p̄t̄ dicit qz d̄fferētie formales s̄z manēt ex eozum distinctōnibus.

Multa autē aialiuū vocē nō habēt: vt q̄ sunt sine sanguine et sanguinez bñtiū pisces **E**t hoc rō nabiliter si q̄dē aeris motus sonus est **S**z qui dicuntur vocare vt qui in aethere sonāt bian/chis. aut quodā altero huiusmodi

Quia nunc dicitur est qz vox sit sonus aiat̄. hic **A**reſto. mouet quandam dubitatōem qua aliquis querere possit. **A**n omnia animata habeant vocē **E**t vult **A**reſto. qz nō quia animalia nō habentia sanguinem nō faciunt vocem. sicut cancri ostree et testudines. **N**ec omnia animalia habentia sanguinem faciunt vocem. sed solum illa que habent calidum sanguinem. **E**t ratio huius est. quia vox generatur in aere per attractōnem et respiratōnem aeris. sed animalia nō habentia calidum sanguinem nō attrahūt neqz respirāt aerem ergo nō faciūt vocem. **E**t q̄uis q̄dā pisces videant facere sonum sicut s̄z pisces in achileo. i. tali fluuio q̄ b̄rachis. i. suis faucibus et pellūt aquam et attrahūt itez aquā. s̄z nō faciunt sonum vocē in tali attractōne qz in voce requiritur locutio. i. discretio vt d̄m̄ est sed nō sunt instrumenta in piscibz quibus talis discretio fiat. et ideo nō faciūt sonū vocē.

Querit. quare solū aialia habentia calidū sanguinem faciunt sonū vocē **D**ōm qz rō est. quia vox causatur ex aere inspirato. sed aialia nō habentia calidū sanguinem nō respirant. ergo rē. **D**imoz partz. qz respiratio aeris valet ad refrigeriū cordis vt infra dicit. sed aialia q̄ non habēt

Secundi de Anima

calidū sanguinē nō indiget tali refrigerio. ergo etiam nō respirant **P**ro declaratōe maioris est sciendū. qz vox est sonus discretus et fm̄ certā discretōem factus. **I**llud ergo qd̄ requiritur ex parte soni etiā requiritur ex parte forme: mate vocis et cum hoc aliqd̄ plus. **A**d sonū autē tria requiruntur. sc̄z pcutiens pcutsum et medium. ergo etiam ista tria requiruntur ad vocem. **I**n aere igitur inspirato lingua am̄ malis est pcutiēs. palatū pcutsum. et aer inspiratus est medium. qz tamē ex parte vocis etiā requiritur certa discretio qz debz fieri cū imagine sc̄andi. ideo opz qz p̄iugant aliq̄ instrumenta naturalia quibus vox certo mō distinguitur. **E**t sic ad hoc qz erit vox requiritur qz fiat in aere inspirato et qz p̄iugatur instrumentis naturalibus distinguens ribus talem vocem. et ad hoc valet labia et dentes. quia dentes iuuant ad hoc vt aer nō simul expellatur per expirationem. quia si simul expelleretur tunc non fieret distinctio in aere que requiritur ad vocem

Arguitur. tussis fit per instrumenta naturalia et in animali. et tamen nō est vox **D**ōm. qz in tussis non est discretio soni per instrumenta naturalia. et ergo per hoc excluditur a natura vocis. qz vox est sonus platus. qz prolatio fit per discretōnem

Arguit. ex hoc sequitur qz alia aialia ab homine nō facerent vocem. qz ibi nō est discretio. **D**ōm. qz duplex est discretio in voce. **U**na est simp̄ p̄fecta que ita p̄fecta est qz potest scribi lris. et talis vocatur vox lra et talis vox solum reperitur in hominibus. **A**lia est discretio que est imperfecta in ordine ad predictam discretōem. est tamē talis discretio in voce que sufficit ad expr̄mendum affectū anime. et talis est etiā in vocibz brutoz aialium. quia voces aialiuū etiā faciunt affectus aialium. vt quando canis larrat facit affectus eius ire vel gaudij

Vox autē sonus aialis est. et nō qualibz parte sed qm̄ om̄e sonat p̄berante aliquo et aliqd̄ in aliq̄ **H**oc autē eaer rōnabiliter vtiqz vocabūt hec sola quecūqz suscipiūt aera. **J**am em̄ aere respirato vt̄ natura in duo opera. sicut lingua et in gustū et locutōez **Q**uoz quidē gustus necessarius ē. vñ et pluribz inest **I**nterpretatio autē est propter bñ eē. sic et spū et ad calorē interiorē rētaquā necessariū. **C**ausa autē in alteris dicta est et ad vocem. vt quo sit esse bene **Dez Organū**

Quia **A**reſto. nūc ostendit in quibus reperitur vox. h̄ vult ostendere quid sit organum ipsius vocis et instrumentū p̄ quod vox immediate generat̄ **E**t p̄mo dicit qz idem est organū vocis et respiratōis. **E**t hoc sic probat quia q̄uis vox sit sonus animalis. nō tamen in qualibz parte animal facit sonum vocem. sed solum in illa parte in qua animalia recipiunt aerem inspiratum **E**t quo sic arguitur. hoc est organū vocis vbi animalia respirāt aerem. sed vbi animalia respirant aerem hoc est organū respiratōis. ergo est idem organum respiratōis et vocis fit em̄ vox in aere respirato sicut dictum est. **E**t qz possz aliquis arguere qz aer inspirat̄ valet animalibus ad refrigeriū caloris cordis. et sic videtur qz non valet ad faciendum vocē. **R**espondz **A**reſto. qz natura vtrū in

*Mouet dum
Solut*

*Organū
voci
respiratōis*

spirato aere ad duo. scz ad esse aialis. qz aial nō p̄t esse si ne tali aere inspirato. z sic aer inspiratus valet ad refrige riu caloris cordis. z ideo aialia impedita a respiracione q̄ nata sunt respirare nō possunt viuere. Secōdo v̄t̄ natura respiratōe ad faciendū vocē. z sic v̄t̄ aere inspirato quo ad bene esse. Et ponit Aristo. silr de lingua in aiato. qz natura vno mō v̄t̄tur lingua ad gustum vt discernat in ter pueniens z discōueniens nutrimentū. Secūdo v̄t̄ lingua ad locutōem. i. ad faciendū vocē. qz lingua est que facit distinctōem aeris inspirati. et talis distinctio est de ratione vocis

Arguit natura est determinata ad vnu. q̄ nō v̄t̄ natura lingua ad duo. Dōm q̄ h̄ sic intelligit q̄ natura est determinata ad vnu sic q̄ nō ad opposita p se. Et h̄ p̄ba tur duplr. qz nisi sit ignis non esset ens naturale. qz ignis calefacit naturalr z etiā exicat z eleuat z leuefacit. Secūdo p̄z idē. qz ista p̄positio ponit in assignatōe v̄t̄e inter naturalia z volūtaria. quia volūtaria nō s̄t̄ definita ad vnu. sed h̄nt ordines ad opposita. sicut hō p̄t aliqd opari vel oppositū eius. h̄ natura est determinata ad vnu. qz nō ad opposita. Potest etiā ista d̄na assignari inf̄ natura et aiām. vt sup̄ patuit de aia vegetatiua. Per hoc q̄ d̄ q̄ ista duo nō opponūtur. sed se h̄nt ordinate

Organū aut respiratōis vocal̄ arterea ē Cui⁹ at cā hec ps ē pulmo. Hac em̄ pte p̄ h̄nt calorē pedibz gradiētia alijs Indiget at respiratōe et circa cor loc⁹ p̄m⁹. Un̄ necesse est interi⁹ respirante ingredi aerem

Hic declarat qd sit organū respiratōis. qz ex hoc scit qd est organū vocis. Et vult qz organū respiratōis est vocalis arterea. et hoc sic ostēdit. qz hoc est organū respiratōis p qd aialia recipiūt aerē inspiratū. sed hoc est vō calis arterea. V̄t̄o est manifesta. V̄t̄o p̄z. qz vocalis arterea ordinat̄ circa pulmonē in aiali. z pulmo p̄m̄ gū cordi. qz q̄ aialia respirat̄ia h̄nt magnū calorē in cor/ de. z sic indigent inspiratōe p vocalē artereā vt sic aer in spiratus p̄iugatur cordi. Circa qd sciendū q̄ in collo p̄fecti aialis est duplex vena. qdam est p quā trāsēit cū bus z potus. q̄ vena est sine cooperculo z p̄nuat̄ stomac̄ cho. Alia est vena in collo habēs cooperculum qd̄ depom/ cū respiratōe. ista est magis ar̄ta q̄ prima. z ideo vocat̄ tur arterea q̄t̄ ar̄ta vena ad d̄nam alterius. Ista em̄ vo calis arterea claud̄t̄ ne cib̄ illā artereā intrer. qz si cib̄ intraret tūc impediret respiratōez z aial suffocaret̄ p̄pter calorē cordis non refrigeratū. et ideo periculosum est tpe sumtōis cibi illā venā ar̄tā aperiri. vnde p̄silū est qz tunc parū aut nihil loquit̄. Sic ergo sic vox qn̄ aer inspiratus est in pulmone tūc em̄ aer p vocalē artereā respiratōe ex/ pellit̄ iterū vsqz ad pallatū. qz in ore est quedāz cōcantis ideo talis aer ibi colligit̄ z reseruat̄. qn̄ igit̄ p linguā talis aer certo modo diuidit̄ fit vox. Ex quo p̄z qz vox est in ae re respirato sicut in subiecto.

Quare percussio respirati aeris ab aia q̄ ē in his ptibz ad vocalē artereā vox ē. Nō em̄ ois aial son⁹ vox est sicut dixim⁹. Est em̄ z lingue sona re z sicut tussientes. Sz oz aiato cē p̄berās z cū

ymaginatioe aliq̄ scās. Significatiuus em̄ q̄ dā son⁹ est vox. z nō respirati aeris sicut tussis sed iste verberat euz qui est in arterea ad ipsam.

Hic p̄cludit ex p̄dictis diffinitōem vocis. Et vult qz vox est percussio aeris ispirati ab aiato ad vocalē artereā sc̄t̄ā cū imagine significat̄. z q̄uis illā p̄culā non ponat Aristo. in diffinitōe. tū ad dit̄ eā postea in textu dicens qz nō ois sonus aialis est vox. qz tussientes faciūt sonuz lin/ gua. z tū tussis nō est vox. qz nō fit ab aiato fm̄ qz aiatiū est. qz fit p mēbra deseruētia aie vegetatiue q̄ p tussim ex pellit̄ sup̄flua nature. z nō sensitua. alla em̄ q̄ h̄nt p aiām sensitua subijciūt rōni. saltē in hōie. tussis aut̄ nō subijct̄ rōni necetiam fit cum imagine aliqua. id est cum imagi ne significandi

Signū at̄ est nō posse vocare respiratē neqz expirantem sed detinētē. mouet em̄ iste retinēs Manifestū at̄ z qz pisces sine voce. Nō em̄ ha bēt guttur. hāc at̄ pte nō h̄nt. qz nō recipiūt ae rem neqz respirat. sed q̄ dicit̄ sic peccāt. p̄pter quā igit̄ cām altera ratio est.

Hic p̄ter declarat aliā p̄e diffinitōis. sc̄t̄ percussio q̄ quā fit son⁹. Sic in aere inspirato. Et ad h̄ ponit duo sig/ na. p̄mū est qz si aliq̄s detinet̄ aerē z nō respirat non facit vocē. Secōdū signū pisces sunt sine voce. qz nō respirant aerē. z q̄ dicit̄ pisces respirare peccāt scz fm̄ intellectum id est falsum dicit̄. Et d̄t Aristo. qz ponere p̄pter quam cām pisces nō respirat̄ spectat ad libz de aialibz.

Arguit aliq̄ pisces respirat. q̄ nō b̄n d̄t qz pisces non respirant. Probat̄ qz chamaleon viuūt in aere. q̄ respirat Dōm qz nullū aial viuūt ex puro elemēto. sicut p̄z p̄z. Secōdo de generatōe. q̄ sic d̄t. ex eisde sumus z nutritur. cū ergo nullū aial possit p̄sistere ex puro elemēto. q̄ nullum aial p̄t viuere ex puro elemēto. Dōm q̄ ad Duguitōem qui dicit̄ sub termino lacero. Quatuor ex puris vitā du cunt elementis. Talpe terra cib̄. chamaleon in aere vi/ uir. Allec vnda fouet. hāme pascūt salamandrā. Et ali/ quod nutrimentū p̄t dici ignis aer aqua vel terra duplr. Uno mō qz nō h̄z mixtione alioz elementoz. z sic nullū aial nutritur puro elemēto. scz igne aere aqua aut terra. Alio mō d̄t aliqd nutrimentū aer vel aqua. qz aer excedit in mixtione alia elementa in tali nutrimento. Et sic potest dici qz chamaleon viuūt ex aere. i. viuūt ex illo nutrimento qd̄ p̄ p̄pationē ad nutrimenta alioz aialium h̄bet plus de p̄positione aeris q̄ de alijs elementis. z sic aqua fouet allec. qz hoc nutrimentū h̄z plus aque q̄ de alijs elemen tis. sic terra est talpe cib̄ zc

Arguit aqua p̄gelata pisces suffocant̄ z moriūt̄ur ni si glacies aperiat̄. q̄ videt̄ qz pisces respirant. Dōm qz pisces nō moriūt̄ur in aqua p̄gelata ex defectu inspirati/ omis aeris. sed ex frigiditate aque. qz si aqua degelata si/ ne qualitercūqz aperta ita qz radij solares possunt t̄pare frigus aque. tūc etiā t̄paf̄ frig⁹ in corpibz piscū. In signū cuius pisces in hyeme manent circa fundū aque. vbi est maior calor p̄ antipharistatim. manifestū est em̄ qz aq̄ est grauior aere. q̄ aer nō p̄t esse in aq̄. q̄ si pisces indigerent respiratōe tūc opteret̄ pisces semp esse sup̄ aquā. Etiam

Definit voce

b .i.

Respiratio
Organū
vocalis arterea

potest dici q̄ aqua stagnalis putrefit. 7 ex putrefactione aque pisces moriuntur

Querit. verū ista diffinitio vocis sit bene assignata

Dōm q̄ sic. 7 rō est. qz res naturalis pprie diffinitur p̄ suas cās. vt p̄ sedo phisicorū. sed in hac diffinitione p̄ nunt̄ q̄tuor cause vocis. ḡ diffinitio est bñ assignata. In hoc em̄ qd̄ dicit̄ (repcussio tangit̄ cā formalis. p̄cussio em̄ pprie format vocē. In hoc em̄ qd̄ dicit̄ (aeris inspirati) tangit̄ cā materialis. i. subiectū vocis. qz subiectū vocis est aer inspiratus. In hoc aut̄ qd̄ dicit̄ (facta ab aia ad vocales arterea) tangit̄ cā efficiens p̄ma 7 etiam p̄tima. p̄ma em̄ cum dicit̄ ab anima. 7 etiam p̄xima cuz dicitur ad vocalem arterea. Deinde tangit̄ cā finalis cū dicit̄ (ymagine significandi) quia finis vocis est significatio affect̄ vt dictum est.

Arguit. repcussio est actio. s. vox nō est actio sed qualitas. ḡ nō est repcussio. Et itez actio nō est cā formalis ipius vocis. ḡ male dicit̄ q̄ repcussio est cā formalis vocis.

Dōm q̄ repcussio capis̄ triplr. vno p̄ passivē. 7 sic non ad p̄positū. Alio mō actiue fm̄ q̄ fit actū repcussendi. 7 sic ista diffinitio est cālis 7 nō y demitica. qz vox causat̄ ex repcussione aeris p̄ naturalia instrumēta. Tercio modo sumitur repcussio neutralr̄ p̄out significat motū siue ali quid causatuz ex actiua p̄cussione. sicut calefactio fcans motū importat aliqd̄ causatū ex actiua calefactōne. 7 sic calefactio significat calorem. Silt̄ etiā p̄cussio p̄ significare sonū causatuz ex p̄cussione. 7 tūc est p̄dicatio sumplr̄ y demitica. qz p̄dicat̄ genus de sua specie. repcussio em̄ vt sic significat sonū q̄ est genus ad vocem. Et p̄ hoc soluit argumentū quo arguitur. q̄ actio nō est cā formalis q̄litas. ḡ p̄cussio nō est cā formalis vocis. Dōm q̄ accipiēdo formā pur̄ dicit̄ a formādo. tūc p̄cussio etiā actiue accepta p̄t bene esse forma. qz format̄. i. efficit vocē. Si aut̄ forma dicatur ab informādo tūc p̄cussio neutraliter accepta est forma. qz idem significat qd̄ sonus.

Arguit. si diffinitio eēt bona seq̄retur q̄ ois vox esset significatiua qd̄ est falsum. p̄bat qz dicit̄ diffinitio cū ymagine significandi. Dōm q̄ significare capitur dupliciter. Vno mō fm̄ illud qd̄ est aliquid aliud a se presentare. et sic non omnis vox est significatiua. qz aliquę voces nihil rep̄ntant quia nullam aliā rem. Alio mō accipitur significare generalr̄. put est quocunqz mō aliquid p̄ntare. 7 sic ois vox est significatiua. qz ad minus p̄ntat seip̄am p̄s ymaginaram. Et isto modo hic loquitur Aresto. 7 ideo p̄tineret dicit̄ cum ymagine significandi. 7 non cum significatione. quia omnis vox significat aliquid ymaginatum prius. sed non semper significat rem.

E odore at̄ 7 olfactibili min⁹ bñ definitibile ē dicitis. Nō em̄ manifestū ē q̄le qd̄ sit odor. sicut son⁹ aut visibile vtz lumē. Cā at̄ est qz sensuz hūc nō hēmus certū. s. p̄iorē multis aialibz. p̄ue ei odorat hō. Et nihil odorat odorabiliū sine leticia 7 tristitia. sicut nō ex̄te certo eo q̄ sētū. Rōabile at̄ sic 7 fortes oculi colores sētū 7 n̄ p̄ manifestas ipis eē d̄ās colorz nisi trētū 7 n̄ terrētū. sic at̄ 7 odores hoīm gen⁹

Difficilis erit in dextari de Odo reaz de visu sonoz

Postq̄ Aresto determinavit de obiecto audit⁹. scz de sono. hic p̄ter vult determinare de obiecto olfact⁹. scz de odore. Et rō ordinis quare prius determinavit de odore qd̄ de sapore sumit̄ ex tribz. p̄mo ex situatōe organi olfactus. qz organi olfact⁹ est situatū supra organū gustus infra organū audit⁹. Secūda rō sumit̄ ex p̄re obiecti. qz obiectū olfactus spūali⁹ diffundit̄ q̄ obiectū gustus. qz per mediū extraneū. 7 tū minus spūaliter q̄ obiectū auditus qz sonus diffundit̄ p̄ motū locale. 7 odor p̄ motū alteratōis. sed motus localis est spūalior motu alteratōis. vt manifestū ē ex octavo phisicorū. Tercia rō ponit̄ ab Aresto in libro de sensu 7 sensato. qz olfact⁹ h̄z p̄mentā cū gustu 7 tactu. qz est sensus alimentis sicut gustus 7 tact⁹. et sic ponit̄ in medio tanq̄ euz extremis p̄cipans. Determīnādo ergo de odore p̄mo determinat qd̄ sit odorabilis. scz de odore determinat de ipso qd̄ immutat sensum. scz olfactū. ibi (Glides em̄) p̄mo p̄bat difficultatē determinatōis de odore. secūdo dicit̄ qz illud obiectū ipsectissime accipimus p̄ aliquē sensum vbi cōditio obiecti et sensus. i. organi h̄nt repugnātiā. s. sic est in hoīe q̄tū ad ei⁹ olfactū. qz dicitio em̄ obiecti est habere caliditatē 7 siccitatē. quia odor est sicc⁹ 7 calid⁹. s. organi ipsius olfact⁹ in hoīe est humidū 7 frigidū. qz em̄ olfact⁹ cūgit̄ cerebro. qd̄ ē humidū 7 frigidū. sic p̄trahit naturā ex natura cerebri. Et h̄c est qd̄ dicit̄ Aresto. qz hūc sensus habent⁹ p̄iorē multis aialibz. nā hō solū p̄cipit̄ excellētes odores. 7 nō odorat sine leticia aut tristitia. Et sicut est qd̄ ad visum in q̄busdā aialibz. qd̄ em̄ aialia h̄nt fortes oculos sicut pisces. q̄ non h̄nt coopercula sup̄ oculos. 7 in illis nō sunt colores p̄ manifesti. p̄fecte cogniti. qz nō p̄cipiūt nisi excellētes colores ex q̄bz terreni. Et q̄bz sumit̄ vna generalis regula scz ista. qz q̄nūqz in aliq̄ aiali organi sensus est male dispositū p̄ p̄paratōem ad obiectū illius sensus. tūc imp̄fecte cognoscit̄ sensibilis illius sensus.

Querit̄ que sit cā q̄ hō h̄z p̄raū olfactū. Dōm q̄ ista. qz ad hoc q̄ sensus bene p̄cipiat suū obiectū requirit̄ qz sit p̄portio sensus ad obiectum. qz ex obiecto 7 sensu fit aliquod vnum. sed illa q̄ dicit̄ vni ad mūicē debent esse p̄portioata. sed organi olfact⁹ h̄z p̄ditōes oino p̄trarias obiecto sui sensus. qz obiectū est calidū 7 siccū. et olfactus est humidus 7 frigid⁹. p̄pter p̄p̄ditatē ad cerebz. sed hō h̄z magnū cerebrū. ḡ malū h̄z olfactum.

Arguit̄ Aresto. dicit̄ in libro de sensu 7 sensato. qz organū olfact⁹ est ignee nature. ḡ nō est humidū. Dōm q̄ olfactus capis̄ duplr̄. vno fm̄ qz h̄z in se actualiter suū obiectū. 7 sic est de natura ignis p̄pter obiectū. Et sic loquit̄ Aresto. i. de sensu et sensato. qz nō dicit̄ ibi qz olfactus sit de natura ignis. sed odoratus. odoratus autem significat actū olfactus. Alio mō accipit̄ olfactus fm̄ se. 7 sic est de natura aque p̄pter p̄p̄quitatē ad cerebz. cuius naturam p̄trahit qz et cūgitur.

Arguit̄. tūc sequeret̄ q̄ omne aial haberet p̄raū olfactū. qz in omni aiali olfactus est situatus circa cerebrum. Dōm q̄ q̄uis in aialibz brutis etiā ipediā odor ex p̄p̄quitare olfact⁹ ad cerebz. non tū sicut in hoīe. qz in hoīe est maximū cerebrū fm̄ q̄titatē sui corporis. 7 ideo im̄ p̄dit̄ olfactus plus in hoīe q̄ in alijs aialibz. qz ad max⁹ cerebrum seq̄tur humor et frigus maus.

320

Noves magis induat ingeniosi s^m mollita
te sensu tactu q^m s^m aliam alioz sensum

Aristotelis

Folio xliij

Querit. que sit causa q^m homo habz maius cerebrū
q^m alia aialia. **Q**dm q^m rō est duplex. Prima ē quia
hō hz calidissimū cor inter oia alia aialia. ergo hz maxis
mū cerebrū. p^mā pater. qz calor cor dis mitigat p^m frigidū
ratē cerebrū. vbi ergo maior ē caliditas ibi maior requirit
mitigatio calorē cor dis eiusdē z illa fit p^m mai^r cerebrū.
Secda rō ē qz hō hz pfectiores sensus interiores q^m ali
qō aliud aial. qz sensus interiores in homie subseruiunt
intellectui. q^m op^r esse maiorē distantiā sensuū interiorū
ad inuicē q^m distātia nō p^r ee abscz magnitudine cerebrū.

Queritur. qre hō hz calidissimū cor inf^r cetera aialia
Qdm q^m p^r duas cās. Prima ē p^r directā staturā.
qz hō inf^r cetera aialia recte ambular habēdo caput ver
sus celū. alta aut aialia hnt staturā obliquā vel latera
lem. In signū cui^r deficientē calore deficit recta staturā.
z iō recta statura deficit in sensu. **S**ecda rō ē. qz in ho
mie sunt ples oparōnes vitales q^m in alijs aialibus. s^m
oparōnes vitales exerceant p^r calore. vbi ergo sunt ples
oparōnes vitales ibi requirit maior calor.

Arguit. si p^r humiditātē cerebrū olfact^r impediret
tūc debuit natura ipm ordinasse i alto loco. **Q**dm q^m
p^r duas cās necē ē olfactū poni iuxta cerebrū. Prima est
p^r ipm fluz. i. qz ē vis sentitua. qz necē ē oēm fluz fmitā
ri ad cerebrū in q^m fluz cōis. in sensu em cōi ē termin^r
sensuū exteriorū. z iō op^r oēs fluz ee p^r uicinos i cerebro
vt vult **A**resto. infra. **S**ecda rō ē p^rter cerebrū qō de se ē
multū frigidū. s^m illa frigiditas ipaf p^r odorē. z iō dicit
Aresto. in de sensu z sensato q^m odores nō nutritōales
p^rferūt ad famitātē cerebrū. vt in odoribz lilloz. p^r accūs
tū potest ledere cerebrum p^rter excellentiā.

Arguit. hō p^rcipit odores tā nutritōales q^m nō
nutritōales. s^m hz meliorē odorē z certiorē olfactū q^m
alia aialia. p^mā tenet q^m alia aialia solū p^rcipiunt odores
nutritōales. Circa argumētū ē sciēdū q^m odores di
cūt nutritōales q^m p^rcipit nutritōem. v^r q^m sūt in nutri
mēto. sicut odores carnū bulitaz. s^m odores dicunt nō
nutritōales q^m nō p^rcipiunt nutritōem. sicut sūt odos
res floz ex qb^m aial nō nutrit. aialia s^m bruta vt canes so
lū p^rcipiunt odores nutritōales. sicut p^rz i libro de sensu
z sensato caplo de odore. **D**ōz ē q^m ad argumētū q^m
hō p^rcipit ples odores exēstue q^m alia aialia tū alia aia
lia mag^s p^rseūt itēstue odores. vt p^rz de canibz q^m p^r co
lericiū cerebrū qō ē intēse siccū pfectius p^rcipiunt odores.
Qdm q^m etiā alia aialia p^rter hoīem p^rcipiunt odores
nō nutritōales sicut z hō. s^m nō cū delectatōne. aut tri
sticia sicut hō. qz cerebrū nō p^rfortat aut imutat in aial
bus brutis ex odoribz sicut in hoīe nisi forsan odor corz
rumpat aial. sicut ē odor sulphuris ve^r carbonū.

Vidēt em z analogiam hēre ad gustū. z sūt
spēs humorū cū his q^m sūt odoris. s^m certiorē ha
bem^r gustū p^rter id q^m ipse qdā tact^r ē hūc at
hz hō fluz certissimū. In alijs em deficit ab
aialibz mltris. **S**ecdm at tactū dūter certificat
vū z prudentissimū aialū ē. Signū at in gñe
hoīem s^m sensum ingeniosos ee z nō ingenio
sos. s^m aialū aut nullū. Duri em carne inepti
mente. **M**olles autem carne bene apti.

Quia dicitū ē q^m odores s^m se sunt nobis ignoti. hūc
ōndit p^r que modū accipiat cognitio odorū. **Q**z vult qz
dūne odor ingreditur nobis p^r pparōem ad dūnas sapo
rū. sed oōndit quō ad inuicē corri deat. ibi (**Q**z apud)
Primū q^m sic pbat. ignota notificat p^r nota. sed spēs sa
porū sūt nob note s^m se z spēs odorū ignote. s^m spēs odo
rū notificat p^r spēs sapoz. **M**aior ē manifesta. qz oīs
cognitio nra q^m ē discursiua fit p^r aliqd manifestius. **S**i
norē pbat pbs. qz obiecta illi^r fluz s^m nob notiora q^m grū
fluz habem^r certiorē. qz p^r fluz p^rgnosunt obiecta. s^m sen
sum gust^r habem^r certiorē. s^m etiā certū p^rgnosunt ob
iecta gust^r. **S**iōz itēz pbat. qz gust^r ē qdā tact^r. z ta
ctum habem^r certiorē z certissimū. qō sic pbat. qz i illo
aialē certior tact^r qō ē mag^s ingeniosum z prudentissi
mū. s^m hō ē prudentissimū aialū z mag^s ingeniosum. s^m
hz pfectissimū tactū. **S**iōz ē manifesta. **M**aior pbat.
qz p^r tactū aliq^m dicitū ingeniosi z nō ingeniosi. qz molles car
ne. i. hūtes bonū tactū sūt apti mente. z fortes carne. i.
habentes grassum tactū sunt inepti mente.

Querit. qre hoies iudicat^r poti^r ingeniosi penes tas
ctū q^m penes alios fluz. **Q**dm q^m iō. qz tact^r p^rituit
ex mixtōne q^m quoz q^m ratū s^m max. sicut in caplo de tactu
parebit. **S**iōz at quoz elemētoz facit mixtōz in
aial. vbi cūq^m s^m melior tact^r ibi ē melior mixtō. z ad
bonitatē mixtōnis seq^r bonitas oīm organoz ipozuz
fluz vbi cūq^m s^m bon^r tact^r ibi natural^r oēs s^m s^m bñ
dispositi z p^rcipue fluz interiores. qz s^m fluz interiores
subseruiūt intellectui. vbi cūq^m s^m sūt boni fluz interiores
ibi intellect^r p^r exercere debite suas oparōes z er h^m dicit
tur aliq^m ingeniosi q^m hūc bonā dispōne fluzū interiorū. s^m
uis em aia rō nalis s^m cētā sit eq^mlit in q^mliter hoie. non
tū s^m oparōem. qz s^m p^r h^m anie sequūit corpa in quibz
sunt. quod est v^r q^m sum ad oparōnem.

Arg. p^mo metaphisice de **A**re. q^m visus ē certissim^r
fluz s^m male h^m d^r q^m tact^r sit certissim^r. **E**t itēz audit^r
est fluz discipline. s^m penes fluz visus vel audit^r v^r alijs
q^m iudicari ingeniosus. **Q**dm dupl^r. vno q^m ex boira
te fluz visus nō sumit bonitas intellect^r sic ex bonitate
tact^r. qz fluz visus nō imēdiare subfuit intellectui sic
fluz interiores. cū s^m ex bonitate tact^r iudicat^r fluz inte
riores bñ dispositi. z iō nō ex bonitate visus s^m ex boni
tate tact^r aliq^m d^r ingeniosus vt bone mēris. **E**t ex bo
nitate vis^r iudicat^r intellect^r bon^r s^m qd qz ex eapre ius
uari potest s^m ex boirate tact^r si p^r qz ad boirate tact^r
seq^r boiras oīs s^m s^m s^m nō eōtra. **S**ecdo p^r dicit q^m nō
fit pparō tactus ad alios sensus i hoie. qz visus ē cert^r
oz tactu. qz q^m corripit tactū. sic p^rz i digit^r cācellatis
nā digit^r cācellati iudicat^r vñā fabā ee duas. visus autē
corripit iudiciū tact^r. s^m hūc fit pparō tact^r in hoie ad
tactum alioz aialū. qz tact^r in hoie est certissimū.

Arg. aranea excellit hoies i tactu. s^m tact^r nō ē cert^r
oz in hoie q^m in alijs aialibz. **A**ns p^rz i istis metris. **H**os
aper audit^r p^rcellit aranea tactu. **C**ultur odoratu lux
visu. s^m mea gustu. **D**ōz q^m tact^r accipit dupl^r. **U**no
mō q^m ad p^rceptōes tā gibil. z sic aranea excellit tactu
hoīem. qz q^m cūq^m tā g^r hēre vt tela arance. tūc aranea
statim p^rcipit motū p^rter p^rnuatōem tele ad cor^r p^r ara
nee. sicut hō statim p^rcipit si traheret p^r crines. **A**lio^r ac
cipit tactus q^m sum ad iudiciū tangibilis. z sic hō cert^r
iudicat de sensibili tact^r q^m aranea vt aliq^m aliud aial.

Arguit. ex hoc seq^rret q^m mulieres eēt aptiores ad
studū q^m viri qz s^m mag^s molles carne ipis vir^r. **D**ōz
b ij

209

Questiones

¶ duplex est mollities. q̄dā ē aquatica siue flegmatica. et illa mollities nō facit bonū ingeniu. 7 illa mollities habūdat in mulieribz 7 etiā in pueris q̄ nō sūt apti ad studiū. Alia est mollities aerea q̄ est bñ receptiua 7 cū hoc iudicariua. 7 talis mollities arguit boītarē tactū. 7 ideo nō repit nisi in bñ dispositis. 7 p̄ vocari mollities sanguinea. cui opponit duricies colerica aut melācolica quaz vna ē ignea 7 alia terrea. s; nulla eap. ē receptiua speciez q̄ tñ receptio necessaria ē in apertitudine studiū.

¶ Arguit. suplatiu⁹ p̄supponit positiuū suū 7 p̄p̄tū. s; alia aīalia ab hoīe nō sūt prudētia. q̄ hō nō ē p̄u dentissimū aīaliū. **¶** Odm q̄ prudētia accipit dupl̄r. Uno⁹ p̄tē p̄ hitu intellectuāli fm q̄ ē reā rō rez agi bilis. 7 sic nō p̄tē repit i buriis. cū ibi nō sit reā rō rerū agibilia. **¶** Alio⁹ accipit p̄ qdā naturalē industriā ad ali qd op⁹ faciēdū. 7 sic etiā aīalia bzura hñt prudētia q̄a hñt naturalē industriā ad opandū. qz fm **¶** Arz. p̄mo me raphice qdā aīalia s; disciplinabilia sic q̄ hñt audiri. **¶** Ut canis instruit ad p̄corisādū. **¶** Trē vulpes industriā hñt naturalē ad capiēdū. p̄ suo nutrimento qdā volatilia. sic grūdies dñr hñt prudētia ad faciēdū nidū 7 aranec telā.

¶ Querit. q̄re magz sumit dñe odorū penes dñaz sapoz. **¶** P̄ penes q̄litares rāgibiles cū ille sint nob notissime.

¶ Odm q̄ id. qz q̄litares rāgibiles s; simplices cū sint simpliciū corpoz. s; sapozes sūt mixti. qz solū s; in coz poribz mixtis. **¶** Et itā dñr **¶** Arz. in libro de sensu 7 sensa to q̄ tam odor q̄ sapor causant. ex humido calido 7 sic to. sub ista tñ dñra. qz sapor ē passio facta in humido cō currentibz calido 7 humido.

¶ Est aut̄ sicut humor bñ qdē dulcis. ille p̄o amarus. sic 7 odores sūt. S; alia qdē hñt p/ portionaliter odorē 7 humorē. Dico aut̄ dulcē odorē 7 dulcē humorē. alia p̄o s; riuū. Silt̄ aut̄ et aer 7 auster⁹ 7 acut⁹ 7 piguis ē odor. s; sicut dixim⁹ ppter id q̄ nō mltū pmanifesti sūt odores sicut humores. ab his acceperūt noīa fm silitudinē rez. Dulcis qdē em̄ a croco 7 melle. acer āt a thimo 7 hmōi codē āt mō 7 in alijs

¶ Quia nūc dicitū est q̄ spēs odorū dñr sumi penes sp e ctes sapoz. hic dñr quōd corrūdet tales spēs ad inuicē dñr cū q̄ corrūdet tñ in extremis s; bñ q̄ in medijs. qz sicut extremi sapozes sūt dulce 7 amap. sic etiā extremi odores sūt dulce 7 amap. **¶** Et itā corrūdet in medijs. qz sicut ē sapor acer austerus acut⁹ 7 pinguis. ita etiā sūt tales odores. **¶** Et q̄ p̄z q̄ corrūdet quo ad noīa. S; ad dñr **¶** Arz. q̄ nō corrūdet q̄ ad subiecta. qz ē aliqd sub tectū in q̄ inuenit bon⁹ sapor 7 mal⁹ odor. 7 ecōtra. **¶** Et rō ist⁹ ē extra textū. qz sicut stari dñm ē sapor ē passio scā i huīdo. 7 odor ē passio scā in sicco. vbi q̄ ē humidū rparū 7 debite digestū p̄ calorē ē bon⁹ sapor. 7 vbi ē sic tū bñ digestū p̄ calidū in humido ibi ē bon⁹ odor. 7 iō que sunt murtum exiccata halent bonum odorem sed nō bonū saporē. sicut p̄z in multis electuarijs spicteis.

¶ Arguit. spēs sapoz immutāt suā potentā abscq̄ medio. s; spēs odorū immutāt suā potētā cū medio. q̄ nō est silitudo. **¶** Odm q̄ spēs sapoz 7 odorū nō hñt silitū

Secūdi de Anima

rudinē q̄rū ad modū imutandi. nec etiā q̄rū ad subiecta sicut dñr in textu. sed solū q̄rū ad silem noīationē. et hoc intendit **¶** Arz. in textu.

¶ Adhuc āt sicut audit⁹ 7 vnusq̄sq; s; suū hic qdē audibilis 7 nō audibilis. ille p̄o visibil⁹ et nō visibilis. 7 olfact⁹ odorabilis 7 nō odora bilis. **¶** Nō odorabile āt aliud qdē fm id qd om nino ipossibile ē hñe odorē. aliud p̄o parū ha bēs 7 prauū. Silt̄ āt 7 nō gustabile dicit.

¶ Nō p̄nter ostēdit **¶** Arz. q̄ p̄cipiunt p̄ olfactū. **¶** Et in tendit q̄ sicut alij sensus sūt oppositoz. ut visus ē visibi lis 7 nō visibil⁹. audit⁹ ē audibilis 7 nō audibil⁹. sic olfa ctus ē odorabilis 7 nō odorabil⁹. **¶** Et qz poss; aliqd dñr cere q̄ obicm dñr p̄portōnari siue potētē. q̄ olfact⁹ nō ē ipius odorabil⁹ 7 nō odorabil⁹. s; tñ odorabil⁹. **¶** **¶** Arz. distingue de nō odorabili dicit q̄ nō odorabile dupl̄r accipit. vno⁹ negatiue qz nullo mō narū ē hñe odorē. sic lapis. 7 illo mō olfact⁹ nō ē ipi⁹ nō odorabil⁹. qz sic nō odorabile nō p̄tē sub obiecto qd est odor. **¶** Alio⁹ ac cipit nō odorabile p̄uatiue p̄ illo qd habz puū odorem sicut corp⁹ odorabile p̄uatiue. 7 sic olfact⁹ est ipi⁹ nō odorabilis. **¶** Dicit etiā terciō mō iodorabile dñr qz corrūpit olfēz 7 tñ iodorabile etiā p̄tē s; obicō olfact⁹.

¶ Arguit. odorare etiā p̄uenit in aīaris. q̄ nō solū cō uenit aīaris. qz dñr pomū bñ odorat. **¶** Odm q̄ odora re accipit dupl̄r. vno⁹ fm q̄ ē odorē facere. 7 sic pomūz dñr odorare. qz de se facit odorē. i. emitte. **¶** Alio⁹ odora re idē est qd odorē p̄cipē siue de odorē iudicare. 7 sic of dozare nō p̄uenit in aīaris. sed solū potētē olfactiue. v̄l alicui alteri potētē siue sensui interiori. silt̄ q̄ aer recit̄ pit in se odorē nō dñr odorare. id ē odorē p̄cipere.

¶ Est āt olfact⁹ p̄ mediū vt aerē aut aquam **¶** Et nanq; aquatica vident odorē sentire. Silt̄ āt 7 q̄cūq; cū sanguie 7 sine sanguie. sicut 7 q̄ i aere. **¶** Et tñ hoz quedā a longe occurrūt 7 ad alimentum que ab odore mouent

¶ Nōc determinat de immutatioe odorarē ab ipō odo rabili. **¶** Et p̄mo q̄rū ad mediū. sed q̄rū ad organū in fine aut de obiecto. q̄rū ad mediū intendit q̄ mediū ipius olfactus ē aq̄ 7 aer. **¶** Et hoc p̄bat de aqua. qz aīa lia viuētia in aquis sentiūt odorē. qz p̄ odorē mouentur ad alimentū distans. ergo odor ibi diffundit p̄ mediū aque. 7 ergo ibi est aqua mediū. **¶** Silt̄ p̄bat q̄ aer ē me dium. quia aliqua aīalia habentia sanguinē sicut voluē eres. 7 aliq̄ aīalia sine sanguine vt apes p̄cipiūt odorē in aere. q̄a quedā aues concurrūt ad alimentū a longe ppter qd mouent ab odore diffuso in aere.

¶ Querit. vtz odores sūt in aere realiter vel in rētio naliter. **¶** Odm q̄ odor habet duplex esse. scz in aere p̄ pinquo circa corpus odoriferū. 7 ibi habz esse reale. 7 sic saluat opinio **¶** Auicēne q̄ dixit q̄ odor esset realit̄ in aere **¶** Aliud ē esse ipius odoris in distātia a corpore odorabilē et ibi est odor fm esse spūale. **¶** Prima ps p̄bat quinq; rōnibz siue signis. p̄ma stat in hoc odor p̄tē realiter cerebri alterādo ipm ad oppositā q̄litare. sicut patet p̄ experientiam in odore lilioz. aut alioz habentū magnū

odoris s; forma intentionalis nō agit reall. ergo oportet
 odorem esse reall in aere. Sed a ē qz odor qñq; interficat
 aialia. vt odor carbonū z sulphuris. qd nō ptingeret si
 nō esset odor reall in aere. Tercia ē qz frig? ipedit odo-
 res z nō ipedit colores. qz colores diffūdūt solū spūalit p
 mediū. Itē odor ipedit p aere vel p ventū. q; signū ē q
 odor mouet cū aere. z q; ē reall in aere z non spūaliter.
 Itē corpora odorifera minuunt ex hoc q; emittunt odo-
 res z sūt rugosa. Sed a p; pbat. qz ois sensus ē suscep-
 tiuus spū. sine materia. q; oportet q; odor q; ē circa ssum
 recipiat i s; abiq; p dicitōib; materie. i. intēctōnati. Et
 hoc patet ex signo. qz legū d bello troiano q; vultures
 venerūt circūq; a qngentis miliarib;. vt habet in h; s;
 storia. sed ipossibile fuit q; odor de illis corpib; fuisset de
 larus p rāā distāriā reall. qz si corpa fuissent resoluta i
 fumos adhuc nō potuissent fumi extēdi ad tāā distāriā.
 ¶ Arguit. odor h; ē in sicco pphēto ab hūido s; in
 aere z aq; nō ē sicco. q; ibi nō p; ē odor. Dm q; s;
 cut nūc dcm ē q; odor h; duplex eē. s. eē spūale. z sic nihil
 ipedit odore eē in hūido abiq; sicco. qz sic p; esse i puro
 aere in q; tū nullū ē sicco. Alio? accipit odor fm eē reale
 et sic ipossibile ē odore esse abiq; sicco. sicut pbat argu-
 mentū. Et tō in illo aere q; est circa corp? odoriferū in
 quo ē odor reall est qd a fumal euaporatio. q; euapora-
 tio fumalis ē calida z sicca naturalr. z in tali ē odor rea-
 liter sicut i p;io subiecto. z tō poma sūnt minora postq;
 q; emiserūt odores. Silt; ex istis p; sumi cā qre aliq; lo-
 cus odorat etiā subtracit odoriferis corpib;. qz in tali
 aere in q; fuerūt corpa odorifera manēt fumales euapo-
 rationes in q; etiā reall p;inet odor. Et si arguat
 accūs nō migrat de subiecto in subiectū. q; odor nō p; ē
 esse in fumali euaporatōe q; pus fuit in corpe odorifero
 Dm q; iste odor nō ē idē nūero q; ē in corpe odorifero
 et in fumali euaporatōe diffusa a corpe odorifero. sed
 iste odor q; ē in fumali euaporatōe ē cātus ab odore eri-
 stente in corpe odorifero. s; idē nō causat sēp m. Et q;
 bus p; solui alia qstio q; qri p; vtz odor sit fumal euap-
 oratio. Dm q; nō qd sic p; qz fumalis euaporatio
 est corpus resolutū a corpe odorifero ad modū fumi qd
 de p;no sube. exis imediatū subiectū ip? odoris reall.
 id ē accepti fm eē reale. s; odor ē q; rāā de tertia specie
 q; rāā. q; i talifumali euaporatōe subiectat. Et si ar-
 guat odor z fumal euaporatio sp; ad inuicē p;ungūt. q;
 sūt idē Dm q; duplex ē y dēp;itras nūerat. s. cēntiat
 et accūtat. mō s; sūt idē nūero accūtat. nō tū cēntiat i s;
 mo distinguit p;natr. vt dcm ē. Et sile ē de hoie z rī
 sūbū. q; s; sūt idē numero accūtat nō tū essentiali.

Uñ z dubiū videt si oia qdē q; sub odore fi-
 unt silt; odorēt. Nō at respirās odorat nō respi-
 rans autē sed expirās. aut retinens spirītū nō
 odorat neq; a longe neq; a ppe neq; si in nasū
 intus apponat. z hoc qdem in ipō positū q; sen-
 titur. insensibile esse oibus cōe ē s; sine respira-
 tione nō sentire p;riū ē boim. Manifestū at ē
 tētātib;. Quare sanguinē nō hñtia qm nō respi-
 rā; altez vtiq; quēdā sūū hñt p;ter eos q; dca s; s;

Uñ p;ter Aristo. circa p;dicta mouet vnā dubitā-
 tionē q; stat in hoc. Vtz oia odorātia silt; odorēt. sic
 s; q; habeāt vnū s; s; odoris fm spēm. Et p;mo arguit
 q; nō sit vn? olfact? i oib; odorātib;. z h; sic. qz aliq; aial-
 lia odorāt p; respiratōes sicut aialia hñtia calidū sang-
 uinē. vt hō. qz illa nō odorāt nisi a longe. qz si odorabile
 ponat sup olfactū nō odorāt. Alia sūt aialia nō hñtia cal-
 dū sanguinē vt aialia aq;rica z illa nō odorāt p; respiratō-
 nē. s; abiq; respiratōe. q; videt q; nō sit vn? olfact? i om-
 nibus aialibus.

S; impossibile ē si qdē odore sentiūt Odoza-
 bilis em s; s; z mali odoramētū z hōi odora-
 mētū olfact? ē. Ampli? at z corūpi videt a for-
 tib; odorib; ex q; hō corūpit. vt sulphur et
 hmōi. Olfactū qdē igit habere necessariū est
 sed nō respirātia.

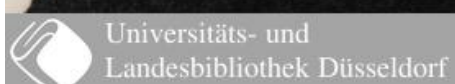
Uñ pbat duab; rōib; q; olfact? sit vn? s; s; s; spe-
 ciem in oib; aialib; odorātib; siue olfactū hñtib;. qz p; s;
 ma stat in h; sensus distiguūt penes obiecta. s; idē ob-
 iectū in respirātib; z nō respirātib;. qz odor ab vtriq;
 p;cipit. q; ē eadē potētia fm spēm. Sed a rō stat in h;. q;
 ille potētie sūt vn? spēi q; hñt eadē corruptiua. s; olfa-
 ctus tā in respirātib; q; nō respirātib; h; eadē corrupti-
 ua. qz vtrōiq; corūpit olfactus a fortib; odorib;. s; s;
 cū ē odor sulphureus q; corūpit organū tā in respirā-
 tib; q; nō respirātib;. Sicut p; qz diuerse res hñt di-
 uersa p; raria. s; ergo idē p; rariū olfactuū respirantiū
 et nō respirantiū. q; etiā sensus est idem fm speciem.

Videt aut hoib; differre hoc p; s; m ad ea q;
 alioz aialū. sicut oculi ad ea q; duoz oculo; s; s;
 Nec qdē em hñt fragma z sicut velamē palpe-
 bras q; aliq; nō nouēs neq; retrahēs nō vi-
 det. fortia at ocul' nihil hmōi hñt. sed mox vi-
 dent q; sūt in lucido. sic igit z odoratū aliū qdē
 sine opculo ē. sicut ocul' alijs vto aerē recipiē-
 tib; habere coopimentū. qd respirātib; discoo-
 perit ampliatū venis z poris. z p; hoc respirā-
 tia nō odorāt in aq; nccātū em ē odore pati re-
 spirātia. hoc at facere in humido impossibile.

Hic soluit questionem prius morā dicēs. q; olfact?
 est vnus speciei tam in respirantib; aialibus q; in nō re-
 spirantib;. Et hoc pbat sic. q; sicut se habet visus i ha-
 tentib; duos oculos z molles. ita se habet olfactus in
 animalib; respirantib; z non respirantib;. sed visus i ha-
 tentibus duos oculos z molles est vn? spēi. ergo etiā
 olfactus in animalibus respirantibus z non respiran-
 tibus. Sicut patet. quia sicut animalia habentia mol-
 les oculos habet palpebras sup oculos quibus nō re-
 motis nō fit visio. sicut in homine z in alijs aialibus
 pfectis. sic etiā aialia q; olfactū p; respiratōem hñt coop-
 ulū sup organū respiratōis q; nō remoto nō fit respirā-
 tio

Monet Dubi-
tationes

Solut

Questiones

et nec actus olfactendi. sed illa q̄ nō h̄nt coopculū sup organū respiratōnis etiā respirāt absq; remotiōne coopculi. et p̄ p̄ns etiā absq; remotiōne coopculi olfactūr. si cut ḡ h̄ns fortes oculos statim videt ea q̄ sunt in lucis do absq; ablatōne coopculi. sic silr aialia coopcula non h̄ntia sup organū olfact? statim odorāt p̄sente odorabili

¶ Arguit diuersa p̄ditio forme arguit diuersitatem sp̄ci in forma. sed est alia p̄ditio olfact? in respiratib; et in nō respiratib;. ḡ etiā i illis olfact? erit diuersa sp̄z. **¶** Dm̄ ad maiore q̄ duplex ē cōditio forme. q̄dā est q̄ orit ex ip̄a forma s̄m se accepta. et talis est diuersa arguit distinctōem in forma. Alia ē cōditio forme orta ex pre subiecti. et illa nō arguit diuersitatem forme. qz si sic tūc albedo in hoīe p̄fecte albo et nō p̄fecte albo essent diuersa sp̄z. p̄ hoc ḡ d̄ q̄ ista diuersitas in olfactu tenet se ex pre organi qd̄ est. p̄mū subiectū pōne. sp̄s at potētie sumit p̄ p̄tōem ad ip̄m obiectū. s; materialis siue modalis distinctio olfact? sumit ex pre subiecti. Ex q̄bus p̄t sumi q̄ manifeste Aresto. h̄ int̄dit oēs pōnas in diuersis aialib; eē eiusdē sp̄ci. vt visus in homie et in piscib;. q̄ habēt duos oculos. Silr auditus olfactus gustus et tactus in diuersis aialib; sunt eiusdē speciei. si cut prius dictum est p̄pter ydēpitatē obiecti.

Est at odor siccus sicut humor humidus. Odo ratiū aut sensitiū potentia h̄mōi est.

¶ Nec determinat de instrumento siue de organo olfactus. **¶** Et vult q̄ organū dz eē siccū in potētia. et hoc p̄bat sic in potētijs passius organū dz esse tale in potētia q̄le ē obiectū in actu. qz obiectū agit in potētia. et ḡ potētia fit siccū obiecto. sicut patiens agēt. sed odor cū generet ex q̄dā fumo in actu calido et siccū est siccus in actu. ḡ etiā organū dz esse tale in pōna. s; calidū et siccū cū q̄le ē ip̄m obiectū in actu. **¶** Est tñ circa textū p̄sides randū sicut dcm̄ est q̄ organū olfact? p̄pter p̄p̄tates ad cerebrū est actu humidū et in pōna siccū. et fit in actu siccū p̄ hoc q̄ odor actu immutat ip̄m.

¶ Instabile at ē quoddā tāgibile. et hec ē cā q̄ re nō fit sensibile p̄ mediū extraneū corpus. **¶** Neq; em̄ tact? et corp? i q̄ ē h̄uor. qd̄ ē gustabile i h̄uido sic in materia hoc at q̄dā tāgibile.

¶ Post ḡ Aresto. determinauit de visibili audibili et olfactibili. h̄ p̄nter vult determinare de gustabili. **¶** Et rō ordinis q̄re gust? p̄cedit tactū ē duplex rō. Prima ē q̄a gustus p̄rie dicit? inuenit in p̄fectiorib; aialib; q̄ tact? habz em̄ oīe aial tactū. sed p̄fectiora aialia solū habēt gustū. p̄rie dicitū. de q̄ infra dicit. **¶** Secūda rō ē. quia gustus est sensus min? materialis q̄ sensus tact?. qz tāgibile immutat tactū quoddāmo sicut ē in ip̄o subiecto tāgibile nō aut gust? immutat sic a gustabili. **¶** Primo ḡ determinat de gustabili in cōi siue de sapore. sc̄do de speciebus ei? ibi (Sp̄s aut) Circa p̄mū duo facit. p̄mo in q̄rit an gustabile p̄cipiat p̄ mediū. sc̄do ostēdit qd̄ p̄cipit p̄ gustū. et deinde de organo ei?. Circa p̄mū int̄dit dicere q̄ gustabile s; sapor nō p̄cipit p̄ mediū extraneū. sicut alia sensibilia. de q̄bus dcm̄ est. q̄uis bñ per mediū intraneū. Circa qd̄ sciendū q̄ mediū extraneū est qd̄ est separātū ab aiali et nō ē ps aialis. sicut aer et aqua. Et p̄ tale mediū diffundit color son? et odor

Secūdi de Anima

Sed mediū intraneū est qd̄ est p̄iunctū aiali et est pars aialis sicut superior caro ip̄ius lingue vocat mediū intraneū in gustu. qz est cōiunctū organo gust?. s; inferiorē carni ip̄ius lingue q̄ est organū gust?. **¶** Probat ḡ Arest. qd̄ dcm̄ est s; q̄ gustabile nō p̄cipit p̄ mediū extraneū. **¶** Et hoc sic. qz gustus ē quiddā tact?. sed tact? nō p̄cipit suū obiectū p̄ mediū extraneū. ḡ nec gustus. **¶** Vinor ē manifestat. qz oz tactū iungi tāgibili. **¶** Maior p̄bat. qz gustabile est quoddā tāgibile. ḡ gust? ē qdā tactus. **¶** Tenet p̄na. qz distinctio potētiarū sumit ex obiectis. **¶** P̄ns p̄bat in textu. qz sicut humidū ē tāgibile cum sit vna de quatuor q̄litarib; p̄mis sic etiā h̄uidū ē gustabile.

¶ Tñ et si in aqua essemus sentirem? vt q̄ ap̄positū dulce. **¶** Nō aut esset tñ nobis sensus p̄ mediū. sed in eo qd̄ misceat h̄uido. sicut in potu. color at nō sic videt i eo qd̄ misceat. neq; d̄ fluxu rōib; vt qd̄ igit mediū nihil ē. vt at color visibile sic gustabile humor est.

¶ Nec excludit tactū q̄stionē q̄ posset fieri circa p̄dicta. qz posset aliq; dicere q̄ pisces existētes in aqua p̄cipiunt sapore p̄ aquā. sed aqua est mediū extraneū. ḡ sapor etiā p̄ mediū extraneū p̄cipit. **¶** Rūder Aresto. q̄ tal receptio saporis nō fit p̄ aquā sicut p̄ mediū. s; p̄tingit q̄ sapor realiter misceat cū aqua. sicut quandoq; in potu p̄tingit. vñ sicut sapidus pot? realiter cōiungit lingue et p̄t p̄cipi. sic etiā p̄tingit qñ sapor p̄iungit aque. que p̄t sc̄es p̄cipiūt. sic aut nō ē de visu et de alijs sensib;. qz visibile nō cōiungit realr medio sed solū sp̄ualiter.

¶ Arguit. gustus et tactus sunt sensus specificē distincti. ḡ vn? nō p̄t de alio p̄dicari. **¶** P̄ns p̄bat. qz alis nō eēne q̄nq; sensus exteriores. **¶** Dm̄ q̄ gust? accipit duplr. **¶** Uno? fm̄ q̄ est sensus discretiū? alimēti. fm̄ q̄ alimēti ē calidū. frigidū. humidū. vt siccū. et sic gust? est realr tact?. qz sic habēt eadē obiecta. **¶** Et sic d̄t Arest. in fine hui? textū. et in p̄ncipio de sensu et sensato. q̄ oīe aiali inest gust? sicut et tact?. **¶** Alio mō accipit gust? p̄ p̄rie fm̄ q̄ est discretiū? alimēti fm̄ q̄ tale alimentū ē saporosum. et sic adhuc gustus p̄t capi triplr. s; rōe organi. rōne mediij et rōe obiecti. **¶** Si aut capiat p̄mo mō tūc itez gustus ē quiddā tact?. qz tact? ē expansus per totū corp? et gust? est solū in lingua. h; ḡ gust? quā dā p̄tem tact?. s; linguā rōne organi. **¶** Si aut capiat rōne mediij immutatū tūc itez gust? ē quiddā tactus. qz vterq; sensus habet mediū intraneū. **¶** Sed si capiat rōne obiecti est distinguendū. qz vel accipit sapor rōne sūfū damenti. et sic iterū gust? ē tact?. qz gustabile ē tāgibile. fundat em̄ sapor in h̄uido qd̄ ē q̄litas tangibilis. et sic loquit Aresto. in textu. **¶** Alio mō accipit obiectū fm̄ suā. p̄riam sp̄m. et sic simplr est aliud gustabile et tāgibile. quia tāgibilia sunt quatuor qualitates p̄me. et alie qualitates tangibiles ex ipsis causare. de quibus dicitur in secundo de generatione. **¶** Et quia gustabile est sapor qui manifeste distinguitur a qualitatibus tangibilibus. sic sequit q̄ sunt diuersi sensus simpliciter.

¶ Arguit. sensibile positum supra sensum non facit sensationem. ergo nō potest sapor percipi nisi per mediū. **¶** Dicendū q̄ est duplex medium. s; extraneū et per tale medium sapor nō p̄cipitur. quia necesse est corpus sapidum coniungi lingue. **¶** Aliud est mediū in

tranēū. 2 per tale mediū etiam fit sensatio' in gustu.
 Circa qđ sciēdū q̄ in lingua est duplex pars. vna sit
 perior que est porosa habēs in se humidū qđdam salis
 uale. Alia est pars infra supiorē prem. 2 illa est pars or
 gani in quo subiecta est potentia gustatiua. sicut expimen
 tū habem' in lingua bouis bullita. q: superior pars ve
 sit apra comestioni deponit se3 pellis. 3 ista ps superior ē
 mediū intraneū. sapor ergo imutat pmo tale mediū. et
 hoc mediū immutat vterius ipam potentiam 2 sic nō
 ponit sensibile realiter supra sensum. sed supra mediū.
 ¶ Arguit. mediū d3 esse separātū a potentia. sed istud
 mediū non est separātū ab organo siue potētia. ergo nō ē
 mediū Dicendū q̄ duplex est separatio. quedam est
 pars locale distantiā. 2 sic mediū in olfactu visu 2 audis
 su est separātū ab organo non autem in gustu 2 tactu.
 Alia est separatio per realem distinctionē. 2 sic mediū
 in gustu etiam est separātū ab organo. quia vna pars
 realiter est distincta ab alia. sicut illa ps que est medius
 est alia ab illa pte q̄ organū. 2 sic ibi ē realis distinctō
 ¶ Arguit. videt q̄ collum sic organum gustus. ergo
 non lingua. Nis pbat auctoritate epicuroꝝ q̄ appetes
 bant colla sicut grues Dm q̄ in collo nullo modo
 percipitur gustus alicui' alimenti. sed solum in lingua. ē
 tamē in collo quidam delectabilis tactus causatus ex
 cōiunctione nutrimenti delectabilis ad pres que sunt
 in collo. Et sic etiā dicit Aristot. tercio ethicorū. q̄ tem'
 perantia est circa gustum. accipit em̄ tunc gustus vt ē
 quidam tactus vt dictum est.

Nihil at̄ facit humoris fsum sine humidita
 te. s3 bz actu aut potētia hūiditate vt saluz. be
 ne em̄ liqđū ipm est 2 liquefactiū lingue.

Postq̄ Aristot. determinat de cōditōne ipius pos
 sentie gustus Hic p̄ter oñdit quid requirat ex pte ob
 iecti. s3 gustabilis. Et vult q̄ ex parte obiecti requiri
 tur ad hoc q̄ se diffundat in potentiam q̄ gustabile sit
 humidū actu vel potentia Et hoc sic pbat. q: sicut se ha
 bet lumē ad videndū. ita humidū ad gustandū. sed lū
 mē requirit ad videndū. 3 requirit humidū ad gustandū.
 Lū? rō ē. q: p humidū (qđ ē in gustabili) ipse sapor cō
 iungit humido saluati. qđ ē in medio. 2 sic p humidum
 saluiale defertur sapor ad gustum sicut per lumen i me
 dio defertur color in visum.

Sicut at̄ visus visibilis ē 2 inuisibil' tenebra
 at̄ inuisibil' ē. indicat at̄ 2 ipam visus. Adhuc
 at̄ 2 valde splēdidi ē etem̄ hoc inuisibile ē alio
 at̄ mō a tenebra. Sicut at̄ 2 audit' soniq; 2 silē
 tū. quoz aliō audibile. aliud nō audibile 2 ma
 gni soni sicut visus ē splēdidi. Sicut em̄ pu'
 son' inaudibilis quodamō. sic 2 magn' 2 vio
 len' Inuisibile at̄ aliud qđ ē oino dicat. sicut 2
 i alijs ipossibile. aliō at̄ quīs aprū natū nō bz
 aut prauē. sicut qđ sine pedib; est 2 sine gressu
 dicat. Sic at̄ gust' gustabil' ē 2 nō gustabilis

Hoc at̄ ē puū aut prauū hūs humorē aut coz/
 ruptiuū gust' Videt at̄ pncipiū eē potabile e
 nō potabile. Gust' em̄ qđā ambo. s3 hoc qđez
 vt prauū 2 corruptū gust'. illud aut̄ fm natu
 ram Est aut̄ cōe tact' et gustus potabile

Hic consequenter Aristot. ostendit quid percipitur
 per ipsum gustum. Et intendit dicere q̄ sicut visus est
 ipsius visibilis 2 inuisibilis. ita gustus est ipsius gustas
 bilis 2 ingustabilis. Inuisibile enim capitur dupliciter.
 vno modo aliquid dicitur inuisibile per excessum. quia
 excedit proportōnem organi visus quo modo lumen so
 lis dicitur inuisibile. Alio modo dicitur aliquid inuisi
 bile per defectum visibilitatis sicut tenebre dicuntur in
 uisibiles. quia non possunt mouere visum. Similiter au
 tem est de audibili 2 non audibili. quia aliquid est nō au
 dibile. quia corruptum auditum sicut magnus son' Ali
 ud est non audibile quia deficit a mouendo auditum sicut
 paruus sonus. 2 istis duobus modis inuisibile capi
 tur prauatiue. Potest etiam inuisibile capi negatiue. et
 sic dicitur inuisibile quod nullo modo potest videri sicut
 deus et substantie separe. Similiter dicitur ingessibile.
 vno mō quod nullo modo potest ambulare. Alio mō di
 cit' pur idem est quod difficulter potens ambulare. Et
 hec applicādo ad ppositū dicit Aristot. q̄ gustus est gusta
 bilis 2 ingustabilis. Et dicitur ingustabile dupliciter. vno
 modo p̄trarie. Alio modo p̄tratiue. Contrarie dicitur
 ingustabile dupliciter. s3 quod habet prauum gustum
 vt quod est corruptiuum gustus. Pratiue dicit' ingu
 stabile quod habet puum gustum

¶ Arguit. nulla potentia extendit se vltra suum ob
 iectū. sed gustabile est p̄tratiue obiectū gustus. ergo gust'
 nō extendit se ad nō gustabile Dm q̄ ingustabile capi
 tur duplr. vno mō negatiue 2 sic dicit' ingustabile quod
 nullo mō p̄t gustari 2 sic ingustabile nō p̄tinet sub obiecto
 cto gust'. neq; etiā p̄ gustū cognoscitur 2 sic lapis potest
 dici ingustabilis Alio mō dicitur ingustabile pratiue vt
 contrarie quia s3 habet prauum vt paruum gustum et
 sic etiā ingustabile p̄tinet sub obiecto ipi' gust' 2 p̄ gno
 scit' p̄ gustū Sicut d3 ē de inuisibili iaudibili 2 iodorabili

Quoniam autem humidum quidem est gu
 stabile. necesse est sensituum ipsius neq; humi/
 dū eē actu. neq; ipossibile fieri humidū. patit
 em̄ aliquid gust' a gustabili fm q̄ gustabile ē
 Necessarium est ergo humectatus fore quod
 possibile humectari saluati. nō humidū autēz
 gustatiū sensituum. Signum aut̄ neq; sicca
 existentē linguā sentire. neq; multū humidam
 hic em̄ tact' fit primi buidi. sicut cū aliq; (q̄
 aū gustauit forte humorē) gustet alterū. 2 vt la
 boratib; amara oīa vident'. ppter id qđ lingua
 plena hmoi humiditate sentit

Postq̄ Aresto. determinat de potentia 2 obiecto gustus. hic p̄ter determinat de organo gustus. Et vult q̄ organū gustus nō debz eē humidū 2 saporosus in actu nec etiā debet eē dispositū ita q̄ impossibile sit ip̄m huius mectari. Rō primi est. q̄ si esset organum actuall̄ huius midū humiditate saporosa. tūc ille sapor int̄ ext̄is. phibet̄ ret extraneū 2 sic nō possz recipi aliq̄s ali⁹ sapor in gustū Rō scđi est. q̄ sensus est p̄tus passiva. opz ḡ sensus esse talē in potentia q̄le est obiectū in actu. cū ḡ obiectū sit actu saporosum opz organū eē tale in potentia. Et h̄ manifestat Aresto. p̄ signū. q̄ nō p̄tingit illū bñ gustare q̄ habz linguam nimis sicca q̄ illa nō est facit̄ humectabilis sapore. nec p̄tingit illū bñ sapere q̄ habz linguā nimis huius midā 2 iō laborantibz id est infirm̄ artibus oia apparene amara. q̄ habent linguam plenā tali humiditate. scz saporosa. id est humiditate amara

Arguit̄ lingua est sp̄ actuall̄ humida. ḡ sequit̄ organū gust⁹ erit sp̄ actuall̄ humidū. **O**bz q̄ est dupl̄c humiditas. scz nō saporosa 2 tali humiditate lingua est sp̄ humida. q̄ opz humiditate saporosa 2 iūgi tali huius do vt sic facit̄ sensatio sapor 2 sic salua sup̄ linguā est sp̄ humida in gustu bñ disposito. Aliud est humidū saporosum. 2 tali humore nō debz eē organū huius nisi in gustu male disposito sicut in gustu laborantiū. i. infirmantiū

Species aut̄ humorū sicut in coloribz sim/plices q̄dē p̄trarie sunt. sic dulce 2 amarū. Habite at̄ sunt cū hac q̄dē pigue. cū illa p̄o salumz. media at̄ hozz acre 2 austez. 2 pōticū 2 acutū ferem̄ he vident̄ eē hūozū drē Quare gustatm̄ p̄ponā h̄mōi. gustabile aut̄ e factm̄ actu hui⁹

Cōsequēter determinat Aresto. de sp̄bz saporū. Et vult q̄ sp̄s saporū debēt sumi sicut sp̄s colorū. q̄ sicut ex tremi colores s̄ p̄rii 2 simplices sic q̄ n̄ causant̄ ex medijs coloribz s̄ medijs ex ipsis. sic etiā est de saporibus q̄ extremi saporē sunt p̄rii. 2 etiā simplices sic q̄ non causantur ex medijs sed medijs ex ipsis. Sūt ḡ extremi saporē dulce 2 amarū. medijs aut̄ sapor 2 pinguis. saluus acer austerus pōticus 2 acutus. 2 p̄tinet̄ stiptic⁹ sub pōtico s̄ ḡ septē sp̄s saporis. Et h̄nt̄ istū ordinē dulcis sapor qui causat̄ ex humido bñ digesto est p̄m⁹. deinde ē pinguis q̄ catur̄ ex humido nō bñ digesto. Deinde ē acetosus s̄ sapor acutus ē medius q̄ h̄z tres p̄cedētes 2 tres sequētes dem̄ sequit̄ pōtic⁹ 2 stiptic⁹. dem̄ saluus. 2 ultimo amar⁹. Et dicūt̄ extremi simplices nō ex eo q̄ nō cānt̄ ex mixtione aliq̄. p̄mmo cānt̄ ex mixtōe calidi 2 frigidū. s̄ dicunt̄ simplices q̄ nō cānt̄ ex alijs saporibz. hoc tñ veniē medijs saporibz q̄ cānt̄ ex extreīs nō p̄m se s̄ p̄m eozz cās cā em̄ saporū dulcis ē huius 2 cā amari saporū ē siccū medijs ḡ saporē cānt̄ ex humido 2 sicco. 2 sic dñr cāri ex extreīs mis q̄ sūt̄ ex cāis extremoz saporū. Cōcludit̄ Ār̄ in fine q̄ organū gust⁹ ē tale in potentia q̄le ē ip̄m obiectū i actu

De tāgibili aut̄ et tactu eadēratio. Si em̄ tactus nō est vni⁹ sensus s̄ plures necariū 2 tāgibilia sensibilia plura esse

Postq̄ Aresto. determinat de quoz s̄libz exterioribz

bus 2 eozz sensibilibz. h̄ p̄ter determinat de tactu 2 tāgibili. Et rō ē. q̄ tact⁹ ē vni⁹ sp̄ialis inter om̄es alios sensus. q̄ quodā mō recipit̄ suū obiectū eodē mō q̄ in materia. Item tactus est in oibz p̄tibus aialis. aut̄ sensus sunt p̄ncipaliter in cerebro. sicut ergo cerebrum est dignius alijs p̄tibus aialis ita etiā alijs sensus sunt digniores tactu.

Arguit̄ tact⁹ ē fundamētū oim̄ flūū. s̄ fundamētū ē pus fundato. ḡ rē **O**dm̄ q̄ dupl̄c sumit̄ ordo in aliq̄bz. Vno⁹ p̄m viā gn̄atōis. 2 sic inspectioza sūt p̄p̄oza. 2 s̄lt̄ fundamētū p̄cedit̄ suū fundatū. 2 illo mō tact⁹ p̄cedit̄ alios sensus. sicut p̄bat̄ argumētū. Alio⁹ sumit̄ ordo aliq̄z p̄m viā p̄fectōis. 2 sic alijs sensus sūt p̄p̄oza. q̄ visus est p̄fectior auditu. 2 audit⁹ olfactu 2c.

Arguit̄ tact⁹ ē in nob̄ certissim⁹ 2 p̄fectissim⁹. ḡ erit p̄t̄ alijs s̄libz. S̄nt̄ p̄bat̄ in caplo de odore. **D**icendū q̄ tactus i hōie p̄ dupl̄c p̄pari. vno⁹ ad tactū ē alijs aialibz. 2 sic tact⁹ in hōie ē certissim⁹. q̄ h̄ h̄z mēiorē p̄plexionē q̄ aliq̄d aliū aial. s̄ in bonitate p̄plexionis fundat̄ bonitas tact⁹. sicut pus dcm̄ ē. Alio⁹ p̄parat̄ tact⁹ in hōie ad alios flūs. 2 sic ē flm̄ q̄ visus ē p̄fectior cū corrigat̄ tactū. Aresto. ḡ determinat de tactu et tāgibili. 2 q̄ possz aliq̄s arguere q̄ pus erit determinandū de tāgibili q̄ de tactu. iō Aresto. p̄mittit̄ q̄ q̄ rē ad illa de q̄bz ē inq̄rēdū nō refert̄ an determinet̄ pus de tāgibili q̄ de tactu. q̄ si tāgibilia s̄ p̄ta necē ē p̄les tactus eē. 2 ē s̄ s̄ p̄les tact⁹ etiā necē ē p̄ta tāgibilia eē.

Habz at̄ dubitatōez vtz p̄les sint aut vni⁹ et q̄d ē flm̄ tāgibile vtz caro 2 i alijs p̄portōnale aut n̄. s̄ h̄ q̄dē ē mediū. p̄mū at̄ flm̄ aliū q̄ dē ē int̄. Dis etenim flūs vni⁹ p̄trarietas esse videt̄. vt vis⁹ albi 2 nigri audit⁹ grauis 2 acuti gust⁹ amari 2 dulcis. In tangibili at̄ mlt̄cū sunt p̄trarietates. calidū frigidū humidū siccū durum molle. et alioz quecunq̄ sunt h̄mōi.

Nic remouet duas dubitatōes q̄z p̄ma ē. **A**rḡ tact⁹ sit vni⁹ flūs v̄ p̄les. Scđa ē. vtz organū ip̄m tact⁹ sit caro exterior v̄ aliq̄d p̄portionabile carni sicut ē i nō habentibz carne. Aut organū tact⁹ sit aliq̄d positū infra sup̄iorē carnē. Primo ergo p̄cedit̄ ad p̄mā dubitationē. Et arguit̄ p̄mo q̄ tactus nō sit vni⁹ sed plures. Et hoc sic p̄bat̄. q̄ ois sensus ē vni⁹ p̄trarietatis quo ad suū sensibile. sicut visus ē albi 2 nigri audit⁹ grauis et acuti. 2 gust⁹ amari 2 dulcis. s̄ in tangibili sūt multe p̄trarietates. scz calidū. frigidū. humidū. siccū. durum. molle. 2 alie p̄trarietates q̄ ponūt̄ in scđo de gn̄atōe vbi ponunt̄ septē p̄trarietates in q̄litate tangibilia.

Habz at̄ solutōez quādā ad hāc dubitatōez 2 q̄ in alijs s̄libz sūt p̄trarietates p̄les vt i v̄o ce nō solū acumē 2 grauitas s̄ 2 magnitudo 2 paruitas 2 leuitas 2 aspitas vocis 2 silia alia. Sunt aut̄ et circa colorē drē h̄mōi aliter.

[Marginal notes in a smaller script, partially illegible due to fading and angle.]

Hic ponit solutioem ad pcedes argumētū quā solu-
tionē postea reprobat. et iō est solutio apparēs Et ppter
hoc dicitur in textu. qd ista p dicitur rō hz quādā id ē apparen-
tem solutioem Et stat solutio in hoc. alij sensus (q vera
ceter et simpliciter sunt vnus sensus) hnt multas ptra-
rietates in suis obiectis. et tñ ex hoc nō impedit vnitas
sensus. q nec multe cōtrarietates in obiecto tact^o impe-
diūt vnitate s^us tact^o. An s p3 in visu vbi sunt album
nigrū pulch^r turpe tenebre et lumē. et sic de alijs. Et de
sono vbi sūt acutū graue paruū magnū asperū et leue.

Sed q sit vnū subiectū sicut auditui son^o
sic tactui non est manifestum.

Hic excludit solutioem nūc datā. Et vult q nō est
sile de sensu tact^o et de alijs sensib^o. qz quis in obiectis
alioz sensuū p^rineant multe p^rarietates tñ s^us reducti-
biles ad vnū cōe s^ubiectū id ē gen^o qd p^rinet sub se vnā
p^rincipale p^rarietate ad quā alie p^rarietates reducunt.
Exempli grā. in visu p^rinent albū nigrū. tenebre et lumē
et lumē videt sub rōe albi. et tenebre sub rōe nigri Et iā
est vnū cōe gen^o scz color sub qō alia p^rinent. et ad qd
alia reducūt. s^us sic nō est de tactu. qz obiecta tact^o non
sunt reducibilia ad vnū cōe gen^o qd sub se p^rineat tñ
vnā p^rincipale p^rarietate. qz tñ p^rarietates. scz calidū
et humidū. frigidū et siccū nō sunt ad inuicē reducibiles
et ideo sensus tactus est duo sensus.

Arguit. sensibilia oim sensuū p^rinet eē i vno subcō. q
male dicit q qnqz p^rinet eē i vno subiecto. et qnqz nō. qz oēs
q^ritates s^usibiles p^rinet eē i hoīe. Odm q subiectū p^r ca-
pi dupl^r. vno p^r s^ubiectō ihēsiois qd ē suba. et sic oim s^us-
bilū p^r eē vnū subcō. Alio^o accipit subiectū p^r gñelo-
gico i h scz q sicut gen^o logico ē i poñā ad mltas dīas
specificas ita s^ubiectū ihēsiois ē i poñā ad mltas accētia
et iō s^ub cō p^r eē capi p^r gñe logico vt dēs ē et sic accipit h

Ar. vtz tact^o sit vn^o s^usus vt p^res. Odm q tact^o
p^r capi dupl^r. vno^o material^r scz fm organū i q fundat. et
sic tact^o ē vn^o sensus. Lm^o rō ē. qz organū tact^o ē p^ro-
p^ritū et medietate q^ritatuū tāgibiliū sicut infra parebit q
medietas p^rurgit ex mixtōe q^ruoz elemētōz. cū q^rilibz
ps aialis hz i se mixtōez q^ruoz elemētōz. q^rilibz ps hz
in se tactū oim q^ritatuū tāgibiliū. vt maifeste p3. et sic nō
est in vna p^rte aialis tact^o frigidū et calidū et i alia hūidi et
siccū. Et sic p3 q nō distinguūt s^us organa. i. material^r. Ali-
o^o accipit tact^o formal^r et fm suā p^rapz dīam q sumit
p^r p^rap^roēz ad obiecta. et sic s^us duo s^usus tact^o. vn^o cali-
dū et frigidū. ali^o hūidi et siccū. Lm^o rō ē. qz qñcūqz sunt
obiecta alie s^usus nō reducibilia ad vnū gen^o qd hz sub
se vnā p^rincipale p^rarietate tñ nō ē vn^o s^usus s^us p^res. sed
obiecta i tactu nō sūt reducibilia ad vnū gen^o qd hz sub
se tñ vnā p^rincipale p^rarietate. qz in obiecto tact^o p^rinent
due p^rarietates nullo^o ad inuicē reducibiles scz calidū
et frigidū. humidū et siccū. et ideo ponunt formal^r duo
tactus. scz vnus calidi et frigidū. alius humidū et siccū

Arguit. oēs p^rarietates exītes in obiecto tact^o red-
ducūt ad vnū gen^o scz tāgibile. s^us sensus tact^o erit vn^o
sensus formal^r sicut alij sensus. Odm q ad vnitatez
sensus req^rit q oēs p^rarietates sub obiecto p^rte re-
ducant ad vnū cōe gen^o qd est p^r se obiectū ill^o s^usus sic q
adeq^re respiciat illū s^usus sicut ē de colore et visu de so-
no et auditu s^us sic nō ē de tāgibili. qz tāgibile etiā se ex-
tendit ad tāgibile cōe et p^r accidēs. de quibz manifestus
est q nō p^rinetur p^r se p^rte sub obiecto tactus

Arguit tūc ad minus reducūt obiecta s^usus tactus
ad hoc genus quod est tangibile per se p^rium. qz h ē ad
eōtū obiectum ip^ro s^usus tactus. Odm ē dupl^r. p^rmo
q nō ē aliqd vnū nomē ip^ro ad qd p^rinet reducti oia tāg-
bilia sicut in alijs s^usib^o ē vnū nomē gñicū ip^ro sub q^r p^ris-
nent oia respiciētia talē potētia p^r se. Secdo ē odm et me-
lius q etiā si habere vnū nomē genericū p^rprehēdēs sub-
se oia p^ria tangibilia ad huc nō pōt tact^o eē vnus s^usus
qz nō solū req^rit vnitas noīs fm genus. s^us p^rter h req^rit
q tale gen^o p^rineat sub se solū vnā p^rarietate p^rincipale ad
quā alie p^rarietates sunt reducibiles. Et h p^rter ordinē
potētiarū qz qdā poñe vt poñe naturales sunt vn^o p^ris
p^rarietatis vt puta ignis ē calid^o sic q nō p^r se dicit ad ali-
am p^rte p^rarietatis extēdere. Alie sunt poñe q sunt totius
p^rarietatis s^us nō sunt plū p^rarietatuū vt poñe s^usit extiores
Alie s^us q s^us plū p^rarietatuū vt s^us s^us infiores. Alie ar-
s^us q s^us oim p^rarietatuū vt intellect^o et sic quāto poñe ē digni-
or: tāto ad p^rta se extēdit hz tāgibile p^r se p^rinz sub se duas
p^rarietates eō p^rincipales et ad inuicē nullo mō reducibiles
qzuis em oēs q^ritates tāgibiles reducūt ad calidū et frigi-
dū humidū et siccū. vt dicit in scdo de gñatōe. tñ ille due cō-
trarietates non possunt ad inuicē reducti.

Arguit hūidū et siccū reducunt ad calidū et frigidū
sicut p^rarietates reducunt ad inuicē. An s p^rbat. qz vnū ē
cā alter^o qz frigidū s^us hūidū et siccū s^us calidū. Dōz q
iste q^ruoz q^ritates p^rinet dupl^r capi. vno mō q ad eē cātra-
tis et h dupl^r. vno mō fm q repunt in p^rmis corp^ribz scz
elemēt^r et sic nō cānt seiuicē. sic em dicit Ar. scdo de gñatō-
ne q iste q^ruoz q^ritates s^us p^rincipia elemētōz sicut q vnū
elemētū nō cānt ab alio. sic q^ritates vn^o elemētū nō cānt
ex q^ritatibz alteri^o nec forma vn^o elemētū cānt ex forma
alterius. Alio^o accipiunt s^us q repunt in qbus tā mixt^r et
sic calidū et frigidū p^rinet eē cā siccū et hūidū qz calidū cānt siccū
cū et frigidū cānt hūidū. s^us istis mōis nō loq^rmur nunc de
istis q^ritatibz. Alio^o accipiunt fm eē imutatōnis fm q
imutat tactū et sic nullo mō vnū cānt ex alio. sic ar nō p^ris-
git in obiect^r alioz s^usus qz lumē et tenebre a visu p^rceptū
tur sub rōe albi et nigri. et sic nō p^r dicit de actu q hūidū et
siccū p^ricipiant sub rōe calidi et frigidū. Ex quibz omnibus
p^rcludit q duplex est tact^o formal^r sumpt^r. vn^o est calidū
et frigidū. alius est humidū et siccū

Arguit. ex h seq^ret q eēt s^usus exterioroz. qz s^us
duo sensus tact^o. Dōz q s^usus tact^o accept^r fm orga-
nū ē vn^o s^usus qz vbi cūqz ē vn^o tact^o ibi etiā ē ali^o vt dēm
ē s^us p^renes obiectū s^us duo. qz qz organū ē nob^r not^r iō pe-
nes organū noiam^o sensus eē diuersos et nō p^renes obie-
cta. Et sicut facit Aristo. infer^r distinguēs qnqz sensus
exterioroz distinguit eos fm organa

Arguit. ex h seq^ret q eēt tñ q^ruoz s^usus qz gust^o
et tact^o s^us in vno organo. Dōz q qzuis i eodē organo
sunt gust^o et tact^o sic q vbi ē gust^o ibi ē tact^o tñ nō p^ruertit
tur q vbi cūqz ē tact^o q ibi sit gust^o sic ar ē de duobz tact^o
tibz ex p^rte organū. qz vbi cūqz est tact^o frigidū et calidū. ibi
etiā est tactus humidū et siccū

Utz ar ē s^usus in^o aut nō. s^us mox caro. nullū
videt eē signū fieri s^usus sil^r cū tactu. Et tñ nūc si
aliqz circa carnē extēderit vehemētē faciēs sil^r
s^usus mox tactū i sinuat et tñ p^rstat q nō ē h s^usus
Si ar cū naturale fuerit citū vtiqz p^ris s^usus

Die Aresto. determinat alia questione pus motam Et vult q caro exterior non e organum tactu. qz tuc est bile positu supra flum faceret sensatoem sed aliq alia cas ro interior Et hoc pbat Aresto. soluendo alioz argumen ta. arguebat em aliq sic hoc est organu alie sensus ad eu ius immutadom fit sensatio sicut oculi sunt organu visus qz qn oculi imutatur colore tuc fit visio. Sz p imu ratione carnis exterioris fit tactio qz caro exterior est orga nu tactus Rñder Aresto. ad istud argumetu q non valer quia sile dici posset. si aliqs p manu circūponeret quādam pelliculā tuc statim ad imutadom pellicule fie ret tacto. sz tñ manifestū ē q pellicula n̄ esset organu tactu

Propter qd talis coloris videtur sic se hñe si cut si circulariter nobis apr? nat? eēt aer Ai/ deremur ei vno quodā frire z sonū z odorē z colorē. z vn? qdē fl? eē audit? z vis? z olfact? Nūc at qm dēmiatū ē p qd fuit mot? manife sta sūt pdicta fstrina altera eē i tactu aut hoc q dē nūc manifestuz ē Ex aere qdē em aut aq ipof sibile ē p stare aiatū corp? .oz em firmū eē. Re/ sūq? at mixtū extra z ex his eē vt vlt? caro z p/ portionale. Quare necariū ē z corp? eē qd me diū tactu aptū natū p qd fiat fl? cū sūt plures

Hic Aresto. ponit duo ad manifestatoes solutiois p me questionis vbi dictū fuit q tact? est vn? sensus ma/ terialr sed sūt duo formalr. Primū ē qz si aer (q ē circa nos) fieret nobis p natural? tūc idē eēt organu sensus visus audit? z olfact? materialr. qz aer ē mediū in illis sen sibus z tñ appareret esse organu z talis flus sentitē p medi um intraneū sicut q tūc dicerem? q eēt vn? sens? visus audit? z olfact? p vnitate organu. ita etiā ē nūc dōz q duo tact? fl? vn? sensus materialr Ad dicit tñ Arest. q pur? aer z pura aqua nō pnt eē in nobis. qz impossibile ē q ex puro aere z ex pura aq existeret corp? ai. tū. cū corpus amiatū debeat esse fixum z firmum q non fit sine terra. Pōt etiā ille text? referri ad solutioes scdē qstionis z tūc exponit qz si aer fieret p natural? nob tūc appareret nob q aer eēt organu i visu z auditu z tñ est naturalr me. tū. q sic eī superiori carne q appareret eē organu tact? z tñ ē mediū Demōstrat at q ples sūt q i lingua tact? Dia em tāgibilia sentit fm eandē ptē et hūorē. si q/ dem igit? z alia caro sentiret hūorē. videret vn? et idē eē sensus gust? z tact?. nūc aut sūt duo ppter id q nō cōuertitur

Hic ponit scdm qd valet ad manifestatoes solutiois p me questionis. Et dicit q gust? z tact? vident esse vnus sensus qz hñt organu scz lingua qz nō tñ hñt se p omnia pueribilib? sic nūc distinguim? gustū a tactu etiā penes or ganū sz si simplr pcurreret in omni organo tūc etiā nō eēt distinctio inter gustū z tactū sicut nūc nō ponit distinctio inter duos sensus tactus

Dubitabit aut aliqs si omne corp? pfunduz

hz. Nec at ē terciā magnitudo. qz at corpoz mediū ē aliqs corp? n̄ ptingit ipa ad inuicē scā gere. Humidū at n̄ ē sine corpe neqz humectū sz necē aquā eē aut hñe aquā. Que pō tangunt ad inuicē i aq. nisi sicca extrema sint necesse est aquā hñe mediū q repleta sint vltima si at h ve rū ipossibile ē tāgere aliqd aliud i aq. Eodē at mō ē z i aere. Silt em se hz aer ad ea q sūt i ipo et aq ad ea q sūt in aq later at magis nos. sicut et q sūt i aq aialia. si humectū tāgit humectuz

Postqz Aresto. dixit de vnitate tact? z organu. hñe pñter mōit an in tactu etiā requiratur mediū extraneū Et arguit q sic. qz necē ē duo corpa dura se tangere p mediū. sz qñqz fit tact? corpoz diuersoz duroz. qz pñt ibi esse mediū extraneū. Pñia ps pñz. qz sicut ē in aqua ita dō esse in aere. qz aer ē humidior aq qñuis hoc lateat nos magis de aere qz de aqua. sed manifestū ē si aliqs tangat aliqd p aquā tūc aqua ē mediū inter tangens z tactū. qz idē erit in aere. sed in aere nō ē nobis ita manifestū ppter duas cās Pñia ē. qz nos sum? pñtue i aere z iō n̄ pceptim? qñ tāgim? aliqs rē p aere. scdā cā ē qz aer ē subtilior aq. z qz ē min? pceptibile q aer mediat qz aq.

Querit. vtz aer sit hūidior aq Odm q sic. z hoc p ex diffinitōe hūidi data in scdō de gñatōe qz. Hu midū est qd ē facile terminabile termino alieno z male ter mino pñio. Sicut est qd ē hñi terminabile termino pñio sz nō alieno. z capis h terminare. put ē figurare qñtū ue. Manifestū ē at q humidū facile capit figurā qñtū uā ex vase vel corpe alieno. z iō hūida nō figurant ex se sz ex alio. sicut lapis non recipit figurā ex aliq vase in q ponit. qñuis aut ram aer qz aqua terminant termino alie no sez ad figurā alterius pōt tñ aqua qñqz terminant ter mino pñis sicut qñ aq fit p gelata. sz hō pñgit i aere Arguit. humectare est pñiū humidū. sz aer nō hū mecrat pl? qz aq. qz aer nō est humidior aqua. Odm q humectare est accñtalis pñtio humidū z nō essentia lis. iō nō est incoñueniēs q aqua ppter grossitiē materie plus humectat qz aer. aer em nō humectat nisi cō uerra tur in aquam. humectare em est cō ditio illius humidū qd alteri adheret scz humidū in grossa materia. sic autē nō est de aere. ppter subtilitatem materie.

Querit. vtz inter duo corpa se tangētia necē sit esse mediū Odm q inter duo corpa dura se tāgētia necē esse esse mediū. sed hoc nō est necesse si ambo corpa sint mollia vel si vnū durū z alterū molle. qz tunc corp? molle statim p iungit superficie corpis duri. sicut pars de ligno posito in aqua. quia aqua immediate tangit sup? ficiem ligni. Ratio pñi est. quia si duo corpa dura i mediatē se tangērent vel pmitteret vacuum vñ motus localis fieret subito. sed vtrūqz istoz est incoñueniēs. qz illud ex quo sequit. Sequela patet. quia contingit duo corpa dura iuxta se inuicem poni p contractum sicut potest asser p iungi asseri. si q asser diuidat p motū loca lem ab asserē. tūc non pē intrare ita subito sicut diuidat asser ab asserē. ergo fuit aer ibi medius vel permittet retur vacuus. quia aliquo tempore erit locus sine corpe

Signū est istius. qz si ponat asser latus in aq. z aliqd eos. nō asserē leuare equalr fm omnes partes tūc sequit aqua. ad motū asseris. z hoc venit ex eo qz nō p̄ ita subito intra re aer. sic sequit aq donec possit aer intrare. Siltz p̄tingit in aere z p̄tingeret visibilr si aer eēt visibilis

Arguit. sinter duo corpa dura eēt corp⁹ mediū. s. aer tūc sequitur qz aer sculperet lapidē qd est impossibile. Se q̄la. p̄bat. qz aer immediate tāgit lapidē. Dōm qz dupl plex est mediū. aliqd est mediū causale qd causat efectum in illo corpe circa quod mediat. sicut aer calefactus calefacit manū. Aliud est mediū inter duo solū situale. qz s̄z in terponit inter aliq duo corpa. q̄suis nihil est. Et illo modo aer est mediū in sculptura lapidis. z iō aer nō est causa sculpture lapidis. sicut ferrū vel acuties ferrī

Arguit. p̄tingit lapidē descēdere z diuidere terrā. cū ergo in terra nō sit aer. ad ibi nō est mediū int lapidē z terrā. Dōm qz in descēsu lapidis lapis secū aliquā p̄te aeris ducit z talis aer etiā p̄tinet sub terra. cū terra ē diuisa. z iō iter illū lapidē z terrā ē aer medi⁹. nō qz aer ibi p̄us sit. sed qz de nouo aer cū lapide descēdit ad talē locū. Siltz eēt si lapis descēderet p̄ aquam ad terram

Arguit. ad nō est mediū z obiectū. s̄z ista corpa s̄z aer et aq sunt obiecta. qz h̄nt in se q̄itates tāgibiles. ergo nō sunt media. Dōm qz aer z aq capiunt dupl. vno mō fm in se fm qz s̄z facit mobilia z h̄ntia humiditate. z sic s̄z mediū in tactu corpoz duroz. Alio mō accipiunt. put in se h̄nt q̄itates tāgibiles qz s̄z calidū frigidū humidū z siccū et sic s̄z obiecta. h̄nt in se q̄itates qz s̄z obiectū tactus

Arguit. ome mediū d̄z esse denudatū a q̄itate obiecti. s̄z obiecti. sed aer z aq nō sunt denudata a q̄itate obiecti. q̄ nō sunt mediū. Dōm qz aer z aq accipiunt dupl. vno mō fm in se h̄nt qualitates tāgibiles fm esse tparum z res nullum. z sic sunt mediū in tactu. qz sic nō p̄cipiunt a tactu. vt q̄n aer est tparus. s̄z tpare calidus z frigid⁹. tūc non p̄cipitur a tactu aialū. Alio mō accipiunt aer z aq fm qz h̄nt istas q̄itates fm esse intesum. z sic s̄z obiecta tactus. et immutat tactū p̄ qualitates. Per hoc dōm est qz mediū in tactu ē denudatū a q̄itate obiecti acceptis fm excellentiā. z hoc sufficit in tactu. qz mediū d̄z eē denudatū a q̄itate obiecti fm illū modū fm quē obiecta p̄cipiunt ab ipsis sensibz. z h̄ p̄cipue in tactu. qz tactus p̄ponit ex q̄ litatibz elemētoz. z sic opz p̄ p̄sūtētia aialis illas q̄itates manere qz tactus p̄cipit. Circa qd est sciendū qz p̄mētaroz. Auerrois dixit qz mediū in tactu debet eē oino denudatū a q̄itate tāgibilibz. z iō dixit qz illa corpa q̄ locat in aere nō sentiūt qualitates aeris. z illa aialia q̄ natura liter locant in aq nō sentiunt q̄itates aq. Et ergo si q̄nqz corripant vel alterant h̄ accidit p̄pter admixtionem aliaz q̄litatum exterioroz. Et q̄ sequunt duo incōueniētia. P̄m̄ inū est. qz corpa nō parant in suis locis. qd est p̄ Aristot. q̄to physicoz. Sedm̄ incōueniētia ē qz aer z aq nō alterat ad inuicē. nisi p̄ admixtionē alie⁹ extranei qd est p̄ p̄m̄. ij de generatōe. q̄ d̄t qz etiā elemēta alterat se si accipiāt fm p̄p̄iam spem. Probauit at̄ p̄mētaroz opinione suā sic. qz loc⁹ nō ē p̄ius locato. s̄z est locatū p̄seruatiū. q̄ locus nō p̄t alterare locatū. Ad qd argumētū sic r̄nder. qz loc⁹ accipit dupl. vno mō fm qualitates actiuas q̄ sunt in loco et sic loc⁹ p̄t esse p̄ius locato. s̄z p̄z de aere q̄ locas aquā est calid⁹ z aqua ē frigidā. Alio mō accipit locus fm suā p̄torem locatūā quā recipit a corpbz celestibz. z sic locus ē p̄seruatiuus locati. z fm illū modū locus est p̄portionalis locato z nullo modo contrarius.

Utz igit oim siltz sit sensus. an alioz alie s̄z. nūc videt. gust⁹ qdē z tact⁹ in tāgēdo. alij autē a lōge. hoc at̄ nō est. s̄z durū z molle p̄ alta sentim⁹. sicut z sonabile z visibile z odorabile. sed. alia qdē a lōge. alia p̄o a p̄pe. p̄p̄t qd latet. qm̄ oia qdē sentim⁹ p̄ mediū. S̄z in his latz. z qdē sic d̄ixim⁹ p̄us z si p̄ pellē sentirem⁹ oia tāgibilia ignorato illo qm̄ p̄hibet. siltz vtiqz habere mus sicut z nūc z in aqua et in aere. putamus. cū nūc ipa tāgere. z nihil esse p̄ medium

Quia nūc Ar̄. dixit qz q̄nqz etiā in tactu req̄rit mediū extraneū. Sic p̄nt ponit d̄iam inter alios sensus sentientes p̄ mediū extraneū z inter gustū z tactū. Et p̄ exclus dit d̄z est estimatā ab alijs. Et fuit ista qz alij tres s̄z. s̄z visus audit⁹ olfact⁹. sentiūt p̄ mediū multū distans ab ipō sensibili. s̄z gust⁹ z tact⁹ sentiūt p̄ mediū extraneū cō iunctū sibi sensui. Dicit Ar̄. qz hec d̄ia nō valet. qz etiāz mediū in alijs sensibz statuā p̄iugit ipi sensui. qz est aliqd aer circa oculuz in q̄ est spēs visibilis fm esse sp̄iale z ille aer p̄xime imurat visum. Simile est in auditu

Sed differt tangibile a visibilibz z sonatis qm̄ illa quidem sentimus ex eo qz mediūz mouet aliquid nos

Hic ponit veram differentiam inter visibilia sonantia z tāgibilia. Et colligitur due d̄ne inter tactū z alios sensus sentientes p̄ mediū extraneū. qz tactus habz mediū extraneū situale z non causale sicut i alijs. Qd sic intelligit. qz mediū in sentientibz p̄ mediū extraneū est causa immutationis sensui. quia ad minus fm naturā p̄m̄o imurat mediū. z mediū immutatum causat immutationē in sensibz. sicut aer habens in se colorē sonū vel odorem causat sensationē in visu auditu z olfactu. s̄z aer non causat sensationē tactus. qz simul fm naturā diūm immutat z tactus. sicut siltz p̄cutit clipeus z clipeatus. Secda d̄ia est. quia mediū in sensu tactus solum p̄currit p̄ accēs ad immutationē. qz nō sp̄ concurrat mediū extrinsecū. sed solū in tactu duoz corpoz. sed mediū in alijs sensibz p̄currit p̄ se qz sp̄ p̄currit. sed p̄ se ipm̄ p̄sup ponit de omni p̄mo posteriorum

Arguit. in visu simul immurat mediū z sensus. q̄ nō est mediū causa immutationis sensus. P̄nt p̄bat. qz visio fit in instāti. Dōm qz siltz caput dupl. vno mō p̄s̄z mulate t̄pis. z sic itez est verū qz siltz immurant mediū et sensus visus. Alio accipit siltz p̄ similitate nature. z sic ē falsum. Et illo mō loq̄tur hic Ar̄. qz sic immuratio mediū causat immutationē in sensu. z sic p̄cedit immuratio nem sensus fm naturam. In alijs tamen sensibz immuratio mediū p̄cedit immutationē sensus fm temp⁹. Et ideo bene dicit Aristot. qz mediū in visu est etiam causa. qz causat immutationem in sensu

Tāgibilia p̄o nō a medio. s̄z siltz cū medio. sic p̄ clipeū p̄cuss⁹. n̄ ei clipe⁹ p̄cuss⁹ p̄ p̄cussit. s̄z siltz

Questiones

accidit vtraq; pcuti. Oino videt caro z lingua sicut aer z aq; ad visum z auditu z olfactu se habet. sic se hnt ad sensitiu sic illoz vnuq; ipso aut sensitio tacto neq; ipi neq; hic fiet vtiq; sensus. vt si qs ponat corpus albu in oculo vti/mu. Quare z manifestu q; int' sit tagibilis sensitiu. sic em vtiq; accidet qd qdez in alijs Ap posita em sup sensitiu no sentiut. sup aut carne posita sentiunt. qre mediu tactui caro

Postq; Aristo. determinauit de vnitare sensus tact' et de locutōis organo. hic piter determinat de ipso sensu tactus quo ad mediu organu z obiectu. Et vult q; sicut se habent aer z aqua ad visum auditu z olfactum qntum ad hoc qd est esse mediu. ita se hnt caro exterior ad sensum tactus. q; scz est mediu q;uis sit mediu intraneu. Et quo vterius elicit q; eode modo sicut in alijs sensibus sensib/le positum supra sensum non facit sensatōem. ita silr accidit in tactu. quia tangibile positu supra tactu no facit tactum. ergo tangibile positum supra carnem facit tactum. ergo caro no est organum.

Tagibiles qdē igit' sunt dñe corpis fm q; corp'. Dico aut drās qb; elemēta determināt calidū frigidū humidū siccū. de qb; pus dictū est in his q; de elemētis. Sensitiuū aut ipsarū qd tactiuū z in q; sensus vocat' tact' ē pmo q; potētia hmōi ps est. Sēire em pati qddā ē. q; refaciēs qle ipm actu hmōi illud facit cū sit potentia Un silr calidū z frigidū aut durz z molle no sentiunt. s; excellētiās tāq; sensu velut mediē tate qdā exiēte ei' q; in sensibilib; p̄ietat'. Et ppter h̄ discernūt sensitiua sensibilia. mediu em discretū ē fit em ad vtrūq; ipoz alterz vltimoz.

Hic ostēdit qle sit organū ipst' tactus. Et pmo p̄mitit q; qtuor sunt q̄itates elemētoz de qb; tractat in scz cūdo de generatōe. vult ergo Aristo. q; tactus est ppositus ex mixtione quatuor qualitātū pmarum. scilicet calidi frigidū humidū z siccū. Et h̄ sic pbat. q; tale dz esse organū in potētia qle est ipm obiectū in actu. q; ipm organum est p̄iunctū potētie passiue iō patiēs est tale in potētia qle est agēs in actu. cū ergo obiecta tact' sunt calidū frigidū humidū z siccū. sic tact' erit in potētia calid' z frigid' humidus z siccus. sed mediētas illarū qualitatum est in potētia ad extremitatē talū qualitātū. ergo tactus dz esse ppositus ex mediētate illarū qualitātū. ex illis qualitātibus acceptis fm esse remissum. Et ista est cā quare necesse est oīne aīal esse ppositum ex qtuor elemētis. q; omne aīal necario habet in se tactu. z per hoc distinguit animal a nō aīali. vt dz in pncipio de sensu z sensato. cum ex go tactus pponit ex mediētate elemētoz sicut hic dicū

secūdi de Anima

io necesse est oīe aīal esse ppositū ex qtuor elemētis. Et q; se q; q; calodemonēs z cachodemonēs nō s; aīalia. q; habēt corp' simplex ppositus ex aere qd nō p̄t in se h̄ie tactum

Et oz sicut debēs sentire albū z nigz. neutz ipoz debere eē actu. poñā p̄o vtrūq; sic at z in alijs. z in tactu neq; calida neq; frigidum. Ampli' at sicut visibil' z invisibil' erat qdam mō visus Silr at z reliq; oppositoz. sic z tact' z tangibil' z intagibil'. Intagibile at puā oīno h̄is drām tagibiliū. vt passus ē aer. Et tagibiliū excellētie sicut corruptia. Scdm qdē igit' vnum quemq; sensum dictum est figurat'.

Hic determinat de obiecto tactus. Et vult q; sic; aliq; sensus s; p̄trarioz sicut visus ē visibil' z invisibil'. ita tactus est tagibil' z intagibil'. Et nō dz capi intagibile p̄die rozie fm q; intagibile dz nullo mō tagibile. q; h̄ nō p̄tinetur sub obiecto tact'. s; capis intagibile puā atque vt p̄rie dz em p̄uatiue intagibile qd h̄z puū tactū. sicut aer q; vit tagif. vel dz intagibile p̄rie q; corrūpit actu. Cōcludit in fine qd dē m est de vno q; sensu figurat'. i. cōiter.

Porz at vtr' de oīni sensu accipe. qm sensus ē susceptiuus sp̄ez sine materia. vt cera anuli sine ferro z auro recipit signū. Accipit at aureū aut eneu signū. s; nō inq̄ntū aurū aut es Silr at z sensus vniuersū q; ab h̄ite colorēz aut humorē. aut sonū patit'. s; nō inq̄ntū vnu qd q; illoz dz s; inq̄ntū hmōi z fm rōem

Postq; Ar. determinat de sensibilib; et sensib; in p̄ticulari. h̄ determinat de sensib; in ḡnali. z pmo facit h̄ de sensib; scdo de organo. Pōit q; pmo vni p̄ditōem pueniēte oibus sensib; q; p̄ditio p̄ esse descriptio ipius sensus. Et est ista q; sensus est qdam potētia organica susceptiua speciez sine materia. z hoc est quod dz retrus sensus est susceptiuus sp̄ez sine materia. Et pōit Ar. silr de figura sigilli q; figura recipit in cera absq; conditionib; materie ipius sigilli. q; siue sigillū sit aurū siue argentū siue cuprum eq̄liter recipitur figura in cera. q;uis enī materia aut sit rubea z materia argēti alba. cū illis tū p̄ditionib; non recipitur figura sigilli. sic etiā color suscipitur in visu non cū cōditionib; quas color habet in subiecto. q; ibi est cum duricie grauitate siue cum calore z frigore. z tū sic nō recipitur color in visum

Arguit. oīs p̄ditio dz esse p̄pria illi cui puenit. sed suscipit formā sine materia est cōe oibus reb; naturalib; ergo non est p̄pū sensib; Ddm q; in reb; cōicantib; suas formas cū aliq; pre materie sicut agētia que generāt p̄ decisionē semis. q; opz prem materie ipius generantis ingredi ipm genitū. q; scz est ps in p̄tima potētia. sic supra in materia de potētia vegetatiua dē m est. Alia s; agentia que cōicant suas formas absq; aliq; pre materie

Desen

Et tñ forma (q̄ cōicaf ab agente) eodē mō habet esse in pa-
tiente vt est in agente. q̄uis tñ nulla ps materie cōicaf si-
ue p̄cipet. et hoc p̄tingit de agentib; naturalib;. qz agē-
tia naturalia eodē mō agūt formā in passum. sicut habet
esse in p̄ria materia. Exēpli grā. ignis generans ignem
in ligna generat ignē in lignū cū calore et leuitate et p̄sib;.
p̄ditionib; quas habet ignis. Rō huius est. qz quicūq; agens
et patiens hñt eandē dispōnem ad recipiendā ali-
quā formā equaliter recipit in agente et in patie ipa for-
ma. Tercio mō aliq̄ res cōicaf suā formā nec dando p̄e-
materie nec sic q̄ forma hz silem dispōnem in agente et in
patiente. sed forma cōicaf absq; p̄ditōib; materie. s. phisicē.
et hoc est p̄riū sensibilib;. qz scilz agant in sensus absq; ma-
teria. Exēpli grā. color est in patie cū densitate cum
frigiditate vel caliditate. sed sic nō imp̄mit se in sensum.
qz fm q̄ agit in sensum nō hz grauitatē vel leuitatē cali-
ditatē vel frigiditē. et ideo p̄par Aristō. imutadōem sen-
sū ad imp̄sionē sigilli in cera. qz cera recipit sigillū cū cō-
ditōib; mathematicis. q̄ sunt figura situs et hys. que dī-
cuntur p̄ditiones mathematice. qz sequūtur q̄sitatez. sed
nō cū p̄ditōib; materie phisice. que sunt qualificatiue
dispōnes. qz nō recipit figura sigilli in cera cū colore sigil-
li. Potest tñ esse ista differentia. quia figura sigilli solum
est in cera fm superficiem. sed imutatio sensus etiam fit
fm profunditatem.

Arguit. p̄riū est intellectui formā suscipere sine ma-
teria. ergo nō p̄uenit sensui. Dm q̄ suscipere formā si-
ne materia p̄ dupl; intelligi. Vno mō absolute et simpli-
citer. qz scz recipit formā oīno imateriale. et hoc solū p̄-
uenit intellectui. qz spēs intelligibilis est oīno imaterialis.
Alio mō intelligi q̄ aliquid suscipit formā sine materia
id est sine p̄ditionib; materie phisice. sed cū p̄ditionibus
materie mathematice. Dicuntur em̄ p̄ditiones materie
mathematice que sequūtur materias ex p̄e q̄sitatez. s. sicut
sunt figura et situs. et illas p̄ditōes hz etiā spēs sensibi-
lis in sensu. Et p̄ hoc soluit istud argumentū. p̄p̄etas
nō derelinquit subiectū suū. qz si sensus recipit suū sensibile
cū p̄ditionib; materie. hz etiā cū materia. Dicendū q̄ p̄-
p̄etas nō derelinquit suū p̄riū subiectū. et ideo sicut sen-
sibile recipit in sensum cū p̄ditionib; materie mathema-
tice. ita etiā recipit cum materia mathematica. id est cum
materia habente q̄sitatez et p̄ditōes q̄sitatez p̄sequen-
tes. Recipiūtur em̄ spēs sensibiles in materiale organū
qd̄ in se hz situm et figuraz et alia que requirūtur ad ma-
teriā mathematicā. et p̄similes p̄ditōes hz spēs sensibi-
lis in organū recepta.

Arguit. sensus est materialis. q̄ suscipiet obiectū ma-
teriale. qz inter obiectū et sensus debet esse p̄portio. Dm
q̄ organū sensus accipit dupl;. Vno mō fm q̄ est mate-
riale. i. habens materiā. et sic recipit suū obiectū cū p̄ditō-
ib; materie. Alio mō accipit vt est vitale. i. fm q̄ est p̄-
cipiū opationū vitaliū. et sic recipit suaz formā supra mo-
dū entū pure naturalis. qz ergo pure naturalia recipi-
unt formā cū materia. i. cū p̄ditionib; materie phisice. sic
sensus d̄z recipe suā formā sine p̄ditōib; materie phisice
q̄uis cū p̄ditōib; materie mathematice.

Arguit. nihil agit vltra suā spēm. sed sensibile est ma-
terialiter in subiecto q̄ nō p̄t agere suā spēm spūalē in sen-
sum. Dm q̄ sensibile hz eandē spēm in subiecto et sensu
sed hz imp̄fectiorē modum in sensu q̄ in subiecto. et ideo
sensibile agens suā spēm in sensum nō agit vltra suā spēm
sed potius infra ipsū. qz agit formam habentē imp̄fec-

tius esse q̄ habuit in subiecto. sic aut nō est de specie in-
telligibili in ordine ad fantasmata. qz species intelligibilis
est perfectior fantasmate a quo diffunditur. et ergo nō pō-
test fantasma diffundi nisi per intellectū agentem. sicut
dicitur tercio huius.

Arguit. omne agens assimilatur sibi passum. sed mate-
ria sensibilis cū forma sensitiua agit in sensum. q̄ d̄z fieri
silitudo tam ex p̄e materie q̄ ex p̄e forme. Quidam patz
qz color nō agit in visum sed coloratū. vt p̄us dictum est.
Dm est q̄ agens non assimilatur sibi passum fm suū to-
tum esse. sed fm formā fm quā agit. sicut p̄ in calefactio-
ne aque. quia ignis calidus agit in aquā. non tamen agit
ignē in aquā sed calorē. sic etiā est in actione sensibilis in
sensum. qz q̄uis materia sensibilis cum forma
agat in sensum. nō tñ fit assimilatio nisi respectu forme et
non respectu materie.

Arguit. suscipe formā sine materia etiā p̄uenit medio
ergo nō est p̄riū ipsius sensus. Ans. p̄bat. qz etiam in
medio nō est p̄ditio materie phisice. Dm q̄ mediū nō
p̄p̄ie suscipit formā sensibilis. qz in medio non terminat
susceptio talis forme. sed fit delatio ad sensum p̄ mediū.
Simile est si paterfamilias dat famulo decem denari-
os ad deferendum pauperi. tunc famulus non p̄p̄ie dicit
suscipere denariū. sed pauper. Et q̄uis p̄raria fm esse re-
ale nō possunt esse in eodē. tamen bene fm esse intentiona-
le. sic em̄ sunt in medio et in organo. sed si p̄raria simul re-
ferantur ad intellectum. tūc vnum est principium intelli-
gendi reliquum.

Sensitiuū aut p̄mū in quo h̄mōi potentia
Est q̄dem igit̄ idem fm rem. sed esse alteruz est
Magnitudo q̄dē em̄ id quo sensus patit. Nō
tamen sensitiuum esse. neq; sensus magnitudo
est. sed rō q̄dam et potentia illius

Postq̄ p̄hs posuit p̄ditōem sensus in cōi. h̄ic p̄sequē-
ter d̄t qd̄ sit organū sensus in cōi. et hoc ideo. qz recipere
spēm absq; materia videt esse p̄ditio intellectus. et sic vi-
det qz sensus esset intellectus. sicut antiq̄ opinabantur. et
ideo assignat organū ipsi sensui. p̄ qd̄ exp̄esse distinguit
ab ipso intellectu. qz intellectus est potentia inorganica.
Dicit q̄ p̄mo q̄ organū sensus est in q̄ p̄mū est potentia
sensitiua. qz scz est susceptiua spēs. sine materia. et ideo sen-
sus et organū nō distinguitur subiecto. sed rōne. i. essen-
tia p̄dicamentali. qz organū est in p̄dicamento sube. et sen-
sus in p̄dicamento qualitatris. In descriptioe organū nos-
tanter dicebat (p̄mo) qz si organū est illud in quo est po-
tentia sensitiua absolute. tūc sequerē qz totū aīal esset or-
ganū sensus. qz sensus ē in aīali sicut in subiecto. sed nō
est p̄mo in aīali. i. sicut in proximo subiecto. licet sit p̄mo
in aīali sicut in p̄ncipali subiecto.

Querit. q̄re sensus sit p̄tus in organo. Dm q̄ p̄-
pter tres causas. Prima sumit ex p̄e spēs sensibilis. qz ni-
si spēs sensibilis recipet in aliquo organo materiali. seque-
tur qz representaret vlt. et p̄ sensus cognoscerem? vlt. qd̄ ē
simplr falluz. Sequa patz. qz forma imaterialis rep̄tat
vlt. sicut patz de specie intelligibili. q̄ q̄uis sit singularis
apud intellectū p̄pter singularitatē aīe. est tñ imaterialis
et ideo representat vlt. Secūda cā est. quicūq; actus est
ex dispōne corporali. tūc necesse est actū cē corporale et nō

Questiones

reale. sed actus ipsoz sensuum fit p disponem ipsoz organoz. qz indispotito z impedito organo sensus etiã actus impedit. qz necesse est illu actui ee corpalem z materialẽ. Et tũ ex isto sic arguit. quicunqz est actus corpalis. tunc opz spẽm (a qua talis actus est) etiã esse corpalem sed iã pzo barũ est qz actus sensatõis est corpalis. qz opz spẽm ee corpalem. Tercia cã sumit ex pte inmutatois. qz agens et patiens dñt. pportioniari. sed obiecta sunt corpalia sicqz albedo que recipit in sensu cũ situ. qz etiã potẽtiã ee corpalem. sed potẽtiã corpales suscipiunt spẽm corpales. qz oportet sensuum virtutẽ esse in organo

Arguit. sicut se hz sensus ad sensibile ita intellectus ad intelligibile. sed intellectus est virtus incorporealis. qz etiã sensus est virtus incorporealis. Dñm qz duplex e co pario. quedã est in foza vniuoca. z sic nõ ppant ad inuicẽ sensus z intellectus. qz sensus est materialis. z intellectus immaterialis. Alia est ppario aliquoz fm puententiaz pportiois fm qz illa ppantur ad inuicẽ qz stz diuersoz generũ. sicut forma subalis z actũ talis. z sic ppant ad inuicẽ intellectus z sensus. qz ppant ad inuicẽ fm pportione agentis z patientis. sicut em se hz sensus passiuẽ ad sensibilia. ita intellectus se habet passiuẽ ad intelligibilia nõ autẽ coueniunt qz ad naturã. qz tũc in eis esset compario vniuoca fm formã vnius spẽi.

Arguit. intelligibile agit in intellectu. z actio est p co tactum. sed co tactus solũ couenit corpibz. qz intellectus e virtus corporealis. Dñm qz duplex est ptractus. scz phisicus. z ille est corporeus. Alius est ptractus virtualis et metaphisicus. z sic etz tangũt se qz non stz corpa. sic em dicitur mus qz aia ronalis tãgit corpũ. z tũ manifestũ est qz ipsa aia nõ e corpũ. sicut etiã aia nobilẽ tãgit cellũ qz nõ e corpũ

Manifestum autẽ ex his. z ppter quod sensibilem excellentie corrumpit sensitiua. Si namqz sit fortior sensitiuo motus. soluit ratio hoc autẽ erat sensus sicut z symphonia z sonus percussis fortiter cordis.

Hic ex iam dicitis pcludit pbs duas solutiones duarum dubitationũ. z prima solutio sumit ex hoc qz sensus est virtus in organo. z scdã ex hoc qz sensus recipit spẽs sine materia. Quaz dubitationum pma est. qz sic cã qz sensus corrumpitur ex excellentibz sensibilibz. Et dicitur hoc e ex eo qz sensus pstitit subiectiue sicut in primo subiecto in organo corporeo. qd organũ hz certã armoniã pplexionis. qua armonia corrupta corrumpit sensus qui est in tali organo. z sic excellens visibile corrumpit visum. Et dicitur pbs qz est simile de instrumentis musicalibz. qz bonitas z armonia soni impedit ex forti tractione cordaz.

Arguit. sensibile pficit sensum. qz nõ corrumpit sensum. Dñm qz idẽ eodẽ mō sumptũ pficit z corrumpit. sed hñ idẽ diuersimode sumptũ pficit z corrumpit. sic e de sensibilibz. nã sensibile fm esse reale z excellens corrumpit sensus sed fm esse spũale z pportioatum pficit sensum. sicut cibz debite z pportioate acceptus pseruat aial. sed cibz in abundantia z pter pportione ad digestionẽ aialis acceptus destruit z corrumpit aial

Et ppter quid plãte nõ sentiunt hñtes quam ptem aialem. z patientes a tãgibilibz. Et

Secundi de Anima

nãqz frigidit z calidit. Causa em nõ habere medietatem. neqz hñmõ pncipiũ possibile recipere spẽs sensibiliũ. sed pati cũ materia.

Hic soluit aliã dubitarõem. scz quare plãte nõ sentiunt. Et ponit talem rõem. qz omnis sensus suscipit spẽs sine materia. sed nõ possunt plãte suscipere spẽs sine materia. qz nõ habent sensus. Qmõz patz. quia plãte recipiunt qñtates in se eodem modo. sicut habent esse in subiecto z in agente. z ideo recipiunt formas cũ materia. cum p dicitõibus materie phisice. z hoc ptingit ex eo. quia plãte stz res pure naturales qñtum ad receptões aliarum formarum quas nõ dũ habet. nõ em recipiunt in se cognitue aliqz formas. sicut hñtia aiam sensitiuã. z iõ nõ recipiunt formas altiori mō qz alie res naturales.

Dubitabit autem aliquis. si patiatur aliqd ab odore. quod impossibile est olfactum habere. aut a calore nõ possibile videre. similiter autem z in alijs. Si autem olfactibile odor. si aliud quid facit olfactum: odor hoc facit. Quare impossibile olfactum habere nihil possibile pati ab odore. Eadem autem ratio z in alijs. neqz possibile. scz in quantum vnũquodqz sensitiuũ. Simul autem manifestum est z sic. neqz em lumen z tenebra. neqz sonus neqz odor nullum facit incorporeũ sensum. sed effectiuum in quibz est. vt aer qui cũ tonitruo scindit lignum. Sed tãgibilia z humores faciunt. Si em nõ a qz vni qz patientĩ inaiata z alterabũtur. Ergo ne z illa faciunt. aut nõ omne corpus passiuum ab odore z sono z patientia indeterminata non manet. vt aer. Fetet em sicut patiens aliqd. Quid igitur est odorare pter pati aliqd. aut odorare sentire est.

Aer autem patiens hoc motus sensibilis fit

Quia iã pbs dixit qz etiam plãte recipiunt in se qualitates tangibiles z em nõ habent in se sensum tactus. iõ mouet aliã dubitarõem. vtrum scz non habes sensum tactus posset etiam pati ab alijs sensibilibz qz a tangibilibz. sicut plãte patiuntur a calore z frigore. vtrũ etiã possunt pati ab odore. Et arguit. Aresto. p parte negatiua duabus rõibus. quarum prima stat in hoc. omne olfactibile facit olfactum. ergo non habens olfactũ nõ potest pati olfactibile. i. odorem. Secũda rõ stat in quodam experimento. quia videmus qz lumen z sonus nõ agunt in corpora nõ habetia sensum visus z auditus. nisi forsan p accidens. sicut quando tonitruum diuidit lignum. quod non accidit a sono. sed ab acre moto.

Pro solutio ne intendit. Arestoteles qz omnia alia sensibilia a sensibilibz tactus agunt in quãsdam res inanimatas. scz

Remouet duas dubitationes

Prima

Sidas

Mouet dubium

art rōt

Solum

tales res sunt facilliter alterabiles. sicut aer et aqua quae parantur ab odore et sono. sed tangibilia possunt indifferenter agere in quocumque corpore siue sint facilliter alterabilia siue non. et hoc contingit propter similitudinem et generalitatem illarum quae sunt in partibus. nec tamen sequitur quod illa corpora inanimata sentiant. quia tales qualitates non agunt in illa corpora apprehensivae immutando ipsa. sicut tamen apprehensivae immutant sensum. sed recipiunt in corpore secundum physicam alterationem. et ideo licet aer patiat a odore. non tamen sentit odorem. quod odor non apprehensivae immutat aerem sicut apprehensivae immutat olfactum. sed solummodo alterat aerem.

Uod autem non sit sensus alius praeter quatuor / quatuor dico autem hos. visum auditum olfactum gustum tactum. ex his credit aliquis. Si enim omnis cuius est sensus tactus et hunc sensum habemus. Omnes enim tangibiles in quantum tangibiles passiones. tactu nobis sensibiles sunt. Accedens siquidem deficit aliquis sensus. et organum aliquod nobis deficere. et quocumque quidem ipsi tangentes sentimus tactu sensibilia sunt quae existimus habentes. Quae tamen vero per media et non ipsa tangentes simplicibus. Dico autem ut aere et aqua. huius autem sic. ut si quidem per unum plura sensibilia existentia altera ab invicem genere necesse habent eadem sensitivum utroque sensitivum esse. ut si ex aere est sensitivum et est aer medium soni et coloris. Si vero plura eiusdem sint. ut coloris et aer et aqua. utraque enim dyaphana et quod alterum ipsorum est huius solum. sentiet id quod per utraque. aut quod ab ambobus.

Postquam Aristoteles determinavit particulariter de sensibus exterioribus. et posuit unam eodem modo convenientem omnibus sensibus tam praeter vult determinare de sensibus interioribus. Intendit ergo philosophus istam conclusionem quod praeter quatuor sensus exteriores necesse est ponere aliquem sensum interiorum. et ideo greci hic incipiunt tertium librum de anima. et hoc ideo quod secundum omnes distinguentes libros de anima. tertius liber incipit ubi Aristoteles incipit determinare de intellectu secundum antiquos intellectus est sensus interiorum. secundum antiquos hic incipit tertius liber. et ideo secundum dominum Albertum tertius liber incipit ubi Aristoteles ponit dominum in intellectu sensum et intellectu. ubi (Quoniam autem) Sanctus Thomas incipit tertium librum ubi Aristoteles incipit determinare de intellectu secundum se et hoc ubi (De parte autem anime) Et sic omnes inceptores posita diversis procedunt ex uno fundamento. Quia ergo philosophus in praedicta conclusione unum supponit. scilicet quod quatuor sunt sensus exteriores. ideo philosophus nunc hoc primo probat. et hoc sic totus sensus exteriores. scilicet sensus percipiunt sensibilia exteriorum quod sunt organa quibus apta nata sunt sensibilia cognoscere. sed in animalibus perfectis sunt tamen quinque organa et tamen perfectum animal habet omnia organa. sicut infra

patet. Quod patet ratione et inductione. Ratio sic. quod quilibet sensus est per se percipiendus omnium quae nata sunt per tale organum cognosci. et ergo est equalis multiplicatio sensuum et organorum. His probatur. quia sensus et medium debet proportionari. quod medium sit sensatio. sed quilibet sensus percipit omnia quae per tale medium potest cognosci secundum illam rationem secundum quam est medium. Exempli gratia. visus cognoscit omnia illa quae sunt nata cognosci per aerem secundum quod est dyaphanus. et auditus cognoscit omnia quae nata sunt cognosci per aerem secundum quod est mobilis localiter. Inductivae probatur. quod tactus est percipiendus omnium a quibus organum natum est immutari. Sic est de alijs sensibus.

Quaeritur. que sit ratio istius quod sensus sunt distincti per organa. Dicitur quod ista. quod accidentia numerant ad numerum suorum subiectorum. sed sensus sunt accidentia organorum. ergo ratio.

Arguitur. accidentia habent numerum a subiecto. sed philosophus loquitur hic de specificis distinctione sensuum. ergo male hic inquitur per organa quod quatuor sunt sensus specificis distincti.

Dicitur quod licet accidentia eadem solum habeant ordinem naturalem a suis subiectis. tamen accidentia propria cuiusmodi sunt sensus respectu organorum habent etiam speciem a subiectis circumlocutione saltem. quod possumus per subiecta circumlocutione distinctionem specificam talium accidentium. Et ratio est. quod talia accidentia sunt specificis diversa in diversis organis. quia oriuntur ex principijs organorum. ut risibile in homine. et rudibile in asino distinguuntur specie.

Arguitur. dicitur est quod distinctio potentiarum sumitur per nes obiecta. ergo male hic dicitur quod sumatur penes organa.

Dicitur quod potentie distinguuntur penes obiecta a prioribus. sicut visus dicitur esse. sed quo ad nos et a posteriori distinguitur penes organa in quibus sunt. Et quo patet quod distinctio penes organa est materialis. et materia est nobis notior sed distinctio penes obiecta est formalis. Unum non ponit hic sex sensus exteriores. quibus philosophus prius dixit quod tactus sit duo sensus formalis. quod distinguendo sensum penes organa sensus tactus est unus et non duo.

Arguitur. aliqua animalia habent organa sensus. et tamen non percipiunt omnia sensibilia illius sensus. ut pisces habent duos oculos sed solum percipiunt excellentes colores. Dicitur quod duplicia sunt animalia. quaedam habent perfecta organa sensitiva et talia potest percipere omnia sensibilia quae nata sunt percipi a tali organo. Alia sunt animalia habent organa imperfecta. et talia non potest cognoscere omnia sensibilia. sed hoc non convenit eis secundum se. sed ex imperfectione organorum.

Simplicium autem ex duobus his sensitiva solum sunt ex aere et aqua. Pupilla quidem enim aque auditus vero aeris. olfactus autem horum alterius est. Ignis autem nullius est. aut communis omnibus. Nihil enim sine calore sensitivum est. Terra vero aut nullius est. aut in tactu maxime miscetur. unde relinquatur nullum esse sensitivum extra aerem et aquam. Haec autem et nunc quaedam habent animalia. Omnes igitur sensus habentur a non imperfectis. nec organis. videtur enim talpa sub pelle

Questiones

bñs oculos. Quare si nō alterū aliqd est cor/
pus & passio q̄ nullius est eorū que sunt hic cor
porum neq; vnius vtiq; deficiet sensus.

*Oia aialia pfa
snt oia organa
p p p p p p p p p p
p p p p p p p p p p*

Nic manifestat sedam pōnem quā p̄us suppose-
bat. z est q̄ aialia pfecta habent omnia organa quib; na-
ta sūt p̄sibilia p̄cipi. p̄bat q̄ aialia sūt p̄posita ex q̄tuor
elemētis. sed oia organa etiā cōponūtur ex q̄tuor ele-
mentis. z p̄cipue ex aere z aqua. ergo aialia pfecta hñc
omnia organa. Circa minore ostendit cui? nature sine
organā. z vult q̄ sint de natura aeris z aque a dominio
Eius rō est. quia organa sunt de natura q̄tuor elemē-
torū. sed nō possunt esse de natura terre z ignis. ergo sūt
de natura aeris z aque. Vnōz patz. q̄ sensus dicit cē
passiuus z receptiuus. sed terra non est receptiua p̄pter
eius grossitiem. z ignis nō est passiuus s; actiuus. Ad-
dit tñ p̄ba q̄ ignis est quodāmō cōis om̄ib; sensib; id
est organū sensuum. Et hoc sic p̄bat p̄r. q̄ nihil est
sensitiuū sine calore. sed calor est ab igne. ergo aliquid ē
sensitiuū ab igne. s; terrā maxime miscetur in tactu. Ex
quib; cōcludit q̄ om̄es sensus sunt in aialib; p̄fectis z
non or̄baris. q̄ talpa videt habere sub pelle oculos.

Arguit iste textus est cōtrarius textu de sensu et
sensato. vbi dicit q̄ odoratus ē de natura ignis. z gust? z
tactus sūt de natura terre. Qd̄m q̄ organū olfact?
accipit dupl. Vno mō f̄m se. z sic est de natura aq̄ pro-
pter p̄p̄nuitatē ad cerebrū. sicut prius dictū est. Alio
mō accipit organū olfactus f̄m q̄ factū est in actu per
odorem. z sic ē de natura ignis p̄pter naturā odoris. q̄
est de natura ignis. Causā em̄ odor a fumo igneo. z tō
p̄ba nō dicit de sensu z sensato q̄ olfactus sit de natu-
ra ignis. sed odorari. s; organū odorandi factum in ac-
tu est de natura ignis. De gustu et tactu d̄m ē q̄ gu-
stus z tactus accipiunt dupl. Vno mō f̄m se. z sic sūt
de natura aeris z aque a dominio. q̄ nisi sic nō reciperet
in se spēs p̄sibiles. Alio mō accipiunt p̄ p̄parōem ad or-
gana alioz f̄suum. z sic sunt de natura terre. quia plus
habent de mixtione terre q̄ organa alioz sensuum. Et
hoc est q̄ dicit p̄bus in textu q̄ in tactu maxime miscetur
terra.

Arguit. nihil facit deus frustra. sed si talpa habet o/
culos sub pelle. p̄ potest videre. D̄m q̄ potentia aie
ex duplici causa est in aia. vna est ad significandū perfe-
ctionem anime. Alia est ad operandū p̄ talem potentiā
q̄uis ergo talpa nō habet potentiam visuam f̄m secū-
dam cām. h; tamē f̄m p̄riūā. q̄ potentia visuā in tal-
pa f̄cat p̄fectōem aie sensitiue. Sile ē de potentis ve-
getariis post vltimā resurrectionē moituoz. q̄ tūc ra-
les potentie nō erunt in actu secūdo. sed significabūt p̄
fectōem nature humane. z sic erunt etiā in corporibus
post resurrectionem.

Atturo neq; cōium pōt esse sensitiuū aliqd
ppriūm. q̄ vnoquoq; f̄su sentimus nō f̄m acci-
dens. vt motus status figure magnitudinis nu-
meri vnius. Hec em̄ omnia motu sentim;. vt
magnitudines motu. quare z figurā. Magnitu-
do em̄ quedam z figura est. Quiēscēs autē i eo

Secūdi de Anima

q̄ nō mouetur. Numerus s̄o negatōne cōti-
nui z ppriū. Vnūquisq; em̄ sentit f̄sus. Qua-
re manifestū est q̄m impossibile esse cuiuslibet
ppriūm sensum esse horū. vt motus.

Nic p̄ba responder vt tacite questione. qua quis
posset obijcere q̄ quis nō sint nisi quinq; sensus extero-
res p̄cipientes p̄sibilia p̄ se ppria. tñ adhuc posset esse
aliqd f̄sus exteroz p̄cipiens p̄sibilia cōia. Ad hoc ergo
excludendū p̄bat q̄ nō est exteroz f̄sus cuius obiectus
sit p̄sibile p̄ se cōe. Et hoc sic. quicquid sentimus vno
sensu exteroz p̄p̄t. hoc sentimus p̄ alios f̄sus extero-
res p̄ accēs. sicut color p̄cipit p̄ accēs ab auditu. son? p̄
accēs a visu. Si q̄ p̄sibilia p̄ se cōia sentirent ab aliq;
sensu exteroz p̄ se p̄p̄t. z sicut ppriū obiectū eius. q̄
ab aliq; sensib; sentirent p̄ accdens. q̄d est fallum. Et
dicit notanter (de sensu exteroz) quia p̄sibile p̄ se ppriū
alicuius sensus exteroz potest etiāz p̄cipi p̄ se a sensu
interioz. sed non ab aliquo sensu exteroz.

Sic em̄ erit sicut nūc visu dulce sentimus
hoc at est q̄m amboz hñtes existim? f̄sus quo
cū cōciderit cognoscim;. Si vero nō nequa-
q̄ vtiq;. sed aut f̄m accēs sentiebam? vt cleo-
nis filiū. nō q̄ cleonis filius est. sed q̄m albet.
Huic aut accidit filius cleonis esse. cōmuniuz
autem habem? iā sensum cōem nō f̄m accēs
nō igit ē pprius. nequaq; em̄ vtiq; sentirem?
sed aut sic sicut dictū est cleonis filiū nō videre
ad inuicē em̄ ppria f̄m accēs sentiūt f̄sus. nō
f̄m q̄ ipi sūt. sed f̄m q̄ vnus cū simul fiat f̄sus
in eodē. vt colera q̄dē amara z rubicūda. Non
em̄ alterius dicere q̄ ambo vnū p̄pter q̄d z de-
cipit. Qd̄ si sit rubicūdum colera opinaf esse

Nic ostendit quod supponit. scz q̄ p̄sibilia cōmuniā
p̄cipiunt p̄ se a sensib; exterozib;. Et stat rō in hoc illd
p̄sibile p̄ se sentitur q̄d facit p̄ se ad immutationē. sed
p̄sibilia cōmuniā p̄ se faciūt ad immutationē. ergo p̄
se sentiunt. Maior patet. q̄ de rōe p̄sibilis est immu-
tare sensum. Vnōz ostendit p̄cipue de magnitudine
quia qualitates non agunt sine subiectis. sed magnitu-
do est proximū subiectum qualitatis p̄sibilis. ergo nō
agit sine magnitudine.

Inquiret autē aliquis cuius cā plures ha-
bemus f̄sus. sed z nō solum vnū. aut quaten?
minus lateāt p̄sequētia z cōia. vt motus z ma-
gnitudo z numerus. Si em̄ eēt vnus solus. z
spem albi. laterēt vtiq; magis. z viderēt cē idē
om̄ia p̄pter id q̄ p̄sequūt se ad inuicē simul

*Emouet
dubius*

*Seseia con
a p p p p p
vici b g
p p p p p*

*Philosophia
color magnis. hñc
vbi cōmuniā p̄cipiunt
quādam mōdo p̄cipiunt
p̄ se a sensib; exterozib;. Et stat rō in hoc illd
p̄sibile p̄ se sentitur q̄d facit p̄ se ad immutationē. sed
p̄sibilia cōmuniā p̄ se faciūt ad immutationē. ergo p̄
se sentiunt. Maior patet. q̄ de rōe p̄sibilis est immu-
tare sensum. Vnōz ostendit p̄cipue de magnitudine
quia qualitates non agunt sine subiectis. sed magnitu-
do est proximū subiectum qualitatis p̄sibilis. ergo nō
agit sine magnitudine.*

color:z magnitudo. Nūc aut qm̄ i aliquo sensibili cōmunia sunt manifestum facit q̄ aliud quidam vnūquodq; ipsorum est.

Hic p̄hs inq̄rit cām pluralitatis sensuum exterioroz. et dicit q̄ pluralitas sensuum exterioroz est utilis ad hoc vt sciam⁹ distincōem inter sensibilia p se cōia. z p se p̄ria. Si em̄ esset tm̄ vnus sensus exterior. puta visus tūc nō cognoscere dīna inter colorez z magnitudinē. q̄a sp̄ vno sensu sentirent. sed nūc apparet nobis manifesta dīna. q̄ color solū p̄cipit a visu. s; magnitudo etiā p̄cipit a tactu. Ex quo statim cognoscit z arguit distincōem inter colorez z magnitudinē. ex quo etiā arguit distincōem predicamentoz. Si em̄ color z magnitudo habent diuersitatem q̄strum ad cognitionem sensitiuā sensuū exterioroz. ergo etiā ex cognitiōe sensitiua sequitur cōtra modernos q̄ predicamenta realiter distinguuntur.

Querit. vtz sint quinq; sensus exteriores. Dicitur q̄ sic. z sufficientia p̄ se sumi. Quia potentie distinguunt p̄ obiecta. vel ergo obiectū immutat potentia per mediū cōiunctū vel separatum. Si p̄ mediū cōiunctū hoc est duplr. q̄ vel sensus iudicat z cognoscit illas q̄itates ex quibus cōsistit aīal. z sic est tactus. q̄ animal cōsistit ex quatuor qualitatib; rāgibilib;. q̄ sūt p̄ncipaliter obiecta tact⁹. vel iudicat cōuenientiā alimēti ex q̄ aīal cōseruat. z sic est sensus gustus. Si aut obiectū immutat p̄ mediū extraneū. hoc est duplr. q̄ vel immutat cum motu. vel sine motu. si sine motu sic ē sensus visus q̄ color in instanti diffundit ad visum. Si cum motu. hoc est duplr. quia vel cū motu locali. z sic est auditus. vel cū motu alterationis. z sic est olfactus. q̄ olfactus alterat mediū p̄ fumalem euaporatōnem. p̄cedentem a corpore e dorifero.

Arguit. nullus ē sensus exterior. q̄a sensus sunt intra corp⁹. sicut visus est intra oculū. z nō extra oculū.

Om̄ q̄ esse aliq̄ sensum exteriorē p̄ duplr̄ itel̄ ligi. Uno mō q̄ est in exteriori pre corpis. z sic nullus sensus est exterior. q̄ sensatio p̄ncipaliter attendit p̄nes iudiciū sensus. sed hoc iudiciū fit infra exteriorē p̄tem aīalis. vt iudiciū de visibili non fit in exteriori pre oculoz. sed fit in quodā neruo cōiungente duos oculos in capite. qui neruus ē opticus. i. iudicij. Simile est de alijs sensibus. Alio modo d̄: sensus exterior. q̄ inmediate cognoscit sensibilia exteriora sine mediā cognitiōne. z sic dicim⁹ aliq̄s sensus exteriores eē ad dīnam sensuū interioroz. q̄ sensus interiores nō cognoscunt sensibilia. nisi mediante cognitiōe sensuum exterioroz.

Arguit. oīs dīna p se pōt distinguere spēm. sed sensibilia cōia sunt p se sensibilia. ergo p sensibilia cōia possunt distingui sensus. Dm̄ q̄ est duplex dīna p se q̄ d̄ ē generica. z illa nō p̄t distinguere spēm sp̄cālistimā sicut sensibilia nō distinguit spēm sed gen⁹. scz gen⁹ potēntie sensitiue ab intellectu. Alia est dīna p se p̄ria z talia cōstituit z distinguit spēm. cuiusmodi nō sūt sensibilia cōia. q̄ talia h̄nt se sicut dīne generice. sed sensibilia p se p̄ria sicut sunt differētie specificē.

Arguit. sensus est respectu accidentium. sed sunt plura genera accidentiū q̄ quinq;. ergo sunt plures sensus q̄ quinq;. Om̄ q̄ sensus nō distinguuntur p̄nes quecuq; accidentia. sed penes accidentia que sūt sensibilia p se p̄ria. sed sunt solū quinq; genera raliū sensibiliū. que sensibilia sūt de terciā sp̄e qualitatib;. z iō

penes alia accidentia nō distinguuntur sensus.

Arguit. omne per accidens reducitur ad per se. s; sunt aliqua sensibilia p accidens. ergo illa debent reduci ad aliq̄ sensum a quo per se cognoscuntur. Dicitur q̄ est duplex reductio alicui⁹ ad alterū. quedam est reductio per idētitatē. z sic non reducitur per accidens ad per se quasi figeret idem cum per se. Alia est reductio per coniunctionem. quia per accidens coniungit illi quod est per se. z hoc est verum de sensibili per accidens. quia non dicitur sensibile per accidens. nisi coniungatur sensibili per se.

Arguit. sunt duo oculi in homie. ergo sunt duo visus. Consequētia p̄batur. quia potentie distinguunt p̄ organa. sed duo sunt organa visus. ergo sunt duo visus

Dicitur q̄ oculi accipiunt dupliciter. Uno modo sicut q̄ app̄ent in exteriori parte corpis. sic sūt duo et nō sunt organa visus. Alio modo accipiunt vt cōiungunt in vno neruo optico. z sic sunt organū visus. z sic aliq̄ vnum. Sic est de auditu. q̄a due m̄ringe cōiungentes aerē p̄naturalē coniunguntur in aliquo tercio vno habent vnitatem.

Quonia videmus quod videmus et audimus necesse est aut vnum sentire q̄ videt aut altero. si aut altero aut ipso erit q̄ videt. aut altero. S; idem erit visus et subiecti coloris quare aut duo eiusdem erunt. aut idē eiusdē.

Hic Aristo. p̄sequit aliam partem conclusionis prius posite dicens. q̄ preter sensus exteriores sunt aliq̄ sensus interiores. q̄ hoc p̄batur ex duob; opationib; sensuum. que non possunt attribui sensibus exteriorib; et sic necesse est q̄ dicantur actus sensuum interiorum. Prima opatio est cognoscere actus sensuum exteriorū. Et p̄mo mouet p̄hs questionem. vtz cognoscere actus sensuum exterioroz. p̄tineat ad sensum exteriorē. vel ad aliq̄ sensum interiorē. Et arguit p̄mo duob; rōnib; ad vnā prem. scz q̄ visus videat se videre. z sic cognoscere actum sensus exterioris p̄tinebit ad sensum exteriorē. Et stat prima rō in hoc. manifestū est q̄ hō sentit se videre. Sed hoc nō potest alio sensu esse q̄ sensu visus. ergo hoc fit sensu visus. Vnozem p̄bat. q̄a si alius sensus sentit se videre. q̄ duo sensus h̄nt vnum obiectū. quia quicunq; sentit se videre percipit colorez quia videre est colorez sentire. ergo ille sensus alius cognoscit colorez. sicut visus exterior.

Amplius autē si alter sit visus sensus. aut in infinitū p̄cedet. aut aliq̄s ip̄e sui p̄ius erit in deo. quare in primo hoc faciendum est

Hic ponit scdām rōnem. z stat in hoc. si visus nō videt se videre. sed alius sensus. tunc esset processus in infinitū. quia semp̄ superior sensus cognosceret actū inferioris. sed talis processus est impossibilis. ergo erit aliq̄s sensus qui cognoscit suum actum. z sic pari rōe visus cognosceret suum actum.

Habet autē dubitatōem. Si em̄ visus sentire videre est. videtur autē color. aut habens

Mouet du^m
art
p̄o p̄p̄a p̄redū

20

i iij

ad roem vt acutu aut dulce aut salutu. Delecta
bilia em tuc oino aut magis q mixtu est sym/
phonia q acutu z graue. Tactus aut calefa/
ctibile z figurabile sed sensus ratio est excellen
tia autem contristant aut corrumpunt.

Nic Aresto. ponit alia questione z est ista. que quedaz
sensibilia delectant sensum. z quedā corripit ipsum.
Ad hoc ruder. qz organū sensus p̄sistit in qdā portio
ne z armonia. qd̄ vtz est p̄cipue q̄tus ad organū. sed ex
cellens sensibile corripit talem armoniā. ergo excellēs
f̄sibile corripit sensū. sed sensibile. p̄portionariū delectat
sensem. Et si h̄c est in euphonijs in ordine ad auditum
qz corde in instrumento musicali si p̄portionate ordinā
tur tunc faciunt armoniam z delectant auditum. sed si
excellenter extendantur fm̄ p̄portionem impediunt
armoniam z contristant auditum. **A**d istum textum
in fine tercii etusdem libri addit Aresto. q̄ aliqua sunt
sensibilia que non solum corrumpunt sensum. sed etiaz
corru animal sicut sensibilia tactus. Possunt ergo in sumā
distingui triplicia f̄sibilia alq̄ f̄sibilia q̄ corripunt sen
sum et non animal. sicut sonus factus in cornu potest
corrumpere auditum. tamē non totū animal. Aliqua
sunt que contristant sensum z non corrumpunt ipm̄ ani
mal. sicut lumen solis. **A**lia sunt sensibilia excellentia q̄
non solum corrumpunt sensum. sed etiam totum animal.
Sicut sensibilia tactus. calor enim excellens non solū cor
rumpit organū tactus. sed totū animal.

Querit circa textū p̄habitu. vtz visus videat se vi
dere. **D**icendū q̄ visus caput dupl̄. Uno mō fm̄ q̄
fecit quendā p̄ticularē exteriorē sensum respectu colo
ris. z sic nō potest dici q̄ visus videat se videre. Cui
rō est. qz nulla pōtia corp̄alis p̄ se reflectere supra se
ipsam. qz hoc fieret mō corp̄ali. z si mō corp̄ali tūc vna
ps penetraret alia. z sic erit penetratio dimensionū. Et
ideo aliter est dōm de potētia im̄ateriali qualis est pos
tētia intellectiva. nā talis p̄ se p̄ se reflectere sup̄ seip̄saz
Alto mō capitur visus pro suo termino ad quem termi
natur. sicut sicut alij sensus exteriores. z tunc visus caput
pro sensu cōmuni. quia in sensuz cōem terminantur om
nes sensus exteriores. z sic visus videt se videre. quia
sensus cōis (q̄ superior ē ad alios sensus exteriores) p̄
cognoscere actus sensuū exteriorū. **P**er hoc pōt dici ad
duo argumenta que tacta sunt in textu. quoz p̄mū fuit
Si alius sensus p̄ter visum videat se videre. tūc vnū
erit obiectū diuersaz potētiarū. quia quicumqz sensus
p̄cipit se videre etiā p̄cipit colorem. **D**icendū q̄ nō
est incōueniens q̄ due pōtie subordinatē p̄cipiāt idēz
obiectū. dūmō tū illud obiectū nō sit adequatū z p̄riū
vnicuiqz sensui. sicut color p̄cipitur a visu z a sensu cōs
muni qui est superior pōtia. s̄z color nō est obiectum pro
p̄rium sensus cōmuni. sicut ē p̄riū obiectū sensus vis
sed obiectū p̄riū sensus cōis ē sensibile p̄ se f̄satum qd̄
p̄prehendit sub se colorē. z alia sensibilia p̄ se p̄tia oim̄
exteriorū sensuū. **A**d scdm̄ quo arguebat. q̄ si alius sen
sus a visu videat se videre tūc esset p̄cessus in infinituz
Odm̄ q̄ est status in intellectu. **E**t si dicat. que pos
tētia cognoscit actum intellectus. **D**icendum q̄ ip̄s
met intellectus. qz nō est incōueniens q̄ potētia utima
terialis cognoscat suū p̄riū actum.

Unusquisqz quidē igit̄ sensus subiecti sen/
sibile est qui est in sensitivo inq̄tum sensitivū
et discernit subiecti f̄sibilis differētias. vt al/
bum quidem z nigrum visus. dulce vero z a/
marum gustus. Sicut aut̄ se habet hoc z i alijs

Postqz Aresto. probauit aliquē sensum esse interio
rem ex hoc qd̄ est cognoscere actum sensus exterioris.
Nic p̄ter inquit aliquē f̄sum interiorē ex hoc q̄ est
discernere inter sensibilia diuersoz sensuū. **E**t circa h̄
p̄mo oñdit ad q̄tū se extendat cognitio sensus exterioris.
z hoc facit ideo vt oñdat ad que nō pōt se extende
re. **E**t vult q̄ sensus exterior pōt discernere inter diffe
rentias sui. p̄riū sensibilis. sicut visus pōt discernere in
ter album z nigrum. z gustus inter dulce z amarum.

Qm̄ autē albū z dulce z vnūq̄qz sensibili
um vnūquodqz discernimus quodā z sentim⁹
quia differūt necesse igitur sensu. sensibilia em̄
sunt quare et manifestum qm̄ caro non est vl
timū sensitivū. **N**ecesse em̄ esset tangens ipm̄
discernens discernere. **A**d cognoscendū

Hic oñdit ad quā potētiā p̄tinet discernere inter
diuersa sensibilia diuersoz sensuū. **E**t p̄mo probat q̄
hoc spectat ad f̄sum. **S**cdo q̄ ad vnū sensum. **P**rimū
sic probat. qz operatio circa sensibilia spectat ad sensuz
cum a toto genere sensibile ē obiectū sensus. sed ponere
differētiā inter sensibilia diuersoz sensuū est opari cir
ca sensibilia. ergo hoc spectat ad sensum. nō em̄ pōt p̄
tinerē ad intellectū. qz intellectus est vniuersaliū. z pos
nit differētiā inter vltia z non p̄ticularia.

Nec vtiqz in separtis p̄tingit discernere q̄
alterz sit dulce ab albo. sed optet aliq̄ vno vtra
qz manifesta esse. **S**icut em̄ z hoc qd̄dem ego il
lud aut tu sentis. **M**anifestū vtiqz erit. qm̄ al
tera adinuicem sunt. oportet autē vnū differē
tie quoniā alterū. **A**lterū em̄ dulce ab albo. di
cit ergo idē. q̄re sicut dicit. sic z intelligit z sen
tit. **N** quidem igitur non possibile separatis.
iudicare separata palam.

Nic ostendit scdm̄ se z discernere inter sensibilia di
uersoz sensuū spectat ad vnū sensum. **P**ostet em̄ aliq̄s
dicere q̄ ponere differētiā inter sensibilia diuersozum
sensuum etiā spectat ad sensum exteriorē. quia discer
nere inter colorem z saporem spectat ad visum z gustū
Dicendum est igitur. q̄ necesse est vnūz sensum esse
qui hoc facit. **E**t hoc sic probat Aresto. quia non pos
test aliquid inter quēcūqz duo discernere nisi cognoscat
vtrūqz. cum q̄ nullus sensus exterior pōt cognoscere
vtrūqz se z sensibilia diuersoz sensuū. q̄ necē ē p̄ter talē

243

31a p̄ p̄f̄a

dr̄nāz diuisoz sen
sibilia p̄tinet
ad sensuz. om̄i
tpe induit
p̄m

2m

Questiones

Secundi de Anima

actum ponere vnum sensum interiozem qui discernit in
ter sensibilia diuersoz sensuum.

Quod autem neq; in sepato tpe hinc. Sicut
em idē dicit q; alterū bonū et malum. sic et qm
alterz dicit qm alterz tūc et alterū. nō fm accūs
ipm quando. Dico autē p̄ta nunc dico qm al
terum non tamen qm nunc alterū. sed sic dicit
et nunc et quoniā nunc. simul ergo. Quare in
sepabile et in inseparabili tempore.

Nic Aresto. oñ dicit q; iudiciū de sensibilib; diuersoz se
suū nō sit i tpe diuisibili ab vna poñā. s; indiuisibili. qd
si fieret i tpe diuisibili tūc fieret relarō ad diuersas potē
tias. s; q; vna poñā ista fūc. tō fūc i diuisibili tpe.

Atvero in possibile est simul fm cōtrarios
mot? moueri idem aut idiuisibile et i indiuisi
bili tpe. si em dulce sit mouet sensum aut intel
lectū. amarū aut cōtrarie. et albū aliter. Ergo
simul qdem z numero indiuisibile et inseparabi
le qd indicat fm esse aut separū. Est igit quo
dāmō diuisibile qd diuisa sentit. ē aut qd indi
uisibile fm esse qdem em diuisibile. loco aut et
numero indiuisibile. aut nō possibile. poñā q/
dem em et indiuisibile cōtraria. fm esse autem
nō. s; in opari diuisibile et impossibile ē. et al/
bū et nigrū esse simul. Quare neq; species pati
ipoz si hmoi est sensus et intelligentia.

Hic obijcit in cōtrariū scz q; p eandē poñā nō pōt
fieri iudiciū de sensibilib; diuersoz sensuū. Et stat rō in
hoc. vñ z idē nō p̄ moueri diuersis z oppositis moti/
bus. ergo nō p̄ dici q; vna poñā iudicet inter sensibilia
diuersoz sensuū. Aresto. solucō dicit q; quū talis po
tētia sit vna subiecto. ē tñ alia z alia rōne. z sic quod ā mō
est plures. Quā solucōem statim in rextu reprobat. Al
lud qd est idē subiecto z plura rōne p̄ in se suscipe di
uersa z cōtraria fm potētiā z nō fm actū. sed ista po
tētia h; in se cōtraria fm actū. q; nō est vna subiecto.

Sed sicut qd vocat qdā punctū aut vnum
aut duo sic et indiuisibile. Scdm qd qdē igit
indiuisibile vñ discernens est et simul. fm ve
ro q; diuisibile. bis vritur eodem signo simul.
Inq̄tum quidem igitur pro duob; vritur ter
cio. duo indicat. et sepata sunt vt inseparato. In
q̄tū p̄o vñ vno et simul. De pncipio quidem
igitur fm q; dicim? posse sentire aial determi

natum sit hoc modo

Nic ponit Aresto. veram solucōem z vult q; sens
sibilia diuersoz fsuū quāuis hēant oppōem z diuersita
tem z dispariōnem fm q; sunt in diuersis subiectis. nō
tñ hnt illam dispariōnem oppōem fm q; sunt in potētia co
gnitiua. Et ideo dicit Aresto. q; iste sensus interior se h; z
si cur punctū in quo cōiungitur diuerse linee. q; licz tal
le punctū sit diuersum in ordine ad lineas ad punctum
procedētes. tamē omēs linee in puncto cōiungunt. z h; vñ
in illo. sic etiā diuersa sensibilia quū habeant dis
ueritatē in compando ea ad sensus exteriores. tñ hnt
vnitatē in ordine ad sensum cōmunē.

Querit. vtrum necē sit ponere aliquos sensus inter
iores. Dm q; sic. z hoc ppter duas cās positas in
textu. Prima est quia nullus sensus exterior pōt se res
fletere supra suum actum cognoscendo ipm. sed cogno
tūo ipius actus sensus exterioris. cuz sit aliq; singulare
oportz q; etiā cognoscat per sensuz aliqū. z q; non per
sensem exteriorē p̄t cognosci. ergo cognoscat p sensuz in
teriorē. Scda rō posita in textu ē. q; ponere dñam in
ter sensibilia diuersoz sensuū spectat ad sensuz cū iudic
cū sensibilib; diuersoz sensuū spectat ad sensuz. s; h; nō
p̄t fieri p sensus exteriores. q; nullus talis cognoscat se
sibilia diuersoz sensuū. ergo opz hoc fieri p sensum inte
riorē. Tercia rō p̄t adijungi quā etiā Aresto. ponit h; nō
sub mō rōnis z ista. q; sensibilia p̄cipiuntur in corp; absē
tia. q; opz q; maneat similitudines sensibilib; in sensu. p q; s;
sit talis cognitio. sed ille similitudines nō manēt in sensib;
exteriorib;. saltē pro aliquo notabili tpe in absentia sen
sibilib;. ergo in sensibus interioribus.

Arguit. ptra scdam rōem sic. sensus exteriores p̄t
cognoscere sua obiecta. q; nō op; ponere sensuz interiorē.

Dm q; h; sensus exterior cognoscat suū obiectū nō
tñ cognoscat sensibilia diuersoz sensuū. Circa qd sc
endū q; quū sensus ponat dñam inter sensibilia sui ob
iecti. tñ hoc nō sit nisi p cōtractū ad sensuz eodem. p̄t em
sensus exterior fm se p̄fecte iudicare de suis sensibilib;. sed
ponere differentiā cōuenit sibi p cōtractū ad sensum
eodem. z nullo mō inter sensibilia diuersoz sensuū.

Arguit. ponere dñam inter res cōuenit intellect
tū. q; nō puenit sensui. Dm q; ponere differentiā
inter aliq; vtr hoc spectat ad intellectū. s; ponere dñam
inter sensibilia spectat ad sensuz. quū em intellect? cog
noscat quūz singularia. hēc tñ cognitio nō ē directa s; re
flexa. vt patet tercio hui?

Arguit. ptra p̄mam rōnem. sensus exterior p̄t p̄ci
pere suū obiectū. ergo etiā suū actū. Probatur p̄na. qz
actus est mediū inter potētiā z obiectum. ergo si cog
noscat obiectum etiam cognoscat suum actum. Dicit
dum q; obiectū alicut? sensus capis dupliciter. Vno
fm esse materiale qd habet in suo subiecto. z sic plus di
stat obiectū a potētiā q; actus. quia sic actus est in po
tētia subiectiue. z mediū cognoscēdi obiectū p poñāz
sic p actū videndi cognoscitur color. Alio mō accipit
obiectū fm esse spūale fm q; imutat sensum z sic obiectū
est p̄p̄nquius potētiē q; actus. q; oportet obiectū p̄us
recipi in potētiā anteq; fiat actus. Et repli gra. oportet
prius spēm sensibile recipi in visum anteq; fiat visio. z il
la spēs visibilis est obiectū fm esse spūale. saltē i visu.

Querit. vtr necē sit ponere plures sensus interiores
vel vtr sit tñ vnus sensus interior. Dm q; nō suffi
ciat vn? sensus interior. s; requiruntur quoz sensus intel

Solut
vere

Nāc ē p
ne sensu
interiores

2920

2920

3m

Obiut qf 2m

Sic lapis co p̄t
autē: fūc p̄t
Solut apparit
z p̄bat 2920

riores. Quod tunc est, quod omnis operatio est ab aliqua potentia cum nihil circa principium agat per suam cetera. quoniam ergo sunt plures operationes ad idem principium operationum siue ad eandem potentiam non reducibiles. tunc oportet ponere plures potentias siue plura principia illarum operationum. In animalibus perfectis inveniunt plures operationes ad idem principium non reducibiles. Primum enim inveniunt operationem in animalibus que cognoscit sensibilia statim per se exteriora et absentia sensibilia. et oportet ponere unam potentiam que apprehendit sensibile presentia. et sensibilia aut exterioribus solum apprehendit sensibile presentia. et oportet ponere aliam potentiam sensum communem. que apprehendit sensibilia absentia. Et quod in materialibus eadem potentia non est bene receptiva species et retertia. quod humida sunt bene receptiva. et sicca sunt bene retertia. et oportet per sensum apprehensivum que receptivus species ponere potentiam reservatam species. et talis est virtus ymaginativa que reservat has species que cognoscit sensum communem. et que in animalibus perfectis inveniunt una alia operatio. scilicet elicere intentiones non sensatas ex rebus sensatis. que operatio non potest reduci ad sensum nunc dictos. et oportet adhuc ponere sensum altiorum. Primum per assumptionem per exemplar. quod omnis ex specie lupi cogitatur vel visus elicitur et tale animal est inimicum sue nature. que inimicitia non potest esse sensata per sensum exteriorum. Patet quod non est obiectum aliter sensum exteriorum. et que nihil percipit per eodem sensum nisi sensibile statim per se. vel ceteriter per immediatam rationem sensum exteriorum ad sensum communem. id non potest talis inimicitia esse cognita per sensum communem. id oportet ponere sensum superiorem. et ille sensus in brutis vocatur virtus estimativa. et in hominibus virtus cogitativa que est virtus species in homine et in brutis. Sed habet diversa nomina. quod habet altiorum operatio nem per illam potentiam que brutis per coniunctionem intellectus. quod oportet istam potentiam apprehendere siue per generem unam potentiam reservatam species. id est quod potentia adiungit. scilicet memoria que conservat illas ymagines per que virtus cogitativa cognoscit.

Queritur. unde per hateri ex Aristotele. que sunt quatuor sensus interiores. Unde quod de sensu communi manifestum est cum Aristotele. ponat duos actus eius. ut dictum est. Etiam fundamentum virtutis ymaginative potest hateri ex isto textu. quia dicit Aristoteles. que absentibus sensibilibus adhuc manet sensus. Et quo arguitur que sensibilia manent in sensibus in eorum absentia. sed non manent nisi virtute ymaginativa. et cetera. Quo ad alios sensus potest dici quod Aristoteles. de eis loquitur in fine capituli sequentis circa diffinitionem fantasie. ubi Aristoteles. dicit quod animalia multum operantur per fantasiam. fantasiam autem determinatam principaliter est actus virtutis cogitative seu estimative. Et quod oportet circa quecumque sensum cognitivum etiam coniungere potentiam reservatam. ergo oportet adhuc ponere alium sensum qui reservat tales species per que fit talis fantasie. Et ideo quod dicitur in hoc textu Aristotele. solum ponit fundamentum duorum sensuum. scilicet sensus communis et virtutis ymaginative. tamen in sequentibus ponit estimativam seu cogitativam et memoriam.

Queritur. quid sit obiectum sensus communis. Unde quod quatuor alia potentia est altior ratio habet communis et aliter obiectum ergo sensus interiorum sunt altiores exterioribus etiam habent ceteriora obiecta. Obiectum autem sensus exteriorum est sensibile per se proprium. ergo obiectum sensus communis erit sensibile per se statim siue per se ceteriter siue presentia. et ad idem per se substantiam particulari que est sensibile per accessum. quod talis non cognoscitur per sensum communem. sed per virtutem cogitativam. scilicet virtus obiectum est sensibile in communi quod etiam ceteriter sub se sensibile per accessum.

et idem. quod talis potentia cognoscit sensibile per accessum. cum est suprema potentia sensitiva sic habet communissimum obiectum quod est sensibile. Obiectum vero intellectus habent est quidditas rei materialis. Obiectum intellectus est agere ens creatum. Obiectum autem intellectus divini est ens in quantum ens. Sed si quod de obiecto virtutis ymaginative. et de obiecto virtutis memoratice. Unde quod virtus ymaginativa et sensus communis habent idem obiectum sub diversa ratione quod per se sensibile per se sensatum ut est apprehensibile. et cognoscibile est obiectum sensus communis. si ut reservabile est obiectum virtutis ymaginative. Sic etiam idem est obiectum virtutis memoratice et cogitative sub diversa ratione ut deum est de sensu communi et de virtute ymaginativa. Et ratio ista est. quod illa que cognoscit sensum communem illa reservat virtus ymaginativa. et que cognoscit virtutem cogitativa illa reservat virtus memoratice et sic habent idem obiectum naturaliter sed sunt alia directa formate.

Queritur. quomodo sunt actus virtutis cogitative. Unde quod quatuor. Primum est cognoscere omnia illa que per sensum communem aliquo modo cognoscit presentia. quia quicquid potest virtus inferior. hoc potest virtus superior et cum hoc plus.

Secundus actus est elicere ex specie sensatis intentiones non sensatas. Tertius actus est cognoscere substantias particularis. et ratio illius est quod per superioritatem virtutis cogitative species sensibiles per quas sensus inferiores cognoscit sensibilia propria et cetera delectata ad illam potentiam sunt principium cognoscendi substantiam particulari. Quartus actus est qui convenit virtuti cogitative per se que est cogitativa id est per se est in hominibus. cognoscere se naturam individuatam siue singularizatam sicut hominem in sorte. Ista enim virtus cogitativa ex redudantia rationis etiam ponit speciem cum intentione. vel speciem eius species. et intentiones cum specie. et elicitur ex virtute particulari aliter ex quod actu vocatur rationem particulari. sic per se actu remiscere.

Queritur. quid sit species et quid intentio. Unde quod species actus sensibilis de qua hic loquimur est similitudo rei sensata relicta in sensibus exterioribus. sic enim prius dictum est quod res visibilis exterior facit suam similitudinem in visu. que similitudo ulterius facit novam numeralem similitudinem in sensu communi. et ab illa similitudine diffunditur alia similitudo ad virtutem ymaginativam. Illa ergo species sic existens in sensibus interioribus. vocatur species sensata. quod est species rei sensate et per sensum presentiam. Elicere ergo speciem non sensatam ex specie sensata est elicere aliquid intentum in specie. quod per se spiritualitatem et efficaciam sensus superioris cognoscit a sensu superiori. et non ab inferiori. Et per gratiam illa species que fuit plus reservata in virtute ymaginativa diffundit aliam numeralem similitudinem ad virtutem cogitativam. et ibi etiam reperitur aliquid quod altius quam prius reperitur in sensu communi. ut ovium habet speciem lupi in sensu communi per talem speciem representat figuram lupi et color. sed illa species existens in virtute estimativa ovium representat inimicitiam. et sic inimicitia dicitur intentio. quia elicitur ex specie sensata per sensum

Per actus sensus communis

Per actus virtutis cogitative

Species sensibilis

De obiecto per se

supra. Et quibus potest etiam intelligi ultima operatio spiritus cogitativa que se habet ad proponere spiritum cum intentione, aut intentionem cum spiritu, quia proponere intentionem cum spiritu est componere aliquod in se tantum in spiritu, non representatum per spiritum cum illo quod est representatum per spiritum, sicut per spiritum lupi representat figuram et magnitudinem lupi. Si illa magnitudo proponatur cum intentione que intentionem est intentionem et figura dicitur species quia est aliquid representatum per spiritum, et tunc proponitur intentionem cum spiritu, representatum per spiritum cum intentionem per se nota.

Arguitur spiritus estimativa non cognoscit substantiam particularem. Tercia operatio non est bene posita. Secundum quod substantia particularis dupliciter cognoscitur. Uno modo absolute et secundum se et secundum suam naturam particularem, et sic cognoscitur solum per virtutem cogitativam in hominibus. Alio modo capitur substantia particularis in ordine ad actum vel passionem, et sic etiam animal brutum cognoscit substantiam particularem per virtutem estimativam, sicut enim ovium cognoscit lupum non secundum se et absolute, sed secundum quod conatur inferre in eum modum cuius est etiam quarta actio convenit spiritui cogitativa in homine, et non spiritui estimativa in brutis. Et si arguatur, virtus estimativa in brutis, et si cogitativa in hominibus sunt unus spiritus, habent eandem operatio. Secundum quod non est inconveniens aliquam formam eiusdem spiritus habere altioris operatio secundum quod dicitur altiori principio, sic calor in igne et calor in vivente sunt unus spiritus, et tamen calor in igne habet incinerare, sed calor in vivente habet carnificare. Per hoc dicitur ad oppositum quod virtus estimativa in homine dicitur vocatur cogitativa dicitur ipse intellectus et est dicitur non habet altioris operatio quam heret si consideraret secundum se.

Arguitur nihil agit ultra suam finem se accipere spiritum ergo spiritus sensibilis qui est accipere non potest representare substantiam. Secundum quod representare proprie non fecit agere, sed potest esse disponere ad agere, sed per cognitionem. Unde quibus color non agat in substantiam, producendo ipsam, per tamen substantiam representare, et hoc id quod spiritus color recipit in sensu est dicitur figura rei colorate, et figura est propria dicitur substantie figurate, et per statum substantiam representare, ergo etiam talis species potest substantiam representare. Sicut est de ymagine regis qui ymago quod est cum figura per representare substantiam regis, sed si ymago est ibi solum ex parte coloris, tunc non representat substantiam regis.

Quoniam in quibus partibus corporis sint organa istorum sensuum. Secundum quod organum sensus communis est in anteriori parte capitis super dexterum oculum. Et organum spiritus ymaginative est in anteriori parte capitis super sinistram oculum. Organum autem spiritus cogitativa est in superiori parte capitis, scilicet in cavum. Et organum memorativa est in posteriori parte capitis, scilicet in scapite. Et ratio ista est quod secundum Aristotelem in textu istus dicitur sicut dicitur ad quod terminant omnes spiritus exteriores, et quod operatio spiritus organum ponitur ubi omnes spiritus exteriores habent aliquam operationem, et hoc est in anteriori parte capitis, sicut patet, quod in facie sunt spiritus exteriores secundum organum. Ratio secunda est, quod potentia ymaginativa est receptiva illarum species quibus cognoscit sensus communis, ergo operatio spiritus organum sua potentia receptiva quod operatio spiritus sensibilis dicitur ab ymaginativa ad sensum communem, cum spiritus sensus communis ponatur in anteriori parte capitis, ex una parte capitis debet per ymaginativa ponitur in anteriori parte capitis, ex alia parte. Ratio tertia est, quod organum spiritus cogitativa est in superiori parte capitis, quod quanto altius sensus est altior ratio habet organum altius situatum in animali, vel oculi super aures, aures supra naves, et sic de alijs, cum ergo spiritus cogitativa sit altior sensus sive virtus organica, sequitur quod habeat altius organum, ergo altissimum in animali est organum spiritus cogitativa. Et licet intellectus sit

altior tamen non est virtus organica de qua hic intelligitur. Ratio prima est, quod spiritus memorativa est quodammodo potentia referentia illa species quibus cognoscit spiritus cogitativa, ergo necesse est tale organum coniungi organo spiritus cogitativa, ergo locatur in posteriori parte capitis.

Arguitur omnes spiritus sensus in corde sicut in organo, ergo non in capite. Ans. probatur dupliciter. Primo quia omnes actus ipsorum sensuum veniunt ex calore, sed principium caloris est cor. Secundo quia cor est nobilissimum in animali. Secundum quod spiritus sensus capiuntur dupliciter. Uno modo quantum ad organum et quantum ad ipsam operatio sensitivam secundum se acceptam, et sic spiritus sensus in capite, quia ibi habent sua organa et operatio nes. Alio modo capiunt quantum ad efficaciam operandi, et sic principium operandi est ex corde, quod efficaciam operandi est ex spiritu vitali existente in corde, et ideo corrupto seu leso spiritu vitali cessat operatio in animali, ideo omnis operatio est in corde sicut in principio prestante efficaciam operandi, non autem sicut in organo. Ad aliud dicitur, quod in animali sunt duo cordes, scilicet naturalis operatio et cognitio, quantum ad naturalem operationem cor est nobilissima pars, sed quantum ad cognitionem caput est nobilior pars, quia cognitio plus est in capite quam in corde.

Arguitur cerebrum omnino est humidum, ergo non potest esse in ipso organum potentie referentia. Teneo contra quod humida sunt male retentiva sed bene receptiva. Secundum quod spiritus cerebri quo ad humores, quod maior siccitas est in una parte quam in alia parte, ergo in parte sicciori sunt potentie referentia, et in parte humidiori sunt potentie cognitiva. Per hoc soluit argumentum, spiritus enim non sit distinctio cerebri per ossa, est tamen distinctio cerebri penes humores et nervos, et in illis diversis humoribus est distinctio localis ipsorum sensuum.

Arguitur cor non distinguit contra spiritum, vel animal non distinguit contra hominem, ergo sensus communis non distinguit contra particulares sensus. Secundum quod duplex est cor, aliter quod est eologice et per predicatorem, sicut genus dicitur cor est ordine ad suas species, et sic cor non distinguit realiter contra spiritum, et sic non est aliquid sensus communis, quia ille qui dicitur communis non potest predicari de alijs sensibus. Aliud est commune per causalitatem sive per influentiam causalem, sicut deus dicitur communis in ordine ad ista inferiora, et sic aliquid sensus est communis in ordine ad sensus exteriores, quia omnibus eis influat, et tale commune simpliciter citur contra particulare distinguitur.

Arguitur sensus communis cognoscit omnia sensibilia exteriora, ergo alij spiritus sunt superflui. Secundum quod spiritus sensus communis cognoscit omnia sensibilia exteriorum sensuum, hoc tamen nullo modo fieret nisi per sensus exteriores, quod illi immutari viderentur immutant sensus interiores, et ideo obiectum sensus communis est sensibile per se sensatum, non autem potest sensibile esse sensatum nisi per sensus exteriores. Et ideo apte est arguendum, si sensus communis debet cognoscere sensibilia sensuum exteriorum, tunc oportet ponere sensus exteriores quibus deferantur sensibilia ad sensum communem.

Arguitur omnes spiritus dicitur sentire, sed duo sensus non sentiunt, sed tamen referuntur, ergo videtur quod sint tamen duo sensus interiores. Dicendum quod non oportet quod spiritus dicatur sentire, et aut cognoscere sensibilia, sed illa potentia spiritus dicitur spiritus qui aliquid facit ad statum, et sic cum istis duo spiritus referuntur spiritus sensibilis quibus alij spiritus interiores cognoscunt res sensibiles perveniunt etiam dicitur spiritus. Et sic eadem intellectus, quod non semper dicitur potentia intellectus qua intelligit, quia

De organo sensuum interiorum

Marginal notes on the right side of the page, including a large initial 'P' at the top and smaller text below.

*Santasia nō est spēalis pōna ab alijs distincta
hē opatio seu atto eoz*

Aristotelis

Folio liij

tūc nō esset aliquis intellectus agens. sed etiam dicitur intellectus. quia facit species quibus intellectus possibilis intelligit.

Arguitur memoria intellectiva nō differt ab intellectu ergo nec memoria sensitiva differt a sensu. Dōm q nō ē simile in potētis materialibus et immaterialibus. qz in materialibus vna potētia nō potest esse cognitiva et reservativa qz cognitiva debet esse receptiva ymaginū. sed reservativa debet illas reservare. sed in immaterialibus idem potest facilliter recipere et retinere. sic memoria intellectiva q est reservativa nō differt ab intellectu q est potētia cognitiva.

Arguitur si memoria est spēalis sensus. q etiam remittit etia. et sic nō erit tm quatuor sensus interiores. Dōm q memoria capitur dupl. Uno modo pro actu memorandi. et sic diffinitur ab Arist. in libro de memoria et reminiscētia sic. Memoria est habitus vel passio pmi sensus cum factū fuerit tempus. i. memoria est actus sensus cōis que est pimum sensuum. i. pimum sensus interior et sic memoria nō est potētia sed actus potētiarū sensuum interiorū. et sic in eodē libro diffinit Arist. reminiscētia qz dicitur. Reminiscētia est resumptio alicuius lapsi a memoria p aliqd tempus in memoria. manifestū est autē q resumptio nō dicit potētiam s; opationem. et ideo reminiscētia nō est potētia sed operatio virtutis cogitativę. sicut latius dicitur in libello de memoria et reminiscētia. Alio modo capitur memoria s; q est potētia reservativa spūm per qz cognoscit virtus cogitativa. et sic est spēalis potētia habēs spēalem actum. s. reservare tales species et speciale organum qz est in posteriori parte capitis. s; reminiscētia nō capitur sic dupl. sicut memoria. sed solū pro actu. et iō nuncq; significat potētiam sicut memoria. sed sp actum.

Querit. utrū fantasia sit vna potētia ab alijs distincta. Dōm q nō Arguitur q sic. quia Arist. postea definitur de fantasia. ergo debet poni spēalis sensus. Dōm q Arist. ponit fantasia ut est actus sensuum interiorū qz dicit q est motus factus a sensu s; actum.

Arguitur est vna opatio in animalibus que non cōvenit alicui predictōrum sensuum. s; ponere spem cum specie et in tēto em cum spē. ergo erit vna nova potētia. s; fantasia.

Dicendum q illa operatio reducitur ad virtutem cogitativā. Et hoc sic patet. quia tales operationes non fiunt in omnibus animalibus. sed solum in hominibus. Si em fieret in omnibus alijs animalibus cum fantasia sit principium motus sequeretur q animalia indeterminate moverentur propter compositionem fantasticam quā haberent de rebus. nō em pnt hoc iudicare esse fantasia sicut ptingit in hominibus. et ideo s; talem ppositam fantasiam moverent. et p cōsequens indeterminate. Fiunt ergo iste operationes per virtutem cogitativā in quācum cogitativa. quod dicitur notāter. qz sic in ea est redūdantia rōis. et propter talē redūdantiam h; aliorū operatōem qz estimativa in brutis.

Querit. utrū sensus interiores sint pfectiores exterioribus. vel ecōtra. Dōm q interiores sunt pfectiores. quia tāto aliqua potētia est pfectior quanto habet cōmunius obiectum. quia omnis potētia fertur in omnia illa que continentur sub eius obiecto. ergo si obiectum est cōmunius in plura fertur sensus. s; sensus interiores habent digniora obiecta et cōmuniōra ut dicitur est pus. ergo tales potētie sunt digniores.

Arguitur agens est dignius passio. sed sensus exteriores agunt in interiores. ergo exteriores sunt digniores sensibus interioribus. Dicendum q dupliciter aliqd agit

in alterum. Uno modo actione physica et reali. quo modo ignis agit in aquam. et sic agens est semp dignius patiente. Alio modo aliquid agit in alterum actione intentionali. sicut sensibilia agunt in sensus. et sic non oportet agens dignius esse patiente. Et ratio illius est. quia tunc patientis recipit formam dignius qz est in agente. et sic sensus exteriores sunt principia insitandi sensus interiores s; speciem intentionalem. et ideo species sensibilibus digniori modo est in sensu superiori. qz in sensu inferiori. Et si simile istius potest sumi de sensibili et sensu. quia manifestum est q sensibile agit in sensum. et tamen sensus est pfectior sensibili.

Quoniam autem duabus differentiis diffiniunt maxime animam motu quod s; locum. et in eo quod est intelligere et discernere et sentire. Videtur autem et intelligere et sapere tanq; quoddam sentire esse. In utrisq; enim bis anima iudicat aliquid et cognoscit eorum que sunt.

Postq; Arist. determinavit de sensibus interioribus. Nunc intendit ostendere differentiā inter sensum et intellectum. et hoc propter antiquos qui dicebant sensum et intellectum esse idem. Primo ergo ponit opiniones antiquorum. Secundo ponit propriam sententiā. ibi (de parte autē anime) Primo ponit opinionē. Secundo reprobat eam. et ex eius reprobatione inquit quid sit fantasia. Fuit q opinio antiquorum. q intellectus esset sensus. Et pmo pbat hoc p opinionē omnium antiquorum. Secundo adducit auctoritates aliquorum antiquorum in spēali. Circa primū ponit rationes omnium antiquorum. qz em animata et inanimata differunt motu et sensu arguebantur antiq; intelligere esset sentire. Et hoc sic. q intellectus iudicat et cognoscit. et etiam sensus qz potētie distinguunt et ydēficantur penes actum. sed est vnus actus. ergo vna potētia.

Arguitur contra suppositū. sunt multa animalia que non habent sensum. ergo suppositum est falsum. s; q animalia differunt ab inanimatis motu et sensu. Dōm q Arist. hic loquitur de pfectis animalis qualia sunt animalia. quia omnia animalia habent sensum. De motu spēali ter est dicendum. q etia omnia animalia habent in se motum. et licet non habent motū progressivū et localem. habent tamen motum alimenti et nutrimenti ad omnē differentiam positivam.

Queritur utrū argumentū antiquorum qd ponitur in textu valeat. Dicendum q non. quia arguitur ex puris affirmatiuis in secunda figura. et ideo est fallacia accidētis. Non em oportet q si aliqua duo qualitercūq; consentiant in vno tercio q illa duo cōveniant inter se. Est em magna differentia inter cognitionem intellectivam et sensitivam. quia non omne iudicium spectat ad sensum sed iudicium de sensibilibus. et non omne iudicium spectat ad intellectū. sed iudicium de intelligibilibus. Et hoc soluitur argumentū quando sic arguitur. Obiectū est vnus actus. ibi est vna potētia. sed sed sensus et intellectus habent vnum actum. ergo sunt vna potētia.

Dicendum ad maiorem. q quecūq; hnt vnum actū propriū et adequatū illa sunt vna potētia. sed iudicium est

Opinio antiquorum de sensu et intellectu

et animalia que non habent sensum. ergo suppositum est falsum. s; q animalia differunt ab inanimatis motu et sensu. Dōm q Arist. hic loquitur de pfectis animalis qualia sunt animalia. quia omnia animalia habent sensum. De motu spēali ter est dicendum. q etia omnia animalia habent in se motum. et licet non habent motū progressivū et localem. habent tamen motum alimenti et nutrimenti ad omnē differentiam positivam.

tionū. Alie sūt actōes spūales. qles sūt opationes intellec-
tus z voluntatis. z tales reducunt ad aliqd materiale et
incorpale. sicut est intellectū diuinū. Per hoc q̄ dicitur ad ar-
gumentum. q̄ omne multiforme reducitur ad vniiforme sicut
bi. proportionatum. sicut multiforme spirituale reducitur ad
vniiforme spirituale.

Arguit. videt q̄ corpa celestia etiā p̄nt influere in alijs
quod spūale. qz corpa celestia mouent ab intelligētis im-
materialibz. ergo grā calium subax. immaterialiū p̄nt in-
fluere in aliqd materiale. Dm̄ q̄ suba spūalis p̄nt age-
re in aliqd duplr. vno abscz instrumento medio corpali.
et sic vtrqz suba spūalis p̄nt agere in immateriali. Sic etiā
dicitur est q̄ intellectus noster (q̄ est immaterialis) moue-
tur a bono angelo. Alio suba spūalis agit in alterum p̄
mediū corpale q̄ vtrūqz instrumento. z sic solum suba spū-
talis p̄nt agere in corpale. qz tunc effectus nō sequitur na-
turā p̄ncipalis agentis. sed naturā ip̄ius instrumenti. q̄a
agit tunc aliqd corpale p̄ modū artis z nō nature. Sic
p̄nt in sicut q̄uis arifex p̄ intellectū practicuū faciat domum
en̄ quia in tali opatione vtitur instrumento materiali. sic
facit aliqd materiale s̄ domū. cū iugit intelligentia ope-
tur p̄ medium corpale. quod est celū. sic p̄ talē influentiā
non p̄nt influere nisi in aliqd corpale

Arguit. astrologi iudicāt de actibz humanis ex corpi-
bus celestibz. q̄ actus humani sub dunt corpi-
bus celestibz.

Dm̄ q̄ est duplex iudiciū. aliqd est iudiciū certū. qd̄
sumit a certa cā z vera. z tale iudiciū de actibz humanis
nō p̄nt sumi ex corpi-
bus celestibz. qz corpa celestia nō sūt cā
humanaz actionū. sicut dicitur est. Aliud est iudiciū cōiec-
turale. qd̄ est multū incertū. z sic p̄nt astrologi ex corpi-
bus celestibz p̄iecturare de operibz humanis. Quis rō est.
qz hoies plerūqz cōsequuntur inclinatioēs causatas ex pas-
sionibz sensitiuis. sicut hoies iracūdi naturā apperūt tel-
la z lites. Quia q̄ corpa celestia p̄nt agere in organa sen-
situa. iō p̄nt inclinare hoiem ad aliquā passionē. et quia
hoies p̄sequuntur passionē vt dicitur est. q̄ p̄nt p̄iecturare
p̄dicere id qd̄ in plurimū consequit tales passionē. Ita
en̄ naturalis inclinatio nō necessitat hoiem ad agendum
sicut nec homo necessitat sequitur passionē. qz iracundus
nō semp litigat. Et sic dicit Ptholomeus in centilogio. Sa-
piens dñabitur astris. i. inclinatioē causate ex astris. Ex
quo p̄nt elici q̄ duplices sunt opationes in rebz. qdam sūt
pure naturales. z supra tales opationes corpus celeste hz
plenum dominiū. z ideo potest astrologus iudicare de il-
lis opationibus. sicut de futura pluuia Alie sūt opationē
nes que dependent ab intellectu z voluntate. z de illis
solū potest iudicare p̄iecturare. z iō vanum z superfluo-
sum est iudicare de actibz voluntarijs.

Dēs enī hi intelligere corporeū. sicut senti-
re opinant. Et sentire z sapere sūt sili. sicut s̄m

Motum annqz principia rōibus determinauimus

Hic p̄nt p̄nter oñdit cām positionis antiquoz. qua
re scz dixerūt intellectū esse corpalem z in organo corporeo.
Quis enī rō cor̄ ista. omne sicut cognoscitur p̄ sile. s̄ in
tellectus cognoscit res corpales. q̄ hz naturalē similitudi-
nem ad res corpales. Crepti grā. vt intellectus cognos-
cens asinū habet in se naturalē similitudinē asini. Sed dis-
tendū q̄ duplex est similitudo. qdam est similitudo aliquozū
in natura. sicut filius est siliis patri. z omne genitū vniuo-
te est simile generati. z sic intelligeb̄t̄ antiq̄ istā p̄p̄em

quo mō est simplr falsa. Alia est similitudo proportionis q̄ est
s̄m sp̄m illius qd̄ cognoscit. z sic est verū q̄ sile a sili cog-
noscit. qz intellectus cognoscēs hoiem hz in se sp̄m intelli-
gibile z imateriales ipsius hois. z sic intellectus est siliis
hoi s̄m. p̄p̄oem. qz s̄m sp̄m intelligibile

Et tñ optuit simul ipsos de deceptōe dice-
re. magis p̄p̄iū enī ē aialibz z plurimū tps in
hoc p̄ficat aia. vñ necē aut (vt qdā dicunt) oia
q̄ vident esse vera. aut dissimilis tactū decep-
tionē eē. Hoc enī p̄trariū ei qd̄ simile simili co-
gnoscere. Videtur autē et deceptio et scientia
p̄trariū eadem esse

Hic improbat opinionē antiquoz. p̄mo q̄strum ad cām
positiōis. scdo q̄strū ad ipam positioem. Et p̄mo q̄strū ad
cām dices. q̄ antiq̄ assignātes cām cognitiōis esse similitudi-
nē cognoscētis ad cognitū insufficient locuti sunt. qz etiā
debebat assignāte cām deceptiōis. z h̄ ideo qz ignorātia
vel deceptio est magis p̄p̄ia hoibz q̄ cognitio. primo qz
hō nascit in ignorantia saltē negatiōis. ideo in maiori tpe
inest hoibz. Itē ignorātia hz hō a se sciam p̄o ab alijs. q̄
magis p̄p̄iū est hoī habere ignorātia q̄ sciam. Nec p̄
dicit q̄ p̄trarius rei siliis sit scia. z contractus dissimilis sit
deceptio. qz eadē est scia p̄trariū. z sic erit idem mediū
de scia z ignorātia siue de deceptioe

Reprobat motum antiquoz

Quidē igit nō idē sit sapere z sentire manifestū
est. hoc qdē enī in oibz est. illud autē in paucis
aialibz est. S; neqz intelligere in quo est z recte
et nō recte. recte qdē prudentia z scia aut opi-
nio vera. Nō recte autē cōtraria hoz. neqz b̄ est
idē cū ipso sentire. sensus qdē p̄p̄iū semp ve-
rus est z in oibz inest aialibz.

Reprobat opinioem: ex 39

Hic p̄nt improbat opinionē antiquoz. s̄m se postq̄
eā improbat s̄m suā cām. Et hoc facit p̄nt ex tribz. p̄-
mo p̄bādo q̄ sapere nō est sentire. q̄ intellectus nō est sensus.
quia sapere spectat ad intellectum. z sentire ad sensum.
Sed sentire et intelligere differūt. q̄ etiā sensus et
intellectus. Tercio qz ea (q̄ sequitur intellectus) differunt
ab his q̄ sequit sensum. q̄ etiā differūt intellectus z sensus.
Primū q̄ sic p̄bat. qz sentire inest oibz aialibz. sapere
autē inest paucis aialibz. i. hoibz. vel etiā inest paucis aialibz
bus. i. alijs aialibz p̄ similitudinē. potest enī dici q̄ anima
libz disciplinabilibz inest sapere. sicut supra de tactu est di-
ctum de ingenio.

Intelligere autem contingit et falso. et nul-
li inest cui non est ratio

Sentire et intelligere differunt

Hic p̄bat duabz rōnibz q̄ differāt sentire z intelligere
quarū p̄ma stat in hoc. qz p̄tingit intelligere recte z non
recte. z vere z false. qz qdā sunt habitus quibz nō p̄-
tingit assentire falso. sicut sunt prudentia z scia. Aliqui sunt
habitus quibus contingit assentire falso. sicut opinio. et
suspiciū. quibz p̄tingit intelligere nō recte. id est false. s;

pa

k i

Questiones

Sensus ois est verus. q̄ est circa p̄prium sensibile
 Arguit ista p̄batio nō differt a priori. q̄ s̄ape 7 intel-
 ligere idem s̄t. **O**dm q̄ s̄ape 7 intelligere p̄ueniūt in
 hoc q̄ sunt actus intellectus. sed tñ in alio d̄nt. q̄ s̄ape
 re feat iudiciū de ip̄o intelligibili. sed intelligere signifi-
 cat app̄hensionē ip̄ius intelligibilis. 7 iō habitu aliter in-
 telligit aliqd̄ quod nō s̄apit.

Arguit p̄ra p̄mā p̄tē rō nis. intellectus est sp̄ verus. q̄
 male d̄: q̄ intellectus aliqn̄ sit ver⁹ 7 aliqn̄ falsus. **O**dm
 q̄ intellectus accipit dupl̄r. vno⁹ vt feat habitū intellectu-
 alem p̄natum. 7 sic intellectus est vnus habitus ex his
 habitib⁹ q̄bus nō p̄tingit assentire falso. 7 talis intellectus
 est sp̄ verus. **A**lio⁹ accipit intellectus p̄ potentia in-
 tellectiva. 7 sic intellectus p̄ tripl̄r capi quo ad tripl̄ez
 eius op̄ationē. **C**apiendo q̄ intellectus q̄ ad p̄mā ei⁹ ope-
 rationē. **O**dm est q̄ intellectus in p̄mā op̄atione s̄t est ver⁹
 id est fm̄ q̄ fert in p̄prium suū obiectū qd̄ p̄uenit sibi p̄ se. i.
 ex sua p̄pria p̄ditōe. 7 sic circa qd̄ d̄ratē rei materialis nō
 decipitur intellectus. **A**lio⁹ capis intellectus in p̄mā op̄atio-
 ne p̄ accūs inquantū s̄t misceat intellectui in tali op̄atiōe
 aliq̄ p̄p̄. qd̄ accidit intellectui in p̄mā op̄atione intellec-
 tus. 7 tūc etiā intellectus p̄t esse falsus in p̄mā op̄atione.

Hoc aut̄ p̄tingit dupl̄r. vno⁹ qñ diffinitio vni⁹ rei attri-
 buit alteri. sicut si diffinitio a simi attribuat hōi. hoc autē
 fieri nō p̄t absq̄ p̄p̄e. **A**lio⁹ p̄tingit falsitas in p̄mā ope-
 ratōe qñ pres diffinitōis inepte ad inuicem p̄ponuntur
 sicut si aliq̄s p̄ diffinitōe hominis componat aial rudibile.

Si vero loq̄mur de sc̄da op̄atione intellectus. tunc est dis-
 tinguendū. q̄ vel talis sc̄da op̄atio intellectus versat̄ cir-
 ca p̄ncipia vel circa p̄clusiones. si circa p̄clusiones. tunc
 p̄t esse falsitas in intellectu. sicut p̄ in cōclusionibus sillo-
 gismi dyalectici vel sophistici. **E**t talis op̄atio versat̄
 circa p̄ncipia. hoc itē p̄tingit dupl̄r. q̄ vel sunt talia p̄n-
 cipia p̄p̄ia. i. sp̄e alia p̄stituta ex terminis sp̄ealib⁹ vel cōia.
 id est ex cōib⁹ terminis p̄posita. **P**rimo p̄tingit deceptio-
 nē fieri circa p̄ncipia. q̄ vt d̄t **A**resto. p̄mo posteriorū. nō
 est necesse quēlibet docendū p̄cognoscere sup̄pōnes. i. p̄n-
 cipia sp̄ealia. sed necesse est eum p̄cognoscere dignitates
 id est p̄ncipia cōia. si versatur intellectus noster circa p̄nci-
 pia cōia in eius op̄atiōe sc̄da. 7 sic sp̄ est verus. q̄ assen-
 tit absq̄ errore p̄ncipijs speculabilib⁹ p̄ habitū innatum
 intellectui speculatiuo. q̄ d̄t intellectus. 7 assentit certicu-
 dimalr̄ p̄ncipijs practicis p̄ habitum innatum intellectui
 practico. q̄ d̄t sinderisis. **S**i intelligat de intellectu fm̄
 terciā op̄ationē tunc est quadruplex discursus. s. demon-
 stratiuus. dyalecticus. sophisticus. falsigraphus. **N**ō q̄
 d̄t. intellectus decipit in terciā op̄atiōe in discursu demo-
 stratiuo. sed bñ decipitur in alijs. q̄ semp in sophistico 7
 falsigrapho 7 qñq̄ in dyalectico. **E**x quo sumitur intel-
 lectus rectus q̄ loquendo de op̄atiōe secunda ipsius
 intellectus. tūc intellectus quodāmodo p̄trariat̄ sensui in mo-
 do cognoscēdi. q̄ intellectus multotiens decipitur circa
 p̄prium suum obiectū. q̄ circa p̄p̄ia p̄ncipia 7 conclusi-
 ones. sed sensus non decipit circa p̄prium obiectum. licet
 circa sensibile commune. **S**ecunda rō stat in hoc. q̄ sens-
 tire inest omnibus animalibus. sed intelligere inest soluz
 animalibus quibus inest ratio. id est animalibus ratio-
 nalibus. 7 sic inest solis hominibus. **E**x quo potest su-
 mi tale argumentum. quia illa nō sunt eadem que ab in-
 uicem separantur 7 in diuersis reperiuntur. sed intelliges-
 re 7 sentire ab inuicem separantur 7 in diuersis reperiuntur
 ergo non sunt idem

secūdi de Anima

Fantasia em̄ alterū est 7 a sensu 7 ab intellec-
 tu. **E**t hoc non fit sine sensu. et sine hac non est
 opinio. **Q**uā nō est eadem fantasia 7 opinio
 manifestū. hec q̄dem em̄ passio in nobis est cū
 volumus. **P**re oculis em̄ est facere sicut in re/
 cordatiuis positi et ydolū sunt faciētes. **O**pi-
 nari autē non in nobis est. **N**ecesse em̄ falsum
 aut verum dicere

Hic p̄ter ponit terciū. scz sensum nō eē intellectū p̄ ea q̄
 sequit̄ sensus 7 intellectū. **E**t p̄t sic sumi rō illa s̄t diuersa
 quoz p̄prietates sunt diuersē. sed alia est p̄prietas p̄ns
 intellectū. scz opinio. 7 alia est p̄prietas p̄ns sensus. scz fan-
 tasia. q̄ intellect⁹ 7 sensus nō sunt idem. **Q**uā aut̄ fantasia
 nō sit opinio p̄bat duab⁹ rōnib⁹. **P**rima est. fantasia habet
 em̄ cū volum⁹. s̄ opinio nō habet⁹ cū volum⁹. **S**ecunda
 fantasia nō est opinio. **R**ō est q̄ fantasia (vt infra dicit̄)
 est op̄atio sensui interiori 7 p̄cipue virtutis cogitatiue. s̄
 p̄tus cogitatiua p̄t p̄ponere sp̄es rerū sensibilū ad inui-
 cē in absentia sensibilū. 7 sic p̄t fantasari qñ vult. s̄ op̄i-
 nio in aliquo generat̄ p̄ aliquā rōem vel autoritatē. s̄ rō
 nō habet ad placitū. q̄ nō possum⁹ opinari qñ volum⁹.

Arguit opinio nō separet̄ a fantasia. q̄ sunt idē. **O**dm
 q̄ p̄na nō valet p̄ter duo. q̄ q̄uis opinio nō posset sepa-
 rari a fantasia. cū op̄atio intellectiva dependat a sensui-
 ua interiori q̄ est fantastica. tamē fantasia p̄t separari ab
 opinione. sicut in brutis. **S**ecō est dōm q̄ q̄uis etiā nun-
 q̄ separarentur adhuc nō sequitur q̄ sunt idem sicut p̄t
 in simili de hoie 7 n̄sibili

Amplius autē cū opinamur difficile aliquid
 aut terribile statim p̄patimur. **S**ilr̄ autē est r̄si
 p̄siderandū fm̄ fantasiam autē siliter nos habe-
 mus. sicut si essemus considerātes in pictura
 difficilia 7 p̄sidentia. **S**ūt autē 7 ipsius accep-
 tionis d̄nē sc̄ia 7 opinio 7 prudētia 7 cōtraria
 horū. de quoz diff̄retia altera sit ratio

Hic ponit secūda rō q̄re fantasia non est opinio. 7 stat
 in hoc illa sunt diuersa q̄ h̄nt diuersas p̄ditiōes. sed op̄i-
 nio 7 fantasia h̄nt diuersas p̄ditiōes. q̄ ad opinioez sc̄dē
 passio in appetitū. q̄ si aliquis opinetur aliquid terribile
 vel sperabile. tūc statim sp̄es vel timor. sic autē non est de
 fantasia. q̄ si fantasiamur aliquid terribile. tūc nō time-
 mus. sed consideramus illa que fiunt fm̄ fantasiam. ac si
 apparet̄ nobis in picturis. in picturis autē terribilium
 nō terremur. **D**einde enumerat̄ plus illa que spectant
 ad operationem intellectuale. **E**t ponit tria. scz scientiaz
 opinionem 7 prudentiā. **R**atio differentie posita in sc̄dis
 da ratione p̄missa inter opinionē 7 fantasiam est ista. q̄
 appetitus nō mouet ad simplicē app̄hensionē rei q̄lem
 significat̄ fantasiam. sed si appetitus debeat moueri op̄ret q̄
 aliqd̄ app̄hēdat̄ sub rōne boni vel mali. hoc autē facit
 opinio. scz p̄ponendo aliqd̄ fantasiatum esse terribile vel
 sperabile. et hoc ideo est. quia p̄ opinionem nos iudicā

*Fantasia
 opinio
 206 p*

29

mus aliqd ita esse sicut opinatur. sed p fantasia nō iudicamus ita esse sicut fant. siamur. Fantasia nō mouet appetitū Circa qd tñ sciendū est q in brutis ex fantasia seqtur passio in appetitū. hoc est ideo qz pntus est in astitua opaf in eis sicut opimo in hoibz. ideo qñ fantasia tur bruta. tñc nō pgnoscūt tale fantasia esse fantasiaz. h aut sit in hoibz in quibz rō iudicat fantasia sensibilem esse fantasia. et sic nō mouet fm eam

¶ Arguit. videt q in oi hoie fantasia seqt appetitū sic in melancholicis. tales ei hñt fantasia de rebz quā sequit z fm quā opnat. Dd3 q fantasia accipit duplr. Uno mō put apphendit fantasia sub rōne fantasmatris. z sic nunq ad fantasia sub rōne fantasmatris seqtur passio. Alio accipit put apphendit fantasia sub rōne boni aut mali. sic melancholici apphendūt fantasia. qz eoz organa sñt multū sicca qz sñt de natura terre ex dominio. i sices aut organa spēs multū firmant. iō iudicāt de spēs sicut de rebz apphēdit. Fantasia in eis accepta illo mō pē habere appetitū pformē ad tale fantasia

¶ Querit. quare pbs solū enūerat ena pncipia cognoscendi. Dm q pncipia cognoscendi pnt multipliciter capi. vno fm generalem rōnem inuentam in principijs. pgnoscendi. z sic sñt solū tria. qz ois cognitio est de re certa vel de re dubia. si de dubia sic est opinio sub qua cōphēdit suspiciū. Si est de re certa. vel est circa pncipia vlt circa pclusiones. si circa pncipia. sic est intellectus. sub q pprehēdunt sinderis z sapientia. si est circa pncipia. i. pclusiones. sic est scia sub qua pprehēditur prudentia. z etiā ars. Alio pnt capi pncipia cognoscendi fm relationem ad originē. i. in ordine ad illa ex quibz oriuntur. z sic fm platonē sñt qtuor pncipia cognoscēdi. qz plato attribuebat intellectū ydee vnitatis sicut pncipio. z attribuebat scientiam dualitari. z opinionē trinitari. et sensuz at tribuebat quaternario. Tertio et vere possunt pncipia pgnoscendi ordinari p comparōem ad obiecta. z sic sunt septē. qz sñt quinq qbus nō ptingit assentire falso. i. circa qz obiecta intellectus non fallit. z sunt intellectus. sapientia. scientia. prudentia et ars. qz circa obiecta sciētie non decipiuntur. Si em aliqd sciamus tñc circa hoc decipi nō possumus. Sunt aut duo qbus ptingit assentire falso. sicut opinio z suspiciū. Et sufficiētia illoz sic sumit. Omnis habitus intellectualis. aut sic informat intellectum q circa eius obiecta nō ptingit assentire falso. vlt cōtingit assentire falso. Si scdm hoc est dupliciter. qz vlt intellectus tenet obiectū talis habitus cū formidine debili de opposito. z sic est opinio. vel cū vehemēti formidine de opposito. et sic est suspiciū. Si pñm. hoc est dupliciter vel est circa pncipia vel circa pclusiones. Si pñm. vel ē circa pncipia essendi. et sic est sapientia. qz sapientia est de primis causis essendi rez. sicut sunt deus et intelligentie vel est circa pncipia cognoscēdi. z sic est intellectus sub q pphēdit sinderis. qz sicut intellectus est habitus con creatus aie circa pncipia speculabilū existēs in intellectu speculatiuo. ita sinderis est habitus assentiū pncipioz rum practicoz existēs in intellectu practico in ordine ad pncipia practica rez opabilium. Vel est circa pclusiones et hoc est dupliciter. qz vlt tales pclusiones sñt necessarie vel contingentes. si sunt necessarie. sic est scientia. Si sñt ptingentes. hoc est duplr. qz aut circa agibilia aut circa factibilia. si circa agibilia sic est prudentia. que est circa illa que sunt p operatōem immanentem. si aut est circa factibilia. et circa illa q fiūt p operatōem trāsēntē. z sic ē ars

to sufficiētia
vide est

¶ Arguit. intellectus est potentia. nō est habitus.

¶ Dm q intellectus sumit qncz modis. Primo mō p tota suba aie intellectus. z sic dicim⁹ q intellectus ē se pabilis corpe. i. tota sub stātia aie intellectus est se pabilis a corpe. Alio accipit p pōna intellectua. z sic dicim⁹ q duplex est intellectus in a rōnali. s. agens z possibilis. Tertio mō sumit intellectus p habitu intellectuāli. q est in tali potentia. s. in intellectu possibili. z sic dicim⁹ q sñt qncz habitus intellectuāles. i. qncz sñt habitus qñt in intellectu. z hoc d: ad dōm habitū moralū. qz virtutes siue habitus morales nō sunt in intellectu. s. in appetitu. Quarto mō accipit intellectus p actu intelligēdi. z sic dicimus petrū habere bonū intellectu. i. bonum accūm intelligēdi. Quinto modo accipit intellectus p reitlecta. z sic dicimus q iohānes z petrus hñt vñū intellectu. i. vñū obiectū intellectu vel vñā rem intelle. tam rō est. qz qñcunqz aliq pōna fertur in aliq quodā ordine tunc illud pncipium (quo fert talis potentia in primum vocatur noie potētie. qz ergo intellectus pns fert in pncipia qz in pclusiones. iō habit⁹ (quo fert in pncipia) vocatur nomine potētie. Simile est de voluntate. quia ille actus quo voluntas fertur in finem vocatur volūtas sed ille actus siue illa actio qua voluntas fertur in media vocatur electio.

primo

2o

3o

4o

5o

¶ Vno est

¶ Arguit. intellectus noster vnica relatōe fert in pncipia z pclusiones. ergo nō oportet ponere plures habitus. Dm q intellectus noster potest ferri in pncipia dupliciter fm q pncipia capiuntur duplr. Uno modo absolute z sic nō fertur simul in pncipia et conclusiones. sed in pncipia rñ. Alio modo accipiuntur pncipia euz applicatione ad cōclusionem. et sic fertur intellectus sñ mul in pncipia et conclusiones. primum fit p habitum intellectu. scdm fit per habitum scientie. quia aliquis p intellectu assentit pncipijs. et p sciam simul cognoscit pncipia et pclusiones. qz cognoscit totā demonstratōez. ¶ Querit. quare nō est aliq habit⁹ in volūtate inclinās ad bonū. sicut est habitus intellectus inclinās ad verū. Dm q voluntas de se fecat inclinationē ad bonum vlt. ideo nō oportet q sibi pūgatur habitus inclinās ad bonū. sed intellectus nō fecat inclinationē ad verum z ideo oportet q sibi pūgatur habitus inclinās ad verū. si igitur hoc verum est speculatiuum. tunc est ipse intellectus si autem hoc verum est practicoz. tunc est habitus qui vocatur sinderis.

¶ Eo aut (qd est intelligere) quoniā alterū est ab eo qd est sentire. Hui⁹ aut aliud fantasia esse videt. aliud opinio. De fantasia detminās sic et de altero dicēdū est. Si igit fantasia est fm quā fantasia aliqd in nobis fieri dicimns. et si nō aliquid fm metaphoram dicimus vna qdam potētia est. harū autē habitus fm quā decernim⁹ aut rez aut falsuz dicimus. huiusmodi autem sunt sensus. opi/
k ij

nio scientia et intellectus.

Postq̄ Aresto determinauit q̄ fantasia non sit op̄tio
sequēter incipit determinare qd sit fantasia Et d̄t q̄
cū fantasia sit v̄t̄ fm̄ quā in nob̄ fantasia d̄cim̄ fieri
Fantasia erit habitus aut pot̄tia q̄bus discernim̄ ve
rum a falso cuiusmōi s̄t̄ quatuor fm̄ platonē sc̄z sensus
intellectus sc̄ia et opinio. Intellectum vero attribuebat
v̄dec vn̄itatis q̄ intellectus est circa p̄ncipia tm̄. Sc̄ia
attribuebat dualitati q̄ procedit ex p̄ncipijs ad p̄clusi
onem. Opinione attribuebat trinitati q̄ opinio p̄cedit
ex vna sc̄ia et alia opinata. Sed sensum attribuebat
quaternario q̄ inter figuras corporales quadrangulus
est p̄tima figura Per hoc soluit argumētum si dicatur q̄
sint plura p̄ncipia q̄ quatuor. D̄m̄ q̄ pl̄bus ponit tm̄
hęc p̄ncipia cognoscendi fm̄ platonē

Quidē igit̄ nō sit sensus manifestū ex his
est. Sensus quidē em̄ aut potentia aut actus
est. vt visus et visio. fantasia autē aliqd̄ et nul
lo horū existente. vt que in somnis. Postea fm̄
potentiam sensus quidē semper adest viuenti/
bus et nō orbatis. fantasia autē non

Quia Aresto dixit q̄ fantasia p̄tineat sub aliq̄ ge
nere potētiaz siue habitū. hic p̄terintēdit inq̄re sub
quo genere p̄tineatur. Et p̄bat q̄ sub nullo iam d̄cto.
p̄tino q̄ non p̄tinetur sub sensu. sc̄do q̄ non sub scientia
vel intellectu. sc̄tio q̄ nō sub opinione. Quo ad p̄mū ostē
dit q̄ fantasia nō sit sensus neq̄ fm̄ actū neq̄ fm̄ pot̄tia
non p̄mū quia dormienti apparent multa fm̄ fantasia
sed in dormiente nō est sensus fm̄ actū. et hoc est verum
de sensu exteriori q̄ somnus est ligatio sensuum exte
riorum. Deinde ostendit q̄ non est sensus fm̄ potētiam. q̄
sic semper adest fantasia. q̄ aial sp̄ habet sensum. i. po
tētiam sensitiuam. sed fantasia non semper adest aialib̄.
ergo fantasia nō est sensus fm̄ potentiam

Si vero ei qd actu idem. om̄ib̄ vti cōtinge
ret bestijs fantasiā inesse. videtur autē nō be
stijs. vt formice aut api aut vermi

Hic p̄bat quatuor rōib̄ q̄ fantasia nō est sensus. p̄ma
stat in hoc. sentire conuenit oib̄ aialib̄. q̄ p̄ sensum aial
differt a nō aiali. sed fantasia nō inē omnibus animalib̄
quia non cōuenit formice api nec vermi. ergo fantasia nō
est sensus.

Arguit. Aresto dixit in p̄ncipio hui⁹ secūdi q̄ fan
tasia omnibus aialib̄ inest. q̄ male d̄t hic q̄ aliquib̄ non
inest. D̄m̄ q̄ fantasia cap̄t dupl̄. vno. p̄ fantasia de
terminata em̄. et sic solum p̄fectis aialib̄ inest fantasia. et
non imp̄fectis. Est em̄ fantasia determinata. q̄ fit in ab
sentia sensibilis. sicut p̄tingit in hoib̄. q̄a q̄n̄ sensibilis s̄t̄
absentia adhuc homosi vult habere de ip̄is fantasiā.

Alio modo accipitur fantasia generaliter prout se exten
dit tam ad fantasiā determinatā q̄ indeterminatā
et sic omnibus animalib̄ inest. tūc em̄ nihil aliud est fan
tasia q̄ apprehensio sensibilis in eius p̄sentia. et sic im
p̄fectis animalibus inest fantasia. quia cognoscunt ali
qua eis conuenientia.

Arguit. videt q̄ apes et formice habent determinatā
tam fantasiā. q̄ in absentia sensibilis redeunt ad locum
vnde exierūt. D̄m̄ q̄ apes nō redeunt ad loca a q̄
bus exierūt. p̄pter cognitōem loci que seruat in memo
ria. sed p̄ ordinatōem aurois nature q̄ ordinat talia a
nimalia in suos fines. etiā absq̄ cognitōne. h̄nt em̄ or
dinē ad talem finē ex naturali inclinātōne. que cōuenit
eis ex instinctu nature. Sicut est de aranea faciente telā
q̄ em̄ p̄ talem telam capiat muscas nō intendit. s̄ facit
telam ex naturali inclinātōne. et sic absq̄ om̄i cognitōe
talis tela ordinatur in suum finem.

Postea bi qdē veri sp̄ fantasia at plures false

Hic ponit sc̄m̄ rōem. et stat in hoc. sensus sūt semper
veri circa p̄tina sensibilia. sed multe fantasie sunt false. q̄
sensus nō est fantasia. D̄m̄ autē fantasie sint false p̄t̄ q̄a
res non semper correspondent ymaginātōni nostre in
quo fundatur fantasia.

Amplius autem non dicimus cum opere/
mur certe circa sensibile. quoniam videtur hoc
nobis sed magis cum non manifeste sentim⁹
tunc et aut verus aut falsus.

Hic ponit terciā rōem. et stat in hoc. q̄ manifeste
fantasiamur. tūc nō dicim⁹. hoc ē. s̄ hoc apparet nobis
s̄ q̄ manifeste sentim⁹ tūc dicim⁹. h̄ est. et nō dicimus
apparet nobis. q̄ fantasia nō ē sensus. Et dicebat notā
ter (q̄ manifeste fantasiamur) q̄ q̄n̄ in nobis ē fanta
sia q̄ nō apparet nobis fantasia vt in somno. tūc em̄ in
dicamus de sp̄ib̄ sicut de reb̄. s̄ in vigilia. intellect⁹ co
gnoscit hoc esse fantasiā. et tō nullo mō admittit intel
lectus. vt sit verum qd per fantasiā apparet nobis

Et quod quidem diximus apparent et dor
mientibus visiones

Hic ponit q̄rtā rōem. et est ista. q̄n̄ in aliquo est fanta
sia. et tū nō sensus. q̄ nō sunt idē. sicut p̄t̄ in dormientib̄.
q̄ in ip̄is ē fantasia. et tū eis nō ē f̄sus exterior fm̄ actū

Atvero neq̄ sp̄ p̄a dicentiū neq̄ vna erit. vt
sc̄ia aut intellect⁹. Est em̄ fantasia et p̄a et falsa

Hic p̄bat aliā p̄t̄. s̄ fantasia nō ē intellect⁹ vel sc̄ia
vnica rōne. et stat in hoc. intellect⁹ et sc̄ia sunt semper vero
rū. sed fantasia q̄n̄ est falsa. ergo non sunt idem.

Relinquitur igitur videre si opinio sit. fit
em̄ et opinio vera et falsa. sed opinioni quidē
inheret fides. Nō em̄ cōtingit opinatē de q̄
bus nō videtur credere. Bestiarū autem nul
li inest fides. fantasia autem multis. Amplius
si omnē opinionē cōsequat̄ fides. fidem autem
suasum esse. suasionē autē rōem. Bestiarum aures
quibusdam fantasia inest. rōem vero non.

Hic inq̄rit de terciō mēbro. an fantasia sit opinio.
Et p̄bat q̄ nō duab̄ rōib̄. q̄ p̄ma est. ad opinionē se
quit̄ fides. cū vnusq̄q̄ credit id qd opinat̄. sed in multis

Fantasia neq̄ ē se
p̄m̄ actū neq̄
fm̄ pot̄tia

P̄ fantasia nō ē
sensus et or̄bit⁹

p̄a

24

25

Fantasia
nō est
intellect⁹

Fantasia nō
est opinio
p̄a

Aristo

Marginal notes on the right side of the page, including the name 'Aristo' at the top and various small annotations and fragments of text.

ris aialibz est fantasia qbz non inest fides credulitas vel assensus. Sed a ratio. ad opinionem sequit fides. z ad fidem sequit persuasio. ad persuasionem sequit ratio. q de pmo ad vltimum in quibz est opinio in illis est ro. sed multa snt aialia in quibz est fantasia sine rone. q hnt fantasiam sine opinione. cum igitur opinio et fantasia ab inuicem distinguantur sic no possunt esse idem

Arguit fides no sp sequit opinionem. qz fides est citra aliqd certu. opinio vero est sine certitudine. Dd qz fides capit duplr. vno p quacuqz adhesionem intellectus ad aliqd cognitu. siue sit necessariu siue pbabile. Et sic dicitur in qnto tractatu pe. hys q argumentus est ratio rei dubie facies fidem. i. assensum pbabilem. Alio mo accipit fides p adhesionem firmam illoz quoz est fides z sic fides dicitur adhesionem articuloz fidei. z sic no capit hic. Per hoc dicitur ad argumentum qz fides debet hic capi pmo mo. Et tunc considerandū q in adhesionem articuloz fidei est aliqua puentia cu opinione. et aliq cu scientia. In hoc em q in fide est firmitas adhesionis sic conuenit principaliter eius scientia in hanc. q no est euidencia in hys quibus assentimus per fidem conuenit cu opinione.

Manifestū igitur quoniā neqz opinio cū sensu neqz p sensum neqz cōplexio opinionis z sensus erit fantasia. Propter hoc z manifestū q no alia quedā est opinio. sed illa que quidē cuius est et sensus Dico autē ex albi opinione z sensu cōplexio fantasia est. Non em ex opinione qd est albi. ex sensu autē boni Apparere igitur est opinari. qd qdē sentit no fm accūs Apparēt autē et falsa. de qbus simul acceptiōem verā habēt et vidēt sol vnius pedis. sed credit est maior esse habitatiōe Accidit igitur aut abūcere sui ipsius veram opinionē quam habebat saluatā saluare nō oblitū neqz decredēt. aut si adhuc habet eādē necesse verā et falsam. s3 falsa facta est cum lateat trāscendēs res Nō ergo vnum aliqd horū est. neqz ex his fantasia

Uic ponit duas rōnes ad pbandū q fantasia nō sit aliqd ppositū ex opinione et sensu. Prima est. si fantasia pponeret ex sensu et opinione. sequeret q iudiciū illius habitus sic ppositi de eodē estz verū et falsuz. s3 hoc est impossibile cū p traria nō possunt simul esse in eodē. Secūda tū puz. qz ptingit q aliqs de eadē re habet iudiciū s3 sensum. qd est falsuz. z iudiciū fm opinione qd est verū z solē esse maiorē tota terra tenet p opinione qm ad intel lectū. z solē esse bipedalis qstricatis tenet cognitiue p sensum. q nō p fantasia pponit ex opinione z sensu. Secūda rō stat in hoc. si fantasia pponeret ex opinione et sensu. sequeret q aliqs amitteret verā opinionē nō oblitus saluare z a re neqz decredēs. qz sensus iudicat oppositū. qd tenet p opinione. iō ex iudicio sensus variaret vera opinio ma

nerere. Exēpli gratia. ista opinio. selē esse maiorē tota terra potest mirari ex iudicio sensus absqz eo qz mirat sol. vel sine h q obliuiscat opinionē. z cē absqz h q discredat.

Ed quoniā accidit moto hoc moueri alterū ab hoc. fantasia autē motus videtur esse. et nō sine sensu fieri s3 in his quos sentiunt. et quorū sensus est. Est autē motum fieri ab actu sensus. z hūc silem necesse est esse sensui. erit vtiqz fantasia ipa motua non sine sensu cōtingens Neqz nō sentientibus inesse.

Post qz Aristot. dixit qd nō sit fantasia. qz nō est sensus nec scia nec opinio nec aliqd pposituz ex sensu z opinione Cōsequēter vult pndere quid sit fantasia ponēdo eius diffinitōem. z anqz hoc facit pmittit qncz supponēs. qz pma est qz ptingit aliqd mouere alterū qd est pms motū ab alio. ista suppositio respicit motum sensui exteriorum et interior. qz si sensus exterior sit pmo motus a sensibili tūc p vltērius mouere sensum interiorē. qz spēs sensibilis accepta p sensum exteriorē facit nouā spēm in sensu interiori. Secūda suppositio est. fantasia vidēt esse. quidāz motus. z hoc est verū capiēdo fantasiam p actu fantasia standi. Tertia fantasia est solū in habitū sensu. Quarta est. qz ptingit aliqd motū fieri in sensu factō in actū. sensus est pmo motus a sensibili. tūc etiā in absentia sensibilibz potest esse in sensu aliqs motus. z hoc in sensu interiori. Quinta suppo est. motus in quo sensus exterior mouet interiorē est sibi illi motū fm que sensibile exterior mouet sensuz exteriorē. z hoc ideo. qz est vna species sensibilis fm eēntiā que pms est in sensu exteriori. z postea in sensu interiori. qz vna aliā causat

Et multa autem est fin ipam facere et pati habens. et esse veram et falsam. Hoc autē accidit ppter hoc qz sensus priorū quidez est verus aut qz paucissimum habens falsum Secūdo autē de accidere hoc et hoc iam contingit mentiri. Qd qdem em albi nō mētī. Si autē hoc albi aut aliud mētītr. Tertio autē cōiūm et consequētiū accidētia quibus insunt propria Dico autē vt motus et magnitudo accidūt sensibilibz. circa que est maxime iā decipi. Secūdū sensum motus autē ab actu factus differt a sensu q ab his tribz sensibus. Et pms quidē presentis sensus verus. Alij autē presentis et absentis erūt vtiqz falsi. Et maxime cum procul sit sensibile

Ponit duas proprietates fantasie. pma est q animas lia multum opatur fm fantasiam. secūda est. q fantasia

Premittit quinqz supposes de qbz char dicitur pmissis

pa
24
24
24
nta

24

fantasia no ppo p ex sensu z opinioe pbt dicitur by 2089

Prima

24

Ponit duas proprietates fantasie

pa
24

Questiones

secūdi de Anima

quādo est vera z quādo falsa. Et in istis proprietatib sic pcedit. Primo pbat scđam proprietatem interponēdo dif finitōem fantasiae. z post diffinitōem pbat primā. Quid bāt ergo scđam proprietatē sic. qz fantasia est motus factus a sensu. sed sensus quāqz decipit circa suoz sensibile. et quāqz qz nō decipit. qz circa sensibilia p̄ria sensus nō decipitur ideo circa talia est sp̄ vera fantasia. s; sensus sepe decipit circa sensibilia cōia et p̄ accēs. iō fantasia (q̄ est circa talia sensibilia) p̄t esse falsa. Item sensus decipit etiā p̄ter magnā distantiā a sensibili. ideo fantasia (que est de rebus absentib) potest esse quādoqz falsa

Si quidē igitur nihil aliud habz que dicta sunt nisi fantasia. hoc at̄ est qđ dictū est. **Fantasia utiqz erit motus a sensu s̄m actū factus**

Nic pcludit diffinitōem fantasiae. z dr. si illa q̄ dicta sunt in sup̄ōnibus sunt vera. s. qz fantasia est solū in h̄s lentibz sensus in actu. z qz exterior sensus mouet interior rem tunc fantasia est motus factus a sensu s̄m actum

Quā aut̄ visus maxime sensus est. et nomen a lumine accepit. qm̄ sine lumine nō est videre

Hic p̄s assignat rōem impōnis vocis. quare fantasia dr̄ hoc noie. Et dr̄ qz fantasia dr̄ a p̄hos grece. qđ est lumē latine. lumē aut̄ est p̄ncipiū sentiendi in sensu visus cū ergo visus sit p̄ncipalissimus sensus inter sensus ex teriores. ideo fantasia hū denoiatur a lumine et a sensu visus. qz a p̄ncipaliori debet fieri denoiatio

Et qm̄ immanēt. et silēs sunt sensibz. multa s̄m ip̄os opant aialia. Alia qđē qz nō hnt̄ in tellectū vt bestie. Alia vero ex velamēto intel lectus. aliqñ passione aut egritudine aut somno. vt homines. De fantasia quidem igit̄ qđ est et propter quid. dictum sit in tantum

Hic ponit rōem p̄me proprietatis scz q̄re aialia multa agūt z patiūt̄ s̄m fantasia. z est ista. sp̄s sensibiles manent in sensibz interioribz in absentia sensibiliū. Et q̄ sic arguit. sicut sensus s; actū mouet appetitū in p̄ntia sensiblis. qz ex hoc qz aliq̄s p̄gnoscit aliqđ p̄ueniēs statiz appetit̄ illud. ita fantasia mouet appetitū in absentia sensibiliū. sed ex motione appetitus aialia agūt z patiūt̄. et s; gō originaliter s̄m fantasia agūt z patiūt̄. Un̄ patet qz aialia agūt s̄m fantasia z sequūt̄ fantasia. z sicut homines habētes intellectū velatū. i. impeditū passione infirmitate vel somno. sed hoies vrentes rōne agūt z patiunt̄ p̄ iudicium rōnis siue intellectus

Querit. vtz ex isto textu posset elici qz sit aliq̄s sensus alior sensu cōi. Qđm qz sic. qz Aristo. in textu capis tuli pcedētis solū efficacit̄ pbauit qz sit aliq̄s sensus interior habēs illos duos actus de quibz dictū est et ideo nihil probauit ibi de virtute cogitativa z estimatiua. sed in isto textu dicit p̄s qz animalia multū operant s; fantasia. z quāqz habēt operatōnem circa illa q̄ nō possunt cognosci p̄ sensum cōmūne. iō hic elicit qz sit sensus alior sensu cōmuni. vt est p̄tus cogitativa

Querit. vtrum intellectus posset velari per infirmitatem passionum aut somnū

Qđm qz sic. qz intel lectum velari est ipm̄ impediti in suo iudicio. sicut homo dicitur velari oculis quando impeditur iudiciū visus de visibilibus. quia ergo contingit intellectū impediti ex passione infirmitate vel somno. ideo intellectus dicit ex eis velari.

Arguit. materiale non potest agere in immateria le. sed egritudo siue passio aliqua respicit aliquod corporeale. s; non potest impediti intellectū q̄ est immaterialis.

Qđm qz aliquid dicitur impediti dupliciter. Uno per se. quia scz impedimentum attingit illam rem que impeditur. z sic intellectus non potest impediti p̄ aliqđ materiale. vt pbat argumentū. Alio modo aliquid impeditur per accidens. quia scz sic impeditur in illo qđ alteri cōiungit sine quo eius operatio esse non p̄t. z sic impeditur intellectus ex impedimento sensus. quia necesse est intellectum operari p̄ virtutes sensitiuas p̄ sta tu hui⁹ vite. sicut patet tercio hui⁹. sensus aut̄ impeditur p̄ se ex passione infirmitate z somno. Et hoc ē qđ solet dici qz amor z odium puerunt iudicium. qz tales passiones trahunt ad se iudicium rōnis.

Querit. vtrum diffinitio fantasiae sit bene assignata.

Qđm qz sic. Arguit qz non. qz fantasia est quedā cogitatio sensitiua interior. ergo non est motus. Qđm qz motus capis tripliciter. Uno modo p̄rie s̄m qz diuis ditur per suas species. z sic nō est hic ad p̄positū. qz nec fantasia est motus augmentatōis nec generatōis r̄ctis Alio modo accipitur motus p̄ diffusionē speciei sensiblis ex vna potentia. scz reseruariua in potentā cogitatuam. z sic est diffinitio cālis. qz fantasia causat ex tali diffusionē specierum. Tercio mō accipit̄ motus p̄ actō ne quā habet sensus post diffusionē speciei ad potentā cognitiuā. et sic est predicatio ydep̄ica. qz hoc est ydep̄ price fantasia. Circa qz sciendū qz fantasia feat cogit atōnem sensuū interior. z p̄cipue p̄tutis cogitatiue aut estimatiue. talis aut̄ cognitio sequit̄ motū speciei sensiblis a potentia reseruariua ad cognitiuam. Concur runt. em̄ omēs sensus ad fantasia. qz oportet qz sp̄s sensiblis deferat a potentia reseruariua ad cognitiuā. qz tñ cognitio est p̄ncipalior sc̄atam p̄ fantasia. ideo sen sus cognitui p̄ncipalior concurrunt.

Arguit. ex ista diffinitōe lequere qz videre eēt fanta sia. qz est motus factus a sensu s̄m actum. Qđm qz nō ois motus z cognitio facta a sensu est fantasia. sed mor⁹ fact⁹ a sensu interiori. Et hoc pbat ex textu p̄s qz dr̄ qz aialia multū opantur s̄m fantasia. qđ est verū de cognitōne sensuum interior. qz passiones appetitiu cōiungunt sensibz interioribz. sicut z ip̄e appetitus.

Arguit. fantasia est potentia. s; non est opatio. qz est potentia media inter virtutē cogitatiuā z memori tiuā. Qđm duplt. Primo qz nō est aliqua potentia media inter potētā cogitatiuā z memoriatiuā. sicut p̄s us pbatū est. qz opatio (q̄ s̄m aliq̄s attribuit fantasiae) s̄m veritate puenit p̄tutis cogitatiue. Secdo qđm qz po sito qz sit vna potētā media adhuc nō capis h fantasia p̄ tali potētā. s; capis p̄ actu fantasiandi. Silē ē de me moria. qz q̄uis feat vna potētā ab alijs distinctam tñ p̄s diffiniendo memoriā in libro de memoria et res miniscentia non accipit memoriā pro potentia. sed p̄ actu.

Et tantū de scđo libro Sequitur tercius de aīa

p̄t̄ 2a proprietate

Diffinitio fantasiam

Fantasia dicitur

p̄t̄ 2a proprietate

E parte autem

anime qua cognoscit anima z sapit siue separabili existente. siue nō separabili fm magnitudinem. sed fm rationem cō

siderandum quam habet differentiam. et quo modo quidem sit ipm̄ intelligere

Iste est tertius liber de anima fm sanctum Thomam In quo postq̄ Aristot. determinavit de potentis sensitiuis. z de eoz obiectis. p̄sequēter determinat de ipsa potentia intellectiua siue intellectu fm substantiā et p̄ ratio ordinis est. quia in ista parte incipit p̄prie determinare de intellectu fm eius naturam. Et hoc sic arguitur. cōmuniō sunt p̄iora v̄r habetur p̄mo p̄biscop̄ sed potētie sensitiue sunt p̄muniōres intellectiuis. quia reperiuntur in pluribz. ergo determinatio potētiay sensituiay p̄cedit determinatōem potētie intellectiue. ergo oportet p̄re cognoscere opa rōem potētiay sensituiay añq̄ operatio intellectus cognoscatur

¶ Querit. quare igit potētie intellectiue p̄cedunt potētiay fm locum motiuam cum tamen potētia motiua sit generalior z fm naturā communiora sunt p̄iora D̄s q̄ duplex est ordo. scz quo ad nos z quo ad naturā D̄s d̄ine quo ad nos illa sunt p̄iora que sunt nobis notiora. et sic potētia motiua p̄cedit intellectiua tanquam nobis notior. Ordo autem nature est duplex. scilicet generationis fm quem ordinem imperfectiora sunt p̄iora et sic iterum potētia motiua est p̄ior in intellectiua. Et hoc ex duobus. quia communiora sunt p̄iora illo modo quia sunt imperfectiora contractis. sed potētia motiua est communior Secundo. quia potētia motiua est materialis. sed materialia a toto genere sunt imperfectiora immaterialibus. Alius est ordo nature p̄fectōnis z sic potētia intellectiua p̄cedit potētiā motiuam tanquam p̄fectior. Et hoc patz ex duobus. quia potētia intellectiua est immaterial v̄r d̄m̄ est. ergo est p̄fectior. Secundo. quia potētia localiter motiua p̄ncipiat ab intellectu v̄r infra patebit. sed fm naturam p̄ncipium p̄cedit p̄ncipiarum. ergo zc. Etiam considerandum est q̄ ordine doctrine potētia intellectiua debet p̄cedere motiuam Et hoc p̄pter duas causas. Prima est. qz debet immediate poni apud potētiā sensituiam cū potētia sensituiua sit etiam cognitiua sicut intellectiua. sed motiua executiua nō est cognitiua. Secūda est. quia potētie sensitiue subseruiunt intellectui. ergo immediate post determinatōem de sensu debet etiam via doctrine fieri determinatio de intellectu. Aristot. ergo dicit quia nunc p̄siderandum est de parte anime qua cognoscit et sapit anima. ideo mouet talem questionem. Vtriusque pars anime sit separabilis ab alijs partibus. siue fm magnitudinem. i. loco et subiecto. sicut Plato qui posuit animam intellectiuam esse in capite. vel ista pars sit separabilis ab alijs partibus fm rōem solum. Et iterum considerandum est quam differentiaz habeat illa ps ab alijs Et iterum quō fiat z quid sit intelligere. i. quis actus sit

intellectus z quō p̄pleatur.

¶ Queritur. de quo determinatur in isto tercio libro

¶ Dm̄ q̄ p̄mo de pte intellectiua. sc̄do de parte motiua. et in fine huius tercij compant p̄es anime adinuitē Secūda pars ibi (de mouente aut) Tercia pars. ibi (Vegetabilem quidem)

¶ Querit. quare dicit Aristot. de parte anime Dm̄ q̄ dicit p̄ra opinionem antiquoz. z p̄cipue Auerrois et Auicenne. qui dixerūt q̄ intellectus est substantia separata. z p̄tinuaret ipsi anime p̄ fantasmatā. z per talem continuatōem aia intelligeret. Contra quos v̄t Aristot. q̄ est ps anime z non tota substantia.

¶ Arguit anima est simplex forma. ergo non habz p̄res Dm̄ q̄ quis anima nō habeat p̄es integrales et quid dicitur. sicut habent res materiales. nec hz p̄res essentielles phicas. qz nō p̄ponitur ex materia et forma quāuis bene habeat p̄es essentielles diffinitiuas. hz tamen p̄es potētiatūas z subiectiūas. qz habz potētiay q̄ sunt p̄es potētiatūe. z p̄es eius subiectiue sunt anima vegetaria sensituiua z intellectiua

¶ Arguit. ille p̄ricule cognoscere z sapere idem sunt ergo in hoc loco ponuntur superflue. Dm̄ q̄ quāuis sapere z cognoscere sint idem subiecto q̄ spectant ad intellectum. differunt tamē rōne. Et hoc dupliciter. qz aia dicit cognoscere quantum ad apprehensione simplicē. z dicit sapere quantum ad iudiciū. v̄ dicit cognoscere quantum ad intellectum practiciū. z dicit sapere quantum ad intellectum speculatiuum cuius principalis habitus est sapientia

¶ Querit. quare Aristot. mouet istam questionem z nō soluit eam. Dm̄ q̄ intellectus capif dupliciter. Uno modo pro tota essentia aie intellectiue sic Aristot. prius soluit istā q̄stionē in secūdo huius vbi dixit. Separat aut hoc ab hoc sicut perpetua a corruptibili. Et infra meli⁹ quādo dicit q̄ intellectus. i. aia intellectiua est solū separatus. z est id quod vere est. z hoc solū immortale z imperpetuum est. Alio modo accipitur intellectus prout significat potētiā. z tunc ipsum intellectum esse separatū vel separabile a corpore est ipsum non v̄r organo corporeo. z sic Aristot. postea probat intellectum esse separatū quia imixtum sez corpori.

¶ Querit v̄r intellectus sit separabilis ab alijs potētiis magnitudine. i. loco. subiecto vel ratione. Dm̄ q̄ intellectus differt ab alijs potētiis anime ratione. id est essentiali diffinitōe. sed proprie non differt ab eis subiecto id est materia. quia intellectus nō est in aliquo subiecto sicut in materia. **¶ Post e⁹ q̄ dicitur q̄ p̄**

¶ Si igitur est intelligere sicut sentire aut pati aliquid. v̄tq̄ erit ab intelligibili. aut aliqd̄ huimodi alterū Impassibile ergo oportet esse susceptiuum aut speciei. et potētia huiusmodi sed nō hoc Et similiter se habere sicut sentiuium ad sensibilia. sic intellectum ad intelligibilia.

¶ Notiam Aristoteles soluit questionem vltimo motam. scilicet quomodo fiat ipsum intelligere. Et vult q̄ intelligere sit sicut sentire. sicut em̄ sentire fit per hoc

argum ad p̄bandū in sensu z h̄ p̄cipua q̄ intellectus sicut v̄r impassibile quia p̄bat p̄ se nō auctorem n̄ d̄ta q̄ q̄ p̄ p̄ d̄m̄

¶ Nota cōtra intellectus i. b. b. impassibile q̄ z c. q̄ intellectus z impassibile sicut h̄ intellectus de passioe cōtra p̄ra sensu z intellectus z h̄c impassibile i. cō parte p̄ p̄ h̄c d̄p̄ra

¶ Nota cōtra intellectus
Intellectus
z c. q̄ intellectus
z h̄ p̄cipua
q̄ intellectus sicut v̄r
impassibile quia p̄bat
p̄ se nō auctorem n̄ d̄ta
q̄ q̄ p̄ p̄ d̄m̄
¶ Nota cōtra intellectus
i. b. b. impassibile q̄ z c.
q̄ intellectus z impassibile
sicut h̄ intellectus de passioe
cōtra p̄ra sensu z intellectus
z h̄c impassibile i. cō parte
p̄ p̄ h̄c d̄p̄ra

¶ Nota cōtra intellectus
Intellectus
z c. q̄ intellectus
z h̄ p̄cipua
q̄ intellectus sicut v̄r
impassibile quia p̄bat
p̄ se nō auctorem n̄ d̄ta
q̄ q̄ p̄ p̄ d̄m̄
¶ Nota cōtra intellectus
i. b. b. impassibile q̄ z c.
q̄ intellectus z impassibile
sicut h̄ intellectus de passioe
cōtra p̄ra sensu z intellectus
z h̄c impassibile i. cō parte
p̄ p̄ h̄c d̄p̄ra

vere Alia est natura spūalis. et illa nō impedit intellectu
nem. Et rō est quia quanto aliquid est plus segregatū
a materia. tanto est plus capax altiarum formarū. quia er
go intellectus est imaterialis. ergo p̄t in se recipere formas
et spēs intelligibiles oīm rez corporaliū.

¶ Arguit intellectus est aliquid intelligibiliū an in
telligere. ergo Aristoteli. inconuenienter ponit istā propo
sitionem. Probatur quia intellectus potest seipm intell
ligere. Oīm q̄ duplicia sunt intelligibilia. quedā s̄
que primo et proprie p̄ intellectum p̄gnoscuntur et sunt
illa quoz spēs intelligibiles sunt in intellectu. et de talibz
loquitur Aristoteli. quia sic intellectus an quā intelligit nō est
aliquid taliū intelligibiliū. talia em̄ intelligibilia sunt qd
dicitares rerum materialium. Alia sunt intelligibilia que
nō s̄mo sed ex p̄sequenti et secundo p̄gnoscuntur ab
intellectu. sicut sunt ipsa potentia intellectiua. habie in
tellectu. actus intellectus et essentia anime. et tunc p̄
positio est falsa. quia intellectus est sic aliquid intelligibi
lium v̄l habet in se talia intelligibilia anteq̄ incipiat in
telligere. et quia intellectus sic seipm intelligit. ideo est
aliquid intelligibiliū ante intelligere.

¶ Neq̄ misceri est rōnabile ipm corpi. Qua
lis em̄ aliquis virtus fiet aut calefactus aut fri
gidus: si organum aliquod erit sicut sensitio.
nunc aut nullum est.

Hic p̄ter Aristoteli. ostendit q̄ intellectus nō sit virt
tus organica. et hoc ideo quia p̄us dicitur est q̄ sicut se h̄z
sensibile ad sensum. sic se habet intelligibile ad intellect
um. cum ergo sensus sit virtus organica idem videtur
dicendum de intellectu. Hoc ergo excludit Aristoteli.
et vult q̄ intellectus nō miscet corpori s̄m organum. Qu
sic p̄bat. si intellectus esset in organo corporeo tūc nō
posset omnia corporalia intelligere. sed intellectus intell
igit omnia corporalia. ergo nō est in organo corporeo. Hic
notat. quia quid dicitur rei materialis in communi est
obiectum nostri intellectus. et sic intelligit omnem quid
dicitur materiam. Sicut p̄bat Aristoteli. quia que
libet potentia organica in sua op̄atione p̄formatur organo.
et tō si organū in se habeat aliquam formam. obiecti
tunc nō potest aliquid obiecti p̄gnoscere. v̄l si oculus ha
beat in se aliquem colorem tunc nō potest potētia visua
videre aliquem colorem.

¶ Arguit. oculus quōq̄ est calidus et quando q̄z fri
gidus. et tamen potest p̄gnoscere oia visibilia. ergo nō est
verum q̄ organum habens in se qualitatem sensibile im
pediatur a p̄gnoscere aliorum obiectozū. Oīm q̄ non
est sic intelligendum. q̄ organū habens in se formam cu
iuscūq̄ obiecti impediatur a cognoscere alioz. sed organū ha
bens in se formā sui obiecti impediatur a cognoscere alioz.
sic ad p̄positū obiectū intellectus est qd dicitur rei materia
lis in p̄muni. si ergo organū eius esset qualitercūq̄ p̄posi
tum ex aliqua re materiali. tunc impeditur intellectus a
p̄gnoscere aliaz rez materialium. quia quilibet res mate
rialis continetur sub obiecto intellectus

Et bene iā dicētes sunt animā esse locū spe
cierum: nisi q̄ nō tota sed intellectiua neq̄ ac
tu sed potentia species

Hic p̄sequēter adaptat hoc qd dicitur est ad op̄ationes
antiquoz. quia em̄ dicitur est q̄ intellectus nō potest ee
in organo corpali. ex hoc quia tunc nō reciperet spēs alta
rum rerum bene dicebant antiqui q̄ aia esset locus spēs
intelligibiliū nō tamē quilibz s̄z anima intellectiua. quia
intellectus nō est habens organum. sed alie potētie ve
getatiue et sensitive sunt in aliq̄bus organis corpali
bus quāuis ergo possit dici de sensibus p̄cularibus q̄ sint
loca aliquaz sp̄rum. q̄ visus recipit spēs visibiliū. audi
tus spēs audibiliū. et sic de alijs. nō tū p̄ v̄l dicit q̄ aliq̄
potētia sit locus v̄l oīm sp̄rum q̄ intellectus

¶ Querit. quē errore hic excludit Aristoteli. cum dicit ani
mam esse locum sp̄rum. Oīm q̄ hic excludit op̄in
onem Avicenne. qui dicit q̄ intellectu nostro nō manet
ant spēs intelligibiles post actualement intellectū. hoc
autē est contra naturam loci. quia locus habet cōseruare
locatum. si ergo species intelligibiles non cōseruarent in
intellectu nostro impertinenter diceretur q̄ intellectus es
set locus specierum.

¶ Arguit. si intellectus esset locus specierum. sequeretur
q̄ spēs nō essent subiectare in intellectu. quia locatū non
est subiectatū in loco. Oīm q̄ ista locutio est metha
phorica et similitudinaria. et ideo non op̄z q̄ sit similitu
do s̄m omnia. sed sufficit similitudo s̄m aliqua. Et er
go quadruplex similitudo. Prima est. sicut locus terminat
natur per locatum. ita intellectus terminat ad op̄atū
p̄ spēs intelligibiles. q̄ p̄ter diuersas spēs intelligibiles
opatur diuersa. Potest etiā vnus locus successe. et ideo di
ca locata in se recipere ita intellectus suscipere potest succes
sive plēs spēs intelligibiles. Tercius locus habens in se vnū
locatum nō potest naturalr aliud recipere. sic etiam intellec
tus nō potest recipere plēs species intelligibiles ill simul
v̄tendō quāuis absolute possit. quia quando v̄tetur vna
specie intelligibili nō potest simul alia v̄tē. Secunda simi
litudo est. sicut locus est cōseruatiuus locati. ita intel
ctus est cōseruatiuus sp̄rum intelligibiliū. et ideo di
citur intellectus memoria quia cōseruat species intell
ligibiles. Et istam similitudinem tangit Aristoteli. in textu
Tercia similitudo est. sicut locus est p̄ncipiū ḡn̄arōnis
rerum genitariū. sic intellectus agens est p̄ncipiū genera
tionis sp̄rum intelligibiliū. v̄t infra patebit de intelle
ctu agente. Quarta similitudo est. sicut vnūquodq̄ tendit
in suum locū naturalem. ita spēs sensibiles acceptę sub
lumine intellectus agentis naturalr tendunt ad intelles
crum possibilem. Et si tamen dicitur inter intellectus et lo
cum et spēm intelligibilem et locatum. quia locatum nō
est in loco subiectiue. sed species intelligibilis est in intel
lectu subiectiue.

¶ Arguit. species intelligibiles sunt singulares. ergo
sunt in aliqua potentia organica. p̄sequētia tenet q̄ in
diuiduario fit per materiam. Oīm q̄ dupl̄ aliqd di
citur singulare. Vno modo p̄mo et p̄ se. et qd sic est singu
lare hoc est in materia. Alio modo aliquid est singulare
ex p̄sequētia. quia sc̄z est in aliquo qd v̄tetur est in alio qd
est in materia. et quāuis tal singularitas originalr sit ex
materia. nō tamen est proxime ex materia. et sic est de spē
intelligibili quia spēs intelligibilis proxime est in intelle
ctu qui est immaterialis. et v̄tetur intellectus est in aia
immateriali. Sed aia rōnalis et immaterialis est in corpe
materiali. aia ḡ immediate indiuiduat ex corpe. s̄z intellec
tus h̄z indiuiduatōes mediata ex corpe q̄ p̄ aiam

¶ Querit. v̄t species intelligibiles semper manēt in in

*Prima co
duo intell
lectus
organica
nō potest*

Questiones

Intellectu Aut quibus ille spes sic recepte corrumpant.

Dicendum quod postquam species intelligibiles sunt semel recepte in intellectu. tunc semper manent in intellectu. et per consequens non possunt corrumpi. Quod sic patet. quia forma existens in subiecto triplici potest corrumpi. sed nullo istorum modorum species intelligibilis corrumpitur. Corruptio enim. Primo forma existens in subiecto a suo contrario. sicut frigiditas existens in aqua corrumpitur ex calore ignis. et sic species intelligibiles non possunt corrumpi cum non habent contrarium. Secundo aliqua forma existens in subiecto corrumpitur ad corruptionem subiecti sicut albedo existens in homine corrumpitur ad corruptionem hominis. et sic species intelligibiles non possunt corrumpi. quia si in intellectu qui est incorruptibilis. Tertio corrumpitur aliqua forma existens in subiecto per defectum presertim et sic lumen in aere corrumpitur deficiente lumine solis in nostro emisserio. et sic species intelligibiles non possunt corrumpi quia lumen intellectus agentis est semper presens intellectui possibili. et per consequens illuminat spes ibi existentes.

¶ Arguitur spes sensibiles corrumpuntur in sensu. et etiam spes intelligibiles in intellectu. per consequens tenentur a se. Dicendum quod non est simile quia spes sensibiles sunt in organo corporalibus. quia sunt in sensibus interioribus. et ergo accedens corruptus ad corruptionem subiecti perit spes sensibiles corrumpi ad corruptionem organorum sensitivorum. et ideo corruptio corporis per mortem naturalem non corrumpunt spes intelligibiles sicut spes sensibiles. Quia etiam spes sensibiles corrumpuntur per indispotionem organorum. manentibus tamen organo incorruptis. ut patet ad sensum in ebriosis amantibus et freneticis.

¶ Arguitur ex hoc sequitur quod scia semper manent in nobis quia per spes intelligibiles nos cognoscimus res. sed semper manent spes intelligibiles. ergo semper manent scientie.

Dicendum quod non est simile de speciebus intelligibilibus et de scientiis. quia spes intelligibiles sunt simplices forme existentes in intellectu non habentes contrarium ut dicitur in secunda aut operatione intellectus et in tertia inveniunt contrarietas. In secundo (in qua est verum vel falsum) falsum opponitur vero et ideo intellectus in secunda operatione potest corrumpi. et per consequens ad eius obiectum. sicut et intellectus assentiat falso qui prius assentebat vero. Etiam in tertia operatione intellectus per quam in nobis generatur scientia potest intellectus corrumpi. et hoc dupliciter. Uno modo per deceptionem quam fit per argumentationem falsam. quia sicut per syllogismum demonstrativum generatur in nobis scia secundum tertiam operationem intellectus. Ita per syllogismum falsigraphum quod pertrahit us scie. et hoc non fit per alterationem in intellectu factam. sed per alterationem factam in fantasia. per hoc enim quod aliter disponitur fantasia in alio elicitur alie propositiones secundum ordinationem fantasmatum. quia ergo per falsam argumentationem fantasmatum inordinate disponuntur. sic elicitur false propositiones in intellectu. et fit deceptio. Alio modo contingit scientiam perire ab intellectu per oblivionem. Ratio illius est quia sicut aliquid generatur ita etiam conservatur et per illius oppositum corrumpitur. sed scientia in nobis generatur per usum et operationem. quia ex actibus sepe reiteratis generatur habitus. quando ergo aliquis non utitur scientia habita perit habitus ab intellectu. et quia quandoque contingit quod non possumus uti scientia propter indispotionem sensuum interiorum. ideo dicitur scientia corrumpi per egritudinem.

tercij de Anima

Quia autem non similis sit impassibilitas sensitivi et intellectivi manifestum est ex organis et sensu. sensus enim non potest sentire ex valde sensibili. ut sonus ex magnis sonis. neque ex fortibus odoribus et coloribus. neque videre neque odorare. Sed intellectus cum intelligat aliquid valde intelligibile. non minus intelligit infima. sed et magis sensitivum quod est enim non sine corpore est. hic autem separatus est.

De sensu et intellectu a se obiectis separantur

Quia dicitur est quod intellectus est virtus passiva sicut sensus. **¶** Sic **Aristoteles** ponit dicitur inter impassibilitatem sensus et intellectus. **¶** Et intendit **Aristoteles** quod quibus tantum sensus est intellectus partem a suis subiectis passione per secula. est tamen dicitur quod tunc ad obiectum excellenter acceptum quod excellens sensibile corrumpit sensus. sed excellens intelligibile non corrumpit intellectum. sed magis perficit ipsum. **¶** Ratio diversitatis est. quod sensus est virtus in organo corpore et ideo excellens sensibile corrumpit proportionem organi. sed intellectus est virtus immaterialis. et ideo non potest corrumpi ad corruptionem organi. quod non habet organum et ideo maxime intelligibilia magis perficit ipsum intellectum. quod dicitur **textus** sensitivum non est sine corpore sed intellectus est separatus.

¶ Arguitur intellectus non est separatus. probatur quod ab essentia uncta non sunt potentia separata. sed anima est essentia uncta corpori. et ab ea non sunt aliquid potentia separata. **¶** Dicitur quod dupliciter aliquid essentia siue forma est uncta corpori. uno modo per inordinationem tamen et non per inordinationem. et sic anima rationalis est uncta corpori. et a tali uncta bene potest fluere potentia separata quod quibus talis forma sit in corpore non tamen habet legem corporis quod est immaterialis. **¶** Alia est essentia uncta corpori per inordinationem et immersionem simul. quod sequitur legem corporis sicut essentia brutorum et aliorum inanimatorum. et ab essentia sic uncta per immersionem non sunt potentia separata.

¶ Quod dicitur. **¶** anima debet plus dici separata a corpore vel in intellectu. **¶** Dicendum quod anima rationalis accipit dupliciter. uno modo per se includit in se potentias sensitivas et vegetativas. et sic anima est minus separata quam intellectus. **¶** Alio modo accipit anima rationalis secundum potentias intellectivas tamen. et sic anima est plus separata quam intellectus. quod tunc intellectus separat ad separationem anime et ideo separabilitas plus est in anima et postea in intellectu quod quod dicitur reperit in causis et effectibus hoc potiori modo convenit causis quam effectibus. sed separabilitas convenit anime sicut cause separabilitatis potentie. ergo plus convenit anime quam intellectui.

¶ Arguitur. si intellectus esset separatus ab homine. tunc sequeretur quod homo non esset intellectualis. quod quod est separatum ab aliquo non denotat ipsum. **¶** Dicendum quod dupliciter aliquid est separatum ab alio. uno modo secundum esse et operationem simul. et hoc non denominat illud a quo est sic separatum. sicut albedo separata ab homine non denominat hominem. **¶** Alio modo aliquid est separatum ab alio secundum operationem quibus sit et unctum secundum esse. et sic intellectus est separatus a corpore. quod intellectus non operatur per aliquid organum corpore tamen in eo existens subiective quibus utatur organum sensuum interiorum sicut ipse sensus per ministerium. **¶** Si tamen intelligat de essentia anime rationalis tunc etiam illa

Marginal notes on the right side of the page, including the heading 'Primo' and various handwritten annotations.

di separata a corpore. qz nō depēdet a corpore in esse q̄uis bene in fieri. et hoc iō. qz ipsa nō est forma educta de potētia materie p̄tute agentis naturalis. sicut alie forme naturales. et ideo sicut nō est facta p̄tute materie feminilis. ita non depēdet in suo eē a materia. sec̄ e de alijs aiabz. qz alie aie p̄tute feminis pducitur. q̄ etiā cū materia corrūpūnt.

Arguit intellectus impediri a corpore. q̄ depēdet a corpore. p̄ p̄ns nō est separatus a corpore. Dm̄ q̄ dupl̄t ali quid impedit p̄ alterū. vno mō p̄ se. et qd̄ sic impedit a corpore est in corpore. et sic sensus impeditur a corpore. sicut visus impedit si oculi indisponant. Alio modo aliqd̄ impedit p̄ accēs a corpore. qz sc̄z in sua operatōe vitur corpore ministeriali. q̄uis non sit in corpore subiective. et quod sic impeditur a corpore nō est necesse esse in corpore. et sic intellectus impeditur a corpore. quia sc̄z intelligit per ministerium sensuum interiorum.

Querit. utrū intellectus possibilis de quo Aristo. h̄ loquitur sit substantia separata. Dicendum q̄ Aristo. manifeste hic pparat intellectū ad sensus. et vult q̄ sensus nō est sine corpore. sine organo corporali. sed intellectus est separatus sic sc̄z qz est sine organo corporali. Q̄ aut nō potest dici q̄ intellectus possibilis sit substantia separata. Pars p̄ mo p̄ experientia. qz q̄libet in seipso cognoscit intelligere. ergo oportet q̄ in ipso sit principium illius operatōis. Secūdo qz nihil d̄ agere formalit̄ nisi per formam que est in agēte sed homo d̄ formalit̄ intelligere. ergo oportet q̄ principium illius actōis sit in homine. ergo non est separatum ab eo. sic q̄ sit substantia separata. Et est simile. nā aqua nō dicitur calefacere calore ignis. qui est extra ipsum. s̄ calore proprio qui est in ipso. Tercio. quia sequitur q̄ homo non est intellectualis vel rationalis. et tunc in homine pfectissima forma est anima sensitiva. nō em̄ pot̄ forma separata aliquam rē denominare. Quarto si intellectus possibilis est substantia separata sequitur q̄ vno homine intelligere omnes homines intelligeret. Sequela pars. qz unitas operantis sequitur unitatem operantis. cum ergo sit vna substantia separata que est intellectus possibilis. sequitur q̄ illa substantia intelligente omnes intellectus intelligeret. Verum est tamē q̄ Averrois soluebat istud vltimum argumentum. sic sc̄z q̄ spēs (q̄bus sit intellectō) h̄ actu in intellectu separato. et potētia in fantasmatē. et ideo possit intellectus mouere fantasiam vnius hominis et nō alterius. et sic vnus homo intelligeret alio non intelligente. Sed ad istam solutionem sequitur magis inconueniens. quia cum spēs intelligibilis sit accidēs vnum accidēs est in diuersis subiectis. s̄ in intellectu separato et in diuersis fantasmatibus.

Arguit. nisi intellectus esset separatus sequitur q̄ intellectus sit corruptibilis. Sequela pars. quia si intellectus numeraretur ad numerum corporum. tunc p̄unte corpore p̄iret et intellectus. Dicendum q̄ dupliciter aliqua forma depēdet ab aliqua materia. Vno modo in fieri et cōseruari. et sic anime brutorum depēdet a materia. quia necesse est tales animas fieri et cōseruari a materia. et sic verum est q̄ tales anime corrumpuntur et pereunt cum corpore. Alio modo depēdet aliqua forma a materia in indiuiduatione quantum ad fieri. s̄ non quantum ad cōseruari. et sic anima rationalis a corpore depēdet. quia nō potest fieri indiuidua nisi a corpore. quia si deus crearet animam rationalem extra corpus tūc esset substantia separata et non aia. Simile est de intellectu qui indiuiduatur p̄ accidēs a corpore. vt supra dictum est.

Arguit. si spēs intelligibiles eēt in intellectu singularitate. tūc nō representarēt v̄le. qz eēt indiuidue. Dm̄ q̄ spēs intelligibiles capiuntur dupl̄t. vno p̄ p̄antur ad subiectū in quo sunt. et sic sunt singulares. qz intellectus est in aima singulari que indiuidua est ad indiuiduationē corporis. Alio mō cōmpantur spēs intelligibiles ad obiectū quod representant. et sic sunt v̄les. qz representant vniuersale. Simile est de statua regis. qz statua regis nō representat hunc vel illum regem. sed regem in cōmuni. et hoc p̄tingit ideo. qz intellectus noster est immaterialis. et iō spēs intelligibilis est immaterialis q̄uis singularis. tamē potest representare aliquod v̄le quod non pot̄ spēs cōsensibilis que est in organo corporali. et immediate p̄ materiam singularisatur.

Arguit. plures hoīes intelligūt v̄nū obiectum. q̄ habēt v̄nā intellectionē. Cōsequētia tenet. qz unitas operantis sequitur unitatē obiecti. Dm̄ q̄ p̄ceptum siue intellectus capis dupl̄t. vno mō p̄ actu cōcipiendi. et sic plures hoīes nō h̄nt v̄nū p̄ceptum. accēs em̄ variant ad variationē principiorū materialium siue subiectū. ad minus nūeros. sicut q̄ sunt plures intellectus numero. ita sunt plures conceptus numero. Alio modo capitur conceptus p̄recepta siue p̄ obiecto. et sic plures hoīes p̄nt habere v̄nū conceptū siue intellectū. qz possunt concipere vnum obiectum. Et simile est de visu. qz plures hoīes p̄nt habere v̄nū obiectū visus. nō aut v̄nū actū videndi. Nec est mirum. qz unitas numeralis operantis nō sequit unitatē obiecti. sed sequitur unitatē forme operantis.

Intellectus dicitur ad actū dicitur

Cū aut sic singula fiāt. vt sciēs d̄. q̄ fm̄ actū hoc at̄ p̄fectum accipit cū possit operari p̄ seipsum. Est q̄dem igit̄ et tūc potentia quodammodo nō in silr̄ et an̄ addiscere aut inuenire. et ipse autem seipm̄ tunc potest intelligere

Postq̄ Ar̄. determinauit de natura intellectus possibilis. hic p̄nter determinat quō intellectus ducit de potētia ad actum. et p̄mo quō ducitur ad actum p̄ spēm intelligibilem. sc̄do quō ducitur ad actū p̄ obiectū. Primo d̄ qz tunc intellectus possibilis fit in actu quando fit singularis. id est q̄n recipit in se spēs intelligibiles oim̄ rēz. et q̄n recipit tales spēs. tunc p̄t operari p̄ seipm̄. et iō tunc intellectus est in actu et in potentia. Est em̄ in actu p̄ spēm intelligibilem. et sic est in actu p̄mo. sed est in potētia ad operationē. et ideo est in potentia ad actum sc̄dm. Et quo sequitur q̄ intellectus est d̄nter in potentia quando h̄z species intelligibilem et anteq̄ recipit eam. qz anteq̄ recipit speciem intelligibilem. s̄ an̄ addicere vel inuenire est in potentia simpl̄t. qz est in potentia tā q̄ ad actū p̄mū q̄ quo ad actum sc̄dm. sed habens spēm intelligibilem est in potentia ad actum secundū. et habet actum p̄mū. qz habet formam p̄ quam potest operari. q̄n ergo intellectus sic est in actu tunc potest seipm̄ intelligere

Pō p̄ spēs intel ligibiles

Querit. quot dispōnes p̄t habere intellectus noster. Dm̄ q̄ tres. qz q̄nqz intellectus est simpl̄t in potentia q̄n nondū acq̄siuit spēs intelligibiles. sic est intellectus pueri anteq̄ h̄z v̄sum rōis. qz in intellectu pueri nulla est spēs intelligibilis. Alio accipit intellectus pur̄ est simpl̄t in actu. q̄n sc̄z v̄nū spēs intelligibilis quā in se h̄z. sicut patet in phō p̄siderante. aliqd̄ in ph̄ia. Tercio mō intellectus est

Questiones

secūdi de Anima

prīm in actu z prīm in potentia. s. qñ hz spēm intelligibilem sed p ipsam nō p̄siderat. sicut p̄z in p̄ho dormiente. z sic intellectus d̄ esse in potētia p̄p̄inqua s̄m Aresto. scdo hu ius. Tunc ḡ intellectus d̄ in actu. s. p̄mo qd̄ est eē in habi tu qñ hz spēm intelligibilem. sicut d̄ in textu

Sna du/2 argu/

Querit. quare Aresto. d̄ in textu. q̄ intellectus h̄is spe rtem nō est eodē mō in potētia. sicut an̄ addiscere aut an̄ invenire. D̄m q̄ hoc d̄: ad denotandum q̄ aliq̄s du/ plr potest reduci ad actū sciendi. siue ad habēdum spēm intelligibilem. Uno mō p̄ propriā intencōem. z talis mo/ dus p̄ncipaliter fit p̄ sensum visus. Scdo p̄tingit p̄ hoc q̄ aliq̄s ab alio addiscit. z talis modus acquirendi sciaz fit per auditum. z hoc est quod dicit Aresto. q̄ sunt duo sensus dist̄plines. visus z auditus. q̄ per illos sensus possumus disciplinam recipere.

Spēs intelligibīlī eōde mō agunt p̄ se p̄ se

Querit. cuius nature sit spēs intelligibilis. z vtrū sit substantia vel accidēs D̄m q̄ spēs intelligibilis est accū dēs existens in intellectu sicut in subiecto. D̄ p̄bat̄ dua bus rōibus. q̄narū p̄ma est illud est forma in q̄ aliqd̄ est in actu. q̄ actus z forma idē sunt. sed p̄ spēm intelligibilem intellectus est in actu. ergo spēs intelligibilis est forma ipsi/ intellectus. sed nō p̄t esse forma subalis. q̄ non dat esse subale alicui materie. ergo est forma accidentalis. Scda rō ē. intellectus noster s̄m Aresto. est in potētia. ḡ est in po tētia s̄m aliquā formā informātem. ergo spēs intelligibilis est forma informāis intellectū. z non potest esse tal̄ for ma substantialis. ergo est accidentalis

de op̄ p̄n̄ si sit

Querit. in q̄ p̄dicamēto sit illa forma accidentalis. D̄ tendū q̄ est accūs de p̄ma spē ql̄tatis. Arguit q̄ nō. q̄ si sic. tūc eēt habitus vel dispō. sed nullū istozū eēt d̄m.

D̄m q̄ est habitus. q̄ est ql̄tatis difficulter mobilis. q̄ p̄ us dicitur sit q̄ sp̄ maneat in intellectu. Et qñ arguitur. disponit hōiem ad sciam. ḡ est dispō. Dicit q̄ spēs intel ligibilis capis dupl̄r. Uno mō s̄m se z absolute. z sic est ha bitus. q̄ est ql̄tatis difficulter mobilis. q̄ nō p̄t remoueri ab intellectu. Alio mō capis spēs intelligibilis in ordine ad sciam que resultat ex spēbus intelligibilibz simul cum lumine intellectuali. z sic p̄t dici dispō. q̄ disponit intelle ctum ad hoc q̄ talis habitus resultet in intellectu. h̄ tñ p̄ accūs est. q̄ nō op̄z sp̄ habitū elicit ex lumine z spēbus. Ex q̄bus pat̄z. q̄ realiter differūt spēs intelligibilis z scia. q̄uis em̄ spēs intelligibilis z scia sint de vna spē ql̄tatis. tñ d̄nt sicut originās z originatū quia spēs intelligibilis est origo scie resultantis ex spē z lumine intellectus

Arguit. spēs sensibilis est eiusdē nature cū sensibili. ḡ spēs intelligibilis erit eiusdē nature cū re intellecta. sed res intellecta est suba. ergo spēs intelligibilis est suba D̄m q̄ nullo mō est s̄m de spē intelligibili z sensibili. q̄ res per se sensibilis a toto genere ē accūs. z iō p̄t eē eiusdē nature in organo sic in subiecto. s̄ res intelligibilis nō est necārio accūs. sed op̄z spēm ei⁹ esse accūs. q̄ d̄z esse in intellectu si eut forma. s̄ intelligibilia s̄z qñz sube. z sic est impossibile q̄ spēs intelligibilis sit eiusdē nature cū re intellecta a toto genere. q̄ accūs nō est eiusdē nature cū substantia.

Duo p̄ p̄ia cogno scendi subaz

Arguit. si spēs intelligibilis est accūs. ḡ accūs erit p̄ncipiū cognitōis sube D̄m q̄ duplex est p̄ncipiū cog nitōis substantie. Aliquod est quod tenet se ex p̄te cogno scentis. z hoc semp̄ erit accidens. q̄ d̄z esse in cognoscere sicut forma cognoscentis. z sic spēs intelligibilis est p̄ncipiū cognitōis. q̄ nisi intellectus habeat spēm intelligibilis lem nō erit in ip̄o intellectu p̄gnitio. Aliud est p̄ncipiū cognoscēdi. ex p̄te rei p̄gnite siue ex p̄te rei p̄gnoscibilis. z

sic qd̄ dicitur seu diffinitio rei d̄ p̄ncipiū cognoscēdi. z sic diffi cimus q̄ vniqd̄q̄ cognoscimus p̄ suā diffinitōem. z illo mō accūs nō est p̄ncipiū cognitōis substantie.

Arguit. nihil agit vltra suā spēm. ḡ accūs nō ē p̄ncipiū um p̄gnitōis sube. D̄m q̄ agere capis dupl̄r. Uno mō p̄p̄ie s̄m q̄ agere ē aliqd̄ effectū p̄ducere. et sic nihil agit vltra suā spēm. q̄ effectus cāe efficiētis nō d̄z eē digni or̄ cā. Alio capis agere cōiter. put̄ extēdit se ad rep̄ntare et sic aliqd̄ p̄t agere vltra suā spēm siue naturā. q̄ effect⁹ s̄z rep̄ntatiui suaz cārū. z tñ cā excedit spēm effectus. vt ymago regis rep̄ntat regē. z tamē ymago est accūs

Unōiā aut̄ aliud est magnitudo z mag nitudinis esse. z aq̄ z aque eē. z sic in mul tis alijs. nō aut̄ in oibus. in q̄busdāz em̄ idem est eē carnis aut carnē. aut alio ergo. aut aliter h̄ntē discernit. caro em̄ nō sine materia. sed si/ cut symū hoc in hoc. Sensitiuo qd̄e igif̄ cali/ dū z frigidum iudicat. z quoz rō quedāz caro alia aut̄ aut separata aut sicut circūflexa se ha/ bet ad seip̄am cū extēsa sit carni esse discernit

Postq̄ Aresto dixit quō intellect⁹ sit in actu p̄ spēm intelligibilem. hic p̄nter determinat quomodo intellectus sit in actu p̄ obiectum. Et intēdit dicere in textu q̄ quidz dicitur rei materialis est obiectū nostri intellectus. Et hoc sic probat. q̄ aliud est magnitudo. i. suppositum in mathe maticalibus z magnitudinis eē. i. qd̄ dicitur siue diffinitio. et etiā aliud est aqua. i. suppositum in rebus physicalibus. et aque eē. i. qd̄ dicitur in rebz physicalibz. z s̄m est in omnibz alijs rebz tā mathematicalibz q̄ physicalibz. hoc tñ nō est vlt̄ in oibus. s̄ q̄ aliud sit suppositū z aliud quidditas. q̄ in q̄busdāz scz in separatis a materia idē est caro z carnis esse. i. idem est suppositū z quidditas. Et ponit̄ ibi caro pro exemplo in separatis. q̄ separata sunt nob̄ ignora sub su is proprijs noibus. ḡ oportuit circūloq̄ talia separata p̄ aliq̄ materialia nobis nota. Ex his ergo sic cōcludit Aresto. q̄ em̄ aliud sunt suppositū z natura in materialibus aliud scz in ordine ad potētiām cognitiuā. sicut ergo sup/ positum p̄gnoscit p̄ sensum. ita qd̄ dicitur cognoscit per in tellectum. q̄ quid aut̄ cognoscit proprie per aliquam po tentiam est eius obiectū. est ḡ alia potētia in nobis q̄ cogno scuntur singularia. s̄ sensus qui p̄ se directe cognoscit h calidū. hoc frigidū z alia p̄ricularia. Aut si sit eadem po tētia cognosces vtrūq̄. tñ illa potētia hz se z alit̄ alter. q̄ talis potentia directe cognoscit vlt̄. scz intellectus. sed res flexe cognoscit singulare.

Iterū aut̄ in his que abstractōe sunt rectū si cut symū. cū p̄tinuo em̄ ē. Quod aut̄ quid erat esse. si est z alterum recto esse z recto alio. Sic em̄ dualitas altero itaq̄ aut aliter habēte se in dicat. Omnino ergo sicut separabiles res a ma/ teria. sic z que circa intellectū sunt

Hic Aresto. respondet vni tacite questionī. q̄ possit

z op̄o rectus

no

A

Ad suppositum in materia qd cognitiaz ponax Sola qd dicitur rei malis e humani intellectus obiectum adequatum

Aristotelis

Folio lx

Dubium Soluitur

aliqd dicere qd mathematicalia snt abstracta a materia sic
 cur d: scdo phicoz. q videt q etiã in eis ide sit suppositu
 er natura. sicut in alijs separatis. Et vult Aristot. qd quis
 mathematicalia sint abstracta a determinata z certa ma
 teria. qd no sunt in materia sensibili fm roem. no tm sunt
 separata ab omni materia sicut metaphisicalia. Differunt em
 mathematicalia a phicalibus sicut res et a symo. qd rectus
 determinat sibi materiam. non tamen determinatam et
 certam. sed symu determinat sibi materiam certam scilz
 nasum. Oportet ergo q si debeant mathematicalia intelli
 gi q etiam separantur a materia singulari ymaginabili.
 Et quo cõcludit Aristot. ynam autoritates q sicut res
 sunt separabiles a materia ita snt intelligibiles. qd est vez
 si materia capiat pro materia individuali siue signata. qz
 res exntes in tali materia non sunt intelligibiles directe
 sed directe sunt sensibiles. oportet ergo q res intellecta
 sepetur a materia ad minus tali. Vel ab omni materia
 sicut metaphisicalia. Unde patet q illa que sunt simpli
 citer separata a materia sunt simpliciter intelligibilia et
 nullo modo sensibilia.

Queritur vtru idem sine essentia z suppositu. i. natu
 ra z suppositum. Vdm q suppositu z natura possunt
 capi duplr. Vno modo prout referuntur ad potetias cog
 nitivas sicut Aristot. loquitur de natura z supposito in rex
 tu. Et sic differunt natura z suppositum in materialibus
 quia p aliam z aliam potetia cognoscunt cum suppositu
 rum cognoscant p sensum. z natura p intellectum. sed non
 in immaterialibus. qz ibi natura z suppositum p eandẽ
 potetiam cognoscuntur. Alio modo capiuntur natura z
 suppositum absolute. scz absqz comparatione ad potetias
 cognitivas. z sic vel inveniuntur natura z suppositum in
 ente increato. scz in deo. z sic sunt simplr idem ppter sim
 plicitatem diuinam. que nullam secum parit compõem.
 Vel intelligit de natura z supposito in creaturis. z tunc
 natura z suppositum possunt capi duplr. Vno modo p
 tate fm qz repiuntur in predicamento sube seclusis omni
 bus accõtibz que sunt in supposito. z tunc natura z sup
 positum solum distinguuntur fm roem. z non realiter. qz
 tunc se habent sicut superius z inferius que sunt idem rea
 liter. sed distincta fm rationem. Alio mo capiuntur fm
 q suppositum capit fm ea que sunt in supposito. z sic dif
 ferunt realiter suppositum z natura. quia multa sunt ac
 cidentia in supposito rã in materialibus qz in immaterialibus
 que realiter distinguuntur a natura. Exempti grã. in sub
 stantijs separatis sunt ista accõtia intellectus z voluntas
 que realiter distinguunt a natura sube separe. Et si ar
 guatur. ex hoc sequeretur q non erit maior dña inter na
 turam z suppositum in substantijs separatis. qz in materia
 libus quod est ptra Aristot. septimo metaphisice. Di
 cendũ q natura z suppositum in materialibus z separatis ca
 piunt duplr. Vno modo quantum ad substantias distinc
 tas. z sic est eadem distinctio manendo in predicamento
 sube in separatis z materialibus inter naturam z suppositum
 quia est solum distinctio rõnis. Alio mo capiunt natura
 et suppositum quantum ad illa que faciunt in ipsis distinc
 tionem. z sic est maior differetia nature z suppositi in ma
 terialibus qz in separatis. Et hoc ppter duo. Primo. quia in
 uenitur realis distinctio in toto ptra quãlibet partẽ cõ
 partam ad totum qd est qd dicitur vel natura in materia
 libus. Exempti grã. tã aia qz corpus sunt partes substan
 tiarum materialium q separim accepte distinguuntur realiter
 ab homine. hoc autẽ non est in separatis cum ibi non sunt

ptes distinetes totũ. qz sunt forme tm. Scdo qz accõtia
 in materialibus. q sunt in suppositis gra quozũ suppositum
 distinguit realiter a natura. no snt de rone nature. nec spe
 etãt ad naturã fm q hmõis. s. accõtia in separatis q repiunt
 in supposito. etiã psequuntur naturã fm q hmõis. Exempti
 grã de substantijs separatis intellectus z voluntas q sequuntur
 tur naturã z suppositum in separatis. ex qd qdlibet suppositum
 hz in se totã naturã. sed in materialibus accõtia individua
 lia no psequuntur naturã. nec accõtia ppta sequuntur suppo
 sitũ. z sic capiẽdo suppositũ fm q est sub accõtibz indiuis
 dualibus distinguit ptra naturã. z etiã accõtia realiter

Querit vtru qd dicitur rei materialis sit obiectum no
 stri intellectus. Dicendũ q sic. qd pbatur duabz rõnibz
 Prima est allud est ppiũ obiectũ alicuius potetie qd per
 ppiam spẽm immutat tales potetias. sed qd dicitur rei ma
 terialis imutat intellectus p ppiam spẽm. Maior patet
 inductiue in singulis potentijs. qz hoc est obiectum sens
 sus cuius ppiã spẽs recipit in sensum. vt color in visum
 sonus in auditũ z sic de alijs. Minor pbat. qz illius spe
 cies intelligibilis est apud intellectus cuius fantasia est
 apud sensum. sed manifestũ est q solũ res materialis hz
 fantasia apud sensum. q solũ talis res hz spẽm intelli
 gibilẽ apud intellectus. Maior pbat. qz spẽs intelligibilis
 aduenit intellectui possibili ex resultatione fantasmatum p
 virtutẽ luminis intellectus agentis. si ergo resultat spẽs
 intelligibilis a fantasmate. qz cur fantasia no est apud
 sensum illius spẽs intelligibilis no est apud intellectum
 Minor pbat. qz immaterialia no habet ppiã fantasmatã
 cũ fantasmatã diffundãtur cũ aliqua qritate ad sensum
 que no potest esse in immaterialibus. euz ibi no sit materia

Secũda rõ stat in hoc. obiectũ z potetia debent ppor
 onari ad inuicẽ. sed intellectus est forma pũcta materie. s.
 corpori. licet no sit in organo corporeo. ergo eius obiectũ
 debet esse aliqd materiale. sed no p esse materiale singu
 lare. qz hoc solũ cognoscit per sensum. ergo debz esse ma
 teriale yniuersale siue qd dicitur rei materialis. Maior p
 qz obiectum pũgitur ipsi potetie. sed inter illa que sunt
 pũgibilia ad inuicẽ necesse est esse pporionẽ. Ex quo seqũ
 tur q intellectus solus habet apud se similitudines spẽz
 spẽalissimarũ z non generum. Cuius ratio est ex dictis
 sumenda. quia ex fantasmatibus resultant spẽs in intellec
 tu. et fantasmatã sunt species singularium. ergo ille speci
 es resultant a fantasmatibus que representant propinqũ
 sima yniuersalia ipsis singularibus. sed illa est similitudo
 speciei spẽalissime. ergo apud intellectum solũ sunt simili
 tudines spẽz spẽalissimarũ.

Arguit ex hoc seqretur q solũ intelligerem? speciem
 spẽalissimã qd est falsum. Seqũ ps. qz solũ hoc percipim?
 p aliquã potetia. cuius similitudo est apud illã potetiam
 Vdm q ista spẽs intelligibilis spẽi spẽalissime etiã est
 imago representas oia superiora essentialiter se habentia ad
 specie spẽalissimã. qz quecũqz sunt realiter eadẽ p eandẽ
 imaginẽ representant. sicut patz de imagine regis que re
 pñentat hominẽ aial. corpus aiatum. corp. z sic de alijs
 Sic igitur est dicendũ ex quo superiora sunt realiter eadẽ
 cum inferioribus. ergo etiã imago siue spẽs intelligibi
 lis spẽi spẽalissime representat oia superiora que sunt ess
 sentialiter eadem cũ spẽ spẽalissima.

Querit qre tũc no intelligim? pmo spẽm spẽalissimã
 p talẽ imaginẽ. s. pmo intelligim? p eã ens z alia q sunt
 coia ad spẽm spẽalissimã. Vdm q hoc puenit ex defectu
 intellectus nri. ex q em intellectus noster e in potetia. sic etiã

pa 20

*Fantasia e spẽm
 rei sensibilis
 de angelis
 ut z libri
 qz fantasia
 qd dicitur
 ut fantasia
 de figurandis
 est de ppari qz
 libri*

*Infensio facultatis
 dicitur ptra
 superiora que sunt
 inferiora qz sunt
 ptra natura*

primo intelligit illa q̄ sunt magis potētia z illa s̄ magis cōia. Sile est de sensu. qz sensus visus p̄ ymaginem visibilem alicui⁹ deterniāte rei p̄mo p̄cipit aliqd̄ singula re ip̄ius cōis. sicut aliq̄s vidēs hoīem venientē p̄mo cog noscit eū esse subam anteq̄ p̄gnoscat eū esse forte. z tū in vi su suo h̄z spēm visibilem fortis. In signū cur⁹ vbi est p̄fec tus intellectus sicut in substātis separatis. ibi primo intelligit p̄ talē ymaginē spēm sp̄alissimā. quod contingit p̄pter p̄fectionem intellectus earum.

Arguit. si solū silitudines sp̄ez sp̄alissimaz s̄ apud intelcū. q̄ dditas rei material' nō est obiectū n̄i intel lectus. qz dditas nō est sp̄s sed gen⁹. Dm q̄ ista lo curio silitudines sp̄ez sp̄alissimaz vel dditatis eē apd̄ n̄m intellectū p̄ dupl̄ intelligi. Vno⁹ fm̄ q̄ accipiatur dditas fm̄ sup̄dem p̄sonalē. sic q̄ vna dditas rei ma terial' sit apud nostrū intellectū. z sic est locutio falsa. Alio mō p̄ intelligi fm̄ sup̄dem simplicē. z sic est vera. qz spe cies illius dditatis z illius s̄ apud nostruz intelcū qz q̄libet dditas rei material' (si est intelcā) h̄z suā p̄p̄iam spēm apud nostrum intellectum

Arguit. sube separe p̄cipiunt p̄ n̄m intelcū z nō p̄ri ment' sub dditate rei material'. qz talē nō h̄nt. q̄ quiddi tas rei material' nō est obiectū n̄i intellectus. sed aliqd̄ cō mūm. Dm q̄ nō oē (q̄ d̄cūg mō p̄gnoscat p̄ aliquaz potētia) est obiectū illi⁹ pōne. sed q̄ d̄gnoscat p̄ talē po tētia fm̄ eius p̄p̄iā spēm. sicut visus p̄gnoscat magnitu dinē q̄ tū nō est obiectū visus. qz sp̄s magnitudis nō ve nit ad visum sed coloris. Sile est hic d̄m q̄ sube sepa re nō p̄gnoscat p̄ intellectū sic q̄ sp̄s eaz sint apud in tellectū. s̄ ex cognitōe rez materialū nos manuducimur in p̄gnitōem rez imaterialū. Et h̄ p̄tingit tripl̄. vno⁹ p̄ viā silitudinis sue reducētie. Alio mō p̄ viā remotio nis. Tercio mō p̄ viā p̄portionis. Per viā silitudinis qz q̄nq̄ inuenimus in istis inferioribz aliquā silitudinem ad subas separatas. z p̄ illā silitudinē dicim⁹ hoc idē eē in substātis separatis. q̄ est in istis inferioribz. sicut p̄gnos cūm⁹ deū aut subam separā intelligere ex h̄ q̄ h̄o intelligit Per viā remotōis sicut dicim⁹ deū aut subam separaz nō eē lapidē. qz lapis ē imp̄fect⁹. Item p̄ viā p̄portionis p̄gnoscat mō nūez subaz separaz p̄ nūez motuū celestū

Arguit. intellectus est immaterial'. q̄ est obiectū est im/ materiale. Dm q̄ materia capis dupl̄. vno mō p̄ ma teria signata. i. deterniata. z sic obiectū intellectus ē im/ materiale. i. abstractuz a tali materia. qz talis mafia facit in rebz materialibz singularitatē siue indiuiduationē. sed singulare materiale nō p̄t directe intelligi p̄ intellectū. q̄ talis materia ipedit directā intellectōez intellectus. Alio mō accipit materia p̄ mafia in sp̄e siue in cōi. et sic mafia est aliqd̄ mō formal'. z h̄z se sicut aliqd̄ imateriale p̄ p̄pati onē ad materiā signatā. Et sic d̄t Ar. in secdo p̄hicozuz q̄ pres diffinitōis s̄z formales z p̄ p̄ns imateriales. Per hoc d̄t q̄ dditas rei material' est immaterial'. qz non in/ cludit materiā indiuidualem

Ar. maior est p̄portio imaterialū ad imaterialia q̄ ima terialū ad materialia. s̄ intellectus ē imaterialis. q̄ est obiectū erit dditas rei imaterial'. Dm q̄ duplex est p̄portio. q̄ d̄ā ē in natura. z tal' p̄portio nihil facit ad p̄gnoscatibz re. qz illa q̄ sunt silita in natura nō sp̄ ab inuicē p̄gnoscat. Alia ē p̄portio fm̄ spēm rei p̄gnite fm̄ q̄ dicim⁹ q̄ silitu do rei p̄gnite ē in p̄gnoscatē. z tal' silitudo facit ad p̄gnis tionē alicui⁹. z talē silitudinē h̄nt materialia ad intelcū n̄m. qz p̄nt esse in intellectu fm̄ spēm intelligibilez. Sile

pe inueniri in sensu. qz illud nō cognoscat p̄ visum q̄ d̄ ei sile in natura. qz tūc visus cognosceret auditū. qz audit⁹ est natural' potētia sicut visus. s̄ visus magis p̄gnoscat illud q̄ d̄ est in ipso fm̄ spēm visibilem sicut est color

Arguit. videt q̄ ens sit obiectū intellect⁹. qz illud est obiectū n̄i intellect⁹ q̄ d̄ p̄mo cadit in n̄m intellectū. sed fm̄ auicēnā ens p̄mo cadit in intellectu. q̄ est ei⁹ obiectū.

Dm q̄ illud nō est obiectū alicui⁹ potētie q̄ d̄iter/ cūq̄ p̄gnoscat p̄ talē potētia. sed q̄ d̄ cadit in ipsam p̄ p̄p̄iā spēm. sed sp̄s entis nō cadit in intelcū n̄m sed sp̄s in telligibilis dditatis rei materialis. cū talis statim diffū datur a fantasmate vt dictū est.

Arguit. videt q̄ ens sit obiectū intellect⁹. nō p̄t excedere obiectū potētie in q̄ est talis habitus. sed ens est obiectū sapie q̄ ē habit⁹ intellect⁹. q̄ etiā erit obiectū itellect⁹. Dm q̄ ob iectū alicui⁹ pōne p̄t tripl̄ assignari. vno⁹ fm̄ cōitate p̄e dicatōis fm̄ q̄ illud d̄t obiectū alicui⁹ pōne q̄ quocunq̄ mō p̄ talē pōnam p̄t p̄gnit. z sic visibile p̄t dici obiectum visus. z ens obiectū intellect⁹. Alio⁹ assignat obiectū ali cuius potētie fm̄ p̄mitatē approp̄atōis. z tūc illud d̄t ob iectū alicui⁹ pōne q̄ d̄ p̄mo approp̄at' tali pōne. i. q̄ d̄ p̄o p̄riā spēm imutat pōnam. z sic color: est obiectū visus et dditas rei materialis est obiectū intellect⁹. Tercio⁹ assi gnat obiectū penes formalitatē obiectualis rōnis. z tūc d̄t illud obiectū alicui⁹ pōne sub cui⁹ rōne referit res cog nita ad ipam pōnaz. z sic lumē p̄t dici obiectū visus z ve rū obiectū intellect⁹. qz oia q̄ vident' sub lumie vident'. et oia q̄ intelligit' sub rōne veri intelligit'. Per h̄ q̄ ad argus mentū d̄t q̄ obiectū alicui⁹ habit⁹ nō p̄t excedere obiectū sue pōne vel p̄p̄iū vel cōe. q̄ p̄ns fm̄ obiectū sapie excedat obiectū p̄p̄iū intellect⁹. s̄z dditatē rei materialis. non tū excedit obiectū q̄ d̄ sumit fm̄ cōitate p̄dicatōis q̄ d̄ est ens. Vel p̄t dici q̄ dditas rei materialis accipit dupl̄. vno mō fm̄ se. et sic ens multū excedit dditatē rei material'. Alio mō accipit fm̄ illa que aliqd̄ mō sunt reducibilia ad dditatēz vel sicut p̄ncipia vel sicut p̄p̄riates. vel sicut cause aut effect⁹. z sic oē ens p̄p̄endit sub dditate rei materialis. qz de⁹ z sube separe s̄z p̄ncipia dditatis et accit'ia s̄z p̄p̄riates dditatis. q̄ oia entia p̄ ipsam d̄s d̄itātē cognoscat p̄nt

Arguit. videt q̄ verū sit obiectū nostrū intellect⁹. p̄bat qz sicut se h̄z bonū ad appetitū. ita se h̄z verū ad intellectū sed bonū est obiectū appetitus. q̄ verū erit obiectū intelle ctus. Dm q̄ verū capis dupl̄. vno mō formal' fm̄ q̄ est passio entis. et sic nō est obiectū nostrū intellectus p̄ p̄ter duas causas. Prima est. qz excedit n̄m intellectum cū p̄uertat cū ente q̄ nō est obiectū intellect⁹. vt d̄m est. Secda cā est. qz est p̄ditio circa rem intellectā. z nō ē res intellecta. Alio⁹ accipit verū material' p̄ illo q̄ d̄ est verū et sic adhuc capis dupl̄. vno mō incontracte. z sic exce dit intellectū nostrū. qz sic etiā inuenit' in imaterialibz que nō possunt cognoscat' nobis p̄ p̄p̄ias sp̄es. Alio mō acci pitur p̄ vero p̄tracto ad verū materiale. q̄ d̄ est simplex. i. cognitū in p̄ma opatōe intellect⁹. z sic est idē q̄ dditas rei materialis. qz tū verū significat quā d̄ā p̄ditōem cui⁹ ca obiectū intellect⁹. q̄ nō p̄ueniēt' p̄t pōni obiectū intel lect⁹. sed d̄z ipm obiectū fm̄ se designari

Arguit. vlt' est obiectū intellect⁹. qz nihil intelligit' ni si vlt' saltē directe. Dm q̄ vlt' capis dupl̄. vno modo formaliter. put significat quā d̄ā intentōem secūdā factā p̄ intellectū. z sic vlt' nō p̄t esse obiectū intellectus. quia sic sequit' cognitionem p̄mā intellectus. et hoc etiā q̄ d̄d̄

Fragment of text from the adjacent page, partially cut off.

ditas cognoscit vt coicabilis multis. intellectus sibi attri- buit scdaz intedem. vt esse genus vel spem. Alio capif vlt materialr z sic feat natura cui poreft attribui fecuda intencio. z sic iteru capif duplr. vno coiter pur extendit se ad ome vlt. et sic est minus coe. qz vlt in imaterialibz no immutat intellectu p piaz spem. Alio accipit vlt p vlt materialr. z sic est idem q dditas rei materialr. et ideo p ponit obiectu sicut dditas. sz nullo mo formalr sed tn puenientius ponit dditas p obiecto. qz vlt ma- teriale etiā extendit se ad genera. sz genus no hz sua spz in intellectu sicut spes specialissimā

¶ Querit. vtz singularē possz cognosci p nrm intellectū Dm q duplr est singulare. qdā est materiale. vt fortis. qdā est immaterialē. vt gabriel. Si g intelligat qstio de singulari imateriali. Dm est q directe ab intel- ctu cognosci p. qstis non ppe cognoscat ab intellectu nro p defectu intellectualitatis nostre. Ex q puz q sin- gularitas p se no impedit intellectū directā. sz singu- laritas cū materialitate. Si po intelligat de singulari ma- teriali tūc dicit q singulare materiale no p directe cognosci p intellectū sed reflexe. Ills ar cognoscat directe p aliquā poā cui spēs ē in poā cognoscere sicut color p visu qz spēs intelligibilis dditatis rei materialis est apud intellectum sic quidditas directā cognoscat per intellectū sed spēs ipius rei singularis non est apud intellectū g singularē no intelligit p intellectū directē. sz reflexe. Est em cognitio reflexa qn intellectus noster applicat spem in intelligibile imaterialē ad fantasmatā alicui rei singularr et in tali specie applicata cognoscat singulare

¶ Querit vtz eodē mo cognoscant natura z suppositum Dm q loquendo de natura z supposito in materia libz tūc suppositū qruz ad sua accētia p se cognoscat p sen- sum exteriorē. sed suppositū acceptū substantialit cognos- citur p sensum interiorē scz cogitatiuā vlt estimatiuā Na- tura autē cognoscat directē p intellectū. p etiā intellectus co- gnoscere singulare sed reflexe. sz hoc q reflexit sup fan- tasmatā. sz ar fantasmatā forme qbz fit fantasia. fanta- sia autē est actus sensuū interiorū. z tō spēs referuare i sen- sū interioribz dicunt fantasmatā. cū g intellectus redit sup illas spēs tūc intelligit singulare

¶ Arguit. ex hoc seqret q intellectus sp cognosceret sin- gulare qz intellectus noster in intelligendo sp vrit fantas- matibz sz fantasmatā repñat singulare. g intellectus semp intelligit singulare Dd3 q intellectus noster duplr vrit fantasmatibz. vno p uertendo se ad fantasmatā. i qn co- gnoscat vlt z videt intelligibilr hoc vlt in fantasmatibz. et no manet apud fantasmatā sed intelligit hoc qd repñ- sentat p spem intelligibile. z sic est verū q semp intellectus intelligēdo etiā aliqñ vlt p uertit se ad fantasmatā vt pz p exemplū infra positū de triangulo. Alio modo vrit in- tellectus fantasmatibz reflectendo se supra fantasmatā. et hoc est habere ordinem ad fantasmatā sicut ad termi- num cognitōis. z h ptingit qn intellectus iā respicit fan- tasmatā fm q hmot. z sic no intelligit vlt sed pculare et indiuiduū. Ex huius pte dari de triangulo. qz demō- strās passiōe trianguli inē triangulo accipit trianguluz in cōi. qz passiō trianguli no puenit isti triangulo. z tn ex- plicat de aliq pculari triangulo no qz inredie talē pti- culare triāguli in sua demōstratōe. sed qz oñdiz h qd dē de triangulo in cōi inesse isti pculari triangulo

¶ Arguit. terminus cognitōis d3 corespōdere pncipio cognitōis. sed intellectus intelligit naturā p pparatōem

ad fantasmatā. ergo intelligit natura vt in singlarī z no vlt Dm q duplr intellectus vrit fantasmatibz. vno sicut termino sic q fantasmatā habeat se vt direc repñas ipm cognitū p intellectū. z sic intellectus intelligit singulare qz sic fantasmatā hz se vt terminus cognitōis no absolute. sed respectu illi qd repñat p fantasmatā Alio intelle- ctus vrit fantasmatā no sicut termino sed sicut medio q iuuat ad cognitōem vniuersalis. z sic intellectus etiā vrit do fantasmatibz intelligit vniuersale

¶ Arguit. sensus no cognoscat vlt. g nec intellectus sin- gulare Dd3 q no est sile. qz qd p pōna inferior hoc etiā p superior et cū h plus. sed intellectus est superior sensu igit potest hoc z illud cognoscere

Dubitabit ar vtz aliqz. si intellectus simplex est et impassibilis. et nulli nihil hz coe. sicut de Anaxagoras. quō intelligit si intelligere pati ali- qd est Inqruz em aliqz coe vritqz est. hoc q/ dem agere illud vero pati videtur

Postq Aristot. posuit p dicitōes intellectus. z quō fiat in actu p obiectū z spem. Hic sequēter mouet duas du- bicatōes circa p dca. qz qm dcm est q intellectus patitur ab intelligibili. Arguit Aristot. sic. quēqd patit ab alio coicāt cū eo in materia. vt patz pmo de generatōe. sed in- tellectus no hz materiā. ergo no p pati ab aliq

Amplius ar si intelligibilr z ipe aut em alijs inerit intellectu. si no hz aliud ipe intelligibilr est. vni ar aliqz intelligibile Si ar sit mixtū aliqz habebit qd facit intelligibile ipm sicut alia.

Hic mouet scdam dubitatōem z oritur h qz dcm est q qn intellectus ē factus in actu p spem intelligibile tūc p seipm intelligere. est g ista qstio An intellectus sit pno- scibilis absq spē intelligibili sibi pñata. z sic tunc est q stio qre alia intelligibilia no intelligunt sicut intellectus si aut intellectus est intelligibilis p spem intelligibile alio- rum tūc intellectus esset intelligibilr sicut alia intelligibi- lia. qz illa intelligunt p spem intelligibile rerum

Aut pati fm coe aliqz diuisus est pns. qm poā qdā mo est intelligibilia intellectu sz actu nihil anqz intelligat D3 ar sic sicut in tabula ni- bilē scriptū actu. qd qdaz accidit in intellectu.

Hic soluit p mā qstionē distinguēdo de passiōe z ac- tione. qz aliq est passiō q fit actione phisica z in tali oze p munitatōem in materia. qz in tali actōe materia pati- entis recipit in se formā agētis. g oportet q eadē fit ma- teria agentis z patiens. Alia ē passiō pfectiua q nihil ali- ud est qz reductio alicui de poā ad actū. z talis passiō no requit materiā. z illa passiōe patit intellectus ab intel- ligibili. qd sic. pbat. qz hoc patit ab aliq passiōe pfecti- ua qd ab eo ducit de poā ad actū. sed intellectus noster est in pncipio in potentia ad intelligibilia qz intellectus noster in pncipio est sicut tabula rasa in qua nihil est des- pictū. z sic est in poā z reductit ad actum p intelligibilia

¶ Querit. quot errores vel opiniones excludit Aristot.

Mouet duas dubitatioes

Pria qz qd dcm est q intellectus patitur ab intelligibili. Arguit Aristot. sic. quēqd patit ab alio coicāt cū eo in materia. vt patz pmo de generatōe. sed in- tellectus no hz materiā. ergo no p pati ab aliq

Za v - illud qz qd dcm est q qn intellectus ē factus in actu p spem intelligibile tūc p seipm intelligere. est g ista qstio An intellectus sit pno- scibilis absq spē intelligibili sibi pñata. z sic tunc est q stio qre alia intelligibilia no intelligunt sicut intellectus si aut intellectus est intelligibilis p spem intelligibile alio- rum tūc intellectus esset intelligibilr sicut alia intelligibi- lia. qz illa intelligunt p spem intelligibile rerum

Soluit p m

phoe qd dicitur intellectus noster est sicut tabula rasa... repositum ex oibz rebz ut oia intelligeret...

Arguit intellectus noster patitur ab aliq materiali... qd fantasmatibus g patitur passione corruptiva...

Arguit intellectus noster non est sicut tabula rasa... qd in principio habet habitum principior sibi genatum...

Arguit tunc illi habitus non frustra in intellectu... qd illi habitus non ad assentiendum principijs...

Queritur utrum scientie sint nobis create... hoc patet ex duabz autoritatibus in primo posteriorum...

Arguit dicitur in forma dat pna forma sed deus dat... aiam rationalem ergo dat consequentia aiam...

Scientia a duent anime ministerio sensuum sicut patet p... mo metaphisice et in fine scdi posteriorum.

Arguit optimi est optimi adducere sed deus est... qd optimi est optimi adducere optimis rebz...

Arguit cum Platone qd habitus iuvenit qui non fuit... instructus in scia cui ponebat aliqua scibilia...

Et ipse autem intelligibilis est sicut intelligibili... In his enim q sunt sine materia id est intel...

Hic soluit scdam dubitationem pns mota... de quo intellectus sit intelligibilis. Secdo soluit obiectio...

Non autem spiritus intelligendi causa consideranda... habentibus autem materia potentia unumquodq intel...

Sine materia enim potentia est intellectus talium... illud autem intelligibile erit.

Hic Aristo excludit obiectioem factam in pnu in du... bitatione pns mota fuit enim sic dubitatum...

Solutio 243

Handwritten marginal notes in the bottom left corner, including 'da f... d...'

Handwritten marginal notes on the right edge of the page, including 'P...'

aliam rerum, et ideo res pure naturales vt ignis z terra non possunt in se recipere nisi formam propriam z essentialem res autem aliter super materiam eleuare sicut sunt forme sensitiue recipiunt etiam aliam rerum formas. qz aia sensitiua recipit in se formas aliarum rerum scilicet obiecta sensibilia. hoc autem ens quod est oino sine materia sicut intellectus potest recipere in se formas oim rerum. et sic postea dicitur in textu qz aia est quodammodo omnia

¶ Querit. vtz in his q sunt sine materia idem sit intellectus gens z qd intelligit. Ddm q illa ppo pr duplr intelligi. vno qm idempitate reale sic q sit sensus inseparabilis a materia id est realiter intelliges z res intellecta. z tunc illa ppo est simplr vera in deo qz in deo id est intelliges et qd intelligit. qz deus intelligit seipm z intelligedo seipm intelligit oia alia. sed in substantijs separatis ista ppo est fa qru ad hoc qd pmo intelligit a suba separata. qz suba separata pmo intelligit seipam qz centia. cu q suba separata sit etiam intelligens. sic etia in substantijs separatis id est intelliges et qd intelligit scz pmo. Sed in aia ronali ppo est vera qru ad id qd vltimo p ipam intelligit. qz intellectus nos ter vltimo intelligit sua essentia. Circa qd sciendu q intellectus aie ronalis seipm intelligit sui obiectum qz h sibi representat p spem intelligibilem. Secdo intelligit suum actum q actus est circa obiectum. Tertio intelligit habitum siue spes intelligibiles qz ex illis speciebus z habitibus procedit actus fm pfectoem siue modum actus. Quarto intelligit potetiam intellectuam. qz spes intelligibilis est in potia sicut in subiecto. z vltimo intelligit suam essentiam q est pmo pncipiū subiectum aut effectum oim pdictorum. i. potie habitus actus z obiecti. cu ergo centia aie vltimo intelligit ligat. sic in aia ronali id est realiter intelliges. et qd vltio intelligit. Alio potest ista ppo intelligi fm q id est id est pitate proportiois. et sic de qlibet intelligibili vtz est q re. sicut ergo materia pma non pr agere nisi habita forma substantiati qz fm se est in sola potia ita intellectus nos ter non potest intelligere nisi habeat in se spem intelligibilem q est forma intellectus. non q potest intellectus seipm intelligere absqz spe intelligibili pua habita.

¶ Querit. vtz intellectus sit p se intelligibilis. Dd q non cuius ratio est. qz sicut se habet materia pma in genere rerum materialium in ordine ad opari ita se habet intellectus possibilis in genere intelligibilium in ordine ad intelligere. sicut ergo materia pma non pr agere nisi habita forma substantiati qz fm se est in sola potia ita intellectus nos ter non potest intelligere nisi habeat in se spem intelligibilem q est forma intellectus. non q potest intellectus seipm intelligere absqz spe intelligibili pua habita.

¶ Arguit. spes intelligibiles aliarum rerum non representant intellectum sed res intelligibiles ergo non potest intellectus p illas spes agnosci. Dd q duplex est sicutudo alicuius ad alterum. Queda est sicutudo ppter dea. z sic spes intelligibilis non est sicutudo intellectui sed rei intellecte. Exemplum spes intelligibilis hois est sicutudo homini z ppter hoiem representat. Alia est sicutudo analogice accepta siue ordinis aliorum ad inuicem. et sic spes intelligibilis potest dici similis intellectui qz ordinat ad intellectum sicut accūs ad subm. et sic p illas spes intellectus etiam agnosci potest. Teru tame est q duplex est agnitio intellectus. vna est agnitio qz est qz scz aliqz habet intellectum z illa agnitio habet

ex specie z actu intellectus. qz aliquis agnosces se intelligere sicut etiam se habere intellectum. Alia est agnitio q ad quid est z ad talem cognitionem oportet deuenire p multas inquisitiones. fm autem pmo modum aliqz agnoscit intellectum in particulari. sed fm secundum modum aliqz agnoscit intellectum in vniuersali qz essentiam intellectus. h centia est solū vltimum z non particularium.

¶ Querit. vtz anima intelligat se p suam essentiam. Ddm q nec aia nec intellectus pnt se intelligere p suas essentias. Rō est qz vniuersale est cognoscibile fm q est in actu sed intellectus fm se est in potia. z io vocatur possibilis z pati est in potia. q non pr se intelligere nisi fiat in actu p spes. Et io p oppositum intellectus diuinus qui est purus actus seipm z omnia alia intelligit seipm. h intellectus suba separata hz se medio modo qz est actus sed non est purus. ex eo ergo q est vt actus in genere intelligentium sic potest se p sua essentia intelligere. qz tamen non est actus purus sic intelligit alia p spes aliorum. Et p hoc soluit argumētum quo arguit. Angelus intelligit se p sua centia. qz aia rō al. Ddm q non est sicut qz centia angeli etiam in pncipio sui habet spes creatas sed aia ronali in pncipio sui nullam habet speciem. z ideo est solum potetia intelligibilis z intelligit solum p spem acceptam a rebus. Vn qz angelus in pncipio est in actu ergo potest seipm intelligere per suam essentiam.

¶ Querit. qd sit habitus intellectus et vñ resultat siue oriat. Ddm q habitus intellectus acqisus est qdam qualitas de pma specie resultans ex spe intelligibili z lumine intellectus agētis. z ideo simplr est alterius centie qz spes intelligibilis vt lumē intellectus agentis qz spes intelligibilis z lumē intellectus agentis psupponunt ad habitum id est aut non psupponit seipm. Itz ptingit aiam habere spes intelligibiles z lumē intellectus agētis absqz habitu acqisito. Itz spes intelligibiles z lumen manēt in habitu pua z non actu sicut elementa in mixto. vt in medijs extremi colores

¶ Arguit. tūc de vna re est z tūc vna scientia. qz est tūc vna spes de vna re z absolute z simplr est tūc vñ lumen intellectus. Ddm q lumē intellectus caput duplr. vno modo fm se z sic est simplr vñ quia lumē intellectus agētis est ipse intellectus agens qui est aliqd vnu. Alio ac caput lumē intellectus agentis prout est incoportatū diuersis speciebus intelligibilibus acceptis fm diuersas rōes formales. z sic lumē diuersificatur. qz species accepte sub alia rōne formali etiam alit z aliter incoportant lumen. Et hoc ex illo ptingit qz scientia proprie loquendo est pplexozum qz de pclusionibus demonstratis est scientia. ideo potest ptingere qz de aliqua re repñtata apud intellectum p vna spem fiant diuerse ppones in secūda opatione intellectus fm ordinem z respectum illius rei ad diuersas passiones habentes originem a diuersis pncipijs. Vñ ex spe intelligibili sub tali rōne accepta z lumine intellectuali resultat de eadem re multe scie siue multi habitus et qz ipse est habitus de pma spe qltatis sic informat suū subiectum ad bñ vel male opanduz z hoc specularia si sit habitus specularius. vel practice si sit habitus practicus. Exemplum de habitu artis qz ars disponit artificē ad bene opādū opa artz. sicut domificator disponit per artem domificandi ad bñ opādū opus domificatoriz. Similr habitus specularius disponit intellectus ad bñ speculandū circa obiectum talis scientie

¶ Querit. quo modo agnoscat habitus. Ddm q per

Handwritten marginal notes in Latin script, including phrases like "Pter illud p...", "Ddm q...", "arguit tūc de vna re...", and "Querit. quo modo agnoscat habitus...".

actum. Cuius ratio est. qz cum habitus sit aliq8 mediū inter actum z potentia z nihil cognoscitur nisi fm q est in actu. ideo habitus q est in actu p oparōes. etiā pgnoscitur p oparōem qz habitus p actu hz suā pletā siue fis nālē pfectōem. Situd p r p experientia qz aliq8 pgnoscit se habere habitū grām arice ex hoc q pgnoscit se habere actu grām arice scz pgrue loq p causas. Est tū p dē dūm q dupliciter habitus p r pgnoscit ex actu. vno mō quo ad qz est. qz pgnoscit actu pcedere ex habitu. z sic cognoscit se habere habitum qz hz actū. Alio quo ad qd est qn aliq8 ex p dē dūm actione actus inqrit naturā ipi hābitus z hoc fit p diligēte inqritōem. z sic etiā possum distinguere habitus ab inuicem ex natura actuum

Arguit aliqd pgnoscit fm q est pns intellectui. sz habitus sz pns intellectui p eētia. q nō pgnoscitur p actu sed p essentia. Dōz q dupl'r aliqd est pns intellectui. vno p modum obiecti z qd sic est pns intellectui pgnoscit p r ab ipō int' lectu sicut qd dicitur rei materiālis. Alio mō est aliqd pns intellectui sicut pncipiū quo intellectus intelligit z illu. d nō maxime cognoscit ab int' lectu. Simile est de viū qz aliqd est pns visui dupl'citer. vno modoficut ob' iecum. vt color. z hoc proprie pgnoscit p visum. Alio modo sicut pncipiū quo cognoscit visus vt pupilla vel lūm en z qd sic ē pns visui non proprie pgnoscitur per visū im

Arguit. propter qd v. nūquodqz tale et illud mag' sed res pgnoscunt p habitus z spēs. q spēs z habit' magis cognoscunt. Dōm q illa regula hz veritatē de ill' q sunt vno ordinis. sicut si dicitur sanitas appetit' propter vitam in genere causē finalit'. ergo vita magis appetitur sed sic non est de habitu. qz hābit' nō est id quod pgnoscitur pmo sed est bñ illud quo aliquid pgnoscit. Un' si accipiunt duo qz vniūquodqz est illud quod p se pgnoscitur. tūc si vniū pgnoscitur p alterū tūc alterū mag' cognoscit sicut p dē dūm pgnoscunt p pncipia q pncipia magis pgnoscunt.

Queritur. quomodo pgnoscatur actus intellectus. Dōm q pgnoscitur ex obiectis quod pbat'ur auro ritate et ratione. Auro ritate Aresto. dicentis q actus et obiecta sunt p riores potentis fm rationē. sicut ergo potentia cognoscitur ex actu. ita actus ex obiectis. quia illi actus sunt distincti qui sunt circa diuersa obiecta sicut videre distinguit ab audire quia videre est circa colorem sed audire est circa sonum. Ratione sic. quia omnis actus p iunctus potentie potest ab eadem potentia intelligi. si potētia reflectatur super seipam. sed actus intelligēdi est actio p iuncta potentie qz est actio immanens. ergo potest p ipam potentiam intelligi cū potētia intellectuā reflectat sup seipam cū sit immaterialis

Arguit. illud non cognoscitur per aliquam potentiam quod nō continetur sub obiecto illius potentie. sed actus non continetur sub obiecto intellectus. ergo non potest cognosci per intellectum. Dicendum q dupl'citer aliquid cognoscitur per aliquam potētiā. vno modo proprie et pmo. et sic maior est vera. quia tunc solum cognoscitur obiectum per aliquāz potentiam. et hoc quod continetur sub obiecto. Alio modo aliqd cognoscitur per potentiam aliquā non primo sed secū dario et sic multa pgnoscitur p aliquam potentiam que continetur sub obiecto eius sicut magnitudo pgnoscit p visum que tamē nō p rinetur sub obiecto visus. Sic etiā est de intellectu. qz intellect' pmo pgnoscit suū obiectū

Deinde ex cognitione sui obiecti pcedit ad cognoscē dum actum. z ex cognitione actus pcedit ad cognoscē dum habitū. z ex habitu pcedit ad potētiā. z tūc ex potētia pcedit ad cognoscendum essentiam.

Arguit. quicquid intelligit aliquo actu intelligit. si ergo actus intelligit. q aliquo actu intelligit. z ille itez alio actu. z sic esset pcessus in infinitum. Dōm q intellectus noster pot se reflectere supra suum actum fm infinitas oparōnes sicut hegreumatice. qz semp p r pgnoscere suū actū. z itez de nouo ad aliū actū. z sic deins cepit. sz illa infinitas sicut hegreumatice accepta ē possibilis in rebus. sicut dicitur tertio p hysicoz. nō em potest itellectus intelligere tot actus quin plures.

Arguit. sensus nō cognoscit suū actū. ergo nec intellectus. pna tener a simili. Dōm q nō est sile. quia sensus est virtus in organo. z tō nō p r redire sup se. qz hoc fieret mō materialit' qd est impossibile. qz sic fieret penetratio dimensionū. sed qz intellectus est immaterialis. sic p r redire supra se immaterialit'

Queritur vtrum intellectus posset intelligere actū volūtat'is. Dōm q sic. qz dequid est intelligibilis apud intellectū hoc p intellectū cognoscit. sed volūtas et similiter eius actus sunt apud intellectū intelligibiles ergo tā volūtas accepta p potētia qz volūtas accepta p actu cognoscunt p intellectū. Dīnor pbat. qz voluntas nihil aliud ē qz inclinatio. sz inclinatio ē in re ad modum rei cui cōiungit. qz q volūtas p iungit intellectui. ergo est in intellectu intelligibiliter. z p consequens ab eo cognoscitur.

Arguit. nihil cognoscitur ab intellectu nisi sit presens intellectui. sed actus voluntatis nō est presens intellectui. ergo nō potest cognosci p intellectū. Dicendum q dupl'r est aliquid presens intellectui. vno mō subiectiue. z sic spēs intelligibilis z habitus z actus intellectus sunt presentes intellectui. z sic est verum q actus voluntatis nō est presens intellectui. quia act' volūtat'is est in voluntate sicut in subiecto. Alio modo aliquid est presens intellectui cognitiue. z sic actus volūtat'is etiam est presens intellectui. z hoc ideo. qz volūtas et actus eius radicanur in eadem essentia aie cum intellectu z vniū ē pncipiū alterius. quia intellectus pncipiat voluntatem finalit'. z voluntas pncipiat intellectum efficienter.

Arguit. obiectum intellectus est totalit' diuersum ab obiecto voluntatis. ergo etiam actus eorū sūt diuersi consequentes talia obiecta. ergo intellectus nō potest intelligere actum voluntatis. Dicendum q obiectum. intellectus z voluntatis accipiuntur dupliciter. vno modo formalit'. z sic est simpliciter aliud obiectū int'lect' z volūtat'is. qz obiectū intellectus ē ver' et obiectū voluntatis est bonum. Alio modo accipiuntur obiecta materialit'. z sic vniū cōprehēdit sub alio. quia verum est quoddam bonum et econtra bonum ē quoddam verum. et sic ex cognitione obiecti intellect' aliquis deuenit in cognitionem obiecti voluntatis. et quia ex obiectis resultat actus. ideo etiā actus ex eis cognosci possunt. Unde patet q quis actus volūtat'is nō sit apud intellectum p suam spēm intelligibilem. est tamen apud intellectum sicut pncipiatarum apud pncipiū. qz act' volūtat'is ē pncipiat' ab actu intellect'

Querit. vtrum species intelligibilis sit id qd intelligit vel id quo aliquid intelligit. Dicendum q spēs

Articuli

Text on the right edge of the page, partially cut off.

res intelligibilis est id quo primario intelligimus. **Secunda** tamen spes intelligibilis potest esse aliquid secundario intellectum. **Prima pars** probatur quatuor rationibus. Prima stat in hoc. Sicut se habet spes sensibilis ad sensum ita se habet spes intelligibilis ad intellectum. Si spes sensibilis est id quo cognoscimus sensibilem et non id quod sentimus et etiam spes intelligibilis est id quo intelligimus. **Secunda ratio** est quod illa intelligitur de quibus sunt scientie sed manifestum est quod scientie sunt de rebus intellectis et non de speciebus intelligibilibus. **Tercia ratio** est quod etiam intelligimus res extra animam et non species intelligibiles. **Quarta ratio** est nota quod scientia est habitus intellectualis. **Quinta ratio** patet quia de illa scientia quibus conveniunt passionibus considerate in tali scientia sed passionibus realibus conveniunt rebus extra animam existentibus. **De illa sunt scientie.** **Tercia ratio** est si spes intelligibilis est id quod intelligitur et spes sensibilis id quod sentitur. **Quarta ratio** est quod apparet esse verum quod postea iudicatur de illa passione (quae apud se habet) dicitur verum et sic prae-dictoria essentia sunt vera. **Exempli gratia** si spes sapientiae est id quod sapit. **Quinta ratio** est quod si quis dicitur esse dulcis et amarus quod habens linguam infectam habet spem amarum de cibo et habens linguam sanam habet spem dulcem de cibo si ergo spes est id quod sentitur. **Quarta ratio** est quod si quis dicitur esse amarum quod implicat contradictionem. **Quarta ratio** ad idem est. **Omnia actio** fit per aliquam formam quae est principium quo res agit et quae forma habet similitudinem ad obiectum. **Si intellectus agit** actioe immanente. **Quinta ratio** est quod si quis agit quae forma non est id quod agit. **Quinta ratio** patet per similitudinem in actionibus transiensibus. sicut in igne est forma per quam ignis agit in aqua quae non est id quod agit. **Quis sit similis ad id quod agit.** **Studium** est per opinionem antiquorum dicentium sicut a sicut cognoscit quod est verum de similitudine accepta secundum spem intelligibilem quo ad intellectum et secundum spem sensibilem quo ad sensum. **Secunda pars** probatur quia actus perfectus ab aliquo postea necessario praedicat ab illa per aliquam formam mediam quae est principium agendi in alterum sed intellectus habet aliquem actum ergo potest et cognoscere talis actus per venire ad cognoscendum spem intelligibilem quae est principium illius actus. sicut ergo dicitur est quod habitus cognoscitur ex actu. ita etiam dicitur est de specie intelligibili quod cognoscatur ex actu. et si spes intelligibilis potest esse aliquid secundario intellectum

Arguitur intellectus in actu et intellectum idem sunt sed nihil est idem intellectui nisi spes intelligibilis et species intelligibilis est id quod intelligitur. **Dicendum** ad maiorem quod aliquid est dupliciter idem intellectui. **Uno modo** subiective et per demeritare accidentali. quod scilicet idem intellectui sicut accidens suo subiecto et sic est verum quod species intelligibilis est eadem intellectui. **Alio modo** aliquid est idem intellectui secundum proportionem vel analogiam. et sic etiam res intellecta est eadem intellectui. quod intellectus habens in se spem intelligibilem habet similitudinem vel proportionem cum re intellecta. **Simile** posset dici de ymagine regis in pariete quae ymago regis est eadem numero accidens tali ipsi parieti sed est eadem regi secundum proportionem quia proportionatur figure et magnitudini regis

Arguitur intellectum in actu debet habere esse. quia habet movere intellectum et illud necessario habet esse sed intellectum in actu non habet esse. quia nihil habet esse a parte rei est verum sed nihil cognoscitur per intellectum nisi verum igitur. **Quidam** quod intellectum id est res intellecta est a parte rei sicut patet de homine et de alio sed quod additur intellectum in actu ibi denotat abstractionem quae fit

ex parte intellectus. **Per hoc ergo** dicitur est ad primam partem assumptam scilicet quod oportet intellectum id est rem intellectam esse in actu distinguendo. quod verum sic intelligitur quod oportet ipsum esse a parte rei in actu absolute. et sic est verum sic intelligitur quod oportet ipsum intellectum esse eo modo quo actu intelligitur et sic est falsum. quia non est eo modo a parte rei sicut sensibile non est a parte rei eo modo quo sentitur. **Verum patet** de colore. color enim est a parte rei cum odore sapore et cum duritie sic autem non sentitur a visu cum illis qualitatibus sed solus color sic etiam est de intellectu quod quibus homo sit a parte rei secundum conditiones materiales quae sunt hic et nunc. tamen homo intelligitur secundum quod est abstractus ab illis conditionibus materialibus. quia intellectus recipit formam absque conditionibus materiae

Arguitur obiectum debet praecedere ipsam potentiam et movere ipsam. ergo obiectum debet esse a parte rei. **Quidam** quod necesse est potentiam passivam qualis est intellectus possibilem moveri ab aliquo obiecto praeterite. sed non oportet quod obiectum praesens illo modo quo moveri. sicut patet de visu quia oportet colorem praesistere a parte rei antequam cognoscatur per visum. sed non oportet quod color praesens eo modo quo visum moveri. **Verum dicitur** est.

Arguitur primo per hermetias dicitur quod voces sunt signa passionum anime. sed passiones anime sunt species intelligibiles. ergo voces significant species intelligibiles. sed hoc intelligitur quod per vocem significatur. ergo etc.

Dicendum quod passio capitur dupliciter. **Uno modo** ut passio significat speciem intelligibilem. et sic propositio est simpliciter falsa. scilicet quod voces sunt signa passionum. quia tunc omnis vox significaret accidens cum species intelligibilis sit accidens. **Alio modo** accipitur passio pro re intellecta siue concepta. et sic est verum quod voces sunt signa passionum. id est rerum conceptarum. **Et vocat** Aristoteles res conceptas passiones contra Platonem. qui dixit scientias esse nobis concretas. et sic non advenirent res intelligibiles ab intrinseco. quod est de ratione passionis. **Si autem** queratur quid significet voces. **Dicendum** quod significant rem conceptam. id est verbum intelligibile quod nihil aliud est quam res concepta intelligibiliter apud intellectum. et non est species intelligibilis nisi forsitan secundum proportionem vel analogiam. et hoc est verbum quod significatur per voces.

Quoniam autem sicut in omni natura est aliquid hoc quidem materia generis cuiuslibet generi. hoc autem est potentia omnia illa. **Alterum autem** causa. et factivum quod in faciendo omnia. **ut ars** ad materiam sustinuit necesse est in anima habere duas. **Et est intellectus** hic quod de talis in omnia fieri. ille vero in omnia facere. sicut habitus quidem. et sicut lumen. quodam enim modo et lumine facit potentia existens colores actu colores

Postquam Aristoteles determinavit de intellectu possibilem ponendo eius conditiones et dicendo quod diversimode reducitur de potentia ad actum. hic determinat de intellectu agente. **Et primo** ponit necessitatem ponendi intellectum agentem. **Secundo** ponit conditiones eius. primo ergo probatur quod necesse

De intellectu a gente cam 2m

Que sunt operationes intellectus agentis
 Intellectus et Conscientia abstractas apud
 lectum possunt nec reddat et tangat
 et est obiectum singulari dicitur gaudet

Questiones

tercij de Anima

Nunc est ponere intellectum agentes

3ia p noia fuit lectus agentis

est ponere intellectum agentem et hoc sic. In quacumque natura inuenitur aliquid quod est omnia posse fieri ibi etiam inuenitur quod omnia potest facere. sicut in anima rationali inuenitur aliquid quod potest omnia fieri scilicet intellectus possibilis. Et etiam erit aliquid quod potest omnia facere. et hoc est intellectus agens. qui facit potentiam intelligibilia actu intelligibilia. ergo necesse est ponere intellectum agentem. Et addit notandum ipsius intellectus ponendo tria nomina dicentem quod vocatur ars habitus et lumen quod sicut ars disponit materiam ad hoc quod forma introducat. ita intellectus agens disponit fantasmatum ut recipiantur in intellectu possibile. Vocatur enim habitus quod est aliquid perfectum in ordine ad intellectum actu possibile quod est in potentia. sicut perfectio entitas propria ad imperfectum habet se ut habitus ad suam operationem. Vocatur etiam lumen quod sicut lumen facit ad hoc quod colores diffundantur ad sensum visum. ita intellectus agens facit ad hoc ut fantasmatum diffundantur ad intellectum possibilem.

Queritur. quod sit ratio maioris rationis predicte ad probandum quod necesse est ponere intellectum agentem. **O**mnium quod ratio maioris est. quod cuiuslibet potentie passive naturali correspondet sua potentia activa naturalis. Luceus ratio est. quod nisi sic tunc talis potentia passiva esset frustra. quod illa dicitur potentia passiva naturalis que per agens naturale potest duci ad actum. si ergo non haberet potentiam actiuam naturalem sibi correspondentem. sicut talis potentia passiva naturalis non posset duci ad actum quod est impossibile. quod deus et natura nihil faciunt frustra et sic potentia passiva naturalis non potest esse frustra.

Arguitur de premissis facere quod iste res inferiores possunt recipere. sicut non correspondet adinuenit potentia activa et potentia passiva. **O**mnium quod ista regula non queritur scilicet quod potentie actiue correspondent sua potentia passiva. et ratio diuersa actus est quia potentia passiva secundum quod habet non potest subsistere sine actu sicut nec materia sine forma. et ideo potentia passiva est frustra que non habet potentiam actiuam sibi correspondentem. sicut potentia activa habet de se subsistentiam et perfectiorem ab eis potentia passiva et ab eis actio ne.

Arguitur. videtur quod ista regula non sit vera. quod aliquid est in potentia passiva naturali. et tamen non habet potentiam actiuam naturalem sibi correspondentem. ut anima rationalis habet potentiam passiuam naturalem. sed non habet potentiam actiuam naturalem quia potentia dei producit animam non est potentia activa naturalis. **O**mnium quod duplex est potentia quedam est potentia propria naturalis. et sic anima non habet potentiam actiuam ad produci. quod non potest produci per agens naturale. Alia est potentia obediens que sumitur per ordinem ad potentiam actiuam super naturalem. scilicet diuinam cui omnia obediunt. et sic anima habet potentiam passiuam ad produci. Illa enim que creantur non cadunt sub potentia naturali.

Arguitur contra minorem. animam non habet aliquid in se. quod est omnia in fieri. quia intellectus possibilis in anima non potest fieri terra nec lignum et sic de aliis. **O**mnium quod duplex dicitur aliquid fieri. uno modo secundum esse naturale sicut unum elementum fit ex alio per generationem et sic anima per intellectum possibilem non potest fieri omnia. quod tunc non maneret in sua natura. Alio modo dicitur aliquid fieri secundum esse proprium potentie secundum quod dicitur quod sensus sit omnia sensibilia. quod in se habere per se omnia rebus sensibilibus. et sic anima per intellectum possibilem potest fieri omnia. quod potest in se recipere similitudines omnium rebus materialium. quod sicut proprie intelligibiles a nobis. Et hoc est quod dicitur **A**ristotele inferius quod anima est quodammodo omnia. quia in se habet similitudines omnium rerum.

Arguitur. anima non potest in se suscipere species rebus immaterialium. sicut anima non potest fieri omnia secundum esse spirituale siue proportionis. **O**mnium quod ibi omne distribuit in determinato genere. scilicet

rebus materialium. quod intellectus possibilis est in potentia ad recipiendum omnes species rebus materialium. et intellectus agens est potens agere seu facere omnia materialia. que sunt potentia intelligibilia actu intelligibilia. non produco ea de non esse ad esse. sed faciendo ea actu intelligibilia. **E**xempli gratia. homo in sorte. et sortes non sunt intelligibilia actu materialitate. ergo oportet quod de purent fantasmatum ut recipiantur species intelligibiles in intellectu possibile. Sicut ergo intellectus possibilis est in potentia naturali ad recipiendum istas species intelligibiles ita intellectus agens habet potentiam actiuam ad faciendum species intelligibiles.

Arguitur. intelligibilia sunt actu a preteritis. sicut non oportet quod fiant actu intelligibilia per intellectum. probatur quod homo et asinus et cetera intelligibilia sunt a preteritis. **O**mnium quod duplex est intelligibile unum in potentia. et aliud in actu quod scilicet est de puritate materia. **O**mnium est quod intelligibile in potentia est bonum a preteritis. sed non intelligibile in actu. fit ei intelligibile in actu per intellectum agentem.

Arguitur. sensibile est actu a preteritis. sicut etiam intelligibile. **O**mnium quod non est simile. quod sensibilia sunt omnino unum naturam. putat scilicet a preteritis et in sensu quibus habeat alium modum. **S**ed intelligibile secundum quod est subiectiue in intellectu habet omnino aliam naturam quam est a preteritis. et tamen est apud intellectum. quod species intelligibiles secundum quam intelligibile est in intellectu est omnino immaterialis. et ideo non potest habere eandem naturam cum rebus intelligibilibus materialibus. Et ista est causa quare non oportet ponere sensum agentem sicut intellectum agentem.

Queritur. quorundam operationum intellectus agens agens dicitur quod due quarum prima est abstrahere species intelligibiles a fantasmatibus. **S**ecunda est illuminare species formatas per intellectum agentem. et receptas in intellectu possibile.

Arguitur. contra primam operationem. si intellectus abstrahit huiusmodi intelligibilia a fantasmatibus cum illa species sit immaterialis non videtur posse produci. nisi per creatorem ad quem non potest peringere intellectus agens. **D**icitur quod ista locutio non est intelligenda quasi intellectus agens creatur species intelligibiles in intellectu possibile. sed diffundunt species a fantasmatibus ad intellectum possibilem mediante lumine intellectuali quod est intellectus agens.

Et si dicatur materiale non potest de se diffundere immateriale. sed fantasmatum sunt materialia. sicut non possunt de se diffundere species immateriales. **O**mnium quod materiale non potest de se diffundere immateriale. nisi gratia alicuius agentis immaterialis. per hoc ergo dicitur quod quibus fantasmatum sunt materialia id est habentia conditiones materie saltem mathematicas. tamen intellectus agens illuminat fantasmatum facit resultare unam speciem immaterialem ad intellectum possibilem et hoc est abstrahere. et ideo intellectus agens requiritur propter fantasmatum. ut species fantasmatum illustrentur ad hoc ut de se diffundant species intelligibiles. Et sic patet quod non est eadem species siue secundum numerum. siue secundum speciem que est in fantasmatibus et in intellectu cui una sit materialis et alia immaterialis. Ratio scilicet operationis est quod nisi intellectus agens per se illuminaret species extrinsecas in intellectu possibile tunc res diceretur ad materialitatem quod unum quod dicitur naturaliter redit ad suam originem. ut ergo maneat in illa immaterialitate necesse est continere intellectum agentem illas species illuminare. Et quo patet quod intellectus agens illuminat fantasmatum et intellectum possibilem. **I**lluminat enim fantasmatum antequam abstrahendo species a fantasmatibus. et illuminat intellectum possibilem ut referentur in ipso species intelligibiles.

[Marginal notes on the right side of the page, partially obscured and difficult to read.]

Querit. que opatio intellectus agentis sit essentialior? **D**icitur quod scda qd sic pbaf. qz illa opatio est eentialior que est inseparabilior a re. z illa rem semp pcomitat. sed sic est de ista opatione scda. Maior est rora a fili. qz ignis habet duas opationes scz calefacere z idurare. sz qz calefactio e inseparabilior e est eentialior? Minor pz qz intellectus sp il lumiat spes enytes in intellectu possibili sz non semper abstrahit. qz postqz spes abstrahit. tunc no apli abstrahit illas z tamen semper illuminat illas. Itc intellectus separ? a corpe no abstrahit nouas spes. z tamen illuminat spes qs prius abstrahit cu fuit in corpe. sed qz tuc no abstrahit est io. qz no hz fantasmata. ex qz no habz vires sensiti uas in qbz fantasmata hnt esse. Ex qz soluit argumentu intellectus post separoem no pt abstrahere. Itc qz qz intellectus post separoem no erit in aia. **D**icitur qz quis aia separata no habeat intellectum agentem. tuc fm pma operatoe hz tuc ea fm altera ei? opationes qz illuminare spes intelligibiles receptas. i. abstractas i intellectu possibili exites.

Querit. qzra hoc. pueri decedentes an vltz rōis no hnt spes intelligibiles. qz no habebūt intellectum agentem? **R**espondetur qz nulli ei? opationes habere pnt **D**icitur qz licz in aia pueri no sunt spes acqsite tū de? qd est autor nature non distictō natura vacua absqz opatione infundit intellectum possibilem spes acqsiuit sz si puer habuissz vsum rōis et qz ille spes sunt pporcionare spes hic acqsiuit sz intellectus agēs ipas illuminat sicut z alias. quas acqsiuit sz ministerio sensuum

Querit. vtz istud lumē intellectus agētis redrat ppter mediū vlt ppter fantasmata. **D**icitur qz ppter fantasmata sz lumē corporeale redrat ppter mediū. **L**ui? rōe. qz pta fantasmata no sunt nata se diffundere ad intellectum possibilem. z io si debet se diffundere necesse e qz illuminent. sz colores sunt qz se visibiles sic qz pnt se diffundere ad visum et ita lumē no redrat ppter colores sz ppter medium **E**x quo dubitū ē. an fantasmata possz ee obiectū intellectus cum moueat ipm intellectū. **A**d h respōdet qz pt esse obiectū remotū qz dicitur **A**risto. qz sicut se habet sensibile ad sensum. ita intelligibile ad intellectum

Querit. ome qd recipit ad modū recipiētis recipitur. sz intellectus possibilis ē imaterialis. **R**espondetur qz spes intelligibilis in ipso imateriali no curādo intellectum agentem.

Dicitur qz maior est vera si aliqd recipiat. sz fantasmata no pnt recipi in intellectu possibilem nisi sint pns depurata p intellectum agentem. z ideo psumponit intellectus agēs anqz spes possz recipi in intellectu possibilem. qz spūaliaz rōi opē redrat fm naturalē ordinez an eius receptōnem. **E**t sic pz qz ex pre intellectu? possibilem no ē deficiēs qm spes recipi possint. dūmō sunt abstracte p intellectum agentem

Querit. aia hz spes naturalr inditas. qz no oz pone/re intellectu agētē. an. pbaf. qz sic ē de substantijs separijs sic erit in aia. **T**enz pna qz hō coicet cū substantijs separatis in intelligendo **D**icitur qz hō coicet eum substantijs separatis in intelligendo. no tū in mō intelligēdi. z hō qz qz to aliq natura ē alioz tāro habebit alioz modū operandi. qz operatō se qz naturam. sed qz natura agētē ē sup naturā aie rōnal. qz habebit alioz modū intelligēdi. z sic intelligit p spes itusas a deo. hō aut intelligit ministerio sensuum. z qz hoc sic vtz pz pmo posterior. vbi dicitur deficiente aliq sensu a naturitate necesse scientiam sensibilis illius sensus deficere. qd no eēt si species essent nobis concreata

Querit. aia est nobilior qz materia corpalis. sz materia corpalis habet a principio suas formas substantiales sicut celū et elemēta qz aia a principio habet spes intelligibiles **D**icitur qz no est sile quia impossibile fuit materiam rerū corporalium fieri absqz forma substantiali. qz per ealem formā materia habz se substantiale sz intellectus possibilem no hz ee substantiale per spes intelligibiles. z io potu it fieri intellectus possibilem absqz spes intelligibilibz.

Querit. vtz spes intelligibiles effluant in aiam mediātibz formis separatis **D**icitur qz no. qz sic itez non oportz ponere intellectum agentem. z qz aliqz possz pcedere qz no eēt intellectus agēs. z qz forme vlt spes intelligibiles fuerēt a substantijs separatis io p aliter pbant. qz si sic tunc aia frustra vniret corpi. **P**aret qz aia vnitur corpi. vt p corpus acqrat scias. z io substantie separate no vnunt corpi cū habeat spes ipis a deo coicetas. si ergo spes intelligibiles effluerēt per formas separatas tuc no esset necesse habere scientiam per corpus

Querit. ome (quod est tale per participoem) est ab aliquo qd est tale per essentiam. scdo metaphisice. **S**ed intellectus noster est intellectualis per participoem ergo fit intellectualis ab aliquo quod est tale per essentiam

Dicitur qz est duplex principiu intellectualitatis in homine Aliqd est principiu pmi et originale et tale principiu ē ali quod separatum ab intellectu. et est pma cā omnis entitatis Aliud est principiu pxiimum intellectualitatis. z hoc no est aliquod separatum. sz intellectus agēs est coniunctus aie qui abstrahit spes a fantasmatis. **E**t hoc congruit qz sicut deus creauit superiora absqz medio. et inferiora pducunt virtute agentium naturalium. sic superiora habent sua principia intelligēdi. sz spēm intelligibilem a solo deo. inferiora vero habent originalr principia sua a deo. sed immediate ab aliqua potentia sibi iuncta

Querit. nihil ducitur de potētia ad actū nisi p hoc qd est in actu. sed intellectus possibilis est in potētia. qz debz reduci actū p aliqd separātū. qz separata sunt forme em

Dicitur qz reducitur ad actum p intellectum agentem qz fm **A**risto. dicitur actu ens. z ideo non oportet qz ducat ad actum p aliquod separātū.

Queritur. vtrum intellectus agēs z possibilis sint distincte potētie. **D**icitur qz sic. qz fm **A**risto. intellectus agēs se hz ad species intelligibiles sicut cā efficiens. sz intellectus possibilis se hz ad ipsas sicut materia vel subiectū. sed materia z efficiens nunqz coincidunt. ergo sunt distincte potētie.

Querit. idē obiectū intellectus agētis z possibilis. qz eadē poia. **R**espondetur qz qd dicitur rei materialis est obiectū vtriusqz. **D**icitur qz quis hnt idē obiectū materialr acceptū. s. qd dicitur rei materialis hnt tū diuersa obiecta formalr. qz qd dicitur accipit dupli. vno vt factibil. et sic ē obiectū intellectu? agētis. qz intellectus agēs facit qd dicitur in rōne qd dicitur abstractando eam a fantasmatis **A**lio mō accipitur vt facta p intellectu agentem. z vt cognoscibil. z sic est obiectum possibilem. quia intellectus? possibilem cognoscit quid dicitur rei materialis. z non intellectus agēs. z ergo intellectus dicitur intellectus non quia intelligit. cum intra se non recipiat speciem intelligibilem. sed quia est principium quare intellectus possibilem intelligit

Queritur. quot modis nominat **A**ristoteles intellectum agentem. **D**icendum qz tribus. naz dicit qz sit

Questiones

tertij de Anima

ars habitus 2 lumen. vt patuit sup circa tertium
Arguit ars est pncipiū rei artificial. sed species in/
telligibilis nō est res artificialis. q̄ intellectus agēs nō est
pncipiū sp̄i intelligibilis. Odm q̄ ista noia pueniūt
intellectui agēti. nō y de p̄ice. sic q̄ sic idē cū arte. sed ē lo
curio metaphorica siue similitudo. sicut q̄ intellectus
agens agēs habeat similitudinē cū arte. in hoc scz p̄mo quia si
cut ars inducit formā artificiale in suam materiam p̄ su
am operatōem. ita intellectus agens inducit sp̄m intel
ligibilem in intellectu possibile q̄ p̄sistit in illuminatōe fan
tasmata. ars q̄ p̄ hoc q̄ aptat materiā introducit formā
sic intellectus agens p̄ hoc q̄ disponit et illuminat fan
tasmata inducit sp̄m intelligibilem in intellectu possibile
Secūda similitudo q̄ sicut ars introducit formā p̄ quam
materiam determinat. ita etiā intellectus agēs inducit sp̄m
intelligibilem p̄ quā intellectus possibilis determinat ad aliqd̄
certe intelligendū. q̄ p̄ sp̄m intelligibilem hōis intelligit
hōiem 2 p̄ sp̄m intelligibilem animi intelligit animū
Arguit p̄tra scdm. si intellectus agēs est habitus seq̄
ret q̄ esset subiectiue in intellectu possibile q̄ ois habitus
intellectualis est subiectiue in intellectu possibile. Dicit̄
q̄ habitus nō debet hic capi p̄ habitū cōnato vel acq̄si
to sicut habitus p̄mūter accipit. q̄ ois talis habitus
p̄supponit intellectū agētem. sicut etiā p̄supponit intellectū
possibile. s̄ ipse nō p̄supponit seip̄m. q̄ ante q̄ assentim̄
pncipijs ad quē assentium valer habitus. ncc̄ est p̄
us p̄gnoscere terminos q̄ p̄gnitio est p̄ intellem̄ possibi
lem p̄supponentē intellectū agētem. Itē ois habitus intel
lectualis ordinat ad p̄gnoscendū. s̄ intellectus agēs ordina
tur ad abstrahendū. q̄ nō sunt idē. Sumit̄ q̄ habitus p̄
entitate p̄fecta. q̄ talis est modus loquēdi Aristot. q̄ q̄n̄
cūq̄ aliqd̄ duo diuidit aliqd̄ gen̄. tūc illud q̄d est p̄fectū
in illo ḡne vocat̄ habitus. am̄p̄m̄ p̄o p̄uarto. cū q̄ intellectus
agens est in actu. id est aliqd̄ p̄fectū intellectu possibile.
q̄ est in pot̄ta. 2 ideo vocat̄ habitus in ordine ad talē pot̄s
tatem. Tercio dicit̄ lumen q̄ sicut lumen corpale extraneū fa
cit diffusionē coloris ad visum. nō tū requirit̄ p̄pter colores
sed p̄pter medium. ita intellectus agens facit diffusiones
sp̄m ex fantasmatibz in intellectu possibile. nō tū requiritur
p̄pter mediū. q̄ tale nō est ibi s̄ p̄pter fantasmata

Et hic quidē intellectus separabilis et impassibilis et
mixtus substantia actu ens. s̄ p̄ em̄ honorabilis et
agens patiens et principium materia.

Post q̄ Aristot. posuit necessitatē ponēdi intellectū agētem
hic p̄ assignat p̄ditōem eiusdē intellectus. Et ponit q̄
tuor p̄ditōes illi intellectus agēti. q̄ p̄ma est q̄ intelle
ctus agēs est separatus ab organo corporeo. v̄l vt h̄ic
aliqd̄ textus separabilis. 2 tūc intelligit q̄ est separabilis cū aia
rōnali. Secūda est q̄ est impassibilis q̄ nō p̄t pati passione cor
ruptiua cū nō h̄eat materiā q̄ est pncipiū illi passione.
Tercia ē q̄ est mixtus scz ex rebz corpali bz. cuz sit omnino
imaterialis. Quarta ē q̄ est substantia actu ens. i. q̄ est ens ac
tu p̄ suā naturā. 2 illa p̄ditio puenit sibi soli s̄ p̄ime tres
p̄ditōes pueniūt tā ip̄i intellectui possibili q̄ voluntati.
Tūc p̄bat q̄ iste p̄ditōes pueniūt. v̄l sunt intellectus agēs
ipsius. Et p̄ sic sumi rō q̄ ad tres p̄mas p̄ditōes. Itē
tres p̄ditōes p̄me spectat ad dignitatē. et pueniūt intel
lectui possibili. q̄ etiā debet puenire intellectui agēti. Te
net p̄na. q̄ agēs est honorabilis patiens. 2 p̄cipiū actiui
materia. sed intellectus agens h̄ se sicut aliqd̄ agens

In ordine ad intellectū possibile quise habet vt patiens
et recipiens spēs intelligibiles. ergo q̄cquid dignitatis
puenit intellectui possibili. etiā puenit intellectui agēti.
Ex quo etiā p̄bat q̄ta p̄ditio sic Agens est nobilit̄ pa
tiete. 2 hoc ideo q̄ est in actu. q̄ illa est p̄ditio cuiuslibet
agentis. sed intellectus agens est agens respectu intel
lectus possibilis. q̄ est substantia actu ens

Arguit q̄ p̄ma p̄ditio nō sit vera. p̄bat q̄ illud q̄d
est p̄iunctū corpi nō est separātū ab eo. s̄ aia cū suis poten
tijs est p̄iuncta corpi. q̄ nō est ab eo separata. Odm q̄ in
tellectū esse separātū p̄t intelligi dupl̄. vno mō q̄ sit sine or
gano corporeo. 2 sic est verū q̄ intellectus est separatus. Alio
mō aliqd̄ dicit̄ separātū q̄ sit substantia separata. 2 sic aliqd̄ dicit̄
bant intellectū esse substantiam separātā. 2 accipiebāt occa
sionē illius ex p̄ma 2 vltima p̄ditioibz intellectus agēti

In p̄ma em̄ dicit̄ q̄ est separatus. in vltima vero q̄ est substantia
separata. s̄ aut̄ illa p̄iungant. tūc apparet q̄ sit substantia separata.
Arguit videt̄ q̄ intellectus agēs sit substantia sepa
rata. q̄ intellectus h̄z illuminare. s̄ illuminare est aliquid sup̄
ioris separati. q̄ sequitur q̄ intellectus agēs ē aliqd̄ sup̄ hōiem
2 aliqd̄ separatum ab hōie. Odm q̄ argumentus bene
p̄bat. q̄ est necesse ponere aliqd̄ lumen v̄t quod p̄supponit
ab intellectu agente. nihilominus tamē op̄z ponere aliqd̄
lumen p̄culare. in anima rōnali quod est intellectus agēs

Prima pars p̄bat sic. quia aia rationalis habet tres cons
ditōes sue intellectus alitatis. Prima est q̄ est intellectus
alis p̄ p̄cipiatōem. sc̄da est q̄ est mobilis in sua op̄atōe
id est intelligens cū discursu. tertia est q̄ nō ē p̄fecta nec
tota intellectus. q̄ ei p̄iungit aia sensitua que non est in
tellectus alis. Et quibus sic arguit omne (quod est in
tellectuale per participatōem et quod est mobile 2 imp̄
fectū) reducitur ad aliqd̄ quod est tale per essentiam in
mobile et perfectū. oportet ergo p̄supponere ante animā
rōnalem aliqd̄ quod est intellectuale per essentiam in
mobile et perfectū. quod est lumen illuminans omnes
hōiē venientem in hunc mundum. Secunda pars
ostenditur sic. quia in omnibus rebus creatis p̄ter cau
sas v̄les etiam oportet ponere causas particulares quia
nō solum sol generat hōiē sed etiam hōiē nō ergo
sufficit ad intelligendū ponere lumen intellectuale v̄t.
sed etiam oportet q̄ v̄t luminis p̄iungatur virtus alicuius
particularis luminis. scz lumen intellectus agēti. Itē
etiam patet per experientiam. quia percipimus nos ab
strahere formas v̄les a conditōibz particularibus igitur
in nobis est hoc principium. Item hōiē potest libere
intelligere q̄n̄ vult. hoc aut̄ nō potest dici si esset intelle
ctus substantia separata

Arguit agens 2 patiens sufficitur ad agendū. s̄ ergo
in aia rōnali sit intellectus agens et etiā possibilis. ergo
non est necesse habere obiectum aliud cum ibi sint agēs
et patiens. Dicendum q̄ est duplex agens. vnum est p̄
p̄rie dicit̄ q̄d scz facit passionē i patiente et sic obiectus
est agens in potentia passiva. 2 tunc est verum q̄ agens
et patiens sufficitur ad agendum. Alio modo aliqd̄
dicitur agens improprie quia scilicet facit obiectus quod
agit. et sic agens nō sufficit ad agendum sine obiecto. et
illo modo intellectus agens dicitur agere 2 sic patet q̄ in
tellectus agens et possibilis nō sufficit ad hoc q̄ intel
lectus intelligat nisi a diū q̄ obiectum

Arguit cōtra vltimā p̄prietatē intellectus agens est
potentia in sc̄da sp̄e qualitatris. ergo non est substantia
Dicendū q̄ ille terminus substantia in illa p̄prietate pote

Quatuor p̄ditio
nes intellectus agēti
Principio
1a
2a
3a
4a

Fragmentary text from the adjacent page, including the word 'Primum' at the top and various lines of handwritten or printed text.

capit duplici. Vno modo potest esse ablatiui casus. et sic pro est verum. quod est sensus quod intellectus agens est actu ens subiectum. id est subiectum naturam. Alio modo accipitur subiectum ut est nri casus. et sic potest iterum exponi duplici. vno modo secundum quod substantia fecit rem per se sustentem. et sic intellectus agens non est subiectum. Alio modo accipitur subiectum fecit quacumque essentiam suae naturae cuiuscumque predicamenti. et sic etiam quod potest dici subiectum. Prima tamen expositio secundum quam subiectum est ablatiui casus est melior et intentio in textu.

Arguitur si in anima esset simul intellectus agens et intellectus possibilis. sequeretur quod anima esset simul in actu et in potentia quod est impossibile. quod in intellectu agente esset in actu. et in intellectu possibile esset in potentia. Dicitur quod idem non potest esse simul in actu et in potentia secundum idem et respectu eiusdem. et hoc ideo. quod cum potentia excludat actum et e contra. Dicitur etiam verificaretur de eodem. Per hoc dicitur quod quod anima rationalis sit simul in actu et in potentia. non tamen respectu eiusdem. quod respectu spiritus intellectus. cum intellectus agens faciat. et intellectus possibilis recipit a se species intelligibiles. tamen hoc non est secundum idem. quod hoc contingit secundum diuersas potentias quae sunt in anima. quod anima per intellectum agentem est in actu. et in intellectu possibile est in potentia. Sicut patet esse in homine cuius una manus est alba et alia nigra. quod tunc vnum homo in ordine ad idem. sicut albedinem est in actu secundum vnam manum. et est in potentia secundum aliam manum.

Arguitur ab vno indiuisibili non fluunt potentie quoniam vna sit in actu et alia in potentia. sed anima est cetera indiuisibilis. Et ab ea non possunt fluere diuersae potentie quarum vna est in actu et alia in potentia. Dicitur quod cetera anime rationalis non est simpliciter indiuisibilis. et hoc in actu perfecto. id est non est purus actus. sed cum perfectione quam habet etiam sibi coniungit aliquid imperfectio et potentia. Est enim anima rationalis immaterialis. et ex illa parte habet perfectionem. et sic sibi puenit perfectionem intellectus agens. sed ex ea parte est potentia quae est creata in ordine formarum. id est in iunctioe formarum superiorum immaterialium et inferiorum materialium. Sicut enim orizon coniungit superius hemisphaerium ad inferius hemisphaerium. ita anima rationalis habet aliquid de superioribus formis. id est immaterialitate. et habet aliquid de inferioribus. quod est materia per informacionem. sic alie forme materiales. et ex illo coniungit quod anima nostra non est proprie intellectualis. sed rationalis. Itaque anima dicitur creata in vmbra intelligentie. id est defectu luminis intelligentie. Et omnibus his sibi puenit quod ex ea fluat intellectus possibilis. quod sic habet in se aliquid potentia

Queritur vtrum intellectus agens sit idem in omnibus. Dicitur quod non. Quia ratio est. quod intellectus agens est potentia ipsius anime. sic dictum est. et per primum est actus. sed actus multiplicatur ad multiplicacionem sui subiecti. Et etiam intellectus agens multiplicatur ad multiplicacionem animarum. sed in diuersis hominibus est alia et alia anima rationalis. Et etiam alius et alius intellectus agens.

Arguitur intellectus facit vltimum quod est vnum. Et intellectus est magis vnum. quod propter quod vnum quod tale et illud magis. Dicitur etiam quod vltimum non fit vnum ab intellectu subiectiue. quod scilicet subiectum est in intellectu. quod si sic tunc haberet vnitatem numeralem ab intellectu. sed vltimum est vnum ab intellectu obiectiue. quod obiectum intellectui sicut cognitum ab ipso. Iam manifestum est quod diuersis intellectibus etiam numero vel specie diuersis potest obiectum esse. et ideo vltimum manet vnum non obstante quod a diuersis intellectibus intelligatur. sicut color manet vnum non obstante quod a multis videatur. Et sic est vna species intelligibilis in omnibus. tunc bene sequitur quod est vnum intellectus in omnibus.

Arguitur vbiusque est vna operatio ibi est vna potentia. scilicet omnes homines habent vnam operacionem circa assensum principiorum. ergo habent vnum intellectum. Dicitur quod triplex est vnitatis

scilicet generica specifica et numeralis. Dicitur quod est quod vbiusque est vna operatio numero ibi est vnum operans numero. quod operatio cum sit accidens habet suum numerum a subiecto scilicet ex operante. sed vnitatis specifica non arguit vnitatem numeralem ipsius operantis. et illo modo plures homines habent vnam operacionem circa assensum principiorum.

Queritur vtrum iste potentie inueniantur in substantiis separatis. Dicitur quod non. et hoc propter duplicem rationem. quod prima est. quia nos sumus quandoque intelligentes in actu et quandoque in potentia. ergo oportet ponere potentiam actiua que educat illam potentiam passiuam ad actum. subiectum autem separate sunt a principio creatiois intelligentes. et non sunt intelligentes in potentia. cum sint create simul cum speciebus intelligibilibus. Secunda ratio stat in hoc. quod intelligibilia a nobis naturaliter sunt tamen intelligibilia in potentia. quia sunt materialia. ergo oportet esse vnum in intellectu qui facit talia intelligibilia actu intelligibilia abstrahendo species a fantasmatibus. sed intelligibilia naturaliter in substantiis separatis sunt immaterialia. cuius naturaliter intelligant se et alias substantias separatas. et per consequens sunt actu intelligibilia. et sic non est necesse in eis ponere aliquem intellectum qui faciat talia intelligibilia in actu.

Arguitur vbiusque est aliquid potens recipere. ibi est aliquid quod potens facere. sed in substantiis separatis est aliquid potens recipere. Et ibi erit aliquid potens facere species.

Dicitur quod in substantiis separatis non est potentia naturalis ad fieri. quia talis potentia non ducitur ad actum per agens naturale. et sic non est naturalis. sed per agens supernaturale quod est deus. qui infundit intellectui substantiarum separatarum species intelligibiles. Et simile est dicitur de intellectu possibili quoniam ad immaterialia in nobis. quod intellectus possibilis non est in potentia naturali ad recipiendum materiale in se. sed solum in potentia obedientia. et ideo non potest intellectus agens talia facere in actu. Tamen per quod in substantiis separatis eorum intellectus non debet proprie dici possibilis nec agens. nec etiam intellectus est in potentia ad recipiendum species. quod in principio habet illas. et per consequens non est possibilis.

Arguitur contra. intellectus agens est illuminare. sed in substantiis separatis est illuminatio. Et in eis est etiam intellectus agens. Dicitur quod intellectus agens est illuminare fantasmatum. hoc autem non puenit substantiis separatis. cum ibi non sunt fantasmatum. Quis vnus angelus possit alium illuminare et facere cognitionem in eo.

Queritur vtrum necesse sit ponere in anima rationali intellectum agentem supposita opinione platonis. Dicitur quod non. cuius ratio est. quod intellectus agens ponit ad hoc quod faciat potentia intelligibilia actu intelligibilia. res enim secundum se vnitatem sunt a parte rei cum conditionibus indiuiduantibus sed ad hoc ut intellectus intelligat res oportet quod a talibus conditionibus res absoluantur. si ergo vniuersalia subsisterent a parte rei. iam vniuersalia essent actu absoluta ab istis conditionibus. et sic statim intellectus possibilis posset illas res intelligere.

Idem autem est secundum actum scientia rei. que vero secundum potentiam tempore prior in vno est: omnino autem neque tempore. sed non aliquando quidem dem intelligit. aliquando autem non intelligit.

se hñt ad figuratiōē. ita hñt se forme triplē ad indiuiduatiōem. Sunt em̄ aliqua corpa que recipiūt figuratiōes p̄ p̄riam q̄ritatem. sicut corpa solida siue dura. vt lapis vel lignū. Alia corpa recipiūt figuratiōē ab alijs sicut liq̄da. quoz est ista dñā. quia in aliq̄bus corruptio figurate manet figura p̄us accepta. sicut cōtingit in cera liquida que figurat ad figurā vasis. s̄ fracto vase remanet figura. Alia sunt liq̄da que nō tenent figurā corpore figurante corrupto. sicut vinū vel aqua nō cōgelata. Sic triplē se habent forme ad indiuiduatiōē. quedam enim forme indiuiduant seipsas. i. p̄ se subsistentes. sicut substantie separe. Alie forme materiales indiuiduantur p̄ h̄ q̄ sunt in alio. s̄ in materia. que habent istaz differentia. quia anima rōnalis indiuiduat a materia. et tenet eandem indiuiduatiōem separata a materia. ymmo materia corrupta. Alie autem forme naturales non manent indiuidue. corrupta materia

Arguit. aia nō p̄t opari absq̄ corpe. q̄ nō p̄t separari a corpe. Ans. p̄batur. q̄ aia non p̄t se irasci. igit̄ non potest p̄ se opari. q̄ qui d̄t animā irasci d̄t eam texere p̄mo huius. Dñm q̄ duplices sunt opationes aie. Que dam sunt que cōueniunt aie fm̄ q̄ est sensitua. sicut sunt sentire irasci et confidere. et sic verū est q̄ aia non p̄t habere illas opationes sine corpe. Et hoc est qd̄ d̄t p̄hs. qui d̄t animaz irasci d̄t eam texere vel edificare. q̄ sicut irasci nō fit nisi p̄ organa corpora alia. sic nec texere nec edificare. Alie sunt opationes aie. que p̄ueniunt aie fm̄ q̄ intellectuā rōn. sicut sunt intelligere et velle. et istas opationes habet aia separata a corpe et sine corpe.

Arguit. aia non intelligit absq̄ fantasmatis. q̄ nō potest separari a corpe. Ans. p̄batur. q̄ necesse est quecūq̄ intelligit fm̄ intrasmarā speculari. Dñm q̄ aia accipitur dupl̄. vno mō p̄ statū p̄iunctiōis ad corpus. et sic non p̄t absq̄ fantasmate intelligere. Alio mō accipit anima fm̄ q̄ est separata a corpe. et sic potest intelligere absq̄ fantasmate. Quis rō est. q̄ aia aī separationem et post separatiōē h̄z vnā essentiā. ideo habet vnā opationem. q̄ opatio sequit̄ essentiā sed q̄ h̄z alium modū essendi in corpore et extra corpus. ideo etiā habet alium modū operandi. q̄ sicut essentia et opatio cōrriident. ita modus essendi et modus operandi cōrriident.

Querit. utrū aia rōnalis sit incorruptibilis. Dñm q̄ sic. et rō est. q̄ omne qd̄ corrupit. vel corrupit p̄ se vel ad corruptionē alterius. sed aia rōnalis nullo istoz modoz corrupti potest. ergo est incorruptibilis. Dicit̄ p̄batur. q̄ forma per se subsistens non potest p̄ aliud corrupti. q̄ non dependet ab alio. et q̄ ab alio corrupti p̄ prium est illis formis q̄rum esse naturaliter ab alio dependet. Nec etiam potest anima per se corrupti. q̄ quicqd̄ p̄uenit alicui p̄ se hoc est inseparabile ab eo. sed esse cōuenit anime et omni forme p̄ se. cum sit actus. q̄ esse est inseparabile a forma. q̄ si esse separaretur a forma. tunc forma non erit forma. sed corruptio accidit ex hoc q̄ esse separatur ab aliquo. quod est impossibile separari a forma subsistente p̄ se. nisi p̄ annihilationem. Et si anima sit cōposita ex materia et forma. sicut quidam dicunt q̄bus false adhuc anima erit incorruptibilis. quia illa susceptio forme est sine contrarietate in materia. et ideo non est p̄ncipium corruptionis talis forme. Secundo. quia vnūquodq̄ appetit esse appetitu naturali fm̄ quod cognoscat. sed intellectus et anima intellectua naturalit̄ cognoscunt esse sub omni differentia rōis. cum eius obiectus sit vniuersale. qd̄ abstra-

hit ab hic et nūc. et sic habens intellectum appetit appetitu naturali semper esse. sed ille appetitus non est frustra agit̄ necesse est a nimiam esse incorruptibile. quasi permanentē per omne tempus

Arguit. hominū et iumentozum idem est interitus vt dicit Salomon. ergo sicut q̄ aia sit corruptibilis. Dñm q̄ Salomon loquitur in illo libro sicut cōtionator. id est aliquis loquens multitudinē. quia ergo in multitudine sunt multi fatui et multi sapiētes. sic quandoq̄ loquitur in forma sapientum. et quandoq̄ in forma insipientum. dicit ergo istam p̄positionem fm̄ formatam insipientum hominum sensu alium. qui credit̄ eīdem esse interitū omnū viuētū

Arguit. quoz est idem p̄ncipiū illoz est idem finis. s̄ iumenta et hoies eodez mō generant. ergo etiā eodē mō corruptūtur. Dñm q̄ minor est falsa. q̄ non est eadem generatio iumentoz et hominū. q̄ generatio hoīs fit cōpletue a deo increante homini aiam rōnale. sed in iumentis generatio forme fit p̄pletue ab agente naturali. quia virtus formatiua iumentū p̄t effectue introducere aiam ipsius iumentū in materiā. cū talis forma sit tota materiālis. sed aia rōnalis est forma imaterialis. ideo nō inducitur p̄ agens pure naturale. quale est semen humanū. q̄re nō est eadē generatio hominū et iumentoz.

Arguit. omne qd̄ est ex nihilo est veribile in nihilo. s̄ aia rōnalis est ex nihilo. q̄ r̄. Dñm q̄ aliud est dicere de corruptibilitate et annihilabilitate. q̄ oīs creatura est annihilabilis p̄ potentiā actiua p̄seruans. q̄ sicut deus per suā potentiā creatur res libereata eadē libere p̄seruat. Vn̄ si deus suā p̄seruatōem abstraheret a rebo. tūc res tenderet in nihilū. Et h̄ r̄ nō sequitur q̄ aia sit corruptibilis. q̄ corruptibilitas sicut aptitudinē vel potentiā in re corruptibili ad non esse. quam aptitudinē manifestus est aiam rōnale nō habere.

Arguit. aia est actūs. q̄ est corruptibilis ad corruptionē subiecti. Ans. p̄bat. q̄ q̄qd̄ aduenit alicui post suū esse p̄pletū est actūs eius. sed aia aduenit corpi qd̄ corpus est p̄pletū p̄ formā subalem embryonis. Dñm q̄ dupl̄ aliqd̄ aduenit enti p̄pleto. Vno sic q̄ esse illi qd̄ aduenit non cōicitur subalter ei cui aduenit. et sic actūs aduenit suo subiecto. Alio aliqd̄ aduenit enti p̄pleto. sicut q̄ ei q̄ cōicitur subalter illi cui aduenit. et sic aia aduenit corpi. Et ad hoc qd̄ dictū est q̄ corpus h̄z p̄mo formā subalem embryonis. Dñm q̄ illa forma nō manet adueniente aia. vt dictū est in p̄ncipio huius.

Non reminiscimur autē q̄ hoc quidem impossibile. passiuus vero intellectus corruptibilis. et sine hoc nihil intelligit anima

Quia p̄hs dicit q̄ intellectus. i. aia intellectua est id qd̄ vere est incorruptibilis. sic remouet vnū dubiū. s̄ an aia separata a corpore habeat suas opatiōes sicut in corpe. Et vult q̄ duplices sunt opatiōes aie. Quedā s̄ opatiōes aie q̄ exercet aia p̄ organū corporale. sicut sunt videre audire et sic de alijs. et tales opatiōes nō h̄z aia separata a corpore. quia deficit instrumentū quo fieret opatio talis. et hoc est qd̄ dicit Arist. q̄ nō reminiscimur post mortem. Et ex hoc posset argui per locum a maiori. q̄ si illud quod magis videtur inesse non inest. nec illud quod minus videtur inesse inest. sed sup̄ius sensus. scilz virtus

Mouet Dubiū

Solut

cogitativa non potest habere suū actum post separationē aie a corpore. nec aliqua virtus inferior. Alie sunt operationes que fiunt ab aīa absq; organo corporali. sicut fiunt intelligere et velle. et tales operationes habet aīa post separationem a corpore. et hoc est qd dicitur Aristotele. qd intellectus qui separatur a corpore est impassibilis et sine organo corporali. sed intellectus passivus. id est virtus cogitativa (que potest pati per corruptionem corporis) est corruptibilis cum corpore.

Arguit intellectus nullo modo est corruptibilis. Et male dicitur in textu qd sit corruptibilis. Dicitur qd intellectus capitur dupliciter. Uno modo per potentiam intellectivam que est in aīa rationali secundum philosophum. et sic intellectus est simpliciter incorruptibilis. Alio modo accipitur intellectus secundum similitudinem. pure extenditur ad virtutem cogitativam. quā vocat philosophus intellectum non simpliciter. sed intellectum passivum. et sic intellectus est corruptibilis. Potest autem virtus cogitativa vocari intellectus ex duobus. Primo ex eo qd cognoscit sicut intellectus quibus intellectus cognoscit vltima sicut virtus cogitativa singularia. Secundo. quia eius cognitio est secundum redūdantiam intellectus. sicut patet in rememoratione quod fit in quodam particulari rōtatione. qd non fit nisi cum redūdantia intellectus cuius proprium est rōtari.

Arguit hō rememiscit post mortem. Hic probatur in textu euāgelij de diuite epulone qui habuit cognitionem suorum fratrum. qd est cognitio sensitiva. qd singularium. petens abraham ut dimitteret lazarus renūciare ipsis de statu suo. Et dicitur.

Dicitur qd illa cognitio quā habuit diues epulo non fuit per aliquam cognitionem sensitivā sed per cognitionem intellectivam. quia species intelligibilis que fuit in intellectu suo retinuit illam habitudinem ad singularia quā prius habuit. cum diues ille affectatus fuit ad suos fratres. sic per spem intelligibilem potuit intelligere suos fratres etiam particulares quos alios homines.

Querit circa hoc. utrum aīa separata possit cognoscere singularia. Dicitur qd sic. Pro quo sciendum qd duplex sit spes quibus virtus aīa separata. quedam sunt spes intelligibiles infuse a deo. quod ideo dicitur. quia oportet aīam cognoscere ea ad que deputat secundum meritum vel demeritum. qd cognitio non potest fieri per spes hic acq̄sitas. p̄stas. Et spes infuse non solum aīa cognoscit vltima sed etiam particulare. non tamen oīa particularia. sed solum illa ad que ordinat talis aīa. Quare autem per istas spes cognoscitur singularia ideo est. quia iste spes intelligibiles infuse sunt similitudines ydearum existentium in intellectu divino. sed ille ydeas (sicut sunt cause faciendi res secundum formam et materiam) sic etiam sunt principium cognoscendi res secundum formam. et secundum materiam. Unde dicitur. et sic potest singularia cognosci per tales spes. Sic est de ydeis conceptis in mente artificis. qd secundum se representat rem artificialem in generali. et ex sua voluntate determinat id ad particulare artificiatum. ita voluntas divina determinat spem intelligibilem infusam ad aliqua singularia secundum modum status illius cui talis spes infusa est. Alie sunt spes acq̄site in hac vita. et tunc est dicitur qd per tales spes aīa cognoscit directe vltima. qd talis spes est imago rei vltis siue quod dicitur rei materialis. sicut dicitur est. Possunt tamen aīe intelligere particularia per tales spes. illa scilicet particularia que per tales spes intelligibiles siue ymagines demonstrant. Et hoc contingit quatuor modis. Uno modo per precedentem cognitionem. quia ille spes retinent ordinem que prius habuerunt ad singularia. si ergo talem spem quicquid applicavit ad fantasmata aliquid singularium. tunc etiam potest illa singularia intelligere ad

que singularia prius in vita existens applicavit speciem intelligibilem. Secundo contingit per aliquam affectionem. quia per affectionem spes intelligibilis aliquantulum communitur inferioribus virtutibus et rebus singularibus. circa quas est affectio. et ideo habet tunc habitudinem ad singularia que cognoscitur per vires inferiores. Tercio modo contingit ex naturali habitudine. quia spes intelligibilis habet naturalem habitudinem ad hoc fantasma a quo spes intelligibilis est abstracta. et ideo per spem intelligibilem potest hoc singulare naturaliter representari. Quarto modo contingit ex divina ordinatione. quia deus quādoque ordinat illam spem intelligibilem ad cognoscendum aliquod singulare determinatum sicut immaterialis spes intelligibilis ignis ordinat ad cognoscendum particularem ignem in furno vel purgatorio. Et sic soluitur argumentum quo arguitur intellectus est solus in aīa separata. sed intellectus non cognoscit singularia. Ergo aīa post separationem non cognoscit singularia. Dicitur qd quibus anima de se non potest cognoscere singularia directe per spem intelligibilem. potest tamen ex quatuor causis iam dictis etiam per spem intelligibilem cognoscere singularia ad que determinat talis species. et ideo determinatus cognoscit singularia per fantasmata in hac vita que per spem intelligibilem post separationem. Et hoc etiam cognoscit per quare aīa non cognoscit oīa singularia. quia ad oīa singularia non determinat equaliter spes intelligibilis. ut dicitur est.

Querit virtus potentie aīe maneat in aīa separata. Dicitur qd duplex sunt potentie aīe. quidam sunt immateriales non existentes in organo corporeo. et sunt tres. scilicet intellectus agens et possibilis et voluntas. et tales potentie manent secundum actum in aīa separata. Alie sunt potentie committente organum corporeum. sicut sunt vegetative et sensitive et tales potentie manent quidem in aīa virtute. sed nullo modo secundum actum. Quod autem potentie immateriales manent secundum actum. probatur quia aīa se habet ad potentias immateriales ut principium et ut subiectum plenum. et ideo ille potentie manent simpliciter in actu in ipsa aīa separata. sed ad potentias corporales anima se habet solum ut principium et non ut subiectum perfectum et completum. quia tales potentie sunt in corpore aīato. tamen in subiecto. ut visus in oculo. et sic de alijs. Et quod arguitur. destructo subiecto alicuius accitis non potest accidens manere secundum actum. ergo corpus animatum destructo quod est subiectum potentiarum. tales potentie non manent secundum actum. sed quia aliquid manet in suo principio secundum virtutem. ideo adhuc manent tales potentie in aīa secundum virtutem. in signis cuius quod iterum aīa coniungitur corpori. statim effluit tales potentie ex aīa et corpore. ergo fuerunt in aīa secundum virtutes que manent sicut in principio effectivo.

Arguitur omnes naturales proprietates manent manente subiecto. sed potentie aīe sunt naturales proprietates aīe ergo manente subiecto etiam manent potentie naturales que sunt eius proprietates. Dicitur qd proprietates accipiuntur dupliciter. uno modo proprie. et sic proprietates dicuntur forme que fiunt ab aliquo subiecto et etiam plene sunt in eodem subiecto. sicut visibile est proprium hominis. et sic maior est vera et minor falsa. quia tunc potentie sensitive non sunt proprietates anime et corporis. Alio modo accipiuntur proprietates communitur secundum quod omne id dicitur proprietates quod ex alio fiunt sicut ex principio. quibus hoc non sit completum subiectum eius. et sic maior est falsa et minor vera. tunc potest manere principium non manente proprietate nisi secundum virtutem. et hoc est

quod dicitur solet quod potentia sequitur secundum virtutem essentiam.
 Arguitur memoria manet post (non secundum actum) separationem anime a corpore. et memoria spectat ad potentiam sensitivam. potentia sensitiva manet. Secundum quod duplex est memoria. scilicet sensitiva. et hec non manet post separationem anime. quod est actus potentiarum sensitivarum. Alia est memoria intellectiva. et talis manet post mortem. Et si dicatur de gaudio et tristitia quod manent in anima post separationem anime a corpore. Secundum quod gaudium et tristitia secundum quod manent post hanc vitam non significantur passiones appetitivum. quod ut sic fuit cum motu corporali sanguinis vel humorum. qui motus ibi esse non potest. cum organa sensitiva deficient. sed accipiuntur gaudium et tristitia secundum quod continentur actus voluntatis et sic etiam in angelis est gaudium. scilicet in bonis angelis. et in malis angelis est tristitia.

Quoniam verum habitus scientie acquisite maneat in anima separata a corpore. Secundum quod sic. cuius ratio est. quod hoc manet in anima separata quod non potest corrumpi. sed habitus scientie post separationem non potest corrumpi. Sinus prout. quod accens corrumpitur dupliciter. uno modo per se a suo contrario. sicut corrumpitur frigiditas in aqua a calore ignis. et sic habitus corrumpitur non potest. quod non habet contrarium nec secundum se nec secundum suas causas. sed secundum lumen et spiritum intelligibile. Alio modo accens corrumpitur ad corruptionem sui subiecti. et sic non potest corrumpi habitus. quia subiectum eius scilicet anima est incorruptibile.

Arguitur in anima corrumpitur scientia quoniam est corpori coniuncta. ergo sicut corrumpitur in anima separata. Secundum quod duplex potest habitus scientie corrumpi. Uno modo quantum ad suam substantiam et sic corrumpitur per falsam argumentationem. sicut enim per syllogismum demonstrativum generatur scientia in anima. ita per syllogismum figuratum corrumpitur. Alio modo potest scientia corrumpi quantum ad usum. et sic corrumpitur ex defectu fantasie. et sensuum interiorum. Utrique autem horum inveniuntur in anima coniuncta corpori. quia ipsa potest decipi per falsam argumentationem. sic rationalis scientia in ea corrumpitur. Item talis anima potest habere defectum in sensibus interioribus. sed nullus istorum modorum potest contingere in anima separata. quia anima separata non videtur argumentationem. nec etiam habet modum intelligendi per sensum ut dictum est.

Arguitur ex hoc sequeret quod malus haberet prerogativam aliquam vel dignitatem. quam non haberet bonus. Probarur sequela. quod cognitio de rebus est aliquod bonum. et spectat ad dignitatem. et tamen illam haberent anime damnatorum. que male sunt. Dicendum quod non est inconveniens aliquid malum habere aliquam prerogativam accidentalem nisi ipsum bonum. sed excellentia bonorum supra malos post separationem anime a corpore persistit in cognitione divina. et illum habent boni supra malos. Et si arguatur. ad minus damnati habebunt prerogativam supra quosdam salvatos. ut sunt philosophi damnati. Secundum quod scientia acquisita in damnatis etiam competit eis ad penam et non ad prerogativam. quod cognoscetes res sciunt se non habuisse bonum usum rerum. et ex hoc multipliciter puniuntur. Sic ergo salvatis omnia sunt ad gloriam etiam scientia acquisita. ita damnatis omnia sunt ad penam. etiam scientia acquisita.

Arguitur impossibile est duo accidentia numero differentia esse in uno subiecto. sed in anima post separationem inveniuntur scientia. secundum quod in ea non potest esse scientia acquisita. quia differentia est numero. Secundum quod scientia infusa a deo post separationem anime et scientia acquisita. quibus quibus possunt esse in eodem. tamen distinguuntur formaliter et specificiter. et hoc propter differentiam specierum intelligibilium. quod species intelligibiles infuse sunt in

anima secundum similitudinem ydearum existentium in mente divina. et ideo per illas species potest intelligere universale et singulare. sicut prius dictum est. sed species acquisite non sunt illius nature.

Indivisibilem quidem igitur intelligentiam in his est. circa quod non est falsum. In quibus autem et falsum iam et verum est. propositio quodam iam intellectuum est. sicut eorum que unum fiunt.

Postquam Aristoteles posuit conditiones intellectus possibilis. scilicet quod est sine organo corpore. et quod ducit ad actum per spiritum et obiectum. Deinde determinavit de intellectu a gente et de eius conditionibus. etiam de intellectu in actu et de tota anima intellectiva. Hic prout distinguit operationes intellectus possibilis. et primo distinguit operationes. secundo determinat de eis. Quo ad primum vult quod est duplex operatio intellectus. scilicet intelligentia in indivisibilem simplicium apprehensio. Exempti gratia quoniam intellectus noster intelligit hominem animalem vel aliquid simile. Et ponit conditionem istius operationis dicens quod in ista operatione non est verum nec falsum. quod potest dupliciter intelligi. et uterque intellectus est verus. Uno modo quantum ad obiectum. scilicet quod in obiecto istius operationis non invenitur verum nec falsum sicut in obiecto secundum operationem. quod verum et falsum sunt in propositione. Secundo potest intelligi quantum ad actum. scilicet quod in actu istius operationis non decipit intellectus. sic quod in actu eius sit falsitas deceptionis. sicut in actu secundum operationem. nisi forte per accens. sicut prius dictum est. Deinde dicit quod secunda operatio intellectus est propositio intellectuum. propositio rerum intellectuarum. Fuit enim prius dictum quod intellectus quibus sumitur ab obiecto.

Sicut empedocles dixit vere multorum quod de capita sine ceruice germinaverunt postea proposita sunt concordia. sic et hec separata proposita sunt ut assimetron et dyametros. et ut simetron et dyametros. Si autem factorum et futurorum tempore eo intelligens et proponens falsus est in propositione semper est. et namque si album non albo. aut si non album albo proponit. contingit autem et dividens dicere omnia. Sic ergo est non solum falsum aut verum quod albo deon est. sed et quod erat aut erit unum. aut faciens hoc intellectus est unumquodque.

Hic parat istas duas operationes ad falsam opinionem empedocles. et vult quod sicut dixit empedocles in sua opinione quod in principio institutio rerum erat producta sine germinaverunt multa capita sine ceruicibus. et multa colla sine pedibus et sine cruribus. et postea amicitia regnavit tales res fuerunt ad invicem propositae. et hoc ex casu. et quod ea que sunt casualia sunt sine ordine. ideo quibus secundum eum contingebat quod partes ad invicem non proponibiles concurrerant ad institutionem. sicut caput capite cum pectore hominis. et sic talis res non permansit propter hoc. quia non poterat generare sibi simile. Quando autem partes ex natura proponibiles concurrerant ad invicem. tunc propositio talis manebat. sicut quando caput hominis concurreret cum collo hominis est.

De operationibus Intellectus possibilis

Que sunt operationes Intellectus possibilis

Σα

Opinio Empedocles

Questiones

tercū de Anima

*Appliat opationes
intelligit ad opationes
Empedoclis*

alijs p[ro]p[ri]et[ib]us. vñ ipse p[re]cedebat q[ui] in p[ri]ncipio essent bouigine
er vitigine. i. aialia p[er] media p[ar]te vites z p[ro] media parte
boues. sed talia nō p[er]manerunt. Est igit[ur] similitudo ad istā
opinione. q[ui]a sicut in empedocle res sunt in p[ri]ncipio simp[li]citer
p[ro]ducte absq[ue] p[ro]p[ri]etate. ita etiā apud intellectū
res accipitur p[ri]mo simp[li]citer z absq[ue] cōpōne. z sicut postea
res ad invicē sunt p[ro]p[ri]etate. quarū quedā cōpōnes sunt
cōuenientes z quedā discōuenientes. z cōuenientes manent
in esse. discōuenientes vero non manent. Ita etiā
apud intellectū sunt p[ro]p[ri]etates simp[li]citer. quarū alique sūt
cōuenientes. i. vere. z alique discōuenientes id est false. z
sicut discōuenientes non manent. sic etiā falsuz nō est. Un
quā ista opinio sit falsa. tamē inducit nos in cognitōem
nostri intellectus. Et additur in textu q[ui] intellectus nō
sp[eci]ficō p[ro]p[ri]etate que sunt in p[ri]ncipio. vñ dicitur q[ui] dicitur esse simetrū
vel dyametrū esse asimetrū. sed etiā facit compositionem
eoz que sunt vel erāt. Et rō illius est. q[ui]a veritas est p[ro]p[ri]etate
portio rei intellecte ad intellectū. Illa at[er] p[ro]p[ri]etate nō so
lum est eoz que sunt. sed potest esse eoz que erunt v[el] fue
runt. Et q[ui]a compositio p[ro]p[ri]etatis rei intellecte ad intel
lectū non est opus nature. sed ip[s]ius intellectus. ideo sub
iungit p[ro]p[ri]etate q[ui] illud quod facit vñ quod dicitur intelligibilū
componēdo se ex p[ro]p[ri]etate. p[ro]p[ri]etate. hoc est intellectus
qui facit ex simp[li]citer vñ. s. p[ro]p[ri]etate

Queritur. que istaz sit vera. s. an ista. dyameter est sim
meter. vel dyameter est asimeter. Dicitur q[ui] duplex est
dyameter. s. dyameter quadrati. z talis est asimeter. ab a
quod est sine. z in q[ui]o est con. z metros mensura. q[ui]a non
cōmensurabilis sue coste. Sed dyameter circuli est sime
ter. cōmensurabilis figure v[el] lineę circulari Dicitur etiā
dyameter lineę diuidens circuli vel quadratum in duo
equalia. talis etiā lineę est cōmensurabilis circulo. quia ta
lis dyameter in circulo continetur a circulo euz septima
eius parte. z sic circulus continet ter suaz dyameter z sep
timam eius partem

Arguit. sunt tres opationes intellectus. s. male ponunt
tur hic t[ri]m due. Dicitur duplex. Primo q[ui] p[ro]p[ri]etate compre
hendit terciā sub secūda. Ponit etiā p[ro]p[ri]etate operatione
compōem z diuisione. Sed est duplex p[ro]p[ri]etate. s. categoris
ta. z illa compō respicit scđam opatione intellecte. Alia ē
compositio hypothetica. z illa respicit terciā operatio
nem intellectus. z sic compositio z diuisione etiā p[ro]p[ri]etate
terciā operatione. Sed p[ro]p[ri]etate q[ui] p[ro]p[ri]etate ponit hic opera
tiones intellectus. sed syllogistic[us] discursus (q[ui] ponit p[ro]p[ri]etate
terciā opatione) nō est p[ro]p[ri]etate operatio intellectus. sed pos
tius ip[s]ius rōnis. z iō non ponit hic ab Aresto.

Querit. vtrū iste opationes regiant in substantijs se
parat[is] Dicitur q[ui] nō. z rō est. q[ui]a intellectus in substantijs
separat[is] se h[ab]et sicut intellectus noster in intelligēdo p[ri]ncipia z
iō dicunt tales subiectuales z non rōnales. sed in
tellectus noster statim intelligit p[ri]ncipia. sed ad conclus
siones rōcinamur. q[ui]a ergo intellectus noster elicit ratōci
nando p[ro]p[ri]etate ex p[ro]p[ri]etate. scđtur q[ui] iste opationes sunt
in nostro intellectu. sed substantie separe p[ro]p[ri]etate virtutem
intellectualis luminis intelligit simp[li]citer. inuēdo. i. inuēdo
do p[ro]p[ri]etate intelligibilem aliqua rem cognoscit omnia il
la que tali rei conueniunt scđbil[is]. z ideo intellectus separe
rarum substantiaz comparatur visui in nobis. z noster in
tellectus comparatur tactui. q[ui]a p[ro]p[ri]etate visum cognoscimus alijs
qua sūt. sed per tactum cognoscimus aliqua successiue. sic
etiā intellectus noster cognoscit aliqua successiue que
intellectus substantie separe cognoscit simul

Arguit ex hoc sequeret q[ui] intellectus noster esset p[ro]p[ri]etate
tior intellectu substantiaz separatarū. q[ui]a intellectus nos
ter intelligit cū discursu. z sic h[ab]et vñ opationes vltra
intellectum substantiarum separatarū. ergo est p[ro]p[ri]etate tior.

Dicitur q[ui] aliud est dicere q[ui] substantie separe intelligit
gūt cum discursu z q[ui] intelligit discursum. quia substan
tie separe bene intelligit discursum. sed nō intelligunt
cum discursu. sicut em dicitur est intelligit p[ro]p[ri]etate sum
plici inuēdo. sed nō intelligit istam p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etate
discursu. Et ideo q[ui] perfectōis est in nostro intellectu
separat[is] cognitio. hoc est in substantijs separatis. sed q[ui] imp[er]f
fectionis est in nostro intellectu. scđ cognoscere euz discursu.
hoc nō est in substantijs separatis

Arguit. angeli cognoscit creaturas in deo vel in ver
bo diuino. ergo cognoscit cū discursu Dicitur q[ui] sube
separate bene cognoscit vñ in alio. sed nō vñ p[ro]p[ri]etate
discursu. aut est vñ intelligit istam p[ro]p[ri]etate. cognoscit
em sube separate creaturas in verbo diuino. sicut in quos
dam speculo eternitatis. non aut[em] dicitur aliquis discursu q[ui]
vider aliquid in speculo.

Arguit. in demonib[us] est experientia. ergo est ibi alijs
discursus Dicitur q[ui] ista locutio est similitudinaria.
q[ui]a experientia p[ro]p[ri]etate accepta spectat ad cognitōem sensis
tuā. que non est in demonib[us]. dicitur t[ame]n experiri. quia p[ro]p[ri]etate
suam cognitōem intellectuā p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etate ad futura
fm q[ui] futura cōiter euenire p[ro]p[ri]etate. Et ex hoc q[ui] dicitur
elicitur de futuro sicut in p[ro]p[ri]etate factum est. ista aut[em]
cognitio non est p[ro]p[ri]etate discursu. q[ui]a nō cognoscunt p[ro]p[ri]etate ex
p[ro]p[ri]etate. sed cognoscit p[ro]p[ri]etate sic se h[ab]ere ex hoc q[ui] in p[ro]p[ri]etate
nō sic factum est

Indivisibile aut[em] q[ui]m dupl[ic]e potentia aut ac
tu est. nihil p[ro]p[ri]etate intelligere indivisibile cū lō
gitudinem intelligat. Indivisibilis enim actu
aliter est z in t[em]p[or]e indivisibili. Similiter etiā rē/
pus divisibile z indivisibile lōgitudini est nō
etiā est dicere aliquid in medio intelligere vtrū
q[ui]. Non etiā est nisi diuidatur. sed aut potentia
seorsum. aut vtrunq[ue] intelligens dimidiorum
diuidit et tempus simul tunc. aut in longitu
dine. Si vero est sicut ex vtrisq[ue] et in tempore
est quod in vtrisq[ue]

Postq[ui] Aresto. distinguit duas opationes intellectus. hic
determinat de vtraz opatione. z p[ri]mo de intelligētia ind
uisibili. scđdo de p[ro]p[ri]etate. et q[ui] intelligētia indivisibilis
um est p[ri]mo opatio intellectus. ideo Aresto. p[ri]mo distins
guit quor modis dicit indivisibile. v[el] scđ scđat q[ui]o ind
uisibilia intelligat. Dicit ergo indivisibile tripl[ic]e. Vno
modo dicit aliqd indivisibile p[ro]p[ri]etate. q[ui] scđ est vñ sicut
continuum. v[el] vna longitudo actu indivisa. et talis lon
gitudō potest dupliciter capi. Uno modo fm suam co
n[st]itutam. et sic intelligit intellectus indivisibili et ind
uisibili tempore. Alio modo accipitur p[ri]mo partes longitu
dinis segregatim. et tunc intellectus intelligit eam p[ro]p[ri]etate
p[ro]p[ri]etate et diuisibiliter in tempore diuisibili

*Indivisibile
mod[us] 39
p[ri]mo*

¶ Arguit. omne primum est diuisibile. q̄ inueniēter dicit q̄ cōtinuū sit indiuisibile. **¶** Dm q̄ primum capitur dupl. Uno mō fm suā p̄tā naturā. 2 sic omne cōtinuū est diuisibile in semp diuisibilia. Alio mō capitur p̄tā nūū p̄ p̄tādem ad intellectū. 2 sic cōtinuū ē indiuisibile q̄ hoc primum intelligit p̄ modum vni. sed vni fm q̄ h̄mōi habet rōnem indiuisibilia.

¶ Qd̄ autem non fm quāritatem indiuisibile est sed sp̄e. intelligit 2 indiuisibili tempore 2 indiuisibili aie. Scdm accidēs autē 2 nō inq̄tum illa diuisibilia. quod intelligit. 2 in quo tempore. sed inq̄tum indiuisibilia. Inest autē vtiq̄ his aliquid indiuisibile. sed forte nō separabile. quod facit tempus vnum 2 longitudinem. Et hoc similiter in omī est 2 cōtinuo 2 tempore et longitudine.

¶ Hic ponit sedm modū indiuisibilitatis dicēs q̄ alī quid est indiuisibile fm sp̄em 2 p̄tingit in illis in q̄bus multa cōgregant ad vni sp̄em. sicut mltē pres essentiales i hoīe colligunt i vni naturā humanā. Potest autē ista sp̄es quādoq̄ esse naturalis. sicut dicitur est de hoīe et quādoq̄ artificialis sicut domus. **¶** Et iterū istud in diuisibile intelligit a nobis sicut 2 in tempore indiuisibili inq̄trum in tali indiuisibili est sp̄es. in qua intelligit omnia que p̄tialiter in sp̄e colliguntur. **¶** Habet ḡ iste modus similitudinem ad p̄mū modum. q̄ sicut in indiuisibili p̄tā mō mō ē vnitas quātritas. et qua sumit vnitas intelligendi. q̄ sicut sicut intelligit. ita in indiuisibili sedo modo est vnitas specifica. ex qua sumit vnitas intelligēdi.

¶ Arguit. relatiuū sicut intelligit eū suo correlatiuo. 2 tū sunt diuersa sp̄es. que p̄tā sit intelligi. **¶** Dm q̄ in tali intellectu p̄ncipaliter intelligit relatiuū 2 hoc per sp̄em intelligibile relatiuū. 2 correlatiuū cognoscit solum per modum termini. 2 non p̄ncipaliter. **¶** Et sic vtiq̄ verum est q̄ non possunt due species simul intelligi que p̄ncipaliter.

¶ Punctum autē et omnis diuisio. 2 sic indiuisibile monstrat sicut p̄natio. 2 similis ratio in alijs est. vt quomodo malū cognoscit aut nigri. cōtrario em̄ aliquo modo cognoscit. **¶** Dicitur autē potētā esse cognoscēs. 2 esse in ipso. **¶** Si vero alicui non inest cōtrariū ipm̄ cognoscit seipsum. 2 actu est 2 separabile.

¶ Hic ponit terciū modū indiuisibilitatis dicēs q̄ terciū mō aliquid est indiuisibile negatiue. sicut punctū. qd̄ omnino indiuisibile. 2 istud indiuisibile manifestatur in intellectu sicut p̄natio. p̄natio autē cognoscitur ex habitu et sic istud indiuisibile cognoscit ex cōtinuo cuius est p̄natio. Sic etiā intellectus noster est cognoscēs vni cōtrarioꝝ p̄ alterū. 2 ex hoc manifestū est q̄ intellectus noster cognoscēs in potētā. q̄ ē in potētā ad vni cōtrarioꝝ qd̄ nō h̄t. Si autē ē aliqua potētā q̄ nō cognoscit vnum cōtrarioꝝ p̄ alterū. sed per seipam. i. q̄ suaz

potentiā cognoscit vtrūq̄ cōtrarioꝝ. tūc talis potētā est p̄natus in actu. 2 oīno separata a potētāitate. et talis ē intellectus diuinus qui p̄ seipm̄ cognoscit oīa. 2 iō in suo intellectu nulla est potētā. nō autē est sic de intellectu substantiarū separatarū. q̄ quis intellectus earū sit in actu p̄ p̄tādem ad intellectū nostrum p̄pter sp̄es ip̄i cōcreatas. nō tū simplr̄ ē in actu. sicut intellectus diuinus q̄ intelligit oīa in sua essentia 2 vniū actu.

¶ Arguit. deus etiā cognoscit mala p̄ bona. ḡ sequitur q̄ in deo sit aliqua potētā. **¶** Dm q̄ p̄tā loquēs do deus non cognoscit mala p̄ bona. sed cognoscēdo se cognoscit oēs alias res cū oīb̄ cōdōtib̄ earū. q̄ ḡ in rebus creatis existentib̄ sūt multi defectus. q̄ dicitur mala in ip̄is rebus. iō etiā deus sicut cognoscēdo res cognoscit malū in rebus. sed nō cognoscit malū p̄ bonū.

¶ Queritur. vtrū intellectus noster prius intelligat diuisibile vel indiuisibile. **¶** Dm q̄ indiuisibile capitur tripliciter. sicut dicitur est. Capiendo ḡ indiuisibile p̄mō et secūdo modis. tunc prius intelligit indiuisibile q̄ diuisibile. sicut accipiat indiuisibile terciū mō. tūc prius intelligit diuisibile q̄ indiuisibile. **¶** Rō p̄mī ē duplex. **¶** Prima est. quia p̄ aliquā potētā prius cognoscit obiectus potētā q̄ id quod habet ordinē ad obiectū. sed indiuisibile p̄mō et secūdo modis cadit sub subiecto nostri intellectus. qd̄ est qd̄ dicitur rei materialis. indiuisibile autē terciū mō solū cōiungit obiecto. q̄ p̄iungit cōtinuo.

¶ Secūda rō est. quia vniū quodq̄ est cognoscibile fm q̄ habet esse ex indiuisibili p̄mō mō. ḡ h̄t cognoscit ex eo. 2 sic posterius cognoscit indiuisibile terciū mō. q̄ cognoscitur ex indiuisibili p̄mō modo.

¶ Arguit. pres diffinitōnis cognoscitur prius q̄ diffinitū. sed indiuisibile terciū mō est p̄ diffinitōnis indiuuisibilis. sicut patet de linea. cuius p̄ diffinitōnis ē punctū. ḡ prius cognoscit q̄ indiuisibile p̄mō mō. **¶** Dm q̄ linea accipit dupl. Uno fm se 2 absolute. 2 sic punctū nō est de rōne linee. q̄ infinitas non repugnat linee fm se accepte. sed in linea infinita nō sūt puncta terminantia. Alio mō accipit linea fm q̄ est recta 2 finita. et sic duo puncta sūt de rōne illius linee. Dicitur notanter (recta 2 finita) q̄ de rōne linee circularis finite nō ē terminantia duob̄ punctis. q̄ linea circularis nō claudit punctis. vni p̄ q̄ puncta nō sūt de diffinitōne linee. ḡ etiā non cognoscunt prius q̄ linea.

¶ Arguit. terminus cōmunitis est de rōne cōtinui. sicut punctus ē terminus cōis p̄tinui. sicut linee. ḡ est de rōne linee.

¶ Dm q̄ quis punctum cōtinuū sit de rōne linee. tamen hoc punctum non est in actu. sed solū in potētā. 2 iō nō habet hoc punctum rōnem indiuisibilis fm actu. q̄ a actu nō est. Si em̄ in puncto p̄tinuū fieret diuisio nō resultaret vni punctū. sed duo puncta.

¶ Arguit. indiuisibilia sunt p̄ncipia diuisibilium. sed prius cognoscimus p̄ncipia q̄ p̄ncipiatā. ergo indiuisibilia prius cognoscunt q̄ diuisibilia. 2 sic indiuisibile terciū mō est prius cognoscibile indiuisibili p̄mō modo. **¶** Dm p̄mō ad minorē q̄ duplex est modus cognoscendi. sicut quo ad nos et quo ad naturam rei. Quo ad nos. tunc p̄ncipia nō prius cognoscuntur q̄ p̄ncipiatā. sed potius ip̄a p̄ncipiatā. q̄ quis quo ad naturam rei p̄ncipia prius cognoscant q̄ p̄ncipiatā. Secūdo dicens dum ad maiorē q̄ indiuisibilia nō sunt ip̄ p̄ncipia cognoscendi ip̄orum diuisibilium. sed potius econtra. q̄ indiuisibilia primo et secūdo modis. que sunt tamen

2° mō3^o mō

aliqua diuisibilia sunt principia cognoscendi indiuisibilia. quod nullo modo est diuisibile. sicut indiuisibilis tertio modo. Sic e contra est veritas quod diuisibile est principium cognoscendi indiuisibile. sicut habitus est principium cognoscendi diuisiuationem.

Arguitur. omnis cognitio fit per assimilacionem cognoscentis ad cognitum. sed indiuisibile tertio modo est magis simile intellectui nostro. magis cognoscit quod indiuisibile primo vel secundo modo. **O**mnis quod duplex est siluatio. quedam est siluatio secundum naturam. et talis non est principium cognoscitionis. sicut enim sunt magis siluata indiuisibile tertio modo. et intellectus et omnia immaterialia sunt sic magis siluata intellectui. **A**lio modo aliquid est simile alteri secundum operationem. scilicet secundum speciem intelligibilem. et sic intellectus est magis similis indiuisibili primo et secundo modo. quia noster intellectus habet similitudines illorum indiuisibilium. sed non potest intellectus noster habere apud se similitudinem indiuisibilis tertio modo. quia hoc indiuisibile cognoscit ex indiuisibili primo modo.

St autem dico quidem aliquid de alio sicut affirmatio vera est aut falsa omnis intellectus autem non omnis. sed qui est ipsius quod est secundum hoc quod aliquid erat esse verus est et non aliquid de aliquo. sed sicut videre proprii verum est. Si autem homo albus aut non. non verum simpliciter se habent quecumque sine materia sunt.

Postquam **A**resto determinauit de prima operatione intellectus. scilicet de apprehensione indiuisibilium. quo modo scilicet talia indiuisibilia cognoscantur. **N**ic prius declarat de secunda operatione intellectus. **E**cce dicitur quod secunda operatio intellectus est sicut dicitur. id est sicut affirmatio vel negatio. quod intellectus dicitur de aliquo. et hoc contingit quandoque vere quandoque false. et ideo ille intellectus potest in se habere veritatem et falsitatem. sed intellectus quantum ad primam operationem que est ipsius quod dicitur est secundum huiusmodi speciem est verus. **E**t ratio est. quia intellectus in prima operatione non componit aliqua ad inuicem. sed in compositione est verum vel falsum compositionis. non autem in simplici apprehensione.

Arguitur. intellectus in prima operatione non est verus ergo quod dictum est falsum est. **A**necedens probatur. quia veritas est in secunda operatione intellectus. scilicet in compositione et diuisione. ut dicitur in primo perihieremias. sed in prima operatione non est talis compositio. **O**mnis quod est triplex veritas. Prima est veritas entis. et illa est in ente sicut in subiecto. secundum quod ens refertur ad intellectum a quo talis res dependet. et tunc ens et verum non distinguunt nisi secundum rationem. Alia est veritas assimilationis. et tunc veritas est in potentia secundum quod assimilatur suis obiectis. **U**nde visus dicitur verus quando in se habet speciem sensibilem vel visibilem illius quod per visum percipitur. Illis ergo duobus modis intellectus potest esse verus in prima operatione. **P**otest enim esse verus primo modo. quia est ens. et etiam secundo modo. quia potest in se habere similitudinem sui obiecti. **T**ercia est veritas compositionis. et illa est in proposito et enunciatione vel compositione concepta sicut in sub-

iecto. et quia compositio spectat ad secundam operationem intellectus. sic sequenter dicere possumus quod talis veritas sit in secunda operatione intellectus. non proprie subiectiue. sed obiectiue. quia est in obiecto secunde operationis. **E**xempli gratia. nos dicimus quod illa propositio mentalis sit vera. homo est animal. ex hoc scilicet. quia est debita habitudo rerum conceptarum ad inuicem in secunda operatione intellectus. et sic propositio vocalis est vera ex eo quod est debita habitudo rerum scriptarum per terminos in ordine ad conceptum intellectus. **E**cce de illa veritate loquens **A**resto. sexto metaphisice dicitur. quod verum et falsum sunt in anima. **S**icut enim bonum et malum accipiuntur per comparationem ad appetitum. ita verum et falsum accipiuntur per comparationem ad intellectum.

Est tamen considerandum quod omnis veritas quodammodo potest dici esse in intellectu. sicut in diuisione vel cognoscere. **L**oquendo enim de veritate incompletorum. siue de veritate primo modo accepta. tunc veritas est in rebus sicut in subiecto. quia in illo est veritas quod denotatur verum. sicut illud dicitur: albus quod in se habet albedinem. sed res denominat vera. ergo veritas reperitur in rebus. veritas tamen non est in tali re nisi per comparationem ad intellectum. non quoniam. sed ad illum intellectum a quo res dependet. **U**nde naturalia sunt vera per comparationem ad intellectum diuinum. quia dependet ab intellectu diuino. **S**ed artificialia sunt vera veritate entis per comparationem ad intellectum nostrum. quia intellectus noster est principium rerum artificialium.

Arguitur. intellectus noster est supra tempus. ergo non est aliquid operatio prima secunda vel tertia. **O**mnis quod operatio intellectus per capi dupliciter. **U**no modo ex parte obiecti. et sic non mensurat tempus. quod est obiectum est visus. quod est visus quod est spiritus. **A**lio modo accipitur ex parte actus. et tunc adhuc accipitur dupliciter. **U**no modo secundum quod talis actus absolute refertur ad intellectum. per tunc iterum non est mensurabilis tempore. quia tunc intellectus potest operari circa sua intelligibilia instanti. sicut contingit in substantiis separatis. **A**lio modo accipitur actus intellectus secundum quod est cum fantasmatis. et sic actus intellectus est in tempore continuo. et hoc ideo. quia fantasmata sunt corporalia et in organo corporalibus. quia visus talium fantasmatum fit in tempore continuo. et ideo in substantiis separatis quilibet res (cuius species est apud intellectum sub se separate) intelligitur in instanti. **V**erum tamen est quod plures nature. ad esse species rerum non intelligunt in uno instanti. sed in pluribus instantibus in tempore discreto sibi succedentibus. et ideo mensurantur intellectiones talium substantiarum tempore discreto. et sic dicitur beatus **A**ugustinus quod deus mouet subam spūalem per tempus. scilicet discretum et non continuum.

Idem autem est secundum actum scientia rei. que vero secundum potentiam tempore prior est in uno. omnino autem neque tempore. **S**unt enim ex actu ente omnia que fiunt.

Hic **A**resto. resumit id quod prius dicitur est de intellectu et actu. et vult quod scientia in actu est eadem cum re scita. et quod scientia in actu est posterior tempore scientia in potentia. sed simpliciter et in diuersis scientia in actu est prior scientia in potentia. **E**t illa exponenda sunt sicut prius expolita sunt.

Querit ad quid vtilis sit resum: prius aliquor dicitur
rum. **O**mn ad tria. Primo vt melius intelligantur
pus dicitur et perfectius intellectui imprimat. Secundo qz qñs
qz in resumprode pl^o addit qz pus fuit deñ. Tercio qz i
resumptione prius dicitur aliquo aliter corrigat.

Queritur vtrū tres sunt operationes intellectus

Omn qz sic si intellectus extendat ad rōnem eo mō
quo est in hominibz. Si autem capiatur intellectus pre
cise sūm qz repit in substantijs separatis. tunc iste opatōes
nō inueniunt in intellectu. Et quo sumitur causa quā
re in nostro intellectu iste tres opatōes inueniunt. qz i
lectus noster ex statu sue incarnationis ē imperfect^o. qz
opozz qz vtrā multas opatōibus ad hoc qz psequat p
fectā cognitionem de rebus. sed in intellectu perfecto q
lem habent substantie separate nō oportet tam multipli
ces opationes ponere. qz per vñā perfectam operatio
nem habent cognitionem de rebus.

Arguit intellectus noster nō pōt sū plura intelli
gere. ergo non est aliqua tertia opatio intellect^o. **D**i
cendum qz intellectus hz multiplicet opatōem vt deñ ē
In pma ergo opatōne intelligit simpliciter aliquid vñū. sed
in secunda et tertia opationibus qñs ibi intellectus
intelligit plura. nō tñ intelligit plā p modū pluriū. sed
per modū vñus. qz in secūda opatione intelligit plura
sūm qz puenit in vna rōne propoznis. sed in tertia opatō
ne intelligit multa sūm qz illa multa sunt vnus sylus
sue vnus discursus.

Arguit intellectus in pma opatōne pōt plā intel
ligere. ergo male dicit qz nō pōt plura intelligere. **A**n
probat qz plēs spēs intelligibiles sūt simul in intellec
tu. ergo intellectus potest vti pluribus speciebus intel
ligibilibz. pñā pbat qz habitibz vtrūm qñ volumus
tercio ethicoz. **O**mn qz qñs in pma opatione intel
lectus possumus vti pluribus speciebus intelligibilibz
successiue non tamen simul. **E**t rō istius est. qz sicut in
possibile est idem corpus disponi sū diuersas figuras
et tamen figure nō opponūtur adinuicem. ita etiā est i
possibile qz intellectus noster vtratur sū plibus specie
bus intelligibilibz qñs tales spēs intelligibiles ad
inuicem nō opponant sūm essentiam. est tamē repugnan
tia qñrum ad vsū diuersaz speciez. cum species intel
ligibiles eaz nō sunt pfecte in actu. sed soluz sunt in ha
bitu. et ideo nō repugnat intellectui habere plures spe
cies. sed vti simul multis repugnat.

Arguit. in pma opatōe intelligimus superiora et
inferiora que sunt multa. **O**mn qz superiora et infe
riora sūt idē realr. et ideo nō intelligunt in prima opatō
ne intellectus per modū pluriū. sed per modū
vñus. **E**t ideo intellectus noster intelligit quidditatē
rei materialis que comprehendit superiora et inferiora.
sed per modū simplicis intelligentie inqñtum omnia
illa sunt vñum diffinitum.

Querit que istaz opationū sit pfectio. **D**icendū
qz perfectio in aliquo sumi pōt dupliciter. Vno modo
quantum ad modum operandi. et sic prima opatio ē
pfectio. quia per illam operationem intellectus noster
cōuenit cum intellectu separatarum. Alio modo capi
tur intellectus quātum ad rem intellectam. et sic tertia
opatio est pfectio. quia p illam intelligimus pñcipia
et pclusiones. et illa opatio pñcipit alias. sicut pfectū
pñcipit imperfectū. et totum pñcipit partem. sicut
ergo totū ē perfectius suis partibz. sic etiā tertia opatō ē

pfectior et dignior ex pte obiecti alijs opatōibz intellectus
ergo etiā pcedit alias

Querit vtrū rō et intellectus sine vna pñā **D**icē
dū qz sic. quia sicut se habēt in oueri et quietere in rebus
naturalibus. ita se hñt intelligere et rōcinari in intellectu. sed
moueri et hēscere spectat ad eandē pñam in rebus natu
ralibz. **E**tia intelligere et ratiocinari in intellectu hñano
Et enim vna pñā per quam lapis mouetur deorsum
et quiete deorsum. sic etiā est vna potētia per quam in
tellectus noster intelligit id est simpliciter apprehendit veri
tates et ratiocinat. id est procedit ab vno in aliud. **E**t ex
hoc pñ quod sube separate nō rōcinant. cum opatō eoz
intellectual sit pfecta. sed nostra opatio intellectu atis est
imperfecta

Arguit anima nostra cōuenit eoz substantijs separa
tis in ratiocinando ergo sub hē separate sunt rōnales. **A**n
cedens pñ qz illa que cōueniunt in aliqua forma habent
aliquā formā. sicut pñcipia in albedine habēt albedinē

Omn qz rō capis duplr. Vno mō sūm pñam et secū
dam opatōes. et sic p rōnale anima rōnal puenit eoz
substantijs separatis. quia ille opationes inueniuntur in sub
stantijs separatis sicut in anima rōnali. Alio mō capis rō
nale sūm sciam opatōem et sic differt intellectus noster per
rōnem a substantijs separatis quia sub hē separate non habent
rōnem. i. intellectū sūm sciam opatōem.

Arguit ergo per intellectū anima puenit cum sub
stantijs separatis et discouenit. **D**icendū qz hoc non est
incoueniens grā diuersaz opationū. quia intellectus puenit
cum substantijs separatis quātū ad duas pmas opatōes
nes. et discouenit quātū ad sciam. **E**t est simile de albe
dine imperfecta que albedo imperfecta est principū cōueniendi
cum albo perfecto inquātum est albedo. et sic est principū
um discoueniendi cū albo perfecto inquātum est albedo im
perfecta.

Videtur autē sensibile ex potētia existēte sen
sitiuo actu agens. nō enim patitur neqz alte
rat. **A**n hec alia species motus. motus em̄ in
perfecti actus. simpliciter autē actus aliter est q
perfecti

Postqz **A**resto. determinauit de intellectu possibili et intel
lectū agente. et de opationibz intellectus possibilis. **D**icē pñ de
finitur de intellectu per opatōem ad sensum. **E**t pmo oñs
dit quō reducatur sensus ad actus. **S**ecundo assumatur illum
motum ad motus quo intellectus ducit ad actus. **E**t scio
facit h quo ad obē. **Q**uo ad pñm vult qz possibile duc
cit sū de pñā ad actus sine alteratione. pñ de cā. **A**n senti
re nō est mor^o qui est act^o imperfi sicut definitur de motu
t^o tercio phicoz. sed sentire est motus qui est actus p
fecti id est ipstus sensus facti in actu p speciem sensibilē.
Et quo pōt colligi qz motus capis duplr. Vno modo p
pñ. sicut diffinitur tercio phicoz. et tñc mor^o est actus ex
tēris in pñā et illum motum vult **A**resto. hic excludere.
Alio modo capitur motus pro. quacūqz operatio
ne. sicut dicitur deus mouet seipsum quia intelligit seip
sum. et illo modo sentire est motus. quia sentire est que
dam opatio que fit per sensum motum a sensibū

Questiones

Sentire quidē igit̄ sile est ipsi dicere solum et intelligere. Cū aut̄ delectabile aut triste. aut affirmans aut negans. psequitur aut fugit. et ē delectari aut tristari. agere sensitiva medietate ad bonum aut malum. in quantum talia et fuga aut et appetitus. hec que s̄m actū. et non aliter appetitū et fugitiuū. neq; abinvice neq; a sensitivo. sed esse alterū est

Hic assilat motum intellectus ad motū sensus. Et pmo ponit duas conuenientias. secūdo duas dīas. Prima conuenientia est. q̄ sicut sensus pmo apprehēdit sensibile absolute. et hoc in pma op̄atōe intellectus sc̄da est. sicut ad apprehensionē sensus sequitur delectatio et tristitia. et post delectatōem et tristitiā fit fuga v̄ psecutio rei sensate ita etia in intellectu. quia intellectus solum aliquid psequitur v̄ fugit postq̄ affirmat v̄ negat id est postq̄ cognouit aliquid p modum veri vel falsi. Secūdo est duplex differentia. Prima est. quia sensus nō sequitur vel fugit aliqd nisi post appetitū delectatōis v̄ tristitie. sed intellectus immediate post apprehensiones fugit vel psequitur aliqd absq; media delectatione v̄ tristitia. Et ratio istius est. quia intellectus intelligit bonum v̄ quod est simplr bonum. et ideo immediate psequitur vel fugit. sed sensus est circ̄ a bonū particularē quod nō psequitur nisi delectet. nec fugit nisi tristat. Secunda differentia est quia hoc (quod intellectus affirmat v̄ negat) est bonū simplr. sed illud qd̄ sensus psequitur v̄ fugit est bonū p̄cūlare. Et quia Aresto. v̄sus est istis terminis delectari et tristari. ideo diffinit illos dicens. q̄ delectari et tristari est agere quādam medietate p̄cūlis sensitivae ad bonū v̄ ad malū. sc̄z s̄m sensum. p̄mūnem que est qdam medietas vel centz. cōe oim sensuū exteriorum. Et si dicat delectari et tristari spectat ad appetitū. Et tendū q̄ delectari et tristari p̄nt capi duplr. Uno mō ex parte obiecti et spectat ad p̄tūte appetitū siue p̄cūlis p̄cūbile. quia habent p̄ obiecto bonum v̄ malum. Alio modo capiunt delectari et tristari ex p̄o organū et sic spectant ad sensum cōem. q̄ p̄tus concupiscibilis est in sensu cōi sicut in organo vt infra patebit

Intellective aut̄ aīne fantasmatata vt sensibilia sunt. cū aut̄ bonū aut malū affirmat aut negat. et fugit aut psequit̄ ppter quod nequa q̄ sine fantasmate intelligit aīna

Hic comparat Aresto. psequer̄ intellectū ad sensus ex parte motiū v̄riusq;. Et vult q̄ sicut se h̄z motiū intellectus ad intellectū. ita motū sensus ad sensum qd̄ potest duplr̄ intelligi. Uno mō sic. quia sicut sensibile est obiectum sensus. ita fantasma est obiectum intellectus. qd̄ est verum loquendo de obiecto remoto. quia fantasma est obiectum remotum intellectus. et quid dicitur rei materialis est obiectum propinquum intellectus. Alio mō sic exponit q̄ sicut sine sensibili nō fit sensatio. ita sine fantasmate nō fit intellectio. Et istū intellectū magis psequit̄

tertij de Anima

Aresto. in textu. Primū em̄ intellectū ponit Aresto. p̄stea in textu ibi (Quoniam autē p̄ter res) Concludit q̄ ex his Aresto. q̄ aīa nequa q̄ intelligit sine fantasmate.

Querit. quorūpl̄r p̄ illa p̄p̄o intelligi (nequa q̄ intelligit aīa sine fantasmate) Qd̄m q̄ duplr̄. Uno autē dēter sic sc̄z quia nō intelligit intellectus nisi anteceder̄ moueat per fantasmatata ex quib; fantasmatib; resultat spēs intelligibilis ad intellectū possibile. Et illud intellectū Aresto. hic psequitur et intendit. Alio potest intelligi q̄ intellectus nō intelligat sine fantasmate p̄ n̄r. quia sc̄z postq̄ intellectus habeat speciem intelligibilem. tunc adhuc necesse est in vsu talis speciei se reflectere vel cōvertere ad fantasmatata. Et istū intellectum ponit Aresto. postea in textu. vbi dicit q̄ cū intellectus speculatur. i. intelligit rem necesse est simul intellectum aliquod fantasma speculari.

Sicut em̄ aer pupillam b̄mōi fecit. ip̄a autē aliter. et audius s̄l̄r. sed vltimū vnū et vna medietas. esse aut̄ ip̄i plura quo autem discernit. quo differt dulce et calidum. dictū est quidē et prius dicendū aut̄ et nūc. est em̄ aliquid vnū sic aut̄ et trinus. s̄z hoc in proportionali. aut numero ens vnū h̄z sc̄ad vtrūq;. sicut illa ad inuicē quo em̄ differt nō homogenia iudicare aut p̄traria vt albū aut nigrū. Sit igit̄ sicut a album ad b. nigrum g. ad d. sicut illa ad inuicem quare et pmutatim. Sicut igitur g d vni sint existētia. sic habebūt sicut et a b idēz quidē esse aut̄ nō idem. et illud s̄l̄r. Eadē aut̄ rō est et si a qdem dulce sit. et b vero album. Spēs quidem igitur intellectus i fantasmatib; intelligit. et sicut in illis determinatū ē ip̄i imitabile et fugiendus et extra s̄m. cū in fantasmatib; fuerit. mouet vt senties quod fugibile est. quia ignis contrarium cognoscit vidēs quod mouetur. qm̄ impugnās est. aliquādo autē que sūt in aīa fantasmatibus aut intellectibus. et tāq; vidēs rōcinatur et deliberat futura ad p̄ntia. et cuz dixerit vt ibi letum aut triste. hic fugit aut imitat̄.

Hic Aresto. manifestat p̄mū intellectū sc̄z q̄ fantasma sic mouet intellectū sicut sensibile sensum. et hoc precipue in visu qui est p̄mus sensus. Et dicit Aresto. q̄ sicut aer imutatus a colore v̄terius imutat oculum et organū. et pupilla v̄terius imutat s̄m p̄mūnem qui est terminus oim sensuū exteriorū. distinguens inter diuersa sensibilia. sic intellectus noster ē vnū cōmūnis terminus oim fantasmatū distinguēs in diuersa fantasmatata. Et iō dicit Aresto.

quod anima intelligit species intellectuum in fantasmatibus. scilicet species rerum intellectarum sunt in intellectu ex fantasmatibus. videlicet sic. Intellectus intelligit rem secundum quod est mirabilis, persequibilis, vel fugibilis in quantum reperitur in fantasmatibus. et hoc ideo quod profectio vel fuga non fit per intellectum speculative acceptum. sed per intellectum applicatum ad res singulares secundum quod res presentantur in fantasmatibus.

Arguitur si se habet fantasma ad intellectum sicut sensibile ad sensum. si fantasma erit obiectum nostri intellectus. sic sensibile est obiectum sensus. prout tenet a philosopho. Dicitur quod bene est ille quo ad aliquid. quod sicut sensus non movetur absque sensibili. ita etiam intellectus non movetur absque fantasmate. et ideo prout dicitur fantasma obiectum remotum. sed non propinquum vel proprium. Secunda similitudo est. quod sicut a sensibili resultat species ad sensum. ita a fantasmate resultat species ad intellectum. Sed in duobus est differentia. Primum quod sensibile et sensus habent proportionem ad invicem. quod utriusque est materiale. ergo sensibile se potest immediate mutare sensum. non autem fantasma potest proprie movere intellectum. Secunda est. quia species intelligibiles sunt permanentes in intellectu. sed species sensibiles non manent in sensu saltem exteriori.

Queritur quid est fantasma. Dicitur quod fantasma est species sive imago rei sensibilis retenta in sensibus interioribus in sensibus enim exterioribus non manent species sensibiles. sed referuntur proprie in duobus sensibus interioribus. scilicet in imaginativa et memorativa.

Et omnino in actione et quod sine actione est verum et falsum in eodem genere est cum bono et malo. Sed in eo quod simpliciter differt et a quodam

Hic Aristoteles comparat ad invicem cognitionem intellectus practici et speculativi. Et vult quod intellectus sine actione. id est intellectus speculativus. et intellectus in actione. id est intellectus practicus per que fit actio sunt in eodem genere. sive illud genus sit bonum sive malum. quod dicitur per dupliciter intelligi. Uno modo sic quod res intellecta sive practice sive speculative quibus est bona et quibus est mala. Nec per hoc diversificat genus rei. obiectum. quod considerat practice vel speculative. Et quo suscipitur quod intellectus practicus et speculativus habent idem obiectum. quod genus rei cognite non est diversum secundum quod consideratur practice vel speculative. Alio modo potest sic intelligi quod ipsa cognitio rei sit quoddam bonum tam intellectus practicus quam speculativus. sed speculativus est bonum secundum quod aliquid cognoscitur in se. et practicus est bonum in ordine ad particularem operabilem. et hoc est quod addit Aristoteles. quod differunt isti in intellectu in eo quod est simpliciter. id est univocaliter. quod spectat ad intellectum speculativum. et quodammodo. id est particulariter. quod spectat ad intellectum practicum. Et quia ex parte sumitur. quod eadem est operatio intellectus speculativi et practici. Unde ex utraque expositione accipitur quod intellectus practicus et speculativus non differunt realiter. quod ex prima expositione habetur quod non differunt penes obiectum et ex secunda habetur quod non differunt penes actum. sed cum potentie distinguantur penes actus et obiecta. sic manifeste patet quod sunt una potentia.

Queritur. utrum intellectus practicus et speculativus sint una potentia. Dicitur quod sic. quod sunt una potentia. scilicet intellectus possibilis. Et hoc sic probatur. quod intellectus speculativus differt a practico in hoc. quia intellectus speculativus apprehendit aliquid intelligibile absolute. sed in

telleus practice apprehendit aliquid secundum quod ordinat ad opus sicut philosophus apprehendit domum absolute. et artifex secundum quod factibilis est in materia. et ideo intellectus speculativus non movetur. sed manet. id est quietescit secundum Aristoteles. postea in textu. Et quo sumitur tale argumentum. quicquid se habet accidentaliter ad rem potentie hoc non diversificat rationem illius potentie. sicut accidit colorato quod sit magnum vel parvum. et ideo per hoc quod coloratum est magnum non diversificatur ratio visus. sed accidit apprehensio per intellectum quod ordinatur ad opus. ergo ordinatio ad opus non diversificat rationem potentie. et sic intellectus practicus (quod sic considerat obiectum) non est alius ab intellectu speculativo quod absolute considerat illud.

Arguitur. apprehensivum et motivum sunt diversa genera potentiarum. sed intellectus speculativus est apprehensivus et practicus est motivus. si sunt diversa genera potentiarum. Dicitur quod duplex est motivum. aliquid est motivum quod est executivus motus. et tunc potentia motiva principaliter consistit in corde in nervis et in musculis exequentibus motum. et illo modo motivum est realiter distinctum ab apprehensivo. quod tale motivum non est cognitivum nec apprehensivum. Aliud est motivum quod imparet motum. et tale non est distinctum ab apprehensivo imo est apprehensivum. Unde Aristoteles. postea dicit quod intellectus appetitus et fantasia sunt principia motum sive potentia localiter motiva. Per hoc si dicitur est quod intellectus practicus est principium motivum quasi dirigens motum non quasi exequens motum. et hoc convenit sibi secundum modum sue apprehensionis. apprehendit enim aliquid secundum quod ordinabile ad opus.

Arguitur. diversa ratio obiecti diversificat potentiam. sed obiectum intellectus speculativi est verum. et obiectum intellectus practici est bonum. ergo intellectus speculativus et practicus non sunt una potentia. Dicitur quod obiectum intellectus practici non est bonum. quia bonum est obiectum volutaris cuius sit appetibile. Sed obiectum intellectus practici est verum. non absolute sumptum. sed ordinabile ad res exteriores in quibus inveniuntur bona. et ideo quod dicitur intellectus practice extendit speculativum. et hoc est quod dicitur solet quod intellectus speculativus extensione sui fit practice. quod se extendit se ad res exteriores secundum quod sunt in rebus natura. Intellectus autem speculativus solus operatur circa rem ab intra. et non ordinat suos conceptus ad opus. Et ex isto ulterius potest sumi sicut aliquid dicitur quod dicitur species intelligibilis et ydea artis. quod sunt idem secundum rem. sed dicitur secundum rationem. Species enim intelligibilis dicitur secundum quod absolute aliquid per se intelligimus. Et dicitur ydea secundum quod per intellectum practicum ordinat ad opus. Alij tamen probabiliter dicunt quod ydea sit substantia intelligibile practice quod non est substantie in intellectu sicut species intelligibilis. sed solus obiective sicut etiam verbum intelligibile speculativum.

Queritur. utrum sint plures potentie in anima imateriales tres. Dicitur quod sunt tamen tres imateriales potentie in anima rationali realiter et specificiter distincte scilicet intellectus agens. intellectus possibilis et voluntas. Cuius ratio est. quod ad faciendum actum in omnia intelligibilia sufficit intellectus agens. et ad suscipiendum actum intelligibilia et ad ea cognoscendum sufficit intellectus possibilis. Pro inclinatione autem ad talia intelligibilia sicut ad aliquod bonum sufficit voluntas. cum ergo non sunt plures operationes non sunt etiam plures potentie in anima rationali tamen.

Arguitur. intellectus in actu. intellectus in habitu. intellectus adeptus. et intellectus eroicus sunt etiam potentie et non enumerantur. ergo sunt plures quam tres.

Dicendum quod omnia ista sunt una potentia secundum rem scilicet

*Aia in humano qns cope cognioz qd dicitur
tiaz de subis sepat natiu p hanc nullat
hanc aia hanc qto ad qe aliq dicitur
miserat*

Questiones

Tercij de Anima

intellectus possibilis dicitur in se non in se. quod intellectus dicitur possibilis secundum quod est in potentia ad species intelligibiles. Dicitur enim possibilis quasi potes recipere species intelligibiles. Et dicitur intellectus in habitu secundum quod actualiter accipiunt species intelligibiles per quas est natura intelligere. Sed dicitur intellectus in actu quod actualiter videtur illis species sicut aliter actu intelligens. Sed dicitur intellectus adeptus quod accipiunt sibi omnes species intelligibiles. Quis intellectus fuit in primo homine. Ad id in christo. Et addit aliqui quod postquam intellectus possibilis est factus adeptus. tunc coniungitur sibi intellectus agens ut forma. quia nisi sic intellectus agens esset frustra. quia tunc non abstraheret species intelligibiles cum habeat eas. Quod oportet ut intellectus agens sibi coniungatur ut forma et species intelligibilis. Et tunc ulterius addit quod intellectus possibilis sic factus adeptus posset intelligere subas separatas de quibus inferius dicitur. Dicitur autem intellectus egypticus qui intelligit per eleuatoem. sicut ille intellectus qui intelligit per singularem influentiam diuini luminis sicut sanctus Paulus intellexit.

Arguit synderesis et scientia etiam spectat ad aiam rationalem. Genitum plures potentie aie rationalis. Dicitur quod ista potentia in aia rationali non sicut potentie. sed sicut habitus vel actus. quod synderesis notat habitum assensuum principiorum in practico vel agibilibus. Sicut enim intellectus secundum quod intellectus fecit habitum assensuum principiorum primorum. et spectat ad intellectum speculatiuum qui est potentia. sic synderesis ponit in intellectu practico ad assentiendum principijs practico. et ideo dicitur homo pro tale habitum naturaliter assentit principijs practico. sicut assentit illi principio. Omne bonum est faciendum et tamen non semper facit hoc quod contingit ex appetitu inferiorum et ex fantasia sicut inferius patebit. Sed scientia fecit actum sicut patet ex nomine scientie. quod scientia est applicatio scie secundum ordinem ad aliquid opabile. et ille actus oritur ex synderesi secundum quam synderesis ipse intellectus deperatur optia. et ideo ponit quoniam scientia pro tali habitu. et sic dicitur scientia se manere propter synderesim. unde etiam fit iuramentum per scientiam. per naturale iudicatorum quod est insitum homini per diuinam scienciam. Sicut ergo possumus iurare per deum inuocando deum in teste. ita possumus iurare per scientiam que est ymago diuine scientie.

Arguitur ratio superior et ratio inferior sicut in aia rationali. ergo adhuc sunt plures que tres. Dicitur quod iste due diuinitate iterum inueniunt in vno intellectu. scilicet possibili qui secundum rationem distinctus dicitur superior et inferior. Dicitur enim intellectus possibilis ratio superior secundum quod intelligit deum et substantias separatas. Et hoc est quod dicit Augustinus quod ratio superior est que intendit eternis conspiciendis et consulendis per intellectum practicum. Et per oppositum dicitur ratio inferior qui intendit istis inferioribus corruptibilibus conspiciendis per intellectum speculatiuum. et consulendis per intellectum practicum. Unde potest aliquis in aliquam operationem peccare quoad hoc ex ratione superiori. et tunc maxime meretur premium eternum. Exempli gratia aliquis potest visitare ecclesiam quia hoc placet deo. et ab eo precipit. et sic facit illud opus ex ratione superiori. Alio modo potest visitare ecclesiam quod est honestum apud homines. et sic hoc opus peccat ex ratione inferiori.

Arguitur. Aristo dicit sexto ethicoz quod aliud est principium quo anima cognoscit nec aia. et aliud est per quod cognoscit contingit. quia per rationem superiorem cognoscit nec aia. sed per inferiorem contingit. videtur esse alia principia. Dicendum quod duplex est principium cognoscendi. scilicet primum et hoc est habitus. et tunc est verum quod est aliud principium cognoscendi nec aia et contingit. quod est alius habitus qui cognoscimus superiora necessaria. deum et alia que ad deum spe-

ctant qui est sapientia. Et est alius habitus qui cognoscimus inferiora contingit. ut est opinio. Aliud est principium cognoscendi primum quod est potentia. et tunc est idem principium intelligendi contingit et nec aia. Intellectus possibilis. et de tali principio nunc loquimur quod scilicet est potentia.

Abstractio autem dicta intelligit. sicut secundum formam quod symum non separate. In quantum autem curuum si aliquod intellexit actu. sine carne intellexit in qua curuus. sicut mathematica non separate tanquam si separata sunt intelligit. curius intellexit illud. Omnino autem intellectus qui secundum actum res est intelligens.

Quo Aristo supra dixit quod absque fantasmate anima non potest intelligere. et fantasmata sunt similitudines rerum materiarum. Dicitur autem ostendit quomodo intelligit per mathematica. et quod ipsa non videtur esse in materia. sed abstracta sunt a materia. Et vult Aristo quod quibus mathematica non sunt in materia sensibili. quod scilicet est determinata quantitate sensibilis. sunt tamen in materia ymaginabili. in materia accepta cum quantitate. et ideo etiam mathematica potest habere fantasmata quibus intelligant. Est tamen verum quod intellectus intelligendo mathematica separat ea a materia sensibili.

Utrum autem contingit aliquod separatorum intellectus ipse existens non separatum a magnitudine aut non considerandum posterius.

Hic mouet questione circa illa que sunt simpliciter separata a materia. sicut sunt subas separate. Et dicitur quod posterius considerandum est. in mathematicis. vtrum contingat nostris intellectus non separatum a magnitudine. in corpore existenti intelligere aliquod separatorum. et aliqua subam separatam. ex quo enim ille substantie non habent fantasmata. sic simpliciter apparet quod ille non sunt intelligibiles a nobis per hoc statu.

Queritur que Aristo. non soluit hic ista questione. Dicendum quod ista questio non potest haberi solui. quod non dum est manifestum aliis esse subas separate. nec manifestum est quod quales sunt subas separate. Sed ista questio non potest solui nisi sciat essentia subarum separatorum. et hoc questio spectat ad metaphisicam. que determinat de substantijs separatorum. et tamen non inuenit soluta in metaphisica. Et hoc potest esse aliquod tamen carum. quod vel complemen tum illius scie ad nos non dum puenit. vel quod liber non est ad nos translatus quoniam etiam sit factus. vel quod Aristo. occuparetur morte et puenit non fecit vltimos libros. Vel potest dici melius. quod Aristo. aliquoties videtur ad istam questione. in metaphisica dicit quod intellectus non se habet ad ea que sunt manifestissima nature quales sunt subas separate sic oculi nocticoracis ad lumen solis. Et dicitur metaphisice quod intellectus non se habet ad immaterialia sic cecitas. Et quod sumit quod a nobis in hac vita per effectum cognoscunt. sicut nocticorax cognoscit lumen in ymbra et non in radio.

Queritur. vtrum in hac vita possumus intelligere subas separate. Dicitur quod duplex est cognitio de substantijs separatorum scilicet cognitio que ad quod est. quod scilicet in re. natura. et sic possumus habere notitiam de eis. sic enim Aristo. ex motu inuestigat motum subarum. in metaphisica. et hoc ex numero motuum corporum celestium. Alio modo cognoscit aliquid que ad quod est. quod est perfecta cognitio. et sic aia humana in hac vita non potest cognoscere subas separate.

Mouet qstioz et n soluit

Tur? rō est. qz spēs intelligibilis sube separe nō p̄t veni
 re ad intellectū nostrū in hac vita. qz talis spēs (q̄ sit p̄ns
 nō intellectū) rep̄t ex fantasmatibz. s̄ sube separe nō habet
 fantasmatā. s̄ etiā nō h̄nt spēs intelligibiles in intelle
 ctu. r̄ idō res naturales p̄nt p̄gnosci quo ad qd̄ est. qz h̄nt
 b̄t spēs intelligibiles apud intellectū. Sed h̄nt p̄sideran
 dū q̄ s̄m opinionē Platonis p̄mo intellcā a nob̄ sint sub
 stātie separe. qz ip̄e posuit ydeas imateriales rez natura
 liū q̄ sunt p̄mo a nob̄ intellectu. Averroys aut̄ d̄t qz possi
 mus intelligere subas separatas p̄ trinuatoz intellectus
 possibil̄ ad intellectū agentē que ip̄e d̄t esse subas separatas
 Hodus aut̄ ymionis s̄m eū tal̄ est. qz cū intellectus agēs
 se habeat vt lumē. eodē mō cap̄t intellectus agēs in intelle
 ctū possibilē. sicut nūc recipit lumē corpale in visus. sed lu
 mē corpale recipit s̄m in visus cū obiecto. s̄m colore. s̄ etiā
 intellectus agēs recipit in intellectu possibilē s̄m cū obiecto in
 tellectus. qz s̄ in fine intellectōis oim̄ rerū speculata p̄fecte
 ymion̄ intellectu possibilē. s̄ etiā tūc p̄fecte ym̄t ei intelle
 ctus agēs. r̄ cū iste intellectus agēs sit suba separe s̄m eū. s̄
 s̄m intellectus possibilis p̄gnoscit r̄ materialia r̄ imaterialia
 et in h̄ d̄t Averroys p̄sistere hois felicitatē. Sed hec opi
 nio multip̄t deficit. p̄mo qz p̄supponit intellectū agentē
 esse subam separātā qd̄ est p̄us reprobatū. qz p̄batū est qz in
 tellectus agēs sit accūs aie. Unde s̄m veritatē intellectus
 agēs ym̄t intellectu possibilē tūc adhuc nō p̄gnoscerem?
 subas separatas. qz accūs nō sufficēter ducit ī noticiā sube
 et maxie accūs alteri? sube. s̄ tū suppositū estz vey tūc ista
 opinio habet appentiam. Secōdo deficit ista positio. qz si
 intellectus agēs estz suba separe tūc illa nō ym̄t intellc
 tū possibilē p̄ suā subam. sed solū p̄ lumē vel p̄ aliq̄d accūs
 dēs. sicut mic in s̄m pupille oculi ym̄t lumē solis r̄ nō sub
 stātia solis. sic etiā p̄uenient? dicit possit lumē illius sube
 ym̄t intellectu. nō aut̄ subam. Tercio deficit in h̄. qz d̄t
 qz ista suba ym̄t nobis p̄ h̄ qz intellectus noster habet
 p̄gnōdem oim̄ rez. hoc em̄ dicitū h̄z duplicē defectū. P̄
 mo qz nō p̄t alicū p̄tingere qz habeat cognitōes oim̄ re
 rū. hoc loq̄ndo de intellectu possibilē humano de quo h̄ lo
 q̄mur. qz sunt multe spēs arborū plantaz r̄ aialū in d̄uer
 sis regionibz. r̄ p̄cipue in p̄adyso terrestri in q̄ oim̄a ind̄
 andua fructuum d̄nt sp̄e s̄m suam theologoz que p̄ in
 tellectū nostrū cognosca nō p̄nt. Secōdo qz si ym̄rent nobis
 spēs intelligibiles oim̄ rez naturalū. tūc adhuc sube se
 pare nō eēt intellectu nostro ymbiles. quia sube sepa
 re excedit p̄fectionē sp̄erum siue ymaginū oim̄ rez natu
 ralū. Itē deficit qd̄ ad hoc qz d̄t in hoc esse hois felicitates.
 qz s̄m p̄hos felicitas p̄sistit in op̄io intelligibili. s̄ optimū
 intelligibile nō est suba separe. s̄ ip̄e deus. r̄ sic videt̄ ista
 opinio veritati nō concordare.

Arguit. s̄m s̄m cognoscit. sed sube separe s̄m magis
 s̄m intellectu nō qz res materiales. qz intellectus est ima
 terial? D̄m qz intellectus sit magis s̄m substantiis se
 paratis in s̄m nature q̄ nō est cā cognitōis. tū nō in s̄m
 tudine p̄portōis q̄ cā cognitōis. vt sep̄t sup̄ dicitū est

Arguit. excellētia intelligibilia maxime p̄ficiūt intelle
 ctū. s̄m intellectus noster maxie d̄t intelligere subas separatas
 D̄m qz excellētia intelligibilia maxime p̄ficiūt intellec
 tū illū a quo p̄nt p̄gnosci. s̄m sic nō est de substantiis separatis
 in ordine ad intellectū nostrū. Quis rō est. qz sicut in sen
 sū sensibilia p̄portionata cognoscunt p̄ sensus ita etiā in in
 tellectu solū p̄portionata intelligibilia cognoscunt p̄ intel
 lectū. talia aut̄ nō s̄m sube separe in ordine ad intellectus
 nostrum s̄m ista materialia. Ex q̄ em̄ intellectu noster est p̄

tim in p̄ntia r̄ p̄im in actu. sic p̄nt? intelligit res natura
 les p̄ntie r̄ p̄ suas similitudines q̄ h̄nt materiaz p̄ quā p̄im
 s̄m in p̄ntia. r̄ h̄nt formā p̄ quā p̄im s̄m in actu.

Arguit. si sube separe nō intelligunt a nobis. s̄m fru
 stra. qz s̄m naturalr̄ intelligibiles. s̄m nō intelliguntur. s̄m fru
 stra. D̄m qz q̄ntis nō intelliguntur a nobis sufficē
 tū qz intelligunt a seinuicē r̄ a deo. Et eas intelligi a no
 bis non est finis subaz separaz. s̄m licet non intelligant a
 nobis. non tamen sunt frustra. qz frustra d̄t quod ordi
 nat ad aliquē finem que non attingit

Arguit. sensus p̄gnoscit oia sensibilia. s̄m intelligit intel
 lectus oia intelligibilia. p̄nta tener a s̄m D̄m qz nō est
 s̄m nec ex p̄re p̄ntie nec ex p̄re obiecti. ex p̄re p̄ntie non
 est s̄m. qz h̄nt h̄z p̄fectos sensus. r̄ idō p̄t oia sensibilia cog
 noscere. sed non h̄z p̄fectū intellectū. r̄ idō non p̄t oia in
 telligibilia cognoscere. Ex p̄re obiecti. qz oia sensibilia
 p̄nt immutare sensum. sed nō p̄nt oia intelligibilia p̄ntie
 p̄ p̄ntias spēs immutare intellectū. sed solū illa q̄ h̄nt fan
 tasmatā apud sensum. qz ex illis fantasmatibz resultant
 spēs intelligibiles apud intellectū

Querit. vey possum? deuenire in p̄gnitōes subaz sep
 paraz ex rebz materialibz D̄m qz possum? deuenire
 in eaz noticiā qd̄ ad qz est. qz s̄m h̄nt eē. sicut Ar̄. xij^o me
 taph. ex n̄mero motuū corporū celestū. p̄bat n̄m p̄ ararū
 nobilitū. q̄ sunt sube separe. sed nō qd̄ ad qd̄ est. qz ista ma
 terialia multū distāt a p̄fectōe subaz separaz. r̄ idō ex eis
 non potest cognosci qd̄ dicitur subaz talū. cum nō sint p̄
 p̄nt effectus subaz separarum

Ar̄. Ar̄. d̄t. metaph. qz intellectus n̄r nō h̄z se ad im
 materialia sicut cecitas s̄m sicut visus. sed visus p̄gnoscit
 visibilia. s̄m intellectus n̄r p̄gnoscit imaterialia D̄m qz
 qd̄ ad qz est nō h̄z se intellectus n̄r sicut cecitas. sed qd̄ ad qd̄
 est r̄ p̄starū h̄nt? vey h̄z se sicut cecitas. r̄ hoc habetur ex
 Ar̄. ij. metaph. q̄ sic d̄t. qz sicut se h̄z oculus noctico
 racis ad lumē solis. ita se h̄z intellectus n̄r ad manifestiss̄
 ma nature. i. ad subas separatas. sed manifestū est qz oculū
 nocticoz nocticoz nō p̄t p̄gnoscere solē nisi in ymbra siue
 in effectu ei?. ymbra em̄ est effectus lumis. nō em̄ p̄t p̄fe
 cte intruere radios solares. ita intellectus n̄r q̄ est debilis in
 virtute intellectuali nō p̄t intruere naturā subaz separaz.
 sed solū ymbra eaz s̄m effectū. r̄ ex effectu possumus de
 uenire in noticiā eaz quo ad qz est

Ar̄. scie s̄m de substantiis separatis. s̄m scie acq̄runt p̄ des
 mirationē cui? mediuz est diffi. s̄m sube separe p̄gnoscunt p̄
 diffinitōem. r̄ p̄nt p̄ qd̄ qd̄ ē. D̄m qz dupl̄ de aliq̄
 habet scia. Uno^o p̄nt q̄ p̄nta passio dem̄t de subiec
 to p̄ p̄nta p̄nt. r̄ tal̄ scia est p̄ diffinitōem ei? de q̄ est scia.
 Alio^o de aliq̄ ē scia ip̄rope p̄ mo^o remotōis. qz s̄m aliq̄d
 remouet de aliq̄ qd̄ in alio rep̄t. r̄ illo^o habet scia de sub
 stantiis separatis. r̄ talē sciam nō op̄t eē p̄ diffinitōem. qz sic
 nō oñ dicitur qd̄ res est. sed qd̄ nō est. Aut p̄ viā similitudis
 s̄m p̄ p̄ntionē ym̄? rei ad aliā rē. sic ar̄ p̄ntamus res ma
 teriales ad substantias separatas. r̄ dicimus qz sube sepa
 re sunt in corpore insensibiles r̄ inaiate r̄.

Ar̄. nos possum? p̄gnoscere aia rōnalez qd̄ ad subam.
 s̄m etiā possum? p̄gnoscere subas separatas qd̄ ad qd̄ est. p̄nt
 tener. qz aia rōnalis p̄t separe a matia. s̄m a corpe D̄m
 qz nō est s̄m de aia rōnali r̄ substantiis separatis. qz intellec
 tus n̄r p̄t naturalr̄ p̄gnoscere p̄ntū effectū aie rōnalis. qui
 p̄ntus effectus est intelligere cum discursu. sed non pos
 sumus natur aliter cognoscere propriū effectū substantia
 nū separaz. sed solū effectum cōmūne. qui est intelligere.

Questiones

Sed est communis regula qd proprius effectus ducit in cognitionem cause quo ad quid est. sed effectus communis solum facit cognoscere eam quo ad quod est. quia effectus proprius oritur ex propria entitate alicuius rei. sed sic non oritur effectus communis. et ergo non est simile.

Arguit solum illa causa non cognoscitur per suum effectum que in infinitum distat ab effectu suo sicut est deus. si substantie separate non distat in infinitum ab eorum effectibus qui sunt ista inferiora que causantur ex animabus nobilibus ergo possunt cognosci per illos effectus. Dicendum quod si aliqua causa infinita distat ab aliquo effectu. tunc effectus non potest ducere in cognitionem cause. nec quo ad genus nec quo ad differentiam. sed bene quo ad quia est. et ideo creatoris non possumus cognoscere genus dei nec dignitatem. quia nullum eorum habet. sed nec genus nec differentiam. sed si aliqua causa distat ab effectu secundum finem. tunc possumus per effectum duci in cognitionem generis. sed non in cognitionem differentie. sicut est in substantiis separatis. quia cognoscimus eas esse in genere substantie. sed non cognoscimus dignitates earum. quod dignitas in eis sumitur secundum diversos gradus intellectualitatis qui sunt nobis simpliciter ignoti.

Arguit videtur quod nullo modo possumus cognoscere substantias separatas. nec quo ad genus nec quo ad quod est. Probatur quia omnis cognitio sumitur secundum fantasmata. sed substantie separate non habent fantasmata apud sensum. ergo non possunt intelligi. Dicendum quod dupliciter aliquid intelligitur per fantasmata. Uno modo per fantasmata propria que sunt fantasmata rei intellecte. et sic corporalia intelliguntur per fantasmata et non immaterialia. ut probatur argumentum. Alio modo aliquid intelligitur per fantasmata aliarum rerum. et sic immaterialia possunt cognosci et intelligi per fantasmata. Si enim aliquis velit intelligere deum tunc intelligit aliquid sicut punctum. Ita manifestum est quod fantasmata luminis vel puncti non sunt fantasmata dei sed sunt fantasmata aliena quibus ducuntur in cognitionem dei. sicut est suo modo de substantiis separatis.

Arguit anima existens in hac vita potest rapti a sensibus. et tunc potest intelligere substantias separatas in hac vita. Dicendum quod duplex est cognitio anime. Una est pure naturalis. et secundum hanc cognitionem non potest substantia separata intelligi que ad quidditatem in hac vita. Alia est cognitio anime gratuita que fit per alienationem a sensibus et per raptum. sicut sanctus Paulus dicit se fuisse raptum in tertium celum. id est celum trinitatis. et tali cognitione non est inconueniens animam cognoscere substantias separatas. Hunc autem loquimur de cognitione naturali anime. Quod autem illa cognitio raptus non sit naturalis patet ex raptu sancti Pauli qui dicit se nescire an in corpore fuit vel extra corpus. sic enim dixit. Nescio an in corpore fui vel extra corpus deus scit non mentior. Item patet ex nomine raptus. quod hoc dicitur rapti quod extra modum sensibus convenientem tollit.

Hunc autem de anima dicta recapitulantes dicamus iterum. quod omnia ea que sunt quodammodo est anima. aut enim sensibilia que sunt. aut intelligibilia. est autem scia quidem scibilia quodammodo sensus aut sensibilia. qualiter autem hec sunt oportet

tercii de Anima

ter inquirere. Secatur enim scientia et sensus in res. que quidem potentia est in ea que sunt potentia que vero actu in ea que sunt actu. anime autem sensitium et quod scire potest potentia hec sunt hoc quidem scibile. illud vero sensibile.

Postquam Aristoteles determinauit de duplici intellectu. scilicet agente et passibili. hic consequenter ostendit quod sentiendum sit de natura anime. Et vult quod natura anime est que anima est quodammodo omnia. Quod sic probatur. quia omnia que sunt vel sunt sensibilia vel intelligibilia. sed anima est illa. ergo est omnia. Minor pars sensus est sensibilia per proportionem ad sensibilia. et intellectus est intelligibilia per proportionem ad intelligibilia. Et ideo secatur scientie et sensus licet res. id est diuiduntur sensus et scie sicut res diuiduntur. quia sicut ens diuiditur in ens in actu et ens in potentia. ita etiam est sensibile aliquid secundum actum et aliquid secundum potentiam. Quod ideo dicit Aristoteles. quod res sensibilibus in potentia non est sensus. nec res intelligibilibus in potentia est intellectus. sed res sensibilis in actu est sensus. et res intelligibilis in actu est intellectus. quod dum res actu intelligitur tunc habet speciem intelligibilem in intellectu. Et ex hoc habentur due autoritates. Prima autem est quod anima est quodammodo omnia. Secunda est. scie secantur sicut et res.

Queritur. primum intellectus istus ultime autoritatis potest sic intelligi sicut communiter consuevit allegari. scilicet scie que tot sunt scientie quot sunt res. Dicendum quod non secundum intentionem philosophi in textu. sed textus habet istum intellectum quod scie secantur. id est diuiduntur quemadmodum et res. scilicet in actum et potentiam. Potest tamen ex illa expositione elici alius communis intellectus. Et hoc sic. quod si scia et res habent proportionem. sic quod scia in actu est res scita secundum ordinem. mirarem. ergo tot sunt scie que sunt res diuersimode considerabiles. Unde potest sic intelligi. quod scie secantur sicut res accepte secundum formalitates rationes considerandi que formales rationes sumuntur secundum ordinem ad principia et passionem.

Accessit est autem. aut ipsa aut species esse. ipsa que dem igitur non sunt. non enim lapis in anima est species. quare anima sicut manus est. manus enim organum organorum. et intellectus species spirituum et sensus species sensibilibus.

Hic Aristoteles ostendit quomodo differenter antiqui dixerunt animam esse omnia habentes falsam opinionem. et quomodo dicebant animam esse omnia secundum naturam. quod scie anima esset naturaliter composita ex omnibus rebus intelligibilibus. sic quod haberet in se naturaliter omnes res intelligibiles. Sed Aristoteles vult quod anima sic non sit omnia. sed anima est omnia secundum speciem intelligibilem aut sensibilem. siue secundum proportionem. Et hoc sic probatur. quia lapis non est in anima sed species lapidis. ergo res non est in anima secundum naturam. sed secundum speciem. id est ymaginem. et ideo assimilatur anima manus. quod sicut manus est organum organorum. manus dat loco omnium organorum. quod sicut homo per manus potest sibi preparare omnia factibilia. ita anima potest facere omnia intelligibilia et sensibilia. et ideo anima est species. id est factiva omnium spirituum intelligibilium quo ad intellectum agente aut receptiuam omnium

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including a large initial 'A' and various smaller annotations.

De Nat. xii

Adia et go... quodammodo anima... quodammodo anima... quodammodo anima...

Handwritten marginal notes in the top left corner, including the name 'Aristotelis' and other illegible text.

Aristotelis

Folia lxxii

Sp̄rum intelligibiliū quo ad intellectum possibilem. 7 est forma receptiva sp̄p̄ sensibilū quo ad sensum. Alius autem textus habet. nō q̄ aīa est sp̄s. sed q̄ aīa intelligat sp̄s sp̄rum. i. naturas representatas p̄ sp̄s intelligibiles et iste textus est planior.

Arguit. omne obiectū est in potētia. sed lapis est obiectum aīe quo ad intellectū. 7 est in aīa quo ad intellectū.

Obm̄ q̄ dupl̄r aliquid est in aīa. Uno mō subiective sicut sp̄s sensibilis est in sensu. 7 sicut albedo est in pariete. et isto mō lapis nō est in aīa. sicut dicebat antiqui. sed species lapidis. nō accipiendo sp̄m̄ p̄ naturā specificā. sed p̄ sp̄m̄ intelligibiliū q̄ est ymagō rei intellecte. Alio modo aliquid est in aīa a obiective. q̄ sc̄z obijicitur potētie aīe me p̄ aliquā sp̄m̄. 7 sic lapis est in aīa sicut omnes alie res principāl̄r 7 directe intelligibiles

Querit. vtrū in aīa intellectiva sit aliqua memoria.

Obm̄ q̄ sic. qd̄ pars autoritate textus. qz̄ textus d̄t q̄ sp̄s lapidis sit in aīa. Et quo sequitur q̄ intellectus tenet in se sp̄m̄ lapidis 7 aliarū rez̄ intelligibiliū. Item phis̄ dicit supra. q̄ aīa sit locus sp̄rum. Rōne p̄bat sic. qz̄ de rōne memorie est p̄servare sp̄s. sed intellectus possibilis conservat sp̄s. ergo in eo est memoria. Sinoz̄ probatur qz̄ vniquodqz̄ recipitur a d̄ modū recipientis. sed intellectus est magis stabilis 7 immobilis q̄ materia corporalis cum sit immaterialis 7 incorruptibilis. sed materia corporalis tenet formas dū p̄ eas nō opatur. sicut ignis habet calorem dū nō calefacit. 7 multo magis intellectus tenet formas dum p̄ eas nō opatur. sed forme intellectus sunt sp̄s intelligibiles. 7 manent etiā in intellectu dum p̄ eas nō opatur. 7 hoc est de rōne memorie.

Arguit. memoria est p̄teritoy. v̄r̄ d̄t in libro de memoria 7 remissio. sed intellectus nō est p̄teritoy. qz̄ abstrahit ab hic 7 nunc. 7 intellectus non est memoria.

Obm̄ q̄ p̄teritoy p̄ ad duo referri. p̄mo ad obiectū cognitū. sic sc̄z q̄ obiectū cognitū fuerit p̄teritū. Alio modo quo ad actū cognitionis. Tunc est d̄m̄ q̄ in memoria sensitiva est duplex p̄teritoy dicta. sc̄z quā quo ad obiectū q̄ quo ad actū. sed in parte intellectiva saluat solū rōne memorie q̄rum ad actum cognitionis 7 non quantū ab obiecto. qz̄ obiectū intellectus. sc̄z nō subiacer̄ tempore. sed abstrahit a tpe. sed actus intelligendi est q̄dam p̄cularis actus. 7 iō subiacer̄ tpe. 7 iō tunc memoriamur in p̄teritoy intellectiva quādo cognoscimus nos p̄us intellexisse. id est habuisse actū circa idē obiectū. sed memoria sensitiva est quo ad p̄teritū obiective. qz̄ de p̄teritū non est memoria sensitiva. nisi s̄m̄ q̄ p̄us est aliquo mō p̄teritum. 7 s̄m̄ q̄ p̄us accipitur in rōne alicuius p̄teritionis.

Arguit. actus intellectus nō subiacer̄ tpe. p̄bat. quia intellectus humanus est sup̄ tps̄. 7 etiam actus eius. qz̄ etiam est sic de intellectu sub̄z̄ separatz̄. Obm̄ q̄ intellectus noster cap̄t dupl̄r. Uno mō s̄m̄ p̄nam naturā. sc̄z s̄m̄ q̄ est immaterialis. 7 sic nō mensurat tpe p̄tinuo nec etiam actus eius. 7 iō actus substantiarū separatarū nō mensurat tpe continuo. sed discreto. Alio mō accipitur intellectus noster s̄m̄ q̄ intelligit p̄ fantasmata. 7 q̄ fantasmata sunt in organis corp̄alibus. sic actus intellectus ex ea pte potest mensurari tempore. 7 iō operatōnes aīe separe non mensurant tpe. sed fiunt in instanti. sic iā in substantijs separetis contingit. sed non oēs operationes fiunt in vno instanti. sed quilibet operatio habet distinctum instans. in quo fit talis operatio

Queritur. vtrū memoria intellectiva sit eadem cum

intellectu. Obm̄ q̄ sic. qz̄ memoria est intellectus possibilis. Quod sic patz̄. qz̄ idem est obiectus vtriusqz̄. sc̄z q̄dditas rei materialis. que vt cognoscibilis est obiectus intellectus possibilis. et eadem q̄dditas vt retenta p̄ speciem est obiectus memorie

Arguit. beatus Augustinus d̄t q̄ tres sunt vires aīe sc̄z memoria intelligētiarū volūtas. ergo memoria est alia potentia ab intellectu. Obm̄ q̄ vis cap̄t dupl̄r. vno mō pro potentia aīe. 7 sic non sunt tres vires anime. qz̄ vis memoratiua est eadem cum intellectu. Alio modo accipitur vis pro p̄teritate ipsius anime. et tunc vna potētia potest habere plures vires. i. plures p̄teritates. sicut intellectus possibilis habet vnam retinendi species. 7 sic vocatur memoria. etiam habet vnam cognoscēdi. 7 sic vocatur intelligentia. Et sic potest solui aliud argumentū qd̄ sumit ab eodē Augustino. q̄ intelligentia oritur ex memoria. sed idem nō oritur a se ipso. ergo intelligentia nō est memoria. Obm̄ q̄ dupl̄r aliquid oritur ex alio. Uno modo sicut potentia a potentia. 7 sic intelligentia nō oritur a memoria. vt p̄bat argumentum. Alio modo aliqd̄ oritur ex alio sicut actus ex actu. 7 sic intelligentia oritur ex memoria. quia ex illo actu (quo aliquis p̄servat sp̄s qd̄ spectat ad memoriā) oritur alius actus. sc̄z actus intelligentis di qui spectat ad intelligentiā

Arguit. in potentijs sensitivis est alia potentia cognitiua 7 alia reservatiua. ergo etiā intellectus possibilis debet esse vna potētia 7 memoria alia. Et sequētia tenet a simili. Obm̄ q̄ nō est s̄m̄. qz̄ potētie sensitivae s̄z corporales. sed in corporalibz̄ non est idem bene receptivū et reservatiū. qz̄ humidū bene recipit. 7 siccū bene reservat sed in incorp̄ralibz̄ potest idē esse receptivū 7 reservatiū. Secūdo d̄m̄ est. q̄ p̄sens 7 p̄teritū possunt esse differentie potētiarū sensitivarū sed non intellectivarū p̄pter differentia obiectoy. quoy vni sc̄z sensitivū subiacer̄ tpe. alteri sc̄z intellectivū nullo modo. cum ergo memoria accipiat p̄teritū. sic potest diversificari pro potētia sensitiva 7 non intellectiva

Quonia autē neqz̄ res nulla est preter magnitudines. sicut videntur sensibilia separata in speciebus sensibilibus intelligibilia sunt. 7 que ab abstractione dicuntur. 7 quancqz̄ sensibilium habitus 7 passiones. 7 ab hoc neqz̄ non sentiens nihil. vtrūqz̄ addiscet neqz̄ intelliget. Sed cum speculatur necesse simul fantasma aliquod speculari. fantasmata autē sicut sensibilia sunt preter quod sunt sine materia Intellectus intelligens conuertit se ad sensus

Quia Aristo. iam dixit q̄ intellectus est oīa intelligibilia. posset aliquis credere q̄ intellectus nō dependeat a sensu in sua operatione. cum habeat apud se species intelligibiles. Probat ergo Aristoteles q̄ etiam intellectus habens species intelligibiles indigeat sensibus in sua operatione. Quod sic probat quia vniquodqz̄ intelligitur sicut habet esse. sed res a nobis intellecte non sunt p̄ter magnitudines sensibiles tanquā separate ab eis. sicut dixit plato. ergo oportet si homo debeat discernere scientiam. vel si debeat de nouo intelligere post sciam acq̄sita vtrūqz̄

In aīa intellectiva ē aliq̄ memoria

Handwritten marginal notes on the right side, including the phrase 'Ad opozitū' and other illegible text.

Vnde e dicitur rōle p statū h9 vite intel
ligere cū cōuersioe ad fantasmata

Questiones

terciū de Anima

do scientia habita oportet q̄ semper vratur sensu. q̄ op̄
q̄ formet sibi aliquod fantasma in quo videat illud in
telligibile. Et hoc est quod dicit Aristoteles (Necesse
est cū intellectus speculatur id est speculative obiectū cogi
noscat simul aliq̄d fantasma speculari. Deinde addit qd
sit fantasma dicens. q̄ fantasma vratur sensibilia accepta
sine materia. i. sine conditionibz materie

Querit vtrū necesse sit animam intelligere cum cōuersio
ne ad fantasmata. Ddm q̄ necesse est animam rationales
pro statu huius vite intelligere cum quersione ad fantas
mata. Quod pbat autoritatibz rōnibus 7 signis. Aus
toritatibus Aristo. supra in hoc tercio. q̄ dicit q̄ intellē
tus passiuus est corruptibilis. id est sensus interior. 7 si
ne hoc nihil intelligit anima. id est sine sensibz interioribz
in quibus sunt fantasmata. Scdo p̄pando sensus ad in
tellectum. dicit q̄ nequaquā anima sine fantasmate intelli
git. Tercio in hoc textu dicit. q̄ cum intellectu specula
tur necesse est aliquod fantasma speculari. Scdo probat
tur tribus rōnibus. p̄ma sumit ex parte anime. secunda
ex parte obiecti. tertia ex parte sp̄ci intelligibilis. P̄ma
stat in hoc. modus operandi sequitur modum essendi. si ani
ma coniuncta corpi habet modum essendi in corpe. ergo
etiam habet modum operandi p̄ corpus. ergo oportet q̄
vratur organo corpali in suis operationibus. talia aut
organā habent in se fantasmata. ergo intellectus intelli
git p̄ fantasmata. Scdo probat ex parte obiecti intellē
tus. 7 stat rō in hoc. obiectum intellectus est quidditas
rei materialis. illa autem quidditas non habet esse per se
subsistens. sicut dixit plato. sed habet esse in particulari
bus. ergo etiam illa quidditas non p̄fecte intelligitur ni
si in ordinem ad particularia. sed particularia habent p̄
sentari p̄ fantasmata. ergo oportet q̄ intellectus intelligat
cum cōuersione ad fantasmata. Tercia rāto stat in hoc
sp̄s intelligibilis abstrahitur a fantasmatibus. nihil autē ab
strahitur ab alio nisi habeat naturalem ordinem ad ipm
a quo abstrahitur. cum ergo species intelligibiles abstr
ahantur a fantasmatibus. 7 ille sp̄s intelligibiles habēt
naturalem ordinem ad fantasmata. ergo oportet vsus spe
cies intelligibilis fieri p̄ fantasmata Tercio probatur ex
duobz signis. P̄mū est. quia intellectus noster etiā post
q̄ habet sp̄m intelligibilem impeditur in sua operatōe
p̄ lesionem sensus. vt patet in infirmitatibus vel in nota
bili lesione vel vulneratione capitis vel ebrietate. Om̄
nia em̄ ista impediūt vsum scientie p̄pter impedimentuz
sensuum interiorū in quibus sunt fantasmata. Scdm̄ h
gnūm est. q̄ quādo octūq̄ aliquis vult aliquā rem intelli
gere. vt vult alios ad aliquod intelligendū inducere. tūc
format sibi aliqua fantasmata per modum exemplorū.
in quibz exemplis videat particulariter hoc quod vult
vniuersaliter intelligere. 7 ideo docentes alios formant
varia exempla vt concipiunt aliquod vniuersaliter dictū
in particulari fantasmate.

Arguit habitibus vrimur quando volumus. s̄ spes
cies intelligibiles habent se vt habitus. 7 intellectus ha
bens sp̄s intelligibiles p̄ intelligere quando vult absq̄
fantasmate Ddm q̄ duplex est habitus. Aliqui sunt
habitus quibus vrimur absq̄ aliquo extrinseco. sicut s̄
intellectus 7 iudicatus. qui sunt habitus assensui. p̄nci
piorum. 7 illis habitibus vrimur quando volumus abs
q̄ aliquo extrinseco. Alij sunt habitus quoz vsus depē
det ab aliquo extrinseco. 7 illis habitibus vti nō possu
mus nisi adiuncto tali extrinseco. sicut patz exemplariter

in habitu practico. quia liberalitate vel magnificentia vti
non possumus absq̄ pecunia. sic etiam speciebus intelli
gibilibus vti non possumus pro statu huius vite. nisi ad
dantur fantasmata extrinseca. in quibus videat illud qd
vniuersaliter intelligitur.

Arguit ymaginatio magis dependet a sensu q̄ intel
lectus ab ymaginatioe. sed ymaginatio p̄ esse sine sensu.
7 intellectus p̄ esse absq̄ ymaginatioe Ddm q̄ ymag
inatio 7 intellectus p̄nt capi dupli. Vno mō q̄tum ad
p̄mam receptōem sp̄ci in ymaginatione vel in intellectu
et sic necessario dependet ymaginatio a sensu. 7 intellectus
ab ymaginatioe. Alio mō accipiuntur q̄tum ad operatio
nem post receptōem sp̄rum. 7 sic non habent se equaliter
q̄ tūc intellectus dependet ab ymaginatioe. i. a sensu inte
riori. sed ymaginatio non dependet a sensu exteriori. quia
virtus ymaginatioe retinet apud se similitudinē rei parti
cularis. et ideo non indiget alia similitudine rei particu
laris. sed intellectus h̄z apud se similitudinē rei vltis. 7 ideo
etiam in sua operatioe indiget alia similitudine rei particu
laris. que est in sensibz interioribz

Arguit omne quo correspondet suo qd. sed id qd in
tellectus intelligit est vlt. ergo etiā id mediāte quo intel
lectus intelligit est imateriale. 7 intellectus non intelli
git p̄ fantasmata Ddm q̄ duplex est quo in intellectu
one. Vnū est proximi 7 p̄ius. scz sp̄s intelligibilis. et h̄
est in intellectu subiectiue. Aliud est quo remotus. i. quo
mediante intellectus iuuat ad intelligendū vlt. qd repre
sentat p̄ sp̄m intelligibilem. et hoc quo est fantasma. et
ideo intellectus vrens fantasmate nō intelligit singula
re nisi quādo vritur fantasmate reflexe. vt p̄us dictū est
de obiecto intellectus. Et ex isto potest sumi causa quaz
re sepe obliuiscimur scientiā. cū in sp̄s intelligibiles sem
per maneant apud intellectū. Ratio p̄ esse. q̄ fantasma
ta pereūt a sensibz interioribz sine quibz fantasmatibz nō
p̄t esse vsus scientie. vt p̄us dictū est

Querit vtrū cognitio intellectiua dependeat a sensu
Ddm q̄ sic q̄ vniuersaliter habet cognoscit sicut habet cō
sed res materiales vlt. (quas nos cognoscimus) p̄prie
nō hnt esse nisi in singularibz. cū non habeāt esse per se. s̄
cut dixit plato. ergo hnt etiā cognosci p̄ singularia. s̄ cog
nitio singulariū fit p̄ sensum. 7 cognitio intellectiua fit 7
dependet a sensu

Arguitur superius non dependet ab inferiori in sua
operatione. sed intellectus est superior sensu. ergo non de
pendet a sensu in sua operatione Ddm q̄ duplex est su
perius. vnum est quod nihil accipit ab inferioribus. et sic
deus est superior creaturis. et sic est verum q̄ tale superi
us non dependet ab inferioribus. Aliud est superius quod
sumit obiectum ab inferiori. sicut extra p̄positum. vt ar
chitecto: sumit suum obiectum a manu artificis. et tale su
perius potest unpediri ab inferiori. q̄ architecto: nō po
test vti naui nisi nauis sit facta. 7 sic intellectus sumit suū
obiectum a sensu.

Arguit aliquis vere syllogizat in somno. sed tūc sens
sus sunt ligati. ergo intellectus nō sp̄ vrit sensu. Ddm
q̄ in somno nō ligat̄ sensus interiores quibz vrit intellectus
nisi forsan in ebrijs vbi cerebrū est turbatū. 7 tales in som
no nō habent somnū. sed em̄ se in somno solum ligātur
sensus exteriores. 7 illis non vritur intellectus immedia
te. Est tamen ibi sciendum q̄ in somno fit syllogizatio
cum magna deceptione. quia fantasmata non ordinant̄
em̄ unperum rāoīs. et ideo nō correspondet. res con

Qualitas 4. 7
204 22 p̄cipio
vnde p̄cipio

Si dicitur
p̄cipio 204 22
p̄cipio 204 22

204 22 p̄cipio
204 22 p̄cipio
204 22 p̄cipio
204 22 p̄cipio
204 22 p̄cipio
204 22 p̄cipio
204 22 p̄cipio
204 22 p̄cipio
204 22 p̄cipio
204 22 p̄cipio

Aia separata a corpore intelligit substantias separatas

Aia separata a corpore per omnia naturalia intelligere per suo quoad confusioem

Notat duas differentias inter intellectus et fantasia
ceptibus. et sic fit multiplex deceptio.

Aristotelis

Folia lxxii

Est autem fantasia alterum a dictione et negatione. complexio enim intellectuum est verum aut falsum.

Quia Aristoteles dixit quod intellectus dependet a sensu etiam plus dictum est quod fantasia dependet a sensu. quod est motus sensuum. sic possit appere quod eent idem. id Aristoteles ponit dicitur inter fantasia et intellectum quod ad duas operationes intellectus. Primo ergo quod ad sciam operationem et hoc sic fantasia non est eadem cum intellectu componere et dividere. quod talis intellectus si est verus aut falsus. sed in fantasia non est veritas vel falsitas. sed per se vel divisionis. quibus ibi possit esse veritas aequa totis. Primum enim dictum est quod multe fantasie sunt falsae. quibus se non corrumpit ipsa res. et tunc vere sit quod at res non corrumpit sit falsae. sed in fantasia non est veritas compositio. quod illa est solum in obiecto sede operationis intellectus sicut plus dictum est

Primi autem intellectus quidem different. ut non fantasmatata sunt. aut neque alij fantasmatata. sed non sine fantasmatibus

Hic ponit dicitur inter fantasia et intellectum quod ad primam operationem intellectus. Et dicitur quod intellectus et fantasia hinc alia obiecta. quod intellectus est unum secundum duas primas operationes. et ipsa fantasia est singularium.

Queritur utrum anima separata a corpore intelligat substantias separatas. Dicitur quod sic. quod anima separata post separationem est immaterialis. et est eiusdem proportionis ad intelligendum sicut substantie separate. quod ergo manifestum est quod substantie separate intelligunt se mutuo. Et tunc anima separata intelligit substantias separatas. Et quo tunc accipit quod sicut substantia separata intelligit seipam per eentiam et non per speciem intelligibilem sicut etiam anima separata a corpore intelligit seipam per essentiam suam. et non per speciem intelligibilem sed sicut anima est in corpore tunc intelligit se per suum actum et per speciem intelligibilem. quod tunc intelligit anima per conversionem ad fantasmatata. sed ad ea quod sunt per se intelligibilia. sed quod unumquodque recipit ad modum recipientis. et unumquodque est in alio ad modum illius in quo est. id anima rationalis immo perfectius intelligit substantias separatas quam intelligit animas separatas a corpore. et imperfectius intelligit substantias separatas quam substantie separate intelligunt se invicem. Et quibus omnibus patet quod anima separata a corpore habet imperfectam cognitionem de angelis. et hoc est verum de cognitione naturalis

Arguitur anima separata a corpore non potest intelligere substantias separatas. nec anima separata. Consequenter probatur. quod anima est perfectior separata quam separata. Dicitur quod anima rationalis potest esse duplex. Uno modo secundum perfectionem suam nature. et sic anima rationalis est perfectior separata a corpore quam separata a corpore. Cuius ratio est quod anima est naturaliter pars hominis. omnis autem pars est perfectior in natura coniuncta toti quam separata a toto. Alio modo accipit anima rationalis secundum modum et libertatem intelligendi. et sic anima rationalis separata est liberior et perfectior habet modum intelligendi quantum ad omnia intelligibilia. impeditur enim in corpore existens propter gravitatem corporis. et non habet illam libertatem ad intelligendum corpori coniuncta. sicut post separationem. et ideo quibus intelligat determinatius et perfectius in corpore ipsa materialia tamen separata

intelligit plura. sed intelligit materialia imperfectiori modo quam nunc intelligit. loquendo de cognitione naturali.

Arguitur ubi posuerit felicitatem hominis in cognitione substantiarum separatarum. ergo oportet quod anima rationalis perfecte cognoscat substantias separatas per separationem. Dicitur quod felicitas hominis consistit in cognitione substantie separate non cuiuscumque. sed summe. quod est deus. et illa substantia separata cognoscit homo felix etiam perfecte. quod deus videtur sicuti est. per suam essentiam a quolibet intellectu felici creato

Queritur utrum anima separata a corpore intelligat omnia naturalia. Dicitur quod anima separata intelligit omnia naturalia. sed sub quadam conditione. Prima pars probatur duobus rationibus. Prima est. anima separata intelligit per speciem a deo infusas. sed ille modus cognoscendi est naturalis substantiarum separate. et ideo per tales species omnia naturalia cognoscuntur perfecte substantie separate. sed anime cognoscunt per tales species res naturales imperfecte. tamen quod ille species infuse representant naturalia. sic anima per omnia naturalia cognoscere. Secunda ratio est. quod ille species infuse sunt derivatae a speciebus per quas cognoscit intellectus divinus. sed manifestum est quod ille species sunt principia cognoscendi et faciendi naturalia secundum quod sunt in intellectu divino. ergo sicut in anima separata representant naturalia. quod tunc dictum est. unumquodque recipit ad modum illius in quo est. ideo ille species propter imperfectam cognitionem nostri faciunt in nostro intellectu imperfectam cognitionem et confusam. sed faciunt in substantiis separatis cognitionem perfectam propter perfectionem intellectus earum

Arguitur. et hoc sequitur quod studium hic factum est frustra. quia deus infundit species intelligibiles per quas res intelliguntur. Dicitur quod duplex est cognitio rerum naturalium una est confusa et indeterminata et talis habetur de rebus naturalibus in intellectu humana non per species infusas a deo. Alia est cognitio perfecta et propria. et talis habet per species acquisite in corpore. et ideo per hoc statum loquendo de cognitione naturali perfectius cognoscunt res naturales quam anima separata a corpore et iterum intellectus separatus per perfectius cognoscit res naturales quam intellectus separatus et deo. et ideo sicut anima intelligit substantias separatas sub quadam conditione sic etiam intelligit omnia naturalia sub conditione quadam.

Queritur. utrum anima separata cognoscat ea que aguntur in hac vita. Dicitur quod generaliter et univ ersaliter non cognoscit ea que aguntur in hac vita. Et hoc potest dupliciter probari. quia anime separate non cognoscunt singularia univ ersaliter. sed illa que aguntur circa nos aguntur singulariter ergo non cognoscunt ea que aguntur circa nos. Possunt tamen aliqua singularia cognoscere ut dictum est supra. Secunda ratio est. quia anime separate continguntur substantiis separatis et conversatio ni earum. siue sint bone siue male. et ideo cognoscunt substantias separatas et actus earum. ergo non cognoscunt ea que aguntur apud nos. Loquendo autem de animabus beatis. tunc anime separate cognoscunt illa singularia in essentia divina. que spectant ad earum accidentalem beatitudinem. et ideo cognoscunt orationes ordinatas ad tales animas. Illuminantur etiam inferiores angeli de multis singularibus per superiores angelos. Et simile potest dici de animabus beatis quod saltem illuminantur per angelos. Contingit etiam animas damnatas cognoscere quedam singularia. quia de illis singularibus accipiunt penam. sicut dicit Gregorius. quod pena hereticorum semper magis crescit in inferno quanto plures labuntur

Questiones

tercij de Anima

in talem heresim.

¶ Arguit. separata habet curam eorum que aguntur in hac vita. ergo cognoscit ea que aguntur in hac vita. Antecedens probatur de diuice epulone. qui cognouit fratres suos et petiuit dici fratribus suis vt peccata cauerent ne venirent ad talem intolerabilem locum tormen- torum. Dicendum qd non est inconueniens dicere qd anima habeat curam de quibusdam singularibus. quia de quibusdam habet anima separata cognitionem per aliquem quatuor modorum prius dictorum. et sic diues epulo habuit curam de suis fratribus ne ipsi venirent ad penam in qua ipse fuit. ne ipse magis puniretur. Vel potest aliter dici qd quandoq; habemus curam de his que ignoramus. sicut habemus curam de animabus defunctorum. faciendo pro eis suffragia. et tamen ignoramus si sint damnati an non. Vel potest dici qd anime damnatorum cognoscunt aliqua singularia per alias animas eis aduenientes. et similiter est in purgatorio

¶ Arguit. anime quandoq; apparent in istis inferioribus petendo suffragia. ergo cognoscunt ista inferiora. **¶** Dicit qd hoc fit miraculose. vel fit per operationes bonorum vel malorum angelorum mortuis ignorantibus et hoc quandoq; ex dispositione diuina ad terrorem visuentium vel ad instructionem eorum.

¶ Ontiam autem anima fm duas dif- finita est potentias. que animalium est et discretio quod intelligetie opus est et sensus. et adhuc in mouendo fm locum motum. De sensu quidem et intellectu determinata sine tanta. De mouente autem quid forte anime speculandum est. vtrum vna quedam pars ipsius sit separabilis aut magnitudine aut rati- one. aut omnis anima: Et si pars aliqua. vtz propria quedam sit preter consuetas dici et di- ctas: aut harum vna aliqua sit.

¶ Postq; Aresto. determinauit de tribus partibus anime. scz vegetatiua. sensitua. et intellectiua. hic consequenter determinat de alia parte anime. scz motiua. Et primo dicit de quo est intentio. et dicit sic qd quia anima dif- finita est ab antiquis p potentiam cognitiuam et motiuam et de cognitiua iam dictum est. quia potentie cognitiue sunt sensitue et intellectiue nunc consequenter dicen- dum est de motiua.

¶ Quertur. que sit ratio ordinis. **¶** Dicit qd ista. quia potentie cognitiue (de quibus prius dictum est) sunt pncipium motus localis. quia ergo prius determinandum est de principio qd de principiato. ideo prius determinan- dum fuit de illis pncipijs. que sunt pncipium potens- tie eterneue motus localis.

¶ Arguitur. potentia localiter motiua est communi- or potentis intellectiuis et sensitiuis. ergo debet prece- dere. **¶** Dicit qd in ordine doctrine sunt duo consideran- da. primum scz comunitas fm qd communitiora sunt prio- ra et notiora minus communibus. vt dicit primo phisicorum. et sic potentia localiter motiua precedit intellecti-

nam et sensitiuam. Aliud est ratio pncipiij. et fm illam. rationem potentie cognitiue precedunt motiua. qd post- tentie cognitiue sunt pncipiij motus localis.

¶ Quertur. quid sit potentia localiter motiua: aia- libus. Dicendum qd potentia localiter motiua e du- plex. quedam est imperatiua siue directiua motus lo- calis. et tunc potentia localiter motiua est intellectus et voluntas in homine vrente ratione. et in alijs animalibus. quia homines non vrentes ratione mouentur ex sensu et appetitu sicut bruta. Alia est potentia moti- ua executiua motus. et sic potentia localiter motiua sig- nificat vna potentiam. que est pncipaliter in corde fux qd cor continuatur neruis in musculis que sunt in anima- li. **¶** Circa qd sciendum. qd ista pncipia possunt in ani- mali realiter diuidi. quia in quodam animali potest in- ueniri potentia localis imperatiua absq; executiua. sicut patet in animalibus habentibus defectum in mem-bris corporalibus. sicut contingit in febricitantibus. In alijs autem e contra est potentia motiua executiua et non imperatiua. sicut in fatuis habentibus vsu me- brorum. qd indeterminate mouent. et sic pncipie non mouet- tur aliquo imperio. Aresto. ergo determinat de vtriusq; potentia. et primo de imperatiua motus. secundo de ex- cutiua motus. (Nunc autem)

Habet aut dubitacionem mor. quomodo optz pres aie dicere et quot. mo em quoda infinite videtur. et no soluz quas dicunt qdam determi- nates rōcinatiua et irascibile et appetitiua. hij aut rōnem habentē et irrōnabilem.

Hic Aresto. consequenter prosequitur suam inten- tionem prosequendo de potentia locali motiua impera- tiua. et quia talis potentia imperatiua continetur sub aliquo genere potentie. similiter etiam executiua. Pri- mo ergo per modum disputationis inquit diuisiones potentiarum. et primo premitit diuisionem qua pones- bant antiqui. et dicit qd impossibile est distinguere pote- tias anime fm operaciones speciales anime. quia tales sunt infinite et indeterminate. ergo oportet disting- uere partes anime fm operaciones in generali. et sic an- tiqui diuidebant potentias anime in rōnalem irascibilem et concupiscibilem. Alij autem diuidunt eas in rā- tionalem et irracionalem.

Scdm em dicitias p quas has separāt. et alie videtur pres maiorem his dicitiam habē- tes. de quibus et nunc dictus est. Vegetatiua aut que cū plantis inest et omibus viuētibz et sensitua. quā neq; sicut irrōnabilem. neq; si- cut rōnem habentē ponet qd vtriusq; facile.

Hic Aresto. obijcit cōtra istas diuisiones quatuor rationibus. quarum prima stat in hoc. qd membra diu- dentia debent euacuare totam naturam diuisi. sed sunt alique potentie anime que non continentur sub par- tibus diuisionis. sicut sunt potentie vegetatiue et sensiti- ue. quia potentie tales nec sunt rōnales nec irrōnalia. nec irascibiles nec concupiscibiles.

Handwritten marginal note in the upper left margin, partially illegible.

Handwritten marginal note in the middle left margin, partially illegible.

Handwritten marginal note in the middle left margin, partially illegible.

De bona motiua
Handwritten marginal note in the lower left margin.

Pōna mo
Handwritten marginal note in the upper right margin.

Fragment of text from the adjacent page on the right, partially visible.

Arguitur sensus sunt irascibiles et concupiscibiles quia virtus concupiscibilis est in sensu communi. et irascibilis in virtute cogitativa. Dicendum quod duplices sunt potentie sensitivae. quedam sunt cognitivae. quia scilicet vel cognoscunt vel ordinantur ad cognoscendum sicut sunt reservativae. et de illis Aristoteles hic loquitur. quia ille potentie sensitivae non continentur sub aliis quo membrorum. Alio modo accipiuntur potentie sensitivae pro sensitivis appetitivis. et tunc est verum quod potentie sensitivae appetitivae comprehenduntur sub irascibili et concupiscibili.

Arguitur ista divisio datur per affirmationem et negationem. ergo est sufficiens divisio. quia inter affirmationem et negationem non est medium. ut patet quarto metaphysice. Dicendum quod irrationale capitur dupliciter. uno modo pure negativae scilicet dicitur irrationale. quasi non rationale. et tunc omnis potentia anime est rationalis vel irrationalis. sed sic irrationale non potest esse differentia constituens aliquam potentiam. quia negatio nihil constituit. Alio modo accipitur irrationale privativae. et sic iterum divisio non valet. quia potentie sensitivae in brutis non sunt rationales nec irrationales.

Et si dicatur istam divisionem ponit Aristoteles in fine primi ethicorum. Dicendum quod ista divisio est bona per accidens. scilicet contrahatur ad aliquod particulare subiectum quod est homo. et sic loquitur Aristoteles de potentijs anime primo ethicorum. quia loquitur de eis scilicet sunt subiecta virtutum. tunc enim in homine omnes potentie vel sunt rationales. sicut sunt potentie intellectivae et sensitivae. Dicuntur enim sensitivae rationales potentie. non per essentiam. sed per participationem. quia participant et diriguntur per rationem in homine. non autem in brutis. Sed vegetativae sunt tunc irrationales. quia non participant rationem. nec diriguntur a ratione.

Adhuc autem et fantastica que per esse quidem ab omnibus altera est. Cui autem harum eadem vel altera sunt multam habet dubitationem. si aliquis ponat separatas partes anime.

Hic Aristoteles ponit secundam rationem. et stat in hoc. illa divisio est sufficiens sub cuius membris non continentur omnia contenta sub diviso. sed sic est hic quia pars fantastica continetur inter potentias anime. et tamen non potest contineri sub aliqua particula divisionum prius dictarum. quia nec est rationalis nec irrationalis nec concupiscibilis nec irascibilis. quia pars fantastica est sensitiva cognitiva.

Adhuc autem et appetitiva. que et ratione et potentia altera videtur utriusque esse ab omnibus et inconueniens utriusque hanc sequestrare. Irrationativa enim voluntas fit et in irrationabili concupiscentia et ira. Si autem tria in anima. in unoquoque erit appetitus

Hic Aristoteles consequenter ponit tertiam rationem. et stat in hoc. aliqua est potentia anime que non continetur sub istis membris. scilicet vis appetitiva ratioque. scilicet voluntas. quia non potest contineri sub potentia rationali. cum illa sit cognitiva. nec potest contineri sub irascibili vel concupiscibili. cum tales pertineant ad sensum. Oportet ergo ponere tria membra appetitus. scilicet quod dividatur appetitus in appetitum irascibilem concupiscibilem et voluntatem.

Et etiam de quo nunc sermo instat. quid forte movens secundum locum animal est. Secundum quidem igitur augmentum et decrementum motus qui omnibus inest. videbitur utriusque movere generativum et vegetativum. De respiratione autem et expiratione et somno et vigilia posteriori perspicendum. Habent enim dubitationem multam.

Quarta ratio est. quia est etiam una potentia localiter motiva de qua nunc diximus. que non potest contineri sub aliquo membrorum dividendum. ergo illa divisio non est bene assignata.

Sed de motu secundum locum quid sit movens animal secundum processivum motum considerandum. Quod quidem non vegetativa potentia manifestum. semper enim propter aliquid motus hic. et aut cum fantasia aut appetitu est. Nihil enim non appetens aut fugiens movetur. sed aut violentia.

Quia vegetativa non est per se motus progressivus secundum locum. sicut patet in vegetativis.
Hic consequenter philosophus procedit ad principale propositum. scilicet inquirendo quid sit principium motus localis in animalibus. et primo procedit disputativae. secundo ponit veritatem ibi (Videretur autem.) Ostendit ergo quod potentia vegetativa non sit principium motus localis. deinde quod nec pars sensitiva. tertio quod nec rationativa. quarto quod nec appetitus. Circa primum ponit duas rationes. quarum prima stat in hoc. motus progressivus de quo iam loquimur fit secundum aliquid quod ymaginatum et desideratum. quod probat Aristoteles. quia animal nihil appetens vel fugiens non movetur localiter. sed manifestum est quod pars vegetativa non est cognitiva. ergo non potest esse principium motus localis.

Amplius et plura utriusque motus essent. et utriusque haberet aliquam partem organicam ad motum hunc.

Hic philosophus ponit secundam rationem ad idem et stat in hoc. si pars vegetativa esset principium motus localis progressivi. et cetera plante moverentur localiter. et haberent partes organicas aptas ad hunc motum. quod est falsum. Sequela tamen patet. quia posito principio etiam ponitur principium in plantis enim est pars anime vegetativae.

Questiones

Arguitur in plantis est motus localis. qui tamen non est nisi a potentia vegetativa. quia nullas alias habet. § 2c.
 Dicendum quod in plantis non est potentia motiva localis progressiva de qua hic loquimur licet ibi sit motus secundum dilatationem vel constrictionem. vel secundum augmentum et decrementum. et talis motus etiam potest esse in vegetabilibus. et illorum motuum principium potest etiam esse potentia vegetativa.

Similiter autem neque sensitivum. multa enim sunt animalium. que sensum quidem habent. manentia autem et immobilia sunt per finem. Si igitur natura facit frustra nihil. neque deficit in necessariis nisi in orbatis et imperfectis. huiusmodi autem animalium perfecta et non orbata sunt. Signum autem est. quia generativa sunt. et augmentum habent et decrementum. quare et haberent utique partes organicas processionis

Sensu non habet principium motus localis

Contra et ostendit non moueri localiter

Hic Aristoteles probat quod pars sensitiva non potest esse principium motus localis. et stat ratio in hoc. quia si sensus esset sufficiens principium motus localis progressivi. ergo ubique est sensus ibi erit motus localis progressivus. quia posita causa ponitur effectus. sed hoc est falsum. quia omnibus animalibus inest sensus. sed non omnia mouentur localiter. sicut conche et ostrea. Et quod non mouentur localiter probat Aristoteles sic. quia natura in perfectis non deficit in necessariis. sed ista animalia sunt perfecta. ergo natura prouidisset eis organa deferentia ad motum localem. sed manifestum est quod natura non dedit eis organa ad talem motum. ergo etiam non mouentur localiter. Datoque patet. quia natura dirigitur ab intelligentia non errante. et ergo non deficit in necessariis. Dicitur etiam probat Aristoteles. quia hoc est perfectum quod generare potest sibi simile. sed ista animalia possunt generare sibi similia. ergo sunt perfecta. Vult ergo Aristoteles quod sunt perfecta in specie sua. licet sint imperfecta per comparationem ad alias species animalis.

Atvero neque rationativa et vocatus intellectus est mouens. Speculativus quidem igitur nihil speculatur actiue. neque dicit de fugibili et prosequibili. Semper autem motus aut fugientis aut prosequentis aliquid est. sed neque cum speculatus fuerit aliquid huiusmodi. iam precipit aut prosequi aut fugere. puta cum multotiens intelligit terribile aliquid aut delectabile. non iubet autem timere. sed cor mouetur Si autem delectabile altera aliqua pars.

tertij de Anima

Intellectus Speculativus non est principium motus localis

Hic probat quod intellectus non est principium motus localis. et primo de intellectu speculativo. secundo de intellectu practico. et stat prima ratio in hoc. ille intellectus non est principium motus localis. quod non considerat agibile vel fugibile. sed intellectus speculativus non considerat aliquid agibile vel fugibile. quod non est principium motus localis. Datoque patet. quia illa est ratio quare anima nunc mouet et non prius. Dicitur etiam patet. quia intellectus speculativus solum considerat aliquid speculabile. Et ideo addit Aristoteles. quod multotiens intelligimus aliquid delectabile aut triste. et tamen intellectus non incipit timere vel desiderare. et hoc ideo. quia hoc intelligimus solum speculatiue et non practice id est per applicationem ad opus

Amplius et precipite intellectu et dominante intelligentia fugere aliquid aut prosequi non mouetur. sed secundum concupiscentiam agit. ut incotinentes. et totaliter videmus quomodo habes medicinam non sanatur tanquam alterius proprium sit agere secundum scientiam. sed non scientie.

Hic iterum ostendit Aristoteles. quod intellectus practicus non sit principium motus localis. et stat ratio in hoc. illud non est principium motus localis sufficiens. quod non sequitur illa que mouent localiter. sed illa que mouent localiter non sequuntur intellectum practicum. sed plequeuntur oppositum illius quod precipit intellectus practicus. quia agunt secundum concupiscentiam. sicut patet in incontinentibus. quia illi mouentur ad hoc quod precipit ab eis per concupiscentiam. sed intellectus practicus non est sufficiens principium motus localis. Et philosophus ponit simile in medicina. quia medicus habes arte medicine non semper sanat. quia non semper operatur secundum intellectum practicum. id est secundum regulas medicine.

Intellectus practicus non est principium motus localis

Queritur. que sit differentia inter incotinentem et intemperatum. Dicendum quod intemperatus dicitur ille qui peccat ex malo habitu. Et signum illius est. scilicet quod habeat malum habitum si delectetur in malo. quia in signum generari habitus est delectatio operis. siue hoc sit bonum siue malum. Et ideo philosophus tertio ethicorum comparat eum paralitico. qui habet habitum infirmitatis. sed incotinens dicitur qui peccat ex passione. etiam si habeat contrarium habitum in tali intellectu practicus precipit aliquid faciendum. et tamen facit oppositum propter appetitum sensitivum. quod trahit ad oppositum. Et dicitur incontinentes quasi non simul tenent rationem. id est non operatur secundum iudicium rationis.

Impugnatio
In continens

Atvero neque appetitus huiusmodi motus dicitur est. abstinentes enim appetentes et concupiscentes non operantur. quorum appetitum habent. sed consequuntur intellectum.

Hic consequenter probat quod appetitus sensitivus non sit principium sufficiens motus localis. quia illud non est principium sufficiens motus localis ad quod non sequitur motus localis. sed sic est de appetitu sensitivo. quia hoc principium ea que mouentur semper non plequeunt. sed plequeuntur hoc quod eis representatur per intellectum. sicut patet in continentibus. ergo appetitus sensitivus non est principium sufficiens motus localis.

no
habet principium motus localis

Intellectus & appetitus *Primum motus localis* **Videntur autem duo hec mouentia aut appetitus**

at intellectus: si aliquis fantasiam posuerit si-
cut intellectum quendam. Multa enim preter scien-
tiam sequuntur fantasias & in alijs animalibus non
intellectiva neque ratio est. fantasiam utraque. hec
ergo motiua sunt locum intellectus & appetitus

Postquam Aristoteles disputatiue inquit de principio motus
localis. hic sequenter ostendit veritatem. Et vult
quod intellectus & appetitus sunt principium motus localis.
sic tamen quod sub intellectu comprehendatur fantasia.
Et stat ratio in hoc. Illud est principium motus quod
sequuntur omnia illa que mouent localiter. sed omnia que mo-
uentur localiter vel sequuntur intellectum et appetitum
intellectiuum sicut homines viuentes secundum rationem. vel sequun-
tur fantasiam et appetitum sensitiuum. sicut bruta et ho-
mines relinquentes rationem. ergo illa sunt sufficiens princi-
pium motus localis. Maior patet. quia ex hoc quod aliqua
sequuntur principium imperatiuum motus executiue mo-
uentur. Exemplum est. quia ex hoc quod intellectus cognos-
cit aliquid bonum. et voluntas impat illud. sic sequitur vel
terius executio motus per membra exteriora. Simile
est in brutis. quia si brutum cognoscat aliquid bonum
sensibile et appetat illud. tunc statim nisi aliquis impedi-
at sequitur motus localis ad perfectionem talis boni

¶ Queritur. quare sub intellectu potest comprehendere fan-
tasia. **Omne** quod ideo quia sicut intellectus mouetur in
absentia intelligibilium scilicet per speciem intelligibilem
que reseruat in intellectu. ita etiam fantasia mouetur
in absentia sensibilium per speciem intelligibilem retentam
in sensu exteriori. Secundo dicitur. quod quia superiora
includunt inferiora virtualiter et excellenter. et sic pos-
sunt intelligentia que est superior comprehendere sub se
fantasiam. sicut perfectum includit imperfectum virtuale

Intellectus autem qui propter aliquid ratiocini
natur. et qui practicus est. differt autem a specula-
tione secundum finem: et appetitus propter aliquid om-
nis est. Cuius enim appetitus hoc principium
practici. intellectus vltimum autem principium ac-
tionis. quare rationabiliter hec duo videtur mo-
uentia appetitus et intelligentia practica. Ap-
petibile enim mouet: et propter hoc intelligentia
mouet. quia principium hec est quod appetibile
et fantasia autem cum moueat non mouet sine ap-
petitu. vnus enim mouens quod appetimus. Si
enim duo intellectus et appetitus mouebant secundum
communem vtriusque aliquam speciem mouebant. nunc
autem intellectus non videtur mouens sine appetitu
voluntas enim appetitus est. cum autem secundum rationem mo-

uetur. et secundum voluntatem mouetur. appetitus
mouet preter rationem. concupiscentia enim appe-
titus quidam est

Postquam Aristoteles posuit duo principalia mouentia im-
peratiua. iam sequenter reducit illa duo mouentia ad
vnum. Et vult quod hoc vnum principium motiuum est
appetibile. Et hoc sic probatur. quia intellectus qui mo-
uet localiter imperatiue est practicus. sed intellectus practicus
mouetur ab eodem a quo appetitus scilicet ab appeti-
bili. ergo est vnum principium mouendi. scilicet appetibile

Circa primam partem est considerandum. quod intelle-
ctus practicus siue speculatiuus differunt. quia intel-
lectus speculatiuus non ordinat suum obiectum ad ali-
quod opus. sed intellectus practicus ordinat ad aliquod
opus et ideo appetibile est principium intellectus practici.
et hoc ideo. quia appetitus est circa aliquod bonum
quod est finis. sed finis est principium actionis. et intel-
lectus practici agentis. et ideo prima motio ipsius intel-
lectus practici incipit a fine. et simile est de appetitu sensi-
tiuo et de fantasia. quia fantasia non mouet de appetitu
sensitiuo.

¶ Queritur. quare appetitus non mouet sub ratione intel-
lectus. sicut intellectus mouet sub ratione appetitus. id
est quare intelligibile non est principium motus localis. si-
cut appetibile. **Omne** quod intellectus non mouet sine
appetitu. quia intellectus se habet naturaliter ad oppo-
sita sed non potest fieri motus nisi aliquid mouens des-
terminetur ad vnum. talis autem determinatio fit per ap-
petitum ergo intellectus non mouetur nisi sub ratione ap-
petitus. et ideo appetibile est principium motus localis
Exempli gratia. per intellectum aliquis concipit ambu-
lationem ad aliquem locum. et non ambulationem ad illum
locum. ergo intellectus absolute acceptus non est princi-
pium mouendi nisi secundum quod determinatur per appetitum
determinatur ad vnum. Et hoc est quod dicit Aristoteles.
in textu quod intellectus non est mouens sine appetitu sensi-
tiuo vel intellectu. Intellectiuo quidem quia voluntas
est appetitus. potest tamen e contra appetitus mouere
preter rationem. sicut pars de appetitu sensitiuo. Et est co-
siderandum quod Aristoteles. plus loquitur de concupiscentia quam
de ira. quia concupiscentia nihil participat de ratione. sed
ira participat rationem. licet non secundum debitum modum. et
ideo iracundi sunt plus laudabiles quam intemperati quia
passio ire trahitur ex origine propter complexionem. sed con-
cupiscentia fit ex consuetudine quam aliquis magis de se
relinquere potest

¶ Queritur. vtrum voluntas moueat intellectum. vel intel-
lectus voluntatem. **Omne** quod aliquid dicitur aliud
mouere dupliciter. Uno modo per modum finis. et alio
modo intellectus mouet voluntatem. quia bonum in
tellectum est obiectum voluntatis. obiectum autem est finis
potentie. Alio modo aliquid mouet aliter in ratione agentis
et sic voluntas mouet intellectum et alias inferiores vires.
Ratio prima est. quia omnis appetitus est de se cecus. id est appe-
titus non habet apud se speciem per quam appetat. et tamen se-
quitur cognitionem. ergo opus quod cognitio fiat per aliquam pos-
sentiam cognitiuam. et post illam cognitionem sequitur inclinatio
in aliud quod inclinatio est appetitus. sicut si ponatur finis cognitio
punitur obiectum appetitum sensitiuo. ita etiam intellectus punitur

Intellectus Similior nobilior et dignior est voluntate
sicut philosophus contra

Questiones

obiectus suo appetitui scilicet voluntati. et sic mouet voluntatem per modum finis. Ratio secunda est. quia in omnibus potentis subordinatis superioris potentia que respicit finem vniuersalem mouet alias potentias que respiciunt fines particulares sed voluntas respicit bonum et finem in communi tanquam suum obiectum quolibet autem alia potentia tendit in aliquod singulare bonum sicut visus tendit in cognitionem coloris Intellectus autem in cognitionem veri que sunt quedam bona particularia. ergo voluntas mouet alias potentias ad suos actus. **Obiector** probatur inductiue tam in naturalibus quam in politicis. Videmus enim in naturalibus quod celum vniuersaliter mouet ad generationem generabilium et corruptibilium alia enim corpora habent quosdam particulares effectus circa generabilia et corruptibilia. Similiter est in politicis. quia rex (qui intendit communi bono) mouet omnes alios inferiores in regno. quia inferiores non intendunt bono communi. sed aliquo particulari bono

Queritur utrum intellectus sit nobilior voluntate. vel contra. **Obiector** quod intellectus est simpliciter nobilior voluntate. sed voluntas est dignior intellectu secundum quiddam. **Probatur** secundum quod nobilitas potestate simpliciter debet sumi ex illo a quo sumitur natura potencie. Natura autem rem potencie sumitur per comparationem ad obiectum. sed intellectus obiectum est dignius obiecto voluntatis ergo intellectus simpliciter in sua natura est dignior voluntate. **Obiector** probatur quia obiectum intellectus est immaterialius simplicius et abstractius. **Obiectum** obiectus voluntatis bonum quod inuenitur in rebus exterioribus. **Obiectum** intellectus est quidditas rei materialis siue ratio rei. sed ratio rei est simplicior quam ipsa res. **Secunda pars** probatur quod voluntas fertur in rem secundum quod per speciem accipit. **Obiector** ergo quod aliquae res non possunt accipi ab intellectu nostro per speciem. sicut sunt immaterialia. et tamen voluntas potest tendere ad illas res. ergo quo ad illa immaterialia voluntas est superior. quia voluntas potest proprie illis coniungi in hac vita. sed illa non possunt per intellectum cognosci. **Potest** etiam idem probari ex alio. quia illa potentia est dignior que habet digniorem habitum. sed intellectus habet digniorem naturalem habitum scilicet sapientiam. et voluntas habet iusticiam. sed sapientia est multo altior iusticia quam intellectus est altior voluntate et nobilior.

Arguitur voluntas est simpliciter nobilior intellectu. **Probatur** quia obiectum voluntatis est bonum. et finis qui est prima causa et perfectissima. sicut dicitur secundo philosopho. **Obiector** quod obiectum voluntatis scilicet bonum et obiectum intellectus scilicet quidditas possunt dupliciter ad invicem comparari. **Uno modo** secundum viam causalitatis. et sic obiectum voluntatis est dignius. quia causalitas respicit bonum. quia bonum est diffusivum sui ipsius. **Obiector** dicit Augustinus quod deus est bonus summe. sed creata participant bonitatem ab illo. **Et** ex hoc arguitur quod voluntas mouet intellectum effectiue ut dictum est. **Alio modo** comparantur ad invicem bonum et verum secundum simplicitatem nature vtriusque. et sic verum est simplicius bono. quia secundum Aristotelem. sexto metaphisice. bonum et malum sunt in rebus verum et falsum in anima. sed aliquid est simplicius et dignius in anima quam in rebus.

Arguitur intellectus precedit voluntatem naturalem ergo est imperfectior eum priora sine imperfectiora. **Obiector** dicitur

Voluntas potest
tendere ad illas res
ergo voluntas est superior
quia voluntas potest proprie
illis coniungi in hac vita
sed illa non possunt per
intellectum cognosci
Potest etiam idem probari
ex alio quia illa potentia
est dignior que habet
digniorem habitum
sed intellectus habet
digniorem naturalem
habitum scilicet sapientiam
et voluntas habet iusticiam
sed sapientia est multo
altior iusticia quam
intellectus est altior
voluntate et nobilior

tertij de Anima

dum quod dupliciter aliquid est prius alio naturaliter. **Uno modo** via generationis et in eodem. et sic in perfectiora sunt priora perfectis quod idem naturaliter dicitur ab imperfecto ad perfectum. et sic intellectus non est prior voluntate. **Alio modo** aliquid precedit aliud naturaliter in diuersis et via perfectionis. et illo modo intellectus est prior voluntate. Cuius ratio est quia finis via perfectionis est prior alijs causis. cum ergo intellectus moueat voluntatem finaliter ut dictum est. ergo precedit voluntatem via perfectionis

Arguitur voluntas non mouet intellectum. quia mouens est nobilior moto. sed voluntas non est nobilior intellectu. ergo non mouet intellectum. **Obiector** quod tamen voluntas est intellectus capiuntur dupliciter. **Uno modo** capitur intellectus prout est apprehensiuus veri et entis in vniuersali. **Alio modo** secundum quod est determinata potentia anime habens determinatum actum. **Similiter** voluntas capitur dupliciter. **Uno modo** secundum unitatem sui obiecti quod est bonum in communi. **Alio modo** prout est determinata potentia habens determinatum actum. **Tunc** est dicendum quod omnibus istis modis intellectus est nobilior voluntate. **Excepro** uno modo. scilicet quod intellectus accipit ut determinata potentia habens determinatum actum. et voluntas sumitur secundum unitatem sui obiecti. sic enim obiectum intellectus apprehenditur sub obiecto voluntatis. quia tunc intellectus est circa aliquod particulare bonum. sed omnibus alijs modis intellectus est dignior. **Uterum** est ergo quod voluntas mouet intellectum secundum quod est potentia siue prius respectu finis et ipsius boni in communi. et secundum quod intellectus est determinata potentia. et illo modo voluntas est dignior intellectu. **Etiam** dicendum est quod omne mouens in quantum mouens est dignius moto sed voluntas non mouet intellectum quocumque modo sed solum in quantum habet obiectum quod est bonum in communi et illo modo voluntas mouet intellectum in quantum est vna determinata particularis potentia. **Et** hoc modo etiam voluntas sit dignior intellectu.

Arguitur mouens non mouetur a moto nisi per accidens sed intellectus mouet voluntatem. ergo voluntas non mouet intellectum. **Obiector** quod mouens non mouetur a moto eo modo quo mouet. intellectus enim mouet voluntatem eo modo quo mouetur a voluntate. quia intellectus mouet voluntatem finaliter et obiectaliter. sed voluntas mouet intellectum effectiue. quia dirigit omnes alias potentias ad operandum

Arguitur si intellectus moueret voluntatem. et voluntas intellectum. tunc esset perfectus in infinitum. **Obiector** quod est status in intellectu. quia omnem motum voluntatis precedit motus intellectus. cum voluntas de se sit ceca. et non inclinatur ad aliquod nisi presentetur ei per intellectum. sed non oportet quod intellectus noster semper moueatur a voluntate nostra. sed ad intelligendum prima intelligibilia mouetur intellectus a voluntate diuina. sicut dicit Aristoteles in tractatu de bona fortuna. quod principium consulendi primum est altius intellectu nostro. voluntas autem nostra non est altior intellectu sic dictum est. ergo intelligit hoc de intellectu diuino

Intellectus quidem igitur omnis rectus est. appetitus autem et fantasia recta et non recta: unde semper quidem mouet appetibile.

Obiector quod mouens est nobilior moto. sed voluntas non est nobilior intellectu. ergo non mouet intellectum.

Arguitur si intellectus moueret voluntatem. et voluntas intellectum. tunc esset perfectus in infinitum.

Solutio
Intellectus quidem igitur omnis rectus est. appetitus autem et fantasia recta et non recta: unde semper quidem mouet appetibile.

Sed hoc est bonū aut a pparens bonū. nō omne autem sed actuale bonū. Actuale autē est cōtingens et aliter se habere. Quod quidē igitur hōi potentia mouet anime que vocatur appetitus: manifestum est

Hic Aristoteles. ex p̄ dictis assignat eā quare sepe erramus in actionibus nostris. quia em̄ dictus est q̄ nos mouemur ad agendum ex appetitu. q̄ sc̄z appetibile est p̄m̄ principium motus et actōnis. ideo dicit Aristoteles. q̄ quīs intellectus sit semper rectus sc̄z ille intellectus qui est p̄ncipium operatōnis. sc̄z intellectus practicus. quia ille habet vnum habitum qui est sinderesis. propter quem habitum ratio deprecatur ad op̄m̄ a. quia tamen fantasia et appetitus sensitius quandoq̄ habent rectitudinem. et quandoq̄ non. ideo contingit fieri operatōnem circa aliquod obiectum s̄m̄ iudicium fantasie et appetitus sensitius. talis autē appetitus sensitius est circa bonum apparens s̄m̄ delectatōnem sensus. ideo potest in hoc bono fieri error. Circa istud est sciendum q̄ in qualibet actōne nostra intellectus operatiuus implicite vtitur syllogismo practico. cuius maiorem ponit intellectus practicus. et si idem intellectus subsumat minorem. tunc nō fit error in conclusione. sed si minor subsumatur per fantasiam et appetitum sensitium. tunc in conclusione fit error circa agibile quia s̄m̄ logicos conclusio sequitur debiliorem partem premissarum. quia ergo maior est vniuersalis et minor particularis. conclusio erit particularis. Exempli gratia intellectus practicus assignat in qualibet op̄atione istam propositiōnem. omne bonum est faciendum. quia sub tali propositiōne intellectus practicus subsumit aliquod simplr̄ bonum. Exempli gratia. visitare ecclesiam est bonum vel diligenter studere est bonum. tunc non fit error in conclusione. Si autē fantasia siue appetitus inferior subsumat sic delectari in aliquo propter ratōnem est bonum. tunc male concluditur. Et ideo dicit Aristoteles. reterio ethicorū. q̄ omnis malus est ignorans. quia omnis malus ignorat. id est errat in subsumptiōne minoris propōnis in syllogismo practico et etiam quia ignorat in eligendo. quia preponit sensualem ratōnem. et sic ista. omnis malus est ignorans. ē vera de ignorantia electōnis.

Diuidētibz autē anime ptes si s̄m̄ potentias diuidant et sepant. valde multe fiunt. vegetabile sensitiuū intellectiuū cōsiliatiuū. adhuc appetitiuū. hec em̄ plus differunt abinuicem q̄ concupiscibile et irascibile

Hic Aristoteles. excludit diuisionē quā ponebant antiqui qui de potentis anime diuidentes potentias anime in rōnalem irascibilem et concupiscibilem. Et vult q̄ multe sunt potentie anime que plus differunt q̄ ille potentie anime. sc̄z cōsiliatiuū appetitiuū vegetatiuū et intellectiuū et hoc accipiendo cōsiliatiuū proprie prout est aliquid spectans ad intellectū. appetitiuū pro appetitiuo sensitiuo q̄ tunc appetitiuū et cōsiliatiuū possunt realiter diuidi in diuersis. In brutis em̄ est appetitiuū et nō cōsiliatiuū

Sicut vegetatiuū et intellectiuū possunt realiter diuidi sc̄z in plantis et in hōibus. ergo ista plus differunt.

Quomā autē appetitus sūt cōtrarij abinuicē hoc autē accidit cū rō et cōcupiscētia contrarie fuerint. sit autē in ipsis sensum habentibus. Intellectus quidē igitur propter futurum retrahere iubet. cōcupiscētia autē propter ip̄m iam videtur em̄ q̄ iā delectabile et simplr̄ delectabile et bonum simplr̄. propterea q̄ nō videtur quod futurum.

Hic Aristoteles. excludit vnam ratōnem quia prius vis debatur pbare q̄ appetitus nō esset principium motus localis. quia dictum fuit q̄ continentes nō sequuntur appetitum. quia sequitur ratōnem. Vult ergo Aristoteles. q̄ omnia que mouentur sequuntur appetitum. et quīs continentes et virtuosū nō sequuntur appetitum sensitium tamē sequuntur appetitum intellectiuum. Unde addit q̄ in hōmine sunt cōtrarij appetitus sc̄z intellectiuus et sensitius. Et hoc sic probat q̄ quandoq̄ in vno hōmine de eodem sunt cōtrarij motus s̄m̄ appetitum quia concupiscētia. i. appetitus sensitius cognoscens aliquod iam bonum. i. bonum vt nunc iudicat hoc esse appetendum et p̄sequendū. sed intellectus qui cognoscit etiā futurū iūbz retrahere. i. iubet nō p̄sequi hoc quod appetit p̄ appetitum sensitiuū. q̄ in futuro aliquod malum culpe et peccati sequi potest. Exempli grā extra textum. In die ieiunij appetitus sensitius iudicat cibū esse capiendum. quia hoc est pro nunc delectabile. sed intellectus qui etiā cognoscit futurum sciens q̄ pena sequet ex fractōe ieiunij iubet cibum nō esse capiendum. Et istis in textu positis cōsonat p̄ba apli. Caro id est appetitus sensitius concupiscit aduersus sp̄m̄. Iterum addit. Vides aliam legem esse in membris meis. i. in appetitu inferiori repugnantem legi mētis mee. i. intellectui. Ex isto textu potest pbabiliter elici q̄ Aristoteles. fuit de statu saluandorum. q̄ in lege nature req̄rebat et sufficiebat q̄ hō cognosceret suam naturam esse p̄fractam. et q̄ propter talē fractōem nature hō desideraret vnum reparatorem nature. Quia ergo Aristoteles. in textu satis dicit q̄ cognoscit naturam hōminis esse p̄fractam et diuisam in duas ptes. Et in libro de pomo et morte inuocat reparatorem nature. ideo potest satis pbabiliter sumi. q̄ Aristoteles. fuit de numero saluandorum.

¶ Querit quō differenter se h̄nt ad cognoscendum res sensus exterior. sensus interior. intellectus creatus. et intellectus diuinus. D̄m̄ q̄ sensus exterior solū cognoscit p̄sens. sed interior p̄sens et p̄teritum. q̄ memoria est p̄teritum. Sed intellectus creatus cognoscit p̄sens p̄teritū et futurum s̄m̄ q̄ est in sua causa. sicut nunc astrologi cognoscūt futuram eclipsim ex motu celi. qui est causa eclipsis. Sed intellectus diuinus cognoscit p̄sens p̄teritum et futurum s̄m̄ se. Rō est quia cognoscit omnia in nūc eternitatis. sed nunc eternitatis ambit omne temp̄. Et sō bene dicit Aristoteles. q̄ intellectus iubet retrahere ab illo q̄ sensus iudicat esse faciendum propter futurum q̄ sc̄z intellectus cognoscit s̄m̄ q̄ est in sua causa

*Appetitio est specialis anime potestas
In omnibus rebus creatis non est id appetitus*

Questiones

¶ Queritur. utrum ista rebellio inferioris appetitus et superioris sit naturalis vel contra naturam. **¶** **O**mnis quod natura humana capitur dupliciter. Uno modo secundum quod est instituta in primo statu innocentie. et sic illa rebellio et inobedientia est omnino contra naturam. quia in isto statu innocentie in anima fuit originalis iusticia qua vires inferiores immobiliter subdebantur superioribus viribus. et ideo nihil poterant superiores vires appetere. nisi quod fuit deliberatum per vires superiores. scilicet per rationem. **¶** **A**lio modo capitur natura humana secundum se et sic ista inobedientia siue rebellio potest capi dupliciter. Uno modo secundum quod trahit rationem a sua rectitudine. et sic iterum ista rebellio est inaturalis. quia in tali motione fit peccatus sed omne peccatum secundum **D**amasceum est contra naturam. ergo etiam illa motio qua sic vires inferiores mouentur est contra naturam. **¶** **E**t ratio est. quia dicit **A**ristoteles. infra quod sicut spera mouet speram. ita appetitus appetitum. sed naturale est quod superior spera moueat inferiores. sed omnino est contra naturam quod inferior spera traheret superiorem a sua rectitudine. **¶** **A**lio modo potest capi appetitus secundum quod absolute fertur in suum obiectum absque hoc quod trahat rationem a sua rectitudine. et sic appetitus inferior est naturalis. quia naturale est cuiuslibet potentie quod feratur in suum obiectum.

¶ Queritur. utrum appetitus sit specialis potentia anime. **¶** **O**mnis quod sic. et ratio est. quia ad quilibet formam creatam sequitur inclinatio. sed anima est forma creata ergo habebit inclinationem. sed inclinatio anime in res est appetitus. ergo in anima est appetitus. **¶** **M**aior patet. quia omne imperfectum naturaliter appetit perfectum. sed omnis forma creata est imperfecta. ergo omnis forma creata tendit ad perfectionem. **¶** **S**ic etiam substantia separata est imperfecta respectu prime cause.

¶ Queritur. utrum in omnibus rebus creatis sit idem appetitus. **¶** **O**mnis quod non. et ratio est quia sicut ad formas creatas sequitur inclinatio appetitus. ita ad altiorum formam creatam sequitur altior appetitus quia quilibet talis ad deum comparata est imperfecta. **¶** **I**n his ergo rebus que cognitione carent sicut in pure naturalibus in quibus sicut inuenitur forma determinans ad unum esse scilicet naturale. ita etiam inuenitur appetitus naturalis secundum quod inclinatio illa non sequitur cognitionem sed naturam rei. sicut enim materia appetit formam. sic forma finem. **¶** **S**ed in habitibus cognitionem eius cognoscens non solum habet esse naturale per substantialem formam. sed etiam recipit in se formas et similitudines aliarum spirituum. ut est in animalibus. sicut sensus habet species sensibiles. et intellectus species intelligibiles. et hoc ideo. quod quanto aliqua res plus accedit ad dei similitudinem tanto in eo plura existunt. quoniam in deo omnia excellenter existunt secundum **D**eponitum. **¶** **I**sti ergo in animato veniunt altior inclinatio. et sic non solum inclinatur ad ea que sibi conueniunt ex forma naturali secundum quod modum in eo est appetitus naturalis. sed etiam ex eo est inclinatio ex formis receptis ab extra. scilicet ex formis sensibilibus et intelligibilibus. et quia ista inclinatio sequitur cognitionem. necesse est dicere quod sit specialis potentia anime. hoc autem non est verum de appetitu naturali. quia talis appetitus naturalis non est res distincta ab eo in quo est talis appetitus. sicut appetitus materie est ipsa materia sed appetitus sensitivus non est ipsa anima sensitiva. sed specialis potentia anime. **¶** **E**t per hoc soluit argumentum quo **¶** **A**rguitur. appetere est commune animatis et inanimatis.

tertij de Anima

Ad quod dicitur in primo libro de anima appetitus naturalis est in potentia anime. et ratio est quia appetitus naturalis est in potentia anime. et ratio est quia appetitus naturalis est in potentia anime.

¶ **O**mnis quod appetere veniunt alicui dupliciter. Uno modo ex forma secundum quam res est. et talis appetitus est in inanimatis et non est in potentia anime. **¶** **A**lius est appetitus qui conuenit alicui propter formam. que est principium cognitionis alicuius rei. et talis appetitus est specialis potentia anime. quia talis inclinatio coniungitur alicui potentie cognitive que est vere superaddita. et sic oportet quod ibi sit aliqua forma superaddita.

¶ **A**rguitur. appetere est commune omnium potentie anime. quod omnis potentia appetit suum obiectum. sicut bonum et finem. **¶** **D**icendum quod non est inconueniens in potentis anime esse duplicem appetitum. scilicet naturalem secundum quem potentie appetunt sua obiecta. sicut omnia perfectibilia appetit suas perfectioes. et per hoc in potentis anime est aliquis altior appetitus qui conuenit eis propter obiectum cognitum. **¶** **I**lla autem inclinatio est altior que conuenit potentis ex cognitione quam illa que conuenit eis ex natura. **¶** **U**nde in intellectu est appetitus naturalis. quo scilicet appetit omnis homo naturaliter sentire desiderat. quia per talem appetitum intellectus inclinatur in suum obiectum et preter hoc est appetitus intellectualis. quo tenditur in hoc quod est cognitum per intellectum.

¶ **A**rguitur. omnis appetitus sequitur cognitionem. **¶** **N**ullus est appetitus naturalis. **¶** **O**mnis quod duplex est cognitio. **¶** **U**na est que est coniuncta illi quod appetit. et sic antecedit est falsum in appetitu naturali. sed est verum in appetitu animali et intellectu. quia ibi cognitio est coniuncta illi quod appetit. **¶** **A**lio modo capitur cognitio generaliter pro cognitione coniuncta illi quod appetit. vel separata ab eo. et sic antecedit etiam est verum de appetitu naturali quia ille appetitus sequitur cognitionem que est separata ab eo quod appetit. ut ignis per appetitum inclinatur ad locum sursum sed illud locum non cognoscit ignis. sed natura vniuersalis dirigit ignem ad locum sursum.

¶ **A**rguitur. appetitus sequitur formam apprehensam. ergo non est potentia anime. **¶** **O**mnis quod ista propositio potest dupliciter intelligi. **¶** **U**no modo capiendum appetitum per actum appetendi. et sic est verum quod actus appetendi sequitur cognitionem et formam apprehensam. quia cognitio est solum ex forma apprehensa. **¶** **A**lio modo capiatur appetitus per potentiam appetendi. et sic adhuc capitur dupliciter. **¶** **U**no modo secundum se et sic propositio est falsa. quia potentia non sequitur talem formam apprehensam. sed precedit eam. cum omnis potentia naturalis simul cum anima producat. sed forma apprehensa per actum anime acquiratur. **¶** **A**lio modo capiatur ista locutio quo ad nos. et sic propositio est vera. quia nos distinguimus duos appetitus secundum formam apprehensam. que vel apprehenditur sensibiliter. et sic est appetitus sensitivus. vel intelligibiliter et sic est appetitus intellectualis.

¶ **A**rguitur. idem est obiectum potentie appetitive et cognitive. ergo sunt vna potentia. **¶** **O**mnis quod quis sit idem obiectum materialiter acceptum. quod appetit et cognoscit. tamen hoc idem sub alia formali ratione appetit et cognoscit. quia cognoscitur sub ratione veri. et appetit sub ratione boni. **¶** **E**t ratio est. quia omnia boni appetunt. sufficit ergo quod sit alia formalis ratio in cognoscibili et appetibili.

¶ Queritur. quomodo diuidatur appetitus qui est potentia anime. **¶** **O**mnis quod diuiditur in sensitivum et intellectum. **¶** **E**t ratio est duplex. **¶** **P**rima est quod ad altiorum formam sequitur altior appetitus et perfectior. sed manifestum est quod intellectus est altior forma quam sensus. ergo etiam

Diuiditur appetitus

habet aliozem appetitū. Ille ergo appetitus qui sequitur intellectum vocatur voluntas. que nihil aliud est q̄ inclinatio ad bonum apprehensum per intellectum. Secunda ratio stat in hoc. omnis potentia passiva est distinguibilis s̄m distinctionem potentie actiue. quia oportet agens et patiens esse proportionata ad inuicem. et necesse est actiuum proportionari passiuo. quia ergo potentia appetitiua est passiva. et nata est moueri ab apprehenso p̄ potētiā cognitiuā. ideo oportet talem potentia distinguī s̄m ordinem ad apprehensum per potētiā cognitiuā. s̄m manifestū est q̄ alteri generis est illud quod est apprehensum per intellectū. s̄m vniuersale. et alterius generis est illud quod est apprehensum per sensum. s̄m particulare. Et etiam oportet illos duos appetitus distinguī. Et ex ista ratione potest sumi planior ratio talis. s̄m Potētie distinguuntur per obiecta. sed obiectū appetitus sensitiui est apprehensum per sensum. et obiectū appetitus intellectui est apprehensum per intellectū. sed illa sunt diuersa. ergo potentie sunt diuersae. Maior pars ex prius dictis. quia omnis appetitus de se est cecus. ideo oportet q̄ moueatur a potentia cognitiua et ab obiecto eius

Arguitur. penes actiuales dñtias obiecti non debet sumi distinctio potentie. sed esse apprehensum per intellectū vel sensum accidit obiecto. ergo penes hoc non debet sumi distinctio potētiarū. s̄m appetitū diuersorum. Dicendum q̄ illa conditio esse apprehensum potest duplici casu. Vno modo s̄m q̄ tale obiectū comparat ad potētiā cognitiuā. et sic omnino accidit sibi q̄ sit apprehensum. Cuius ratio est. q̄ potētiā cognitiua nō fertur in apprehensum. sed in apprehensibile. Alio modo capit illa conditio in obiecto s̄m q̄ comparat in potētiā appetitiuā. et sic esse apprehensum nō accidit tali obiecto. q̄ appetitus fert p̄ se in bonū apprehensum. et ideo apprehensum p̄ sensum et p̄ intellectū p̄t distinguere appetitus.

Arguit. omnis appetitus est sensitiuus. ergo nullus est appetitus intellectiui. Ad id pars. q̄ omnis appetitus est respectu singularis appetibilis. sed appetitus singularis est sensitiuus. quia est circa bonū particulare. Dicendum q̄ omnis appetitus feratur in res s̄m q̄ sunt extra animā. oportet q̄ omnis appetitus feratur in aliquod singulare.

Sed est notandū q̄ singulare capitur dupliciter. vno modo s̄m rationem singularis. et sic appetitus sensitiuus fert in singulare. Alio modo capitur singulare s̄m rationem vniuersalis. et sic appetitus intellectiui fert in singulare. Exemplum est. quia aliquis potest odire et impugnare aliqd̄ malū vniuersale. sicut habemus odio omne genus latronū. et p̄ oppositum diligimus omnes iustos.

Potest etiam aliter dici. q̄ aliqua sunt que non p̄t cognosci p̄ sensum. sicut sunt immaterialia. et ad illa habemus inclinatioem. hoc autem non potest fieri per appetitus sensitiuum. ergo sit p̄ appetitū intellectiui. Per hoc dicitur ad argumentum. q̄ appetitus intellectiui. s̄m voluntas. vel est circa singulana immaterialia. vel est circa singulana materialia s̄m aliquā vlem rationem.

Arguitur. si est duplex appetitū. ergo erit duplex motus. sed est s̄m vnum motuum. ergo non erit nisi vni appetitū. quia appetitus est p̄ncipium motus localis.

Dicendum q̄ non est simile. quia cuius appetitus inferior potest aliquid appetere sine appetitu superiori. nō tamen potest superior appetitus mouere absq̄ inferiori. Cuius ratio est. quia oportet per appetitū inferiori membra ordinari ad motum. et ideo superi

or appetitus mouet mediante inferiori.

Querit. vtrū appetitus sensitiuus bñ subditus dat in concupiscibile et irascibilem. Ad id q̄ sic. ratio est. q̄ illud quod inuenitur in rebus naturalibus tanq̄ consequens illarum formarum hoc magis et altiori modo reperitur in parte sensitiua. Cuius ratio est. quia rebus p̄fectioribus conueniunt perfectiores conditōes. sed in naturalibus reperitur duplex inclinatio. vna est ad p̄sequendū conuenientia. Alia est ad resistendum prohibentibus illam p̄maz inclinationem naturalem. sicut patet de igne que p̄ leuitatem inclinatur ad p̄sequendum locum sursum. sic aliquid quod sibi conueniens. Secūdo ignis habet in se caliditatem p̄ quam resistit impedientibus talem motum ea cōburendo. ergo erunt due inclinationes in parte sensitiua vna que est ad p̄sequendū conuenientia. alia que est ad impugmandum nociua.

Querit. vtrū iste due operationes spectat ad vnā potētiā. Dicendum q̄ nō. sed spectant ad duas potētiās. quod patet ex tribus causis. Prima est. quia quicq̄ animal ingerit se tristibus contra inclinationē concupiscibilis. vt sc̄ impugnet nociua. ergo oportet. p̄ illa inclinatione ad tristia ponere vnā potētiā que sit alia ab illa q̄ aliquid quis inclinatur ad delectabilia. sicut est inclinatio concupiscibilis. Ad id dēns patet exemplariter. sicut canis est p̄ se p̄fecto. vt p̄sequatur appetitum concupiscibilem. i. hoc quod appetit p̄ appetitum concupiscibile. Secunda ratio est ad idem. quia passiones appetitus irascibilis sunt contrarie passionibus concupiscibilis. ergo spectat ad diuersas potētiās. Circa quod sciendū q̄ sex sunt passiones in appetitu concupiscibilis. tres respectu boni. s̄m amor desiderii et delectatio. et tres respectu mali. s̄m odium fuga et tristitia. Et quicq̄ sunt passiones in appetitu irascibilis. tres respectu boni. s̄m timor audacia et spes. et due respectu mali. s̄m desperatio et ira. Et dicitur passiones quia sunt cum motu corporali ipsius habentis tales passiones. sicut ira fit cum motu sanguinis ad cor. et itō operationes intellectiue potētie vocantur. quia non fiūt cum motu corporali. Quia autem ipsius irascibilis et concupiscibilis sunt contrarie passiones patet. Nam concupiscencia intesa inuit iram. et ira intesa inuit concupiscencia. nō et itō possunt iste passiones spectare ad eandem potētiā cum se mutuo impediunt. Tercia ratio stat in hoc. quia irascibilis est sicut propugnatrix concupiscibilis. quia insurgit contra ea que impediunt concupiscencia. sed potētiā que p̄pugnat est superior illa potētiā grā cuius fit. p̄pugnatio. ergo irascibilis potētiā est superior concupiscibilis. Unde passiones irascibilis incipiunt a concupiscibilis. et iterum terminant ad concupiscencia sicut canis mouet ad iram ex delectatione cibi. quam delectationem canis cupit retinere. et postq̄ p̄ irascibilem retinuit illum cibum. tunc de nouo delectatur in illo cibo.

Querit. q̄ sint obiecta istoz appetitū. Ad id q̄ appetitus concupiscibilis obiectū est bonū particulare absolute acceptū s̄m obiectū. Irasibilis est bonū particulare arduū siue difficile. q̄ appetitus irascibilis nō fert in aliqd̄ bonū particulare nisi s̄m q̄ particulare bonū capit vt difficile et acquisibile. et ex ea parte dicitur arduū. Sicut patet ex passionibus illius appetitus. non enim timor est et audacia aut spes nisi respectu magni boni nec desperatio et ira nisi respectu magni mali. Et organa eorum sunt ista. q̄ in eodem organo in quo est sensus cōis est appetitus concupiscibilis et in eodem organo in quo est virtus cogitativa est ap

Questiones

petitus irascibilis. quia appetit? concupiscibilis est circa aliquid bonum delectabile sensibile. et sensus communis est circa aliquod delectabile secundum sensum. ergo appetitus concupiscibilis coniungitur sensui communi. Et hoc est quod supra dixit Aristoteles. cum loquebatur de motu sensus et intellectus. quod delectari et tristi est agere sensitiua medietate. sed medietas sensitiua est sensus communis. Sed appetitus irascibilis coniungitur virtuti cogitatiue. et ergo est in eodem organo in quo est virtus cogitatiua que requirit altius organum cum sit altior appetitus.

Arguitur. multa concupiscimus que non possunt cognosci per sensum communem. ergo appetitus concupiscibilis coniungitur virtuti cogitatiue. Dicendum quod dupliciter aliqua potentia coniungitur alteri. Uno modo centraliter. et sic appetitus concupiscibilis coniungitur sensui communi. Alio modo capitur virtualiter. et sic appetitus concupiscibilis est etiam in virtute cogitatiua. Unus ratio est. quia quecquid potest potentia inferior. hoc etiam potest superior et amplius. Cum ergo sensus communis (qui est sensus inferior) cognoscat delectabilia. multo magis virtus cogitatiua potest illa delectabilia cognoscere. et ergo etiam sibi coniungitur inclinatio ad delectabilia. que inclinatio est virtus concupiscibilis. Et ista concordant cum dictis beati Augustini. qui dicit quod virtus sensitiua est sicut serpens. cuius caput est virtus irascibilis. et cauda concupiscibilis. Sicut ergo serpens est aliquid unum. ita etiam appetitus irascibilis et concupiscibilis videntur pertinere ad unam potentiam. scilicet ad virtutem cogitatiuam suo modo ut dictum est.

Arguitur. est tamen una potentia peritior. ergo non oportet ponere unam potentiam pro ueniens. et aliam pro disconuenientis. Unde quod est una potentia ueniens et disconuenientis. scilicet concupiscibilis. quia ipsa potentia secundum aliquas passionem est ueniens. scilicet secundum amorem desiderium et delectationem. sed secundum alias est disconuenientis. scilicet secundum odium fugam et tristitiam. et ideo non ponitur virtus irascibilis per potentiam disconuenientis. sed pro resistentia disconuenientis. quia impugnat disconuenientis.

Arguitur. appetitus sensitiuus est solus ueniens. ergo non est appetitus irascibilis respectu disconuenientis.

Unde quod aliquem appetitum esse ueniens potest intelligi dupliciter. Uno modo formaliter. et sic est falsum. quia etiam est appetitus disconuenientis. Alio modo finaliter. et sic est verum. quia sicut dictum est passionem irascibiles terminantur ad concupiscentiam. ut patet exemplariter. quia casus impugnat aliquod impediens consecutionem nutrimenti. ut delectetur in tali nutrimento.

Queritur. utrum ista differentia sit in intellectu. scilicet sit aliquis appetitus intellectiuis concupiscibilis. et alius irascibilis. Dicendum quod non. et ratio est. quia si sit aliqua potentia respiciens aliquod obiectum secundum commune rationem. tunc talis potentia non diuersificatur secundum speciales rationes contentas sub tali obiecto. sicut visus qui respicit colores in communi non diuersificatur per album et nigrum. sed obiectum appetitus intellectiuis est bonum in communi. ergo diuerserones preterite sub tali bono non diuersificant illam potentiam. sed quia sensus respicit bonum particulare et non bonum in quantum bonum. ergo diuerserones bonorum possunt diuersificare illam potentiam. quia bonum particulare ueniens respicit appetitum concupiscibilem. et bonum particulare arduum respicit sicut obiectum appetitus irascibilem.

Arguitur. intelligibilia sunt concupiscentia et odium. ergo etiam ista diuisio habet locum in intellectu sicut in

Tercij de Anima

sensu. Dicendum quod iste passionem. scilicet amor odium et concupiscentia et huiusmodi possunt dupliciter capi. Uno modo proprie secundum quod sunt cum quadam transmutatione corporali. et sic spectant ad appetitum sensitiuum. et ideo proprie dicuntur passionem. quia tunc subiectum per eas patitur. Alio modo capiuntur secundum quod nominantur simplices actus voluntatis. et sic etiam possunt regiri in intellectu. quia sic inueniuntur in substantijs separatis. est enim ibi amor boni. id est inclinatio in bonum. et odium mali. naturalis fugam mali per appetitum intellectiuis. et ideo potest voluntas dici irascibilis et concupiscibilis per similitudinem. Dicitur enim irascibilis secundum quod fugit malum. et hoc ex iudicio rationis. Et dicitur concupiscibilis secundum quod desiderat bonum. et hoc etiam ex iudicio rationis.

Specie quidem igitur unum erit mouens appetibile aut appetituum. primum autem omnium appetibile. hoc enim mouet cum non mouetur. eo quod sit intellectiuis aut ymaginatiuis. numero autem plura mouentia.

Quia Aristoteles iam dixit quod ad motum localem multa concurrunt. ideo consequenter ponit ordinem eorum que in motu reperiuntur. Et circa hoc tria facit. Primum ostendit quomodo illa sunt unum que in motu locali concurrunt. Secundo quomodo ordinantur ad inueniendum in mouendo. Tercio ponit ea que ad motum executive requiruntur. Et vult quantum ad primum quod in omni motu locali est unum mouens localiter. quod scilicet est unum secundum speciem. quod intelligendum est non de specie nature. sed de specie appetibilis. Est enim aliquod primum mouens quod mouet appetitum et intellectum pateticum sicut appetibile. Et per hoc soluitur argumentum quando arguitur quod sunt multa appetibilia secundum speciem que mouent secundum locum vel localiter. Dicendum quod species non est hic accipienda pro specie nature. quia appetibilia que mouent localiter habent diuersas naturas sed sunt unum mouens in specie appetibilis. quia scilicet omnia talia mouent appetitum in quo consistit species appetibilis.

Quoniam autem tria sunt unum quidem mouens. secundum autem quo mouet. et tertium quod mouetur. Mouens autem duplex. aliud quod dem immobile. aliud quod mouet. Est autem immobile actuale bonum. mouens autem quod mouetur appetitiuis. Mouetur enim quod appetit secundum quod appetit appetitus. actus autem motus quidam est. quod autem mouetur actualiter est. quo vero mouetur organo appetitus iam hoc compositum. unum in communibus anime et corporis operibus considerandum est de ipsis.

Hic ponit ordinem eorum que requiruntur in motu. Et vult quod tria requiruntur in motu. scilicet mouens organum

quo mouens mouet. et illud quod mouetur. sed mouens subdiuidit. quia quoddam est mouens immobile. et aliqd est mouens qd mouet. omnia ergo ista sunt inuenienda in motu animalis. quia appetibile est mouens immobile. et mouens mobile est ipse appetitus qui mouet ab appetibili. mediu quo motus fit est potentia localiter motiua et motum est aial. Quid aut sit organu quo aliqd mouetur considerandu est in libro de motu aialium

Queritur. vtrum sit similitudo in motu animalium et in motu vniuersi. Dicendum q sic. qz in vniuerso ali quod est mouens immobile sicut deus et ali quod est mouens motu qd scz mouet a deo et vltimus mouet alia sic substantie separte speculative. Alia sunt que mouentur et mouentur executiue sicut anima nobilis cum celo. Sicut est in motu aialium. quia appetibile mouet et non mouetur. appetitus mouet potentia localiter motiuam et mouet ab appetibili. potentia aut localiter motiua mouet executiue cor. et cor mouet alia membra q mouent et non mouent. Est tñ in istis dñtia. qz appetibile mouet appetitu soluz finaliter. sed deus mouet intelligentia finaliter efficienter vt supra dictum est.

Hunc aut vt in summa dicat moues organice vbi principiu et finis illud omni glingisim? hoc est gibbosum et pcauū. hoc quide finis. illud vero principiu. vñ aliud qdem quiescit. aliud vero mouetur ratione quidem altera entia magnitudine vero inseparabilia. Omnia em pulsu et tractu mouentur. ppter qd o3 sicut in circulo manere aliqd et hic incipere motum

Postqz Aristo. determinauit de potentia localiter motiua impariua. hic pter determinat de principio motus localis executiuo. Et vult q principiu motus localis executiuo est quedam potentia que est in corde fm q sibi coniungunt alia membra. Et hoc pr sic. pbari. qz illud est principiu executiuo motus qd est principiu et finis motus. sed cor est principiu et finis cuiuslibet motus in aiali. q potentia localiter motiua est in corde. Quid p3. qz cor h3 duplicem motu. s. gibbosum. i. pueru et concauū. id h3 motum sicut glingisimus. i. circularē. et fm vnu motu. s. concauū est finis. et fm alium motu est principiu. Vñ quodamō cor mouetur circulariter. i. h3 silitudine motus circularis. sic ergo illud (qd circulariter mouetur) fm rotum quiescit et fm pres mouetur. ita etiam est de motu cordis

Arguit. potentia localiter motiua pstitit in neruis adin vice coniungentibus organa q sunt principia motus localis. Exempla grā in cruribus sunt nerui quida qui ad inuicem coniungunt organa motus localis. Quid q cor accipit duplr. vno mō fm se. et sic in corde nō est potentia motiua localiter. Alio mō capis cor fm q sibi coniunguntur alia membra q recipiunt naturam influxus a corde. et sic cor est subiectu potentie motiue localis. Et sic dicit Aristo. in libro de aialibus q aia est in corde qd non est veru de anima qualitercuq accepta. sed de anima motiua. Ita ergo potentia localiter motiua est realiter distincta ab alijs potentijs prius dictis. quia est vis quedam motiua que est in corde fm q et alia membra coniunguntur

Querit qd sit principiu motus localis in aialibus. Dicendum q aliud est querere de principio motus localis et de potentia localiter motiua. Unde si qrat de principio. Quidm ē q duplex est principiu motus localis. scz immobile et mobile. Immobile est appetibile. qz hoc mouet appetitu ex cuius motu sequitur motus aialis. Principiu mobile est duplex. scz imperatiuū et est appetitus et fantasia. vel est appetitus et intellectus sicut prius dictu est. Sed executiuū est potentia que est in corde et in alijs membris sibi coniunctis. Si aut querat de potentia localiter motiua tñ excludet appetibile. qz cuius appetibile sit principiu motus localis tñ nō est potentia motiua localiter. q est tñ dicendu q duplex est potentia motiua. Quedam est imperatiua et est appetitus cū fantasia vel appetitus cū intellectu. Alia est executiua que est principaliter in corde fm q. Alia membra sibi coniunguntur. Et per hoc soluit qstio supius mota. scz an potentia localiter motiua sit vna distincta potentia. Dicendum q sic. et hoc loquendo de potentia executiua et nō imperatiua

Omni qdē igit sicut p dcm est in qtu ap petitiuū aial. sic ipsius motiuū est. appetitiuū aut nō sine fantasia. fantasia at ois rōalis aut sensibilis est. hac qdē igit et alia aialia picipant

Postqz Aristo. determinauit de principio motus localis in p muni. Hic psequenter determinat de ipso p cōsparationē ad diuersa aialia. Et pmo dicit qd sit p mune oib aialibus participantibus motum. Et vult q omne aial in qtu appetitiuū est sui ipsius motiuū. qz appetitus est p pta cā motus. Cuius rō est. qz cuius principiu motus localis est ab aliqua cognitione. tamen cognitio nō est sufficiens principiu motus localis nisi cognitio addatur appetitus. qz cognitio de se est ad opposita. sed appetit de terminat potentia ad vnu. post quā determinatiōem sequitur motus. Et hoc est qd dicit Aristo. q appetitus qui mouet non est sine fantasia rōnali vel sensibili. quasi diceret q talis appetitus necessario presupponit cognitionē rōnalem vel sensibilem.

Arguit nulla fantasia est rōnalis. q male dicit q appetitus nō mouet sine fantasia rōnali vel sensibili. Quidm dupliciter. Primo q fantasia dicit rōnalis p participatiōem licet nō per essentia. et tamen qz Aristo. hic extendit fantasia ad rōnem. ergo dicendu est q illa pnt habere vnu p mune nomen que habent vna p mune proprietate cū ergo cognitio sit p mune fantasia et intellectu. sic etiaz potest fantasia extendi ad intellectum. qz notitia in fantasia est nobis notior qz in intellectu

Consideradu aut et de imperfectis qd moues est qbz tactu solū uest sensus. vtz ptingat fantasia icēbis aut nō. aut et pcupiscētia. Videt ei letitia et tristitia iesse. si aut hec et pcupiscētia necē. fantasia aut quō vtiqz ierit. aut sicut mouent indeterminate. et hec isunt qdē. ideterminate aut insunt

Hic Aristo. inquit quid sit principiu motus in aialibus imperfectis qbus soluz inest sensus tactus. Et vult q fantasia indeterminate et pcupiscētia indeterminate

Questiones

illam fantasiam psequens sunt pncipiū motus localis in illis aialibz quibz solum inest sensus tactus. Et hoc sic pbatur qz eo mō quo aialibz inest appetitus z fantasia. ipfis inest pncipiū motus localis. sed istis animalibz inest motus indeterminatus. quia solum mouent in pſentia sensibilū que determinate z ad pſens eis pponuntur. ergo etiā pncipiū eoz est fantasia indeterminata z pcupiscencia illam psequens. eo em modo quo illis inest fantasia etiā eis inest pcupiscencia

Sensibilis q̄des igit fantasiam sicut dictū est z in alijs aialibz inest deliberatiua aut in rōnabilibz inest. vtrū em ager hoc aut hoc. iam rōnis op̄ est z necesse vno mensurare. mai⁹ em imitat quare p̄t vnuz ex pluribz fantasmatibz facere. z causa hec eius q̄ opinionēz nō putari habere qm̄ eā q̄ ex syllogismo nō habet. hec aut illam ppter qd̄ deliberatiuū nō hz appetitus

Hic psequenter dicit Aresto. qd̄ sit pncipiū motus localis in aialibz pfectis. Et vult q̄ in illis pncipiū motus localis est fantasia sensibilis absentis. qz illa mouetur fm̄ fantasiam determinatā. qd̄ intelligit p̄iungendo tali fantasie appetitū. Deinde ostendit qd̄ sit pncipiū motus localis in hoibz. et dicit q̄ fantasia deliberans. rō deliberatiua que p̄t vocari fantasiam sicut dictū est. Vel potest etiā exponi de fantasia sensitua que est deliberatiua per participationē. et sic fantasiam sensitua etiam vocat deliberans. Istud em sic pbat. illud est pncipiū motus localis in hominibz quo vnū peligit alteri in agibilibz. qz ex tali electioe aliqd̄ mouetur ad vnum z nō ad alterum. sed talis electio fit p rōnem deliberatiuam. ergo ratio deliberans est pncipiū motus localis in homine. oportet enim q̄ illa ratio deliberans accipiat aliquaz cōmunem regulam quā applicādo ad agibilia vnū p̄eligat alteri. illa aut regula potest esse pncipiū omnū agibilium. scz q̄ omne bonum sit faciendum. et quia bzuta non possunt vti tali syllogismo per quem vnum p̄eligitur alteri. ideo sequuntur duo correlaria. Primum q̄ bzuta nō habent opinionēz qz opinio generatur ex tali syllogismo. Secundum sequitur q̄ bzuta statim mouentur per fantasiam ad pcupiscendum vel irascendum. qz nō habet deliberatiōem qua possunt p̄eligere hoc vel illud.

Vincit aut z mouet aliqñ deliberatiōez ali/ quādo aut mouet seipsum. sicut spera appetit⁹ appetitū. cū incōtinētia fuerit. natura aut semper que sursum pncipalior est z mouet. vt tribulationibz iam moueat

Hic Aresto respondet tacite questionē qua quis posset dicere q̄ hō sepe moueat ad aliquid p̄ra rationem deliberatiuam. quia non semper facit illud quod deliberat. Responderet Arestoteles. q̄ quando homo mouetur fm̄ p̄riam naturam hominis. tunc semper mouetur fm̄ rationem deliberantem. sed quandoqz contingit q̄ homo mouetur non vt homo sed vt bzutum. sicut cōtingit qm̄

terciū de Anima

appetitus inferior vincit superiorē appetitū z deliberatiōnem remouendo homines ab eo quod deliberauit ratio. Et quo sequitur q̄ sicut in toto vniuerso superior celestis spera mouet inferiores naturaliter. sic etiā appetitus superior mouet naturaliter inferiorē. sed sicut omnino motus fieret p̄ra naturā si inferior spera moueret superiorē et traheret eam ad suū motū. sic etiā est p̄ra naturā q̄ inferior appetitus trahat superiorē a sua rectitudine. z ideo p̄ hoc p̄tingit peccati qd̄ est p̄ra naturā

Queritur vtrū virtus irascibilis z pcupiscibilis moueantur a ratione z obediant ei. Dicendū q̄ sic. z hoc est verum fm̄ aptitudinem tam quo ad intellectū q̄ quo ad volūtatē. ratio em quādoqz extenditur ad appetitū rationalem qui est voluntas. Et autem appetitus inferior obediat rationi sic probatur. quia appetitus coniungitur virtuti estimatiue principaliter in homine. que virtus estimatiua est ratio particularis. Et quo sic arguitur. Ratio particularis dirigitur a ratione vniuersali. sicut patet in syllogisatione vbi propositiōes singulares cōcluduntur ex vniuersalibz. cum ergo intellectus sit rō vniuersalis z estimatiua particularis. sic dirigitur estimatiua et appetitus sibi coniunctus a ratione vniuersali. Et ista est causa quare ouis estimans per virtutem estimatiuam lupum p̄sentem absqz deliberatione statim fugit. sed etiam homo si estimet per virtutem cogitatiuam aliquid quod periculum sibi imminere p̄mo deliberat anteqz fiat. Et quia syllogizare non est opus simplicis intellectus. ideo dicitur iste virtutes plus obedire rationi q̄ intellectui. Idem patet ex experimento. quia ex vniuersalibus syllogisationibus mitigantur passiones sicut ira vel pcupiscencia vel aliquid huiusmodi. Et etiam obediūt isti appetitus voluntati. quod etiam patet ex experimento. quia videmus q̄ homo si apprehendat aliquid pcupiscibile non tamē statim psequitur istud sed aspiciat motū volūtatē rōnalis. Ratio illius est. qz vt pus dictū est voluntas est superior potentia inter potentias aie. sed semp superior potentia mouet inferiorē. ergo etiā volūtas naturaliter mouet inferiores potentias

Arguitur. augustinus vocat sensualitatē serpentem quia non obediat rationi. ergo sequitur q̄ appetitus inferior non obediat rōni. Ddm̄ q̄ appetitus sensitius accipitur dupliciter. Vno mō fm̄ q̄ fertur in obiectū p̄ter rōnem. z sic vocat serpentem. qz sic mouet p̄ra dominū rōnis superioris z inferioris. Alio mō accipitur appetitus inferior fm̄ q̄ in appetitū redūdat intellectus. z sic appetitus vocat rōnalis. potest em potentia supior dirigere inferiorē ad suū actum.

Arguit. qd̄ repugnat alicui nō obediat ei. sed sensualitas repugnat rōni. ergo nō obediat ei. Vnōz pars in p̄rientibz. Ddm̄ q̄ sicut in ciuilibz est duplex pncipatus scz despoticus in quo pncipatu inferior nō habet potestatem resistendi superiori. sicut dominus pncipatur suo seruo. Alius est pncipatus politicus sue regalis. z in illo pncipatu subditi hnt p̄riā volūtatē resistendi domino suoz superiorum. sicut rex dominat ciuibz. Ddm̄ est q̄ sicut in hoie repitur duplex pncipatus. qz aia dñatur corz p̄ri pncipatu despoticō. z ideo p̄t aia vti corpore z corz pus aie resistere non potest. sed volūtas non dominatur appetitū inferiori tali pncipatu sed pncipatu politico. et ideo appetitus inferior potest resistere appetitū superiori. Unde patet q̄ ista propositio appetitus inferior obediat rationi. est accipienda secūdu q̄ obediat dicit ap̄t

Primum motus localis in bzutis

p. m. l. in hōibus

Respondit dū bzutōez

rudinem sic q̄ sit sensus appetitus obedit .i. aptus nat^o
est obedire q̄uis etiā natus sit repugnare rōni

Arguitur potentia sensitiva cognitiua non obedit ratio-
ni. ergo nec appetitus. Antecedens patet. quia non vi-
demus quando volumus. consequentia patet. quia ap-
petitus sequitur cognitionem. Dicendum q̄ dupli-
ces sunt sensus. scilicet exteriores et tales non obediunt ratio-
ni. q̄ tales non mouent nisi p̄sentibus sensibilibus. cum
ergo p̄ imperium voluntarium non fiat obiectum p̄sens
ergo non potest videre visus quando volumus. S; sen-
sus interiores mouentur s̄m impium voluntarium. quia ad
li sensus componunt fantasmata que fiunt et diriguntur
a liberare voluntarium.

Queritur. verum appetitus sensitivus moueat vol-
untatem. Dicendum q̄ quandoq̄ potest appetitus
sensitivus mouere voluntatem. Cuius ratio est. quia
obiectum voluntarium est bonum. sed s̄m appetitum sensiti-
uum quandoq̄ iudicamus aliquid esse bonum. ergo
appetitus sensitivus potest mouere voluntatem. Maior
est manifesta. et minor patet. q̄ quod alicui videat aliquid
esse bonum. hoc contingit ex dispositione illius q̄d p̄ponit
tale bonū sicut gustus infectus iudicat hoc esse dulce q̄d
cōuenit sibi s̄m suā infectionem. cum ergo ex passione ap-
petitus sensitivus. quandoq̄ hō immutet ad dispositionē
aliquā. sequitur q̄ s̄m illam dispositionem appareat ali-
quod bonū q̄d extra illam dispositionem nō iudicaret eē
bonum. et sic patet q̄ appetitus sensitivus mouere p̄t et q̄n
q̄ mouet voluntatem ex p̄re obiecti.

Arguitur. appetitus superior est dignior appetitu in-
feriori. Sed mouens est p̄stantius motor dignius. ergo
appetitus sensitivus qui est appetitus inferior nō potest
mouere appetitum superiorem. Dicendum q̄ non est
inconueniens q̄ aliquid sit dignius altero simpliciter. et
tamen alterum potest esse dignius illo s̄m quid. Per h
ergo est dicendum q̄ appetitus sensitivus accipitur du-
plex. vno modo s̄m se. et sic mouet a voluntate. et sic s̄p
appetitus intellectivus est dignior. Alio modo appeti-
tus sensitivus accipit s̄m q̄ subiacet passioni. et sic appeti-
tus sensitivus dominat̄ appetitum intellectiuum. quia mo-
uet appetitum intellectiuum ad p̄sequendū aliquid iux-
ta passionem que dominatur in appetitu sensitivo.

Arguitur. virtus particularis non agit in causam
vniuersalem. ergo appetitus sensitivus non agit in vo-
luntatem que est circa bonum vniuersale. et appetitus
sensitivus est circa bonum particulare. Dicendum.
q̄ virtus particularis non agit in virtutem vniuersalem
nisi etiam talis virtus vniuersalis applicetur ad aliquod
particulare agibile. Exempli gratia extra propositum.
Virtus celi que est vniuersalis potest impediri per ali-
quod particulare agens circa productionem alicuius
plante et tamen virtus celi est vniuersalis non ergo vni-
uersaliter est verum q̄ virtus particularis non impedit
virtutem vniuersalem. et ergo potest appetitus sensitivus
disponi p̄ aliquam passionem vt in hoc particulari agibi-
li trahat rationem a sua rectitudine

Scientificum aut̄ nō mouet sed manet q̄m
autem hec quide; vniuersalis existimatio et ra-
tio. alia vero particularis. hec quidem enim di-
cit q̄ oportet talem tale agere. hec aut̄ q̄ hoc

quidem tale ergo talis. iam hec mouet opinio
non que vniuersalis aut vtraq̄. sed hec q̄dem
q̄scens magis. hec autem non

Quia Aristoteles supra dixit q̄ in homine mouet ra-
tio deliberatiua. ideo Aristoteles hic dicit que sit illa ra-
tio mouens. Et primo vult q̄ illa non est ratio specula-
tiua. quia illa non mouet. sed manet. id est quiescit. Illa
enim ratio non considerat aliquid agibile. et ideo vocat
eam scientificam. quia per illas absolute aliquid scimus.
Ratio ergo que mouet est practica. que iterum est duplex
scilicet vniuersalis que considerat vniuersalia principia agi-
bilium. et particularis que applicat tale vniuersale ad ali-
quod particulare agibile. Exempli gratia. Ratio vni-
uersalis dicit q̄ parentes sunt honorandi. sed ratio parti-
cularis dicit q̄ ille pater sit honorandus. mouet ergo
vtraq̄ ratio practica. sed differenter. quia ratio vniuersa-
lis practica mouet sicut causa prima. sed rō practica parti-
cularis mouet sicut proxima causa. oportet enim si mos-
tus per executionem operis debeat sequi q̄ vniuersalia
applicentur ad particularia agibilia. Et ex isto potest sci-
enter sumi ratio quare ratio practica particularis corri-
pitur. quia in ista particulari applicatione p̄tingit parti-
culari rationem corrumpi. p̄pter delectationem vel p̄-
pter aliam passionem quā delectationem vel passionem in elec-
tione sequitur ratio practica particularis

Queritur vtrum homo sit liberi arbitrii. Dicens
dum q̄ sic. quia nisi sic tunc frustra essent consilia exhorta-
tiones p̄cepta premia et pene. quod est falsum. Cuius
ratio est. quia de his que fiunt necessario non est consiliū
vt dicitur tercio ethicorum. sed de his que possunt sic esse
vel non esse. Fiunt ergo consilia vt vnum eligatur per li-
berum arbitrium et non alterum. Similiter fiunt exhor-
tationes vt eligatur aliquid bonum et eius oppositum
non eligatur. Similiter p̄cepta sunt de his que homo
potest facere vel non facere. Premium autem datur bo-
nis et pena malis. et hoc quia subsumt libero arbitrio.

Circa quod sciendum q̄ quedam res agunt sine iudicio
et sine cognitione. sicut lapis tendit ad locum deorsum.
et alique agunt iudicio et cognitione. sed non li-
bero iudicio ipse agunt. quia agunt naturali instinctu sicut
bruta. sed homo agit iudicio etiam libero. agit enim
iudicio. quia per vim cognitiuam homo iudicat quid sit
agendum et quid dimittendum. Et istud iudicium non
est ex naturali instinctu. sicut in brutis. sed ex collatione ip-
sius rationis in particulari operabili. Cuius ratio est. q̄
appetitus noster sequitur rationem. sed ratio nostra in
particularibus agibilibus est circa contingentia. circa illa
autem ratio habet vias ad opposita. potest enim ratio
persuadere in aliquo particulari agibili duo contraria. si-
cut patet in rethoricis persuasionibus. etiam in dyalecticis
syllogismis. Unde p̄t q̄ origo libertatis est ex ratione per
suaudente aliquid agendum vel nō agendum.

Arguitur. Aristoteles dicit secundo ethicorum qua-
lis vnusquisq̄ est talis finis debetur ei. Ex quo sic argui-
tur. aliquis est aliquis ex habitu et natura. ergo homo
non ex libero arbitrio operatur. sed ex habitu vel natura
ordinatur ad finem. Dicendum q̄ in homine est du-
plex qualitas. scilicet naturalis et acquisita vel superue-
niens. Naturalis qualitas potest accipi vel circa intel-
lectum. vel circa corpus et virtutes corpori annexas. Et

*Libertu arbitriu no est specialis potia aie ab
alio distincta*

*Inuentione 3e tpg 13 agmen. de re 11
2 status*

Questiones

terciu de Anima

naturali autem qualitate intellectus homo appetit vltimum finem et ideo non vult libere vltimum finem. sed necessario. Et ideo per preparationem ad vltimum finem non habet voluntas libertatem. quia hoc est summum bonum ad quod naturaliter omnia inclinatur. Ex parte autem corporum homo potest habere qualitates inclinantes ipsum ad aliquod sed illis inclinationibus potest homo resistere per voluntatem. per qualitates superuenientes acquiras aut infusas. etiam inclinatur homo ad aliquod opus sed non necessario. et ideo adhuc potest non agere opera illa habitus. Et hoc propter triplicem causam. Prima quia potest puenire acquisitionem habitus. Secunda quia potest non vti tali habitu. Tercia quia potest per contrarios motus id est actus tales habitus corrumpere. Dicendum est ergo ad argumentum quod quibus habitus inclinatur ad aliquod opus non tamen necessitat ad tale opus. quia potest aliquis habens habitum non operari per talem habitum. et sic non tollit libertatem arbitrii

Querit verum libertu arbitrii sit specialis potentia aie. Dicitur quod non. quia est ipsa voluntas. quod sic probatur. quia oportet potentias appetituas esse proportionatas apprehensiuis. quia appetitue mouentur ab apprehensiuis. sed in intellectu est quidam vis intellectiva qua vnum ex aliis simpliciter eligimus. ergo proportionabiliter sic erit in appetitu. Est igitur vna vis in appetitu qua simpliciter finem appetimus et vocatur voluntas. Alia est vis electiva siue libertas arbitrii secundum quam vnum eligit ante aliud. sicut et ergo intellectus et ratio sunt vna potentia voluntas et libertu arbitrii. et ideo fuit aliquos libertu arbitrii de vis electiva quia pilla vni vnu peligit alteri

Arguit naturale et deliberatiu non possunt esse vna potentia. sed est aliqua voluntas naturalis que vocatur thelesis. et aliqua est voluntas deliberatiua que vocatur bulesis. ergo sunt distincte potentie. Dicitur quod voluntas naturalis que vocatur thelesis. et voluntas deliberatiua que vocatur bulesis. non differunt vt diuerse potentie. sed differunt secundum actum perfectum et imperfectum. quia thelesis dicit voluntatem imperfectam que non est coniecta perfecte deliberationi et complete. nec est accepta secundum omnes circumstantias siue condiciones. sed bulesis est voluntas accepta cum perfecta deliberatione. et secundum hoc contingit quod aliquis vult opposita secundum diuersas voluntates. quandoque enim ante perfectam deliberationem vult aliquam rem quam tamen nullo modo vult post deliberationem perfectam vt martires voluntate naturali volebant non mori. sed voluntate deliberatiua et perfecta volebant mori ne ab negarent fidem

Arguit potentie distinguuntur penes actus. sed est alio actus voluntatis et libertu arbitrii. ergo sunt diuerse potentie. Maior est nota. et minor pars. quia voluntas est actus potentie voluntarie secundum quod absolute inclinatur ad finem. sed electio pars propter diuersitatem eligibilium est actus libertu arbitrii. Dicendum quod sunt duces actus. Quidam sunt qui se accidentales habent ad aliquam potentiam. et tales non diuersificant potentias. Alii sunt actus qui essentialiter se habent ad potentias. et illi diuersificant potentias. sicut in sensibus sunt audire et videre. tales enim actus diuersificant potentias. Per hoc ergo est dicitur quod electio et voluntas se habent per actus ad libertu arbitrii. quia voluntas est actus potentie voluntarie circa bonum secundum quod absolute inclinatur in finem. sed electio est actus voluntatis secundum quod vnum peligit alteri propter aliquod bonum sequens. Et sicut est de intelligere et rationari quo ad potentiam intellectiuam

Arguit est duplex intellectus. scilicet agens et possibilis ergo etiam erit duplex voluntas. pna tener a fili. Dicitur enim duplex. primo quod voluntas non mouetur a duplici intellectu. sed solum ab intellectu possibili. et ideo sicut in intellectu possibile est vis intellectiva et rationatiua que sunt vna potentia ita in voluntate est vis voluntatiua et electiua. Secundo est dicitur quod intellectus preparatur ad voluntatem vt mouetur. et ideo non oportet distinguere duplicem voluntatem. quia nulla est voluntas agens cum omnis voluntas sit mora

*Potia vegetatiua e m oi
eg vni*

Vegetabile quod dicitur aiam necesse habere omnem generatiuam. necesse est enim quod generat augmentum habere et statum et decem. hoc autem sine alimento esse impossibile. Necesse igitur inesse vegetabilem potentiam in omnibus generatis corruptilibus

Postquam Aristoteles in precedentibus determinauit de singulis partibus anime. scilicet de anima vegetatiua. sensitua. intellectuua. et motiua secundum locum. hic sequenter vult ostendere quomodo se habent iste partes ad viuendum. Et primo quomodo se habeat anima vegetatiua ad viuendum. scilicet quomodo anima sensitua. Et hoc quod anima vegetatiua est in omnibus viuentibus. Et hoc sic probatur quia omne viuens vel habet tempus augmenti sicut in principio post generatiuam. aut habet tempus decrementi. sicut quomodo viuens tendit ad corruptiorem. vel habet tempus status. sicut quando nec auget nec decreuit. sed in omnibus istis statusibus necesse est viuens vti alimento. sed vti alimento spectat ad animam vegetatiua. ergo necesse est omne viuens habere animam vegetatiua

Querit quomodo duplex est tempus in rebus viuentibus per ordinem ad alimentum. Dicitur quod triplex. aliquod est tempus in quo propter calorem naturale plus aggeneratur de alimento sube aliter quod deperditum fuit. et hoc est tempus augmenti. Aliud est tempus in quo plus remouetur de suba aliter quod aggeneratur. et hoc propter defectum caloris naturalis. et hoc est tempus decrementi. Aliud est tempus in quo equaliter aggeneratur sicut deperditum fuit. et hoc dicitur tempus status. Dicitur tamen aliquid quod non sit tempus status nisi quo ad nos. quia vltimo homo semper crescit et augetur vel decreuit. Et hoc potest esse verum capiendum augmentum et decrementum improprie secundum quod aliquid dicitur augeri quod est factum maius quam immedie ante hoc fuit. Et hoc dicitur decreuit quod est factum minus quam immedie ante hoc fuit

*Potia sensitiua no inest
oibz viuentibus*

Sensum autem non necesse in omnibus viuentibus necesse est omnibus quorum simplex corpus contingit habere tactum necesse sine hoc possibile esse nullum animal. necesse que cuius non susceptiua spiritus sine materia

Hic ostendit Aristoteles quomodo se habeat sensus ad viuendum. et dicit quod non est necesse omnibus viuentibus inesse sensum. Et hoc sic probatur. quia primus sensus scilicet tactus consistit in quodam temperamento qualitarum primarum quod sicut prius dicitur est. nihil aliud est sensus tactus quam motus dietas calidi frigidum humidum et siccum. sed sunt multa viuentia que habent corpus simplex. sicut sunt plante. ergo illis non inest aliquis sensus.

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including phrases like 'Pna vegetatiua e m oi', 'Pna sensitiua no inest oibz viuentibus', and various other annotations.

Præterea plantæ hñt corpus mixtū. ergo nō hñt corp⁹ simplex. Sed dicitur qd dupl'r d'r aliqd corp⁹ simplex. Uno mō qz nō est ppositū ex quoz elementis. et sic celū z quoz elemēta sunt corpa simpliciā. et illo mō verū est qd plantæ nō sunt corpa simpliciā. nec habent corpus simplex. Alio mō dicitur aliqd corpus simplex in virtute z potentia. z sic illud dicit corpus simplex qd non potest fundare sensum tactus. et sic plantæ habent corpa simpliciā. qz nō habēt in se illam medietatē qualitatū primarū in qua fundatur sensus tactus. Ubi notandū est qd aliq' exponant dicētes qd sunt animata habētia corpus simplex ad significandū corpa que sunt solum elementaria. vt scilicet sensus qd aliq' sunt viuētia scilicet caledemonēs et cacademonēs qd habēt corpa simpliciā. scilicet aerea tñ. Et quis illo mō posset intelligi textus. non tñ videt esse adpositū sicut prima expositio.

Animal autē necesse sensum habere si nihil frustra facit natura. ppter aliqd em oia q sunt natura subsistūt. aut pudentia sunt corpa q sunt ppter aliqd. Si igit' omne pcessūuz corpus nō habet sensum. corūpetur vtiqz. z ad finem nō vtiqz veniat qui est nature op⁹. quomodo em aletur manentibz qdem em qdem existit q vn de nata sunt. Non p't autē corpus habere qdam aiā et intellectū discretiū. sensum autē nō habere nō mansūum existens generabile autem. Atvero neqz ingenerabile. quare em nō habebit. aut em aiē melius aut corporū. nūc autē neutriū est. hoc qdem nō magis intelligat. hoc autē nihil erit magis ppter illud. nullū ergo hz aiā corpus nō manēs sine sensu.

Hic psequenter ostendit Aristot. quō se habet sensus ad viuētia. Et vult qd quis sensus nō in se omnibz viuētibz sicut dicitur est. necesse est tamen sensus esse in quolibet aiāli. Et hoc pbat supponendo duas auctoritates. Prima est q natura nihil facit frustra. Secūda q omnia que sunt a natura subsistunt ppter finē vel accidunt his que sunt ppter finem. Ex quibz sumit talis rō. si aiāli nō haberet sensum tūc non posset distinguere inter nutrimentū pueniens et disconueniens. et quia per nutrimentū disconueniens corrumpitur. z sic generatio talis aiālis esset frustra. quia frustra generatur quod statim corrumpitur. quod est contra primam auctoritatem. Et habent pgressiua animalia organa que non haberent aliquem finem nisi animal haberet sensum. cui illa ordinātur ad prosecutionem animalis. quod est p'terā secūdam auctoritatem. Et quia posset aliquis dicere q animal haberet intellectum. et per intellectum fugeret disconuenientia et psequeretur conuenientia. ergo nō esset necesse habere sensum. Aristot. soluendo dicit qd hoc est impossibile. scilicet q anima intellectiua sit sine sensu existens in aliquo corpore. et hoc ideo. quia vno anime ad corpus tale nec esset

propter bonum anime. nec ppter bonum ipsius corporis non propter bonū anime. quia anima in tali corpore existens nō intelligit. qz nō p't recipere ex sensibz cognitionē sicut facit per corpus sensituum. Nec esset propter bonum corporis. quia anima conseruat corpus in esse z nō econtra. cum ergo talis anima non esset in corpore subiectiue non posset cōseruare corpus in esse. Et quozertu potest capi q anima nobilis non vnitur celo per informacionem sed solum per assistentiam.

Atvero si hz sensum necesse est corpus esse aut simplex aut mixtū. Impossibile autē est esse simplex. tactū em nō haberet. ē autē necesse hūc habere. hoc autē ex his manifestū. Quoniā em aiāli corp⁹ aiatum est corpus aut nō omne tangibile. tangibile autē qd sensibile tactu. necesse z aiālis corp⁹ tactiū esse si debet saluari aiāli. alij em sensus p altera sentiūt. vt olfactus. visus auditus. tactiū autē nisi habeat sensum nō hec poterit qdem fugere. illa autē accipere. si vero hec impossibile est saluari aiāli.

Quia Aristoteles supra dixit q necesse est omne animal habere sensum. Hic consequenter ostendit quē sensum necesse sit omne animal habere. Et vult q necesse est habere omne animal sensum tactus. Et ratio stat in hoc. Omne animal aut habet corpus simplex aut mixtū. nō autem potest habere corpus simplex. quia in tali corpore nullus sensus subiectari potest. sed prius probatum est q necesse est omne animal habere aliquem sensum. et si est corpus mixtum tunc fundat sensus tactus. quia tactus consistit in quadam medietate pportions q'itarū p'maz. scilicet calidi frigidū humidi z siccū.

Propter quod z gustus est sicut tact⁹ quidam. alimentum autē corpus tangi possibile. Sonus autē z color z odor nō alunt neqz faciunt augmentū neqz decrementum. quare z gustum necesse est tactū esse quēdam. quia tangibilis z vegetatiui sensus est. hū qdem igit' necessarij sunt animali. quo et manifestuz q non possibile sine tactu aiāli esse.

Hic elicit correlariē q etiā p'ter tactū necessariū est oē aiāli habere gustū. Et hoc sic probat. qz gustus est qdam tactus. si ergo necesse est aiāli habere tactum. g' etiam et gustum. Itē gustus est sensus alimenti. sed sine alimento nō potest aiāli p'sistere. ergo etiā nec sine gustu. alij autē sensus nō faciūt alimentū. sed apprehendūt delectationē circa alimentū. z hoc est veruz de sensu olfactus. Et hoc pbat inductiue. qz color et sonus nihil faciūt ad alimentum. sed odor est delectatio circa alimentū sicut probat Aristot. in libro de sensu z sensato.

Handwritten marginal notes in the left margin, including phrases like 'Quia...', 'Et...', 'Sicut...', 'Vnde...', 'Quod...', 'Quia...', 'Sicut...', 'Vnde...', 'Quod...'

Præterea animalia sunt in omnibus animalibus

Dubium

Questiones

Arguit. pus dicitur est in se dō huius q̄ solus tactus nec
cessarius sit aiali. ḡ male dicitur hic q̄ gustus et tactus s̄ nec
cessarij om̄i aiali. Dicitur q̄ gustus capis dupl̄. vno mō
fm̄ q̄ est discretus? alimēti fm̄ q̄ in alimento s̄ q̄litares
tāgibiles. s. calidū. frigidū. humidū. siccū. et sic gustus est
vna potētia cū tactu. q̄ tactus est circa alimentū vo/
catur gustus. et tactus est circa alia tāgibilia vocat ta/
ctus. Alio mō accipit gustus fm̄ q̄ est discretus? alimēti
inquantū alimentū est saporosum. et sic gustus est sp̄ialis po/
tētia. q̄ h̄z sp̄iale obiectū sc̄z saporē. Et isto mō gustus
nō est in quolibet aiali. q̄ conchilia et aialia imperfecta nō
habent talē gustum. saluant em̄ talia aialia in aqua salta
que habet saporē amari. q̄ illa est calidior q̄ aqua dul/
cis. et in aqua dulci talia aialia corrumpentur

Alij autē p̄pter bonū et generi aialium iā nō
cūcūq̄. sed q̄busdam vt p̄cessiuo necesse inē
Si em̄ debet saluari nō solū optet tactū senti/
re. sed de lōge. Hoc autē erit si p̄ mediū sensitivū
fuerit. eo q̄ illud q̄dem a sensibili patiat et mo/
ueat. ipm̄ autē ab illo. Sicut em̄ mouēs fm̄ lo/
cū vsq̄ alicubi p̄mutare facit. et depellēs aliter
facit vt pellat. et est p̄ mediū motus. et p̄mū q̄/
dem mouēs depellit et nō depellitur. vltimū
autē solū depellitur nō pellēs. medium autē vtra
q̄. multa autē media sic in alteratiōe. p̄ter quod
vnu manens in eodē loco alterat vt si in ceram
tingerit aliquis vsq̄ ad id mora est vsq̄ q̄ t̄xit.
lapis at̄ nihil sed aqua. vsq̄ quo procul. aer au/
tem ad plurimū mouet. et facit et patitur si ma/
neat. et vnus sit Vn̄ et de repulsione est me/
lius q̄ visum egredientē rep̄cuti aerem pati
a figura et colore vsquequoq̄ quidez sit vnus
In leui autē est vnus. p̄pter qd̄ iterūz hic vi/
sum mouebit. sicut vtiq̄ si in cera sigillum in/
grederetur vsq̄ ad finem

Ex quo Ar̄. dicit q̄ duo sunt sensus necessarij om̄i
nibus aialibus. inquit iā p̄nter in quibz aialibus alij
sensus sunt necessarij. Et vult q̄ alij sensus nō s̄z necessa/
rij om̄ibus animalibz. sed illis quibz conuenit querere ali/
mentum in distantia. sicut sunt aialia p̄gressiua. q̄ ne/
cesse est talia aialia habere sensus quibz cognoscat ali/
quod distans. sed tactu et gustu nō cognoscat aliquod di/
stans. s̄z alijs tribz sensibz. Et hoc p̄bat. q̄ alijs tribz
sensibz primo mouet mediū. et medio moto mouetur sen/
sus Et ponit duo silia. vnum est in motu locali. sc̄m in
motu alteratiōis. In motu em̄ locali quicq̄ p̄tigit q̄ vno
moto mouet aliter. et istud alterū mouet terciū. sicut con/
tingit in motu p̄ictorum in quibz p̄tes aeris successiue

Tercij de Anima

mouent. sic etiā fit in motu mediū in istis tribz sensibz. qd̄
medium pus mouetur ante q̄ potentia. Sc̄m simile est
de alteratione. q̄ quādoq̄ aliquid alterat vna rem que
alterata alterat aliam. sic etiaz p̄tigit in sensibz in medio
et ponit exemplū de sigillo et cera. Est t̄m ista differētia in
textu. q̄ sigillū non imprimit figuram cere vsq̄ in p̄fun/
dum. sed t̄m vsq̄ ad superficiem. sed visibile imprimit suaz
figurā vsq̄ ad finem. i. vsq̄ ad p̄fundum

Quod autē impossibile sit simplex et aialis
corpus manifestū est. dico at̄ puta igneū
aut aereū. Sine qd̄ em̄ tactu neq̄ vnu p̄tin/
git aialiū sensum habere. corpus em̄ tactivum
aialium omne sicut dicitur est. alia autē p̄ter ter/
ram. sensitiva qd̄ vtiq̄ sicut oīa autē. eo q̄ p̄ter
alterum sentire faciūt sensum et p̄ mediū. tactus
autē est in tangendo ipsa. p̄pter qd̄ et habet hoc
nomen. et t̄m alij sensus tactu sentiūt. sed p̄ al/
tera. hic autē videt solus p̄ se ipm̄. quare huius/
modi elementoz nullū vtiq̄ erit corpus aialis
Neq̄ itaq̄ terrenū. omniū em̄ tangibiliū tactus
est. sicut medietas et susceptiuus sensus. nō so/
lum quecūq̄ differentie terre sunt. sed calidi et
frigidi et alioz omniū tangi possibiliū. et pro/
pter hoc ossibz et capillis et h̄mōi partibz non
sentimus. q̄ terre et plante. et ob hoc neq̄ vnu
habēt sensum. q̄ terre sunt sine autē tactu. neq̄
vnu possibile est aliū. hic autē sensus nō est neq̄
terre. neq̄ alius elemētōz nullius

Hic Aresto. p̄bat qd̄ pus supponebat siue concludē
bat. sc̄z q̄ corpus simplex nō p̄t esse corpus aialis. Et h̄
p̄bat sic. necesse est oē aial habere sensum et p̄cipue sensus
tactus. q̄ p̄ter sensum differt aial a non animal. q̄ sensibz
le est differentia aialis. sed in corpore simplici non p̄t esse
tactus. q̄ necesse est tactū p̄sistere in quadā medietate q̄
litarum p̄marū. q̄ medietas est solum in mixtione illari
qualitatu In signū cuius si sint alique p̄tes in aiali in quibz
non est talis medietas mixtioris. sed partes sunt terre/
stres. in illis non erit sensus tactus neq̄ alius sensus. et
ideo ossa capilli et vngues non sentiunt. quia habūdant
in terrestreitate

Arguit in libro de sensu et sensato dicit q̄ organū tac/
tus sit de natura terre. ḡ male dicitur hic q̄ in partibz in quibz ē
habūdantia terrestreitatis nō sit sensus tactus? Dicitur
q̄ tactū esse de natura terre potest dupl̄ intelligi. Vno
p̄ p̄parationē ad alios sensus. et sic est verū. quia est ma/
gis terrestris q̄ alij sensus. Alio mō p̄sideratur fm̄ se et a
dominio. et sic est falsum. q̄ in omni sensu absolute accep/
to dominatur aer vel aqua. Et rō dicta fuit supra in sc̄z

Corpus Simplex
p̄t esse corpus aialis

tando. qz sensus debet esse receptiu^s sp^{er}um sensibilium. sed terra nō est bñ receptiua. qz est nimis grossa.

Manifestum igit^r quoniam necesse hoc solo p^ouata sensu aialia mori. neqz em̄ hūc possibile ē habere nō aial existens. neqz cū sunt animalia animalium necesse est habere p^oter hūc. Et p^oter hoc quidē alia sensibilia excellētia nō cor^orūpūnt aial. vt color z odor z sonus. sed solum sensus nisi fm accūs. puta si simul cū sono de^opulsio fiat z ictus. z a visis z odore alia mouētur q̄ tactu cor^orūpūnt. z humor autē fm q̄ accidit simul tactiū esse sic cor^orūpūnt. Tāgibiliū autē excellētia. aut calidorum z frigidoz z duro rum cor^orūpūnt aial. Om̄is q̄dem em̄ sensibil^{is} su p^olitas cor^orūpūnt sensum. Quare z qd̄ tāgi pōt tactū. hoc autē tactu determinatū est viuere. Si ne em̄ tactu monstratū est q̄ ipossibile est animal esse. vñ tāgibiliū excellētia nō solum cor^orūpūnt sensum sed aial. qz necesse solū habere hūc.

Ex p^odictis Aristotiles ostendit habitudinē sensuum ad aialia. z p^omo sensus tactus. z secūdo aliorū sensū. Quo ad p^oimum dicit qz ex p^odictis manifestū est qz p^o p^ouato em tactus necesse est aialia mori z non possunt p^omanere. z hoc ideo. qz ille sensus est necēarius animal^{is} quo ad esse. nō autem sic est de alijs sensibus. quia etiā cor^orūptis alijs sensibus adhuc animalia possunt manere in eē. sicut s^o mul ti cecī z surdi. Et quo vlt^orius concludit qz excellētia aliorum sensuum non cor^orūpūnt animal. licet bene sensum. vt excellens color bene cor^orūpūnt visum. sed nō cor^orūpūnt animal. sed excellētia tāgibilia etiam cor^orūpūnt animal. et non solum sensum. vt excellens calor vel frigus.

Arguit. apoplectici carent sensu tactus. z tamen viuūt in illa parte vbi humores sunt cor^orūpti. ergo male dicitur est qz per p^ouatiōnem tactus ipsum animal cor^orūpūntur. Dicendum qz in illa parte que patit apoplexiā nō est sensus tactus fm actum secundum. est tamen ibi adhuc sensus tactus fm actum p^oimum. quia ibi adhuc est anima. impeditur tamen influxus qui consuevit p^oueneri a capite ad cetera membra. z ideo illa membra sunt quasi mortua donec redeat ille influxus qui fuit per huius mores impeditus. z tunc redeunte influxu iterum est actus secundus tactus.

Arguit. videtur qz etiam sensibilia aliorum sensuum cor^orūpūnt eorum animal. quia sonus quandoqz cor^orūpūnt animal. vt patet in tonitruo. Dicendum qz in tonitruo sunt tria consideranda. P^omo sonus qui potest quandoqz cor^orūpūnt auditum si sit sonus vehemens. Secundo in tonitruo est aer violēter motus. z talis aer potest hominem precipitare ad terram. z si iste homo precipitatus interficiatur est ex precipitacōe. Tercio in toni

truo emittuntur ex nube quidam venenosi vapores q̄ sperguntur ad aerem. z ideo si homo attrahat tales vapores tunc homo inficitur ex veneno attracto. Et sic iste vapor potest interficere homines z nō sonus. z quia per pluiam ista materia impeditur z debilitatur z extinguitur. ideo communiter dicitur qz tonitruum non est periculosum tempore pluiue.

Alios autē sensus h^o animal. sicut dictus est non p^oter esse sed p^oter bene vt visum. quia in aere z in aqua vt videat. Omnino autē quantū in dyaphano gustum autē habet p^oter delectabile et triste vt sentiat qz in alimento p^ocōcupiscat et moueatur. auditum autē vt significet aliquid ipsi. Linguam autem habet quatenus si nificet aliquid alteri.

Uic ostendit Aristotiles qualiter alij sensus se habent ad alia animalia. Et vult qz alios sensus habz animal. non p^oter necessitatem sui esse sicut habet gustum z tactum. sed p^oter bene esse id est vt animal melius z conuenientius viuat sicut animal habet visum vt videat aliquid p^ocul per aliquid medium quod est dyaphanuz et habet gustum vt sentiat delectationem in alimēto capiēdo gustum p^optie. z habent animalia auditum vt eis aliquid significetur. quia per auditum audiūt sermones aliorum animalū. z sic perfecta animalia habent linguam vt sonando significant suas affectiones alteri. Hoc tamen differenter in homine z alijs animalibus contingit. quia alia animalia faciunt voces illitteratas vt in capitulo de voce dictum est in secundo huius in quo excipit homo alia animalia z naturalia p^oter perfectionē nature sibi a deo collatam. qui sup omnia est benedictus in seculorum secula. **A M O R**

Nota diligenter visa z p^ongili cura iterum emē data circa tres libros de Anima Aristotiles. Lambertus de monte artium magistri ac sacre theologie professoris iuxta doctrinam insignis z sancti doctoris Thome de Aquino ordinis fratrum predicatorum expliciunt feliciter.

Tabula

Incipiunt tituli questio

num trū librorū de anima fm numerū foliorū assignati. Itē in secūdo latere vacātis folij descripta ē vna pulchra tabula de generibz potentiarū aīe z eorum obiectis q̄ p̄ncipalē materiā totius libri in se p̄prehendit.

Questiones p̄hemiales.

Utrum de aīa sit scientia	folio p̄mo.
Utrum scientia de aīa sit vna	eodem.
Utrum scia de anima sit physialis	eodem.
Utrum p̄ncipalē subordinatur ista scia	eodem.
Quē ordinē h̄z liber de aīa inter libros physicales	eodē
Quid sit obiectū libri de anima	fo. ij.
Utrum oīa scia specularia sit bona z honorabil	eodem.
Quotplex sit bonum	eodem.
Utrum oīs noticia sit de nūero bonorū honorabilū	fo. iij.
Utrum in artibus possent inueniri due iste conditiones dignitatis	eodem.
Quis illoz modorū certitudinis sit dignior alio	eodē
Quare Aresto. vocat sciam de aīa hystoriam	eodem.
Utrum hystoria de aīa sit in p̄mis ponēda	eodē
Quō se habent ad dignitatem z certitudinē metaphisica mathematica z physica	fo. iij.
Utrum scia libri de aīa valeat ad oēm sciam	eodē
Quare Aresto. ponit in p̄hemio tm̄ duos modos inuestigandi quod quid est	fo. v.
In quo genere sit anima	eodem.
Utrum actus z potētia multū differāt	eodem.
Utrum oīs aīa sit eiusdē sp̄ci cū q̄libet aīa	fo. vi.
Quare Aresto. mouet dubitacōem circa vnitatem diffinitionis anime	eodem.
Utrum sit dāda vna cōis diffinitio anime	eodem.
Ex quot motiuis fuit Plato motus ad ponendū ydeas separatas	eodem.
Quō possumus venire in cognitōem illoz vltim. scz in noticiā vltis in re aīi rem z post rem	fo. vij.
Utrum ista tria vltia distinguant realit̄ vel mobilit̄	eodē
Utrum vltē sit generabile	eodem.
Utrum ratio animalis fm vnum quodqz animal sit altera z altera	eodem.
Utrum accidētia magnam p̄rem conferant ad cognoscendum quod quid est.	fo. viij.
Utrum accēs necārio diffiniat p̄ suū subiectū.	eodem.
Utrum diffinitōes dyalectice sint casse z vane	eodē.
Utrum aīa sit separabilis a corpore	fo. ix.
In quo p̄dicamento sit ira	eodem.

Sequit̄ primus de aīa fm cōes p̄hos. z habet quantū ad p̄ncipalia p̄icta in duobus folijs. vbi sp̄cialit̄ notant̄ nouem autoritates. Reliq̄ sunt de erroribz antiquorū.

Sequit̄ secūdus de aīa

qui sic incipit. Que q̄dē a p̄oribz tradita de aīa	fo. xij.
Sub q̄ membro sube contineat̄ aīa	eodē.
Quare in p̄ncipio secūdi ponit̄ diuisiōes ex parte corporis. cū tamen anima non sit corpus	fo. xv.
Utrum diffinitio anime sit bene assignata. scz anima est actus p̄mus zc.	fo. xvi.
Utrum distinctio q̄ est in vna aīa rōnali fm multos gradus p̄fectionis sit realis	eodem.
Utrum ex coipe z aīa fiat vnum z quō. z q̄re Aresto. posuit	eodem.

istam dubitationem.	fo. xvij.
Utrum aīa vniat̄ corpi absqz media dispōne.	eodem.
Utrum aīa vniat̄ corpi mediāte sp̄i.	eodem.
Utrum in diffinitione aīe physici debeat p̄cedere organum vel econtra	eodem.
Utrum in diffinitione aīe debeat addi vitam habentis in potentia	eodē.
Quare separata forma substantiali alicuius rei res non manet nisi equiuoce.	eodem.
Quare non ponit̄ in diffinitione aīe. aīa est actus corporis habentis vitam in actu	eodem.
Quō sc̄da diffinitio retragonismi d̄t cāz p̄me. fo. xvij.	fo. xvij.
Utrum p̄s decisa ab aīali sit aīal	fo. xix.
Utrum aīa sit in toto tota. z in q̄libet e? p̄te tota.	eodē.
Utrum aīa vegetatiua. sensitua z intellectiua sint vna anima vel plures anime	fo. xx.
Utrum in generatione hominis sint multe forme substantiales sibi inuicem succedentes	fo. xxi.
Utrum anima rōnalis debeat esse in corpore corruptibili si cur in propria materia	eodē.
Que sit sc̄da diffinitio anime	fo. xxij.
Quō ista sc̄da diffinitio demōstrat p̄mā	eodē.
Que istarum diffinitionum sit materialis et que formalis.	eodem.
Quot sunt anime. et quot gradus vite. et quot genera potentiarum	eodem.
Quare vocant̄ genera potentiarū.	fo. xxij.
Que sit rō ordinis illoz genēz potentiarū	eodē.
Utrum plures sint potētie in anima	eodē.
Quot sint potētie aīe rōnalis corpi p̄iuncte	eodē.
Utrum potētie aīe distinguant̄ ab aīa	eodem.
Utrum potētie aīe sint in aīa vt in subiecto.	fo. xxij.
Utrum potētie aīe fluāt ab ipsa anima.	eodem.
Utrum adueniente anima rationali anima sensitua corumpatur	eodem.
Quare in quibusdam animatis reperitur vegetatiua sine sensitua	eodem.
Quare tactus inuenitur in omni animali. et non alij sensus	eodem.
Quare intellectiuum vocatur vltimum et minimum in rextu	eodem.
Utrum potētie aīe distinguant̄ p̄ actus z obiecta	eodem.
Utrum potētie sensitue in diuersis aīalibus diuersarum sp̄erum sint vnius sp̄ci vel non	eodē.
Utrum naturalissimū operum in viuētibz sit genera re sibi simile	fo. xxvi.
Quis sit ordo actū aīe vegetatiue.	fo. xxvij.
Utrum hō possit dici finis omnū rerū	eodē.
Utrum anima sit causa z principium corporis in triplicis genere cause	eodē.
Utrum in oībz eodē mō sumant̄ sursum z deorsus. fo. xxvij.	fo. xxvij.
Utrum calor qui est causa nutritionis sit eiusdem sp̄ci et cum calore ignis.	eodē.
Utrum omnia a fine appellari iustū sit.	fo. xxx.
Utrum tm̄ tres sint potētie aīe vegetatiue.	fo. xxx.
Utrum ad omnem nutritionem sequatur augmentatio	eodē.
Quot s̄z in nutritōe. z qd̄ significat nutritio	eodē.
Quē ordinē habent̄ potētie vegetatiue	eodē.
Utrum iste potētie vegetatiue in diuersis animatis sint vnius sp̄ci vlt̄ diuersarum.	eodē.
Utrum sensus sit virtus passiva.	eodem.

Tabula

Utrum ebrietas impediat scientiam fo. xxxi.
 Utrum scia acquiratur p motu aut p alteratōem eodem
 Utrum ylia sint in anima fo. xxxij.
 Quare Aresto. prius determinauit de sensibilibus q̄ sensibus fo. xxxij.
 Quare visus z tactus percipiunt ista duo sensibilia. scilicet ma- gitudinem z figuram. z non alij sensus eodem.
 Que sit rō q̄ triplex est sensibile eodem.
 Utrum in potentis anime sit ordo eodem.
 Utrum vna potentia anime orietur ex anima median- te alia. fo. xxxiij.
 Quid sit obiectū visus eodem.
 Utrum lumen requiratur ad videndum propter colo- res aut propter medium eodem.
 In quo p̄dicamento sit dyaphaneitas fo. xxxij.
 Utrum ista dyaphaneitas in diuersis corporibus sit vni- us speciei eodem.
 Utrum lumen z color differant specie eodem.
 Utrum lumen sit corpus fo. xxxvi.
 Utrum lumen equaliter repiatur in oibus fo. xxxvij.
 Quare color p̄us mouet mediū q̄ sensus visus eodem.
 Utrum color sit vnus speciei s̄m q̄ est in obiecto medio- et organo eodem.
 Utrum sensibile positum supra sensum faciat sensatio- nem fo. xxxviij.
 Quare Aresto. in sc̄do de aīa determinat de generatōe co- locū. z nō de generatōe obiectoꝝ alioꝝ sensuū eodem.
 Quare nō dicimus audio aerem. cum tamen in aere sit sonus subiectiue fo. xxxix.
 Utrum sonus perueniat ad auditum per motum loca- lem eodem.
 Utrum sonus sit forma naturalis. eodem.
 Utrum sonus echon sit sonus fo. xl.
 Utrum sonus echon sit idem sonus cum sono princi- pali eodem.
 Utrum sonus echon fiat in aere realiter vel intentio- nalter eodem.
 Utrum sit idem sonus qui percipitur in auribus diuerso- rum audientium eodem.
 Que sit ratio q̄ ista tria. scilicet. continuitas melodia z discre- tio requiruntur ad vocem fo. xli.
 Quot modis differant sonus z vox eodem.
 Quare solum animalia habentia calidum sanguinem fa- ciunt sonum vocem eodem.
 Utrum diffinitio vocis sit bene assignata fo. xliij.
 Que sit causa q̄ homo habet prauum olfactū eodem.
 Que sit causa q̄ homo habet maius cerebrū q̄ alia ani- malia fo. xliij.
 Quare homo habet calidissimum cor inter cetera ani- malia eodem.
 Quare homines iudicantur potius ingeniosi penes tac- tum q̄ penes alios sensus eodem.
 Quare magis sumuntur differētie odorū penes dū- riam saporū q̄ penes qualitates tangibiles cū ille sint nobis notissime eodem.
 Utrum odores sint in aere reali vel intentionali eodem.
 Utrum tactus sit vnus sensus vel plures fo. xliij.
 Utrum aer sit humidior aqua eodem.
 Utrum inter duo corpora se tangentia necesse sit cō- me- dum eodem.
 Quare sensus possunt distingui per organa. fo. xliij.
 Utrum sint quinque sensus exteriores fo. l.

Utrum visus videat se videre fo. li.
 Utrum necesse sit ponere aliquos sensus interiores. vel vtrum tñ sit vnus sensus interior fo. liij.
 Unde potest haberi ex Aresto. q̄ sint quatuor sensus interiores eodem.
 Quid sit obiectū sensus cōmunis eodem.
 Qui sint actus istoz sensuum eodem.
 Quot sunt actus virtutis cogitatiue eodem.
 Quid sit spēs z quid intentio eodem.
 Ubi sint organa istoz sensuū interioroz eodem.
 Utrum fantasia sit vna potētia ab alijs distincta eodem.
 Utrum sensus interiores sint p̄fectiores exterioribz eodem.
 Utrum argumentū antiquozum quo p̄bat intellectū esse sensum valeat eodem.
 Utrum voluntas angeal in hominibz eodem.
 Quis dicat pater viroz z deozum fo. liij.
 Utrum corpora celestia possint agere in nostrum intel- lectum eodem.
 Quare Aristotiles enumerat solum tria principia cog- noscendi fo. liij.
 Quare non est aliquis habitus in voluntate inclinans ad bonum sicut est habitus intellectus inclinans ad ve- rum eodem.
 Utrum ex textu possit elici q̄ sit aliquis sensus altior sensu communi fo. liij.
 Utrum intellectus possit velari per infirmitatem passi- onem aut somnum eodem.
 Utrum diffinitio fantasie sit bene assignata eodem.

Sequitur tertius de

anima fo. liij.
 Que sit rō ordinis q̄ potētie intellectiue p̄cedunt poten- tiam s̄m locum motiuam eodem.
 De quo determinat in isto tertio libro eodem.
 Quare Aristotiles dicit in principio tertij de parte anime eodem.
 Quare Aresto. mouet questionē de separatione intellectu- er nō soluit eā z quō debet solui eodem.
 Utrum intellectus sit separabilis ab alijs potentijs magni- tudine id est loco z subiecto eodem.
 Utrum positio Anaxagore aliquantulum possit esse ves- ra eodem.
 Quem errorem excludit Aresto. cū dicit animam esse los- cum specierum fo. liij.
 Utrum spēs intelligibiles sp̄ maneāt in intellectu. v̄l v̄t- ille spēs sic recepte corumpant eodem.
 Utrum anima debeat plus dici separata a corpore vel in- tellectus eodem.
 Utrum intellectus possibilis sit suba separata fo. liij.
 Quot dispōnes p̄t habere intellectus noster eodem.
 Quare Ar. dicit in textu q̄ intellectus h̄ns spēm non sit eos- dem mō in potētia sicut an̄ addiscere eodem.
 Utrum spēs intelligibilis sit suba vel actiū eodem.
 In quo p̄dicamento sit illa forma accū talis. eodem.
 Utrum idē sit eentia. i. natura z suppositū fo. liij.
 Utrum quid dicitur rei materialis sit obiectū nostri in- tellectus eodem.
 Quare non intelligimus primo spēm specialissimam per ymaginem sed ens eodem.
 Utrum singulare possit p̄gnosci p̄ r̄m intellectū fo. liij.
 Utrum eodem mō p̄gnoscat natura z suppositū eodem.

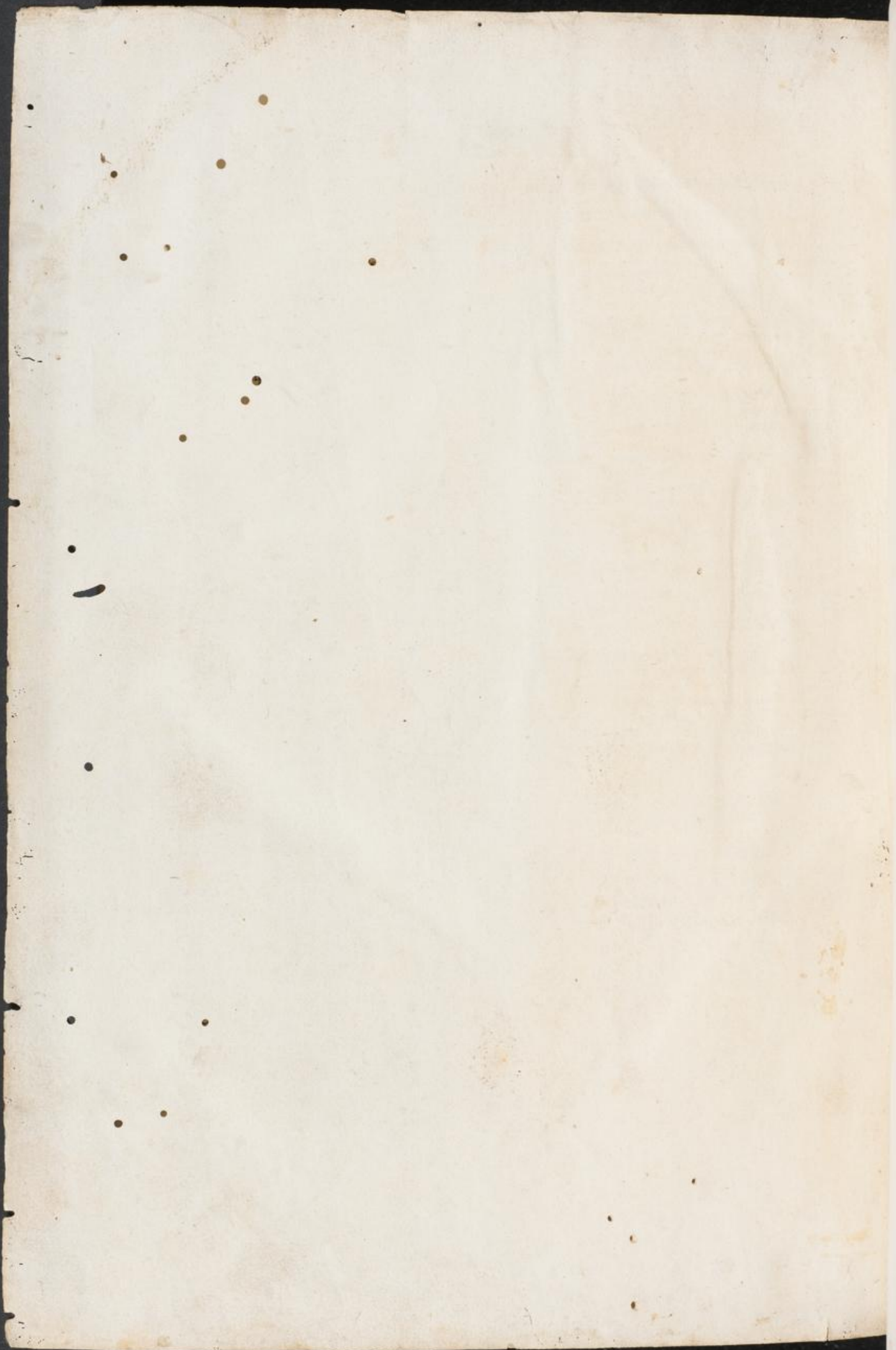
Tabula

Quot errores excludit Aresto. p hoc q dicit intellectum nostrum esse sicut tabulam rasam	eodē.
Utrum scie sint nobis concreare.	eodez
Utrū in his que sunt sine materia idem sit intelligens et quod intelligitur	fo. lxij.
Utrū intellectus sit p se intelligibilis	eodē.
Utrū aia intelligat se p suam essentia	eodē.
Quid sit habitus intellectus? z vnde oriat	eodē.
Quo cognoscitur habitus	eodem
Quo cognoscitur actus intellectus	eodez.
Utrū intellectus possit intelligere actū voluntatis	eodē.
Utrū spēs intelligibilis sit id quod intelligitur vel id q aliquid intelligitur	eodem
De intellectu agente quō probatur q ipsum ponere sit necesse	fo. lxij.
Quot sunt opationes intellectus.	eodē.
Que opatio intellectus agēris sit essentialior	eodē.
Utrū lumen intellectus agentis requiratur propter medium vel propter fantasmatia	eodē.
Utrum spēs intelligibiles effluant in animā mediantibus formis separatis.	eodē.
Utrum intellectus agens z possibilis sint distincte possentie.	eodez
Quot noibus noiat Aresto. intellectū agentem	eodē.
Quatuor sunt p ditiones intellectus agēris	eodē.
Utrū intellectus agens sit idem in omnibus	eodē.
Utrum iste potentie inuentantur in substantijs separatis	eodem
Utrum necesse sit ponere in aia rōnali intellectum agentem supposita opinione Platonis	eodez
Utrum aia possit esse per se subsistens	eodē.
Utrū anima rōnalis sit incorruptibilis.	eodem
Utrū aia separata possit cognoscere singularia.	fo. lxvi.
Utrū potētie aie maneant in aia separata	eodē.
Utrum habitus scientie acquisite maneant in anima separata a corpore	fo. lxvij.
Utrū ista sit vera vel falsa dyameter est symeter	eodē.
Utrū due operatōes intellectus reperiantur in substantijs separatis	eodē.
Utrum intellectus noster prius intelligat diuisibile vel indiuisibile	fo. lxvij.
Utrū tres sint opationes intellectus	fo. lxix.
Que istar opationum sit pfectior	eodē.
Utrū rō z intellectus sint vna potentia.	eodē.
Quomplz possit illa proposito intelligi. nequaqs intelligat aia sine fantasmate.	eodē.
Quid sit fantasma	fo. lxx.
Utrum intellectus practicus z speculatiuus sint vna potentia	eodez
Utrum sint plures potētie immateriales in anima q tres	eodem.
Utrum in hac vita possumus intelligere substantias separatas	eodez
Utrum possumus deuenire in cognitionem subarum separatarum ex rebus materialibus	fo. lxxi.
Quo debet intelligi ista autoritas. scientie secantur sicut res.	eodem.
Utrū in aia intellectiua sit aliq memoria.	fo. lxxij.
Utrū memoria intellectiua sit eadē cū intellectu	eodē.
Utrū necesse sit animam intelligere cum conuersiōe ad fantasmatia	eodem
Utrū cognitio intellectiua depēdeat a sensu	eodem
Utrum anima separata a corpore intelligat substantias separatas	fo. lxxij.
Utrum anima separata a corpore intelligat omnia naturalia	eodē.
Utrum anima separata cognoscat ea que aguntur in hac vita	eodem.
Que sit ratio ordinis	eodem
Quid sit potētia localit motiua in animalibus	eodē.
Que sit diuina inter incoherentē z inpartum	fo. lxxij.
Quare sub intellectu p̄t comprehendī fantasia	fo. lxxv.
Quare appetitus nō mouet sub rōne intellectus sicut intellectus mouet sub rōne appetitus	eodem.
Utrum voluntas moueat intellectum vel intellectus voluntatem	eodem.
Utrū intellectus sit nobilior voluntate vel eōtra	eodē.
Quomodo differēt se habent ad cognoscendum res sensus exterior: sensus interior. intellectus creatus z intellectus diuinus.	fo. lxxvi.
Utrum rebellio inferioris appetitus z superioris sit naturalis vel contra naturam	eodem
Utrū appetitus sit specialis potētia anime	eodez
Utrū in oibus rebus creatis sit idē appetitus	eodē.
Quo diuidat appetitus q est potētia aie	eodē.
Utrum appetitus sensitiuus bene subdiuidat in concupiscibilem z irascibilem	fo. lxxvij.
Utrum iste due opatōes spectāt ad vnā potētia	eodē.
Que sint obiecta istorum appetituum	eodem
Utrum sit aliquis appetitus intellectiuus concupiscibilis z aliquis irascibilis.	eodē.
Utrum sit similitudo in motu animalium z in motu vniuersi	fo. lxxvij.
Quid sit pncipiū motus localis in animalibus	eodem
Utrum virtus irascibilis z concupiscibilis moueant a rōne z obediāt ei	eodem.
Utrū appetitus sensitiuus moueat voluntatē	fo. lxxix.
Utrum homo sit liberi arbitrij	eodem
Utrū liberum arbitrium sit spēialis potētia aie	eodem
Quoruplex sit tempus in rebus viuētibz in ordine ad nutrimentum.	eodem.

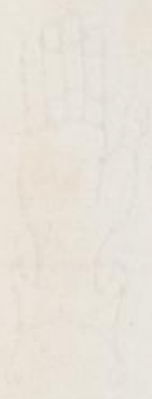
Explicit tabula omnium questionum
huius libri de Anima Aristotelis.

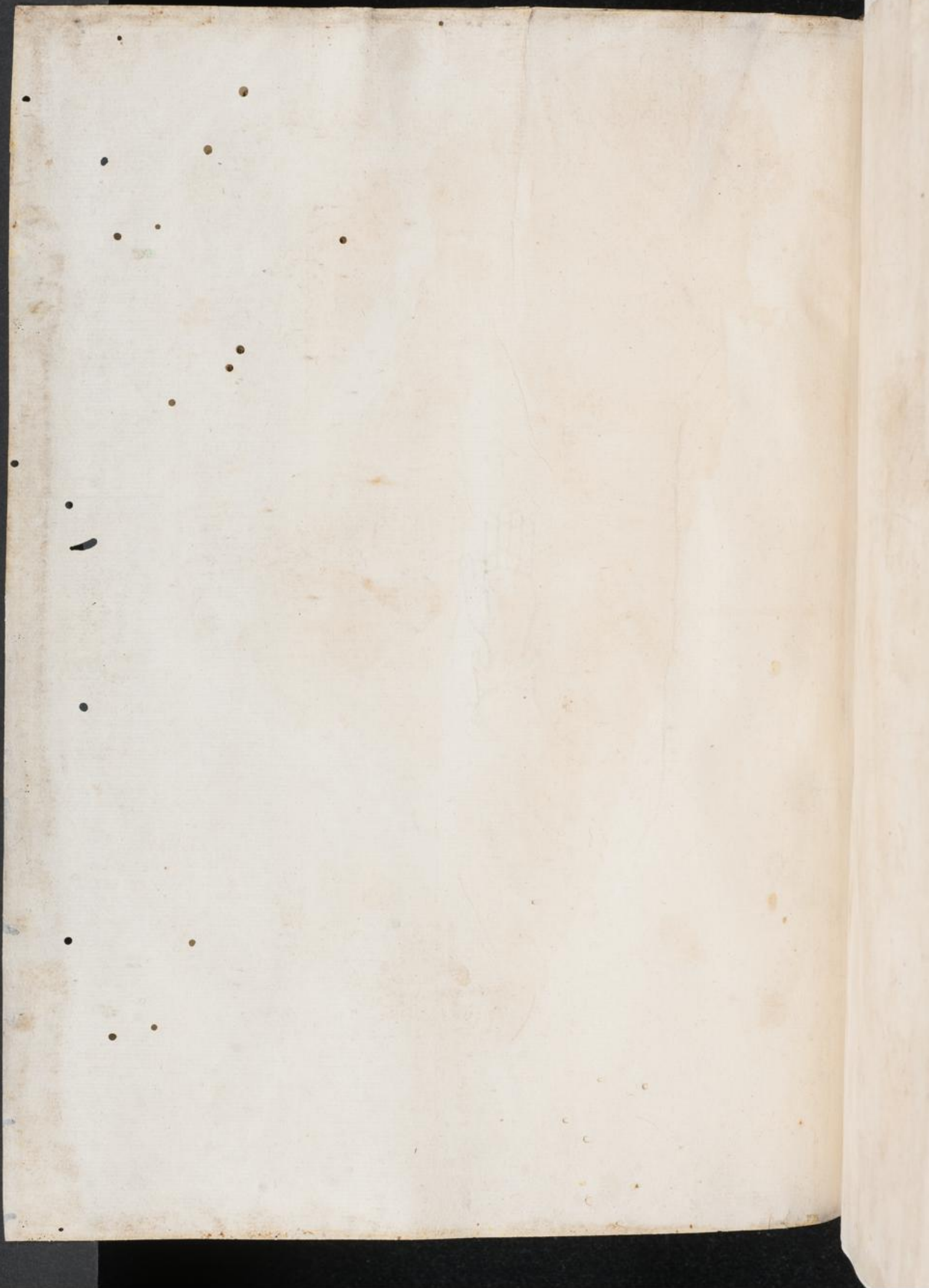
Δημ σαφτ δερ περ ηλδουρξελ υμδ
υηδσ δε υυδ ποτ τεροιομημ με
διαμ κιδουμ υαλετ αδ κριστι
ε ερδουμ z η γλακοκαρδουμ.

10

Handwritten text in a cursive script, possibly a signature or a name, located in the center of the page.

[Faint handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mostly illegible due to fading and the angle of the page.]

[Handwritten notes or signatures in the middle section of the page.]

[A specific handwritten entry or signature.]

[Handwritten text, possibly a list or set of instructions.]

[Handwritten text, possibly a list or set of instructions.]

[Handwritten text, possibly a list or set of instructions.]

[Handwritten text, possibly a list or set of instructions.]

[Handwritten text, possibly a list or set of instructions.]

[Handwritten text, possibly a list or set of instructions.]

[Handwritten text, possibly a list or set of instructions.]

[Handwritten text, possibly a list or set of instructions.]

[Handwritten text, possibly a list or set of instructions.]

[Handwritten text on the right side of the page.]

[Handwritten text on the right side of the page.]

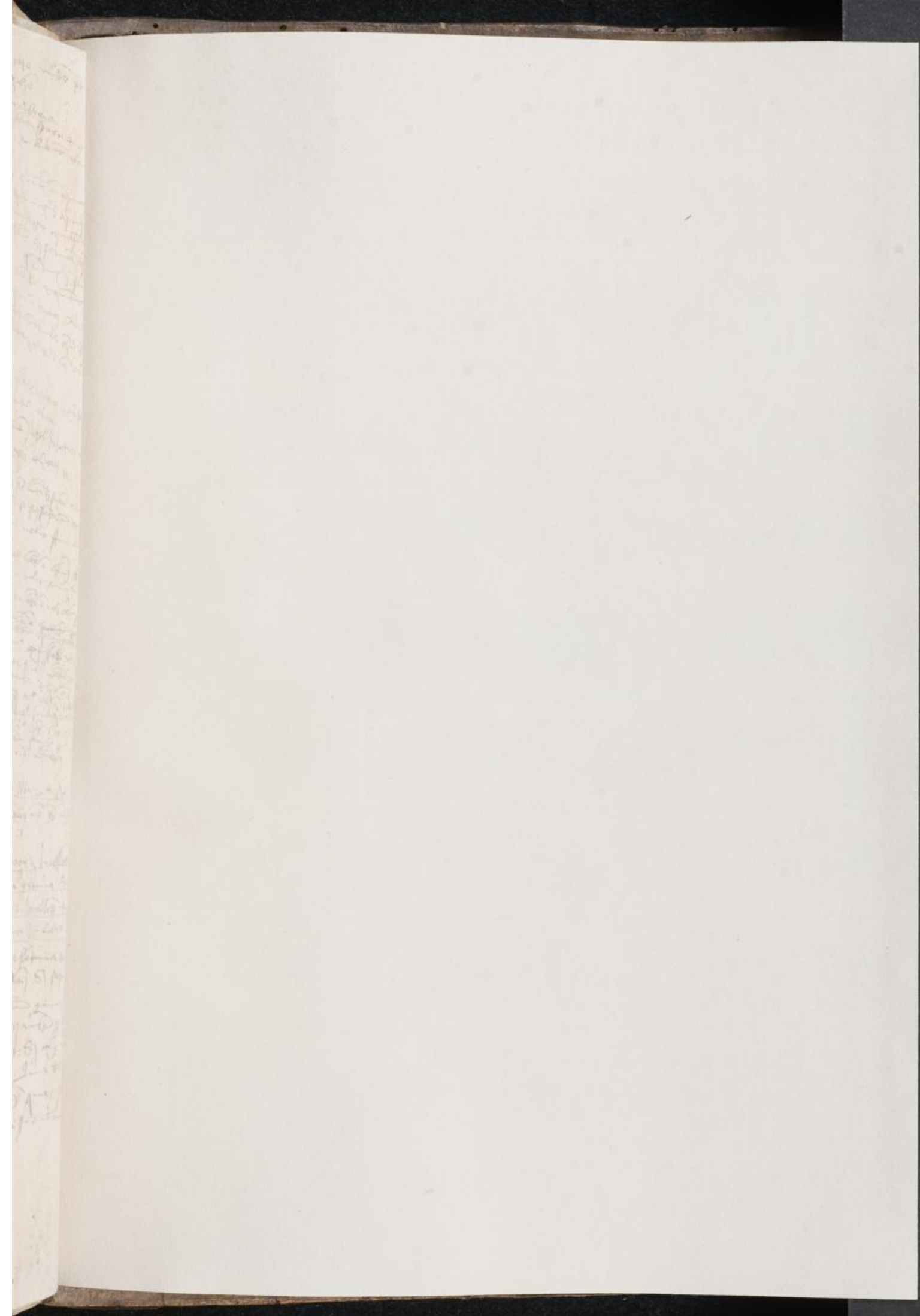
[Handwritten text on the right side of the page.]

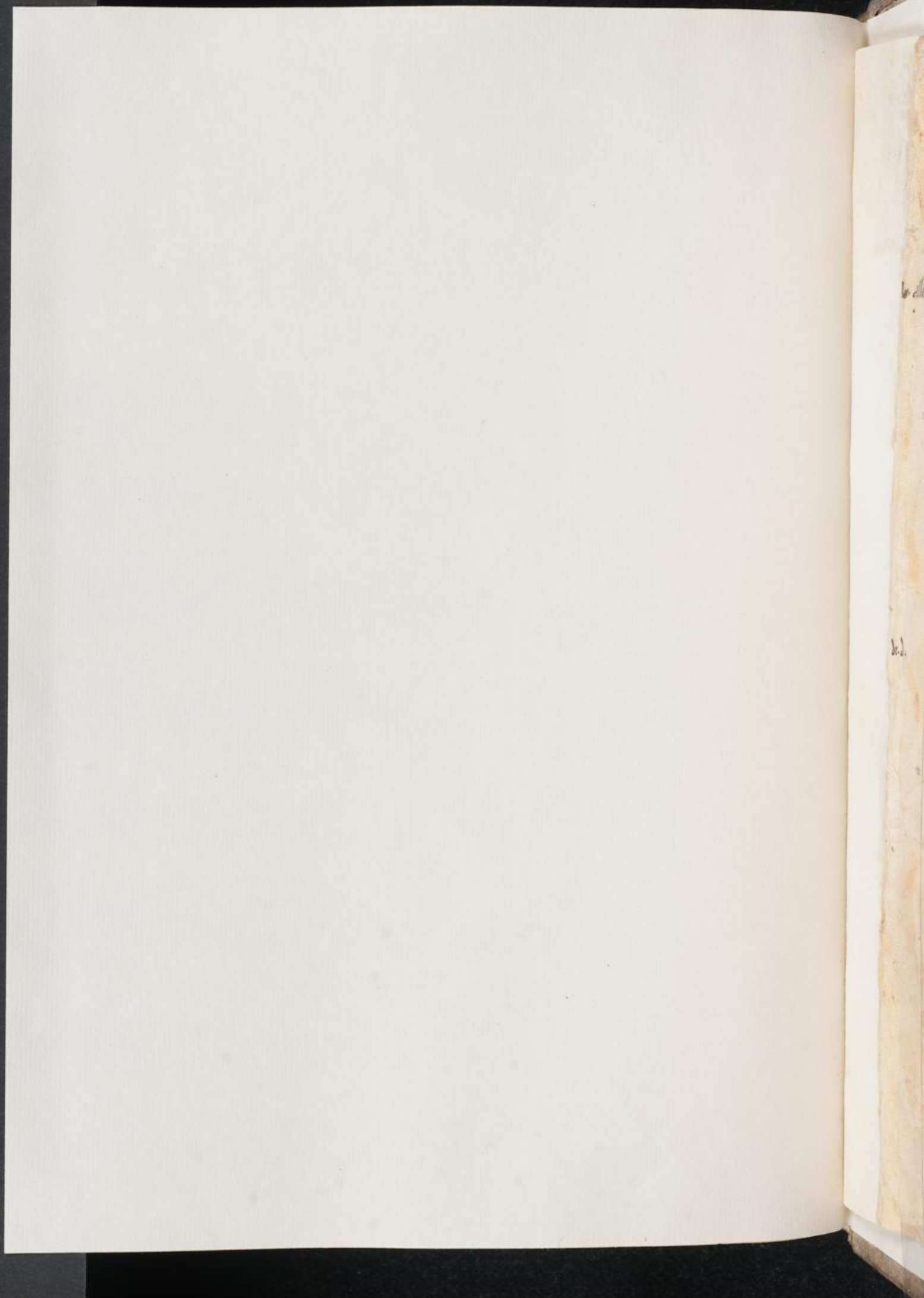
[Handwritten text on the right side of the page.]

[Handwritten text on the right side of the page.]

[Handwritten text on the right side of the page.]

[Handwritten text on the right side of the page.]

lat. allec.

de. d.

de. al.

esq.

nihil

de. an.

de. un.

g. h. o. r. i. a. t.

... quod quod inter verborum ...
... ad hoc ...
... quod quod inter verborum ...
... ad hoc ...

... quod quod inter verborum ...
... ad hoc ...
... quod quod inter verborum ...
... ad hoc ...

... quod quod inter verborum ...
... ad hoc ...
... quod quod inter verborum ...
... ad hoc ...

... quod quod inter verborum ...
... ad hoc ...
... quod quod inter verborum ...
... ad hoc ...

... quod quod inter verborum ...
... ad hoc ...
... quod quod inter verborum ...
... ad hoc ...

